ARHEOLOŠKI LEKSIKON BOSNE I HERCEGOVINE

TOM 2.

ARHEOLOŠKA NALAZIŠTA REGIJA 1 - 13.

SARAJEVO 1988.

Redakcioni odbor:

Dr ĐURO BASLER, AKADEMIK Dr BORIVOJ ČOVIĆ, NADA MILETIĆ
Dr VELJKO PAŠKVALIN

Odgovorni urednik:
AKADEMIK Dr BORIVOJ ČOVIĆ

Izdavač: ZEMALJSKI MUZEJ BOSNE I HERCEGOVINE, SARAJEVO
Vojvode Putnika br. 7, tel. (071) 35-322

Tiraž: 1.000 primjeraka

Tehnički urednik: Julijana SUŠNIK

Grafička obrada: Nedžad ČMAJČANIN

Lektor: Slobodanka MARKOVIĆ

Štampa: GORENJSKA — BIRO ZA PUBLICISTIKU SARAJEVO

Za štampu: Dragoljub JOVANOVIĆ

S A D R Ž A J

PREDGOVOR	5
REGIJA 1.	7—27
REGIJA 2.	29—39
REGIJA 3.	41—55
REGIJA 4.	57—69
REGIJA 5.	71—80
REGIJA 6.	81—99
REGIJA 7.	101—109
REGIJA 8.	111—122
REGIJA 9.	123—133
REGIJA 10.	135—151
REGIJA 11.	153—166
REGIJA 12.	167—187
REGIJA 13.	189—206
TABLE 1—14.	

PREDGOVOR

Kako je u uvodu toma 1. Arheološkog leksikona Bosne i Hercegovine već detaljno objašnjeno, leksikografske jedinice iz grupe »Arheološka nalazišta« podijeljene su po regijama, a unutar regija po abecednom redu. Teritorij SR Bosne i Hercegovine podijeljen je na 25 regija, od kojih svaka obuhvata po nekoliko opština. Tom 2. Arheološkog leksikona sadrži 13 regija sjeverne, sjeverozapadne i, djelimično, centralne Bosne i to:

Regija 1. opštine: Velika Kladuša, Cazin, Bihać i Bosanska Krupa

Regija 2. opštine: Bosanski Novi, Bosanska Dubica i Prijedor

Regija 3. opštine: Bosanska Gradiška, Srbac, Laktaši i Prnjavor

Regija 4. opštine: Bosanski Brod, Derventa i Doboj

Regija 5. opštine: Odžak, Bosanski Šamac, Orašje, Modriča i Gradačac

Regija 6. opštine: Brčko, Bijeljina, Lopare, Ugljevik i Zvornik

Regija 7. opštine: Gračanica, Srebrenik, Lukavac, Tuzla, Banovići, Živinice i Kalesija

Regija 8. opštine: Teslić, Tešanj, Maglaj, Žepče i Zavidovići

Regija 9. opštine: Banjaluka, Čelinac, Skender Vakuf i Kotor Varoš

Regija 10. opštine: Sanski Most, Ključ i Mrkonjić Grad

Regija 11. opštine: Bosanski Petrovac, Titov Drvar i Bosansko Grahovo

Regija 12. opštine: Šipovo, Jajce, Donji Vakuf, Kupres, Bugojno i Gornji Vakuf

Regija 13. opštine: Travnik, Zenica, Pucarevo, Vitez i Busovača

Arheološka karta Bosne i Hercegovine koja je sastavni dio ovog Leksikona uređena je po istom principu po kojem i leksikografske jedinice iz grupe »Arheološka nalazišta«. Teritorij Bosne i Hercegovine prikazan je po gore navedenim regijama na kartama razmjera 1 : 100.000. Za svaku regiju izrađene su po 3 karte: za praistoriju, za rimsko doba i za srednji vijek. Broj arheološkog nalazišta na karti odgovara broju koji u okviru iste regije nosi to nalazište kao leksikografska jedinica. Radi lakšeg manipulisanja karte su složene u četiri mape, od kojih ovom tomu odgovaraju mape 1. i 2. **Mapa 1.** sadrži 21 arheološku kartu, za regije 1—7, a **Mapa 2.** 18 arheoloških karata, za regije 8—13.

Za pronalaženje arheološkog nalazišta na karti služe uobičajene oznake pozicije nalazišta u okviru koordinatnog sistema, date u spiskovima nalazišta po periodima uz svaki lokalitet, u zagradi, npr: 1. BALJEVAC, Gornja Grmuša, Bihać (D 5).

Skraćenice za literaturu upotrijebljene u leksikografskim jedinicama dešifrovane su u odgovarajućoj bibliografiji, objavljenoj u Tomu 1. ovog leksikona.

Redakcioni odbor

REGIJA 1.

REGIJA 1: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. BALJEVAC, Gornja Grmuša, Bihać
2. BAŠAGIĆA GREDA, Golubić, Bihać
3. BAŠTRA, Bosanska Krupa
4. BIHAĆ, Bihać
5. BISOVAC, Brekovica, Bihać
6. BOSANSKA KRUPA, Bosanska Krupa
7. BRANDŽA, Pritoka, Bihać
8. BREKOVIĆA, Brekovica, Bihać
9. BUBREG, Arapuša, Bosanska Krupa
10. BUGAR—GRAD (Gradina), Gornja Gata—Bugar, Bihać
11. BUKVA, Lohovo, Bihać
12. BUŽIM 1, Bosanska Krupa
13. BUŽIM 2, Bosanska Krupa
14. CAZIN 1, Cazin
15. CAZIN 2, Cazin
16. CRKVINA (Malića Otoka, Ozidina), Bosanska Otoka, Bosanska Krupa
17. CRKVINA 1 (Mejhana), Brekovica, Bihać
18. CRKVINA 2, Brekovica, Bajrići, Bihać
19. CRKVINA, Bunić, Bihać
20. CRKVINA, Čaglica, Bosanska Krupa
21. CRKVINA, Ćoralići, Cazin
22. CRKVINA 1, Dobro Selo, Bosanska Krupa
23. CRKVINA 2, (Crkvina kod Zimonja), Dobro Selo, Bosanska Krupa
24. CRKVINA, Doljani, Bihać
25. CRKVINA, Donja Suvaja, Bosanska Krupa
26. CRKVINA, Glavica, Bosanska Krupa
27. CRKVINA, Glinica, Velika Kladuša
28. CRKVINA, Glogovac, Cazin
29. CRKVINA, Golubić, Bihać
30. CRKVINA, Gorinja, Bosanska Krupa
31. CRKVINA, Gornja Gata, Čavnik, Bihać
32. CRKVINA (Grčka crkva), Gornja Gata—Bugar—Čerkezovac, Bihać
33. CRKVINA, Gornji Petrovići, Bosanska Krupa
34. CRKVINA, Hašani, Bosanska Krupa
35. CRKVINA (Zapoljak), Hrgar—Tihotina, Bihać
36. CRKVINA, Jezero, Bihać
37. CRKVINA, Johovica, Velika Kladuša
38. CRKVINA, Kovačevići, Cazin
39. CRKVINA, Krakača, Cazin
40. CRKVINA, Kudići, Cazin
41. CRKVINA, Lipa—Brusovac, Bihać
42. CRKVINA, Liskovac, Cazin
43. CRKVINA, Ljusina, Bosanska Krupa
44. CRKVINA, Mahmić Selo, Bosanska Krupa
45. CRKVINA, Majetići, Cazin
46. CRKVINA, Mala Peć, Bihać
47. CRKVINA, Menići, Bosanska Krupa
48. CRKVINA, Miostrah, Cazin
49. CRKVINA, Mrazovac, Bosanska Krupa
50. CRKVINA, Orašac, Bihać
51. CRKVINA (Grčka crkva), Papari, Bihać
52. CRKVINA (Voda Jarnija i crkva Marija), Pištaline, Cazin
53. CRKVINA, Podzvizd, Velika Kladuša
54. CRKVINA, Polje, Cazin
55. CRKVINA, Rujnica, Cazin
56. CRKVINA, Srednji Bušević, Bosanska Krupa
57. CRKVINA, Stabandža, Velika Kladuša
58. CRKVINA 1, Velika Gata—Ilidža, Bihać
59. CRKVINA 2, Velika Gata—Krnja, Bihać
60. CRKVINA, Velika Kladuša
61. CRKVINA, Veliki Badić, Bosanska Krupa
62. CRKVINA, Veliki Stijenjani, Bihać
63. CRKVINA, Založje—Čehići, Bihać
64. CRKVINA POD, Orašac, Bihać
65. CRKVINA SV. LUCIJE, Bosanska Otoka—Crkvina, Bosanska Krupa
66. CRKVINA—VRLET, Vrnograč, Velika Kladuša
67. CRKVINA, Doljani, Bihać
68. CRNKIĆA GRADINA, Lipa, Bihać
69. CRNO POLJE, Ljusina, Bosanska Krupa
70. ČARDAK, Doljani, Bihać
71. ČAVNIK, Dobro Selo, Bosanska Krupa
72. ČUNGAR, Osredak, Cazin
73. DOLOVI, Golubić, Bihać
74. DRENOVAČA, Lohovo, Bihać
75. DUBROVNIK (Marešova ili Pilipovića glavica), Grmuša—Srbljani, Bihać
76. ĐUKIN BUNAR, Miostrah, Cazin
77. FRANCIKA, Jezerski, Bosanska Krupa
78. GATA ILIDŽA, Velika Gata, Bihać
79. GLAVICA, Banjani, Bosanska Krupa
80. GLAVICA (Crkvina sv. Ivana, Iva), Pritoka—Bijelo polje, Bihać
81. GLAVICA, Vedro Polje, Bihać
82. GLAVICA, Veliki Dubovik, Bosanska Krupa
83. GLAVICA (Gradina, Kosa), Veliki Radić, Bosanska Krupa
84. GRAČANICA, Barska, Cazin
85. GRAD, Bosanska Otoka, Bosanska Krupa
86. GRAD, Gudavac—Podgradina, Bosanska Krupa
87. GRADINA, Bojna, Velika Kladuša
88. GRADINA, Donja Suvaja, Bosanska Krupa
89. GRADINA (Čardačina), Donja Suvaja, Bosanska Krupa
90. GRADINA, Gorinja, Bosanska Krupa
91. GRADINA, Grmuša, Bihać
92. GRADINA, Hašani, Bosanska Krupa
93. GRADINA, Hrgar, Bihać
94. GRADINA, Izačić, Bihać
95. GRADINA (Mala i Velika), Klišević, Bihać
96. GRADINA, Lohovo, Bihać
97. GRADINA, Lohovska Brda, Bihać
98. GRADINA (Grad), Mala Kladuša, Velika Kladuša
99. GRADINA, Međugorje, Bihać
100. GRADINA (Đukin bunar), Miostrah, Cazin
101. GRADINA, Orašac, Bihać
102. GRADINA, Ripač, Bihać
103. GRADINA (Zapatak), Spahići, Bihać
104. GRADINA (Vilenjača), Stijena, Cazin
105. GRADINA, Teočak, Bihać
106. GRADINA, Velika Jasenica—Zalin, Bosanska Krupa
107. GRADINA, Veliki Badić—Drenova Glavica, Bosanska Krupa

108. GRADINA, Veliki Stijenjani, Bihać
109. GRADINA LUKE, Klišević, Bihać
110. GRČKA CRKVINA (Dionica), Izačić, Bihać
111. GRČKA (Ostrovička), CRKVINA, Ostrovica, Bihać
112. GREDA VIŠE KOTLA, Veliki Stijenjani, Bihać
113. GREDINA, Stijena—Podgredina, Cazin
114. GROBLJE, Čavkići, Bihać
115. GROMILE, Čavkići, Bihać
116. GROMILE, Ljusina, Bosanska Krupa
117. HRESNO (Gradina), Trnovi, Velika Kladuša
118. HUDURI, Golubić, Bihać
119. HUMAČKE GLAVICE (Kapitul), Bihać
120. IVANJSKA 1, Bosanska Krupa
121. IVANJSKA 2, Ivanjska, Bosanska Krupa
122. IZAČIĆ, Izačić, Bihać
123. JAPAR—GRAD (Gradina), Hašani, Bosanska Krupa
124. JEZERINE, Pritoka, Bihać
125. JEZERSKI, Jezerski, Bosanska Krupa
126. KALIN—GRAD, Benakovac, Bosanska Krupa
127. KEKIĆA GLAVICA, Gornji Petrovići, Bosanska Krupa
128. KLADUŠA, Velika Kladuša
129. KLISA, Bužim, Bosanska Krupa
130. KLISA, Cazin
131. KLISA, Mutnik, Cazin
132. KLISA, Stijena—Podgredina, Cazin
133. KLISA, Varoška Rijeka—Porići Bosanska Krupa
134. KLISA (Vrlet, Prisjeka), Vrnograč, Velika Kladuša
135. KLISINA, Veliki Dubovik, Bosanska Krupa
136. KLOKOTSKA GLAVICA, Klokot, Bihać
137. KLOŠTAR, Ivanjska, Bosanska Krupa
138. KONACI, Ostrožac—Kuduzovići, Cazin
139. KOSTEL, Brekovica, Bihać
140. KRAKAČA, Krakača, Cazin
141. KRALJE, Kralje, Bihać
142. KUCERINE, Veliki Stijenjani, Bihać
143. KULA (Arapagina kula), Arapuša, Bosanska Krupa
144. KULA, Golubić, Bihać
145. KULA (Izačić—kula, Grad), Izačić, Bihać
146. KULEN VAKUF, Kulen Vakuf, Bihać
147. KULIŠTE 1, Brekovica—Bajrići, Bihać
148. KULIŠTE 2, Brekovica, Bihać
149. LJUTICA GRADINA, Ostrovica, Bihać
150. MAJDAN (Crkvina), Zlopoljac, Bihać
151. MALI LJUTOČ, Račić, Bihać
152. MEDIĆA BRDO, Varoška Rijeka—Varošine, Bosanska Krupa
153. MRAČAJ, Bosanska Otoka, Bosanska Krupa
154. MRTVO JEZERO (Lavrnje), Pritoka, Bihać
155. MUTNIK, Mutnik, Cazin
156. OBLJAJ, Mali Radić, Bosanska Krupa
157. OBROVAC, Grmuša, Brkići, Bihać
158. OGRADA, Čavkići, Bihać
159. ORAŠAC, Orašac, Bihać
160. OSREDAČKA KULA (Sv. Juraj u Ostrožačkom polju), Osredak, Cazin
161. OSREDAK, Osredak, Cazin
162. OSREDAK (Zekanov grob), Osredak, Bosanska Krupa
163. OSTROVIČKI GRAD, Ostrovica, Bihać
164. OSTROŽAC, Ostrožac, Cazin
165. OTOKE, Golubić, Bihać
166. OTOKE, Pritoka, Bihać
167. PALANČIŠTE, Hašani, Bosanska Krupa
168. PEĆIKOVIĆA GLAVICA, Klokot, Bihać
169. PEĆIGRAD (Peći), Pećigrad, Cazin
170. POD, Čavkići, Bihać
171. POD, (Crkvenica, Hadžijino Brdo), Ostrožac—Kuduzovići, Cazin
172. PODIĆ, Gorjevac, Bihać
173. PODIĆ—GRADIĆ (Mala Gradina, Pod), Slatina—Semanići, Cazin
174. PODZVIZD (Grad), Podzvizd, Velika Kladuša
175. POPOV JELIK, Rujnica, Cazin
176. PRITOKA, Bihać
177. PRIVILICA, Bihać
178. RADOTINA KULA, Ćoralići—Duratovići, Cazin
179. RAJINOVAC, Tržac, Cazin
180. RAJINOVAČA, Donja Ivanjska, Bosanska Krupa
181. RIBIĆ, Ribić, Bihać
182. RIPAČ (Otoke), Ripač, Bihać
183. SMRDAN, Bosanska Otoka, Bosanska Krupa
184. SOKOLAC, Sokolac, Bihać
185. SPAHIĆA GLAVICA (Palež), Spahići, Bihać
186. SRBLJANSKA GLAVICA, Srbljani—Jezero, Bihać
187. STARA GOVEDARNICA, Cazin
188. STARI GRAD (Krupa), Bosanska Krupa
189. STIJENA (Grad), Stijena, Cazin
190. STRAŽBENICA, Podzvizd, Velika Kladuša
191. ŠTURLIĆ, Šturlić, Cazin
192. ŠUMATAC 1, Donji Šumatac, Velika Kladuša
193. ŠUMATAC 2, Šumatac, Velika Kladuša
194. ŠUMATICA, Šumatac, Velika Kladuša
195. TODOROVO, Todorovo, Velika Kladuša
196. TRŽAC (Grad), Tržac, Cazin
197. TRŽAČKA RAŠTELA, Tržačka Raštela, Cazin
198. VELIKA GRADINA ČUNGAR, Slatina—Semanići, Cazin
199. VELIKA KLADUŠA 1, Velika Kladuša
200. VELIKA KLADUŠA 2, Velika Kladuša
201. VELIKA KLADUŠA 3, Velika Kladuša
202. VIDAKOVO BRDO (Vidakov Grob), Donja Suvaja, Bosanska Krupa
203. VISOKA GLAVICA, Vejnac, Velika Kladuša
204. VRANKAMEN 1, Bosanska Krupa
205. VRANKAMEN 2, Bosanska Krupa
206. VRNOGRAČ, Ćukovi—Lipa, Bihać
207. VRNOGRAČ, Vrnograč, Velika Kladuša
208. VRŠČIĆ, Gorinja, Bosanska Krupa
209. ZASPA, Benakovac, Bosanska Krupa
210. ŽEGAR, Žegar, Bihać

REGIJA 1: POPIS NALAZIŠTA PRAISTORIJSKOG DOBA

1. BALJEVAC, Gornja Grmuša, Bihać (D 5)
4. BIHAĆ, Bihać (B 5)
6. BOSANSKA KRUPA, Bosanska Krupa (E 4)
8. BREKOVICA, Bihać (C 4)
9. BUBREG, Arapuša, Bosanska Krupa (E 4)
11. BUKVA, Lohovo, Bihać (C 6)
12. BUŽIM 1, Bosanska Krupa (D 3)
14. CAZIN, Cazin (C 3)
29. CRKVINA, Golubić, Bihać (C 5)
35. CRKVINA (Zapoljak), Hrgar—Tihotina, Bihać (C 6)
59. CRKVINA 2, Velika Gata—Krnja, Bihać (B 4)

62. CRKVINA, Veliki Stijenjani, Bihać (D 8)
64. CRKVINA POD, Orašac, Bihać (D 7)
66. CRKVINA—VRLET, Vrnograč, Velika Kladuša (C 1)
68. CRNKIĆA GRADINA, Lipa, Bihać (D 7)
69. CRNO POLJE, Ljusina, Bosanska Krupa (E 4)
70. ČARDAK, Doljani, Bihać (C 7)
72. ČUNGAR, Osredak, Cazin (C 4)
74. DRENOVAČA, Lohovo, Bihać (C 6)
75. DUBROVNIK (Marešova ili Pilipovića glavica), Grmuša—Srbljani, Bihać (C 4)
76. ĐUKIN BUNAR, Miostrah, Cazin (D 4)
79. GLAVICA, Banjani, Bosanska Krupa (E 3)
83. GLAVICA (Gradina), Kosa, Veliki Radić, Bosanska Krupa (D 5)
85. GRAD, Bosanska Otoka, Bosanska Krupa (E 3)
86. GRAD, Gudavac—Podgradina, Bosanska Krupa (D 5)
88. GRADINA, Donja Suvaja, Bosanska Krupa (D 5)
89. GRADINA (Čardačina), Donja Suvaja, Bosanska Krupa (E 5)
90. GRADINA, Gorinja, Bosanska Krupa (E 5)
91. GRADINA, Grmuša, Bihać (D 5)
92. GRADINA, Hašani, Bosanska Krupa (F 5)
93. GRADINA, Hrgar, Bihać (D 6)
94. GRADINA, Izačić, Bihać (B 5)
95. GRADINA (Mala i Velika), Klišević, Bihać (D 7)
96. GRADINA, Lohovo, Bihać (C 6)
97. GRADINA, Lohovska Brda, Bihać (C 6)
98. GRADINA, Međugorje, Bihać (C 6)
100. GRADINA (Đukin bunar), Miostrah, Cazin (D 4)
101. GRADINA, Orašac, Bihać (D 7)
102. GRADINA, Ripač, Bihać (C 6)
103. GRADINA (Zapatak), Spahići, Bihać (C 4)
104. GRADINA (Vilenjača), Stijena, Cazin (D 4)
105. GRADINA, Teočak, Bihać (E 7)
107. GRADINA, Veliki Radić—Drenova Glavica, Bosanska Krupa (E 4)
108. GRADINA, Veliki Stijenjani, Bihać (E 8)
109. GRADINA LUKE, Klišević, Bihać (D 7)
112. GREDA VIŠE KOTLA, Veliki Stijenjani, Bihać (E 8)
114. GROBLJE, Čavkići, Bihać (C 5)
115. GROMILE, Čavkići, Bihać (C 5)
120. IVANJSKA 1, Bosanska Krupa (E 3)
124. JEZERINE, Pritoka, Bihać (C 5)
127. KEKIĆA GLAVICA, Gornji Petrovići, Bosanska Krupa (E 5)
128. KLADUŠA, Velika Kladuša (B 1)
136. KLOKOTSKA GLAVICA, Klokot, Bihać (B 5)
138. KONACI, Ostrožac, Kuduzovići, Cazin (C 4)
139. KOSTEL, Brekovica, Bihać (C 4)
140. KRAKAČA, Krakača, Cazin (C 2)
141. KRALJE, Kralje, Bihać (B 5)
142. KUĆERINE, Veliki Stijenjani, Bihać (D 8)
143. KULA (Arapagina kula), Arapuša, Bosanska Krupa (E 4)
146. KULEN VAKUF, Kulen Vakuf, Bihać (D 8)
149. LJUTICA GRADINA, Ostrovica, Bihać (D 8)
151. MALI LJUTOČ, Račić, Bihać (C 6)
154. MRTVO JEZERO (Lavrnje), Pritoka, Bihać (C 5)
156. OBLJAJ, Mali Radić, Bosanska Krupa (D 5)
157. OBROVAC, Grmuša, Brkići, Bihać (C 4)
158. OGRADA, Čavkići, Bihać (C 5)
161. OSREDAK, Osredak, Cazin (C 4)
162. OSREDAK (Zekanov grob), Osredak, Bosanska Krupa (F 4)
163. OSTROVIČKI GRAD, Ostrovica, Bihać (D 8)
164. OSTROŽAC, Ostrožac, Cazin (C 4)
165. OTOKE, Golubić, Bihać (C 5)
168. PEĆIKOVIĆA GLAVICA, Klokot, Bihać (B 5)
170. POD, Čavkići, Bihać (C 5)
171. POD (Crkvenica, Hadžijino Brdo), Ostrožac—Kuduzovići, Cazin (C 4)
172. PODIĆ, Gorjevac, Bihać (C 6)
173. PODIĆ—GRADIĆ (Mala Gradina, Pod), Slatina—Semanići, Cazin (C 4)
176. PRITOKA, Bihać (C 5)
181. RIBIĆ, Ribić, Bihać (C 5)
182. RIPAČ (Otoke), Ripač, Bihać (C 6)
183. SMRDAN, Sokolac, Bihać (E 3)
184. SOKOLAC, Sokolac, Bihać (C 5)
185. SPAHIĆA GLAVICA (Palež), Spahići, Bihać (C 4)
186. SRBLJANSKA GLAVICA, Srbljani—Jezero, Bihać (C 4)
187. STARA GOVEDARNICA, Cazin (C 3)
192. ŠUMATAC 1, Donji Šumatac, Velika Kladuša (B 2)
193. ŠUMATAC 2, Šumatac, Velika Kladuša (B 2)
194. ŠUMATICA, Šumatac, Velika Kladuša (B 2)
195. TODOROVO, Todorovo, Velika Kladuša (C 2)
197. TRŽAČKA RAŠTELA, Tržačka Rašťela, Cazin (B 3)
198. VELIKA GRADINA ČUNGAR, Slatina—Semanići, Cazin (C 4)
199. VELIKA KLADUŠA 1, Velika Kladuša (B 1)
200. VELIKA KLADUŠA 2, Velika Kladuša (B 1)
202. VIDAKOVO BRDO (Vidakov grob), Donja Suvaja, Bosanska Krupa (E 5)
203. VISOKA GLAVICA, Vejnac, Velika Kladuša (C 2)
204. VRANKAMEN 1, Bosanska Krupa (E 4)
205. VRANKAMEN 2, Bosanska Krupa (E 4)
208. VRŠČIĆ, Gorinja, Bosanska Krupa (F 5)
209. ZASPA, Benakovac, Bosanska Krupa (F 5)
210. ŽEGAR, Žegar, Bihać (B 5)

REGIJA 1: POPIS NALAZIŠTA IZ DOBA RIMSKE VLADAVINE

2. BAŠAGIĆA GREDA, Golubić, Bihać (C 6)
7. BRANDŽA, Pritoka, Bihać (C 5)
8. BREKOVICA, Brekovica, Bihać (C 4)
10. BUGAR—GRAD (Gradina), Gornja Gata—Bugar, Bihać (A 3)
17. CRKVINA 1, (Mejhana), Brekovica, Bihać (B 4)
19. CRKVINA, Bunić, Bihać (B 4)
24. CRKVINA, Doljani, Bihać (C 7)
29. CRKVINA, Golubić, Bihać (C 5)
42. CRKVINA, Liskovac, Cazin (B 3)
58. CRKVINA 1, Velika Gata—Ilidža, Bihać (B 4)
59. CRKVINA 2, Velika Gata—Krnja, Bihać (B 4)
60. CRKVINA, Velika Kladuša (B 1)
63. CRKVINA, Založje—Čehići, Bihać (C 5)
73. DOLOVI, Golubić, Bihać (C 5)
78. GATA—ILIDŽA, Velika Gata, Bihać (B 4)
106. GRADINA, Velika Jasenica—Zalin, Bosanska Krupa (E 5)
113. GREDINA, Stijena—Podgradina, Cazin (D 4)
115. GROMILE, Čavkići, Bihać (C 5)
116. GROMILE, Ljusina, Bosanska Krupa (E 4)
118. HUDURI, Golubić, Bihać (C 5)
119. HUMAČKE GLAVICE (Koprtul), Bihać (B 5)
121. IVANJSKA 2, Ivanjska, Bosanska Krupa (E 3)

122. IZAČIĆ, Izačić, Bihać (B 4)
124. JEZERINE, Pritoka, Bihać (C 5)
127. KEKIĆA GLAVICA, Gornji Petrovići, Bosanska Krupa (E 5)
139. KOSTEL, Brekovica, Bihać (C 4)
144. KULA, Golubić, Bihać (C 5)
148. KULIŠTE, Brekovica—Bajrići, Bihać (B 4)
166. OTOKE, Pritoka, Bihać (C 5)
167. PALANČIŠTE, Hašani, Bosanska Krupa (F 5)
177. PRIVILICA, Bihać (C 5)
179. RAJINOVAC, Tržac, Cazin (B 3)
180. RAJINOVAČA, Donja Ivanjska, Bosanska Krupa (E 3)
181. RIBIĆ, Ribić, Bihać (C 5)
182. RIPAČ (Otoke), Ripač, Bihać (C 6)

REGIJA 1: POPIS NALAZIŠTA IZ SREDNJEG VIJEKA

3. BAŠTRA, Bosanska Krupa (E 3)
4. BIHAĆ, Bihać (B 5)
5. BISOVAC, Brekovica, Bihać (B 4)
8. BREKOVICA, Brekovica, Bihać (C 4)
9. BUBREG, Arapuša, Bosanska Krupa (E 4)
13. BUŽIM 2, Bužim, Bosanska Krupa (D 3)
15. CAZIN 2, Cazin (C 3)
16. CRKVINA (Malića Otoka, Ozidina), Bosanska Otoka, Bosanska Krupa (E 3)
18. CRKVINA 1, Brekovica, Bajrići, Bihać (C 4)
19. CRKVINA, Bunić, Bihać (B 4)
20. CRKVINA, Čaglica, Bosanska Krupa (C 2)
21. CRKVINA, Čoralići, Cazin (C 3)
22. CRKVINA 1, Dobro Selo, Bosanska Krupa (D 2)
23. CRKVINA 2, Dobro Selo, Bosanska Krupa (D 2)
25. CRKVINA, Donja Suvaja, Bosanska Krupa (E 5)
26. CRKVINA, Glavica, Bosanska Krupa (E 3)
27. CRKVINA, Glinica, Velika Kladuša (C 1)
28. CRKVINA, Glogovac, Cazin (C 4)
29. CRKVINA, Golubić, Bihać (C 5)
30. CRKVINA, Gorinja, Bosanska Krupa (E 5)
31. CRKVINA, Gornja Gata, Čavnik, Bihać (A 4)
32. CRKVINA (Grčka crkva), Gornja Gata—Bugar—Čerkezovac, Bihać (A 4)
33. CRKVINA, Gornji Petrovići, Bosanska Krupa (E 5)
34. CRKVINA, Hašani, Bosanska Krupa (F 5)
35. CRKVINA (Zapoljak), Hrgar—Tihotina, Bihać (C 6)
36. CRKVINA, Jezero, Bihać (C 4)
37. CRKVINA, Johovica, Velika Kladuša (B 2)
38. CRKVINA, Kovačevići, Cazin (B 3)
39. CRKVINA, Krakača, Cazin (C 2)
40. CRKVINA, Kudići, Cazin (B 2)
41. CRKVINA, Lipa—Brusovac, Bihać (D 7)
42. CRKVINA, Liskovac, Cazin (B 3)
43. CRKVINA, Ljusina, Bosanska Krupa (E 4)
44. CRKVINA, Mahmić Selo, Bosanska Krupa (D 3)
45. CRKVINA, Majetići, Cazin (C 4)
46. CRKVINA, Mala Peć, Bihać (B 4)
47. CRKVINA, Menići, Bosanska Krupa (D 3)
48. CRKVINA, Miostrah, Cazin (C 4)
49. CRKVINA, Mrazovac, Bosanska Krupa (D 3)
50. CRKVINA, Orašac, Bihać (D 7)
51. CRKVINA (Grčka crkva), Papari, Bihać (B 5)
52. CRKVINA (Voda Jarnija i crkva Marija), Pištaline, Cazin (D 4)
53. CRKVINA, Podzvizd, Velika Kladuša (B 1)
54. CRKVINA, Polje, Cazin (C 4)
55. CRKVINA, Rujnica, Cazin (B 4)
56. CRKVINA, Srednji Bušević, Bosanska Krupa (E 4)
57. CRKVINA, Stabandža, Velika Kladuša (D 1)
58. CRKVINA 1, Velika Gata—Ilidža, Bihać (B 4)
59. CRKVINA 2, Velika Gata—Krnja, Bihać (B 4)
60. CRKVINA, Velika Kladuša (B 1)
61. CRKVINA, Veliki Badić, Bosanska Krupa (E 4)
62. CRKVINA, Veliki Stijenjani, Bihać (E 8)
63. CRKVINA, Založje, Bihać (C 5)
64. CRKVINA, Doljani, Bihać (C 7)
65. CRKVINA SV. LUCIJE, Bosanska Otoka—Crkvina, Bosanska Krupa (E 3)
71. ČAVNIK, Dobro Selo, Bosanska Krupa (D 3)
77. FRANCIKA, Jezerski, Bosanska Krupa (D 3)
80. GLAVICA (Crkvina sv. Ivana, Iva), Pritoka—Bijelo Polje, Bihać (C 5)
81. GLAVICA, Vedro Polje, Bihać (B 5)
82. GLAVICA, Veliki Dubovik, Bosanska Krupa (F 5)
84. GRAČANICA, Barska, Cazin (B 3)
85. GRAD, Bosanska Otoka, Bosanska Krupa (E 3)
87. GRADINA, Bojna, Velika Kladuša (D 1)
98. GRADINA (Grad), Mala Kladuša, Velika Kladuša (B 2)
106. GRADINA, Velika Jasenica—Zalin, Bosanska Krupa (E 5)
110. GRČKA CRKVINA (Dionica), Izačić, Bihać (B 4)
111. GRČKA (Ostrovička) CRKVINA, Ostrovica, Bihać (D 8)
115. GROMILE, Čavkići, Bihać (C 5)
117. HRESNO (Gradina), Hresno, Velika Kladuša (B 1)
119. HUMAČKE GLAVICE (Kapitul), Bihać (B 5)
123. JAPAR—GRAD (Gradina), Hašani, Bosanska Krupa (F 5)
125. JEZERSKI, Jezerski, Bosanska Krupa (D 3)
126. KALIN—GRAD, Benakovac, Bosanska Krupa (F 5)
127. KEKIĆA GLAVICA, Gornji Petrovići, Bosanska Krupa (E 5)
129. KLISA, Bužim, Bosanska Krupa (D 3)
130. KLISA, Cazin (C 3)
131. KLISA, Mutnik, Cazin (B 3)
132. KLISA, Stijena—Podgredina, Cazin (D 4)
133. KLISA, Varoška Rijeka—Poriči, Bosanska Krupa (D 2)
134. KLISA (Vrlet, Prisjeka), Vrnograč, Velika Kladuša (C 1)
135. KLISINA, Veliki Dubovik, Bosanska Krupa (F 5)
137. KLOŠTAR, Ivanjska, Bosanska Krupa (E 3)
141. KRALJE, Kralje, Bihać (B 5)
144. KULA, Golubić, Bihać (C 5)
145. KULA (Izačić-kula, Grad), Izačić, Bihać (B 5)
147. KULIŠTE 1, Brekovica—Bajrići, Bihać (C 4)
150. MAJDAN (Crkvina), Zlopoljac, Bihać (B 4)
152. MEDIĆA BRDO, Varoška Rijeka—Varošine, Bosanska Krupa (C 2)
153. MRAČAJ, Bosanska Otoka, Bosanska Krupa (E 4)
155. MUTNIK, Mutnik, Cazin (B 3)

157. OBROVAC, Grmuša—Brkići, Bihać (C 4)
159. ORAŠAC, Orašac, Bihać (D 7)
160. OSREDAČKA KULA (Sv. Juraj u Ostrožačkom polju), Osredak, Cazin (C 4)
163. OSTROVIČKI GRAD, Ostrovica, Bihać (D 8)
164. OSTROŽAC, Ostrožac, Cazin (C 4)
169. PEĆIGRAD (Peći), Pećigrad, Cazin (C 2)
171. POD (Crkvenica, Hadžijino Brdo), Ostrožac—Kuduzovići, Cazin (C 4)
174. PODZVIZD (Grad), Podzvizd, Velika Kladuša (B 1)
175. POPOV JELIK, Rujnica, Cazin (B 4)
178. RADOTINA KULA, Ćoralići—Duratovići, Cazin (C 3)
182. RIPAČ (Otoke), Ripač, Bihać (C 6)
184. SOKOLAC, Sokolac, Bihać (C 5)
188. STARI GRAD (Krupa), Bosanska Krupa (E 4)
189. STIJENA (Grad), Stijena, Cazin (D 4)
190. STRAZBENICA, Podzvizd, Velika Kladuša, C 1)
191. ŠTURLIĆ, Šturlić, Cazin (B 2)
195. TODOROVO, Todorovo, Velika Kladuša (C 2)
196. TRŽAC (Grad), Tržac, Cazin (B 3)
199. VELIKA KLADUŠA 1, Velika Kladuša (B 1)
201. VELIKA KLADUŠA 3, Velika Kladuša (B 1)
206. VRNOGRAČ, Ćukovi-Lipa, Bihać (D 7)
207. VRNOGRAČ, Vrnograč, Velika Kladuša (C 1)

REGIJA 1: NALAZIŠTA

01.1 BALJEVAC, Gornja Grmuša, Bihać. Praistorijska gradina. Locirana je na vrhu onižeg brijega. Plato oblika nepravilnog kruga (cca 130 × 110 m), branjen je kamenim bedemom očuvane visine do 2 m. Pouzdano naseljena u kasnom bronzanom i u mlađem željeznom dobu.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 700—701. B. Čović

01.2 BAŠAGIĆA GREDA, Golubić, Bihać. Slučajni nalaz: dva srednjovjekovna koplja od željeza i bronzano zvono. Kasni srednji vijek.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 n, 429—431. P. Anđelić

01.3 BAŠTRA, Bosanska Krupa. Srednjovjekovna crkva i slučajni nalazi. Na kosi iznad ušća Karanovog potoka u rijeku Baštru naziru se temelji crkve usred groblja. Objekat je, vjerovatno, kasnosrednjovjekovni. Iz Baštre potiču i dva željezna koplja i željezne strelice u obliku lastinog repa, datirani u 9—10 v. N. Miletić

01.4 BIHAĆ. Slučajni nalazi iz ranog bronzanog doba, kasnosrednjovjekovni i turski grad, kasnosrednjovjekovne crkve i grobovi. U kvartu Harmani nađene su slučajno 4 keramičke posude, datirane u rano ili srednje bronzano doba. Od grada je sačuvan dio bedema, opkop (ponovo podzidan oko 1920), dio podzemnog hodnika između vanjskih i unutrašnjih bedema s 2 puškarnice. Grad se pominje od 1260, a naziva se: Wyhigh, Buch, Vyhych, Bywhegh. Turci ga zauzimaju 1592. Djelimično je sačuvana crkva sv. Antuna (danas džamija Fethija), s gotičkim prozorima, rozetom i profiliranim portalom, pomenuta uz dominikanski samostan 1266. Od crkve sv. Lucije postoje temelji. Smatra se da Kapetanova kula, kvadratne osnove i s 4 sprata i prizemljem potiče iz 16. v. Pojedinačni važniji nalazi: nadgrobne ploče s grbovima, 2 gotička kapitela, nakit.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, passim; *I. Čremošnik* 1951 n, 241—270; *M. Vego* 1954 a, 255—272; *B. Rauing* 1973 n, 197—204.
B. Raunig

01.5 BISOVAC, Brekovica, Bihać. Kasnosrednjovjekovna kula. Kružna osnova prečnika oko 8 m, sačuvana je još samo u obliku gomile kamena visine oko 4 m. Vjerovatno stražarska kula, po Lopašiću grad Blažuj, pomenut u 16. v.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 25, 67. B. Raunig

01.6 BOSANSKA KRUPA, Bosanska Krupa. Ostava eneolitskih bakrenih sjekira-klinova. Očuvano je 5 primjeraka. B. Marijanović

01.7 BRANDŽA, Pritoka, Bihać. Rimski kameni spomenici, slučajno nađeni. Lokalitet je uz desnu obalu Une, JI od ostrva između Pritoke i Golubića. Na dva spomenika prikazane su u reljefu scene iz lova: na jednom figura zarobljenika, na drugom glava Meduze: dva su samo profilisana, a jedan je žrtvenik s posvetom Jupitru.
LIT.: *D. Sergejevski* 1940, 9—10; *D. Sergejevski* 1951 n, 302—303. B. Raunig

01.8 BREKOVICA, Brekovica, Bihać. Gradina starijeg željeznog doba, rimski natpis i srednjovjekovni grad. Sondiranje izvela B. Raunig 1978. Praistorijska gradina na izbrešku iznad lijeve obale Une. Prilaz sa SZ branjen limitnim tumulom, prečnika osnove 15 m, visine 4 m, nedatiranim. Ostaci praistorijskih bedema uništeni kasnijom gradnjom, slojevi poremećeni. Srednjovjekovni grad nepravilnog pravougaonog oblika (cca 75×65 m), zidovi očuvani spolja do visine 2—3 m, iznutra urušeni. Osim praistorijskih i srednjovjekovnih objekata nađen i rimski nadgrobni natpis s grafito crtežima.
LIT.: *K. Hörmann* 1890, 308; *V. Radimsky* 1893 a, 39—40; *Đ. Basler* 1954 a, 90; *E. Jusić* 1983, 242. B. Raunig

01.9 BUBREG, Arapuša, Bosanska Krupa. Možda manje naselje bronzanog doba i srednjovjekovna kovačnica. Niski zaobljeni brežuljak u jugozapadnom dijelu sela. Površinski nalazi: sitni ulomci praistorijske keramike, kamen s malterom, ulomci cigle, željezna troska i ruda. Navodno, 1967. su iskopani temelji pravougaone zgrade, dimenzije cca 20×6 m, veća količina željeznih sjekira, krampova i klinova, te gomila željezne troske unutar temelja. B. Raunig

01.10 BUGAR-GRAD, (Gradina), Gornja Gata-Bugar, Bihać. Rimsko utvrđenje. Sjeverozapadno od sela, uz desnu obalu Korane, nalaze se ruševine utvrđenja, izduženog oblika, razmjera oko 158×50 m. Ulaz u grad, na zapadnoj strani, bio je zaštićen sa dva okrugla tornja. Ograđeni prostor bio je poprečnim zidom podijeljen u niže položeni, zapadni obor i isťočni, unutrašnji grad u užem smislu, u kojem su se nalazile zgrade i crkva približno kvadratičnog tlocrta s apsidom prema istoku. Na prostoru utvrđenja ulomci građevinskog materijala; nekoliko opeka sa žigom (H)ERACLI. Zatečene građevine, čini se da, potiču iz kasnoantičkog doba (4—6 st.).
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 50—51; *C. Patsch* 1898, 345—347.
Đ. Basler

01.11 BUKVA, Lohovo, Bihać. Sojeničko naselje starijeg željeznog doba. Sondiranje izvela B. Raunig 1976. Uz ivice nekoliko manjih ostrva i na dijelu lijeve obale Une zapažaju se brojni ostaci drvenih stubaca i greda, te brojni ulomci keramike. Praistorijski kulturni sloj počinje na nivou Une pri niskom vodostaju. B. Raunig

01.12 BUŽIM 1, Bosanska Krupa. Tri bronzane šuplje sjekire (kelta), pojedinačni nalazi ili ostatak ostave. Kasno bronzano doba, vjerovatno stupanj HaB.
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 205. B. Čović

01.13 BUŽIM 2, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovni grad. Podignut je na brežuljku. Unutrašnji grad ima trapezoidan oblik (veličine cca 30×30 m) s četvrtastom kapi-kulom na istočnom zidu i sa 4 okrugle kule na uglovima. JI i JZ kula su s kaminom, na dva sprata i s podzemnom tamnicom. Spoljašnji grad je trapeznog oblika (veličine cca 80×55 m), sa 4 višeugaone tabije i ulazom u SZ uglu. Nad ulazom je bila uzidana kamena ploča s glagoljičkim natpisom Jurja Mikulčića (prije 1495) i tri stećka. Unutrašnji grad je nešto stariji. Bužim se pominje od 14. v. pod imenom Čava i Bužim.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1904 a, 33—40; *R. Lopašić* 1943, 115—127; *H. Kreševljaković* 1953, 35; *B. Fučić* 1982, 112, sl. 159.
B. Raunig

01.14 CAZIN 1, Cazin. Slučajni nalaz iz eneolita — ranog bronzanog doba. Probušena sjekira-čekić, dimenzija 9×4,8 cm, od sivog kamena.
LIT.: *B. Raunig* 1983 a, 72, Tbl. I, 3. B. Raunig

01.15 CAZIN 2, Cazin. Kasnosrednjovjekovni i turski grad. Zaštitno sondiranje izvršila E. Jusić 1975. Na uzvišenju u centru Cazina je kvadratni grad (cca 50×45 m), orijentisan uglovima prema stranama svijeta. Na SI strani nalaze se 3 okrugle kule, od kojih dvije štite ulaz. Na JI strani su 2 polukružne tabije. Sondiranjem, uz JI zid, otkriveni su temelji četvrtaste kule ili tabije. Grad je dograđivan u turskom periodu, a na padinama brda dodat je donji zaštitni zid. U 15. i 16. vijeku, a i kasnije, Cazin se pominje kao sjedište kninskog biskupa.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 127—133; *H. Krešević-Jaković* 1953, 32—33; *E. Jusić* 1975, 143—145, Tbl. LXVIII, 1, 2, LXIX, 1; *E. Jusić* 1983, 241. B. Raunig

01.16 CRKVINA (Malića Otoka, Ozidina), Bosanska Otoka, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva. Lokalitet, omanje uzvišenje (cca 20×14 m), uz lijevu obalu Une, udaljeno sjeverno od Otoke cca 2,5 km. Ostaci zidova mjestimično široki 0,90 m.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 195. B. Raunig

01.17 CRKVINA 1, (Mejhana), Brekovica, Bihać. Rimsko naselje. U predjelu zvanom Gačice, udaljenom oko 1 km sjeverno od sela, na prostoru od 1 km², ostaci zgrada i fragmenti zemljanih posuda rađenih većinom na lončarskom kolu. Usred tih ostataka ruševina četvrtaste osnove duga oko 10 m (vjerovatno crkva neodređene starosti). Okvirno datiranje: 1—4. st. n. e.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 52. Đ. Basler

01.18 CRKVINA 2, Brekovica, Bajrići, Bihać. Vjerovatno kasnosrednjovjekovna crkva. Zapaža se građevinski šut, malo krečnog maltera, manji komadi kamena i sedre. Tragovi zidova nisu više vidljivi. Krajem 19. v. postojali su pravougaoni temelji razmjera oko 15×7 m.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 60. B. Raunig

01.19 CRKVINA, Bunić Bihać. Rimsko naselje i srednjovjekovna crkva. Oko ruševina crkve, na površini, brojni fragmenti rimskih opeka. Vjerovatno manje naselje ili poljoprivredno imanje. Moguće datiranje imanja od 2. do 4. st., a crkve u kasni srednji vijek.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 50. Đ. Basler

01.20 CRKVINA, Čaglica, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva. Tragovi temelja cca 13×9 m, orijentisani u pravcu I-Z. Vjerovatno ostaci crkve sv. Križa, koja se pominje 1501.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 20—21. B. Raunig

01.21 CRKVINA, Čoralići, Cazin. Kasnosrednjovjekovna crkva. Tragovi temelja cca 15×10 m, orijentisani u pravcu I-Z. B. Raunig

01.22 CRKVINA 1, Dobro Selo, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva. Neistraženo. Tragovi temelja, cca 13×8×0,50 m, orijentisani približno I-Z, apsida na istoku. B. Raunig

01.23 CRKVINA 2, (Crkvina kod Zimonja), Dobro Selo, Bosanska Krupa. Vjerovatno kasni srednji vijek. Ostaci temelja veće građevine, cca 17×12 m, orijentisani približno I-Z. Apsida se ne zapaža.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 195. B. Raunig

01.24 CRKVINA, Doljani, Bihać. Kasnoantička crkva. U području sela, god. 1895, otkopana je ruševina crkve kvadratičnog tlocrta sa relativno velikom polukružnom apsidom. Prema načinu gradnje i nalazima, zgradu je moguće datirati u kasnoantičko doba u 5—6. st. n. e. U ruševini su kao spolija otkriveni fragmenti rimskih nadgrobnih natpisa i urna japodskog tipa na kojoj se spominju Aurelius Clementinus i Aurelius Maximus.
LIT.: *K. Kovačević* 1895, 231—233; *D. Sergejevski* 1950, 20—62. Đ. Basler

01.25 CRKVINA, Donja Suvaja, Bosanska Krupa. Tragovi temelja kasnosrednjovjekovne ili kasnije crkve, orijentisane I-Z. N. Miletić

01.26 CRKVINA, Glavica, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva. Kod ušća Male u Veliku Dabrinu tragovi temelja građevine, razmjera cca 10×8 m, orijentisani, približno, I-Z. U blizini tragovi groblja. B. Raunig

01.27 CRKVINA, Glinica, Velika Kladuša. Kasnosrednjovjekovna crkva i groblje. Iznad Demina vrela tragovi temelja od kamena, dimencija cca 13×9 m, orijentisani u pravcu I-Z. Postojale su i kamene nadgrobne ploče kojih više nema. B. Raunig

01.28 CRKVINA, Glogovac, Cazin. Kasnosrednjovjekovna crkva. Lokalitet se nalazi na granici sela Glogovac i Polje. Površinskih tragova nema, osim ranije iskopanih komada crveno izgorenog ćerpiča. B. Raunig

01.29 CRKVINA, Golubić, Bihać. Japodska nekropola od 8. v. prije n. e. do 4. v. n. e.; kultni objekti antičkog doba, srednjovjekovna crkva s nekropolom. Istraživanja vršili: I. Čremošnik 1954, B. Čović 1956. i 1960, B. Raunig 1962. Ovalno-kupasti brežuljak, (cca 100×60 m), u centru sela, od krečnjačkog kamena sa »plaštom« humusa pri vrhu, deb. cca 1,5 m, koji se istanjuje prema padinama. Na I i JI padini otkrivena ukupno 73 japodska groba, 24 sa skeletom, 48 spaljenih sa zemljanom urnom, 1 spaljen bez urne. Stariji grobovi bliže vrhu brežuljka. Uz zemljane urne, među nalazima, zastupljen tipični japodski nakit (fibule, narukvice, ogrlice, grivne za noge, itd.) od bronze, željeza, jantara i stakla. Čitav prostor Crkvine nije istražen zbog recentnog groblja. Među obrađenim kamenjem nađen je ulomak japodske antropomorfne stele od lapora, s urezanim predstavama naočaraste fibule i lančastih privjesaka. Možda nekoj zgradi iz antičkog doba, (Mitreju?), pripada dio temeljnog zida dimenzija 2×0,9 m. Od dijelova arhitekture, nađen je ulomak astragala, s neke antičke građevine. Sa Crkvine potiču: Mitrasov reljef s natpisom, možda i dvije posvete Mitrasu, brojni ulomci kamenih urni, s natpisima ili bez njih, nadgrobni spomenici s natpisima, te sljemenasti poklopci s natpisima. Otvoreno je pitanje da li se na Crkvini nalazila i nekropola s koje potiču kameni nadgrobni spomenici, jer su nađeni u sekundarnom položaju. Na vrhu Crkvine otkriveni su 1954. temelji crkve (dimenzije 13,5×8 m) s četvrtastom apsidom, datirane u 14. v. U temeljima crkve bilo je ugrađeno nekoliko antičkih spolija. Ulomci srednjovjekovne crkvene arhitekture, pripadaju gotičkom stilu. Oko crkve je postojala nekropola, od koje su, godine 1980. otkrivena 24 groba sa skeletima položenim u proste grobne jame bez konstrukcije. Jedini prilozi iz nekropole su dva jednostavna bronzana prstena sa hristogramom. Sa Crkvine potiče i kamena ploča s glagoljskim natpisom.
LIT.: *S. Frankfurter* 1884, 173; *V. Radimsky* 1893 a, 54—57; *C. Patsch* 1894 b, 355—356; *C. Patsch* 1895 a, 577; *J. Brunšmid* 1905, 54 i 63; *M. Mandić* 1922, 30; *D. Sergejevski* 1951 a, 301—310; *I. Čremošnik* 1956, 128; *I. Čremošnik* 1957 a, 163; *B. Raunig* 1960, 89; *B. Raunig* 1962, 80—81; *Z. Marić* 1968, 5—79; *B. Raunig* 1968 a, 81—98; *B. Fučić* 1982, 164—165, Sl. 26. B. Raunig

01.30 CRKVINA, Gorinja, Bosanska Krupa. Srednjovjekovna crkva i groblje sa stećcima. Na samom vrhu brda Crkvina nalaze se ruševine crkve orijentisane I-Z, jednostavne izdužene lađe, završene polukružnom apsidom na istoku. Kako su zidovi crkve zasuti kamenjem, mogu se dati samo približne dimenzije: dužina 12 m, širina 9 m, širina apside 3,5 m. Oko crkve, osim sa južne strane, smještena je nekropola sa stećcima, od koje je sačuvano 18 spomenika u vidu nepravilnih pravougaonih ploča. Vjerovatno 14—15. v. N. Miletić

01.31 CRKVINA, Gornja Gata, Čavnik, Bihać. Kasnosrednjovjekovna crkva. Ispod brda Kamenjak postoje ostaci temelja, dimenzija cca 11×8 m, orijentisani, približno, I-Z. B. Raunig

01.32 CRKVINA (Grčka crkva), Gornja Gata-Bugar-Čerkezovac, Bihać. Srednjovjekovna crkva. Ostaci temeljnih zidova crkve, s osnovom u vidu uzdužne lađe završene na istoku apsidom, dimenzija 11×6,5 m. U prostoru apside ležala jedna nadgrobna ploča—stećak. Vjerovatno 14—15. v. Lokalitet nije istraživan.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 59. N. Miletić

01.33 CRKVINA, Gornji Petrovići, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva. Ostaci crkve su raskrčeni 1934/35, kada je na istom mjestu sazidana nova crkva. B. Raunig

01.34 CRKVINA, Hašani, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva s nekropolom. Na Glavici, na Kolišćima, iznad vrela Kalinja, postoje ostaci temelja, (cca 13×9 m), orijentisani približno I-Z; okolo grobovi obilježeni kamenovima (vjerovatno 17—18. v.). B. Raunig

01.35 CRKVINA (Zapoljak), Hrgar-Tihotina, Bihać. Praistorijska gradina i kasnosrednjovjekovno (?) groblje. Plato veličine oko 110×95 m, sa sjevera, istoka i juga, branjen kamenim bedemom. Amorfni nadgrobni spomenici. Po tradiciji i crkva iz predturskog doba. Gradina pripada kasnom bronzanom i željeznom dobu.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 60; *V. Radimsky* 1894 d, 701. B. Čović

01.36 CRKVINA, Jezero, Bihać. Vjerovatno kasnosrednjovjekovna crkva. Građevinski šut na prostoru, (cca 13×10 m), u polju južno od sela.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 60. B. Raunig

01.37 CRKVINA, Johovica, Velika Kladuša. Vjerovatno ostaci kasnosrednjovjekovne crkve, sada potpuno raskopani. B. Raunig

01.38 CRKVINA, Kovačevići, Cazin. Kasnosrednjovjekovna crkva s nekropolom. Na prostoru cca 10×10 m rasut kamen i građevinski šut. Temeljni zidovi se ne vide. Okolo većim dijelom raskopana nekropola. U temelje jedne seoske kuće uzidan kamen s reljefnom predstavom šake. Postojale su i reljefne predstave ptica (ploče ili stećci?). B. Raunig

01.39 CRKVINA, Krakača, Cazin. Ostaci kasnosrednjovjekovne crkve. Na brdu Kucalji, ostaci temelja od kamena, dimenzija cca 10×8 m, orijentisani približno I-Z. B. Raunig

01.40 CRKVINA, Kudići, Cazin. Ostaci kasnosrednjovjekovne crkve. Tragovi temelja od kamena dimenzija cca 11×8 m, orijentisani I-Z. B. Raunig

01.41 CRKVINA, Lipa-Brusovac, Bihać. Vjerovatno ostaci srednjovjekovne crkve. Ispod kuća Romića, na livadi »Luke«, nalazi se kvadratno uzvišenje dimenzija 14,20×13,10 m, s tragovima zida od kamena i maltera. B. Raunig

01.42 CRKVINA, Liskovac, Cazin. Nalaz antičkog doba i kasnosrednjovjekovna crkva. Zaštitno iskopavanje izvršila B. Raunig 1979. Jednobrodna crkva s polukružnom apsidom na istoku i narteksom na zapadu. Dužina 19,60 m, širina 6,80 m, temelji širine 70—85 cm, sačuvana visina 10—15 cm. Nalazi: fragment antičkog nadgrobnog spomenika s dijelovima dvije figure u reljefu. B. Raunig

01.43 CRKVINA, Ljusina, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva s nekropolom. Na nižem brežuljku ostaci temelja, dužine 12 m, s polukružnom apsidom na JI, promjera cca 4—5 m. Okolo na dubini od 4—6 cm poremećene ljudske kosti. Uz temelje velika neobrađena ploča od kamena s urezanim krstom. Navodno, nalažene su i cigle, jedna s otiskom pseće šape.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 195. B. Raunig

01.44 CRKVINA, Mahmić Selo, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva. Temelji, dimenzija cca 15×10 m, orijentisani JI—SZ; apsida vjerovatno na JI, od kamena i blokova sedre. B. Raunig

01.45 CRKVINA, Majetići, Cazin. Ostaci kasnosrednjovjekovne crkve. Temelji od kamena, (cca 13×10 m), sačuvani mjestimično do vis. 1 m, orijentisani u pravcu I-Z, s polukružnom apsidom na istoku. B. Raunig

01.46 CRKVINA, Mala Peć, Bihać. Vjerovatno kasnosrednjovjekovna crkva. Tragovi temelja od kamena, razmjera cca 8×5 m, orijentisani u pravcu I-Z.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 59. B. Raunig

01.47 CRKVINA, Menići, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva. Na brdu jako uništeni temelji od kamena (cca 10×8 m), orijentisani u pravcu I-Z. Župa u Menićima pominje se 1459.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 179. B. Raunig

01.48 CRKVINA, Miostrah, Cazin. Srednjovjekovna crkva i nekropola stećaka. Na uzvišenju u samom selu sačuvani su ostaci osnovnih zidova nekadašnje male crkve, čiju osnovu čini izdužena lađa sa polukružnom apsidom na istoku. Zbog obraslosti u šumu, precizne dimenzije i plan crkve, nije moguće dati. Oko crkve sačuvano je 6 stećaka u vidu jednostavnih ploča bez ukrasa. Vjerovatno 15. v. N. Miletić

01.49 CRKVINA, Mrazovac, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva. Ostaci temelja od kamena (cca 13×10 m), orijentisani u pravcu I-Z. B. Raunig

01.50 CRKVINA, Orašac, Bihać. Kasnosrednjovjekovna nekropola, i, vjerovatno, crkva. Sačuvano 13 spomenika u obliku ploča i ostaci građevinskog materijala, vjerovatno od crkve.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 247, Sl. 31. N. Miletić

01.51 CRKVINA (Grčka crkva), Papari, Bihać. Vjerovatno kasnosrednjovjekovna crkva. Ostaci potpuno raskrčeni, zapaža se vrlo malo građevinskog šuta i postoji tradicija kod stanovništva o »Grčkoj crkvi«.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 58. B. Raunig

01.52 CRKVINA (Voda Jarnija i crkva Marija), Pištaline, Cazin. Srednjovjekovna crkva i nekropola stećaka. U samom selu, na platou srušene seoske crkvice, nalaze se temelji starije crkve, razrušeni i rasuti po okolnim njivama. Prvobitni oblik crkve je pravougaona građevina sa zvonikom, orijentisana I-Z, razmjera 14×6 m. Na platou je sačuvano

11 stećaka u obliku ploča djelimično deformisanih i utonulih u zemlju.
LIT.: *V. Radimsky* 1892, 222. N. Miletić

01.53 CRKVINA, Podzvizd, Velika Kladuša. Srednjovjekovna crkva sv. Martina u Krešćićima pomenuta 1334. i 1501. Ostaci crkve nalaze se na samom brdu u blizini grada Podzvizda, zarasli u šikaru.
LIT.: *Č. Truhelka* 1904 a, 50; *R. Lopašić* 1943, 202, 207. I. Bojanovski

01.54 CRKVINA, Polje, Cazin. Kasnosrednjovjekovna crkva. Lokalitet se nalazi na SI padini brda Đulinac u zaseoku Redžići i Selimovići. Temelji od kamena (cca 15×8 m) orijentisani u pravcu I-Z, apsida vjerovatno na istoku. Navodno, u SZ uglu, raskopan grob od kamenih ploča (veličine 50×50 cm), sa skeletom. B. Raunig

01.55 CRKVINA, Rujnica, Cazin. Kasnosrednjovjekovna crkva. Kod Rastovačke pećine se nalaze tragovi temelja od kamena (cca 11×9 m), orijentisani u pravcu I-Z. B. Raunig

01.56 CRKVINA, Srednji Bušević, Bosanska Krupa. Srednjovjekovna crkva i grobovi. Ostaci zidova manje crkve čiju osnovu čini uzdužna lađa sa polukružnom apsidom na istoku. Prilikom vađenja kamena iz sjevernog zida, nađen je grob sa paljevinom i jedan željezni klin. Uz apsidu je ležao jedan stećak u vidu jednostavne ploče. N. Miletić

01.57 CRKVINA, Stabandža, Velika Kladuša. Kasnosrednjovjekovna crkva. Na kosi, iznad potoka Crkvine, postoje tragovi temelja na prostoru cca 12×9 m. Vjerovatno crkva sv. Martina u Stabandži koja se pominje 1334. i 1501.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 20—21 B. Raunig

01.58 CRKVINA 1, Velika Gata-Ilidža, Bihać, Srednjovjekovna crkva i nekropola sa stećcima. Ostaci temeljnih zidova građevine uz koje je, građevinskim radovima, razoreno mnoštvo grobova. Sačuvan 1 stećak s heraldičkim motivom, dislociran. Vjerovatno 14—15. v.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 50, 59. N. Miletić

01.59 CRKVINA 2, Velika Gata-Krnja, Bihać. Praistorijska gradina, rimski burgus i srednjovjekovna utvrda. Dominantan brežuljak sa platoom vel. cca 120×80 m. Na južnom rubu dio praistorijske fortifikacije (limitni tumulus). Na sjeverozapadnom uglu (Crkvina u užem smislu) ostaci rimskog burgusa, s ostacima kule (osnove cca 10×7 m) i obora. M. Karanović locira ovdje srednjovjekovni Topličći Turanj (porušen 1563).
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 50; *M. Karanović* 1925, 514. I. Bojanovski

01.60 CRKVINA, Velika Kladuša. Rimska naseobina i srednjovjekovna crkva. Uz lijevu obalu Kladušnice otkopani su temelji duguljaste zgrade i građevinski materijal. Po Lopašiću crkva sv. Martina de Cladusa (1334), a po Radimskom rimska (vojna) zgrada. Nalazi: zidovi od opeke, ulomci rimskog crijepa i opeka u većim količinama, naročito pod kućom Gračo. Ulomak opeke sa žigom *L(egio) XIII g(emina)* (od poč. 2. st. u sastavu vojske Pann. Sup., Siscia). Osim navedenog nalaze se: kosti, rake s kamenom pločom, 1961. navodno i zlatni prsten. Po tradiciji bila je to »grčka crkva«.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 492; *C. Patsch* 1893 a, 661; CIL, 2275; *R. Lopašić* 1943, 149. I. Bojanovski

01.61 CRKVINA, Veliki Badić, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva. Na lokalitetu postoje tragovi temelja građevine od kamena, neodređenih dimenzija. Navodno je nalažena i željezna troska. B. Raunig

01.62 CRKVINA, Veliki Stijenjani, Bihać. Ostaci srednjovjekovnog groba (?) ukopani u praistorijski tumulus, osnove cca 18×12 m. U sredini tumulusa ozidana je pravougaona kamera veličine 2×1 m, orijentisana I-Z, pokrivena kamenim pločama. Bez nalaza. B. Raunig

01.63 CRKVINA, Založje-Čehići, Bihać. Kasnosrednjovjekovna crkva. Iskopavanje izvršili J. Grauner 1896. i I. Čremošnik 1957. Otkriveni su temelji crkve veličine 13×7 m s četvrtastom apsidom, orijentisane približno SI—JZ, apsida na SI; izgrađene od antičkih spolija. Oko crkve je postojala srednjovjekovna nekropola.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 60; *C. Patsch* 1895 a, 573; *C. Patsch* 1898, 352—354; *I. Čremošnik* 1958, 128—130. B. Raunig

01.64. CRKVINA POD, Orašac, Bihać. Praistorijska gradina. Na platou brda locirana je gradina izuzetno malih dimenzija. Ovalni kameni bedem okružuje prostor od cca 10×15 m. Lokalitet nosi i naziv Crkvina, ali tragova građevine nema. Vjerovatno je u pitanju utvrda iz željeznog doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 248. Sl. 33. B. Čović

01.65 CRKVINA SV. LUCIJE, Bosanska Otoka-Crkvina, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva. Lokalitet je kraj seoskog puta Bosanska Otoka—Bušević. Zauzima prostor 14×9 m, orijentisan u pravcu S-J, apsida na sjeveru; sada u obliku gomile kamena i maltera s nešto očuvanih temelja. B. Raunig

01.66 CRKVINA-VRLET, Vrnograč, Velika Kladuša. Slučajni nalaz ranog bronzanog doba: probušena kamena sjekira—čekić.
LIT.: *B. Raunig* 1983 a, 72, Tbl. I, 7. B. Raunig

01.67 CRKVINE, Doljani, Bihać. Srednjovjekovna nekropola sa stećcima. Sačuvano 6 spomenika u obliku ploča; jedna ukrašena; 14—15. v.
LIT.: *S. Bešlagić,* Stećci, Sarajevo 1971, 97. N. Miletić

01.68 CRNKIĆA GRADINA, Lipa, Bihać. Praistorijska gradina. Smještena je na rubu terase, prirodno branjena padom terena s JZ strane, prema I i SI razvijena u obliku sistema polukružnih kamenih bedema, ukupne površine cca 280×170 m. Nalazi keramike i kućnog lijepa ukazuju na utvrđeno naselje, vjerovatno iz kasnog bronzanog i željeznog doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 704—705. B. Čović

01.69 CRNO POLJE, Ljusina, Bosanska Krupa. Naselje bronzanog doba. Lokalitet neodređenih granica nalazi se u selu, sjeverno od kuće porodice Suljić, na blago uzdignutom terenu, udaljenom cca 200—300 m od potoka Ljusina. Nalazi: ulomci keramike s kraja ranog i iz srednjeg bronzanog doba.
LIT.: B. *Raunig* 1983 a, 73—74, Tbl. II, 1—15. B. Raunig

01.70 ČARDAK, Doljani, Bihać. Praistorijska gradina, smještena na izduženom hrbatu jednog oniže brijega. Na SI strani plato je odvojen od ostalog dijela brda snažnim poprečnim bedemom, a niži bedem opasuje plato sa svih strana. Gradina je dosta uska, veoma duga (cca 370 m). Na sredini poprečnog bedema temelji »čardaka« iz turskog doba. Vjerovatno kasno bronzano i željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 706—707. B. Čović

01.71 ČAVNIK, Dobro Selo, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovni grad. Grad jajastog oblika s oštrim uglom na jugu (cca 26×20 m), okruglom branič-kulom, promjera 8 m, debljine zida 1,2 m, s bunarom—cisternom promjera 4,5 m, ulazom na sjeveru. Grad se pominje u 15. i 16. v.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 22, 115—126, 204—208. B. Raunig

01.72 ĆUNGAR, Osredak, Cazin. Gradinsko naselje osnovano krajem kasnog bronzanog doba (HaB2/B3), a trajalo tokom starijeg i mlađeg željeznog doba. Istraživanje zaštitnog bedema izvršili ing. H. Jedlička i G. Szirmay 1891. Gradina se nalazi na jezičastom platou (cca 100×75 m), orijentisanom u pravcu JI—SZ, blago nagnutom prema SZ. Sve padine izrazito strme s tragovima zaštitnih bedema, osim jugoistočne strane gdje se nalazi snažan kameno-zemljani tumuloidni bedem, dužine cca 77 m, visine cca 7 m, širine u osnovici cca 45 m. Nalazi potječu iz slojeva u zaštitnom bedemu. Kraju kasnog bronzanog i starijem željeznom dobu pripadaju: dijelovi ljevačkog pribora, ulomci facetiranih oboda i drški, oštro bikonične zdjele, bronzana igla, fibula s 3 dugmeta na luku i dr. Mlađem željeznom dobu pripadaju zaobljeni oblici posuda izvijenog oboda, većina ulomaka s lažnim vrpčastim ornamentom, snopovima urezanih linija i dr. Nađeno je nešto željeznih i brojni koštani objekti. U zaštitnom bedemu slučajno je nađen grob sa 3 skeleta, sa bronzanim šljemom negovskog tipa i željeznim objektima.

LIT.: *V. Radimsky* 1894 b, 495—511; *F. Fiala* 1894 b, 683—687; *V. Ćurčić* 1907 a, 212; *B. Čović* 1965 a, 88—90.

B. Raunig

01.73 DOLOVI, Golubić, Bihać. Kasnoantička nekropola. Istraživanja izvršili I. Čremošnik 1954. i B. Čović 1960. Dolovi su oranice u centru sela, jugoistočno od Crkvine. Istraženo je cca 300 m², otkriveno 29 inhumiranih i 1 incinerirani pokojnik. Sahranjeni su većinom bili u sanduku od kamenih ploča. Jedan grob je imao posebno otesane i obilježene ploče. U 5 grobova upotrijebljeno je i 10 pretesanih nadgrobnih natpisa s neke nekropole 2. v n. e. i desna bočna strana kamene japodske urne s predstavom konjanika i 2 fantastična bića, datirana u 6. ili 5. v. st. e. Nalazi: sidrasta fibula s početka 3. v. n. e., narukvice, kopča, češalj, bršljenak i drugo javljaju se u grobovima 4. v., ali i kasnije u 5. i 6. v. Skromnost nalaza govori za siromašnije autohtone stanovnike.

LIT.: *I. Čremošnik* 1956, 132; *B. Raunig* 1960, 89—91; *B. Raunig* 1968, 99—105, Tbl. I—II; B. Raunig 1983, 193—209.

B. Raunig

01.74 DRENOVAČA, Lohovo, Bihać. Praistorijska gradina. Smještena je na vrhu jednog ogoljelog kamenog brijega. Sa Z strane štićena jednostrukim, a s J i I dvostrukim kamenim bedemom. Branjeni prostor ima eliptični oblik, dimenzija cca 170×70 m. Ulaz na S strani, branjen posebnim lučnim bedemom. Kasno bronzano i željezno doba.

LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 704.

B. Čović

01.75 DUBROVNIK, (Marešova ili Pilipovića glavica), Grmuša-Srbljani, Bihać. Praistorijska gradina. Smještena je na oniskoj glavici iznad Dubrava. Plato, veličine oko 320×165 m, štićen je na S strani nasipom visokim do 8 m, dok ga s ostalih strana brane dva paralelna lučna bedema od kamena. Vjerovatno kasno bronzano i željezno doba.

LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 42—43.

B. Čović

01.76. ĐUKIN BUNAR, Miostrah, Cazin. Praistorijska nekropola sa urnama, locirana na uskom platou nedaleko od Đukinog bunara, kraj puta za Orašlje. Djelimično uništena. Po površinskim nalazima i iskazima mještana nalažene posude s pepelom i bronzanim prilozima (igle, fibula). Vjerovatno se radi o nekropoli kasnog bronzanog doba koja bi pripadala kulturi polja sa urnama, mada nije isključeno ni starije željezno doba.

B. Čović

01.77 FRANCIKA, Jezerski, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva. Na brežuljku ostaci temelja (cca 11×9 m) orijentisanih u pravcu I—Z. Možda ostaci crkve sv. Kuzme i Damjana koja se pominje 1549.

LIT.: *R. Lopašić* 1943, 143—144.

B. Raunig

01.78 GATA ILIDŽA, Velika Gata, Bihać. Rimsko naselje. Na širem prostoru oko termalnog vrela, posebno Z i JZ, ostaci većeg broja građevina (zidovi, opeke, židna žbuka s ostacima fresaka, brojni nalazi novca). U recentne zgrade kupališta krajem 19. st. uzidani ulomci rimskog kamenog reljefa i natpisa. Vjerovatno 2. do 4. st.

LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 50.

Đ. Basler

01.79 GLAVICA, Banjani, Bosanska Krupa. Praistorijska gradina. Iznad potoka Glodine postoje i ostaci kameno-zemljanog bedema (cca 100×80 m) i površinski nalazi ulomaka praistorijske keramike. Željezno doba.

B. Raunig

01.80 GLAVICA (Crkvina sv. Ivana, Iva), Pritoka-Bijelo polje, Bihać. Vjerovatno kasnosrednjovjekovna crkva. Na brežuljku zapadno od ceste Bihać—Ripač postojali ostaci crkve, sada potpuno raskopani i uništeni.

LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 60.

B. Raunig

01.81 GLAVICA, Vedro Polje, Bihać. Kasnosrednjovjekovna crkva. Na krajnjem sjevernom izdanku brda Komarac, na desnoj obali rijeke Klokot, nalaze se temelji (cca 12×9 m), orijentisani u pravcu I-Z.

B. Raunig

01.82 GLAVICA, Veliki Dubovik, Bosanska Krupa. Tragovi srednjovjekovnog naselja. Na uzvišenju, sličnom nasipu, uz seoski put prema Zalinu, nailazi se pri oranju na fragmente srednjovjekovne keramike i trosku; nađene su i 2 željezne alatke.

N. Miletić

01.83 GLAVICA (Gradina, Kosa), Veliki Radić, Bosanska Krupa. Praistorijska gradina. Plato dužine cca 280 m, štićen je niskim, nepravilno-kružnim kamenim bedemom, s 2 ulaza i s podgrađem na I strani.

LIT.: *V. Radimsky* 1895 a, 229.

B. Raunig

01.84 GRAČANICA, Barska, Cazin. Kasnosrednjovjekovni grad. Kameni zidovi manjeg gradića mjestimično očuvani do visine 1—2 m. Vjerovatno je to Hojsićev Gradac koji se pominje u 16. v.

LIT.: *R. Lopašić* 1943, 26, 60, 183.

B. Raunig

01.85 GRAD, Bosanska Otoka, Bosanska Krupa. Vjerovatno praistorijsko naselje i kasnosrednjovjekovni grad. Na ostrvu u Uni u centru Otoke, nalaženi su ulomci praistorijske keramike. Na S dijelu ostrva, djelimično su, do visine od 3,5 m sačuvani ostaci zidina grada Otoke (Insula koji se pominje od 1264. u vlasništvu knezova Blagajskih), trapezoidnog oblika, dužine 54 m, širina 37 i 22 m, orijentisanog dužinom JZ—SI.

LIT.: *Ć. Truhelka* 1904 a, 16—17; *H. Kreševljaković* 1953, 35; *R. Lopašić* 1943, 194—196.

B. Raunig

01.86 GRAD, Gudavac—Podgradina, Bosanska Krupa. Praistorijska gradina. Locirana je na relativno kratkoj, dosta širokoj linguli, jednom od krajnjih obronaka Grmeča. Snažan kameni bedem zatvara prostor oblika nepravilnog pravougaonika, veličine cca 150×100 m. Kulturni sloj nije očuvan. Vjerovatno kasno bronzano ili željezno doba.

LIT.: *F. Fiala* 1896 a, 349.

B. Čović

01.87 GRADINA, Bojna, Velika Kladuša. Kasnosrednjovjekovni grad. Ostaci manjeg grada potpuno

obrasli šumom, nejasnog oblika i veličine, nalaze se na lokalitetu Gradina. Imanje Bojna pominje se 1388. a grad Bojna naročito tokom 16. v.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 25, 26, 113—114, 126, 131, 154, 188, 204, 206. B. Raunig

01.88 GRADINA, Donja Suvaja, Bosanska Krupa. Praistorijska gradina. Locirana je na jednom izbrešku Grmeča. Plato veličine cca 150×80 m, branjen je masivnim kamenim bedemom. Vjerovatno pripada kasnom bronzanom i željeznom dobu.
LIT.: *F. Fiala* 1896 a, 349—351. B. Čović

01.89 GRADINA (Čardačina), Donja Suvaja, Bosanska Krupa. Praistorijska gradina. Izgrađena je na dosta niskom, ali u odnosu na Suvajsko polje, dominantnom brežuljku. Plato nepravilno-kružnog oblika, prečnika cca 140 m, branjen je samo s istočne strane polukružnim bedemom, dok su ostale strane štićene nizom dubokih kraških vrtača. Pripada kasnom bronzanom i željeznom dobu.
B. Čović

01.90 GRADINA, Gorinja, Bosanska Krupa. Praistorijska gradina. U okviru šireg kompleksa zvanog Kneževića gradina, zauzima plato jednog brijega između Gorinje i Jasenice. Na I strani izduženog platoa (veličine cca 100×80 m) očuvani ostaci kamenog bedema. Kasno bronzano i željezno doba.
B. Čović

01.91 GRADINA, Grmuša, Bihać. Praistorijska gradina. Locirana je na Loninoj Kosi, jednom od obronaka Grmeča. Sa svih strana, osim SI, plato branjen kamenim bedemom koji je na JI udvostručen. Na S strani se visina bedema penje do 6 m, pa se može pretpostaviti postojanje kule ili osmatračnice. Pripada kasnom bronzanom i željeznom dobu.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 700. B. Čović

01.92 GRADINA, Hašani, Bosanska Krupa. Praistorijska gradina. Nalazi se na brežuljku nad Japar-gradom, orijentisana je S-J, ima dužinu cca 40 m, širinu cca 13 m, a jednom terasom širine cca 8 m duž istočne strane. Na sjevernoj ivici platoa ostaci obrušenog bedema. Nalazi: sitni ulomci praistorijske keramike i kućnog lijepa. Vjerovatno željezno doba.
B. Raunig

01.93 GRADINA, Hrgar, Bihać. Praistorijska gradina. Smještena je na platou jednog brežuljka. Kameni bedem sa svih strana štiti eliptični plato dimenzija cca 170×90 m. Sačuvan je djelimično i kulturni sloj naselja. Vjerovatno pripada kasnom bronzanom i starijem željeznom dobu.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 702. B. Čović

01.94 GRADINA, Izačić, Bihać. Praistorijska gradina. Na sredini brda Prtišlen, ostaci izduženog naselja (cca 450×120 m), orijentisani SZ—JI. Na kraćim stranama zaštićeni kamenim bedemima. Kvadratna gomila u JI uglu potpuno raskopana. Željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 39, Sl. 2. B. Raunig

01.95 GRADINA (Mala i Velika), Klišević, Bihać. Praistorijska gradina. Nalazi se na zaravanku polumjesečastog oblika iznad desne obale Une, podijeljenom jarkom i zaštitnim bedemom na Malu Gradinu (cca 165×95 m) i Veliku Gradinu (cca 260×245 m). Kasno bronzano i željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 707—708, Sl. 13. B. Raunig

01.96 GRADINA, Lohovo, Bihać. Praistorijska gradina. Smještena je na platou veličine cca 180×125 m, iznad strme hridi koja brani pristup sa sjevera i istoka. Sa zapadne strane branjena trostrukim, a s južne dvostrukim kamenim bedemom. Vjerovatno kasno bronzano ili starije željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 48—49. B. Čović

01.97 GRADINA, Lohovska Brda, Bihać. Praistorijska gradina. Naselje se nalazi na vrhu brda Gradina. Radimski je ovaj lokalitet nazvao pogrešno Ripačka gradina. Kameni bedem visine do 2 m zatvara nepravilno ovalan prostor dužine 170, širine 90 m, orijentisan u pravcu JZ—SI. Na SZ strani bedem je dvostruk. Ulaz je na JZ dijelu a nešto istočno od ulaza nalazi se zaštitni tumulus od kamena visine 4 m, promjera 6 m. Vjerovatno željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 48, Sl. 20. B. Raunig

01.98 GRADINA (Grad), Mala Kladuša, Velika Kladuša. Kasnosrednjovjekovni grad. Raskopani temelji grada ovalnog oblika, dužine cca 25 m i tragovi okrugle kule promjera cca 8 m. Mala Kladuša se pominje od 13. v. pod imenom Gaj, a kasnije Gornja Kladuša.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 25, 31, 150—156; *H. Kreševljaković* 1953, 33. B. Raunig

01.99 GRADINA, Međugorje, Bihać. Praistorijska gradina. Locirana je na platou jedne lingule koja s juga zadire u dolinu kraj rijeke Une. S pristupačne, sjeverne strane, plato je branjen poprečnim kamenim bedemom, dužine 86, a visine do 6 m. Kasno bronzano do mlađe željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 706. B. Čović

01.100 GRADINA (Đukin bunar), Miostrah, Cazin. Praistorijska gradina. U zaseoku Orašje, na mjestu zvanom Lug, iznad lijeve obale Une, nalazi se plato izduženo-ovalnog oblika (cca 100×50 m), orijentisan SZ—JI, zaštićen na SI niskim bedemom. Vjerovatno starije željezno doba. B. Raunig

01.101 GRADINA, Orašac, Bihać. Praistorijska gradina. Kameni odbrambeni zid zatvara prostor cca 80×30 m, a u sjevernom dijelu se nalazi neka vrsta unutrašnje utvrde. Najvjerovatnije kasno bronzano i željezno doba. B. Marijan

01.102 GRADINA, Ripač, Bihać. Nekropola ravnih grobova i naselje željeznog doba. Sondiranje izvršila B. Raunig 1975. Gradina se nalazi u centru sela. Slučajni nalazač otkrio i raskopao 1 grob sa skeletom iz 8. v. st. e. i 19 grobova spaljenih, u zemljanim urnama, iz vremena od 650 do 110 g. prije n. e. Dio nalaza pripada vremenu od 650 do 500. g. prije n. e., te popunjava prazninu u hronologiji japodskih nekropola u dolini Une. Karakteristični nalazi: željezne pojasne spone, nanogvice, vrčevi. Probno sondiranje otkrilo kulturni sloj i dalo nešto keramičkog materijala (keramika s bojenim ornamentom) karakterističnog za naselje. Tragovi temeljnih zidova, vjerovatno srednjovjekovnih građevina, koje pominje Radimski, sada su potpuno razoreni.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 61; *B. Raunig* 1975, 49—51; *B. Raunig* 1981, 141—161, Tbl. I—V. B. Raunig

01.103 GRADINA (Zapatak), Spahići, Bihać. Praistorijska gradina. Plato veličine 140×50 m, odvojen je od masiva brda dubokim i širokim usjekom. Nema drugih tragova fortifikacija. Vjerovatno kasno bronzano ili željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 44. B. Čović

01.104 GRADINA (Vilenjača), Stijena, Cazin. Praistorijska gradina. Smještena je na jednoj linguli. Masivni i visoki bedem postavljen prema masivu brda, odvaja plato veličine 100×45 m. Pripada, vjerovatno, kasnom bronzanom ili željeznom dobu.
LIT.: *F. Fiala* 1894 b, 688. B. Čović

01.105 GRADINA, Teočak, Bihać. Praistorijska gradina na platou brda Teočaka. Plato veličine 105×62 m branjen je kamenim bedemom, sa zapadne i južne strane udvostručenim. Pripada, vjerovatno, kasnom bronzanom ili željeznom dobu.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 708—709. B. Čović

01.106 GRADINA, Velika Jasenica-Zalin, Bosanska Krupa. Kasnoantičko i, vjerovatno, srednjovjekovno utvrđenje. Na platou brda, uz sjeverni i istočni rub, jasni ostaci zidova, po tehnici građenja najvjerovatnije kasnoantički. Uz ove, mjestimično su očuvani ostaci drugog fortifikacionog sistema, po svoj prilici, znatno mlađeg, koji se sastoji od dijelova zida i triju kula, dimenzija cca 10×7, 9×9 i 6×6 m.
LIT.: *M. Karanović* 1925, 445; *H. Kreševljaković* 1953, 31. B. Čović

01.107 GRADINA, Veliki Badić—Drenova Glavica, Bosanska Krupa. Praistorijska gradina. Zauzima vrh brežuljka istaknutog prema desnoj obali Une, izduženo-ovalnog oblika (cca 150×50 m), orijentisan I—Z, bez zaštitnih bedema. Nalazi: kremena strugalica, facetirani obodi i drške, lažni vrpčasti ornament. Kasno bronzano i željezno doba. B. Raunig

01.108 GRADINA, Veliki Stijenjani, Bihać. Praistorijska gradina. Locirana je na vrhu brijega Osoja. Dosta slabo očuvan kameni bedem opasuje plato veličine cca 80×40 m. Na najpristupačnijoj, sjeveroistočnoj strani, tzv. limitni tumulus, ojačanje bedema, a možda i ostaci kule ili osmatračnice. Kasno bronzano i željezno doba. B. Čović

01.109 GRADINA LUKE, Klišević, Bihać. Naselje kasnog bronzanog i željeznog doba. Nalazi se na zaobljenom izbrešku brda Stoparuša (dužine cca 100 m, širine cca 80 m), uz samu desnu obalu Une iznad Strbačkog buka. B. Raunig

01.110 GRČKA CRKVINA (Dionica), Izačić, Bihać. Kasnosrednjovjekovna crkva. U selu, na južnom dijelu brda Dionica, s obje strane seoskog puta, na površini od cca 15×8 m, nalaze se gomile kamena i maltera. Kod izgradnje puta navodno su raskopana 3 poprečna zida debljine 0,30—0,50 m.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 59. B. Raunig

01.111 GRČKA (Ostrovička) CRKVINA, Ostrovica, Bihać. Vjerovatno kasnosrednjovjekovna crkva zapadno od srednjovjekovnog grada Ostrovice. Pod gomilom kamena nepravilno pravougaonog oblika, veličine cca 10×8 m, temelji zgrade od lomljenog kamena i vrlo tvrdog maltera, vjerovatno ostaci crkve. B. Raunig

01.112 GREDA VIŠE KOTLA, Veliki Stijenjani, Bihać. Praistorijska gradina. Locirana je na rubu klisure više Une. Polukružni kameni bedem naslanja se svojim završecima na rub klisure, zatvarajući prostor od oko 80×30 m. Pripada, vjerovatno, kasnom bronzanom i željeznom dobu. B. Čović

01.113 GREDINA, Stijena—Podgredina, Cazin. Grob iz rimskog doba. Načinjen od 6 otesanih kamenih ploča. Nalazi: staklene posudice, keramička posudica, perle, bronzana pojasna kopča i dr., uz skelet djeteta. Druga polovina 3. v.
LIT.: *B. Raunig* 1976, 295—300, Tbl. I. B. Raunig

01.114 GROBLJE, Čavkići, Bihać. Praistorijska gradina. Smještena je na platou jednog brežuljka koji se za oko 20 m diže iznad okolnog terena. Pripada bronzanom ili željeznom dobu.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 699. B. Čović

01.115 GROMILE, Čavkići, Bihać. Rimsko naselje, ranokršćanska i srednjovjekovna crkva, dio praistorijskog sarkofaga. Istraživanja vršila I. Čremošnik. Lokalitet je bio poznat ranije pod nazivom Gromile u Čavkićima. Objekti se nalaze na samom rubu niskog brežuljka koji je krajnji izdanak planinskog masiva Grmeča. Od rimskog naselja nađeni su i tragovi rimskih ruševina pod podnicom srednjovjekovne crkve; zapadno od crkve zgrada sa 3 prostorije i hipokaustom, tipa vile sa koridorom; niže vile nalaze se fragmenti zidova jedne druge zgrade, a istočno od srednjovjekovne crkve ostaci podnice jedne zgrade. Bio je to, svakako, manji vicus. Zidovi zgrada su od manjih tesanih blokova i po svom čvrstom bijelom malteru razlikuju se od zidova sa slabim žutim malterom mlađih objekata. U rimskom šutu je nađena keramika 3. i 4. v. i novac cara Konstantina. Zapadno od rimske zgrade otkrivena je starokršćanska crkva sa 3 apside (21×11 m). Zidovi su od nepravilnih lomljenih komada muljike. U šutu crkve nađeni su dosta brojni arhitekturni fragmenti, a rekonstrukcije nekih ploča pluteja, dale su do sada jedinstvene motive. Crkva se približno može datirati u 5—6. v. Na rubu brežuljka otkriveni su temelji srednjovjekovne jednobrodne crkve sa pripratom (20,5×12,5 m). Za datiranje nema podataka jer je od namještaja nađeno samo postolje menze. Zidovi su bili izgrađeni od rimskih spolija, votivnih i nadgrobnih spomenika iz 3. vijeka sa karakterističnim simbolima. Od votivnih spomenika je značajan reljef Silvana i 3 Nimfe sa naglašenim autohtonim crtama, rad domaćeg majstora. Drugi značajan nalaz je ploča sa redom konjanika koji jašu na desno. Umjetnička obrada, slična urni iz Ribića, je pod uticajem arhajske grčke umjetnosti i venetskih situla, a detalji opreme odgovaraju kasnom latenu kojem dobu ploča vjerovatno i pripada.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 53; *C. Patsch* 1895 a, 573; *I. Čremošnik* 1956 a, 111; *I. Čremošnik* 1957 c, 165; *I. Čremošnik* 1957 c, 217; *I. Čremošnik* 1958, 117; *D. Sergejevski* 1958 a, 137; *I. Čremošnik* 1959 b, 103. I. Čremošnik

01.116 GROMILE, Ljusina, Bosanska Krupa. Arhitektura kasnoantičkog doba. Istraživala I. Čremošnik 1957. i B. Raunig 1974. Otkrivena je približno trećina veće građevine (cca 40×20 m), orijentisane približno u pravcu S—J, s dva krila povezana dvostrukim nizom prostorija—koridorom: ukupno 24 prostorije (2 s polukružnom apsidom), od kojih su neke imale hipokauste. Smatra se, da je sjeverno krilo služilo za stanovanje, južno kao banja, dok su prostorije koridora služile za domaćinstvo. Nalazi: ulomci keramike, stakla, željezni objekti, ulomak kapitela i ulomci kamenih stubova. Na udalj - nosti od cca 500 do 600 m JI od antičke zgrade otkriveno je ložište ciglarske peći (dimenzija 3,10×2,95× ×1,30 m).
LIT.: *V. Radimsky* 1892, 221; *C. Patsch* 1898 a, 496; *I. Čremošnik* 1959, 137—147; *B. Raunig* 1974, 203—214. B. Raunig

0.117 HRESNO (Gradina), Trnovi, Velika Kladuša. Srednjovjekovni utvrđeni dvor. Lociran je pored Gline. Pokriva prostor od oko 35×20 m. Spominje se više puta između 1209. i 1564. u posjedu Križanića i, kasnije, Šubića Peranskih.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 134—139. I. Bojanovski

01.118 HUDURI, Golubić, Bihać. Građevinski ostaci iz rimskog doba. Duž lijeve obale Une nalaženi su ulomci opeka i željezne troske.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 53; *I. Čremošnik* 1958, 130. B. Raunig

01.119 HUMAČKE GLAVICE (Kapitul), Bihać. Antička zgrada, antički i srednjovjekovni kameni na-

lazi. Istraživao J. Grauner 1896. i 1898. Zgrada pokrivena crijepom, sa zidnim freskama, imala je hipokaust. Na južnoj Glavici postoje raskopani tragovi građevine. Kameni nalazi: žrtvenik Dijani, ulomci natpisa, ulomci urne japodskog tipa, ulomak srednjovjekovnog kapitela.
LIT.: *C. Patsch* 1898, 347; *D. Sergejevski* 1950, 64.
B. Raunig

01.120 IVANJSKA 1, Bosanska Krupa. Slučajni nalaz iz eneolita ili ranog bronzanog doba. Ulomak kamene sjekire—čekića.
LIT.: *B. Raunig* 1983 a, 71—72, Tbl. I, 6. B. Raunig

01.121 IVANJSKA 2, Ivanjska, Bosanska Krupa. Rimska nekropola. Na podnožju brda Rajnovače nađeni su grobovi iz kasne antike. Grobovi su prilikom vađenja pijeska uništeni, očuvan je samo jedan, u kome su nađeni prsten, bodež i novac iz 4. v.
I. Čremošnik

01.122 IZAČIĆ, Izačić, Bihać. Naselje iz rimskog doba. Nekoliko stotina metara istočno od starog grada, na njivama se povremeno izoravaju ulomci rimskih opeka. Granice i karakter lokaliteta ne mogu se odrediti bez iskopavanja.
LIT.: *C. Patsch* 1898, 347. B. Raunig

01.123 JAPAR-GRAD (Gradina), Hašani, Bosanska Krupa. Srednjovjekovni grad na sjevernom obronku Japar brda u velikoj okuci Japre. To je manji, ali čvrsto građeni grad na preglednom položaju (dimenzija 22×16 m). Sastoji se od jake okrugle kule (R. oko 9 m) i duguljastog dvorišta (16×9 m), s bedemom visine 5—6 m. Južna (ulazna) strana bedema je ojačana (do 3 m). Spominje se 1490. kao posjed knezova Blagajskih, odnosno Ivaniša Korvina. Turci su ga zauzeli 1514.
LIT.: *L. Thallóczy—S. Barabás* 1897, 87, 231, 293, 332, 337, 390. I. Bojanovski

01.124 JEZERINE, Pritoka, Bihać. Japodska nekropola od 8. v. prije n. e. do početka 2. v. n. e., žrtvenik i reljef Mitre Tauroktona iz 3. v. n. e., kasnosrednjovjekovna crkva. Nekropolu iskopavali K. Kovačević i P. Mirković 1890, P. Mirković po instrukcijama V. Radimskog 1892. Nekropola se nalazila na niskom uzvišenju dužine 60 m, širine 34 m, visine cca 2 m, koje leže na desnoj obali Une, cca 200 m jugozapadno od pravoslavne crkve u Pritoci. Na dubini od 0,30 do 1.50 m otkriven ukupno 551 grob, 223 sa skeletom, 298 sa paljevinom u zemljanoj urni, 28 sa paljevinom bez urne i 2 s paljevinom u urni i nespaljenom lobanjom. Na 5 lokacija otkrivena su spališta. Prema tipološkim odlikama materijala (keramičke posude, nakit i utilitarni predmeti, dok oružje nedostaje), grobovi su raspoređeni u šest faza. Postoji hijatus između kraja faze I (oko 650. prije n. e.) i početka faze II (oko 500. prije n. e.) Keramički oblici pokazuju neprekinut autohtoni razvoj na tradicijama kulture polja s urnama, ukrašeni su lažnim vrpčastim ornamentom, i urezanim šrafiranim trouglovima. Posebna karakteristika keramičkog materijala su crveno pečene posude sa smeđe ili crno bojenim geometrijskim ornamentom. Pored karakterističnih japodskih oblika nakita (puno livene elipsoidne grivne za noge, lančasti privjesci s dva konjska protoma, »gusjeničaste« fibule, brojna jantarna i staklena zrna i dr.), brojne fibule latenske šeme su više-manje »japodizirane«. Jedinstveni su fibula s glavama ovna i bika i pločica rađena na proboj s ithifaličnom figurom ratnika. Na nekropoli su nađena 3 sljemenasta poklopca s latinskim natpisima, 2 cilindrične kamene urne, kvadratna, japodska kamena urna Ditiusa Sesteniusa i odlomak japodske urne s urezanom predstavom ratnika sa šljemom. Na širem prostoru nekropole 1936. nađen je slučajno žrtvenik s posvetnim natpisom i reljef Mitre Tauroktona. U literaturi mjesto nalaza je pogrešno obilježeno imenom »Branđa«. U širem rejonu Jezerina postojali su i ostaci vjerovatno kasnosrednjovjekovne crkve, koji su potpuno raskopani, tako da sada na površini zemljišta nema više nikakvih tragova.
LIT.: *K. Kovačević—P. Mirković* 1890, 330—337; *V. Radimsky* 1892 f, 301—310; *V. Radimsky* 1893 a, 37—92, 237—308, 369—466, 575—636; *C. Patsch* 1894 b, 354—355; *M. Hörnes* 1895, 516—518; *D. Sergejevski* 1950, 47—48, 57—59; *Z. Marić* 1968, 5—79. B. Raunig

01.125 JEZERSKI, Jezerski, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovni (i turski) grad. Uz kvadratni srednjovjekovni grad (cca 16×12 m), sačuvana je okrugla kula promjera cca 8 m, visine cca 8 m. Turska dogradnja je zaobljeno-pravougaoni zid (cca 55×25 m). Jezerski se pominje od 13. v.
LIT.: *Č. Truhelka* 1904 a, 40—43; *R. Lopašić* 1943, 143—145; *H. Kreševljaković* 1953, 35. B. Raunig

01.126 KALIN-GRAD, Benakovac, Bosanska Krupa. Srednjovjekovno utvrđenje. Na strmoj glavici nad potocima Kalin i Grabež, orijentisanoj u pravcu S—J, nalaze se ruševine utvrđenja obrasle gustim šumarkom. Približno rekonstruisan osnovni plan obuhvata zapadnu poligonalnu kulu, nasip prema drugom kraju glavice i dvije kule nad strmom padinom. Sa južne i zapadne strane primjećuje se podzid kružnog oblika. Lokalitet je vjerovatno iz 14—15. v.
N. Miletić

01.127 KEKIĆA GLAVICA, Gornji Petrovići, Bosanska Krupa. Praistorijska gradina, smještena na ovalnom, blago nagnutom platou, na vrhu osamljenog, dominantnog brda. Lokalitet je otkrio F. Fiala, sondirao 1959. B. Gavela, a iskopavanje manjeg obima izveli 1959. B. Čović i B. Raunig. Plato, površine oko 11.000 m² branjen je kamenim bedemom. Kulturni sloj je očuvan na južnom i zapadnom dijelu, a uz bedem dostiže debljinu od 3,70 m. Iskopavanje je dalo bogat i dobro stratificiran arheološki materijal (pretežno keramiku). Hronološki raspon ide od kraja kasnog bronzanog doba (Ha B) do kraja praistorije, a najmlađi sloj potvrđuje kontinuitet naseljavanja i u doba rimske vladavine. Na jednom zaravanku, na padini istog brda, otkriveno je nekoliko grobova s urnama iz željeznog doba. Sa gradine potiče i jedno srednjovjekovno željezno koplje.
LIT.: *F. Fiala* 1896 a, 347; *B. Čović* 1962, 41—61. B. Čović

01.128 KLADUŠA, Velika Kladuša. Dva ukrasna bronzana dugmeta—tutula, ukrašena urezanim ornamentima. Slučajni nalaz. Početak starijeg željeznog doba (vjerovatno 8. st. st. e.).
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 208—209. B. Čović

01.129 KLISA, Bužim, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva sv. Klimenta. Ostaci crkve na lokalitetu su potpuno raskrčeni, a lokalne tradicije o postojanju crkve više nema.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 20—21, 118. B. Raunig

01.130 KLISA, Cazin. Kasnosrednjovjekovna crkva. Na brežuljku Klisa koji rastavlja Žegar od grada, sada su potpuno raskopani ostaci temelja. Navodno s Klise potiče kameni reljef: muška glava s bradom, primitivan rad.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 128. B. Raunig

01.131 KLISA, Mutnik, Cazin. Kasnosrednjovjekovna crkva. Na lokalitetu postoje ostaci temelja (cca 16×10 cm), orijentisani u pravcu I—Z, jako obrasli gustom makijom. Navodno su unutar temelja nalažene ljudske kosti. B. Raunig

01.132 KLISA, Stijena-Podgredina, Cazin. Kasnosrednjovjekovna crkva. Postoje ostaci temelja građevine (cca 12×9 m), orijentisani u pravcu I—Z, sačuvani do visine od 0,30 m. B. Raunig

01.133 KLISA, Varoška Rijeka-Porići, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovna crkva sv. Martina. Temelji dužine 15 m, širine 10 m, visine do 0,80 m, orijentisani u pravcu SI—JZ, apsida vjerovatno na SI. Među kamenjem ima odlomaka sedre.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 20—21. B. Raunig

01.134 KLISA (Vrlet, Prisjeka), Vrnograč, Velika Kladuša. Kasnosrednojvjekovna crkva sv. Križa s nekropolom. Nekropolu sa skeletima istraživala B. Raunig 1976. i 1977. Ostaci crkve (cca 40×13 m), orijentisani I—Z (ulaz na zapadu, raskopana apsida na istoku), širina zidova 90 cm. Nalaz iz nekropole: bronzani prsten s hristogramom.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 202; *B. Raunig* 1976 a, 138—139. B. Raunig

01.135 KLISINA, Veliki Dubovik, Bosanska Krupa. Ostaci srednjovjekovne crkve i groblja. Na vrlo istaknutom brdu, u savremenom seoskom groblju, nalaze se sasvim raznovrsne ruševine stare crkve, čiji prvobitni oblik i dimenzije nije moguće odrediti. Na grobove, kao i na zajedničke grobnice, nailazi se svuda oko ruševina crkve. Kopča, slučajno nađena 1944, nije sačuvana. Na njivi ispod crkve nailazi se na fragmente srednjovjekovne keramike i troske. N. Miletić

01.136 KLOKOTSKA GLAVICA, Klokot, Bihać. Vjerovatno naselje kasnog bronzanog i željeznog doba. Na jugoistočnoj i istočnoj padini brda Glavica nalaze se sitni, atipični ulomci praistorijske keramike i kućnog lijepa. B. Raunig

01.137 KLOŠTAR, Ivanjska, Bosanska Krupa. Vjerovatno ostaci kasnosrednjovjekovnog utvrđenog franjevačkog samostana, koji se pominje 1514. Ostaci zidova od kamena i maltera, kvadratnog oblika (cca 30×30 m), orijentisani stranama u pravcu strana svijeta.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 195. B. Raunig

01.138 KONACI, Ostrožac-Kuduzovići, Cazin. Praistorijski grob. Slučajno otkriven, sadržavao je skelet žene starosti oko 25 godina, sa bronzanim nakitom: igla za kosu, 4 sljepoočna koluta, 4 saltaleona, 5 torkvesa, naočarasta fibula, 2 spiralne narukvice, 15 privjesaka i 10 grivni za noge. Nakit je karakterističan za kulturu Japoda. Grob pripada kraju 9. ili početku 8. v. st. e.
LIT.: *B. Raunig* 1982, 1—14. B. Raunig

01.139 KOSTEL, Brekovica, Bihać. Depo i slučajni nalazi oružja željeznog doba, utvrđenje i grobovi antičkog doba. Depo, (4 bronzana, 15 željeznih kopalja i ulomci 2 mača) iz vremena oko 600. prije n. e., otkriven je 1956. na lijevoj obali Une; bronzani mač mošunjskog tipa iz Ha B perioda nađen je 1958; 2 koplja i ulomci kelta s drvenim drškama, dlijeto i sječivo, sve od željeza, iz 7—8. v. st. e. nađeni su 1983. na desnoj obali Une. Na vrhu brežuljka »Kulište« na lijevoj obali Une nalaze se ostaci temelja utvrđenja. Na južnom obronku »Kulišta« nađena su dva antička groba, iz jednog potiče nadgrobni kamen L. Lentidia Saturnina. Treći grob sa skeletom otkriven je bliže obali Une. U Kostelu je u praistoriji, tokom antike i u srednjem vijeku, vjerovatno postojao prelaz preko Une.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 52—53; *C. Patsch* 1896 b, 132—133; *B. Raunig* 1962 a, 51—65, Tbl. I—III; *B. Raunig* 1969, 23—26; *B. Raunig* 1980, 107. B. Raunig

01.140 KRAKAČA, Krakača, Cazin. Slučajni nalaz brončane sjekire—kelta. Kasno brončano doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 206. Đ. Basler

01.141 KRALJE, Kralje, Bihać. Možda praistorijsko sojeničko naselje i srednjovjekovni posjed. Usljed naplavljenog pijeska, na lijevoj obali Une, više nema nalaza praistorijske keramike, a ne vide se ni kočevi u koritu Une. Srednjovjekovni posjed Kralje pominje se oko 1260. pa i dalje, pod imenom Krala. Materijalnih tragova nema, a nestala je i legenda o Tintor-varoši.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 38. B. Raunig

01.142 KUĆERINE, Veliki Stijenjani, Bihać. Nekropola s tumulima. Na prostoru oko pravoslavnog groblja, do jugoistočnih padina brda Misinovac, koje stanovništvo naziva »Gradina« (tragovi praistorijskog naselja nisu konstatovani), nalazi se cca 200—300 kamenih tumula prosječne visine 0,5—1 m, promjera 6—12 m. B. Raunig

01.143 KULA (Arapagina kula), danas džamija, Arapuša, Bosanska Krupa. Neolitsko ili eneolitsko naselje. Nalazi: kamene alatke, ulomci keramike.
LIT.: *M. Karanović* 1925, 402. I. Bojanovski

01.144 KULA, Golubić, Bihać. Vjerovatno kasnosrednjovjekovna kula, možda i nekropola. Pojedinačni rimski nalazi: kameni nadgrobni spomenici, vjerovatno spolija.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 55—56; *D. Sergejevski* 1940 a, 135—138; *R. Lopašić* 1943, 59, 92, 219—220; *I. Čremošnik* 1956, 131—132. B. Raunig

01.145 KULA (Izačić-kula, Grad), Izačić, Bihać. Srednjovjekovni grad, mjestimično sačuvani ostaci temelja i podzida sjeverozapadno od džamije. Krajem 19. st. postojala branič kula i dvorište sa 2 tornja, ukupne veličine 30×25 m. Pripadao je plemićima Izačićima (1501). Turci su ga osvojili 1592. Mjesto se zvalo Beršić, zatim Dol, a kasnije Izačić. Pominje se najčešće tokom 16. v.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 58; *R. Lopašić* 1943, 139; *H. Krešeljaković* 1953, 31. B. Raunig

01.146 KULEN VAKUF, Kulen Vakuf, Bihać. Bronzani mač tipa Škocjan—Kulen Vakuf, te bronzani srp. Slučajni nalazi. Pripadaju mlađoj fazi kasnog bronzanog doba (Ha B1-B2; 10 i 9. stoljeća st. e.).
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 206, 208. B. Čović

01.147 KULIŠTE 1, Brekovica-Bajrići, Bihać. Vjerovatno kula kasnog srednjeg vijeka. Srednji dio Kulišta s tragom zida od kamena vezanog malterom, vjerovatno od okrugle kule, promjera cca 10 m, zaštićen je na istoku jednim, a na zapadu s dva vještačka jarka. Nalazi: vrlo sitni ulomci srednjovjekovne keramike i mali ulomak majolike.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 41, Sl. 4. B. Raunig

01.148 KULIŠTE 2, Brekovica, Bihać. Utvrđenje i grobovi iz rimskog doba. U kanjonu Une istočno od sela, na hridu izbočenom prema lijevoj obali, nalaze se ostaci od više građevina, tesano kamenje i drugi rimski građevinski materijal, kao i keramika. Pri stijeni južnog obronka otkrivena su dva groba od kojih je jedan bio usječen u stijenu, a drugi zidan. Sa zidanog groba potiče nadgrobna ploča s natpisom koji spominje Lucija Lentidija Saturnina, veterana I legije i njegovu ženu Ulpiju Krispinu.
LIT.: *K. Hörmann* 1890, 308; *V. Radimsky* 1893 a, 51—53; *C. Patsch* 1896 b, 132—133. Đ. Basler

01.149 LJUTICA GRADINA, Ostrovica, Bihać. Praistorijska gradina. Locirana je na vrhu izdvojenog brda. Kameni bedem štiti ovalni plato, najveće ši-

rine 118 m. Vjerovatno pripada kasnom bronzanom ili željeznom dobu.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 250. B. Čović

01.150 MAJDAN (Crkvina), Zlopoljac, Bihać. Kasnosrednjovjekovna crkva. Ostaci potpuno raskopani, možda postoje ostaci tragova temelja pod zemljom, na prostoru veličine cca 15×10 m. Navodno nalaženi i grobovi. B. Raunig

01.151 MALI LJUTOČ, Račić, Bihać. Vjerovatno naselje željeznog doba. Na kosi između vrha planine Mali Ljutoč (kota 941 m) i kote 708 m, na sjevernoj padini Međugorja ima ulomaka praistorijske keramike. Tačne granice lokaliteta nisu utvrđene. B. Raunig

01.152 MEDIĆA BRDO, Varoška Rijeka-Varošine, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovni grad. Potpuno raskopani ostaci grada u obliku manjeg uzvišenja obraslog šikarom (cca 50×25 m) nalaze se na vrhu Medića Brda. Grad se spominje u 15. i 16. v.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 22, 119, 121—122, 163, 183, 223. B. Raunig

01.153 MRAČAJ, Bosanska Otoka, Bosanska Krupa. Kasnosrednjovjekovni grad Mračaj vjerovatno je bio lociran na istoimenom brdu ili na susjednom brdu Stražbenici. Vidljivih tragova nema.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 25, 113—115. B. Raunig

01.154 MRTVO JEZERO (Lavrnje), selo Pritoka, Bihać. Sojeničko naselje željeznog doba. Na desnoj obali, između sadašnjeg i starog korita Une, na dubini od cca 2 m, na nivou niskog vodostaja, nalaze se ulomci praistorijske keramike, a vide se i ostaci drvenih stubaca.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 b, 129. B. Raunig

01.155 MUTNIK, Mutnik, Cazin. Kasnosrednjovjekovni grad. Grad (cca 20×20 m) zauzima vrh dominantnog brežuljka iznad potoka Mutnice. Sačuvano je samo 2/3 obima okrugle kule promjera 6 m, sada visine 6 m. Mutnik se pominje počev od 14. v. u posjedu Gušića—Kurjakovića, Ivana Karlovića i Zrinskih.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 181; *H. Kreševljaković* 1953, 33; *M. Vego* 1957 a, 79. B. Raunig

01.156 OBLJAJ, Mali Radić, Bosanska Krupa. Praistorijska gradina. Zauzima plato i gornji dio padina blago zaobljenog brijega Obljaja. Osim unutrašnjeg bedema, koji opasuje plato, vidljivi su na padinama ostaci složenog sistema polukružnih bedema koji štite vanjske dijelove naselja, locirane na padinama.
LIT.: *F. Fiala* 1896 a, 347—349. B. Čović

01.157 OBROVAC, Grmuša, Brkići Bihać. Gradina kasnog bronzanog i željeznog doba, srednjovjekovni grad. Nejasni tragovi zaštitnih kamenih bedema praistorijske gradine. Nalazi: bronzani kelt, ulomci facetiranih oboda i drški posuda, brusevi od kamena. Temelji izduženo-pravougaonog grada, orijentisanog S—J, sa skretanjem od 20° prema I, dužine 40 m, širine 15 m. Sačuvani ostaci cisterne ili okrugle kule (?), manje kvadratne prostorije i višeugaone male kule ili tabije.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 41—42, Sl. 5—6; *R. Lopašić* 1943, 184—186. B. Raunig

01.158 OGRADA, Čavkići, Bihać. Praistorijska gradina Locirana je na platou brda. Bedem, kameno-zemljane konstrukcije, štiti prostor veličine cca 165×107 m. Na južnom dijelu bedem se diže do visine 5—6 m, (vjerovatno ostaci kule ili osmatračnice).
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 699. B. Čović

01.159 ORAŠAC, Orašac, Bihać. Kasnosrednjovjekovni grad. Na istaknutom brdu iznad desne obale Orašačkog potoka sačuvana je okrugla kula, nešto oštećena, visine oko 12 m. i dio zidova gradskog obora, orijentisanog SZ—JI, nepravilnog izduženog oblika, prilagođenog terenu, dužine oko 80 m. Kula je srednjovjekovna, ostali objekti iz turskog doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 246; *H. Kreševljaković* 1953, 30. B. Raunig

01.160 OSREDAČKA KULA (Sv. Juraj u Ostrožačkom polju), Osredak, Cazin. Kasnosrednjovjekovna utvrđena crkva i tursko utvrđenje. Tragovi potpuno raskopanih temelja utvrđenja, vjerovatno turskog, u obliku pravougaonika (cca 30×25 m), s okruglom kulom na JZ uglu, prečnika cca 10 m, sačuvani još samo u obliku rovova (nastalih vađenjem kamena). Crkva sv. Jurja u Ostrožkom polju pominje se 1374, te više puta u 16 v.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 60, 170, 186, 190—193. B. Raunig

01.161 OSREDAK 1, Osredak, Cazin. Slučajni nalaz. Bronzani srp starijeg tipa. Kasno bronzano doba (Ha A).
LIT.: *V. Nikolić* 1962 a, 72, sl. 23. B. Čović

01.162 OSREDAK 2, (Zekanov grob), Osredak, Bosanska Krupa. Praistorijska ostava bronzanih predmeta, nađena slučajno 1956. U dvije keramičke posude (koje su nalazači uništili), razdijeljen u dvije grupe. U prvoj posudi 17 sjekira-keltova (4 uništene), vrh koplja, 2 ukrasne igle i fibula Golinjevo tipa, kasne varijante. U drugoj 12 grumenova sirove bronze. Posebno je karakterističan visok procenat željeza u leguri. Pripada kraju kasnog bronzanog ili početku željeznog doba (Ha B-3, 8. v. st. e.).
LIT.: *T. Knez* 1958, 255—259. B. Raunig

01.163 OSTROVIČKI GRAD, Ostrovica, Bihać. Praistorijska gradina i srednjovjekovni grad. Lokalitet se nalazi na istaknutom brežuljku iznad lijeve obale Une. Od praistorijske gradine očuvani su mjestimično ostaci zaštitnog bedema. Srednjovjekovni grad se sastoji od okrugle branič-kule, visine cca 8—10 m i nešto gradskih zidina. Uz srednjovjekovni dio dozidani su, u tursko doba, kvadratni gradski bedemi i višeugaona kula na sjeveru. Ostrovica se pominje u 15. i 16. v.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 248—249; *R. Lopašić* 1943, 47—48, 57, 67, 94, 105, 119—121, 156; *H. Kreševljaković* 1953, 29. B. Raunig

01.164 OSTROŽAC, Cazin. Vjerovatno gradina starijeg željeznog doba, srednjovjekovni i turski grad. Lokalitet je na istaknutoj glavici, na lijevoj obali Une. Na padinama se mogu naći sitni ulomci praistorijske keramike, naselje uništeno kasnijom izgradnjom. Nepravilno kružni (promjer 45—50 m), srednjovjekovni dio s kapikulom (4,5×4,8 m) i kružnom branič-kulom (promjera 13 m), na kojoj je sačuvana figura zmaja u reljefu. Uz kulu je bunar. Niz prostorija i tabija ispunjava prostor grada. Turski dio (cca 200×80 m), orijentisan Z—I, na jugu ima 2, na sjeveru 1 višeugaonu tabiju, na istoku 2 kvadratne kule, srušene kod izgradnje dvorca L. Berksa 1902. Ostrožac se prvi put pominje 1286.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1904 a, 22—29; *R. Lopašić* 1943, 186—194; *H. Kreševljaković* 1953, 32. B. Raunig

01.165 OTOKE, Golubić, Bihać. Vjerovatno sojeničko naselje željeznog doba. Na prosječnom vodostaju Une, uz ostrva i desnu obalu Une prema selu Pritoka, zapažaju se ostaci drvenih stubova, ulomci keramičkih posuda, te gornja ivica kulturnog sloja.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 b, 129. B. Raunig

01.166 OTOKE, Pritoka, Bihać. Kameni spomenici iz rimskog doba. Istraživali dr S. Sielski i M. Mandić 1937. i 1938. Lokalitet leži na desnoj obali Une, sjeverno od ostrva na Uni, između Pritoke i Golubića. Nađeni su: skulptura lava bez glave, velika obrađena kamena ploča, reljef Mitre Tauroktona, žrtvenik od bihacita sa posvetom Mitri.
LIT.: *C. Patsch* 1898, 355—356; *D. Sergejevski* 1940, 7—9.
B. Raunig

01.167 PALANČIŠTE, Hašani, Bosanska Krupa. Naselje, vjerovatno rimskog doba. U ravnici gdje se sastaju Japra i potok Kalin, nalazi se dosta maltera, kamena, željezne troske. Navodno su nalažena i željezna koplja.
B. Raunig

01.168 PECIKOVIĆA GLAVICA, Klokot, Bihać. Slučajni nalaz iz eneolita ili ranog brozanog doba. Oštećena, probušena sjekira-čekić. Na lokalitetu nema drugih praistorijskih nalaza.
LIT.: *B. Raunig* 1983 a, 72, Tbl. I, 2.
B. Raunig

01.169 PEĆIGRAD (Peći), Pećigrad, Cazin. Kasnosrednjovjekovni i turski grad. Od srednjovjekovnog grada postoje ostaci kule, promjera cca 6 m i nešto zidova. Bolje je sačuvan turski grad nepravilnog oblika sa 4 višeugaone tabije. Peći se spominju od 14. v.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1904 a, 57; *R. Lopašić* 1943, 197; *H. Kreševljaković* 1953, 33 i 20; *M. Vego* 1957 a, 90.
B. Raunig

01.170 POD, Čavkići, Bihać. Praistorijska gradina. Zauzima izduženi plato brda, dimenzija cca 150×55 m. Poprečni bedem dijeli plato na 2 dijela, viši i niži. Ostaci bedema uz rub slabo su sačuvani. Željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 698—699.
B. Čović

01.171 POD (Crkvenica, Hadžijino Brdo), Ostrožac — Kuduzovići, Cazin. Naselje bronzanog i starijeg željeznog doba, ostaci kasnosrednjovjekovne crkve. Naselje se nalazi na sjeverozapadnom dijelu platoa istaknutog brežuljka iznad lijeve obale Une. Nema vidljivih fortifikacija. Površinski nalazi: kremena strelica i strugalica, ulomak probušene sjekire-čekića od kamena, ulomci facetiranih oboda i drški. Na jugozapadnoj ivici platoa raskopani tragovi kamena i maltera (cca 14×9 m), vjerovatno ostaci nekadašnje crkve sv. Marije u Ostrošcu, razrušene 1559.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 25; *B. Raunig* 1983 a, 72—73, Tbl. I, 8—23.
B. Raunig

01.172 PODIĆ, Gorjevac, Bihać. Praistorijska gradina. Smještena je na nepravilnom, izduženom platou brda, dužine oko 170, a najveće širine do 100 m. Prostor je djelimično štićen kamenim bedemom, a djelimično kraškim vrtačama uz rub platoa. Pripada, vjerovatno, kasnom bronzanom i željeznom dobu.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 702—703.
B. Čović

01.173 PODIĆ-GRADIĆ (Mala Gradina, Pod), Slatina — Semanići, Cazin. Praistorijska gradina. U samom zaseoku Semanići, cca 2 km sjeverno od Velike gradine Čungar, na niskom brežuljku, nalazi se plato naselja, dimenzija cca 135×90 m, orijentisan JI—SZ, zaštićen samo na JI strani izduženo-ovalnim zaštitnim bedemom (dužina cca 45 m, visina do 2 m). Postoje kulturni slojevi debljine preko 1 m. Na SZ padini nalazi se mnoštvo površinskih nalaza: ulomci keramike, grumenje kućnog lijepa, životinjske kosti. Razvijeno željezno doba.
B. Raunig

01.174 PODZVIZD (Grad), Podzvizd, Velika Kladuša. Srednjovjekovni i turski grad. Nalazi se na tjemenu zašiljenog brda. Najstariji objekat je branič-kula, oblog presjeka (donžon), visoka oko 12 m. Dvorište zatvara plato elipsastog tlocrta. Na sjevernoj, najpristupačnijoj strani, na bedemu stoji poligonalna kula (»Pašića kula«), a nad ulazom u grad drvena džamija. Grad se kao cjelina sačuvao, ali jako oštećen. Spominje se 1389. i 1456. Zajedno s Vranogračom pripadao je plemenu Krešćića. Turci su ga definitivno osvojili 1670.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1904 a, 49; *R. Lopašić* 1943, 200; *H. Kreševljaković* 1953, 34.
I. Bojanovski

01.175 POPOV JELIK, Rujnica, Cazin. Kasnosrednjovjekovna crkva. Iznad izvora potoka Rasta, kod Zjale pećine, postoji crkvina »Popov Jelik« s tragovima temelja (cca 11×9 m), orijentisanih u pravcu I—Z.
B. Raunig

01.176 PRITOKA, Bihać. Slučajni nalaz. Lučna jednopetljasta fibula, tordiranog luka, visoke trougaone noge ukrašene uz ivicu motivom urezane jelove grančice, dužine 10,5 cm. Kasno bronzano doba (Ha B).
LIT.: *V. Nikolić* 1962 a, 75, Sl. 34.
B. Raunig

01.177 PRIVILICA, Bihać. Japodsko kultno mjesto, nalazi iz 1. i 2. v. Slučajno otkriveno 1895, iskopavao C. Patsch 1896. U podnožju brda Debeljača, oko izvora potoka Privilice, udaljenog cca 1,5 km od centra Bihaća, na površini od cca 85 m², otkriveno je 7 bolje sačuvanih žrtvenika (ara) s votivnim natpisima, 1 bez natpisa i brojni veći ili manji odlomci natpisa. Žrtvenike su, prema sačuvanim tekstovima, postavljali principesi i prepoziti Japoda, te jedan japodski prefekt, a posvećeni su epihorskom božanstvu Bindu, izjednačenom s rimskim Neptunom. Pored urezanih ornamenata na nekim žrtvenicima, na jednom su urezani likovi Binda-Neptuna i tritona, a na drugom 3 figure koza ili jaraca. Na prostoru svetilišta otkriven je kvadratni temeljni zid površine 1,2 m², sa šupljinom u sredini, veličine 0,50×0,50 m, ispunjenom kostima koza i goveda i odlomcima keramičkih posuda. Također su nađeni: bronzana fibula i novci Domicijana i Agripe.
LIT.: *C. Patsch* 1896 b, 113—139; *C. Patsch* 1898, 335—345; *E. Imamović* 1977, 95—100.
B. Raunig

01.178 RADOTINA KULA, Ćoralići-Duratovići, Cazin. Srednjovjekovni grad s visokim okruglim tornjem na stijeni više »Pećine«, iz koje izvire potok Radotina (zapadno od Ćoralića). Ulaz u kulu je kroz Pećinu. Teško je pristupačna. Spominje se kao posjed Kobasića, gospodara Brekovice (1483, 1546).
LIT.: *M. Karanović* 1925, 648; *R. Lopašić* 1943, 105, 108.
I. Bojanovski

01.179 RAJINOVAC, Tržac, Cazin. Vjerovatno ciglana iz rimskog doba. Lokalitet Rajinovac je mali izvor desno od puta Tržac—Crnaja. Na prostoru cca 100×80 m rasuto je grumenje crveno izgorene zemlje; na dva mjesta deblji sloj grumenja crveno izgorene zemlje. Ostaci ciglarskih peći.
B. Raunig

01.180 RAJINOVAČA, Donja Ivanjska, Bosanska Krupa. Rimsko naselje i grobnica. Tragovi temelja zgrada nalaze se na padini brežuljka Rajinovača. Na istom prostoru nađen je i grob s prilozima (nakit, oruđe, novac) datiran u 4. st.
I. Marijanović

01.181 RIBIĆ, Ribić, Bihać. Praistorijska nekropola ravnih grobova. Iskopavali: J. Grauner 1896, F. Fiala 1897, S. Sielski 1936, I. Čremošnik 1954. i B. Raunig 1982. Otkriveno je ukupno 308 grobova: 6 sa skeletom, 285 s paljevinom u zemljanoj urni, 1 spaljeni bez urne, 5 s kamenim urnama i 11 bez podataka. Od kamenih urni 3 su s urezanim japodskim crtežima (2 propale za vrijeme 2. svjetskog rata),

jedna bez ukrasa ostavljena u zemlji, i posljednja, nađena 1982. s latinskim natpisom. Prema nalazima, grobovi su raspoređeni u 5 vremenskih faza od cca 500. g. st. e. do 2. v. n. e. Keramičke posude pokazuju kontinuirani razvoj na tradicijama kulture polja s urnama. Nakit od bronze, srebra, jantara i stakla pripada japodskim ili »japodiziranim« oblicima tipičnim za područje srednjeg toka Une, sve do rimskih provincijalnih objekata. Tek pri kraju st. e. pojavljuje se i oružje u nekim grobovima.

LIT.: *V. Ćurčić* 1898, 627—656; *D. Sergejevski* 1950, 45—94; *I. Čremošnik* 1956, 133—134; *Z. Marić* 1968, 5—79.

B. Raunig

01.182 RIPAČ (Otoke), Ripač, Bihać. Praistorijsko sojeničko naselje, ostaci antičke arhitekture, kasnosrednjovjekovni grad. Iskopavali: V. Radimski, F. Fiala i V. Ćurčić između 1892. i 1897. i B. Raunig 1975—1976. Lokalitet zauzima nekoliko ostrva i tok Une u centru sela. Iskopano je oko 900 m² Debljina i sastav slojeva variraju. Na najvećem ostrvu gornji kulturni sloj pripada srednjem vijeku, antički materijal je dijelom izmiješan sa srednjovjekovnim, a najbrojniji je u sloju sedre. Sojenički sloj počinje na prosječnom vodostaju Une (dubina cca 2,5 m). Revizionim iskopavanjem dosegnuta je dubina od 6,30 m od površine ostrva (cca 3 m ispod niskog vodostaja Une) gdje su nalaženi pojedinačni naplavljeni ulomci praistorijske keramike. Uz vertikalnu postoji i horizontalna stratigrafija. Ostaci sojeničkog naselja sastoje se od relativno dobro očuvanih drvenih dijelova: cca 2500 stubaca, nekoliko »platformi« na kojima su stajale kuće, podovi, dijelovi zidova. Među keramikom ističu se crne, sjajno glačane zdjele, šolje i pehari s lažnim vrpčastim ornamentom, rjeđe s urezanim ukrasima, zatim grubi lonci s jednom ili dvije drške. Posebno su značajni antropomorfni zemljani idoli. Brojan je alat od kosti i kameni kalupi za livenje. Od bronze su karakteristične krive igle i »gusjeničaste« fibule. Osteološki materijal i ostaci biljaka dali su sliku ekonomske osnove naselja na bazi poljoprivrede i stočarstva, malo lovnih životinja, uz nešto prerade metala za potrebe naselja. Sojenično naselje je osnovano krajem kasnog bronzanog doba (Ha B2-B3), a razvijalo se, uglavnom, tokom starijeg željeznog doba.

Velika količina rimskog crijepa i opeke uz objekte od bronze i željeza, te ulomci stakla i rimske provincijalne keramike dokazuju da je na ostrvu postojala bar jedna zgrada u antičko doba. Uz ostatke zida, nekog, vjerovatno antičkog objekta, nađen je ulomak japodske kamene urne s urezanim nogama trkača.

Kvadratna zgrada »Kula« vjerovatno je srednjovjekovni objekat. Srednjovjekovni grad je obuhvatao najveće ostrvo, bio je nepravilno trougaonog oblika (cca 190×120 m), s 4 polukružne kule, orijentisan SZ—JI. Po V. Radimskom nazivan je Forkolan-grad, po R. Lopašiću zvao se i Bjelaj, ali povelje spominju samo Ripač od 1408. pa dalje. Nalazi: ulomci stakla, majolike, grube i finije keramike. Neki ulomci keramike pripadaju možda još 10. v., a većina kasnosrednjovjekovnoj keramici.

LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 57, 60—61, Sl. 42; *V. Radimsky* 1893 b, 129—138; *V. Radimsky* 1895 c, 309—403; *M. Hörnes* 1897, 337—338; *V. Ćurčić* 1907 a, 207; *V. Ćurčić* 1908, 149—179; *R. Lopašić* 1943, 211—215; *J. Korošec* 1952, 231—239; *D. Sergejevski* 1950, 45—93; *R. Drechsler-Bižić* 1953, 103—110; *B. Raunig* 1975 a, 47—49; *B. Raunig* 1976 b, 31—33.

B. Raunig

01.183 SMRDAN, Bosanska Otoka, Bosanska Krupa. Nekropola sa skeletima, vjerovatno iz željeznog doba. Lokalitet se nalazi cca 2 km sjeverno od Otoke. Vlasnik zemljišta je raskopao nekoliko grobova sa skeletima i posudicom u blizini glave. Sačuvan mali bronzani naočarasti privjesak.

B. Raunig

01.184 SOKOLAC, Sokolac, Bihać. Praistorijska gradina i grob sa paljevinom u urni; željezno doba i kasnosrednjovjekovni grad. Sondirali P. Mirković 1892. i B. Raunig 1978. Na JI obronku brda Debeljača leži izduženo-ovalna Gradina, orijentisana SZ—JI, zaštićena na SZ obrušenim kamenim bedemom i tumulom. Nalazi: facetirani obodi i drške posuda, kalupi za livenje privjesaka, bronzana fibula 1. v. Na prostoru gradine otkriven jedan grob.

Na JI dijelu Gradine je trougaoni srednjovjekovni grad (cca 80×40 m), sa kapikulom i manji unutrašnji grad s okruglom branič-kulom pr. 10 m, s prizemljem — tamnicom i 2 sprata s prozorima i kaminima. Sokolac se prvi put pominje 1395.

LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 44—47, 61—62; *Ć. Truhelka* 1904 a, 30—35; *R. Lopašić* 1943, 216—221; *H. Kreševljaković* 1953, 31.

B. Raunig

01.185 SPAHIĆA GLAVICA (Palež), Spahići, Bihać. Praistorijska gradina. Locirana je na platou izdvojenog brda. Kameni bedem zatvara dosta pravilnu pravokutnu površinu, vel. cca 90×60 m. Na sjevernom zidu uzvišenje — ostaci kule ili osmatračnice. Vjerovatno željezno doba.

LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 43—44.

B. Čović

01.186 SRBLJANSKA GLAVICA, Srbljani-Jezero, Bihać. Praistorijska gradina. Prostor od oko 500 m, dužine i širine između 100 i 120 m, branjen je sistemom rubnih i poprečnih bedema. Na najistaknutijem dijelu polukružni nasip zatvara manji elipsasti prostor s ostacima kule ili osmatračnice. Gradina vjerovatno pripada kasnom bronzanom i željeznom dobu.

LIT.: *V. Radimsky* 1893 a, 43.

B. Čović

01.187 STARA GOVEDARNICA, Cazin. Slučajni nalaz. Kalupasta glačana sjekira. Neolit ili raniji eneolit.

LIT.: *B. Raunig* 1983 a, 71, Tbl. I, 1.

B. Raunig

01.188 STARI GRAD (Krupa), Bosanska Krupa. Srednjovjekovni burg i turska utvrda; možda Pset iz 1284. Podignut je na stijeni uz desnu obalu Une. Danas je uklopljen u gradsko tkivo. Arheološka istraživanja (1973—77) su pokazala da je Krupa bila jak gotički burg, s 3 moćne kule na Gornjem gradu. Dugo su je držali knezovi Blagajski (do 1410), pa Frankopani i Celjski, te Ivaniš Korvin i Ivan Karlović. Turci su je zauzeli 1565. i izgradili kao jaku artiljerijsku tvrđavu s 2 moćna bastiona u Donjem gradu.

LIT.: *Ć. Truhelka* 1904 a, 17—22; *H. Kreševljaković* 1953, 35; *I. Bojanovski* 1974 a, 129—132.

I. Bojanovski

01.189 STIJENA, (Grad), Stijena, Cazin. Srednjovjekovni i turski grad (villa Zthina, Stina), crkve i nekropola sa stećcima. Leži pored puta Cazin—Krupa. To je nepravilni kvadrat s četiri tabije. Srednjovjekovni dio leži zapadnije, također nepravilni kvadrat, vrlo slabe konstrukcije. Na nj se nastavlja najstariji dio na povišenoj stijeni na potoku Horljava. Danas je to arheološki objekat koji pokazuje primarne forme romaničkog grada (donžon s dvorištem). Vlasnici su mu bili knezovi Blagajski (1483, 1553). Turci su ga zauzeli 1575. Kod grada su dvije »Crkvine«, ruševine srednjovjekovnih crkava, a u ruševinama tvrđave nađeni su ulomci stećaka s figuralnim motivima.

LIT.: *Ć. Truhelka* 1904 a, 58—59; *R. Lopašić* 1943, 102—104; *H. Kreševljaković* 1953, 14—15; *Š. Bešlagić* 1971, 97.

I. Bojanovski

01.190 STRAŽBENICA, Podzvizd, Velika Kladuša. Kasnosrednjovjekovna crkva. Na brdu ostaci teme-

lja veće građevine (cca 15×10 m), orijentisani I—Z, vjerovatno ostaci crkve sv. Martina u Kreščićima, koja se pominje 1334. i 1501.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 202. B. Raunig

01.191 ŠTURLIĆ, Šturlić, Cazin. Srednjovjekovni i turski grad. Podignut je na istaknutom brijegu na desnoj obali Korane. Po obliku je nepravilni četvorokut (dimenzija cca 50×26 m), sa 2 kule (jedna je uništena). Sačuvana kula je oblog presjeka i pune osnove, prečnika oko 8 m. Vlasnici plemići Sturlići (1459, 1493). Turci su ga definitivno zaposjeli 1670.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 221; *H. Kreševljaković* 1953, 33. I. Bojanovski

01.192 ŠUMATAC 1, Donji Šumatac, Velika Kladuša. Praistorijska ostava bronzanih predmeta koju sačinjava: 11 srpova, 4 sjekire, 1 igla, 1 bodež i više ulomaka različitog bronzanog oruđa, oružja i nakita, grumenovi sirove bronze i grumen oksidne bakrene rude. Ostava pripada jednoj od ranijih faza kasnog bronzanog doba (Ha A-1, kraj 13—12 v. st. e.). Nalaz je Ć. Truhelka bio pogrešno locirao u selo Podzvizd, što je V. Radimski ispravio.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1890 c, 64—67; *V. Radimsky* 1892, 120—121. B. Čović

01.193 ŠUMATAC 2, Šumatac, Velika Kladuša. Vjerovatno manja praistorijska ostava bronzanih predmeta (4 sjekire i 2 srpa). Mlađa faza kasnog bronzanog doba (Ha B, 10—9 v. st. e.).
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 206. B. Čović

01.194 ŠUMATICA, Šumatac, Velika Kladuša. Praistorijsko naselje Na ravnom terenu, kod ušća potoka Šumatice u rječicu Pećinu—Kladušnicu, nađeni su fragmenti keramike iz bronzanog doba.
LIT.: *B. Raunig* 1983 a, 74, Tbl. II, 10—22. B. Raunig

01.195 TODOROVO, Todorovo, Velika Kladuša. Možda praistorijska gradina (željeznog doba) i kasnosrednjovjekovni grad. Površinski nalazi ulomaka rukom rađene glačane keramike. Od srednjovjekovnog grada djelimično sačuvana okrugla branič-kula, promjera cca 9 m, polukružne tabije i dijelovi gradskog zida. Prvobitno se grad zvao Novigrad, a kasnije Novo Todorovo. Turci su ga osvojili 1560.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 223—225; *H. Kreševljaković* 1953, 34. B. Raunig

01.196 TRŽAC (Grad), Tržac, Cazin. Srednjovjekovni i turski grad, podignut na visokoj stijeni iznad sastavaka Mutnice i Korane. To je bio prostran grad (cca 90×55 m), nepravilni kvadrat prilagođen plastici terena. Na najvišoj koti je stajao jaki donžon (potpuno iskrčen). Platna su se uglavnom sačuvala kao podzid, ali ima i zidova do 4 m. visokih. Imao je i 3 tornja na platnu. Vlasnici su mu bili Frankopani Tržački. Turci su ga zauzeli 1584.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 225—231; *H. Kreševljaković* 1953, 33; *M. Vego* 1957 a, 119. I. Bojanovski

01.197 TRŽAČKA RAŠTELA, Tržačka Raštela, Cazin. Slučajni nalaz iz eneolita ili ranog bronzanog doba: ulomak probušene sjekire-čekića.
LIT.: *B. Raunig* 1983 a, 72, Tbl. I, 5. B. Raunig

01.198 VELIKA GRADINA ČUNGAR, Slatina-Semanići, Cazin. Praistorijska gradina. Sondirala B. Raunig 1976. Naselje je na platou veličine oko 100×50 m, orijentisanom S—J. Na jugu je dubok vještački jarak i kameno-zemljani bedem. Sjeverno, odvojen jarugom, nalazi se niži brežuljak, Mala gradina (cca 150×100 m), na kome ima ulomaka keramike, pa se možda radi o dijelu istog naselja. Kasno bronzano i rano željezno doba.
LIT.: *B. Raunig* 1976 c, 28—31; *B. Raunig* 1983 a, 74—77, Tbl. III—IV. B. Raunig

01.199 VELIKA KLADUŠA 1, Velika Kladuša. Možda praistorijska gradina (željeznog doba) i kasnosrednjovjekovni grad. Istraživala B. Raunig 1975. i 1981. Kulturni sloj praistorijskog naselja nije nađen, ali su nalaženi ulomci praistorijske keramike. Od srednjovjekovnog grada očuvana je okrugla branič-kula s jednim uglom, kružni gornji gradski zid, a otkriven je bunar-cisterna. Nalazi: ulomci keramike, majolike, stakla, topovske kugle od kamena i željeza, željezna uzengija. Grad je podignut u 13. st., pripadao je knezovima Blagajskim, kasnije Frankopanima i drugim.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1904 a, 52—55; *R. Lopašić* 1943, 145—160; *H. Kreševljaković* 1953, 34; *B. Raunig* 1975 b, 145—148; *E. Jusić* 1983, 241. B. Raunig

01.200 VELIKA KLADUŠA 2, Velika Kladuša. Slučajni nalaz: kamena sjekira-čekić od serpentina. Vjerovatno eneolit.
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 203. B. Čović

01.201 VELIKA KLADUŠA 3, Velika Kladuša. Ranosrednjovjekovna naušnica. Tri kilometra sjeverno od ovog grada 1940. slučajno je nađena zlatna naušnica tipa okrenute piramide, bogato ukrašena u tehnici granulacije. Pripada produktima putujućih bizantijskih zlatara u avarskom Podunavlju i Panoniji; početak 7. v.
LIT.: *Z. Vinski* 1956, 63—84, Tbl. I, 1a, b. N. Miletić

01.202 VIDAKOVO BRDO (Vidakov Grob), Donja Suvaja, Bosanska Krupa. Možda naselje eneolita ili bronzanog doba. Leži na nižem brežuljku zaobljenih padina, gdje je 1960. nađena glačana, probušena sjekira-čekić od kamena i sitni ulomci praistorijske keramike.
LIT.: *B. Raunig* 1983 a, 71—72, Tbl. I, 4. B. Raunig

01.203 VISOKA GLAVICA, Vejnac, Velika Kladuša. Gradina, vjerovatno željeznog doba. Naselje zauzima dosta strm plato na vrhu brda. Nema tragova zaštitnih bedema. B. Raunig

01.204 VRANKAMEN 1, Bosanska Krupa. Pojedinačni nalaz: bronzani šljem, etrurskog tipa, otkriven u pukotini stijene. Pripada mlađem željeznom dobu (3—1. stoljeće st. e.).
LIT.: *Ć. Truhelka* 1894, 491—494. B. Čović

01.205 VRANKAMEN 2, Bosanska Krupa. Ostava novca, sastavljena pretežno od afričkog (kartaškog egipatskog, numidijskog) bakrenog novca, a pripada joj još 1 hispanski (provincija Tarconensis), sirakuški (Hiero II) i 3 rimska republikanska (as Romanus i 2 triensa). Raspon emisija između cca 300. i 118. god. st. e.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1889, 38—43; *C. Patsch* 1894 a, 167. V. Paškvalin

01.206 VRNOGRAČ, Čukovi-Lipa, Bihać. Kasnosrednjovjekovni grad. Nalazi se na strmoj litici »Krš«, između Čukova i Lipe, iznad doline Orašačkog potoka zvane »Duliba«. Grad ima okruglu branič-kulu, promjera cca 8 m, visine cca 15 m i manjeg zaobljeno-trapezoidnog obora dužine zidova 14 i 15 m i visine 5—7 m. Na jugoistočnom zidu se nalazi ulaz visine 3,2 m i dvije veće puškarnice.
LIT.: *B. Raunig* 1983 b, 147—158. B. Raunig

01.207 VRNOGRAČ, Vrnograč, Velika Kladuša. Kasnosrednjovjekovni grad. Početno iskopavanje izvr-

šila B. Raunig 1977. Grad se sastoji od većeg višeugaonog podgrađa (visine zida cca 4 m) i palate (37×32 m, visine cca 8 m), sa 7 prostorija i dvorana, u prizemlju, ostacima prvog sprata i 2 kule. U unutrašnjem dvorištu palate otkriven je gornji dio bunara-cisterne. Nalazi: ulomci keramike i stakla, željezni predmeti turskog perioda. Grad je podignut 1456, a pominje se i u 16. v.

LIT.: *Ć. Truhelka* 1904 a, 44—49; *R. Lopašić* 1943, 200—210; *H. Kreševljaković* 1953, 34. B. Raunig

01.208 VRŠČIĆ, Gorinja, Bosanska Krupa. Praistorijska gradina. Zauzima gornji dio jednog krečnjačkog brda u širem kompleksu zvanom Kneževića gradina. Nepravilni plato, dimenzija cca 120×80 m, prirodno je zaštićen dosta strmim padinama. Nema vidljivih ostataka fortifikacija. Pripada kasnom bronzanom i starijem željeznom dobu. B. Čović

01.209 ZASPA, Benakovac, Bosanska Krupa. Praistorijski tumulus, vjerovatno s funkcijom kultnog mjesta. Izgrađen je od zemlje sa nešto kamena, kružne osnove prečnika oko 25 m, visine oko 6m. Pripada bronzanom ili željeznom dobu.

LIT.: *F. Fiala* 1896 a, 352. B. Čović

01.210 ŽEGAR, Žegar, Bihać. Tri bronzane narukvice ili nožne grivne, lučnog presjeka (starije željezno doba) i jedna bronzana narukvica sa završecima u obliku zmijskih glava, vjerovatno iz uništenih grobova.

LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 212. B. Čović

REGIJA 2.

REGIJA 2: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. ALILBAŠIĆA BRDO, Bosanska Dubica
2. BALTINE BARE, Gomjenica, Prijedor
3. BARE, Blagaj—Japra, Bosanski Novi
4. BLATNA, Blatna, Bosanski Novi
5. BOSANSKA KOSTAJNICA, Bosanska Kostajnica, Bosanski Novi
6. BOŠNJIĆA VOĆE, Rakovčani, Prijedor
7. BRDO, Ljubija, Prijedor
8. BRIŠEVIĆI, Mrakodol, Bosanski Novi
9. CINTOR, Bačvani, Bosanska Dubica
10. CRKVENA (Hodžića kesten), Kozarac—Brđani, Prijedor
11. CRKVENA, Kamičani, Prijedor
12. CRKVINA, Agići Gornji, Bosanski Novi
13. CRKVINA, Begogačani, Prijedor
14. CRKVINA, Blagaj—Japra, Bosanski Novi
15. CRKVINA, Blagaj—Rijeka, Bosanski Novi
16. CRKVINA, Prijedor, Prijedor
17. CRKVINA, Čirkin Polje, Prijedor
18. CRKVINA, Donje Vodičevo, Bosanski Novi
19. CRKVINA, Dvorište, Bosanska Dubica
20. CRKVINA, Gornja Gradina, Bosanska Dubica
21. CRKVINA (Vignjevića zaspa), Johovica, Bosanski Novi
22. CRKVINA, Kalenderi, Bosanski Novi
23. CRKVINA, Marini, Prijedor
24. CRKVINA, Svodna, Bosanski Novi
25. CRKVINA—KRČEVINE, Svodna, Bosanski Novi
26. CRNA RIJEKA, Crna Rijeka, Bosanski Novi
27. ČARAKOVO, Čarakovo, Prijedor
28. ČIČEV DO, Brezičani, Prijedor
29. ČELE, Čele, Bosanski Novi
30. ĐAMJANIĆA GRADINA, Džankića Rakani, Bosanski Novi
31. DONJA TROSKA, Blagaj—Japra, Bosanski Novi
32. DUBICA, Bosanska Dubica
33. DVORINA, Bastasi, Prijedor
34. DŽAMIŠTE (Crkvina), Devetaci, Bosanski Novi
35. GLAVICA (Todoranova glavica), Begogačani, Prijedor
36. GRABOVCI, Grabovci, Prijedor
37. GRAD, Blagaj—Japra, Bosanski Novi
38. GRADINA, Babići—Čoprke i Panići, Prijedor
39. GRADINA, Božići, Prijedor
40. GRADINA, Donja Slabinja—Čapaja, Bosanska Dubica
41. GRADINA, Gornji Rakani, Bosanski Novi
42. GRADINA, Grabovci—Cerići, Prijedor
43. GRADINA, Grdanovac, Bosanski Novi
44. GRADINA (Purišića gradina), Jelićka, Prijedor
45. GRADINA, Kršlje, Bosanski Novi
46. GRADINA, Ljubija, Prijedor
47. GRADINA, Malo Dvorište—Čitluk, Bosanska Dubica
48. GRADINA, Svodna, Bosanski Novi
49. GRADINA, Tavija—Marinkovići, Bosanski Novi
50. GRADINA (Crkvina), Velika Rujiška, Bosanski Novi
51. GROMILE, Džankić Rakani—Rakanske Barice, Bosanski Novi
52. JANKOVIĆA GRADINA, Dera, Prijedor
53. JELOVAC, Dvorište, Bosanska Dubica
54. KAMENIK, Suvaja, Bosanska Dubica
55. KLENOVAC, Babići—Panići, Prijedor
56. KLISINA, Ališići, Prijedor
57. KNEŽEVIĆI, Gornja Gomjenica, Prijedor
58. KOŠENICA (Kobila), Johovica, Bosanski Novi
59. KOZARAC, Kozarac, Prijedor
60. KOZARAČKI KAMEN, Dera, Prijedor
61. KULA, Blagaj—Rijeka, Bosanski Novi
62. KULA, Donje Vodičevo—Đurići, Bosanski Novi
63. KULSKO BRDO, Prekosanje, Bosanski Novi
64. LOKVE, Dera, Prijedor
65. LONČANIK, Svodna, Bosanski Novi
66. LJUBIJA, Ljubija, Prijedor
67. MAJDANIŠTE, Maslovare, Bosanski Novi
68. MEKOTA, Gornji Rakani, Bosanski Novi
69. MLIN »SEDRAŠ«, Malo Palančište, Prijedor
70. MODRINAC, Brđani—Kozarac, Prijedor
71. OKRUTI, Gomjenica—Baltine Bare, Prijedor
72. OKRUTOVI (Begluci), Rizvanovići, Prijedor
73. OŠTRA GLAVICA, Mrakodol, Bosanski Novi
74. OVAN—GRAD, Čele, Bosanski Novi
75. PAŠPALJEVA GRADINA, Bistrica—Mamići, Prijedor
76. PEJIĆA GRADINA, Svodna—Šurlani, Bosanski Novi
77. PRIJEDOR, Prijedor
78. RAJKOVIĆA GROBLJE, Dera, Prijedor
79. REDŽIĆA ŠLJIVIK, Alići—Kozarac, Prijedor
80. ROSULJE, Strigova, Bosanska Dubica
81. STARI GRAD (Prikovrh), Gornja Gradina, Bosanska Dubica
82. STRAŽA, Blagaj—Japra, Bosanski Novi
83. ŠEVIĆA GLAVICA, Blagaj—Rijeka, Bosanski Novi
84. TOPIĆA GLAVICA, Begogačani, Prijedor
85. TOPRKALA, Čarakovo, Prijedor
86. UMKE, Donja Slabinja, Bosanska Dubica
87. UŠĆE SANE, Bosanski Novi
88. VELIKA GRADINA, Donja Slabinja, Bosanska Dubica
89. VELIKA GRADINA, Gornja Mlječanica, Bosanska Dubica
90. VINOGRADINA, Cikote, Prijedor
91. VOJSKOVA, Vojskova, Bosanska Dubica
92. VRAČAREVO (Vračar grad), Briševo, Prijedor
93. ZECOVI (Grad), Zecovi, Prijedor
94. ZIDINA, Gornja Gradina, Bosanska Dubica

REGIJA 2: POPIS NALAZIŠTA PRAISTORIJSKOG DOBA

4. BLATNA, Blatna, Bosanski Novi (A 4)
5. BOSANSKA KOSTAJNICA, Bosanska Kostajnica, Bosanski Novi (C 2)
10. CRKVENA (Hodžića kesten), Kozarac—Brđani, Prijedor (F 4)
11. CRKVENA, Kamičani, Prijedor (F 4)
13. CRKVINA, Begogačani, Prijedor (D 5)
21. CRKVINA (Vignjevića zaspa), Johovica, Bosanski Novi (B 5)
26. CRNA RIJEKA, Crna Rijeka, Bosanski Novi (B 4)
27. ĆARAKOVO, Čarakovo, Prijedor (B 4)
28. ĆIĆEV DO, Brezičani, Prijedor (D 4)
30. DAMJANIĆA GRADINA, Džankića Rakani, Bosanski Novi (A 4)
33. DVORINA, Bastasi, Prijedor (E 5)
35. GLAVICA (Todoranova glavica), Begogačani, Prijedor (D 5)
36. GRABOVCI, Grabovci, Prijedor (D 5)
37. GRAD, Blagaj—Japra, Bosanski Novi (C 4)
38. GRADINA, Babići—Čoprke i Panići, Prijedor (F 4)
39. GRADINA, Božići, Prijedor (E 4)
41. GRADINA, Gornji Rakani, Bosanski Novi (A 4)
42. GRADINA, Grabovci—Cerići, Prijedor (D 5)
43. GRADINA, Grdanovac, Bosanski Novi (C 2)
44. GRADINA (Purišića gradina), Jelićka, Prijedor (F 6)
45. GRADINA, Kršlje, Bosanski Novi (B 5)
46. GRADINA, Ljubija, Prijedor (D 5)
47. GRADINA, Malo Dvorište—Čitluk, Bosanska Dubica (D 3)
50. GRADINA (Crkvina), Velika Rujiška, Bosanski Novi (A 5)
52. JANKOVIĆA GRADINA, Dera, Prijedor (F 4)
55. KLENOVAC, Babići—Panići, Prijedor (F 4)
57. KNEŽEVIĆI, Gornja Gomjenica, Prijedor (E 4)
58. KOŠENICA (Kobila), Johovica, Bosanski Novi (B 5)
59. KOZARAC, Kozarac, Prijedor (E 4)
60. KOZARAČKI KAMEN, Dera, Prijedor (E 4)
64. LOKVE, Dera, Prijedor (F 4)
65. LONČANIK, Svodna, Bosanski Novi (C 3)
68. MEKOTA, Gornji Rakani, Bosanski Novi (A 4)
69. MLIN »SEDRAŠ«, Malo Palančište, Prijedor E 4)
70. MODRINAC, Brđani—Kozarac, Prijedor (F 4)
71. OKRUTI, Gomjenica—Baltine Bare, Prijedor (D 5)
73. OŠTRA GLAVICA, Mrakodol, Bosanski Novi (C 2)
74. OVAN—GRAD, Ćele, Bosanski Novi (B 5)
75. PAŠPALJEVA GRADINA, Bistrica—Mamići, Prijedor (F 5)
76. PEJIĆA GRADINA, Svodna—Šurlani, Bosanski Novi (C 3)
78. RAJKOVIĆA GROBLJE, Dera, Prijedor (F 4)
79. REDŽIĆA ŠLJIVIK, Alići—Kozarac, Prijedor (F 4)
83. ŠEVIĆA GLAVICA, Blagaj—Rijeka, Bosanski Novi (C 3)
84. TOPIĆA GLAVICA, Begogačani, Prijedor (D 5)
86. UMKE, Donja Slabinja, Bosanska Dubica (D 2)
87. UŠĆE SANE, Bosanski Novi (B 3)
88. VELIKA GRADINA, Donja Slabinja, Bosanska Dubica (D 2)
91. VOJSKOVA, Vojskova, Bosanska Dubica (F 3)
92. VRAČAREVO (Vračar grad), Briševo, Prijedor (C 5)
93. ZECOVI (Grad), Zecovi, Prijedor (D 5)
94. ZIDINA, Gornja Gradina, Bosanska Dubica (D 3)

REGIJA 2: POPIS NALAZIŠTA IZ DOBA RIMSKE VLADAVINE

1. ALILBAŠIĆA BRDO, Bosanska Dubica (E 2)
3. BARE, Blagaj—Japra, Bosanski Novi (B 4)
7. BRDO, Ljubija, Prijedor (C 5)
8. BRIŠEVIĆI, Mrakodol, Bosanski Novi (C 2)
11. CRKVENA, Kamičani, Prijedor (F 4)
12. CRKVINA, Agići Gornji, Bosanski Novi (B 5)
13. CRKVINA, Begogačani, Prijedor (D 5)
14. CRKVINA, Blagaj—Japra, Bosanski Novi (B 4)
15. CRKVINA, Blagaj—Rijeka, Bosanski Novi (B 3)
16. CRKVINA, Prijedor, Prijedor (D 5)
17. CRKVINA, Čirkin Polje, Prijedor (E 4)
19. CRKVINA, Dvorište, Bosanska Dubica (D 3)
20. CRKVINA, Gornja Gradina, Bosanska Dubica (D 3)
29. ĆELE, Ćele, Bosanski Novi (B 5)
31. DONJA TROSKA, Blagaj—Japra, Bosanski Novi (B 4)
37. GRAD, Blagaj—Japra, Bosanski Novi (C 4)
47. GRADINA, Malo Dvorište—Čitluk, Bosanska Dubica (D 3)
51. GROMILE, Džankić Rakani—Rakanske Barice, Bosanski Novi (A 4)
54. KAMENIK, Suvaja, Bosanska Dubica (D 2)
56. KLISINA, Ališići, Prijedor (D 5)
60. KOZARAČKI KAMEN, Dera, Prijedor (E 4)
66. LJUBIJA, Ljubija, Prijedor (C 5)
67. MAJDANIŠTE, Maslovare, Bosanski Novi (B 4)
70. MODRINAC, Brđani—Kozarac, Prijedor (F 4)
72. OKRUTOVI (Begluci), Rizvanovići, Prijedor (D 4)
74. OVAN—GRAD, Ćele, Bosanski Novi (B 5)
75. PAŠPALJEVA GRADINA, Bistrica—Mamići, Prijedor (F 5)
77. PRIJEDOR, Prijedor (D 4)
80. ROSULJE. Strigova, Bosanska Dubica (C 3)
82. STRAŽA, Blagaj—Japra, Bosanski Novi (B 4)
88. VELIKA GRADINA, Donja Slabinja, Bosanska Dubica (D 2)
89. VELIKA GRADINA, Gornja Mlječanica, Bosanska Dubica (E 3)
90. VINOGRADINA, Cikote, Prijedor (D 4)
92. VRAČAREVO (Vračar grad), Briševo, Prijedor (C 5)
93. ZECOVI (Grad), Zecovi, Prijedor (D 5)
94. ZIDINA, Gornja Gradina, Bosanska Dubica (D 3)

REGIJA 2: POPIS NALAZIŠTA IZ SREDNJEG VIJEKA

2. BALTINE BARE, Gomjenica, Prijedor (D 5)
6. BOŠNJIČA VOĆE, Rakovčani, Prijedor (D 4)
9. CINTOR, Bačvani, Bosanska Dubica (D 2)
11. CRKVENA, Kamičani, Prijedor (F 4)
15. CRKVINA, Blagaj—Rijeka, Bosanski Novi (C 3)
16. CRKVINA, Čarakovo, Prijedor (D 5)
18. CRKVINA, Donje Vodičevo, Bosanski Novi (C 3)
22. CRKVINA, Kalenderi, Bosanski Novi (C 2)
23. CRKVINA, Marini, Prijedor (D 3)
24. CRKVINA, Svodna, Bosanski Novi (C 3)
25. CRKVINA—KRČEVINE, Svodna, Bosanski Novi (C 3)
32. DUBICA, Bosanska Dubica (E 2)
34. DŽAMIŠTE (Crkvina), Devetaci, Bosanski Novi (C 3)
40. GRADINA, Donja Slabinja—Čapaja, Bosanska Dubica (D 2)
48. GRADINA, Svodna, Bosanski Novi (C 3)
49. GRADINA, Tavija—Marinkovići, Bosanski Novi (C 2)
50. GRADINA (Crkvina), Velika Rujiška, Bosanski Novi (A 5)
53. JELOVAC, Dvorište, Bosanska Dubica (D 3)
56. KLISINA, Ališići, Prijedor (D 5)
61. KULA, Blagaj—Rijeka, Bosanski Novi (B 3)
62. KULA, Donje Vodičevo—Đurići, Bosanski Novi (C 2)
63. KULSKO BRDO, Prekosanje, Bosanski Novi (B 3)
73. OŠTRA GLAVICA, Mrakodol, Bosanski Novi (C 2)
80. ROSULJE, Strigova, Bosanska Dubica (C 3)
81. STARI GRAD (Prikovrh), Gornja Gradina, Bosanska Dubica (D 3)
85. TOPRKALA, Čarakovo, Prijedor (D 5)
93. ZECOVI (Grad), Zecovi, Prijedor (D 5)

REGIJA 2: NALAZIŠTA

02.1 ALILBAŠIĆA BRDO, Bosanska Dubica. Rimsko naselje. Sitniji ulomci keramičkih posuda i komad narukvice od tamnomodrog stakla. Nalazište je moguće okvirno datirati u 1—2 st. B. Marijan

02.2 BALTINE BARE, Gomjenica, Prijedor. Srednjovjekovna nekropola. Istraživanje izvršeno 1963. (Z. Marić) i 1964. (N. Miletić). Nekropola ravnih grobova na redove prostirala se na aluvijalnoj terasi na desnoj obali Sane i obuhvatala 246 grobova ukopanih u zemlju i orijentisanih u pravcu SZ—JI, na dubini koja varira od 0,40 do 0,90 m. Položaj glave i ruku ispruženih skeleta je različit. Prebogate nalaze otkrivene u 126 grobova čini najvećim dijelom nakit (naušnice, prstenje, torkvesi, ogrlice od dvodijelnih privjesaka, praporci, lunule), koji pripada ketlaškoj, dalmatinsko-hrvatskoj i bjelobrdskoj kulturnoj grupi, uz rijetke primjerke dijelova odjeće, oružja-oruđa, upotrebnih predmeta i probušenih rimskih novčića. Nekropola pripada ranoslavenskom periodu, sa datacijom u 10—11. v. Antropološka analiza utvrdila je da populacija sa Baltinih Bara pripada, po rasnotipološkom sastavu, tipu nordida i da se miješanje sa stranim elementima ovdje ne reflektira.

LIT.: *N. Miletić* 1967, 81—154, Tbl. I—XXXII; *G. Pilarić* 1969, 1185—211, Tbl. I—VI. N. Miletić

02.3 BARE, Blagaj—Japra, Bosanski Novi. Rimska talionica željeza. Ostaci nekoliko talioničkih peći i veća količina troske. 2. i 3. st.

LIT.: *Đ. Basler* 1977, 121—126, Tbl. I—XIII. Đ. Basler

02.04 BLATNA, Blatna, Bosanski Novi. Praistorijsko naselje na obali Une. Kulturni sloj, debljine oko 0,2 m. leži 3,3 m. ispod površine. Vučedolska kultura, kasni eneolit. E. Mulabdić

02.5 BOSANSKA KOSTAJNICA, Bosanska Kostajnica, Bosanski Novi. Praistorijsko naselje. Slučajni nalazi keramike sa značajkama vučedolske kulture. Pripada kasnom eneolitu.

LIT.: *A. Benac* 1979, 18. B. Marijanović

02.6 BOŠNJIĆA VOĆE, Rakovčani, Prijedor. Srednjovjekovna nekropola. Istraživanja vršila N. Miletić 1959—1964. Nekropola ravnih grobova na redove smještena na fluvijalnoj terasi na lijevoj obali Sane, obuhvatala je oko 70 grobova ukopanih u prostu zemlju, na dubini koja varira od 0,55 do 1,36 m. Orijentacija JZ—SI prevalira nad pravcem Z—I. Česta je pojava zaštitnih okvira konstruisanih od drvenih ploča, u tri slučaja i u vidu izdubljenog debla. Više od polovine grobova sadržavalo je nalaze, uglavnom nakit i dijelove odjeće, uz dvije bojne sjekire, noževe, šila i probušene rimske novčiće. Nalazi pripadaju prvim decenijama 6. vijeka, s pretežno kasnoantičkim obilježjima, uz uticaje istočnogotsko-gepidskog kulturnog kruga. Antropološkim ispitivanjima konstatirana je i pojava artificijelno deformirane lobanje, pripisane istočnogotskom etničkom sloju.

LIT.: *N. Miletić* 1970, 119—177, Tbl. I—XVI; *G. Pilarić* 1970, 179—197, Tbl. I—V. N. Miletić

02.7 BRDO, Ljubija, Prijedor. Rimsko kultno mjesto i rudnik. Četiri žrtvenika posvećena Terrae Matri. Natpisi spominju careve i prokuratore, tako Septimija Severa, Karakalu i Juliju Domnu, a od upravitelja rudnika spominju se Verecundus, Macrinus, Calimorphus i Heliodorus. Spomenici datiraju iz kasnog 2. i ranog 3. st.

LIT.: *D. Sergejevski* 1957, 110—112; *D. Sergejevski* 1963, 85—102. V. Paškvalin

02.8 BRIŠEVIĆI, Mrakodol, Bosanski Novi. Rimske talionice željeza. U sloju troske debelom do 1 m, ustanovljeni su fragmenti opeka i keramičkih posuda. Nalazište datira iz 2. do 4. st. B. Marijan

02.9 CINTOR, Bačvani, Bosanska Dubica. Srednjovjekovna crkva i nekropola. Na putu Bosanska Dubica — Bosanska Kostajnica, kod raskrsnice za Slabinju, nalaze se tragovi zidova i grobovi, kasni srednji vijek. I. Bojanovski

02.10 CRKVENA (Hodžića kesten), Kozarac, Brđani, Prijedor. Praistorijska gradina. Na brdu iznad ušća Male i Velike Brusnice, nalazi se zaravanak cca 90×40 m, na južnoj strani zaštićen plitkim usjekom i niskim nasipom. Vjerovatno kasno bronzano ili željezno doba. B. Čović

02.11 CRKVENA, Kamičani, Prijedor. Praistorijska gradina s antičkim i srednjovjekovnim građevinskim objektima. Lokalitet je smješten na platou brda iznad ušća potoka u Kulinu. Ostaci praistorijskih bedema uz sjeveroistočni i zapadni rub, a na južnoj strani odbrambeni tumulus. Praistorijsko naselje pripada kasnom bronzanom i željeznom dobu. Na sjevernom dijelu platoa dosta rimskog građevinskog šuta (tragovi zidova s malterom, tubuli, tegule), te srednjovjekovni građevinski materijal (sedra) i keramika. B. Čović

02.12 CRKVINA, Agići Gornji, Bosanski Novi. Antički hram. Ruševine zgrada i dva natpisa koji spominju obnovu hrama u doba cara Gordijana. Kao obnovitelj spominje se oslobođeni rob Philocirius. Nalaz datira iz 3. st.

LIT.: *C. Patsch* 1898 a, 496—499· *D. Sergejevski* 1934 a, 7—8. V. Paškvalin

02.13 CRKVINA, Begogačani, Prijedor. Praistorijsko naselje i rimska postaja. Na uzvišenju uz Sanu, ostaci rasutog građevinskog materijala, a na jugoistočnoj padini sitni fragmenti grube keramike javna građevina od opeke, kamena i komada tro- i troske uz fragment tere sigilate. Starije željezno i rimsko doba.

LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 443. N. Miletić

02.14 CRKVINA, Blagaj—Japra, Bosanski Novi. Višeslojno nalazište iz rimskog doba. Sloj kompaktne željezne troske ljubičaste boje u kojem su na nekoliko mjesta otkriveni novčići sa prikazom Neptuna na aversu i delfina na reversu (»nummi metallorum«). Sloj rastresite troske i ostaci talioničkih peći iz 1. st. n. e. Tamni kulturni sloj poviše troske sadrži mnogo fragmenata keramičkih posuda. Miješani kulturni sloj sa nalazima predmeta iz 2. i 3. st. U 3. st. ovdje se podižu stambene zgrade i jedna javna građevina od opeke, kamena i komada tro-

ske. Podovi se popločavaju heksagonalnim tesela-ma od pečene ilovače, a zidovi ukrašavaju slikarijama. Podignuto je oko 10 zgrada u nizu, a temelji im počivaju na sloju troske iz 1. st. Nakon nasilnog rušenja zgrada, u 6. st. se podiže novo naselje sa stambenim zgradama između kojih je podignuta bazilika s atrijem, 3 lađe, polukružnom apsidom, baptisterijem s ukopanom pisćinom i prostorijom koja liči konsignatoriju ili memoriju. Za gradnju se osim opeka koriste i spolija starijih rimskih spomenika.
LIT.: Đ. *Basler* 1972/1973, 261—271; Đ. *Basler* 1977, 121—171, Tbl. I—XXII. Đ. Basler

02.15 CRKVINA, Blagaj—Rijeka, Bosanski Novi. Rimska naseobina, srednjovjekovna crkva i groblje. Na zaravanku, sjeverno od starog grada Blagaja (Kula), nailazi se na povećem prostoru, na fragmente rimskog građevinskog materijala, osobito opeka. Mjesto nije posebno istraživano.

Ruševine crkve srednje veličine na sedlu kojim se prilazilo gradu Blagaju. Zidovi su sačuvani oko 1 m iznad temelja a dobro se primjećuju polukružna apsida prema istoku. Oko crkve se nalaze grobovi pokriveni pločama.
LIT.: *P. S. Ivančević* 1891, 320—321; *V. Radimsky* 1891 a, 443; *C. Patsch* 1898 a, 499. Đ. Basler

02.16 CRKVINA, Prijedor, Prijedor. Rimska zgrada, srednjovjekovna crkva i grobovi. Istraživala I. Čremošnik 1954. Na malom uzvišenju zapadno od puta Prijedor—Sanski Most, ostaci srednjovjekovne crkve, izgrađene na temeljima rimske zgrade. Crkva je jednobrodna i završava se apsidom u cijeloj širini, a u nju su ukopani grobovi sa prilozima keramike 12. do 13. st.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 442; *I. Čremošnik* 1955a, 141—147. I. Čremošnik

02.17 CRKVINA, Čirkin Polje, Prijedor. Rimsko naselje. Blizu puta Prijedor—Urije—Čirkin Polje, nalazi se seosko groblje položeno na rimskoj ruševini. I. Čremošnik

02.18 CRKVINA, Donje Vodičevo, Bosanski Novi. Srednjovjekovna (?) crkva. Na padini brda Oštrice naziru se ostaci zidova crkve, dimenzija 15×8 m, orijentirane I—Z. Uz južni zid dva velika kamena i fragment trećeg, možda od nekadašnjih grobova. Vjerovatno 14—15. v. N. Miletić

02.19 CRKVINA, Dvorište, Bosanska Dubica. Rimska građevina. Po površini rastresena rimska opeka.
LIT.: *C. Patsch* 1898 a, 500. I. Čremošnik

02.20 CRKVINA, Gornja Gradina, Bosanska Dubica. Rimska građevina. Ostaci temeljnih zidova i fragmenti opeka.
LIT.: *C. Patsch* 1898 a, 500. I. Čremošnik

02.21 CRKVINA, (Vignjevića zaspa), Johovica, Bosanski Novi. Praistorijski tumulus, zemljani, kružne osnove, prečnika oko 20 m, a visine oko 4 m. U sloju humusa mnoštvo ulomaka praistorijske keramike. Pripada tipu nalazišta kultnih mjesta poznatih pod nazivom »zaspa«, a u hronološkom pogledu bronzanom ili željeznom dobu. B. Čović

02.22 CRKVINA, Kalenderi, Bosanski Novi. Srednjovjekovna crkva (?). Uz aktualno i nešto starije groblje s amorfnim pločama, nalaze se ostaci zidova koji se ne mogu jasnije definisati. Možda crkva 14—15. v. N. Miletić

02.23 CRKVINA, Marini, Prijedor. Srednjovjekovna (?) građevina. Na vrhu Lupljeg brda ostaci građevine i sitni fragmenti grube keramike. N. Miletić

02.24 CRKVINA, Svodna, Bosanski Novi. Srednjovjekovna crkva. Na onižem hrptu nad potokom Kantari, predio Šurlani, nalaze se ostaci zidova crkve dužine 18 m, a oko nje prostrano groblje, sa koga je kamenje razvučeno. Možda 14—15. v. N. Miletić

02.25 CRKVINA—KRČEVINE, Svodna, Bosanski Novi. Srednjovjekovna crkva (?) Ispod istaknutog brda Gradine, nad potokom Janjića jarak (Studenac), nalaze se ostaci građevine, razorene i obrasle u šumu; dimenzija oko 15×9 m. Možda 14—15. v. N. Miletić

02.26 CRNA RIJEKA, Crna Rijeka, Bosanski Novi. Bronzano koplje, plamenastog lista, dugo 16 cm. Slučajni nalaz. Pripada starijoj fazi kasnog bronzanog doba (Ha A).
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 207. B. Čović

02.27 ČARAKOVO, Čarakovo, Prijedor. Praistorijska nekropola ravnih grobova. Pretežno uništena prilikom vađenja šljunka. Zaštitnim iskopavanjem (B. Čović) spasen je manji dio grobova (4 sa urnama i djelimično spaljeni skelet) s nešto nalaza: bronzani šljem »grčko-ilirskog« tipa, koplja, fibule, keramika. Između grobova na više mjesta su otkrivene ukopane posude — kultni darovi. Nekropola pripada mlađem željeznom dobu i odgovara najmlađoj fazi naselja na obližnjoj gradini Zecovi (Zecovi, stratum V).
LIT.: B. *Čović* 1956, 187—204. B. Čović

02.28 ČIČEV DO, Brezičani, Prijedor. Praistorijsko naselje. Smješteno je na neznatnom uzvišenju i nema tragova fortifikacija. Po nalazima (kamena sjekira-čekić, ulomci keramike), ovaj položaj je naseljavan u eneolitu ili ranom bronzanom dobu, a zatim i u kasno bronzano doba. B. Čović

02.29 ĆELE, Ćele, Bosanski Novi. Rimsko naselje. Na području sela, zapadno od Ovan-grada, nalaze se na povelikom prostoru tragovi zgrada, mahom i sa uređajima za centralno zagrijavanje.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 444—445; *C. Patsch* 1898 a, 497. Đ. Basler

02.30 DAMJANIĆA GRADINA, Džankića Rakani, Bosanski Novi. Slučajni nalazi. Tu su pronađene 2 kamene sjekire-čekića od glačanog kamena tamnosive boje E. Mulabdić

02.31 DONJA TROSKA, Blagaj—Japra, Bosanski Novi. Rimske talionice željeza. Ispod nasipa troske otkriveni nadgrobni spomenici, veliki broj keramičkih fragmenata, metalni predmeti i novci. Brojni ostaci talioničkih peći. Većina nalaza datira iz 3. i 4. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1940, 10—14. Đ. Basler

02.32 DUBICA, Bosanska Dubica. Srednjovjekovno naselje s utvrđenim gradom. Na desnoj obali Une, ostaci građevina koje vjerovatno pripadaju srednjem vijeku. U izvorima se Dubica kao castrum pominje tek od 1256. godine, u povelji Bele IV.
LIT.: *H. Kreševljaković* 1953, 37. T. Glavaš

02.33 DVORINA, Bastasi, Prijedor. Praistorijska gradina. Locirana je na gornjem dijelu usamljenog dominantnog brda iznad rijeke Gomjenice. Čitav prostor je ovalnog oblika, a pruža se pravcem JI—SZ. Sastoji se od najistaknutijeg, gornjeg platoa, pod kojim se, sa sjeveroistočne i zapadne strane, nalazi još nekoliko manjih terasa koje ulaze u sastav gradine. Nema vidljivih ostataka bedema, pa se može pretpostaviti da se fortifikacioni sistem sastojao pretežno od palisada. Na gornjem platou

dobro je očuvan kulturni sloj, debljine oko 1 m. Gradina pripada kraju kasnog bronzanog doba i starijem željeznom dobu. B. Čović

02.34 **DŽAMIŠTE (CRKVINA)**, Devetaci, Bosanski Novi. Srednjovjekovna (?) nekropola. Prilikom kopanja temelja za gradnju crkve 1938. otkriveni su grobovi među kojima je bilo i nalaza nakita. Grobovi su nalaženi i u podnožju Džamišta. N. Miletić

02.35 **GLAVICA (Todoranova glavica)**, Begogačani, Prijedor. Praistorijska gradina. Smještena je na linguli koja zadire u dolinu Sane. S lakše pristupačne sjeveroistočne strane, odvojena je od masiva brda širim, poprečnim rovom. Potječe iz kasnog bronzanog i željeznog doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 431—445. B. Čović

02.36 **GRABOVCI**, Grabovci, Prijedor. Praistorijski tumulus, prečnika oko 7 m, visine oko 0,70 m, nasut zemljom. U blizini tumula, navodno, nađen zemljani lonac. Bronzano ili željezno doba. B. Čović

02.37 **GRAD**, Blagaj—Japra, Bosanski Novi. Praistorijska gradina i rimsko naselje (refugij?). Na dominantnom brijegu iznad doline Sane, plato veličine oko 100×40 m, branjen s pristupačne strane poprečnim rovom. B. Čović

02.38 **GRADINA**, Babići—Čoprke i Panići, Prijedor. Dvojna praistorijska gradina. Sačinjavaju je dva objekta, locirana na dva susjedna brda. Onaj nad Čoprkama branjen je sa sjevera dubokim rovom i bedemom, a s južne još jednim nasipom (kula ili osmatračnica). Objekat nad Panićima ima bedem s istočne strane. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Marijanović

02.39 **GRADINA**, Božići, Prijedor. Praistorijska gradina. Smještena je na platou relativno niskog brijega, izduženog oblika. Na kraćim (pristupačnijim) stranama plato je izdvojen usjecima (rovovima). Drugih vidljivih ostataka fortifikacija nema. Pripada bronzanom ili željeznom dobu. B. Čović

02.40 **GRADINA**, Donja Slabinja—Čapaja, Bosanska Dubica. Srednjovjekovna utvrda. Ruševine manje utvrde nepoznatog imena, raspoznaju se na niskom brdašcu. Ostaci građevine veličine oko 25×10 m sastoje se od temelja zidanih u krečnom malteru. P. Anđelić

02.41 **GRADINA**, Gornji Rakani, Bosanski Novi. Praistorijska gradina. Naselje je malih dimenzija (cca 50×30 m), ali odlično utvrđeno. Sa sjeverozapadne i sjeveroistočne strane postoji dubok obrambeni rov kojeg s vanjske strane prati snažan zemljani bedem. Sa najugroženije, sjeveroistočne strane, postoji još jedan vanjski kameni bedem i na njemu isturen mali bastion, također od kamena. S južne strane vidljiv je uski prilaz do centralnog prostora u obliku male, zaobljene glavice. Sudeći po nalazima keramike, osim ovog, utvrđenog prostora, mogle su biti naseljene i sjeverozapadna i zapadna padina. Pripada kasnom bronzanom i željeznom dobu.
LIT.: *F. Fiala* 1896 a, 352. B. Čović

02.42 **GRADINA**, Grabovci—Cerići, Prijedor. Praistorijska gradina. Locirana je na niskom brijegu, neposredno iznad doline Sane. Plato, veličine oko 100×80 m, zaštićen je kamenim bedemom samo s južne i jugoistočne strane. Vjerovatno pripada željeznom dobu. B. Čović

02.43 **GRADINA**, Grdanovac, Bosanski Novi. Praistorijski tumulus. Nasut je od kamena, zemlje i šljunka, prečnika preko 20 m i visine oko 8 m. Vjerovatno je u pitanju praistorijski kultni objekat tipa »zaspa«. B. Čović

02.44 **GRADINA (Purišića gradina)**, Jelićka, Prijedor. Praistorijska gradina. Smještena je na jednoj linguli. Pošto su istočna i zapadna strana strme, fortifikacija je ograničena na sjevernu stranu (šanac i obrambeni tumulus) i južni kraj (manji obrambeni tumulus). Pripada bronzanom ili željeznom dobu. B. Čović

02.45 **GRADINA**, Kršlje, Bosanski Novi. Praistorijska gradina. Smještena je na linguli koja zadire u dolinu rijeke Japre. S jedino pristupačne, zapadne strane, branjena je rovom i kratkim bedemom koji zatvaraju prostor od oko 70×15 m. Pripada, vjerovatno, željeznom dobu. B. Čović

02.46 **GRADINA**, Ljubija, Prijedor. Praistorijsko naselje. Smješteno je na vrhu jednog dominantnog brijega. Sastoji se od gornjeg, užeg platoa, donje terase i manjih terasa s JI i SZ strane. Fortifikacija se, po svoj prilici, sastojala od rovova i palisada duž ivica platoa i terasa. Pripada starijem željeznom dobu. B. Čović

02.47 **GRADINA**, Malo Dvorište—Čitluk, Bosanska Dubica. Praistorijska gradina i rimski refugij. Probno iskopavanje izveo Z. Žeravica. Mjesto je bilo naseljeno u doba vučedolske kulture, i u željezno doba. Na lokalitetu je u kasnoj antici podignuto manje utvrđenje.
LIT.: *C. Patsch* 1898 a, 499—500; *Z. Žeravica* 1976 a, 47—48. I. Čremošnik

02.48 **GRADINA**, Svodna, Bosanski Novi. Srednjovjekovni grad. Nalazi se na vrlo istaknutom brdu. Oko centralnog uzvišenja sa ostacima zidova teče opkop i visoki zaštitni nasip. P. Anđelić

02.49 **GRADINA**, Tavija—Marinkovići, Bosanski Novi. Srednjovjekovni grad. Ruševine grada nepoznatog imena, nalaze se na izduženom brdu u predjelu Palež. Arheološki tragovi sastoje se od više usjeka u hrbatu brda, nasipa i mjestimično vidljivih zidova. P. Anđelić

02.50 **GRADINA (Crkvina)**, Velika Rujiška, Bosanski Novi. Praistorijska gradina i kasnosrednjovjekovna crkva. Na nepravilnom zaravanku brda nalazi keramike i željeznih objekata, datiranih u željezno doba. Na JI dijelu zaravanka nejasni tragovi građevine, vjerovatno kasnosrednjovjekovne crkve. B. Raunig

02.51 **GROMILE**, Džankić Rakani—Rakanske Barice, Bosanski Novi. Rimsko naselje i kultna građevina. Ostaci od po tri kuće sa svake strane nekadašnje ceste, a na posebnom mjestu temelji neke četvrtaste građevine, vjerovatno kultna građevina. Stupići od bijelog mramora, vjerovatno su nosači oltarske menze u starokršćanskoj bazilici. Na istom mjestu nađen je kameni sarkofag kasnoantičkog tipa i nadgrobna ploča Heliodora, što će biti spolium sa neke starije, paganske nekropole.
LIT.: *C. Truhelka* 1890 d, 96—97; *C. Patsch* 1898 a, 494—496. Đ. Basler

02.52 **JANKOVIĆA GRADINA**, Dera, Prijedor. Praistorijska gradina. Kupasti brijeg strmih padina na čijoj se sjevernoj strani nalaze ostaci kamene utvrde. Dosta keramičkog materijala, a sporadični ostaci željeznog oružja i bronzanog nakita. Mlađe željezno doba. M. Radivojac

02.53 JELOVAC, Dvorište, Bosanska Dubica. Srednjovjekovni dvorac. Građevina je bila vlasništvo knezova Babonića Blagajskih.
LIT.: *H. Kreševljaković* 1953, 37. T. Glavaš

02.54 KAMENIK, Suvaja, Bosanska Dubica. Antičko i kasnoantičko naselje. Uz lijevu obalu Une nalaze se ruševine, koje se prostiru na površini od oko 5 ha; većim dijelom su iskrčene u najnovije vrijeme. Otkriveni ostaci većih (javnih) termi, a mnogo prostraniji kompleks nije još istražen. Naselje je dalo ime putnoj stanici Ad Pr(a)etorium (Tab. Peut.).
LIT.: *I. Bojanovski* 1983 c, 211; *I. Bojanovski* 1984, 164.
I. Bojanovski

02.55 KLENOVAC, Babići—Panići, Prijedor. Praistorijska nekropola ravnih grobova. Locirana je u podnožju velike Gradine. Istraživao 1983. M. Radivojac. Otkriveno je 16 urni i 3 zasebno ukopane grupe posuda. Među brojnim nalazima ističu se bikonične šoljice, bronzani nakit i željezno oružje. Mlađe željezno doba. M. Radivojac

02.56 KLISINA, Ališići, Prijedor. Antička građevina, srednjovjekovna crkva i groblje. Fragmenti rimske opeke i ostaci zidova. Temelji crkve, dimenzije 11×7 m, zgrada od tesanog kamena i sedre, fragmenti oltarske menze i zvona. Iz grobova, prekopanih krajem 19. v. potiču dijelovi luksuznijeg nakita i drveni krst prevučen bronzanim limom, s predstavom Hrista i sv. Đorđa, uz veliki broj dugmeta različitog oblika, od bronze, srebra i pozlaćenih. Rimsko doba i kasni srednji vijek (13—15. v.).
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 440; *I. Čremošnik* 1951 a, 256—257.
N. Miletić

02.57 KNEŽEVIĆI, Gornja Gomjenica, Prijedor. Praistorijski tumuli. Na njivi dva zemljana uzvišenja, prečnika 12 i 15 m, visine oko 1 m. Vjerovatno bronzano ili željezno doba. U blizini nađeno nekoliko fragmenata keramike. B. Čović

02.58 KOŠENICA (Kobila) Johovica, Bosanski Novi. Praistorijska gradina. Na završetku lingule između potoka Babišnice i Zečevice, nalazi se prostor gradine, odsječen od masiva širokim rovom i nasipom u obliku humke eliptične osnove. Plato je dug oko 50 m, a širok 10 do 20 m. Vjerovatno se naselje, djelimično, nalazilo i na južnim padinama, van branjenog prostora, a nije isključeno ni da je u vezi s ovim naseljem pojava fragmenata keramike na lokalitetu Luke, uz rijeku Japru. Starije željezno doba. B. Čović

02.59 KOZARAC, Kozarac, Prijedor. Ostava od devet bakarnih sjekira sa jednom oštricom i cjevastim otvorom za nasađivanje. Kasni eneolit.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1907, 60—61, Tbl. III, 1—9.
B. Marijanović

02.60 KOZARAČKI KAMEN, Dera, Prijedor. Praistorijsko naselje i rimski refugij. Dominantni vrh na južnim obroncima Kozare, na čijim se istočnim i južnim padinama nalazi velika količina željeznodobne keramike. Na samom vrhu ostaci kamenog zida koji upućuju na manje rimsko utvrđenje.
M. Radivojac

02.61 KULA, Blagaj—Rijeka, Bosanski Novi. Srednjovjekovni zamak. Na istaknutom brijegu nalaze se dobro sačuvani ostaci povelikog utvrđenja. Glavni toranj, kvadratične osnove, okružen je stambenom zgradom sa više prostorija pravokutnog tlocrta. Zidovi su izvedeni od lomljenog kamena vezanog krečom, a uglovi su od velikih blokova obrađenog kamena; puškarnice također. Za gradnju je također upotrebljavana rimska opeka iz bliže okolice. Sudeći po sačuvanim komadima obrađenog kamena, građevina je bila izvedena u romaničkom stilu. Grad se u srednjem vijeku zvao Blagaj i bio je vlasništvo velikaške porodice Babonića, čija je jedna grana po njemu dobila u 14. st. nadimak Blagajski. Jezgro građevina može se datirati u 13. st, a dogradnje u narednim stoljećima.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 443; *Ć. Truhelka* 1904, 13—14; *I. Bojanovski* 1964 a. Đ. Basler

02.62 KULA, Donje Vodičevo—Đurići, Bosanski Novi. Srednjovjekovni utvrđeni dvorac Vodica, matica knezova Babonića Vodičevskih. Do 1974. stajao je još sjeverni ugao (8×2×2 m), kada je sve porušeno u akciji gradnje seoskog puta. Danas su vidljivi temelji, pećnjaci i keramika. Objekat datira iz 14. st.
I. Bojanovski

02.63 KULSKO BRDO, Prekosanje, Bosanski Novi. Srednjovjekovni grad. Iznad sastavaka Une i Sane naziru se konture manjeg grada u dva nivoa; na višem (promjer 15 m) je toranj, a na nižem (35×10 m) dvorište sa slabim ostacima zida. Grad se spominje 1280. i 1485. kao posjed knezova Blagajskih. Turci su ga zauzeli 1575. Marsiglijeva skica i starije vinjete daju forme grada.
LIT.: *H. Kreševljaković* 1953, 36; *A. Milinović* 1982, 140—142.
I. Bojanovski

02.64 LOKVE, Dera, Prijedor. Praistorijska nekropola ravnih grobova. Istraživao M. Radivojac 1979. Na površini od 93 m² otkriveno 11 urni i 3 naknadno ukopane posude. Na osnovu keramičkog materijala i fragmentovanog željeznog oružja, nekropolu je moguće datirati u mlađe željezno doba.
LIT.: *M. Radivojac* 1983, 124. M. Radivojac

02.65 LONČANIK, Svodna, Bosanski Novi. Praistorijska gradina. Elipsoidni plato promjera oko 50 m nagnut je prema jugu i jugoistoku, a najviši zapadni dio je ogoljen i stjenovit. Prilaz na gradinu bio je jedino moguć sa sjeverne strane na kojoj su sačuvani tragovi fortifikacije, rov i bedem. Bronzano ili željezno doba. E. Mulabdić

02.66 LJUBIJA, Ljubija, Prijedor. Rimski novac. U mjestu je otkriveno preko 100 komada rimskog carskog novca, koji pripadaju caru Galijenu (253—268), Klaudiju Gotskom (268—270) i caru Aurelijanu (270—275). G. Kraljević

02.67 MAJDANIŠTE, Maslovare, Bosanski Novi. Rimski metalurški pogon i svetilište. Na povelikom prostoru od nekoliko hektara nalaze se topioničke peći, kovačnica, uprava pogona, remiza za transportna sredstva, konjušnica i kupatilo za radnike. Prostor je bio ograđen zidom. Među tragovima neispitanih građevina izvan tog prostora nalazilo se svetište sa popločanim prilaznim putem, žrtvenicima, te statuetama Venere i Prijapa. Zapadno od pogona deponirana je troska od prerađene rude. Veliki broj predmeta arheološke vrijednosti, što je otkriven na ovom mjestu, datira od 1. do 6. st. n. e.
LIT.: *Đ. Basler* 1977, 121—171. Đ. Basler

02.68 MEKOTA, Gornji Rakani, Bosanski Novi. Praistorijska nekropola ravnih grobova. Na površini od 1350 m² otkriveno je 680 grobova. Većinu nalaza u grobovima čine raznovrsne bikonične šoljice koje su stavljene uz skelete, u urne, uz urne, samostalno ili u grupi. Male naočaraste fibule i privjesci, smotkovi spiralno uvijene žice, tordirani torkvesi, čine većinu ostalih nalaza. Posebnost nalazišta je okrugli kožni ukras promjera 6—8 cm kome je u

centru veće dugme ili umbo, a okolo u koncentričnim redovima, manja bronzana dugmad. Nekropola se može datirati od kraja 9. do kraja 7. v. st. e.
E. Mulabdić

02.69 MLIN »SEDRAŠ«, Malo Palančište, Prijedor. Slučajni nalaz: jezičasta kamena sjekira. Neolit ili eneolit. B. Marijanović

02.70 MODRINAC, Brđani—Kozarac, Prijedor. Praistorijsko i rimsko naselje. Na većoj površini strmo položenog terena nalaze se sitni fragmenti praistorijske keramike i rimske opeke. Vjerovatno praistorijsko naselje otvorenog i razbijenog tipa i kasnije rimske građevine. Praistorijska keramika ukazuje na kasno bronzano i željezno doba. B. Čović

02.71 OKRUTI, Gomjenica—Baltine bare, Prijedor. Konjanički grobovi. Kopanjem šljunka uništen dio praistorijske nekropole s ostacima dva konjanička groba. Probnim iskopavanjem otkriven svega jedan skeletni grob i nekoliko sitnijih nalaza. Psalije pripadaju kraju mlađeg željeznog doba (2—1. v. st. e.).
LIT.: *Z. Marić* 1962, 91—97. M. Radivojac

02.72 OKRUTOVI (Begluci), Rizvanovići, Prijedor. Rimsko naselje. Ostaci temelja zgrada, fragmenti opeka i troske. I. Čremošnik

02.73 OŠTRA GLAVICA, Mrakodol, Bosanski Novi. Praistorijsko i srednjovjekovno naselje. Na djelimično erodiranom zemljištu na južnom dijelu platoa površinski nalazi praistorijske i srednjovjekovne keramike. Lokalitet pripada kasnom bronzanom i željeznom dobu, te, vjerovatno, ranijem srednjem vijeku. B. Čović

02.74 OVAN-GRAD, Ćele, Bosanski Novi. Praistorijska gradina i rimsko utvrđenje. Na uskoj izduženoj kosi strmih obronaka izgrađeno je rimsko utvrđenje sa prilično pravilnim potezima zidova, dugačko oko 260 m, a široko oko 50 m. Prema sjeveru prostor se sužuje i završava okruglim tornjem promjera blizu 10 m. Oko građevine teče opkop. Ravna površina unutar utvrđenja zasuta je fragmentima rimskog građevinskog materijala, osobito imbreksa i tegula. U podnožju grada nalazilo se veliko naselje. Ostaci praistorijske fortifikacije nisu vidljivi.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 445; *V. Radimsky* 1891 c, 126.
Đ. Basler

02.75 RASPALJEVA GRADINA, Bistrica—Mamići, Prijedor. Praistorijska gradina i rimska utvrda. Lokalitet zauzima plato veličine oko 120×50 m. na hrbatu brda nad Crkvenim potokom. S pristupačne, sjeverne strane visoki limitni tumulus i jarak, duž ivica platoa kameni bedem. Usjek po sredini platoa vjerovatno je iz rimskog doba. Kasno bronzano ili željezno doba, rimsko doba. B. Čović

02.76 PEJIĆA GRADINA, Svodna—Šurlani, Bosanski Novi. Praistorijska gradina. Kulturni sloj pretežno erodiran. Kasni eneolit (vučedolska kultura) i željezno doba.
LIT.: *A. Benac* 1964 a, 136; *A. Benac* 1979, 18.
B. Marijanović

02.77 PRIJEDOR, Prijedor. Slučajni nalaz: abraxas-gema. Načinjena je od sivog ahata s mrkim i žutim prugama, ovalnog oblika. Na aversu je prikazana abraksas-podoba (tijelo sa zmijolikim nogama i dvostrukom glavom psa, okićenom perjanicom), a na reversu natpis grčkim slovima. Rimsko doba.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1893 a, 551—552. V. Paškvalin

02.78 RAJKOVIĆA GROBLJE, Dera, Prijedor. Praistorijska gradina. Nad uskom dolinom Kozaračkog potoka, na istaknutom brijegu, praistorijska gradina s izrazitim platoom, dimenzija cca 115×40 m. Sa istočne strane zaštićena je dubokim usjekom i limitnim tumulom, a na zapadnoj manjim uzvišenjem, vjerovatno ostatkom bastiona. Duž ivice mjestimično tragovi kamenog bedema. Keramički nalazi upućuju na kasno bronzano doba, kulturu polja s urnama. B. Čović

02.79 REDŽIĆA ŠLJIVIK, Alići—Kozarac, Prijedor. Praistorijsko naselje ili nekropola. Površinski nalazi sitnih ulomaka keramike i 2 željezna koplja. Lokalitet nedovoljno odrediv — možda ostaci nekropole ili otvoreno naselje razvijenog tipa iz željeznog doba. B. Čović

02.80 ROSULJE, Strigova, Bosanska Dubica. Antičke građevine i srednjovjekovna keramika. Tragovi rimskih građevina a u blizini na padini prema rječici Strigovi, fragmenti opeke i srednjovjekovne keramike. N. Miletić

02.81 STARI GRAD (Prikovrh), Gornja Gradina, Bosanska Dubica. Ostaci srednjovjekovnog grada.
LIT.: *C. Patsch* 1898 a, 500. T. Glavaš

02.82 STRAŽA, Blagaj—Japra, Bosanski Novi. Rimska nekropola. Povelika nekropola pri strani brijega, izloženog eroziji, tako da je većina grobova uništena. Sačuvan dio grobne komore sa dva kamena sarkofaga, datirana u 4. st.
LIT.: *Đ. Basler* 1977, 160—161. Đ. Basler

02.83 ŠEVIĆA GLAVICA, Blagaj—Rijeka, Bosanski Novi. Praistorijska gradina. Smještena na preko 100 m dugom, a svega oko 10 m širokom hrptu brda, s ostacima erodiranog kulturnog sloja, ali bez tragova fortifikacije. Kasno bronzano i željezno doba. B. Čović

02.84 TOPIĆA GLAVICA, Begogačani, Prijedor. Praistorijsko naselje. Na dosta istaknutoj glavici iznad doline Sane, te po padinama, površinski nalazi keramike vučedolske kulture. Kasni eneolit.
LIT.: *A. Benac* 1964 a, 136; *A. Benac* 1979, 18.
B. Marijanović

02.85 TOPRKALA, Čarakovo. Prijedor. Srednjovjekovno gradišno naselje. Kružna zemljana konstrukcija opasana sa 2 nasipa i opkopa; promjer centralnog dijela 25—20 m, visina 3,5 m; visina nasipa 2,5 m. Površinski nalazi: fragmenti keramike i kućnog lijepa na centralnom dijelu. Vjerovatno rani srednji vijek, 10—11. st.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 441—442. N. Miletić

02.86 UMKE, Donja Slabinja, Bosanska Dubica. Grupa od pet većih praistorijskih tumula. Najveći među njima, zvan »Velika umka«, ima u prečniku 50 do 60 m, a visok je oko 10 m: jedna nešto manja humka ima prečnik oko 35 m. i visinu oko 6 m, dok su ostale 3 nešto manje. Lokalitet je neistražen, pa se ne može sa sigurnošću reći da li su u pitanju grobni tumuli ili kultni objekti tipa »zaspe«. Pripadaju najvjerovatnije bronzanom ili željeznom dobu.
B. Čović

02.87 UŠĆE SANE, Bosanski Novi. Praistorijski željezni mač s bronzanom drškom. Punolivena bronzana drška ukrašena je s po 2 rebra, a njen gornji dio završava se plitkom čašicom u kojoj se nalazi konično ispupčenje. Kraj kasnog bronzanog doba (Ha B 2/3), 9—8. v. st. e. E. Mulabdić

02.88 VELIKA GRADINA, Donja Slabinja, Bosanska Dubica. Praistorijska gradina i rimski građevinski objekti. Nema tragova fortifikacija, ali je plato (gornji dio jedne lingule) sa 3 strane prirodno zaštićen strmim padinama. Pored praistorijske, po površini ima i rimske keramike, kao i ostataka zidova. Mlađe željezno i rimsko doba. B. Čović

02.89 VELIKA GRADINA, Gornja Mlječanica, Bosanska Dubica. Rimska građevina. Na višoj strani uskog platoa (oko 150×5—15 m) dominantnog brijega nailazi se na ostatke građevine i rijetki fragmenti keramike. I. Marijanović

02.90 VINOGRADINA, Cikote, Prijedor. Rimski kameni spomenici. Dvije rimske stele sa natpisom, pronađene u sekundarnoj upotrebi kao pod i poklopac groba (možda srednjovjekovnog) u kojemu nije bilo priloga. Oko ovog groba nailazi se na rasut građevinski materijal, možda od rimskog naselja. Nadgrobni spomenici datiraju iz 2. i 3. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1957, 116—120. I. Marijanović

02.91 VOJSKOVA, Vojskova, Bosanska Dubica. Bronzani objekti, možda iz grobova. Bronzana igla i 2 bronzane narukvice, nađene navodno uz fragmente keramike prilikom kopanja podruma za kuću, na dubini do 2 m, pripadaju kraju bonzanog doba Ha B2/B3). Iz istog sela potiče i jedan bronzani mač, slučajni nalaz, iz ranije faze kasnog bronzanog doba (Br. D/Ha A1).
LIT.: *F. Fiala* 1896, 162; *Ć. Truhelka* 1914, 73. B. Čović

02.92 VRACAREVO (Vracar—grad). Briševo, Prijedor. Praistorijska gradina s antičkim objektima. Locirana je na nižem brijegu iznad doline Majdanuše. Sastoji se od dva platoa, višeg i nižeg. Na nižem je recentno groblje u kojem su krajem 19. v. nađene 2 rimske are sa posvetom Terrae Matri, Jupitru i Liberu. Podizali su ih upravnici pogona. Na gornjem platou su, prema starijim podacima, nalaženi ostaci kamenih zidova, a postojala je i legenda o nekoj crkvi. Danas se po površini nalaze fragmenti keramike i troske, a uz rub donjeg platoa slabo vidljivi ostaci fortifikacije. Jedan ulomak barbotine keramike ukazuje na prvo naseljavanje lokaliteta još u eneolitu ili ranom bronzanom dobu, ostali nalazi upućuju na željezno i rimsko doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 439—440; *D. Sergejevski* 1957, 112—116; *D. Sergejevski* 1963, 88—92. B. Čović

02.93 ZECOVI (Grad), Zecovi, Prijedor. Praistorijska gradina, rimsko i srednjovjekovno nalazište. Lokalitet je registrovan krajem 19. st. (V. Radimsky, F. Fiala). Iskopavanje antičkih i srednjovjekovnih objekata izvela je 1959. g. I. Čremošnik, a praistorijskih slojeva 1954. i 1956. A. Benac. Gradina ima izdužen oblik, veličine oko 150×55 m, a orijentisana je dužom osovinom u pravcu S—J. Na središnjem dijelu se pruža prostran plato (sa izvjesnim nagibom prema sjeveru) i na tom prostoru je i izvršeno iskopavanje praistorijskih slojeva. Otvorena je cjelovita površina od 300 m² (20×15 m). Zbog pada terena debljina kulturnog sloja iz praistorijskih perioda se kretala od 0,50 do 2,60 m, a u kvadratima sa najdebljim kulturnim slojem je konstatovano pet stratuma. U najdubljem, V stratumu, su ustanovljene 2 građevinske faze: prva sa zemuničkim nastambama i odgovarajućim jamama i druga sa četvrtastim kućama na površini zemlje. U ovoj drugoj fazi se ističe jedna veća građevina (18—20 m²), čija je podnica bila prevučena fino uglačanom ilovačom, na kojoj se isticalo četvrtasto uzvišenje. Radi se o građevini za zajedničke ili kultne namjene. U slijedećim stratumima su također zapaženi ostaci sličnih četvrtastih građevina od drveta i lijepa; samo su u gornjem, I stratumu, uništeni svi tragovi nastambe kasnijom djelatnošću.

U kulturnom pogledu je također bilo moguće izdvajanje pet stratuma. Stratum V u cjelini pripada eneolitskoj vučedolskoj kulturi, zapadnobosanskog tipa, koja je srodna onoj u pećini Hrustovači i sa pretežnim osobinama slavonskog tipa. Glačana kamena i kremena oruđa upućuju na stariju tradiciju. U ovom stratumu otkriveni su kalupi i drugi pribor za lijevanje bakrenih objekata. Stratum IV pripada starijem i djelimično srednjem bronzanom dobu. Vučedolske keramičke forme se i dalje održavaju, ali nestaje dekorativni stil te kulture. Između stratuma IV i III postoji duži prekid naseljenosti.

Stratum III pripada kasnom bronzanom dobu, kulturi polja sa urnama (vjerovatno Ha A2—B2, 11—9. v. st. e.). Stratum II pokazuje dalji kontinuirani razvoj naselja, a pripada starijem željeznom dobu (sa nekim elementima Basarabi kulture i bosutskog stila). Stratum I ulazi u mlađe željezno doba.

Gradina u Zecovima je za praistorijsku arheologiju BiH značajna iz dva osnovna razloga: ovdje su prvi put izišli na vidjelo dalja sudbina vučedolske kulture i vučedolskog stila, a u kasnijem vremenu bliske kulturne veze sa panonskim prostorom.

Poseban interes izaziva pronalazak jednog postrojenja za taurobolijski kult iz 4. v. n. e. Radi se o dubokoj četvrtastoj prostoriji (4×4 m), o ljevkastom proširenju iznad ove prostorije i o udubljenom hodniku oko proširenja. Nalazi volovskih lubanja i drugih kostiju, željeznih objekata i sl. jasno upućuju i na određenu drvenu konstrukciju. Rimska posada je ovdje upražnjavala svoj, vrlo rašireni, orijentalni kult.

Zbog svog izvanrednog položaja u pitomoj dolini rijeke Sane, gradina u Zecovima je korištena u kasnoantičkom dobu i u srednjem vijeku, o čemu svjedoči nalaz temelja crkve i utvrđenja, kao i sporadični nalazi objekata iz srednjeg vijeka.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 441; *F. Fiala* 1894 c, 332; *I. Čremošnik* 1955 a, 137—146; *I. Čremošnik* 1956 b, 137—146; *A. Benac* 1956 b, 147—164; *A Benac* 1959 a, 13—47; *B. Čović* 1965, 35—39; *A. Benac* 1969, 115—130. A Benac—B. Čović

02.94 ZIDINA, Gornja Gradina, Bosanska Dubica. Praistorijska gradina i kasnoantički (?) objekti. Iznad potoka, koji iz sela Gradine teče prema Puharskoj rijeci, na platou visokog brda i na padinama, rijetki nalazi sitnih ulomaka keramike i kućnog lijepa. Na sjevernoj padini ima kamena, vjerovatno od urušenih zidova. Možda mlađe željezno doba i kasnoantički refugij. B. Čović

REGIJA 3.

REGIJA 3: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. ABAJNO POLJE, Kozinci, Bosanska Gradiška
2. BABIĆA KULA, Vrbaška, Bosanska Gradiška
3. BAČIN, Laminci—Sređani, Bosanska Gradiška
4. BAGRUŠA, Petoševci, Laktaši
5. BAJINCI, Bajinci, Srbac
6. BARICE, Laminci, Bosanska Gradiška
7. BEREK, Mahovljani, Laktaši
8. BEREK, Rogolji, Bosanska Gradiška
9. BJELIĆA GLAVICA, Gornji Drugovići, Laktaši
10. BORKOVIĆI, Laminci, Bosanska Gradiška
11. BOROVAC, Kulaši, Prnjavor
12. BOSANSKA GRADIŠKA, Bosanska Gradiška
13. BRDAŠCE, Laktaši
14. BRDO, Štrpci—Ganinci, Prnjavor
15. BRIJEG (Miljevačka Kosa), Miljevići, Bosanska Gradiška
16. BRIJEG, Palačkovci, Prnjavor
17. BRIJEG, Štrpci—Ruževci, Prnjavor
18. CAGAN—GRAD, Srbac
19. CAREVO BRDO, Devetine, Laktaši
20. CETINAC, Boškovići, Laktaši
21. CRKVINA, Kremna, Prnjavor
22. CRKVINA, Maglajani, Laktaši
23. CRKVIŠTE, Gornji Podgradci, Bosanska Gradiška
24. ČELINJAK, Popovići, Prnjavor
25. ČULJKOVIŠTE, Palačkovci, Prnjavor
26. ČUPIĆA GAJ, Turjak—Trnovac, Bosanska Gradiška,
27. DONJA DOLINA, Donja Dolina, Bosanska Gradiška
28. DONJA GRADINA, Drenova, Prnjavor
29. DONJI LAMINCI, Donji Laminci, Bosanska Gradiška
30. DRAGELJI, Dragelji, Bosanska Gradiška
31. DUBOČKO BRDO, Gornji Smrtići, Prnjavor
32. DUBRAVE, Dubrave, Bosanska Gradiška
33. DŽAMIJETINA, Trn, Laktaši
34. ĐURIĆA BRDO, Mašići, Bosanska Gradiška
35. GAJ, Donji Smrtići, Prnjavor
36. GAJ, Kulaši, Prnjavor
37. GAJ, Štrpci—Podgajci, Prnjavor
38. GAŠNICA, Gašnica, Bosanska Gradiška
39. GLAVICA, Cimiroti, Bosanska Gradiška
40. GORNJA GRADINA, Drenova, Prnjavor
41. GRABOVAC, Štrpci—Ruževci, Prnjavor
42. GRAD, Otpočivaljka, Prnjavor
43. GRADIĆ, Turjak—Samardžije, Bosanska Gradiška
44. GRADINA, Bakinci, Laktaši
45. GRADINA (Jerinin grad), Berek, Bosanska Gradiška
46. GRADINA, Bistrica, Bosanska Gradiška
47. GRADINA, Donji Smrtići, Prnjavor
48. GRADINA, Galjipovci, Prnjavor
49. GRADINA, Gornji Kijevci, Bosanska Gradiška
50. GRADINA, Hrvaćani, Prnjavor
51. GRADINA, Jablanica—Koturevi, Bosanska Gradiška
52. GRADINA, Kremna, Prnjavor
53. GRADINA, Ljubatovci, Laktaši
54. GRADINA, Riječani, Laktaši
55. GRADINA, Seferovci, Bosanska Gradiška
56. GRADINA, Sovjak, Bosanska Gradiška
57. GRADINA, Štrpci, Prnjavor
58. GRADINA, Šušnjari, Laktaši
59. GRADINA, Trebovljani, Bosanska Gradiška
60. GRADINA, Turjak—Šmitrani, Bosanska Gradiška
61. GRADINA, Vakuf, Bosanska Gradiška
62. GRADINA, Velika Ilova, Prnjavor
63. GRADINA NA VIJENCU, Kremna, Prnjavor
64. GRČKO GREBLJE, Donja Ilova, Prnjavor
65. GRDELJ, Kulaši, Prnjavor
66. IVANOV GROB (Kužni grob), Kulaši, Prnjavor
67. KACE, Gornja Jurkovica, Bosanska Gradiška
68. KAMENICA, Mahovljani, Laktaši
69. KARAVIDA, Kladari, Srbac
70. KLAŠNICE, Klašnice, Laktaši
71. KNEŽEVINA, Štrpci—Glogovac, Prnjavor
72. KOBAŠ, Bosanski Kobaš, Srbac
73. KOSA, Turjak, Bosanska Gradiška
74. KRALJEV STO, Gornja Lepenica, Srbac
75. KRČEVINA, Kulaši, Prnjavor
76. KRČEVINE—NADLUGOVI (Silosi), Prnjavor
77. KRČEVNICA, Popovići, Prnjavor
78. KUĆIŠTE, Palačkovci, Prnjavor
79. KUĆIŠTE, Vrbaška, Bosanska Gradiška
80. KULAŠI, Kulaši, Prnjavor
81. LAKTAŠI, Laktaši
82. LAMINCI 1, Laminci, Bosanska Gradiška
83. LAMINCI 2, Laminci, Bosanska Gradiška
84. LIPIK—GAJ, Palačkovci, Prnjavor
85. LISIČJI BRIJEG—CINTOR, Laminci, Bosanska Gradiška
86. LUKA, Maglajani, Laktaši
87. LUKE, Mahovljani, Laktaši
88. LUKE—KUŽNO GROBLJE, Mahovljani, Laktaši
89. LUKIĆA BARE, Laminci, Bosanska Gradiška
90. LUŠČIĆ, Kulaši, Prnjavor
91. LJEŠICA, Donji Smrtići, Prnjavor
92. MAČKOVAC, Mačkovac, Bosanska Gradiška
93. MAHOVLJANI, Mahovljani, Laktaši
94. MALA GRADINA, Kulaši, Prnjavor
95. MANASTIRIŠTE, Gornji Kijevci, Bosanska Gradiška
96. MARIJIN GRAD, Gornji Podgradci, Bosanska Gradiška
97. MEKOTA, Kremna, Prnjavor
98. MITROVAČA—GRČKO GREBLJE, Palačkovci, Prnjavor
99. MOKREŠ, Laminci—Dubrave, Bosanska Gradiška
100. MOKRICE, Mokrice, Bosanska Gradiška
101. MOTAJICA (planina), Srbac
102. MUSIN ĆER, Štrpci, Prnjavor
103. NAGONI, Petrovo Selo, Bosanska Gradiška
104. NJIVE, Gornji Podgradci, Bosanska Gradiška
105. OKUĆNICA, Mrčevci, Laktaši

106. ORAŠJE—VINOGRADI, Bakinci, Laktaši
107. OSOJE, Malo Blaško, Laktaši
108. PALANKA, Vrbaška, Bosanska Gradiška
109. PEĆINE—KOZARICA 1, Klašnice, Laktaši
110. PEĆINE—KOZARICA 2, Klašnice, Laktaši
111. POD GRADINOM, Donji Smrtići, Prnjavor
112. POLJCE, Štrpci—Ruževci, Prnjavor
113. POLJE, Drenova, Prnjavor
114. POŽAR, Popovići, Prnjavor
115. RADIN KAMEN, Velika Ilova, Prnjavor
116. RAVAN, Kremna, Prnjavor
117. RAŽLJEVI, Donji Podgradci, Bosanska Gradiška
118. RIMSKO GREBLJE, Donji Smrtići, Prnjavor
119. ROMANOVCI, Romanovci, Bosanska Gradiška
120. SELIŠTE, Popovići, Prnjavor
121. SITNEŽ, Sitnež, Prnjavor
122. SJENOKOS, Velika Ilova, Prnjavor
123. SLATINA, Slatina, Laktaši
124. SMREKVIK, Palačkovci, Prnjavor
125. STARA CRKVA, Malo Blaško, Laktaši
126. STARČEVIĆA BRIJEG, Štrpci—Begovci, Prnjavor
127. STUPČEVICA, Bukovica, Laktaši
128. ŠARČEVIĆA BRIJEG, Kremna, Prnjavor
129. ŠIBOVSKA, Šibovska, Prnjavor
130. ŠIPINJA, Štrpci—Ganinci, Prnjavor
131. TOŠANIĆA BRDO, Palačkovci, Prnjavor
132. TUČIĆ, Kočićevo (Junuzovci), Bosanska Gradiška
133. TUK, Kremna, Prnjavor
134. URIJA 1, Palačkovci, Prnjavor
135. URIJA 2, Palačkovci, Prnjavor
136. URIJA 3 (Borić), Palačkovci, Prnjavor
137. URIJE, Kozinci, Bosanska Gradiška
138. VAROŠ, Kremna, Prnjavor
139. VAROŠANKA, Cimiroti, Bosanska Gradiška
140. VELIKA GRADINA, Galjipovci, Prnjavor
141. VELIKA GRADINA, Kulaši, Prnjavor
142. VIS, Kijevci, Bosanska Gradiška
143. VRŠANI, Vršani, Prnjavor
144. VUKOVIĆA KUĆE, Laminci, Bosanska Gradiška
145. ZIDINE, Laktaši
146. ZIDINE, Šušnjari, Laktaši
147. ZOBIŠTE, Štrpci—Muse, Prnjavor
148. ŽUPSKI RAZBOJ, Župski Razboj, Srbac

REGIJA 3: POPIS NALAZIŠTA PRAISTORIJSKOG DOBA

1. ABAJNO POLJE, Kozinci, Bosanska Gradiška (D 1)
5. BAJINCI, Bajinci, Srbac (E 2)
6. BARICE, Laminci, Bosanska Gradiška (D 2)
9. BJELIĆA GLAVICA, Gornji Drugovići, Laktaši (E 4)
10. BORKOVIĆI, Laminci, Bosanska Gradiška (D 2)
12. BOSANSKA GRADIŠKA, Bosanska Gradiška (D 1)
13. BRDAŠCE, Laktaši (D 4)
14. BRDO, Štrpci—Ganinci, Prnjavor (H 5)
16. BRIJEG, Palačkovci, Prnjavor (H 4)
17. BRIJEG, Štrpci—Ruževci, Prnjavor (H 5)
18. CAGAN GRAD, Srbac (F 2)
19. CAREVO BRDO, Devetine, Laktaši (E 5)
24. ČELINJAK, Popovići, Prnjavor (G 5)
25. ČULJKOVIŠTE, Palačkovci, Prnjavor (H 4)
26. ĆUPIĆA GAJ, Turjak—Trnovac, Bosanska Gradiška (C 3)
27. DONJA DOLINA, Donja Dolina, Bosanska Gradiška (E 2)
29. DONJI LAMINCI, Donji Laminci, Bosanska Gradiška (D 2)
31. DUBOČKO BRDO, Gornji Smrtići, Prnjavor (H 3)
32. DUBRAVE, Dubrave, Bosanska Gradiška (D 2)
35. GAJ, Donji Smrtići, Prnjavor (H 3)
36. GAJ, Kulaši, Prnjavor (G 6)
37. GAJ, Štrpci—Podgajci, Prnjavor (H 4)
39. GLAVICA, Cimiroti, Bosanska Gradiška (C 2)
40. GORNJA GRADINA, Drenova, Prnjavor (G 5)
41. GRABOVAC, Štrpci—Ruževci, Prnjavor (G 5)
42. GRAD, Otpočivaljka, Prnjavor (F 4)
45. GRADINA (Jerinin grad), Berek, Bosanska Gradiška (D 3)
47. GRADINA, Donji Smrtići, Prnjavor (H 3)
48. GRADINA, Galjipovci, Prnjavor (F 4)
49. GRADINA, Gornji Kijevci, Bosanska Gradiška (C 3)
52. GRADINA, Kremna, Prnjavor (G 5)
54. GRADINA, Riječani, Laktaši (D 4)
58. GRADINA, Šušnjari, Laktaši (D 5)
59. GRADINA, Trebovljani, Bosanska Gradiška (C 2)
62. GRADINA, Velika Ilova, Prnjavor (G 3)
63. GRADINA NA VIJENCU, Kremna, Prnjavor (G 5)
69. KARAVIDA, Kladari, Srbac (E 2)
71. KNEŽEVINA, Štrpci—Glogovac, Prnjavor (G 5)
73. KOSA, Turjak, Bosanska Gradiška (C 3)
75. KRČEVINA, Kulaši, Prnjavor (G 6)
76. KRČEVINE—NADLUGOVI (Silosi), Prnjavor (G 5)
77. KRČEVNICA, Popovići, Prnjavor (H 6)
78. KUĆIŠTE, Palačkovci, Prnjavor (H 4)
79. KUĆIŠTE, Vrbaška, Bosanska Gradiška (C 2)
80. KULAŠI, Kulaši, Prnjavor (H 6)
81. LAKTAŠI, Laktaši (D 4)
82. LAMINCI 1, Laminci, Bosanska Gradiška (D 2)
85. LISIĆJI BRIJEG—CINTOR, Laminci, Bosanska Gradiška (D 2)
87. LUKE, Mahovljani, Laktaši (D 4)
88. LUKE (Kužno groblje), Mahovljani, Laktaši (D 4)
89. LUKIĆA BARE, Laminci, Bosanska Gradiška (D 2)
90. LUŠĆIĆ, Kulaši, Prnjavor (H 6)
91. LJEŠICA, Donji Smrtići, Prnjavor (H 3)
92. MAČKOVAC, Mačkovac, Bosanska Gradiška (D 1)
94. MALA GRADINA, Kulaši, Prnjavor (G 6)
95. MANASTIRIŠTE, Gornji Kijevci, Bosanska Gradiška (C 3)
97. MEKOTA, Kremna, Prnjavor (G 5)
99. MOKREŠ, Laminci—Dubrave, Bosanska Gradiška (E 2)
102. MUSIN ĆER, Štrpci, Prnjavor (H 5)
109. PEĆINE—KOZARICA 1, Klašnice, Laktaši (D 4)
110. PEĆINE—KOZARICA 2, Klašnice, Laktaši (D 4)
112. POLJCE, Štrpci—Ruževci, Prnjavor (G 5)
113. POLJE, Drenova, Prnjavor (G 5)
114. POŽAR, Popovići, Prnjavor (H 6)

115. RADIN KAMEN, Velika Ilova, Prnjavor (G 3)
116. RAVAN, Kremna, Prnjavor (G 5)
120. SELIŠTE, Popovići, Prnjavor (G 6)
121. SITNEŽ, Sitnež, Prnjavor (F 4)
122. SJENOKOS, Velika Ilova, Prnjavor (G 3)
124. SMREKVIK, Palačkovci, Prnjavor (H 4)
125. STARA CRKVA, Malo Blaško, Laktaši (D 5)
126. STARČEVIĆA BRIJEG, Štrpci—Begovci, Prnjavor (H 4)
128. ŠARČEVIĆA BRIJEG, Kremna, Prnjavor (G 5)
129. ŠIBOVSKA, Šibovska, Prnjavor (G 4)
130. ŠIPINJA, Štrpci—Ganinci, Prnjavor (H 5)
131. TOŠANIĆA BRDO, Palačkovci, Prnjavor (H 4)
133. TUK, Kremna, Prnjavor (G 5)
134. URIJA 1, Palačkovci, Prnjavor (H 4)
135. URIJA 2, Palačkovci, Prnjavor (H 4)
136. URIJA 3 (Borić), Palačkovci, Prnjavor (H 4)
137. URIJE, Kozinci, Bosanska Gradiška (D 1)
140. VELIKA GRADINA, Galjipovci, Prnjavor (G 4)
141. VELIKA GRADINA, Kulaši, Prnjavor (H 6)
142. VIS, Kijevci, Bosanska Gradiška (C 3)
144. VUKOVIĆA KUĆE, Laminci, Bosanska Gradiška (D 2)
147. ZOBIŠTE, Štrpci—Muse, Prnjavor (H 5)

REGIJA 3: POPIS NALAZIŠTA IZ DOBA RIMSKE VLADAVINE

5. BAJINCI, Bajinci, Srbac (E 2)
12. BOSANSKA GRADIŠKA, Bosanska Gradiška (D 1)
15. BRIJEG (Miljevačka kosa), Miljevići, Bosanska Gradiška (C 3)
20. CETINAC, Boškovići, Laktaši (E 5)
22. CRKVINA, Maglajani, Laktaši (D 4)
29. DONJI LAMINCI, Donji Laminci, Bosanska Gradiška (D 2)
33. DŽAMIJETINA, Trn, Laktaši (D 5)
44. GRADINA, Bakinci, Laktaši (C 4)
50. GRADINA, Hrvaćani, Prnjavor (E 5)
58. GRADINA, Šušnjari, Laktaši (D 5)
85. LISIĆJI BRIJEG—CINTOR, Laminci, Bosanska Gradiška (D 2)
86. LUKA, Maglajani, Laktaši (D 4)
93. MAHOVLJANI, Mahovljani, Laktaši (D 4)
95. MANASTIRIŠTE, Gornji Kijevci, Bosanska Gradiška (C 3)
100. MOKRICE, Mokrice, Bosanska Gradiška (C 2)
104. NJIVE, Gornji Podgradci, Bosanska Gradiška (B 3)
105. OKUĆNICA, Mrčevci, Laktaši (D 3)
111. POD GRADINOM, Donji Smrtići, Prnjavor (H 3)
127. STUPČEVICA, Bukovica, Laktaši (C 5)
143. VRŠANI, Vršani, Prnjavor (F 5)
145. ZIDINE, Laktaši (D 4)

REGIJA 3: POPIS NALAZIŠTA IZ SREDNJEG VIJEKA

2. BABIĆA KULA, Vrbaška, Bosanska Gradiška (C 2)
3. BAĆIN, Laminci—Sređani, Bosanska Gradiška (D 2)
4. BAGRUŠA, Petoševci, Laktaši (D 4)
7. BEREK, Mahovljani, Laktaši (D 4)
8. BEREK, Rogolji, Bosanska Gradiška (D 2)
11. BOROVAC, Kulaši, Prnjavor (G 6)
12. BOSANSKA GRADIŠKA, Bosanska Gradiška (D 1)
18. CAGAN GRAD, Srbac (F 2)
21. CRKVINA, Kremna, Prnjavor (G 5)
23. CRKVIŠTE, Gornji Podgradci, Bosanska Gradiška (B 2)
28. DONJA GRADINA, Drenova, Prnjavor (G 5)
30. DRAGELJI, Dragelji, Bosanska Gradiška (C 2)
34. ĐURIĆA BRDO, Mašići, Bosanska Gradiška (D 3)
37. GAJ, Štrpci—Podgajci, Prnjavor (H 4)
38. GAŠNICA, Gašnica, Bosanska Gradiška (B 1)
43. GRADIĆ, Turjak—Samardžije, Bosanska Gradiška (C 3)
45. GRADINA (Jerinin Grad), Berek, Bosanska Gradiška (D 3)
46. GRADINA, Bistrica, Bosanska Gradiška (C 1)
51. GRADINA, Jablanica—Koturevi, Bosanska Gradiška (B 2)
53. GRADINA, Ljubatovci, Laktaši (E 5)
55. GRADINA, Seferovci, Bosanska Gradiška (D 3)
56. GRADINA, Sovjak, Bosanska Gradiška (B 2)
57. GRADINA, Štrpci, Prnjavor (H 4)
59. GRADINA, Trebovljani, Bosanska Gradiška (C 2)
60. GRADINA, Turjak—Šmitrani, Bosanska Gradiška (B 3)
61. GRADINA, Vakuf, Bosanska Gradiška (D 3)
64. GRČKO GREBLJE, Donja Ilova, Prnjavor (G 4)
65. GRDELJ, Kulaši, Prnjavor (G 6)
66. IVANOV GROB (Kužni grob), Kulaši Prnjavor (G 6)
67. KACE, Gornja Jurkovica, Bosanska Gradiška (C 4)
68. KAMENICA, Mahovljani, Laktaši (D 4)
70. KLAŠNICE, Klašnice, Laktaši (D 4)
72. KOBAŠ, Bosanski Kobaš, Srbac (G 2)
74. KRALJEV STO, Gornja Lepenica, Srbac (G 3)
76. KRČEVINE—NADLUGOVI (Silosi), Prnjavor (G 5)
83. LAMINCI 2, Bosanska Gradiška (D 2)
84. LIPIK—GAJ, Palačkovci, Prnjavor (H 4)
85. LISIĆJI BRIJEG—CINTOR, Laminci, Bosanska Gradiška (D 2)
88. LUKE (Kužno groblje), Mahovljani, Laktaši (D 4)
95. MANASTIRIŠTE, Gornji Kijevci, Bosanska Gradiška (C 3)
96. MARIJIN GRAD, Gornji Podgradci, Bosanska Gradiška (B 3)
98. MITROVAČA (Grčko greblje), Palačkovci, Prnjavor (H 4)
101. MOTAJICA (planina), Srbac (G 2)
103. NAGONI, Petrovo Selo, Bosanska Gradiška (D 3)

106. ORAŠJE—VINOGRADI, Bakinci, Laktaši (C 4)
107. OSOJE, Malo Blaško, Laktaši (D 5)
108. PALANKA, Vrbaška, Bosanska Gradiška (C 2)
117. RAŽLJEVI, Donji Podgradci, Bosanska Gradiška (C 2)
118. RIMSKO GREBLJE, Donji Smrtići, Prnjavor (H 3)
119. ROMANOVCI, Romanovci, Bosanska Gradiška (D 3)
123. SLATINA, Slatina, Laktaši (D 5)
132. TUČIĆ, Kočićevo (Junuzovci), Bosanska Gradiška (E 2)
138. VAROŠ, Kremna, Prnjavor (G 5)
139. VAROŠANKA, Cimiroti, Bosanska Gradiška (C 3)
146. ZIDINE, Šušnjari, Laktaši (D 5)
148. ŽUPSKI RAZBOJ, Župski Razboj, Srbac (E 3)

REGIJA 3: NALAZIŠTA

03.1 ABAJNO POLJE, Kozinci, Bosanska Gradiška. Praistorijsko naselje. Na dubini od 1 m otkriven sloj crne nagorjele zemlje s ulomcima keramike i kostiju. Kasno bronzano doba.
LIT.: *L. Žeravica—Z. Žeravica* 1974, 218. M. Đurđević

03.2 BABIĆA KULA, Vrbaška, Bosanska Gradiška. Ostaci srednjovjekovnog naselja. Na uzvišenju orijentisanom I—Z, na pravougaonom platou, razbacani ostaci građevinskog materijala. Na okolnim njivama nađeni brojni fragmenti keramike. Kasni srednji vijek.
LIT.: *L. Žeravica—Z. Žeravica* 1974, 227. M. Đurđević

03.3 BAČIN, Laminci—Sređani, Bosanska Gradiška. Srednjovjekovno gradište. Na ravnim njivama smješteno naselje tipa gradišta u vidu zemljanog uzvišenja, opasanog sa dva masivna zemljana bedema. Prečnik centralnog platoa je 30 m. Rani srednji vijek.
LIT.: *L. Žeravica—Z. Žeravica* 1974, 227. M. Đurđević

03.4 BAGRUŠA, Petoševci, Laktaši. Srednjovjekovna nekropola. Zaštitna sistematska iskopavanja obavljena 1976. (Z. Žeravica). Nekropola tipa ravnih grobova na redove smještena na aluvijalnom tlu, slučajno otkrivena prilikom vađenja šljunka, čiji je veliki dio uništen. Otkriveno ukupno 160 skeletnih grobova, uz tragove sahranjivanja incineracijom. Orijentacija grobova uglavnom Z—I, s povremenim većim ili manjim otklonom. Pokojnici su spušteni u prostu zemlju, uvijek u ispruženom položaju, s različitim položajem glave i ruku. Veliki broj grobova sadržavao je priloge, keramičke posude i najčešće nakit (naušnice, prstenje, privjesci), uz par željeznih mamuza. Tipološki oni pripadaju ranoslovenskim kulturnim grupama, bjelobrdskoj, ketlaškoj i dalmatinskohrvatskoj, uz tragove franačkog uticaja. Rani srednji vijek, 9—11. v.
LIT.: *Z. Žeravica* 1985. N. Miletić

03.5 BAJINCI, Bajinci, Srbac. Praistorijski grob, rimski pojedinačni nalaz i novac. Prilikom oranja nađeni praistorijski grob: urna, poklopljena kamenom pločom (uništena), željezno koplje, nož i kolut, te bronzana igla s čašastom glavicom, pripada početku željeznog doba (Ha B3, 8. v. st. e.). Nalazi iz rimskog doba su: brončani prsten, staklena perla, ulomak stakla sa spiralnim ukrasom i 9 primjeraka carskih novaca, pretežno antoninijana (235—305) pripadaju 3—4 stoljeću.
LIT.: *G. Kraljević* 1979 a, 137. B. Čović—B. Marijan

03.6 BARICE, Laminci, Bosanska Gradiška. Praistorijsko naselje i nekropola. Naselje smješteno na uzdignutom zemljištu na prostoru od oko 2 ha, s brojnim ostacima keramike. Sjeverno od naselja nalaze se dva tumulusa dimenzija 20×19 m i 35×25 m, djelimično uništena. U manjem tumulusu otkrivena dva groba sa spaljenim pokojnikom tipa Barice. Rano i srednje bronzano doba.
LIT.: *B. Čović* 1983 e, 65—70. M. Đurđević

03.7 BEREK, Mahovljani, Laktaši. Srednjovjekovno gradište. Manje sondažno iskopavanje obavljeno 1960. (N. Miletić). Na ravničarskom kompleksu Mahovski lug izdiže se masivno zemljano naselje tipa gradišta, čije je centralno utvrđenje opasano sa dva masivna nasipa, s ulazom na sjeverozapadnoj strani. Na izoranoj površini i prilikom probnih sondiranja otkriveno je ognjište i slojevi s keramičkim materijalom, ostacima životinjskih kostiju, alatkom od roga, sulicom. Dimenzije: prečnik 120—130 m; visina 1—3 m. Rani srednji vijek, 9—12. v.
LIT.: *N. Miletić* 1984, 395. N. Miletić

03.8 BEREK, Rogolji, Bosanska Gradiška Srednjovjekovno gradište. Na ravnom, močvarnom zemljištu smješteno kružno utvrđenje prečnika 30 m, okruženo zaštitnim zemljanim bedemom. Gotovo uništeno. Rani srednji vijek.
LIT.: *M. Đurđević* 1983, 228. M. Đurđević

03.9 BJELIĆA GLAVICA, Gornji Drugovići, Laktaši. Praistorijsko naselje. Sondažno istraživanje izveo O. Jamaković 1984. U jednoj sondi u potpunosti otkrivena osnova kuće. Naselje je jednoslojno i pripada sopotskoj kulturi. Kasni neolit. O. Jamaković

03.10 BORKOVIĆI, Laminci, Bosanska Gradiška. Praistorijsko naselje. Prostire se na ravnim njivama neposredno uz put Bosanska Gradiška—Laminci. Nalazi: fragmenti keramike. Kasno bronzano doba.
M. Đurđević

03.11 BOROVAC, Kulaši, Prnjavor. Srednjovjekovna nekropola. Na desnoj obali Velike Ukrine, nedaleko od ušća Mrke Rijeke, sačuvano nekoliko stećaka u obliku ploča. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 423. N. Miletić

03.12 BOSANSKA GRADIŠKA, Bosanska Gradiška. Tragovi praistorijskog, antičkog i srednjovjekovnog naselja.

Na desnoj obali Save, prilikom rušenja tvrđave Berbir i podizanja novih objekata, nailazilo se na ulomke praistorijske keramike, koji bi kronološki pripadali starijem željeznom dobu.

Od tragova iz rimskog doba nađeno je fragmenata keramike, te ulomaka podne i krovne cigle, zatim kasnoantička fibula i zemljana svjetiljka. Sa obala Save je rimski šljem-kaciga s natpisom: M. VERONI.). L. ATILI. COH. OCTA. Na prostoru tvrđave Berbir nađeno 58 rimskih carskih novaca. Svi ovi nalazi ukazuju na postojanje rimskog naselja (Servitium) u periodu 1—4. st.

Ulomci keramike datirani u 14—15. v. upućuju na tragove srednjovjekovnog naselja na prostoru tvrđave Berbir.
LIT.: *E. Pašalić* 1960, 27; *L. Žeravica—Z. Žeravica* 1974, 215—218; *G. Kraljević* 1979 a, 137; *M. Đurđević* 1983, 135—136. V. Paškvalin

03.13 BRDAŠCE, Laktaši. Paleolitska stanica i praistorijsko naselje. Iskopavanje sondažnog karaktera izveli 1960. V. Nikolić i B. Čović. Naselje je smješteno na usamljenom brežuljku u ravnici, neposredno kraj termalnog vrela. Kulturni sloj debljine 2,35 m dosta je homogen i pripada relativno kratkom vremenskom rasponu: kraju Ha B i početku Ha C (maksimalno cca 900—700. g. st. e.). Ispod slojeva ovog naselja, u glini, nađeno je nekoliko paleolitskih artefakata. Kasno bronzano i rano željezno doba.
LIT.: *V. Nikolić* 1962, 300; *Đ. Basler* 1964, 7. B. Čović

03.14 BRDO, Štrpci—Ganinci, Prnjávor. Paleolitska stanica. Po površini prostrane glavice zv. Musin Cer nalaze se rijetki primjerci kremenih odbitaka. Paleolit. B. Belić

03.15 BRIJEG (Miljevička Kosa), Miljevići Bosanska Gradiška. Ostaci rimske utvrde. Na blagoj padini brda Gradina nalaze se ostaci građevinskog kamena, maltera i rimske cigle. Rimsko doba.
LIT.: *L. Žeravica—Z. Žeravica* 1974, 222. M. Đurđević

03.16 BRIJEG, Palačkovci, Prnjavor. Paleolitska stanica. Smještena na neznatno naglašenoj glavici brijega nad Ukrinom. Površinski nalazi: rijetki primjerci kremenih odbitaka. Paleolit. B. Belić

03.17 BRIJEG, Štrpci—Ruževci, Prnjavor Paleolitska stanica i praistorijska gradina. Smještene na uzvišenju nad Ukrinom, s prilazom platou sa zapada. Slojevi saprani. Površinski nalazi: paleolitske kremenice i oštećeni fragmenti keramike. Paleolit i kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

03.18 CAGAN GRAD, Srbac. Praistorijsko i srednjovjekovno naselje. Probna sonda iskopana 1958. (N. Miletić i P. Anđelić). Na kompleksu njiva, omeđenom zemljanim nasipom, smještenom u blizini ušća Vrbasa u Savu, i u sondi, prikupljeni fragmenti grube keramike, vjerovatno praistorijske, dok arhitektura ukazuje na ostatke ranosrednjovjekovnog gradišta. Starije željezno doba i rani srednji vijek. N. Miletić

03.19 CAREVO BRDO, Devetine, Laktaši. Praistorijska gradina. Smještena na dominantnom i teško pristupačnom uzvišenju. Površinski nalazi: fragmenti keramike i troska. Kasno bronzano i starije željezno doba. O. Jamaković

03.20 CETINAC, Boškovići, Laktaši. Tragovi rimskog naselja na pravougaonom uzvišenju s ostacima rimske cigle. Rimsko doba. O. Jamaković

03.21 CRKVINA, Kremna, Prnjavor. Srednjovjekovna crkva. Na groblju u predjelu Grmčarije, na istaknutoj glavici brijega, nalaze se tragovi kamenom zidane građevine, vjerovatno crkve i ulomci sive grube keramike. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 423—424. Đ. Basler

03.22 CRKVINA, Maglajani, Laktaši. Ostaci rimskog naselja. Ostaci rimske arhitekture — kameni elementi, opeka i sl. Rimsko doba 1—4. st.
LIT.: *E. Pašalić* 1957, 65. B. Marijan

03.23 CRKVIŠTE, Gornji Podgradci, Bosanska Gradiška. Srednjovjekovna crkva, groblje i tragovi naselja.

Lokalitet se nalazi na lijevoj obali rijeke Vrbaške, sa vidljivim tragovima građevinskih ostataka crkve sa jasno uočljivim temeljima i kamenim nadgrobnim spomenicima. Istraživanje vršio N. Bilogrivić 1936. Istočno od crkve nalaze se njive Luke u čijim se crnim slojevima nalazi dosta fragmenata keramike i troske. Kasni srednji vijek, 14. v.
LIT.: *N. Bilogrivić* 1936, 186; *L. Žeravica—Z. Žeravica* 1974, 225—226. M. Đurđević

03.24 ČELINJAK, Popovići, Prnjavor. Paleolitska stanica. Na vrhu istaknutog brijega nalaze se na površini obrađene kremenice paleolitskog tipa, ali neodređene uže kulturne pripadnosti. Đ. Basler

03.25 ČULJKOVIŠTE, Palačkovci, Prnjavor. Paleolitska stanica. Na sjevernoj padini istaknutog brijega nalaze se na površini obrađene kremenice. Mlađi paleolit. Đ. Basler

03.26 ĆUPIĆA GAJ, Turjak—Trnovac, Bosanska Gradiška. Praistorijsko naselje. Prilikom zemljanih radova otkriveno nekoliko fragmenata keramičkih posuda. Kasno bronzano doba. M. Đurđević

03.27 DONJA DOLINA, Donja Dolina, Bosanska Gradiška. Pojedinačni praistorijski nalazi, naselje i nekropola. U pojedinačne nalaze spadaju: eneolitska bakarna sjekira pločatsog oblika, bronzana sjekira i bodež ranog bronzanog doba, te kratki bronzani mač s kraja ranog bronzanog doba. Spomenuti nalazi ukazuju na (bar povremeno) naseljavanje u tim periodima.

Kompleks nalazišta kasnog bronzanog i željeznog doba čine sljedeće cjeline: starije naselje kasnog bronzanog doba; Gradina — naselje željeznog doba; nekropola željeznog doba.

Starije naselje, smješteno na obali Save između Gornje i Donje Doline, otkriveno je i djelimično oštećeno zemljanim radovima 1908—1909. i 1959. godine, ali su sondažni radovi izvršeni tek 1963. godine pod rukovodstvom Z. Marića. Arheološki materijal otkriven je u dva stratigrafski odvojena sloja, od kojih stariji pripada kasnom bronzanom dobu, dok mlađi nije moguće precizno definisati. Pored ostalih nalaza, starijem naselju pripadaju kalupi za lijevanje bronzanog oružja, oruđa i nakita što ukazuje da je naselje u ovom periodu bilo važan radionički centar.

Gradina, naselje starijeg i mlađeg željeznog doba, smješteno je na obali Save u Donjoj Dolini, a otkriveno je 1896. godine kada je F. Fiala izvršio i prvo probno sondiranje. Sistematska istraživanja vršili: Ć. Truhelka 1899—1904; M. Mandić 1927—1928; V. Nikolić 1963—1964. i Z. Žeravica 1978—1981. godine. U kulturnom sloju čija se prosječna debljina kreće oko 6 m, a pojedini nalazi se otkrivaju i na dubini od 9 m, otkriveni brojni ostaci arhitekture u više građevinskih stratuma. Objekti iz starijih građevinskih faza pripadaju građevinama sojeničkog tipa, dok su u mlađim fazama podizane obične nadzemne građevine. Prelaz od sojeničkih ka nadzemnim građevinama omogućen je zahvaljujući intenzivnoj građevinskoj djelatnosti i taloženju riječnog nanosa unutar naseobinske zone, do visine na kojoj stambeni objekti više nisu bili izloženi plavljenju. Sudeći prema površini na kojoj se nalazilo, mlađe naselje predstavlja jedno od najvećih naselja željeznog doba u Jugoslaviji. Na osnovu pokretnih nalaza, posebno metalnih izrađevina i objekata koji stoje u vezi sa izradom metalnih predmeta (kalupi i sl.), evidentno je da je naselje predstavljalo značajan privredni i trgovinski centar.

Nekropola stanovnika naselja na Gradini nalazi se 600 m zapadno od Gradine i 200 m južno od Save. Grobovi su ukopani u kulturni sloj starijeg naselja, na nešto povišenom terenu čiji pojedini dijelovi nose nazive: Šokića greda, greda S. Čagrlja, M. Petrovića, I. Stipančevića i sl., a svi su objedinjeni nazivom Timenačka greda. Pored grobova na ovim pozicijama, nekropoli pripada i manji broj grobova otkrivenih u samom naselju i to u staroj sojeničkoj fazi. Iskopavanjima 1899—1904. godine otkrivena su 174 groba od čega: skeletnih 124; spaljenih 48; nedefinisanih 2. Među spaljenim 41 su sahrane u urnama; 4 su paljevine bez poklopca; 1 paljevina pokrivena urnom; 2 paljevine pokrivene zdjelom. Za skeletne grobove ne postoje podaci o konstrukciji grobne jame, a orijentacija grobova nije sprovedena prema određenom pravilu. Grobovi otkriveni ispod sojenica imali su drvene zaštitne okvire.

03.135 URIJA 2, Palačkovci, Prnjavor. Paleolitska stanica. Smještena na jednoj od nekoliko oranica na uzvišenju na lijevoj obali Ukrine. Površinski nalazi: brojni primjerci kremenih odbitaka. Paleolit.
B. Belić

03.136 URIJA 3 (Borić), Palačkovci, Prnjavor. Paleolitska stanica i praistorijski tumulus. Na najvišem dijelu kose, na lijevoj obali Ukrine, na prostranom zaravnjenom platou, po površini u izbačenoj ilovači jedne jame nalaze se rijetki primjerci kremenih odbitaka. U neposrednoj blizini smješten omanji tumulus. Mlađi paleolit i bronzano doba.
B. Belić

03.137 URIJE, Kozinci, Bosanska Gradiška. Praistorijsko naselje. U sloju dubine 0,20—0,40 m, otkriveni primjerci praistorijske keramike, među kojima je najkarakterističnija jedna plitka zdjela. Kasno bronzano doba.
LIT.: *L. Žeravica — Z. Žeravica* 1974, 218. M. Đurđević

03.138 VAROŠ, Kremna, Prnjavor. Srednjovjekovno naselje. U ravnici uz lijevu obalu Ukrine naziru se u zemlji tragovi kuća sa temeljima od kamena vezanog krečom, vjerojatno iz kasnog srednjeg vijeka.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 424. Đ. Basler

03.139 VAROŠANKA, Cimiroti, Bosanska Gradiška. Ranosrednjovjekovno gradište. Na desnoj obali rijeke Lubine, na prirodnom uzvišenju koje sa tri strane opasuje potok Berek, smješten tel veličine 30×20 m. Površinski nalazi: brojni ulomci keramike. Rani srednji vijek.
LIT.: *M. Đurđević* 1983, 227. M. Đurđević

03.140 VELIKA GRADINA, Galjipovci, Prnjavor. Praistorijska gradina smještena na strmom uzvišenju nad potokom Lišnja, s prilazom na svjevernoj strani. Dimenzije 200×100 m. Po površini izduženog platoa nalaze se fragmenti kućnog lijepa, zatim keramike i nešto kremenih odbitaka, čije porijeklo može biti i starije od gradinskog naselja koje pripada prelazu iz kasnog bronzanog u željezno doba.
B. Belić

03.141 VELIKA GRADINA, Kulaši. Prnjavor. Praistorijska gradina. Serpentinska uzvisina, poviše sastava Velike i Male Ukrine, prekrivena je zemljom crnicom u kojoj se nalazi grubo rađene keramike. Kasno bronzano doba.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 422. Đ. Basler

03.142 VIS, Kijevci, Bosanska Gradiška. Praistorijska gradina. Smještena na strmom stjenovitom uzvišenju, koje je danas obraslo šumom, s prilazom samo sa istočne strane, gdje se proteže uži plato pokriven ostacima suhozida. Prilikom vađenja kamena slučajno otkriven skelet sa gvozdenim kopljem kao prilogom. Kasno bronzano i starije željezno doba.
LIT.: *L. Žeravica — Z. Žeravica* 1974, 223. M. Đurđević

03.143 VRŠANI, Vršani, Prnjavor. Pojedinačni rimski nalaz. Brončana statua Apolona slučajno pronađena u blizini sela Vršani. Predstavlja kopiju nekog većeg, najvjerojatnije brončanog, originala, koju je moguće datirati u 1. st.
LIT.: *C. Patsch 1896*, 273—276; *C. Patsch* 1899, 218—220. I. Marijanović

03.144 VUKOVIĆA KUĆE, Laminci, Bosanska Gradiška. Praistorijsko naselje. Na dubini 0,60—0,80 m slučajno otkriveni ostaci praistorijskog naselja. Veliki broj fragmenata keramike i kremenog oruđa i oružja omogućuje datiranje ovog lokaliteta u eneolit.
M. Đurđević

03.145 ZIDINE, Laktaši. Rimska zgrada. Temelji rimske zgrade sa kanalima za hipokaust, vjerovatno jedne banje. Kako su očuvane samo supstrukcije a ne i zidovi, raspored prostorija prema datom planu nije jasan. Našlo se mnogo običnih i hipokaustnih cigli, keramike, stakla. Navodno, u Laktašima je bila nađena i pozlaćena statua; vjerovatno 4. v. Izgubljena. Rimsko doba.
LIT.: *I. Kellner* 1890, 56—63; *E. Pašalić* 1957, 65 69; *G. Kraljević* 1979 a, 137—139. I. Čremošnik

03.146 ZIDINE, Šušnjari, Laktaši. Srednjovjekovna crkva i groblje. Na uzvišici obrasloj šikarom vidljivi su ostaci zidova, vjerovatno crkve, dimenzija 15×8 m. Materijal zidova je razvučen za gradnju okolnih kuća, kao i nadgrobne ploče od kojih je sačuvana samo jedna, fragmentirana. Kasni srednji vijek.
N. Miletić

03.147 ZOBIŠTE, Štrpci—Muse, Prnjavor. Praistorijsko naselje. Smješteno na rubu rječne doline Ukrine, na prostoru veličine oko 200×150 m. Površinski nalazi: fragmenti keramike, kremenih odbitaka i glačanih kamenih alatki. Neolit.
B. Belić

03.148 ŽUPSKI RAZBOJ, Župski Razboj, Srbac. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano je 12 stećaka u obliku sanduka: utonuli i zatrpani. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 101. N. Miletić

REGIJA 4.

REGIJA 4: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. ADA, Bosanski Brod
2. BAKARE, Liješće, Bosanski Brod
3. BARE, Grabovica, Doboj
4. BAŠĆA, Alibegovci, Doboj
5. BISNICA, Sijekovac, Bosanski Brod
6. BOSANSKI BROD, Bosanski Brod
7. BRDO, Donja Vrela, Bosanski Brod
8. BRDO SAVKOVIĆA, Gornji Detlak, Derventa
9. BREGOVI NA BAKARAMA, Liješće, Bosanski Brod
10. BREZIK, Bijelo Brdo, Derventa
11. CERIK, Kostreš, Bosanski Brod
12. CIGANIŠTE, Brestovo, Doboj
13. CRKVINA, Kuljenovci, Derventa
14. CRKVINA, Makljenovac, Doboj
15. CRKVINA, Podnovlje, Doboj
16. CRKVIŠTE, Veliki Prnjavor, Doboj
17. ČARDAČINE, Donji Klakar—Kamen, Bosanski Brod
18. ČARDAČIŠTE, Gornji Detlak, Derventa
19. ČARDAK, Derventa
20. ČELARUŠA, Bukvica, Bosanski Brod
21. DANILOVIĆA BRDO, Podnovlje, Doboj
22. DEBELO BRDO—ZOBIŠĆE, Ularice, Doboj
23. DERVENTA, Derventa
24. DOBOJ—CENTAR, Doboj
25. DUBOČAC, Bosanski Dubočac, Derventa
26. DUBOČKO BRDO, Gornji Smrtići, Derventa
27. DUBOČKO BRDO (Glavičica), Miškovci, Derventa
28. ĐUKIĆA VIS, Božinci, Doboj
29. DŽAMIJA NA ČARŠIJI, Doboj
30. DŽIGEROVAC, Drijen, Derventa
31. DŽINOVSKO GREBLJE, Kalenderovci, Derventa
32. DŽINOVSKO GREBLJE, Tekućica, Doboj
33. GLAVICE—MRAMORJE, Prisade, Doboj
34. GRAČAC, Alibegovci, Doboj
35. GRABOVCA BRDO, Podnovlje, Doboj
36. GRAD, Brestovo, Doboj
37. GRAD, Doboj
38. GRADINA, Cerani, Derventa
39. GRADINA, Doboj, Doboj
40. GRADINA, Kožuhe, Doboj
41. GRADINA, Kuljenovci, Derventa
42. GRADINA, Mravići, Doboj
43. GRADINA, Ritešić, Doboj
44. GRADINA, Velika Brusnica, Bosanski Brod
45. GRADINA, Vrela, Bosanski Brod
46. GRAPSKA, Grapska, Doboj
47. GRĆANSKO POLJE, Grk, Bosanski Brod
48. GRĆKO GREBLJE, Brestovo, Doboj
49. GRĆKO GREBLJE, Osredak, Doboj
50. GRĆKO GREBLJE, Ritešić, Doboj
51. GRĆKO GREBLJE, Vrela, Bosanski Brod
52. GRDNA NJIVA, Paležnica, Doboj
53. GREBLJE NA LIPI, Podnovlje, Doboj
54. GREDA, Podnovlje, Doboj
55. GREBLJICE, Bosanski Dubočac, Derventa
56. HAMBARINE, Donji Detlak, Derventa
57. HENDEK, Makljenovac, Doboj
58. HERCEGOVAČKO BRDO, Miškovci, Derventa
59. HUMKA, Unka, Bosanski Brod
60. KAMEN, Dragalovci, Doboj
61. KAMEN, Lupljanica, Derventa
62. KAMEN, Makljenovac, Doboj
63. KAMENJE, Cerovica, Doboj
64. KAMENJE, Ularice, Doboj
65. KAMENJE NA VIJENCU, Radnja Donja, Doboj
66. KATUNIŠTE (Svatovsko greblje), Pridjel, Doboj
67. KLUPE, Donja Ostružnja, Doboj
68. KLJAJIĆA BRIJEG, Drijen, Derventa
69. KOSICA, Alibegovci, Doboj
70. KRČEVINA, Brusnica Mala, Bosanski Brod
71. KRČEVINA, Ševarlije, Doboj
72. KRČEVINE, Mala Brijesnica, Doboj
73. KREMENJAČA, Koraće, Bosanski Brod
74. KRUŠIK, Kalenderovci, Derventa
75. KUĆIŠTA, Gornja Močila, Bosanski Brod
76. KUŠUM, Karuše, Doboj
77. KUŽNO GREBLJE, Doboj
78. KUŽNO GREBLJE, Osječani—Potočani, Doboj
79. KUŽNO GREBLJE, Prnjavor Mali, Doboj
80. LANIŠTE, Gornji Klakar, Bosanski Brod
81. LIJEŠĆE, Liješće, Bosanski Brod
82. LIPIK, Drijen, Derventa
83. LONDŽA, Makljenovac, Doboj
84. LUG, Gornji Detlak, Derventa
85. LUG, Miškovci, Derventa
86. MADŽARSKO GREBLJE, Paležnica, Doboj
87. MARKOVAC, Donji Detlak, Derventa
88. MATIĆA GLAVICA, Dragalovci, Doboj
89. MRAMOR NA KUŽNOM GROBLJU, Potočani (kod Ševarlija), Doboj
90. MRAMORJE NA HUMCI, Osječani, Doboj
91. OBALA, Brusnica Velika, Bosanski Brod
92. OBLI KAMEN, Cerovica, Doboj
93. PANIK, Bukovica, Derventa
94. PEKARUŠA, Sijekovac, Bosanski Brod
95. PLAST, Brestovo, Doboj
96. PLEJIĆI, Johovac, Doboj
97. POD GLAVIČICOM, Miškovci, Derventa
98. POLJE, Polje, Derventa
99. POPOVAC, Polje, Derventa
100. SELIŠTE, Gornji Klakar—Meulje, Bosanski Brod
101. SIMURIĆA KOSA, Osojci, Derventa
102. SREDELJ, Brusnica Mala, Bosanski Brod
103. STRANA, Matuzići, Doboj
104. SVATOVSKO GREBLJE, Mišinci, Derventa
105. SVATOVSKO GREBLJE, Velika Sočanica, Derventa
106. TOROVI, Johovac, Doboj
107. ULER (Razvale), Bukovica Velika, Doboj

108. VELIKA, Velika, Derventa
109. VINOGRADINE, Ševarlije, Doboj
110. VIS, Modran—Gradina, Derventa
111. VIS, Velika Brusnica, Bosanski Brod
112. VISOKO BRDO, Lupljanica, Derventa
113. VLAHULJ, Drijen, Derventa
114. ZABRDO, Ularice, Doboj
115. ZOBIŠTE, Donji Detlak, Derventa

REGIJA 4: POPIS NALAZIŠTA PRAISTORIJSKOG DOBA

1. ADA, Bosanski Brod (D 1)
2. BAKARE, Liješće, Bosanski Brod (D 2)
3. BARE, Grabovica, Doboj (C 6)
5. BISNICA, Sijekovac, Bosanski Brod (C 2)
7. BRDO, Donja Vrela, Bosanski Brod (D 3)
8. BRDO SAVKOVIĆA, Gornji Detlak, Derventa (B 4)
9. BREGOVI NAD BAKARAMA, Liješće, Bosanski Brod (D 2)
10. BREZIK, Bijelo Brdo, Derventa (C 3)
11. CERIK, Kostreš, Bosanski Brod (C 3)
12. CIGANIŠTE, Brestovo, Doboj (B 5)
14. CRKVINA, Makljenovac, Doboj (D 6)
17. ČARDAČINE, Donji Klakar—Kamen, Bosanski Brod (E 2)
18. ČARDAČIŠTE, Gornji Detlak, Derventa (B 4)
19. ČARDAK, Derventa (C 3)
20. ČELARUŠA, Bukvica, Bosanski Brod (C 3)
21. DANILOVIĆA BRDO, Podnovlje, Doboj (D 4)
22. DEBELO BRDO—ZOBIŠĆE, Ularice, Doboj (D 6)
24. DOBOJ—CENTAR, Doboj (D 6)
25. DUBOČAC, Bosanski Dubočac, Derventa (B 3)
26. DUBOČKO BRDO, Gornji Smrtići, Derventa (B 3)
27. DUBOČKO BRDO (Glavičica), Miškovci, Derventa (B 3)
28. ĐUKIĆA VIS, Božinci, Doboj (D 4)
34. GRAČAC, Alibegovci, Doboj (D 6)
35. GRABOVCA BRDO, Podnovlje, Doboj (D 4)
38. GRADINA, Cerani, Derventa (B 5)
40. GRADINA, Kožuhe, Doboj (D 5)
41. GRADINA, Kuljenovci, Derventa (C 3)
45. GRADINA, Vrela, Bosanski Brod (D 3)
46. GRAPSKA, Grapska, Doboj (D 6)
47. GRČANSKO POLJE, Grk, Bosanski Brod (D 3)
52. GRDNA NJIVA, Paležnica, Doboj (E 5)
54. GREDA, Podnovlje, Doboj (D 4)
57. HENDEK, Makljenovac, Doboj (D 6)
58. HERCEGOVAČKO BRDO, Miškovci, Derventa (B 3)
59. HUMKA, Unka, Bosanski Brod (D 3)
62. KAMEN, Makljenovac, Doboj (D 6)
68. KLJAJIĆA BRIJEG, Drijen, Derventa (B 4)
70. KRČEVINA, Brusnica Mala, Bosanski Brod (E 2)
71. KRČEVINA, Ševarlije, Doboj (D 7)
72. KRČEVINE, Mala Brijesnica, Doboj (E 6)
73. KREMENJAČA, Koraće, Bosanski Brod (C 2)
74. KRUŠIK, Kalenderovci, Derventa (B 4)
75. KUĆIŠTA, Gornja Močila, Bosanski Brod (C 2)
76. KUŠUM, Karuše, Doboj (D 6)
80. LANIŠTE, Gornji Klakar, Bosanski Brod (D 2)
82. LIPIK, Drijen, Derventa (B 4)
83. LONDŽA, Makljenovac, Doboj (D 6)
84. LUG, Gornji Detlak, Derventa (B 3)
85. LUG, Miškovci, Derventa (B 3)
87. MARKOVAC, Donji Detlak, Derventa (B 4)
88. MATIĆA GLAVICA, Dragalovci, Doboj (B 6)
91. OBALA, Brusnica Velika, Bosanski Brod (E 2)
93. PANIK, Bukovica, Derventa (D 6)
94. PEKARUŠA, Sijekovac, Bosanski Brod (C 2)
95. PLAST, Brestovo, Doboj (B 6)
97. POD GLAVIČICOM, Miškovci, Derventa (B 3)
99. POPOVAC, Polje, Derventa (C 3)
100. SELIŠTE, Gornji Klakar—Meulje, Bosanski Brod (D 3)
101. SIMURIĆA KOSA, Osojci, Derventa (B 4)
102. SREDELJ, Brusnica Mala, Bosanski Brod (E 2)
103. STRANA, Matuzići, Doboj (D 6)
108. VELIKA, Velika, Derventa (C 4)
109. VINOGRADINE, Ševarlije, Doboj (D 7)
110. VIS, Modran—Gradina, Derventa (C 4)
111. VIS, Velika Brusnica, Bosanski Brod (E 2)
112. VISOKO BRDO, Lupljanica, Derventa (C 4)
113. VLAHULJ, Drijen, Derventa (B 4)
115. ZOBIŠTE, Donji Detlak, Derventa (B 4)

REGIJA 4: POPIS NALAZIŠTA IZ DOBA RIMSKE VLADAVINE

1. ADA, Bosanski Brod (D 1)
6. BOSANSKI BROD, Bosanski Brod (D 1)
14. CRKVINA, Makljenovac, Doboj (D 6)
17. ČARDAČINE, Donji Klakar—Kamen, Bosanski Brod (E 2)
34. GRAČAC, Alibegovci, Doboj (D 6)
39. GRADINA, Doboj, Doboj (D 6)
56. HAMBARINE, Donji Detlak, Derventa (B 4)
61. KAMEN, Lupljanica, Derventa (C 4)
81. LIJESĆE, Liješće, Bosanski Brod (D 2)
94. PEKARUŠA, Sijekovac, Bosanski Brod (C 2)
98. POLJE, Polje, Derventa (C 3)

REGIJA 4: POPIS NALAZIŠTA IZ SREDNJEG VIJEKA

4. BAŠĆA, Alibegovci, Doboj (D 7)
13. CRKVINA, Kuljenovci, Derventa (C 3)
14. CRKVINA, Makljenovac, Doboj (D 6)
15. CRKVINA, Podnovlje, Doboj (D 4)
16. CRKVIŠTE, Veliki Prnjavor, Doboj (C 5)
17. ČARDAČINE, Donji Klakar—Kamen, Bosanski Brod (E 2)
23. DERVENTA, Derventa (C 3)
25. DUBOČAC, Bosanski Dubočac, Derventa (B 3)
29. DŽAMIJA NA ČARŠIJI, Doboj (D 6)

30. DŽIGEROVAC, Drijen, Derventa (B 4)
31. DŽINOVSKO GREBLJE, Kalenderovci, Derventa (B 4)
32. DŽINOVSKO GREBLJE, Tekućica, Doboj (E 6)
33. GLAVICA—MRAMORJE, Prisade, Doboj (D 6)
36. GRAD, Brestovo, Doboj (B 5)
37. GRAD DOBOJ, Doboj (D 6)
39. GRADINA, Doboj, Doboj (D 6)
42. GRADINA, Mravići, Doboj (D 7)
43. GRADINA, Ritešić, Doboj (D 4)
44. GRADINA, Velika Brusnica, Bosanski Brod (E 2)
48. GRČKO GREBLJE, Brestovo, Doboj (B 5)
49. GRČKO GREBLJE, Osredak, Doboj (B 6)
50. GRČKO GREBLJE, Ritešić, Doboj (D 5)
51. GRČKO GREBLJE, Vrela, Bosanski Brod (D 3)
53. GREBLJE NA LIPI, Podnovlje, Doboj (D 4)
55. GREBLJICE, Bosanski Dubočac, Derventa (C 3)
60. KAMEN, Dragalovci, Doboj (B 6)
63. KAMENJE, Cerovica, Doboj (B 6)
64. KAMENJE, Ularice, Doboj (D 6)
65. KAMENJE NA VIJENCU, Radnja Donja, Doboj (B 6)
66. KATUNIŠTE, (Svatovsko greblje), Pridjel, Doboj (D 6)
67. KLUPE, Donja Ostružnja, Doboj (B 6)
69. KOSICA, Alibegovci, Doboj (D 7)
77. KUŽNO GREBLJE, Doboj (D 6)
78. KUŽNO GREBLJE, Osječani—Potočani, Doboj (D 5)
79. KUŽNO GREBLJE, Prnjavor Mali, Doboj (D 5)
86. MADŽARSKO GREBLJE, Paležnica, Doboj (E 5)
87. MARKOVAC, Donji Detlak, Derventa (B 4)
89. MRAMOR NA KUŽNOM GROBLJU, Potočani (kod Ševarlija), Doboj (D 7)
90. MRAMORJE NA HUMCI, Osječani, Doboj (D 5)
92. OBLI KAMEN, Cerovica, Doboj (C 6)
96. PLEJIĆI, Johovac, Doboj (D 5)
104. SVATOVSKO GREBLJE, Mišinci, Derventa (C 4)
105. SVATOVSKO GREBLJE, Velika Sočanica, Derventa (C 4)
106. TOROVI, Johovac, Doboj (D 5)
107. ULER (Razvale), Bukovica Velika, Doboj (D 6)
114. ZABRDO, Ularice, Doboj (D 6)

REGIJA 4: NALAZIŠTA

04.1 ADA, Bosanski Brod. Praistorijski pojedinačni nalazi i ostava novca. Prilikom izgradnje željezničkog mosta preko Save, 1882. godine, otkriveno je »bakreno« (vjerovatnije bronzano) koplje. Prilikom iskopa zemlje za temelje mosta preko Save, 1880. godine, otkriven je zemljani lonac sa bakrenim novcima iz vremena Konstancija II, Konstancija Galla i Julijana kao cezara. Ostava, prema tome, datira iz vremena prije 360. g.
LIT.: *S. Ljubić* 1883, 94; *C. Patsch*, 1902, 416—417. Đ. Basler

04.2 BAKARE, Liješće, Bosanski Brod. Praistorijsko naselje. Na povišenoj gredi nalaze se ulomci keramike, praistorijskog porijekla ali neodređene uže kulturne pripadnosti. B. Belić

04.3 BARE, Grabovica, Doboj. Praistorijska nekropola s tumulima. Nekropola se nalazi na lijevoj obali rječice Rudanke, pritoke rijeke Bosne. Otkrivena je 1966. godine, a istraživana u 1969, 1975. i 1979. godini. Nađena su 64 spaljena groba ispod tri male humke od nasute zemlje. Svaki grob na dnu grobne jame sadrži ostatke spaljenih kostiju prekrivene plitkom zemljanom posudom-urnom, a neki sadrže iznad urne razbijenu jednu, dvije ili najviše tri male posude. Rijetki su grobni prilozi od bronze i staklene paste. Bronzano doba.
LIT.: *B. Belić 1966* a, 33—35. B. Belić

04.4 BAŠĆA, Alibegovci, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Iznad lijeve obale Usore nalazi se 11 stećaka, od toga 1 sljemenjak, 6 sanduka i 4 ploče. B. Belić

04.5 BISNICA, Sijekovac, Bosanski Brod. Praistorijsko naselje. U usjeku erozijom načete obale rijeke Save, nalaze se ostaci naselja u obliku velikih jama tamne boje. Nalazi keramičkih posuda i bronzanih predmeta upućuju na kasnobronzanodobnu starost ovog naselja. Đ. Basler

04.6 BOSANSKI BROD, Bosanski Brod. Ostava rimskog novca. Prilikom gradnje željezničke pruge 1880. godine, otkriven je SI od bivše stanice, na dubini od 2 m, zemljani lonac sa oko 100 bakrenih novčića iz rimskog carskog doba. Nalaz je zagubljen, a da nije izvršena analiza ostave.
LIT.: *C. Patsch* 1902, 418. Đ. Basler

04.7 BRDO, Donja Vrela, Bosanski Brod. Praistorijska nekropola ravnih grobova. Lokalitet se nalazi na zaravanku blage padine brijega, udaljen 3 km od Save. Prilikom poljoprivrednih radova otkriveno je 3—5 grobnih cjelina: urne s ostacima spaljenih pokojnika. Bronzano doba B. Belić

04.8 BRDO SAVKOVIĆA, Gornji Detlak, Derventa. Paleolitska stanica. Na površini se nalaze rijetki primjerci paleolitskih kremenih odbitaka. B. Belić

04.9 BREGOVI NAD BAKARAMA, Liješće, Bosanski Brod. Praistorijsko naselje. Na povišenoj gredi između ceste i rijeke Save smještena su dva do tri niska tela-humke. Ovdje je Č. Truhelka 1905. godine otkrio grob s mrtvacem u zgrčenom stavu, a B. Belić na toj površini izvršio iskopavanje zaštitnog karaktera. Arheološki materijal je iz jedne veće jame-zemunice pripada neolitskoj starčevačkoj kulturi, a tel periodu bronzanog doba.
LIT.: *Č. Truhelka* 1906, 490; *Đ. Basler* 1952, 414. B. Belić

04.10 BREZIK, Bijelo Brdo, Derventa. Paleolitska stanica. Na ilovastoj površini padine brijega nalaze se rijetki primjerci okresivanih kremenica. Prema nekim primjercima može se zaključiti da nalazište pripada mlađem paleolitiku.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 415. Đ. Basler

04.11 ĆERIK, Kostreš, Bosanski Brod. Paleolitsko i neolitsko naselje. Na visokoj ilovastoj gredi SZ od sela, pored recentnog »Koraćkog groblja«, prilikom oranja i ukopa mrtvih, nailazi se na okresivane kremenice mlađeg paleolitskog tipa. Na zapadnom dijelu prostranog nalazišta primjećuju se, osim paleolitskih artefakata, grubo glačane kamene sjekire, kao i fragmenti neolitske keramike. Doba neolita. B. Graljuk

04.12 CIGANIŠTE, Brestovo, Doboj. Praistorijsko naselje. Iznad doline Ukrine, a više srednjovjekovne tvrđave zvane Gradina, nađen je 1959. godine na izduženoj glavici uzvišenja posljednji ostatak kulturnog sloja, dok je istočna strana ostala s nedirnutim kulturnim slojem. Površinski nalazi keramike su iz kasnog bronzanog ili željeznog doba. B. Belić

04.13 CRKVINA, Kuljenovci, Derventa. Srednjovjekovna crkva i groblje. Crkva sa polukružnom apsidom prema istoku, a unutar nje grobna komora sa nadsvedenim stropom i 3 kline sa kosturima. Pored glave svakog od njih stajao je po jedan sivi zemljani lončić grube izrade, napunjen puževim kućicama i garom. Kasnoantičko doba. Dvanaest grobova oko crkve bilo je obilježeno amorfnim, u sredini probušenim kamenim pločama. Grobovi nisu istraženi, a ploče su upotrijebljene za gradnju kapelice koja je podignuta otprilike u sredini nekadašnje crkve. Možda 13. st.
LIT.: *Đ. Basler 1952*, 417—418. Đ. Basler

04.14 CRKVINA, Makljenovac, Doboj. Paleolitska stanica, kasnoneolitsko, kasnobronzano i mlađe željeznodobno naselje. Kasnoantički refugij, srednjovjekovna crkva i nekropola.

Paleolitsko stanište zatečeno je u sloju smeđe ilovače oko 8 do 10 cm debljine, a položenom između vapnenastih škripova. Nalazi su malobrojni. Pored nukleja sa tragovima odbijenih lamina mlađepaleolitskog tipa nađeno je mahom širokih odbitaka s izduženom i facetiranom udarnom plohom kao i strgalo na lamini približno lepezastog oblika. Sloj datira u ranu fazu mlađeg paleolitika.

U sloju prašinaste mase, odijeljenom od paleolitskog depozita podebelim slojem sterilne ilovače, otkrivene su rijetke kremenice i sitni ulomci slabo pečenih zemljanih posuda koje su usljed trenja ili ispiranja izgubile svoj prvobitni izgled i formu. Sloj datira u vrijeme boreala (6650 do 5400 g. st. e), a s manje vjerovatnoće u mlađi atlantikum. Zatečena kultura nije pobliže definirana.

Sloj ilovače s ostacima zemunica i mnogo pečenog lijepa u kome su otisnute drvene konstrukcije.

Otkrivena keramika pripada tipu Vinča C i D, pa datira u kasni neolit.

Tanki sloj humozne zemlje s ostacima kasnobronzanodobnog naselja, predstavljenog brojnim ulomcima zemljanih posuda, datira od 1300. do 800. g. st. e. Kasno bronzano doba.

Naselje mlađeg željeznog doba prezentira sloj humozne zemlje sa fino pečenom keramikom i fibulom kasnolatenske sheme.

Iz rimskog doba potječe nekoliko novčića, 2 bronzana stilosa, željezni ključ, poljoprivredni alat i veći broj željeznih čavala. Ovdje je stajala kuća nekog poljoprivrednika (villa rustica). Datira od 1. do 4. st.

Nekoliko rimskih nadgrobnih spomenika i žrtvenika, što je otkriveno na ovom mjestu, potječe sa druge strane, pa je ovamo dovezeno kao spolija u 6. st. i ugrađeno u zidove refugija. Na jednoj od stela spominje se veteran I kohorte Belgijanaca *Icoh*(ors) I *Belg*(arum)/, a na jednom žrtveniku Jupiter. Na jednom posvetnom kamenu zabilježen je car Septimije Sever i Julija Domna, a na drugom cohors I Flavia Hispanorum. Kasnoantički refugij (refugium) zaprema prostor od 200 m dužine i 100 m širine. Zidovi su izvedeni od lomljenog i naizmjenično koso položenog kamenja, tipično za 6. st. Antička spolija datira u 2. i 3. st., a refugij u kasnoantičko doba 6. st. u doba Gotskog rata (535—555).

Na vrhu brijega postojala je u srednjem vijeku malena drvena crkva čiji je pod bio popločan rimskim spomenicima. Oko crkve bili su grobovi u kojima je nađeno nešto nakita hrvatsko-dalmatinske grupe. Datiranje 9—13. st.

LIT.: *V. Radimsky* 1891 d, 251—262; *V. Radimsky* 1892 b, 190—192; *C. Patsch* 1895 a, 573—574; *C. Patsch* 1897, 530—537; *C. Patsch* 1899, 253—259; CIL 1902, br. 8376—12750 i 12756—12760; *C. Patsch* 1902, 402; *D. Sergejevski* 1932, 28; *D. Sergejevski* 1934 a, 17—18; *I. Čremošnik* 1951 a, 249—250; *Đ. Basler* 1957, 93—108; *Đ. Basler* 1961, 75—88; *Đ. Basler* 1972, 56; *Đ. Basler* 1979, 313—330. Đ. Basler

04.15 CRKVINA, Podnovlje, Doboj. Srednjovjekovna crkva. Na desnoj obali rječice Glogovine nađeno je poslije oranja fragmenata kamena s krečnim malterom. Kasnije su se ovi nalazi ponovili. Ranije je nađen temeljni zid, pa grobovi s kamenom pločom. B. Belić

04.16 CRKVIŠTE, Veliki Prnjavor, Doboj. Srednjovjekovna crkva? Na blago zatalasanom terenu iznad rječice Foče nalazi se humka nastala od urušenog građevinskog materijala. Ovdje mještani nalaze obrađeno kamenje, vezano krečnim malterom. Između temelja i zidova postoji podnica. Kasni srednji vijek. B. Belić

04.17 ČARDAČINE, Donji Klakar-Kamen, Bosanski Brod. Prethistorijsko višeslojno naselje, rimski burgus i srednjovjekovno utvrđenje. Na vrhu ilovastog brijega nalaze se na površini zemlje obrađene kremenice i ulomci zemljanih posuda. Sudeći po nalazima ovdje se nalazila paleolitska stanica, naselje iz neolitskog, te kasnog bronzanog i željeznog doba.

Na rubu brežuljka prema Savi, neposredno iznad njene desne obale, nalaze se ostaci tornja građenog od opeka. Bio je kvadratičnog tlocrta, veličine jedne strane oko 10 m. Oko tornja je prema brijegu iskopan duboki opkop. Unutar građevine koja je u novije vrijeme potpuno razorena i upotrijebljena za nasipanje ceste, nalazi se podebeo kulturni sloj sa množinom tipičnog rimskog građevinskog materijala. Toranj, vjerovatno, datira iz druge polovine 1. stoljeća.

Isti toranj je, kako izgleda, bio korišten i u srednjem vijeku, otprilike 14. i 15. st.

LIT.: *Đ. Basler* 1952, 414. Đ. Basler — B. Belić

04.18 ČARDAČIŠTE, Gornji Detlak, Derventa. Paleolitska stanica. Uz desnu obalu Ukrine i na jedva primjetnom uzdignuću iznad okolne ravnice, nailazi se prilikom oranja na litički inventar. Mlađe paleolitsko doba. B. Graljuk

04.19 ČARDAK, Derventa. Paleolitska stanica. Po obroncima ilovaste glavice brijega na sjevernoj periferiji grada nalaze se na površini zemlje okresivane kremenice. Mlađe paleolitsko doba. Đ. Basler

04.20 ČELARUŠA, Bukvica, Bosanski Brod. Paleolitska stanica. Po vrhovima završnih sjeveroistočnih ogranaka Motajice, između zaseoka Bukvice i Dukatnice, nailazi se po površini na primjerke paleolitske litičke industrije. B. Graljuk

04.21 DANILOVIĆA BRDO, Podnovlje, Doboj. Paleolitska stanica i tragovi neolitskog naselja. Na niskom brijegu pokrivenom svjetlosmeđom ilovačom, nalaze se na dubini od 30 do 40 cm ostaci prebivališta paleolitskih ljudi. Fertilni horizont sastoji se od nekoliko kulturnih slojeva između kojih je osobito izrazit sloj sa moustérienom, ali su prisutni i oblici koji govore za mlađi paleolitik. Pokusna su iskopavanja vršena u dva navrata, 1959. i 1963. godine na ukupnoj površini od blizu 50 m^2. Probušene kamene sjekire. Doba neolita.

LIT.: *Đ. Basler* 1962, 8—10; *B. Belić* 1963, 7—8; *Đ. Basler* 1963, 5—24. Đ. Basler

04.22 DEBELO BRDO—ZOBIŠĆE, Ularice, Doboj. Neolitsko naselje. Naselje pripada kraju vinčanske kulturne grupe i savremeno je sa Varoši I i Gornjom Tuzlom 2.

LIT.: *A. Benac* 1964, 135—136, Tbl. III. B. Marijanović

04.23 DERVENTA, Derventa. Srednjovjekovno naselje. Prvi put se spominje 1473. Na više mjesta na padini nalaženi su dijelovi masivnih substrukcija, tako i substrukcije crkve iz 16—17. st., a u potoku podno crkvišta nađen je novac kralja Sigismunda (15. st.). Nekropola ovog naselja nalazila se bliže obali Ukrine. Vidljivi su ostaci prelaza preko rijeke Ukrine, izvedeni od pletera i kamena.

LIT.: *H. Kreševljaković* 1957, 205—212; *A.Omerhodžić* 1981, 17—20. B. Graljuk

04.24 DOBOJ—CENTAR, Doboj. Naselje bronzanog doba. Niska terasa uz rub doline rijeke Bosne nastala je u prošlosti klizanjem tla sa blagog uzvišenja. Tokom bronzanog doba ovdje je zasnovano naselje, ali na njemu nije stvoren kulturni sloj. Samo su se nataložili ostaci ove kulture po jamama.

LIT.: *B. Belić* 1966, 29—32. B. Belić

04.25 DUBOČAC, Bosanski Dubočac, Derventa. Paleolitska stanica, prethistorijsko naselje i srednjovjekovna utvrda. Neposredna okolna uzvišenja Banice, Dukatnice, Pavlovo brdo i dr. sadrže litičke artefakte paleolitskog perioda, kao i nalaze iz kasnijeg prethistorijskog doba. Prilikom popravka mjesne džamije, građevine iz 17/18. st., naišlo se na substrukcije sa svodovima, najvjerojatnije ostatke srednjovjekovnog utvrđenja srušenog i napuštenog 1718. g. U samom naselju, u potoku Dubočac i na uzvišenju zvanom Mađarsko groblje nalažene su željezne strelice srednjovjekovnog tipa. B. Graljuk

04.26 DUBOČKO BRDO, Gornji Smrtići, Derventa. Paleolitska stanica. Na vrhu ilovastog brijega, nalaze se slabi ostaci naseobine paleolićana s kremenicama uskog tipa mlađepaleolitskog habita.

LIT.: *Đ. Basler* 1979, 316. Đ. Basler

04.27 DUBOČKO BRDO (Glavičica), Miškovci, Derventa. Paleolitska stanica. Na dominantnom uzviše-

nju ispod zaseoka Torine, a sjeverno od raskršća Tromeđa, površina oranica zasuta je paleolitskim artefaktima. Mlađi paleolitik. B. Graljuk

04.28 ĐUKIĆA VIS, Božinci, Doboj. Paleolitska stanica i prethistorijska nekropola sa paljevinama. To je plato na lancu visa koji se sa lijeve strane pruža iznad doline rijeke Bosne. Prilikom zemljanih radova otkrivena je 1961. godine nekropola sa paljevinama, a 1965. i još 4 razorene grobne cjeline, koje su sadržavale fragmente urni i ostatke spaljenih kostiju.

Na dubini prostora spaljenih grobova nađeni su rijetki primjerci kremenih odbitaka u žutoj ilovači u profilu jedne iskopane jame. Doba paleolita i bronzano doba. B. Belić

04.29 DŽAMIJA NA ČARŠIJI, Doboj. Nekropola i crkva srednjeg vijeka. Na sedlu ispod srednjovjekovne tvrđave, gdje danas stoji džamija, nađeni su kameni temelji manje građevine čiji je zid prema tvrđavi, odnosno istoku, bio polukružan, a unutar građevine su nađena 3 groba ispod kamenih ploča. Kasni srednji vijek. B. Belić

04.30 DŽIGEROVAC, Drijen, Derventa. Srednjovjekovna nekropola. Lokalitet je prostrani plato poviše doline Ukrine na kojemu se nalazi seosko groblje. Najstariji spomenici su dvije velike stele kod kojih je skoro čitava jedna strana ispunjena plastičnom predstavom krsta. Ostali spomenici su iz mlađeg doba, 16—17. st. B. Belić

04.31 DŽINOVSKO GREBLJE, Kalenderovci, Derventa. Srednjovjekovna nekropola. Na grebenu dugačke kose, što blago pada prema dolini Ukrine, nalazi se skupina stećaka koja je u posljednje vrijeme uništavana tako da je preostao samo jedan sanduk, jako oštećen. Prilikom dubokog oranja ovdje se nailazi na grobove.
LIT.: *M. S. Filipović* 1969 a, 64; *Š. Bešlagić* 1971, 132.
B. Belić

04.32 DŽINOVSKO GREBLJE, Tekućica, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na uzvišenju iznad potoka bilo je donedavno 8 spomenika u obliku amorfnog kamenja. Nekropola je u međuvremenu uništena. Kasni srednji vijek. B. Belić

04.33 GLAVICA—MRAMORJE, Prisade, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Skupina stećaka je u novije doba potpuno uništena. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 134. B. Belić

04.34 GRAČAC, Alibegovci, Doboj. Prethistorijsko i rimsko naselje. Usamljena stijena usred doline Usore. S prilazne, istočne strane, očuvan je najveći dio kulturnog sloja, dok su na glavici slojevi sprani, a taj proces ja zahvatio i istočnu padinu. Kasno bronzano ili željezno doba i doba rimske uprave.
B. Belić

04.35 GRABOVCA BRDO, Podnovlje, Doboj. Paleolitska stanica. Na vrhu ilovastog brijega, oko 50 m iznad doline Bosne, otkriveno je 1960. godine prebivalište paleolitskih ljudi. Iskopavanja su vršena u nekoliko navrata od 1960. do 1963. godine na ukupnoj površini od 64 m^2. Glavni fertilni horizont nalazi se prosječno na dubini od 40 do 75 cm. Budući da je prvobitno mjesto zadržavanja ljudi bilo vodoravno, kulturni sloj izbija pri rubovima brijega na površinu. Među kremenicama preovladavaju oblici karakteristični za moustérien.
LIT.: *Đ. Basler* 1962, 8—10; *Đ. Basler* 1963, 5—24; *B. Belić* 1963, 7—9. Đ. Basler

04.36 GRAD, Brestovo, Doboj. Srednjovjekovno utvrđenje. Na strmoj niskoj stijeni poviše desne obale Ukrine još vrlo dobro sačuvana građevina potkovičastog oblika od 23 m dužine i 13 m širine. Sastoji se od okruglog tornja i četvrtastog prigratka. Debljina vanjskih zidova iznosi 2 m. Unutar građevine sačuvan je kulturni sloj bogat ulomcima zemljanih posuda koje se, bar u najgornjem sloju, mogu datirati u 14—15. st. Ime grada nije se sačuvalo, ali se prema tradiciji kod naroda može pretpostaviti da se je zvao Kovač.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 424. Đ. Basler

04.37 GRAD, Doboj. Srednjovjekovna tvrđava. Grad je smješten na visokoj stijeni iznad nekadašnjeg toka rijeke Bosne. Starije dijelove moguće je približno datirati u 13. v., ali se u pisanim izvorima prvi put spominje 1415. g. Turci su ga osvojili 1476. g.
LIT.: *P. Vučković* 1972, 128—129. B. Belić

04.38 GRADINA, Cerani, Derventa. Praistorijska gradina. Lokalitet se nalazi na uzvišenjima iznad desne obale rječice Ilove, nedaleko od utoka u Ukrinu. Ovdje postoji više zasebnih, istaknutih položaja, a na jezičastom ispustu iznad riječnog sastava, nalaze se na površini rijetki fragmenti keramike i građevinskog lijepa od kućišta. Nije određena uža kulturna pripadnost. B. Belić

04.39 GRADINA, Doboj, Doboj. Rimski kastrum i kanabe. Kastrum je veličine 160×134 m. S unutrašnje strane zaobljenih uglova postoje tornjevi oblika trapeza, a porta praetoria je sa 2 ulaza i zaštićena je tornjevima. Na zapadnom zidu je ulaz zaštićen sa 2 tornja, a na ostalim samo sa po jednim. U sjevernoj polovini kastruma smještena je principija sa prostorom za okupljanje, službenim prostorijama i svetištem. Po veličini i tipu to je auksilijarni kastrum. Uz jugozapadni ugao principije dograđen je u kasnoj antici kompleks prostorija koje su služile kao radionice. Banja sa više prostorija bila je oko 100 m daleko, a na nju se nastavljao red drvenih kuća civilnog naselja. Kastrum je podignut u 2 st. i trajao je do početka 5. vijeka. U ranom srednjem vijeku ovdje su se naselili Slaveni koji su gradili kuće od pruća oblijepljenog zemljom i ognjištima oko kojih je nađena brojna keramika.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 d, 261; *C. Patsch* 1897, 530—536; *I. Čremošnik* 1965, 134—135; *I. Čremošnik* 1966, 122—124; *I. Čremošnik* 1967, 93—94; *I. Čremošnik* 1980, 85—95; *I. Čremošnik* 1984, 23—84. I. Čremošnik

04.40 GRADINA, Kožuhe, Doboj. Praistorijska gradina; utvrđenje i naselje iz srednjeg vijeka. Prostrana glavica brijega sa kulturnim slojevima koji su saprani niz padine. Bronzano ili starije željezno doba, sa tragovima naselja i utvrđenja iz srednjeg vijeka. B. Belić

04.41 GRADINA, Kuljenovci, Derventa. Praistorijska gradina. Greda izduženog oblika koja je sa dvije strane presječena dubokim usjekom u ilovasto tlo. Druge dvije strane strmo se ruše u dva potoka. Na već znatno erodiranoj površini nalaze se sitni ulomci tamnopečenih zemljanih posuda koje vjerojatno potječu iz kasnog bronzanog doba.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 419. Đ. Basler

04.42 GRADINA, Mravići, Doboj. Srednjovjekovno utvrđenje i nekropola. Na stijeni iznad lijeve obale rijeke Bosne nalaze se zidovi neke građevine očuvani u temeljima. Tragovi temelja na sjevernoj i južnoj strani kao da ukazuju na lučno povijene zidove. Razmak ivica urušenog kamena između njih je preko 15 m. Tragovi temelja postoje i na SI i na Z strani, a razmak između njih je do 8 m. Građevinski

materijal je lomljeni kamen vezan krečom. Slučajni nalazi keramike upućuju na zreli srednji vijek. Na prilaznom zapadnom sedlu, nalazi se i 16 nadgrobnih spomenika vrlo loše obrade. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 135. B. Belić

04.43 GRADINA, Ritešić, Doboj. Srednjovjekovna tvrđava. Na izduženom grebenu uz dolinu rijeke Bosne nalaze se ruševine zidova u obliku izduženog pravougaonika sa zaobljenim kraćim stranama. Oko centralnog dijela tvrđave postojao je i širi prostor zaštićen zidom. Kasni srednji vijek. B. Belić

04.44 GRADINA, Velika Brusnica, Bosanski Brod. Srednjovjekovno utvrđenje. Na jednom od izdanaka planine Vučjak prema dolini Save nalaze se slabo sačuvani zidovi rahle građe koji zatvaraju prostor nepravilnog oblika. Mjestimično su sačuvani kulturni slojevi sa nešto keramičkih ulomaka. Grad je, čini se, podignut najkasnije u 14. st., a ime mu se nije sačuvalo.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 418. Đ. Basler

04.45 GRADINA, Vrela, Bosanski Brod. Prethistorijska gradina. Od najvišeg lanca masiva Vučjaka, odvaja se preko sedla greben koji se prema sjeveru spušta do savske doline. Prostrani plato je iskorišten za naseljavanje, a centralno mjesto zauzima kupasto uzvišenje zvano Vatrište. Brojni nalazi pripadaju kasnom bronzanom i mlađem željeznom dobu.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 411—424; *B. Belić* 1963, 35—36
B. Belić

04.46 GRAPSKA, Grapska, Doboj. Praistorijska ostava. Slučajno je otkrivena prilikom rada kamenoloma. U keramičkoj posudi (stoga prvobitno protumačena kao grob), nalazili su se sljedeći bronzani objekti: srp, brijač, koplja, sjekire-keltovi, ulomak narukvice, jedna željezna sjekira-kelt i jedna kamena jezičasta sjekira. Kraj kasnog bronzanog doba (Ha B-2 ili B-3, 9. ili rano 8. st. st. e.).
LIT.: *A. Benac* 1954, 163—168; *K. Vinski—Gasparini* 1983, 665. B. Čović

04.47 GRČANSKO POLJE, Grk, Bosanski Brod. Praistorijsko naselje. Na širokom i blago nakošenom zaravanku brijega nalaze se na površini zemlje ulomci keramičkih posuda i okresivane kremenice, među kojima ima i primjeraka od opsidijana. Možda paleolitska stanica i naselje iz kasnog bronzanog, odnosno željeznog doba.
LIT.: *Đ. Basler 1952,* 414—415. Đ. Basler — B. Belić

04.48 GRČKO GREBLJE, Brestovo, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na povišenom položaju, uz savremeno seosko groblje, nalaze se 3 spomenika oblika sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 133. B. Belić

04.49 GRČKO GREBLJE, Osredak, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na brežuljku skupina od 11 spomenika, od toga 5 sanduka i 6 amorfnih kamenova. Pri iskopu jednog groba nađen je spomenik od pješčara u obliku zaobljene kupe na čijoj je površini urezan natpis s konca 13. ili početka 14. v.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 134; *M. Vego* 1981, 61, sl. 17 B. Belić

04.50 GRČKO GREBLJE, Ritešić, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na uzvisini iznad sastava Bosne i Veličanke nalazi se 5 spomenika (1 sanduk, 2 stele i 2 amorfna kamena). B. Belić

04.51 GRČKO GREBLJE, Vrela, Bosanski Brod. Kasnosrednjovjekovna nekropola. Oko 120 spomenika, uglavnom ploča od pješčara, ukrašenih najčešće krstom, ponekad zvijezdom, jabukom ili polumjesecom. Kasni srednji vijek, možda i rano tursko doba.
B. Belić

04.52 GRDNA NJIVA, Paležnica, Doboj. Praistorijska nekropola ravnih grobova. Na dugoj kosi iznad potoka koji je pritoka rječice Lukavice nalazila se nekropola sa paljevinama, uništena oranjem. Grobovi su se sastojali od urni i spaljenih kostiju. Bronzano doba. B. Belić

04.53 GREBLJE NA LIPI, Podnovlje, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na prostranoj glavici nalazi se dvadesetak manjih stela i desetak većih ploča, većinom oštećenih i utonulih u zemlju. Kasni srednji vijek. B. Belić

04.54 GREDA, Podnovlje, Doboj. Praistorijska nekropola ravnih grobova. Na gredi poviše rijeke Bosne otkriveni su na nekoliko mjesta grobovi s paljevinom. Zaštitno iskopavanje izvršio B. Belić 1965. Srednje bronzano doba.
LIT.: *B. Belić* 1966, 27—29. B. Belić

04.55 GREBLJICE, Bosanski Dubočac, Derventa. Kasnosrednjovjekovna nekropola s ukopima koji traju do u 16. i 17. v. B. Belić

04.56 HAMBARINE, Donji Detlak, Derventa. Kasnoantički granariji. Na slobodnom prostoru pri strani brijega usječena su u meki morski pješčenjak 23 udubljenja u obliku amfora čiji se gornji rub nalazi pri samoj površini. Dubina im se kreće oko 200 do 250 cm, promjer vrata oko 60, a trbuha od 120 do 180 cm. Nalazište je prema nekim elementima datirano u doba Seobe naroda.
LIT.: GZM 1892, 243—244. Đ. Basler

04.57 HENDEK, Makljenovac, Doboj. Paleolitska stanica i naselje iz željeznog doba. Na nešto povišenom terenu sjeverno ispod Crkvine, nalazi se u slojevima ilovače oko 30 cm ispod površine zemlje dosta bogato nalazište mlađepaleolitskih kremenica s upadljivim udjelom gigantolita. Prema gruboj ocjeni ovo nalazište može se pripisati aurignacienu. Na prostoru bliže Crkvini nalaze se u osipini zemlje fragmenti latenske keramike.
LIT.: *Đ. Basler* 1960, 10. Đ. Basler — B. Belić

04.58 HERCEGOVAČKO BRDO, Miškovci, Derventa. Paleolitska stanica. Na dominantnom jezičastom uzvišenju krajnjih jugoistočnih padina Motajice, oko 1 km daleko od lijeve obale Ukrine, nalaze se u sloju svjetlosmeđe ilovače kremene izrađevine mlađepaleolitskog tipa. Okolni brežuljci također nose sličan materijal. B. Graljuk

04.59 HUMKA, Unka, Bosanski Brod. Paleolitska stanica. Na šljunkovitoj terasi Save, u ilovastom pokrivaču, nalaze se dosta rijetke obrađene kremenice mlađepaleolitskog tipa. Istraživanja na ovom mjestu nisu vršena. Đ. Basler

04.60 KAMEN, Dragalovci, Doboj. Srednjovjekovni grob. Sačuvan usamljen stećak u obliku sanduka; kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 133. N. Miletić

04.61 KAMEN, Lupljanica, Derventa. Ostava rimskog novca. Prilikom gradnje željezničke pruge preko Lupljanice, 1880. godine, otkrivena je, u običnoj zemlji, ostava novca u kojoj su bili zastupljeni carevi: Gracijan, Valentinijan II i Teodozije I. Novac položen u zemlju poslije 370. g. n. e.
LIT.: *C. Patsch* 1902, 418. Đ. Basler

04.62 KAMEN, Makljenovac, Doboj. Paleolitska stanica. Prebivalište paleolićana otkriveno je u ljeto 1949. godine kao prvo nalazište ove vrste u Bosni i Hercegovini. Tada je brijeg već znatnim dijelom bio uništen radom kamenoloma. Spasavalački ra-

dovi što su bili poduzeti u odbačenoj zemlji 1951. godine ograničili su se samo na prikupljanje arheološkog materijala.

Prvobitni zemljani pokrivač bio je u prosjeku oko 120 cm debeo i sastojao se od nekoliko slojeva ilovače raznog kvaliteta i boje. Profil, sam po sebi, nije bio karakterističan za prilike u sjevernoj Bosni; nekoliko kulturnih slojeva iz raznih epoha paleolitika je vremenom bilo pretvoreno u jednu kompaktnu masu nabijene ilovače.

Kulturni inventar odvojen je po tipološkoj metodi, pa je tako dobijeno nekoliko kultura: levalloisien, moustérien, aurignacien i gravettien.

Značaj ovog otkrića predstavlja činjenica da je njime otpočeo rad na istraživanju paleolitika u Bosni i Hercegovini; to je bilo ishodište za sve kasnije istraživačke poduhvate.

LIT.: *Đ. Basler 1953* b, 215—223; *S. Brodar* 1953, 225—236; *Đ. Basler* 1979, 320—321. Đ. Basler

04.63 KAMENJE, Cerovica, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka; kasni srednji vijek.

LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 134. N. Miletić

04.64 KAMENJE, Ularice, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na zemljanoj humci, oko 2 km udaljenoj od doline Usore, nalazi se skupina od 19 spomenika, a izvan nje, do dvadesetak metara prema jugu, još i raštrkana grupa od 10 spomenika, možda također na jednoj nešto manjoj humci. Svi spomenici su od krečnjaka i marljivo obrađeni. Sljemenjaka je 17, sanduka 11 i jedna stela.

LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 134. B. Belić

04.65 KAMENJE NA VIJENCU, Radnja Donja, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na izduženom grebenu brda iznad rječice Radnje nalazi se veliki sljemenjak i fragmenti od još jednog razbijenog spomenika.

LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 134. B. Belić

04.66 KATUNIŠTE (Svatovsko greblje), Pridjel, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na prostoru željezničke pruge postojala je skupina sa više od 10 spomenika u obliku sanduka, ali je gradnjom željezničke pruge i stanice, 1947. godine, nalazište uništeno. B. Belić

04.67 KLUPE, Donja Ostružnja, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na blagom uzvišenju iznad doline potoka Vranjaka nalaze se 2 stećka nepravilnog oblika. Nekropola je ranije bila brojnija. B. Belić

04.68 KLJAJIĆA BRIJEG, Drijen, Derventa. Paleolitska stanica. Na istaknutom brijegu, oko 1,5 km udaljenom od doline rijeke Ukrine, nalaze se na površini prostrane glavice i u usjeku puta rijetki primjerci kremenih odbitaka. Kulturna pripadnost nije pobliže određena. B. Belić

04.69 KOSICA, Alibegovci, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na glavici iznad ušća Ularičkog potoka u Usoru nalazi se nekropola nemarno rađenih stećaka, među kojima su 2 sljemenjaka, 6 sanduka, 2 ploče i 5 amorfnih kamenova. Na jednoj ploči nevješto je ugraviran krst. B. Belić

04.70 KRČEVINA, Brusnica Mala, Bosanski Brod. Praistorijska nekropola ravnih grobova. Na niskom, jezičastom uzvišenju, kod izvorišta potoka Suha Rijeka, otkriveno je 10 grobnih cjelina s urnama koje su pokrivale ostatke spaljenih pokojnika postavljene na dnu grobnih jama. Bronzano doba.

LIT.: *B. Belić* 1964, 19—27. B. Belić

04.71 KRČEVINA, Ševarlije, Doboj. Paleolitska stanica. Ispod vrha brda Hardovac nalaze se na površini zemlje kremeni odbici i nukleji paleolitskog habitusa, ali bliže neodređene kulturne pripadnosti. Đ. Basler

04.72 KRČEVINE, Mala Brijesnica, Doboj. Paleolitska stanica. U usjeku nove ceste otkriveno je u ilovači svijetle okerboje dio paleolitskog staništa sa kulturom moustériena. Između nekoliko kremenih odbitaka ističe se lijepo obrađena strugalica.

LIT.: *Đ. Basler* 1978 a, 5. Đ. Basler

04.73 KREMENJAČA, Koraće, Bosanski Brod. Neolitsko naselje. Na jedva primjetnoj uzvisini nedaleko od Save nalaze se na površini zemlje okresivane kremenice i ulomci keramičkih posuda proste izrade. Nalazište nije posebno istraživano, a pretpostavlja se da sadrži ostatke manje naseobine iz doba neolitika.

LIT.: *Đ. Basler* 1952, 414—415. Đ. Basler

04.74 KRUŠIK, Kalenderovci, Derventa. Paleolitska stanica. Na niskoj izduženoj gredi u dolini Ukrine nalaze se u površinskom sloju zemlje obrađene kremenice paleolitskog tipa. Mjesto nije posebno istraženo, tako da nije ustanovljena bliža kulturna pripadnost ovog mjesta. Đ. Basler

04.75 KUĆIŠTA, Gornja Močila, Bosanski Brod. Ostava bronzanih predmeta. Sadržavala je 93 koriščena, najčešće oštećena bronzana predmeta (sjekire-keltove, dlijeto, pile, srpovi, koplja, mačevi, narukvice, ukrasne pločice, igle), zatim 16 primjeraka krupnih i sitnijih komada bronzanog liva. Ostava pripada starijem horizontu kasnog bronzanog doba. B. Belić

04.76 KUŠUM, Karuše, Doboj. Paleolitska stanica. Na jezičastom ogranku brijega oko 1 km južno od ušća Usore u Bosnu otkrivene su u rastresitoj ilovači malobrojne kremenice mlađepaleolitskog tipa. Čini se, ipak, da je glavnina nalazišta već ranije erodirana.

LIT.: *Đ. Basler* 1963, 7. Đ. Basler

04.77 KUŽNO GREBLJE, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na jezičastom izbrešku krnjinskog masiva, što se spušta u dolinu rijeke Bosne, pored potoka Juruškovca, nalazi se više fragmenata od razbijenih spomenika na kojima se razaznaju obrađene strane. Ovaj položaj se još naziva i Čiflutsko greblje. Pri dnu jezičastog uzvišenja, nalazi se desetak manjih ploča od krečnjaka i pješčara kamena sa tragovima nemarne obrade. Na neke je nevješto urezan krst. Ovaj položaj naziva se Kužno greblje. B. Belić

04.78 KUŽNO GREBLJE, Osječani-Potočani, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na padinama Trebave, oko 1 km iznad doline rijeke Bosne, nalazi se na zaravnjenom platou nekropola sa 4 stećka u obliku sanduka. Spomenici su u međuvremenu razbijeni. B. Belić

04.79 KUŽNO GREBLJE, Prnjavor Mali, Doboj. Rimsko naselje i srednjovjekovna nekropola. Na prostranoj zaravni nalaze se slabi ostaci rimskih građevina, možda nekog manjeg naselja. Mjesto je u srednjem vijeku poslužilo za groblje na redove. U dva groba su nađeni željezni predmeti—mamuze i koplje. Istraživanja nisu vršena. B. Belić

04.80 LANIŠTE, Gornji Klakar, Bosanski Brod. Praistorijsko naselje. Naselje u obliku niskog tela smješteno je u ravnici podalje od obale Save. Otkriveno je krajem 19. v. pri gradnji savskog nasipa, ko-

jim je presječen na dva nejednaka dijela. Istraživanje je tada obavio Č. Truhelka. B Belić je 1960. vršio manje arheološko iskopavanje. Kulturni slojevi sadrže ostatke naselja iz neolitskog (sopotska kultura) i eneolitskog doba.
LIT.: *Č. Truhelka* 1914, 47—53; *A. Benac* 1964, a, 40—42.
B. Belić

04.81 LIJEŠĆE, Lješće, Bosanski Brod. Nalaz tetradrahme barbarskog kova. Osamdesetih godina 19. st. u selu je nađena tetradrahma sa prikazom Zeusa na aversu, a jahača sa lepršavim ogrtačem i natpisom FILI na reversu. Nalaz je bio uskoro potom zagubljen.
LIT.: *C. Patsch* 1902, 418. Đ. Basler

04.82 LIPIK, Drijen, Derventa. Paleolitska stanica. Na površini blage uzvisine pored Ukrine nalaze se po površini i usjeku puta kremeni odbici paleolitskog tipa ali neodređene kulturne pripadnosti.
B. Belić

04.83 LONDŽA, Makljenovac, Doboj. Paleolitska stanica. Na vrhu oko 100 m visokog brijega, poviše ušća Usore u Bosnu, nalazi se višeslojni fertilni horizont dubine 80 cm. Donjih 25 cm nosi tipični moustérien, dok je u preostalom dijelu zastupljen uglavnom aurignacien, a tek u manjoj količini gravettien. Mjesto se s pravom smatra jednim od najvrednijih nalazišta paleolitika u sjevernoj Bosni.
LIT.: *Đ. Basler* 1961 a, 8—10; *Đ. Basler* 1966 a, 9—10; *Đ. Basler* 1971, 63—64. Đ. Basler

04.84 LUG, Gornji Detlak, Derventa. Paleolitska stanica i neolitsko naselje. Na staroj terasi Ukrine, oko 500 m sjeverno od kote 132, nalazi se u površinskom sloju velika količina okresivanih kremenica paleolitske provenijencije. Istraživanja na ovom mjestu nisu još vršena. Oko 1,5 km sjeverno od kote 132 nalaze se na ograničenom prostoru rijetki primjerci kremenica i nekoliko fragmenata prethistorijske, bliže neodređene, ali nesumnjivo neolitske keramike. Đ. Basler

04.85 LUG, Miškovci, Derventa. Praistorijsko naselje. Na oranici 200 m daleko od lijeve obale Ukrine nasuprot ušća Lupljanice nalazi se jedva primjetan zaravanak okružen močvarastim tlom, a na njemu kružna, oko 1 m visoka humka promjera oko 10 m. Brojni nalazi keramičkih posuda, pršljenova i kremenih alatki upućuju na neolitsko naselje.
B. Graljuk

04.86 MADŽARSKO GREBLJE, Paležnica, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na zaravnjenom platou iznad ušća Mrkonjinog potoka u Veliku Rijeku nađeno je 8 spomenika, 3 položene ploče i 5 sanduka. Svi su spomenici jako oštećeni. B. Belić

04.87 MARKOVAC, Donji Detlak, Derventa. Paleolitska stanica i srednjovjekovna nekropola. U nanosu pleistocenske ilovače na vrhu brijega nalazi se u dubini od 50 do 90 cm horizont s kremenicama izrazito moustérienskog tipa. Iskop je izvršen na ograničenom prostoru, što nije moglo osigurati izdašniji uvid u bogatstvo ovog nalazišta.

Prilikom gradnje privatne kuće uništeno je nekoliko grobova, navodno i 1 konjanički grob. Nalazi koji su se sastojali od ukrasnih metalnih predmeta i perli, nisu sačuvani. Prilikom sondažnog iskopavanja otkrivena je zidana raka, orijentirana S—J (dimenzije 2,30×2,00×0,60 m) s dislociranim skeletom i rasutim prilozima i jedan grob bez priloga. Nalazi: prsten, dugmeta, ukrasna pločica i nož, datirani su u drugu polovinu 14. v. Stećci, sem jednog, uništeni.
LIT.: *Đ. Basler* 1973, 7—10; *P. Vučković* 1973, 69—71, Tbl. I.
Đ. Basler — N. Miletić

04.88 MATICA GLAVICA, Dragalovci, Paleolitska stanica. Na površini ilovastog brijega nalazi se ne odveć veliki broj tipičnih primjeraka obrađenih kremenica paleolitskog porijekla. Bliža kulturna pripadnost nije određena.
LIT.: *Đ. Basler* 1963, 10. Đ. Basler

04.89 MRAMOR NA KUŽNOM GROBLJU, Potočani, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na povišenom položaju desne obale rijeke Bosne nalaze se ostaci nekropole, a čine ih rijetki fragmenti obrađenog kamena od razbijenih spomenika. Nalazište je uništeno gradnjom željezničkog kolosijeka i druma. Jedan spomenik oblika sljemenjaka, izmješten je još 20—25 m niže od trase druma, gdje se i danas nalazi, a mještani ga zovu Mramor. B. Belić

04.90 MRAMORJE NA HUMCI, Osječani, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Blago povišena humka načeta je rijekom Bosnom koja je mijenjanjem korita, počela razarati lokalitet. U razorenim grobovima nalažen je srebrni i bronzani nakit. Više spomenika je u novije doba razbijeno i ugrađeno u zadružne zgrade, pa su ostala još samo 2 fragmenta od ploča. Kasni srednji vijek. B. Belić

04.91 OBALA, Brusnica Velika, Bosanski Brod. Praistorijsko naselje. Lokalitet je na jedva povišenoj terasi na rubu savske doline. To je lijeva obala rječice Kamenice, odmah pošto napusti visiju Vučjaka. Poslije dubokog oranja na terasi pri rubu savske doline, nalaze se dijelovi građevinskog lijepa od kućišta i ulomci keramike sa odlikama starijeg željeznog doba. B. Belić

04.92 OBLI KAMEN, Cerovica, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na brežuljku zaravnjene glavice nalazi se oštećeni sljemenjak. Donedavno su ovdje bila još 3 spomenika. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 134. B. Belić

04.93 PANIK, Bukovica, Derventa. Paleolitska stanica. Na površini stare terase između lijeve obale doline rijeke Bosne i prvih uzvišica masiva Krnjina nalaze se rijetki primjerci kremenih odbitaka.
B. Belić

04.94 PEKARUŠA, Sijekovac, Bosanski Brod. Praistorijsko i rimsko naselje. Vrlo prostrano bronzanodobno naselje na niskoj gredi nedaleko od obale Save. Ostaci građevina od pečenog lijepa, sličnih zemunicama. Brojni fragmenti kremenica omogućavaju datiranje ovog nalazišta u bronzano doba.

Pri južnom rubu starog naselja otkriveni su objekti rimske provenijencije: keramički fragmenti i novac. Ustanovljeno je da su na tom mjestu postojale zgrade izvedene od drveta.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 417. Đ. Basler

04.95 PLAST, Brestovo, Doboj. Paleolitska stanica i naselje kasnog bronzanog doba. Izdanak brijega sa strmim padinama odijeljen je od pristupne strane zemljanim tumulom, a u osipini se nalaze rijetki fragmenti bronzanodobne keramike. Nalazište pripada, možda, brojnim istodobnim nalazištima u okolici, a koji su pripadali kulturi žarnih polja tipa Barice i datirani u 14—12. v. Na padinama brijega nailazi se na kremene alatke srednjopaleolitskog tipa.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 423. Đ. Basler

04.96 PLEJIĆI, Johovac, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na maloj zaravni prema dolini rijeke Bosne nalazilo se 5 ili 6 spomenika u obliku uspravnih ploča — stela. Spomenici su u novije doba izmješteni na rub uzvišenja, a mještani znaju da ih je ovdje bilo više. B. Belić

04.97 POD GLAVIČICOM, Miškovci, Derventa. Paleolitska stanica. Na jezičastom izbrešku, pri površini zemlje, nalaze se rijetki kameni odbici paleolitske provenijencije, ali neodređene uže kulturne pripadnosti. Đ. Basler

04.98 POLJE, Polje, Derventa. Rimsko naselje. Na blagom zaravanku brijega poviše doline Save nalazi se na prostoru od 1 ha nekoliko ruševina zgrada sa rimskim građevinskim materijalom. Zgrade su bile izvedene od opeka.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 417. Đ. Basler

04.99 POPOVAC, Polje, Derventa. Praistorijsko naselje. Oko 100 m južno od puta Derventa—Brod, između izvora Popovac i silosa, nailazi se na keramičke fragmente predhistorijskog habitusa. Otkrivenih nekoliko glačanih jezičastih sjekira datira lokalitet u kasni neolit. B. Graljuk

04.100 SELIŠTE, Gornji Klakar-Meulje, Bosanski Brod. Praistorijsko naselje. Na vrhu brijega nalazi se dosta debeo sloj s ostacima naselja iz doba neolitika. Brojni su nalazi obrađenih kremenica i ulomci zemljanog posuđa slabog pečenja. Neolitsko doba.
LIT.: *Đ. Basler* 1952, 414. Đ. Basler

04.101 SIMURIĆA KOSA, Osojci. Derventa. Paleolitski i eneolitski nalazi. Podno kote 176, između rječice Bišnje i Havrlje, na padini prema desnoj obali Ukrine, nailazi se na paleolitske artefakte. U obali Ukrine, pri površini, otkrivena je 1975. cijela kasnoneolitska posuda poluovalnog oblika sa ravnim dnom i malim tunelastim ručkama. U šljunku korita Ukrine otkriven je potpuno očuvan primjerak izuzetno kvalitetno glačane duguljaste čekićaste sjekire od sjajnog crnog granita. B. Graljuk

04.102 SREDELJ, Brusnica Mala, Bosanski Brod. Praistorijska gradina. Na uzvišenju strmih padina iznad ušća Baščinskog potoka u Suvu Rijeku, oko 2 km daleko od doline rijeke Save, nalaze se ostaci naselja koje se može datirati u kasno bronzano doba (Ha A). B. Belić

04.103 STRANA, Matuzići, Doboj. Paleolitska stanica. Na rubu doline rijeke Usore, nedaleko od njenog ušća u Bosnu, uzdiže se prostrana glavica na čijoj površini se nalaze primjerci kremenih odbitaka. B. Belić

04.104 SVATOVSKO GREBLJE, Mišinci, Derventa. Srednjovjekovna nekropola. Na južnoj strani uzvišenja na kojem je i današnje seosko groblje nalazi se nekropola od 4 spomenika u obliku stela koje su karakteristične za doba početka turske uprave u sjevernoj Bosni. Jedan spomenik sadrži zapis na bočnoj strani, u kojemu se spominje car Sulejman. Sredina 16. v.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 132. B. Belić

04.105 SVATOVSKO GREBLJE, Velika Sočanica, Derventa. Srednjovjekovna nekropola. U aktualnom seoskom groblju nalaze se 2 spomenika u obliku stele. Na jednom je na široj strani plitkim urezivanjem naznačena kriva sablja, a na bočnim stranama sjekira i kratak mač ili duži nož. Na nekropoli postoji do dvadesetak malih ploča vrlo slabe obrade samo sa strane pritesanih. Približno 16. v. B. Belić

04.106 TOROVI, Johovac, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na prostranom uzvišenju između doline rijeke Bosne i njene pritoke Foče nalaze se dvije skupine grobova u rastojanju do 50 m. Nabrojano je oko 20 spomenika, uglavnom stela, a neke utonule u zemlju, mogu biti veće ploče. Dva izdvojena položaja sa grobovima mogu biti veće humke. B. Belić

04.107 ULER (Razvale), Bukovica Velika, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Oko 4 km zapadno od doline rijeke Bosne, nalaze se dvije zemljane humke sa grobovima. Humka I je načeta između dva rata, a 1979/80. g. pri gradnji kuće i potpuno razorena. Nađeno je više grobova sa prilozima, a sačuvane su dvije mamuze od željeza (14. v.), sada u Muzeju u Doboju. Humka II je također potpuno razorena gradnjom kuće, a grobovi su imali brojne priloge koji su razneseni. Humke su bile od nasute crne zemlje na podlozi od ilovače; prečnika 8—9 m a visine oko 0,6 m. B. Belić

04.108 VELIKA, Velika, Derventa. Slučajni nalaz. Na obali rječice Veličanke nađena je u sekundarnom položaju kamena sjekira kalupastog tipa, česta u neolitskim naseljima.
LIT.: *Z. Marić* 1958, 246. B. Belić

04.109 VINOGRADINE, Ševarlije, Doboj. Praistorijska gradina. Naselje je postavljeno na uzvišenju koje dominira nad dolinom Bosne. Kulturni sloj je debeo do 1 m, a u jednoj većoj jami ide i do dubine od 1,55 m. Ustanovljene su dvije kulturne faze. Starija i znatno bitnija za ovaj lokalitet pripada kraju vinčansko-tordoške faze vinčanske kulture i uključuje se potpuno u njenu sjevernobosansku varijantu. U jami su evidentirani ostaci čiste badenske kulture.
LIT.: *A. Benac 1964*, 129—134. A. Benac

04.110 VIS, Modran—Gradina, Derventa. Praistorijska gradina. Lokalitet je istaknuti gradinski položaj na prostoru razvoja riječnih dolina Bosne i Ukrine, a ispod uzvišenja je izvorište rječice Veličanke, pritoke rijeke Bosne. Istraživanja su vršena 1958/59. g. (Z. Marić) i 1973/74. g. (B. Belić). Prvim radovima na jugozapadnoj strani, kod prilaza glavici gradine, nađeni su slojevi kasnog bronzanog i ranog željeznog doba (Ha A2—B3). Kasnije su iskopi vršeni na centralnom dijelu platoa gradine. Tada su otkriveni i slojevi eneolitskog doba sa naseljima lasinjske, kostolačke i vučedolske kulture.
LIT.: *Z. Marić* 1961 a, 151—171, Tbl. I—VII; *B. Belić* 1964 a, 22—23; *S. Dimitrijević* 1979, 137—181. B. Belić

04.111 VIS, Velika Brusnica, Bosanski Brod. Prethistorijsko naselje. Na vrhu ilovastog brijega nalaze se na prostoru veličine 70×30 m brojni ostaci kuća i ulomci keramike. Kasno bronzano doba. Đ. Basler

04.112 VISOKO BRDO, Lupljanica, Derventa. Paleolitska stanica, neolitsko i eneolitsko naselje. Smješteno je na najvišem brijegu u gorovitom lancu što se proteže između Ukrine i Bosne. Osnovu brijega čini pliocenska riječna terasa na koju je u toku pleistocena vjetrom naneseno nekoliko slojeva prapora i ilovače. Iskopavanja su vršena u nekoliko navrata od 1959. do 1979. g. Paleolitsko stanište čini fertilni horizont od najmanje dva kulturna stratuma. Slabije je zastupljen moustérien, a mnogo jače aurignacien. Ovaj horizont se nalazi približno na dubini od 90 do 110 cm. Neolitsko naselje sa keramikom vinčanske kulturne skupine i brojnim zemunicama. Nadzemne građevine nisu primijećene. Ovaj sloj je odvojen od paleolitskog sterilnim nadslo-

jem materijala iz postglacijalnog doba. Eneolitsko naselje lasinjske kulture sadržano je u dosta tankom sloju blizu površine zemlje.
LIT.: *Đ. Basler* 1962, 5—13; *A. Benac* 1964, 129—149; *A. Benac* 1979, 16—26; *Đ. Basler* 1979, 327—328. Đ. Basler

04.113 VLAHULJ, Drijen, Derventa. Paleolitska stanica. Na istaknutom položaju iznad doline rijeke Ukrine otkriveni su u usjeku seoskog puta kremeni odbici. B. Belić

04.114 ZABRDO, Ularice, Doboj. Srednjovjekovna nekropola. Na jezičastom izraštaju pobrđa Krnjina prema dolini rijeke Usore nalazi se 20 spomenika, od čega 3 sljemenjaka, 9 sanduka i 8 ploča. U jednom od grobova nađen je željezni mač. Kasni srednji vijek. B. Belić

04.115 ZOBIŠTE, Donji Detlak, Derventa. Višeslojna paleolitska stanica. Na istaknutoj glavici ilovastog brijega nalazi se više slojeva s ostacima prebivališta paleolićana. Fertilni horizont stere se od površine do dubine od 55 cm, ali je najjača koncentracija nalaza na dubini od 18 do 30 cm. U bogatom kulturnom inventaru s ovog mjesta dominantan je moustérien, dok je pri samoj površini ustanovljen i tanki sloj gravettiena. Đ. Basler

REGIJA 5.

REGIJA 5: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. BEGOVE BARE, Skugrić Gornji, Modriča
2. BRDO, Donja Mahala, Orašje
3. BRDO IZNAD DOBORA, Jakeš, Modriča
4. BRDO (Prljača), Botajica, Modriča
5. BRŠĆANICA, Svilaj, Odžak
6. CERIK, Vranjak, Modriča
7. CIGLA, Skugrić Gornji, Modriča
8. CIGLA NA RAŽLJEVIMA, Gornje Ledenice, Gradačac
9. CRKVINA, Crkvina, Bosanski Šamac
10. CRKVINA, Jakeš, Modriča
11. CRKVIŠTE NA ORMANICI, Hrgovi Donji, Gradačac
12. ĆELIJE, Vranjak, Modriča
13. DOBOR, Jakeš, Modriča
14. DOBRA VODA, Dobra Voda, Modriča
15. DOMALJEVAC, Domaljevac, Bosanski Šamac
16. DONJA MAHALA (Kućišta), Donja Mahala, Orašje
17. DONJI SVILAJ, Donji Svilaj, Odžak
18. EŠĆI GROBLJE, Jelavče selo, Gradačac
19. GAJEVI, Donja Mahala, Orašje
20. GRABIK, Donji Svilaj, Odžak
21. GRADAC, Vranjak, Modriča
22. GRADAČAC (Gradina), Gradačac
23. GRADIĆ, Matić, Orašje
24. GRADINA, Dugo polje, Modriča
25. GRADINA, Gornja Slatina—Grbača, Bosanski Šamac
26. GRADINA, Novi Grad, Odžak
27. GRADINA, Skugrić Gornji, Modriča
28. GRADINA, Tolisa, Gradačac
29. GRČKO GREBLJE, Dugo polje, Modriča
30. GREBLJE, Grebljice, Bosanski Šamac
31. GREBLJE, Gornja Međeđa, Gradačac
32. GREDA KOD HUMKE MIŠIĆA, Skugrić Gornji, Modriča
33. GROB NA GRABU, Tramošnica, Gradačac
34. GROBLJE NA LIPI, Potočani, Odžak
35. HUMKA MIŠIĆA, Skugrić Gornji, Modriča
36. HUMKA NA ŠENIČIŠTU, Skugrić Gornji, Modriča
37. HUMKA NA VELIKOJ GREDI, Čardak, Modriča
38. HUMKA U POLJU, Skugrić Gornji, Modriča
39. JOŠIK, Jošik, Odžak
40. KADAR, Gornji Svilaj, Odžak
41. KALAJDŽIJE, Tramošnica, Gradačac
42. KAMENOVI, Srnice, Gradačac
43. KAMENJA, Gajevi, Bosanski Šamac
44. KAMENJE, Gornje Ledenice, Gradačac
45. KLISA, Skugrić Gornji, Modriča
46. KOVAČEVAC, Kopanice, Orašje
47. KRNDIJA, Potočani, Odžak
48. KUĆIŠTA, Donja Tramošnica, Gradačac
49. KULINO BRDO, Gradačac
50. KULIŠTE, Kruškovo polje, Bosanski Šamac
51. KUŽNO GROBLJE, Donji Hrgovi, Gradačac
52. LUKAVAC, Lukavac, Gradačac
53. MADŽAREVAC, Dugo polje, Modriča
54. MADŽARSKO GREBLJE, Novi Grad, Odžak
55. MADŽARSKO GREBLJE, Vranjak, Modriča
56. MADŽARSKO GROBLJE (Grabik), Vrbovac, Odžak
57. MENŽELJSKI GRAD, Donja Mahala, Orašje
58. MIHALJEVIĆA BREGOVI, Donja Dubica—Zorice, Odžak
59. MIŠINOVAČA, Četnica, Gradačac
60. MRAMORJE, Novi Grad, Odžak
61. MRAMORJE, Skugrić Gornji, Modriča
62. MRKE NJIVE, Pelagićevo, Gradačac
63. NEVOLJICA, Donji Svilaj, Odžak
64. NOVI GRAD, Novi Grad, Odžak
65. OBUDOVAC, Obudovac, Bosanski Šamac
66. ODŽAK, Odžak
67. ORAŠĆE, Srnava, Odžak
68. ORAŠJE, Orašje
69. OŠTRA LUKA, Oštra Luka, Orašje
70. PAOČKA MEĐA, Obudovac, Bosanski Šamac
71. PIVNICA (Gradić), Potočani, Odžak
72. POLOJ, Odžak
73. POLJA, Donja Dubica—Zorice, Odžak
74. POLJE, Vidovice, Orašje
75. POTOČANI, Potočani, Odžak
76. PRAVOSLAVNO GROBLJE, Pelagićevo, Gradačac
77. PRODANOVIĆA KUĆE, Gornji Svilaj, Odžak
78. RADIŠNJAČA, Skugrić Gornji, Modriča
79. SELIŠTE, Veliki Drenovac—Potočani, Odžak
80. SILJEVAC, Hasić—Škarići, Bosanski Šamac
81. SRPSKA VAROŠ, Modriča
82. ŠAŠ BARA, Pelagićevo, Gradačac
83. TALINOVAC (na Madžarevcu), Dugo polje, Modriča
84. TOLIĆA BRDO, Novo Selo, Odžak
85. TOLISA, Tolisa, Orašje
86. TOPOLOVACA BREGOVI, Donja Dubica—Trnjak, Odžak
87. TRAMOŠNICA, Tramošnica, Gradačac
88. TRAVNJAČA, Pelagićevo—Četnica, Gradačac
89. UŠĆE LJUBIOČE, Dugo polje, Modriča
90. VIDOVICE, Vidovice, Orašje
91. VIGNJIŠTE, Babešnica, Modriča
92. VLADIĆKA, Novi Grad, Odžak
93. VUČIĆI, Pelagićevo—Četnica, Gradačac
94. ZABARA, Orlovo polje, Gradačac
95. ZASJEKA, Novo Selo, Bosanski Šamac
96. ŽDREBAN (Perića brdo), Skugrić Gornji, Modriča
97. ŽIVKOVO POLJE, Skugrić Gornji, Modriča

REGIJA 5: POPIS NALAZIŠTA PRAISTORIJSKOG DOBA

2. BRDO, Donja Mahala, Orašje (G 2)
3. BRDO IZNAD DOBORA, Jakeš, Modriča (D 3)
4. BRDO (Prljača), Botajica, Modriča (C 3)
5. BRŠĆANICA, Svilaj, Odžak (C 2)
6. CERIK, Vranjak, Modriča (C 4)
8. CIGLA NA RAŽLJEVIMA, Gornje Ledenice, Gradačac (E 4)
13. DOBOR, Jakeš, Modriča (D 3)
16. DONJA MAHALA (Kućišta), Donja Mahala, Orašje (G 2)
17. DONJI SVILAJ, Donji Svilaj, Odžak (D 2)
19. GAJEVI, Donja Mahala, Orašje (G 3)
23. GRADIĆ, Matić, Orašje (G 3)
24. GRADINA, Dugo polje, Modriča (C 4)
25. GRADINA, Gornja Slatina—Grbača, Bosanski Šamac (E 3)
26. GRADINA, Novi Grad, Odžak (D 2)
28. GRADINA, Tolisa, Modriča (D 4)
35. HUMKA MIŠIĆA, Skugrić Gornji, Modriča (D 4)
36. HUMKA NA ŠENIČIŠTU, Skugrić Gornji, Modriča (D 4)
37. HUMKA NA VELIKOJ GREDI, Čardak, Modriča (E 4)
38. HUMKA U POLJU, Skugrić Gornji, Modriča (D 4)
40. KADAR, Gornji Svilaj, Odžak (C 2)
41. KALAJDŽIJE, Tramošnica, Gradačac (F 4)
47. KRNDIJA, Potočani, Odžak (D 3)
48. KUĆIŠTA, Donja Tramošnica, Gradačac (E 4)
49. KULINO BRDO, Gradačac (E 4)
50. KULIŠTE, Kruškovo polje, Bosanski Šamac (E 3)
52. LUKAVAC, Lukavac, Gradačac (E 5)
58. MIHALJEVIĆA BREGOVI, Donja Dubica—Zorice, Odžak (E 2)
59. MIŠINOVAČA, Četnica, Gradačac (F 5)
62. MRKE NJIVE, Pelagićevo, Gradačac (G 4)
64. NOVI GRAD, Novi Grad, Odžak (D 2)
68. ORAŠJE, Orašje (G 3)
71. PIVNICA (Gradić), Potočani, Odžak (D 3)
72. POLOJ, Orašje (G 3)
73. POLJA, Donja Dubica—Zorice, Odžak (E 2)
76. PRAVOSLAVNO GROBLJE, Pelagićevo, Gradačac (G 4)
77. PRODANOVIĆA KUĆE, Gornji Svilaj, Odžak (C 2)
78. RADIŠNJAČA, Skugrić Gornji, Modriča (D 4)
81. SRPSKA VAROŠ, Modriča (D 4)
82. ŠAŠ BARA, Pelagićevo, Gradačac (F 4)
83. TALINOVAC (na Madžarevcu), Dugo polje, Modriča (C 4)
84. TOLIĆA BRDO, Novo Selo, Odžak (F 3)
85. TOLISA, Tolisa, Orašje (G 3)
86. TOPOLOVAČA BREGOVI, Donja Dubica—Trnjak, Odžak (D 3)
87. TRAMOŠNICA, Tramošnica, Gradačac (F 4)
88. TRAVNJAČA, Pelagićevo—Četnica, Orašje (F 4)
89. UŠĆE LJUBIOČE, Dugo polje, Modriča (C 4)
91. VIGNJIŠTE, Babešnica, Modriča (C 4)
92. VLADIĆKA, Novi Grad, Odžak (D 2)
93. VUĆIĆI, Pelagićevo—Četnica, Orašje (F 5)
94. ZABARA, Orlovo polje, Gradačac (F 4)
95. ZASJEKA, Novo Selo, Bosanski Šamac (F 3)
97. ŽIVKOVO POLJE, Skugrić Gornji, Modriča (D 4)

REGIJA 5: POPIS NALAZIŠTA IZ DOBA RIMSKE VLADAVINE

7. CIGLA, Skugrić Gornji, Modriča (D 4)
13. DOBOR, Jakeš, Modriča (D 3)
14. DOBRA VODA, Dobra Voda, Modriča (C 3)
15. DOMALJEVAC, Domaljevac, Bosanski Šamac (F 3)
20. GRABIK, Donji Svilaj, Odžak (D 2)
30. GREBLJE, Grebljice, Bosanski Šamac (F 3)
39. JOŠIK, Jošik, Odžak (D 3)
50. KULIŠTE, Kruškovo polje, Bosanski Šamac (E 3)
52. LUKAVAC, Lukavac, Gradačac (E 5)
57. MANŽELJSKI GRAD, Donja Mahala, Orašje (G 2)
63. NEVOLJICA, Donji Svilaj, Odžak (C 2)
64. NOVI GRAD, Novi Grad, Odžak (D 2)
65. OBUDOVAC, Obudovac, Bosanski Šamac (D 2)
67. ORAŠĆE, Srnava, Odžak (D 3)
69. OŠTRA LUKA, Oštra Luka, Orašje (F 3)
70. PAOČKA MEĐA, Obudovac, Bosanski Šamac (F 3)
74. POLJE, Vidovice, Orašje (G 3)
75. POTOČANI, Potočani, Odžak (D 3)
80. SILJEVAC, Hasić—Škarići, Bosanski Šamac (E 3)
87. TRAMOŠNICA, Tramošnica, Gradačac (F 4)
89. UŠĆE LJUBIOČE, Dugo polje, Modriča (C 4)
90. VIDOVICE, Vidovice, Orašje (G 3)

REGIJA 5: POPIS NALAZIŠTA IZ SREDNJEG VIJEKA

1. BEGOVE BARE, Skugrić Gornji, Modriča (D 4)
7. CIGLA, Skugrić Gornji, Modriča (D 4)
9. CRKVINA, Crkvina, Bosanski Šamac (E 3)
10. CRKVINA, Jakeš, Modriča (D 3)
11. CRKVIŠTE NA ORMANICI, Hrgovi Donji, Gradačac (F 5)
12. ĆELIJE, Vranjak, Modriča (C 4)
13. DOBOR, Jakeš, Modriča (D 3)
18. EŠĆI GROBLJE, Jelavče Selo, Gradačac (E 5)
21. GRADAC, Vranjak, Modriča (C 4)
22. GRADAČAC (Gradina), Gradačac (E 4)
26. GRADINA, Novi Grad, Odžak (D 2)
27. GRADINA, Skugrić Gornji, Modriča (D 4)
29. GRČKO GREBLJE, Dugo Polje, Modriča (C 4)
31. GREBLJE, Gornja Međeđa, Gradačac (E 5)
32. GREDA KOD HUMKE MIŠIĆA, Skugrić Gornji, Modriča (D 4)
33. GROB NA GRABU, Tramošnica, Gradačac (F 4)

34. GROBLJE NA LIPI, Potočani, Odžak (D 3)
42. KAMENOVI, Srnice, Gradačac (E 6)
43. KAMENJA, Gajevi, Bosanski Šamac (E 3)
44. KAMENJE, Gornje Ledenice, Gradačac (E 4)
45. KLISA, Skugrić Gornji, Modriča (D 4)
46. KOVAČEVAC, Kopanice, Orašje (G 3)
51. KUŽNO GROBLJE, Donji Hrgovi, Gradačac (F 5)
53. MADŽAREVAC, Dugo Polje, Modriča (C 4)
54. MADŽARSKO GREBLJE, Novi Grad, Odžak (D 2)
55. MADŽARSKO GREBLJE, Vranjak, Modriča (C 4)
56. MADŽARSKO GROBLJE (Grabik), Vrbovac, Odžak (D 2)
60. MRAMORJE, Novi Grad, Odžak (D 2)
61. MRAMORJE, Skugrić Gornji, Modriča (D 4)
66. ODŽAK, Odžak (D 3)
79. SELIŠTE, Veliki Drenovac—Potočani, Odžak (C 3)
89. UŠĆE LJUBIOČE, Dugo polje, Modriča (C 4)
96. ŽDREBAN (Perića brdo), Skugrić Gornji, Modriča (D 4)

REGIJA 5: NALAZIŠTA

05.1 **BEGOVE BARE,** Skugrić Gornji, Modriča. Nekropola sa stećcima, u međuvremenu uništena. Od oko pedesetak velikih spomenika danas postoji samo nekoliko manjih ploča i fragmenti od razbijenih sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *M. S. Filipović* 1969 a, 87. B. Belić

05.2 **BRDO,** Donja Mahala, Orašje. Praistorijsko naselje. Leži sjeverno od puta Orašje—Bosanski Šamac, u blizini nasipa na Savi. Probno istraživanje: M. Kosorić 1968. Kulturni sloj, debljine 0,50 do 1 m, znatno je oštećen, a sadrži pretežno keltsko-latensku keramiku, u manjem broju, keramiku kasnog bronzanog doba.
LIT.: *M. Kosorić* 1970 b, 41. M. Kosorić

05.3 **BRDO IZNAD DOBORA,** Jakeš, Modriča. Praistorijska gradina. Na izduženoj glavici brijega ostaci naselja iz kasnog bronzanog ili starijeg željeznog doba. Položaj čini cjelinu sa Doborom na kojem također postoji naselje iste kulture. B. Belić

05.4 **BRDO (Prljača),** Botajica, Modriča. Praistorijsko naselje. Na visokoj terasi rijeke Bosne prilikom krčenja nađeni su ulomci keramike, te kremeno i kameno oruđe. Nalazi nisu očuvani. Vjerovatno neolit ili eneolit. B. Belić

05.5 **BRŠĆANICA,** Svilaj, Odžak. Praistorijsko naselje. Pri kopanju rova pokraj seoskog puta, 1965, otkriveni su ostaci naselja sa brojnim fragmentima keltsko-latenske keramike. U profilu se na više mjesta zapaža kulturni sloj debeo oko 75 cm. Mlađe željezno doba. B. Belić

05.6 **CERIK,** Vranjak, Modriča. Praistorijsko naselje. U dolini potoka zv. Rijeka nađeni su sitni fragmenti keramike i odbici kremena. Vjerovatno neolit ili eneolit. B. Belić

05.7 **CIGLA,** Skugrić Gornji, Modriča. Rimsko naselje i srednjovjekovni grob. S obje strane nalazi se nekoliko blagih uzvišenja koji sadrže kulturne slojeve. Jedan od njih zove se Crkvina, a ponekad i Tubla. Ovdje je 1967. prilikom dubokog oranja otkriven trag temelja od kamenog zida i rimska keramika. Zapaženi su i fragmenti slavenske keramike, možda ostatak groba iz ranog srednjeg vijeka.
LIT.: *M. S. Filipović* 1969 a, 86. B. Belić

05.8 **CIGLA NA RAŽLJEVIMA,** Gornje Ledenice, Gradačac. Praistorijska gradina. Smještena je na kosi koja se strmo spušta prema ravnici. S pristupačne, sjeverne strane, prostor gradine branjen je limitnim tumulom i usjekom. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

05.9 **CRKVINA,** Crkvina, Bosanski Šamac. Srednjovjekovna crkva i groblje. Tragovi građevine zidane lomljenim kamenom i krečnom žbukom, vjerovatno i rimskom opekom (donesenom s drugog lokaliteta). Nalaženi su i grobovi, navodno pokriveni kamenim pločama. Kasni srednji vijek. B. Belić

05.10 **CRKVINA,** Jakeš, Modriča. Ostaci stare crkve pored izvora Pecare, na sjevernoj strani starog grada Dobora. Kasni srednji vijek.
LIT.: *I. Bojanovski* 1981, 14. T. Glavaš

05.11 **CRKVIŠTE NA ORMANICI,** Hrgovi Donji, Gradačac. Srednjovjekovna crkva. Na brežuljku nedaleko od obala Male Tinje nailazi se, prilikom oranja, na temelje građevine, vjerovatno crkve. Kasni srednji vijek. B. Belić

05.12 **CELIJE,** Vranjak, Modriča Srednjovjekovna crkva. Pri krčenju šume nađeni su temelji nekih zidova, po tradiciji crkve. Kasni srednji vijek.
B. Belić

05.13 **DOBOR,** Jakeš, Modriča. Praistorijska gradina, rimsko i ranoslavensko utvrđenje, srednjovjekovni grad i srednjovjekovna nekropola. Lokalitet je smješten na dominantnom brijegu između korita rijeke Bosne i potoka Munjače. Istraživali I. Bojanovski i B. Belić.

Praistorijski nalazi pripadaju višeslojnom naselju, vjerovatno gradinskog karaktera: kostolačka kultura (eneolit), naselje kasnog bronzanog ili starijeg željeznog doba, naselje mlađeg željeznog doba (keltsko latenska keramika).

Malobrojni nalazi rimske keramike ukazuju na mogućnost postojanja rimske utvrde. Isto se može reći i za malobrojne nalaze ranosrednjovjekovne keramike.

Srednjovjekovni grad Dobor podignut je u vrijeme borbi ugarsko-hrvatskih kraljeva i bosanskih banova koje su se u 13. i 14. st. vodile za posjed banovine Usore. Zbog izuzetno važnog strateškog položaja (»vrata Bosne«) često je rušen i obnavljan. Sadašnji njegov izgled razvijenog burga potječe iz prve polovine 15. st. Jezgru grada čine dvije oble kule povezane bedemima koji zatvaraju manji (16×8 m) zaobljeni prostor. Na južnoj padini kose bilo je gradsko groblje.
LIT.: *I. Bojanovski* 1981, 11—37. B. Belić — T. Glavaš

05.14 **DOBRA VODA,** Dobra Voda, Modriča. Dvije ostave novca: 1. ostava ilirsko-grčkih drahmi gradova Apollonia i Dyrrhachium (2. v. st. e.); 2. ostava rimskih carskih novaca iz 4. v.
LIT.: *C. Patsch* 1902, 420—423. G. Kraljević

05.15 **DOMALJEVAC,** Domaljevac, Bosanski Šamac. Pojedinačni nalaz rimskog novca: republikanski Calpurnia i Severusa Alexandra (222—235).
LIT.: *C. Patsch* 1902, 424. G. Kraljević

05.16 **DONJA MAHALA (Kućišta),** Donja Mahala, Orašje. Praistorijsko naselje. Dio materijala i osnovne podatke prikupio J. Petrović 1924, a istraživanja vršio M. Mandić 1926. Utvrđeno je postojanje 2 horizonta kulturnog razvoja. Stariji, neolitski, pripada sopotskoj, a mlađi, eneolitski, kostolačkoj kulturi.
LIT.: *J. Petrović* 1925, 137—140, Tbl. I—IV; *M. Mandić* 1927, 199—204, Tbl. I—II. B Marijanović

05.17 DONJI SVILAJ, Donji Svilaj, Odžak. Slučajni nalaz iz eneolita. Bakarna sjekira sa krstasto postavljenim sječivom i rupom za nasađivanje.
LIT.: *J. Brunšmid* 1902, 54—55. B. Marijanović

05.18 ESCI GROBLJE, Jelavče selo, Gradačac. Srednjovjekovna nekropola. Smještena je na platou brijega. Sastoji se od 27 grobova označenih ovalnim vijencem od oblutaka, orijentacije I—Z. Iz jednog groba, oštećenog kopanjem rova za vodovod, nađeni su fragmenti kasnosrednjovjekovne keramike (14—16. v.). B. Belić

05.19 GAJEVI, Donja Mahala, Orašje. Praistorijska ostava bronzanih predmeta. Na sedmom kilometru od Orašja prema Donjoj Mahali izorana je ostava bronzanih predmeta (narukvice, koplja, sjekire i dr.). V. Milić

05.20 GRABIK, Donji Svilaj, Odžak. Rimska građevina Uz potočić Stojna nalazi se njiva po čijoj površini se nalaze ulomci opeka. Vjerovatno se radi o manjoj rimskoj vili. I. Marijanović

05.21 GRADAC, Vranjak, Modriča. Srednjovjekovno utvrđenje. Lokalitet se nalazi duboko u masivu planine Trebave, između ušća potoka Kočarevca u rječicu Babešnicu i potoka Mirtovače. Slabo uočljivi ostaci zidova i 2 veće gomile građevinskog šuta, možda ostaci kula.
LIT.: *M. S. Filipović* 1969 a, 85—86. B. Belić

05.22 GRADAČAC (Gradina), Gradačac. Srednjovjekovna tvrđava. Najstariji dijelovi utvrđenja nalaze se na južnoj strani prostranog platoa, iznad lučno povijenog korita rječice Gradašnice. Tu su slučajno otkriveni primjerci keramike iz 13—15. v. Grad se prvi put spominje 1461. pod imenom Gračac.
LIT.: *Č. Truhelka* 1909 a, 446—448. B. Belić

05.23 GRADIĆ, Matić, Orašje. Praistorijsko naselje. Istraživao A. Benac 1957. Kulturni sloj je dostizao debljinu od 1,50 m. Utvrđena su 2 građevinska horizonta i dvije faze kulturnog razvoja. U periodizaciji vinčanske kulturne grupe, ovo nalazište odgovara vinčansko-pločničkim fazama.
LIT.: *A. Benac* 1961, 43—46, Tbl. II—IV. B. Marijanović

05.24 GRADINA, Dugo Polje, Modriča. Paleolitska stanica i neolitsko naselje, smješteni na uzvišenju nad lijevom obalom Bosne. Kulturni sloj s najvišeg dijela erodiran. Na vrlo izduženom jugozapadnom platou površinski nalazi iz paleolita i neolita. Moguće postojanje neolitskog sloja i na jugoistočnom platou. B. Belić

05.25 GRADINA, Gornja Slatina—Grbača, Bosanski Šamac. Praistorijsko naselje. Istraživao A. Benac 1957. Kulturni sloj je dostizao debljinu od 1,80 m, a izdvojena su 2 građevinska horizonta i 2 faze kulturnog razvoja. Život na gradini u Grbači trajao je u vrijeme vinčanske kulture (Vinča-Pločnik).
LIT.: *A. Benac* 1961, 39—43, Tbl. I—II. B. Marijanović

05.26 GRADINA, Novi Grad, Odžak. Praistorijsko i srednjovjekovno naselje. Istaknuti brežuljak na obali Save. Površinski nalazi keramike pripadaju kasnom bronzanom ili starijem željeznom dobu i srednjem vijeku. B. Belić

05.27 GRADINA, Skugrić Gornji, Modriča. Ranosrednjovjekovno gradište i srednjovjekovni grad. Na visokoj terasi iznad posavske ravnice otkriveni su tragovi utvrđenja od nasute zemlje i keramički materijal koji pripada vrlo širokom vremenskom rasponu od ranog do razvijenog srednjeg vijeka. Oranjem se, pored komada pečene zemlje, nailaze i na tragove temelja zida od kamena. To su, vjerovatno, ostaci utvrđenog centra župe Nenavište.
LIT.: *L. Thallóczy* 1906, 406; *A. Handžić* 1975, 138—139. B. Belić

05.28 GRADINA, Tolisa, Gradačac. Praistorijsko naselje. Smješteno je na zaravanku uz lijevu obalu Tolise. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

05.29 GRČKO GREBLJE, Dugo Polje, Modriča. Srednjovjekovna nekropola. Na blagoj uzvisini povišе lijeve obale Bosne bilo je 15 spomenika (1 sljemenjak, 5 sanduka i 9 ploča), koji su u novije doba uništeni.
LIT.: *A. Handžić* 1974, 111—133. B. Belić

05.30 GREBLJE, Grebljice, Bosanski Šamac. Rimsko naselje. Na gredi uz nekadašnje riječno korito (?) izorava se građevinski šut i rimska keramika. B. Belić

05.31 GREBLJE, Gornja Međeđa, Gradačac. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Stećak u obliku sarkofaga, orijentiran SZ—JI, s natpisom; datiran u kraj 15. poč. 16. v.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1975, 27—31. N. Miletić

05.32 GREDA KOD HUMKE MIŠIĆA, Skugrić Gornji, Modriča. Srednjovjekovna nekropola. Pored rječice Tolise nalazi se niska zemljana humka u kojoj se oranjem otkrivaju grobovi sa prilozima oružja. B. Belić

05.33 GROB NA GRABU, Tramošnica, Gradačac. Srednjovjekovna nekropola. Na povišenoj obali nekog zabarenog potoka u posavskoj ravnici povremeno su otkrivani grobovi sa prilozima. Nekropola je u obliku niskih humki, u svemu 19 objekata, dok je desetak već ranije razoreno. U jednoj od njih otkrivena su 3 groba u jednom redu, ali bez priloga. Kasni srednji vijek. B. Belić

05.34 GROBLJE NA LIPI, Potočani, Odžak. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko sto spomenika u obliku amorfnih stela, od kojih je oko 20 ukrašenih motivom krsta. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 133. N. Miletić

05.35 HUMKA MIŠIĆA, Skugrić Gornji, Modriča. Praistorijski tumulus. U neposrednoj blizini rječice Tolise nalazi se humka promjera osnove oko 20, a visine oko 3,5 m. Bronzano ili željezno doba. B. Belić

05.36 HUMKA NA ŠENIČIŠTU, Skugrić Gornji, Modriča. Praistorijski tumulus. Nedaleko od rječice Tolise nalazi se humka promjera osnove 15—18 m i visine oko 2 m. Bronzano ili željezno doba. B. Belić

05.37 HUMKA NA VELIKOJ GREDI, Čardak, Modriča. Praistorijski tumulus. Nedaleko od rječice Tolise nalazi se humka promjera osnove 25—30 m i visine 4—5 m. Bronzano ili željezno doba. B. Belić

05.38 HUMKA U POLJU, Skugrić Gornji, Modriča. Praistorijski tumulus. Zemljano uzvišenje promjera osnove oko 20 m i visine 3—4 m. Bronzano ili željezno doba. B. Belić

05.39 JOŠIK, Jošik, Odžak. Rimsko naselje. Na staroj terasi rijeke Bosne, na velikom prostoru, ostaci rimskih građevina. Konstatovani su i tragovi supstrukcije jedne ceste. Rimsko doba. B. Belić

05.40 KADAR, Gornji Svilaj, Odžak. Paleolitsko nalazište. Iskopavanja su vršena u nekoliko navrata:

1965, 1966, 1974. i 1976. (Đ. Basler, A. Montet—White). Fertilni horizont, debeo oko 15 do 30 cm, nalazi se na dubini od 30 cm. Nekoliko stratuma potječe iz vremena kasnog gravettiena, a datirani su između 17.000 i 16.000 god. prije sadašnjosti. Vežu se za šire područje Panonije. Oko 70 cm ispod mlađepaleolitskog sloja postoje ostaci staništa s kulturom moustériena znatne starosti, što se može zaključiti po alatkama s prirodno poliranom površinom.
LIT.: *A. Montet-White — Đ. Basler* 1977, 531—544; *Đ. Basler* 1979, 318—319. Đ. Basler.

05.41 KALAJDŽIJE, Tramošnica, Gradačac. Praistorijsko naselje. Nalazište ima oblik niskog uzvišenja u ravnici. Sondiranje (B. Belić) je pokazalo postojanje kulturnog sloja debljine oko 0,7 m s nalazima keltsko-latenske keramike. Mlađe željezno doba.
B. Belić

05.42 KAMENOVI, Srnice, Gradačac. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 2 stećka u obliku sanduka s postoljem i sarkofaga s postoljem, orijentirana Z—I; veći broj spomenika je uništen. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 133. N. Miletić

05.43 KAMENJA, Gajevi, Bosanski Šamac. Velika ostava zlatnog i srebrnog novca. Nalaz se sastoji od 8 zlatnika bizantskog cara Romana III Argirusa (1028—1034) i 1270 srebrnih novčića tipa frizatika, koji potiču iz raznih kovnica salcburških nadbiskupa u Sloveniji, iz kovnica hrvatskog hercega Andrije, akvilejskog patrijarha, tršćanskog nadbiskupa i dr. Druga polovina 12. i prva polovina 13. st. T. Glavaš

05.44 KAMENJE, Gornje Ledenice, Gradačac. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, oštećenih i djelimično utonulih u zemlju. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 133. N. Miletić

05.45 CRKVA, Skugrić Gornji, Modriča. Srednjovjekovna crkva. Manji zaravnjen prostor na lijevoj obali rječice Tolise, na kojem su krčenjem šume nađeni temelji građevine, vjerovatno crkve. Kasni srednji vijek.
B. Belić

05.46 KOVAČEVAC, Kopanice, Orašje. Srednjovjekovno naselje. Uz savski nasip, nedaleko od sela, nađen je veći broj fragmenata srednjovjekovne keramike. V. Milić

05.47 KRNDIJA, Potočani, Odžak. Paleolitsko nalazište. Sondirao Đ. Basler 1960. Arheološki materijal nalazi se pri samoj površini, a potječe iz najstarijih faza mlađeg paleolitika.
LIT.: *Đ. Basler* 1970, 5—8, Tbl. I. Đ. Basler

05.48 KUĆIŠTA, Donja Tramošnica, Gradačac. Praistorijsko naselje. Na jedva naglašenoj gredi, prilikom iskopa zemlje za gradnju kuće, nađeni su brojni fragmenti keramike. Bronzano ili željezno doba.
B. Belić

05.49 KULINO BRDO, Gradačac. Praistorijska ostava zlatnog nakita. Sastojala se od različitog spiralnog nakita i odvijene zlatne žice, u ukupnoj težini od 745 gr. Nađena slučajno u kamenolomu 1907, nestala u toku I svjetskog rata. Srednje ili kasno bronzano doba.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1914, 75; *Z. Vinski* 1959, 223. B. Čović

05.50 KULIŠTE, Kruškovo Polje, Bosanski Šamac. Praistorijsko i rimsko naselje. Lokalitet se nalazi unutar starog meandra rijeke Bosne, a sastoji se od nekoliko uzvišenja tipa tela. Obradom zemlje razaraju se slojevi koji potiču iz neolita, kasnog bronzanog ili starijeg željeznog doba, mlađeg željeznog doba (keltsko-latenska keramika). Veoma brojni su ostaci rimskog građevinskog materijala i keramike.
LIT.: *B. Belić* 1965 a, 12. B. Belić

05.51 KUŽNO GREBLJE, Donji Hrgovi, Gradačac. Srednjovjekovno groblje. Na padini prostrane glavice bilo je oko 10 stećaka u obliku ploča i sanduka; uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

05.52 LUKAVAC, Lukavac, Gradačac. Pojedinačni nalazi novca: ilirsko-epirska drahma Damastiona (4. v. st. e), republikanski rimski novci: Didia i Rutilia, te rimskih careva: Augustus (27. g. st. e.—14. g. n. e.), Antoninus Pius (138—161), M. Aurelius (161—180) i Konstantinus II (337—340).
LIT.: *C. Patsch* 1902, 394 i 424. G. Kraljević

05.53 MADŽAREVAC, Dugo Polje, Modriča. Srednjovjekovna nekropola. Na najnižem obronku planine Vučjaka, iznad korita Ljubioče, nalazila se skupina od 3—4 stećka znatne veličine; uništeni su prilikom gradnje ceste 1975. Kasni srednji vijek.
B. Belić

05.54 MADŽARSKO GREBLJE, Novi Grad, Odžak. Srednjovjekovna nekropola. Na znatno povišenoj gredi nalazi se nekoliko kamenih spomenika u obliku stela i amorfnog kamenja. Kasni srednji vijek, možda 15. st. B. Belić

05.55 MADŽARSKO GREBLJE, Vranjak, Modriča. Srednjovjekovna nekropola. Visoko na ogranku planine Trebave postoji desetak stećaka utonulih u zemlju.
LIT.: *A. Handžić* 1975, 139. B. Belić

05.56 MADŽARSKO GROBLJE (Grabik), Vrbovac, Odžak. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 15 stećaka u obliku sanduka, od kojih su 2 ukrašena motivom krsta. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 132. N. Miletić

05.57 MANŽELJSKI GRAD, Donja Mahala, Orašje. Kasnoantički burgus. U meandru rijeke Save povišeno zemljište u promjeru oko 60 m sadrži znatne ostatke temelja masivno građenog objekta od kamena i debele kulturne slojeve sa mnogo ulomaka keramičkih posuda rimske provenijencije. Tu je otkriven i novac Konstancija Klora. Mjesto je bilo u funkciji od kasnog 3. do 6. st., a možda još i u ranom srednjem vijeku.
LIT.: *C. Patsch* 1902, 407—408; *D. Sergejevski* 1958, 262; *Đ. Basler* 1972, 58. Đ. Basler

05.58 MIHALJEVIĆA BREGOVI, Donja Dubica—Zorice, Odžak. Praistorijsko naselje. Na velikoj površini nalaze se rijetki fragmenti keramike koja se može opredijeliti u kasno bronzano ili starije željezno doba. B. Belić

05.59 MIŠINOVAČA, Četnica, Gradačac. Paleolitska stanica. Na nevelikom prostoru u području sela nailazi se na kremene odbitke i artefakte paleolitskog habitusa, ali neodređene kulturne pripadnosti.
Đ. Basler

05.60 MRAMORJE, Novi Grad, Odžak. Srednjovjekovna nekropola. Na gredi se nalazi nekoliko amorfnih kamenih spomenika. Kasni srednji vijek.
B. Belić

05.61 MRAMORJE, Skugrić Gornji, Modriča. Srednjovjekovna nekropola. Na rječnoj terasi podno masiva Trebave nalazila se skupina od većeg broja kamenih nadgrobnika koji su u novije doba uništeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

05.62 MRKE NJIVE, Pelagićevo, Gradačac. Praistorijsko naselje. Nedaleko od seoskog groblja nailazi se na ulomke keramičkih posuda koje je moguće datirati djelimično u starije, a djelimično u mlađe željezno doba (keltsko-latenska keramika). V. Milić

05.63 NEVOLJICA, Donji Svilaj, Odžak. Rimsko naselje. Na nešto povišenom, većem prostoru pored potoka Stojna, izorava se građevinski materijal i rimska keramika. B. Belić

05.64 NOVI GRAD, Novi Grad, Odžak. Praistorijska ostava bronzanih predmeta koju sačinjavaju: 7 sjekira-keltova, 1 ulomak sjekire s krilcima, 1 koplje i nekoliko ulomaka bronzanih objekata. Pripada starijoj fazi kasnog bronzanog doba (kraj br. doba D ili Ha A-1, kasno 13. ili 12. st. st. e.).
LIT.: *M. Mandić* 1927, 205; *K. Vinski-Gasparini* 1983, 654.
B. Čović

05.65 OBUDOVAC, Obudovac, Bosanski Šamac. Ostava od 800 komada rimskog carskog novca: od Gordianus III (238—243) do Postumus (258—267) preko Trebonianus Gallus (251—253) i Gallienus (253—268).
LIT.: *J. Petrović* 1955 a, 181. G. Kraljević

05.66 ODŽAK, Odžak. Srednjovjekovni spomenik—stećak, u sekundarnoj upotrebi. Kasni srednji vijek. N. Miletić

05.67 ORAŠĆE, Srnava, Odžak. Rimsko naselje. Površinskim pregledom nađeno rimske keramike (terra sigilata) i građevinske opeke. Lokalitet je skromne veličine. B. Belić

05.68 ORAŠJE, Orašje. Slučajni nalaz. Nekoliko bakarnih objekata, možda ostava. Sastoji se od jedne sjekire-čekića i 4 jezičaste sjekire-klina. Eneolit.
LIT.: *J. Brunšmid* 1902,47. B. Marijanović

05.69 OSTRA LUKA, Oštra Luka, Orašje. Velika ostava rimskog carskog novca pretežno Antoninijana iz 3. v.
LIT.: *C. Patsch* 1902, 425—435. G. Kraljević

05.70 PAOČKA MEĐA, Obudovac, Bosanski Šamac. Rimsko naselje i ostava novca. Lokalitet je na naglašeno povišenoj širokoj gredi, kojoj je na sjevernoj i istočnoj strani nisko zabareno zemljište. Prilikom iskopa šljunka otkriveni su temelji zidova od opeke i krečnog maltera; keramički fragmenti i željezni predmeti. Na istom prostoru otkrivena je ostava od 805 bronzanih novčića, pretežno iz sredine 3 st. (od Gordijana III do Galijena).
LIT.: *J. Petrović* 1955 a, 181—197, Tbl. I—III. B. Belić

05.71 PIVNICA (Gradić), Potočani, Odžak. Praistorijska gradina. Smještena je na omanjem, izdvojenom brdu strmih padina. Istraživao A. Benac 1958. i 1960. Kulturni sloj dostizao je debljinu do 2,00 m, a izdvojene su dvije faze kulturnog razvoja. Starija pripada eneolitu (kostolačkoj kulturi), a mlađa kasnom bronzanom dobu (kultura polja sa urnama, grupa Vis-Pivnica). Građevinska djelatnost starije faze je dosta skromno zasvjedočena, a među očuvanim nastambama ističe se jedna velika ovalna građevina koja je zauzimala centralno mjesto u naselju. Tipološke i ornamentalne odlike keramičkih izrađevina u potpunoj su saglasnosti s odgovarajućim nalazima na drugim naseljima ove kulture. Poseban značaj ovog naselja je u tome što je ono jedino nalazište kostolačke kulture sa njenim čistim odlikama i njen je najizrazitiji predstavnik. Osim keramičkog, među materijalom ovog naselja ističu se nalazi bakarnih igala i sitnih bakarnih izrađevina koje liče na malu okruglu dugmad.

Mlađi stratum Pivnice pripada mlađoj fazi kasnog bronzanog doba (Ha B-1/B-2). Za ovaj stratum značajan je i kasniji slučajan nalaz kamenih kalupa za izlivanje kopalja i keltova, te keramičkih posuda. Najmlađi nalazi (keltsko-latenska keramika) pripadaju kratkotrajnom naselju iz mlađeg željeznog doba.
LIT.: *A. Benac* 1962, 21—40, Tbl. I—X; *A. Benac* 1967, 155—160, Tbl. I—III. B. Marijanović

05.72 POLOJ, Orašje. Slučajan nalaz praistorijskog čamca. Prilikom niskog vodostaja u desnoj obali Save je 1979. pronađen monoksilni praistorijski čamac. Vjerovatno kasno bronzano ili željezno doba. V. Milić

05.73 POLJA, Donja Dubica—Zorice, Odžak. Praistorijsko naselje. Na dosta širokom prostoru nalaze se fragmenti keramike i drugi tragovi praistorijskog naselja. Kasno bronzano ili starije željezno doba. B. Belić

05.74 POLJE, Vidovice, Orašje. Rimsko naselje i groblje sa paljevinama. Istraživanje naselja je vršio V. Milić, a probno kopanje groblja I. Čremošnik. Sjeverno od sela nalaze se tragovi naselja iz 2—4. v. koji su najvećim dijelom uništeni. Sjevernije od ovog mjesta, uz rijeku, u probnoj sondi otkrivena je četvorokutna jama u koju je ukopana manja kružna jama koja je sadržavala paljene kosti, keramiku i novac 2. v.
LIT.: *M. Babić* 1980 a, 123; *M. Babić* 1980, 19. I. Čremošnik

05.75 POTOČANI, Potočani, Odžak. Novac rimskog cara Klodija Albina (193—197).
LIT.: *C. Patsch* 1902, 423. G. Kraljević

05.76 PRAVOSLAVNO GROBLJE, Pelagićevo, Gradačac. Praistorijsko naselje. Lokalitet je relativno niski tel na kojem je danas savremeno groblje. Pripada neolitu (vinčanska kultura). V. Milić

05.77 PRODANOVIĆA KUĆE, Gornji Svilaj, Odžak. Praistorijsko naselje. Smješteno je na blagoj padini Kadra prema koritu Save. Zaprema veći prostor. Kulturni sloj debeo je oko 0,60 m. Pripada eneolitu (kostolačka kultura). B. Belić

05.78 RADIŠNJAČA, Skugrić, Gornji, Modriča. Praistorijsko naselje. Prilikom kopanja kanala nađeni su tragovi kulturnog sloja s kremenim odbicima i fragmentima keramike. Neolit. B. Belić

05.79 SELIŠTE, Veliki Drenovac—Potočani, Odžak. Srednjovjekovna nekropola. Od prvobitnih oko 50 stećaka sačuvana su samo 4 spomenika u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 133. N. Miletić

05.80 SILJEVAC, Hasić—Škarići, Bosanski Šamac. Rimsko naselje. Na izduženoj gredi uz presušeno riječno korito, na dužem potezu izorava se rimska keramika. Vjerovatno naselje rimske provenijencije. B. Belić

05.81 SRPSKA VAROŠ, Modriča. Praistorijska ostava. Ostava se sastojala od oko tridesetak predmeta od bronze, ali je od nje sačuvan samo 1 kelt. Kasno bronzano doba. B. Belić

05.82 ŠAŠ BARA, Pelagićevo, Gradačac. Nekropola ravnih grobova. Lokalitet je smješten na gredi uz obalu bare. Zaštitno iskopavanje B. Belić 1980. Grobovi sa spaljivanjem (tipa Barice). Srednje ili kasno bronzano doba. B. Belić

05.83 TALINOVAC (Na Madžarevcu), Dugo Polje, Modriča. Praistorijsko naselje. Na lijevoj obali Lju-

bioče nalazi se prostrano uzvišenje s rijetkim površinskim nalazima keramike i kremenih odbitaka. Neolit. B. Belić

05.84 TOLIĆA BRDO, Novo Selo, Odžak. Praistorijsko naselje. Na prostoru u obliku povišene grede nađeni su primjerci kućnog lijepa i keltsko-latenske keramike. B. Belić

05.85 TOLISA, Tolisa, Orašje. Slučajni nalazi iz neolita i bronzanog doba. Grupu eneolitskih bakarnih objekata (vjerovatno ostava) sačinjavaju: 1 sjekira-čekić i 4 dlijeta. Uz ovu grupu nalaza pominju se i bronzani objekti: 1 srp, 1 naočarasta fibula, narukvica i prsten od žice, dugme i sl. Obje grupe nalaza, navodno, potiču iz tumulusa, što nije vjerovatno, a fibula pouzdano nije iz sjeverne Bosne.
LIT.: *Š. Ljubić* 1889, 96, Tbl. XIV, 89—91. B. Marijanović

05.86 TOPOLOVACA BREGOVI, Donja Dubica—Trnjak, Odžak. Praistorijsko naselje. Na gredi pored starog rukavca Save izorava se keramika, kućni lijep i životinjske kosti. Kasno bronzano ili starije željezno doba. B. Belić

05.87 TRAMOŠNICA, Tramošnica, Gradačac. Pojedinačni nalazi novca: drahma Dyrrhachiuma, republikanski novci: Julia, Iunia, Mamilia i Papia, te rimskih careva: Claudius (268—270) i Valentinianus (375—392).
LIT.: *C. Patsch* 1902, 424. G. Kraljević

05.88 TRAVNJAČA, Pelagićevo—Četnica, Gradačac. Praistorijsko naselje. Na zaravanku iznad doline potoka Četnice po površini se nalaze rijetki fragmenti keramike i komadi kućnog lijepa. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

05.89 UŠĆE LJUBIOČE, Dugo Polje, Modriča. Praistorijsko, rimsko i ranoslovensko naselje. Na terasi rijeke Bosne neposredno uz ušće Ljubiočice prilikom gradnje nove ceste, razoreni su ostaci naselja iz više epoha. Prema nalazima keramike radi se o neolitu, rimskom dobu i ranom srednjem vijeku. B. Belić

05.90 VIDOVICE, Vidovice, Orašje. Rimski bakreni novac: Traianus (98—117), Numerianus (283—285) i Konstantinus II (337—340).
LIT.: *C. Patsch* 1902, 436. G. Kraljević

05.91 VIGNJIŠTE, Babešnica, Modriča. Praistorijsko naselje. Na lijevoj obali rječice Babešnice, pred njenim ulaskom u dolinu rijeke Bosne, na blago povišenom brežuljku, slojevi praistorijskog naselja, jako oštećeni intenzivnom gradnjom kuća u 19. v. Neolit. B. Belić

05.92 VLADIĆKA, Novi Grad, Odžak. Praistorijsko naselje. Na gredi nedaleko od savskog nasipa nađeni su po površini brojni ostaci kulturnog sloja. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

05.93 VUČIĆI, Pelagićevo—Četnica, Gradačac. Praistorijski tumuli s paljevinom. Na prostranoj zaravni iznad doline potoka Četnice, dvije niske zemljane humke. Istraživao: B. Belić. Nađeno je ukupno 18 grobova sa spaljivanjem (tipa Barice), s malim brojem priloga (keramičke posude, nakit, zrna od staklene paste). Srednje i početak kasnog bronzanog doba. B. Belić

05.94 ZABARA, Orlovo polje, Gradačac. Praistorijsko naselje. Smješteno je na gredu uz zabareno korito povremene pritoke Tolise. Ima oblik tela iz kojeg se izorava keramika, kućni lijep, kremeno i glačano kameno oruđe. Neolit. B. Belić

05.95 ZASJEKA, Novo selo, Bosanski Šamac. Praistorijsko naselje. Kremeni odbici i fragmenti keramike na širem prostoru najvišeg položaja prirodne grede uz zabareno rječno korito. Neolit. B. Belić

05.96 ZDREBAN (Perića brdo), Skugrić Gornji, Modriča. Srednjovjekovna nekropola. Smještena je na uzvišenju i pretežno uništena. Očuvana su 2 fragmenta većih sanduka, fragment veće ploče i više manjih ploča. Kasni srednji vijek. B. Belić

05.97 ŽIVKOVO POLJE, Skugrić Gornji, Modriča. Praistorijsko naselje. Zauzima prilično veliki prostor uz rijeku Tolisu. Prilikom oranja nailazi se na fragmente keramike, kremene alatke, glačana kamena oruđa i kućni lijep. Neolit. B. Belić

REGIJA 6.

REGIJA 6: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. AĆIMOVIĆ, Vršani, Bijeljina
2. ADICE, Ostojićevo, Bijeljina
3. AGIĆA GROBLJE, Koraj, Lopare
4. ALAKOVAC, Golo Brdo, Bijeljina
5. AMAJLIJE 1, Amajlije, Bijeljina
6. AMAJLIJE 2, Amajlije, Bijeljina
7. BABIĆA BRDO, Glavičice, Bijeljina
8. BANDERA, Kučić Kula, Zvornik
9. BARA, Skakava Donja—Jagodnjak, Brčko
10. BARA, Vukšić Gornji, Brčko
11. BARICA, Dubrave, Brčko
12. BAŠĆE, Dardagani, Zvornik
13. BAŠĆURINE, Ulice—Rogozan, Brčko
14. BATKOVIĆ, Bijeljina
15. BEGLUCI, Dvorovi, Bijeljina
16. BEGLUCI, Patkovača, Bijeljina
17. BEGOVAČA, Dvorovi, Bijeljina
18. BEGOVA NJIVA, Jusići, Zvornik
19. BIJELJINA, Bijeljina
20. BJELOVNIĆE, Krstac, Ugljevik
21. BOCAVAČA, Bogutovo Selo, Ugljevik
22. BOGUTOVO SELO, Bogutovo Selo, Ugljevik
23. BOLJIKOVICE, Krepšić, Brčko
24. BOSANSKA RAČA 1, Bijeljina
25. BOSANSKA RAČA 2, Bijeljina
26. BRDO, Dvorovi, Bijeljina
27. BRDO, Gornja Laništa, Brčko
28. BRDO—KONAČIŠTE, Triješnica, Bijeljina
29. BRČKO, Brčko
30. BREKINJA, Skakava Donja—Jagodnjak, Brčko
31. BREZJAK, Donja Glumnina, Zvornik
32. BREZOVICA, Bijeljina
33. BREZOVO POLJE, Brezovo Polje, Brčko
34. BRODAC, Bijeljina
35. BRODIĆ, Dvorovi, Bijeljina
36. BUDŽAK, Dvorovi, Bijeljina
37. BULOŽANI, Skočić, Zvornik
38. CERIĆI, Piperi, Lopare
39. CRKVICE, Humci, Lopare
40. CRKVINA, Koraj, Lopare
41. CRKVINE, Batković, Bijeljina
42. CRKVIŠTE, Batković, Bijeljina
43. CRKVIŠTE, Janja, Bijeljina
44. CRKVIŠTE, Rožanj, Zvornik
45. CRNA STIJENA, Donje Snagovo, Zvornik
46. ĆAIR, Dvorovi, Bijeljina
47. ĆERKOVINA, Kučić—Kula, Zvornik
48. ĆOLAKOVAĆA, Golo Brdo, Bijeljina
49. DOBROVAC, Čelić, Lopare
50. DOLI, Vražići, Lopare
51. DONJA BALJKOVICA, Zvornik
52. DONJA BUKOVICA, Bijeljina
53. DONJI BARDAČILOVAC, Jablanica, Lopare
54. DRENOV DO, Miladići, Lopare
55. DUGI KAJIŠI, Dazdarevo, Bijeljina
56. ĐEBINA BAŠTA, Janja, Bijeljina
57. ĐERUŠA, Priboj, Lopare
58. GLAVICA, Gušteri, Zvornik
59. GLAVICA, Jusići, Zvornik
60. GLAVICA, Kučić Kula, Zvornik
61. GLAVIČARKA, Velika Obarska, Bijeljina
62. GLAVIČICE, Bijeljina
63. GOJSOVAC, Dvorovi, Bijeljina
64. GOLO BRDO, Bijeljina
65. GORNJA BUKOVICA, Bijeljina
66. GORNJE ZABRĐE, Ugljevik
67. GORNJI BARDAČILOVAC, Jablanica, Lopare
68. GRADAC, Batković, Bijeljina
69. GRADAC, Branjevo, Zvornik
70. GRADAC, Trnovica, Zvornik
71. GRADAČAC, Liješanj, Zvornik
72. GRADINA, Sapna, Zvornik
73. GRADINA, Šetići, Zvornik
74. GRADINE, Ostojićevo, Bijeljina
75. GRADINICA, Pađine, Zvornik
76. GRBAVCI, Zvornik
77. GROBLJE, Đulići, Zvornik
78. GROBLJE, Guvno, Zvornik
79. GROBLJICE, Drijenča, Lopare
80. GROMILE, Zelinje, Zvornik
81. HAJDUKOVO BRDO, Tobut, Lopare
82. HAMZINOVAČA, Skočić, Zvornik
83. HERIĆI, Rastošnica, Zvornik
84. HRUST, Priboj, Lopare
85. HUMKA, Krepšić, Brčko
86. JABLAN—GRAD, Ugljevik
87. JANJKUŠA, Skakava Donja—Jagodnjak, Brčko
88. JARDAN, Zvornik
89. JASENICA, Zvornik
90. JAZBINE 1, Batković, Bijeljina
91. JAZBINE 2, Batković, Bijeljina
92. JEZERO, Dazdarevo, Bijeljina
93. JEZERO, Roćević, Zvornik
94. KALAC, Koraj, Lopare
95. KALDRMA, Tutnjevac, Ugljevik
96. KALUDRANI, Zvornik
97. KAMENIK, Donji Vukšić, Brčko
98. KAMENIK, Triješnica, Bijeljina
99. KAMENJARA, Jardan—Karakaj, Zvornik
100. KARAKAJ, Jardan, Zvornik
101. KARAVLAŠKE KUĆE, Pađine, Zvornik
102. KASTEL, Lukavica, Lopare
103. KLIS, Batković, Bijeljina
104. KLISA, Donja Baljkovica, Zvornik
105. KLISICA, Klisa, Zvornik
106. KLJENOVCI, Maoča, Brčko
107. KORAJ, Lopare
108. KORDUNI, Glumina, Zvornik
109. KOSA, Askići, Zvornik
110. KOSICA, Hajdarevići, Zvornik
111. KOZLUK 1, Zvornik
112. KOZLUK 2, Zvornik
113. KRČEVINA, Rastošnica, Zvornik
114. KRČEVINA, Tutnjevac, Ugljevik
115. KRČEVINE, Trnovica, Zvornik
116. KRČEVINE, Vakuf, Lopare
117. KRČEVINE, Zelinje, Zvornik
118. KREMENJAK, Velika Obarska, Bijeljina
119. KRIVA BARA, Dvorovi, Bijeljina
120. KUČLAT, Zvornik

06.48 **ČOLAKOVACA,** Golo Brdo, Bijeljina. Praistorijsko naselje. Na oranicama sjeverozapadno od sela nalaze se fragmenti keramike, dijelovi kamenih sjekira i nukleusi. Vinčanska kultura, neolit.
M. Kosorić

06.49 **DOBROVAC,** Čelić, Lopare. Praistorijsko naselje. Na brežuljkastom terenu sjeverno od sela, a pored rijeke Šibošnice, nalaze se ostaci naselja. Debljina kulturnog sloja iznosi oko 1,30—1,40 m, a jame su ukopane i do 2,10 m. Građevinski ostaci pokazuju postojanje dva horizonta stanovanja. Najbrojnije nalaze čini keramički materijal, među kojim se nalaze i dvije statuete. Kremena oruđa su dosta brojna, a sjekire rijeđe. Nalazi pokazuju karakteristike mlađe vinčanske kulture kasnog neolita.
LIT.: *M. Kosorić* 1970, a, 10. M. Kosorić

06.50 **DOLI,** Vražići, Lopare. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Stećak u obliku sarkofaga s natpisom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *M. Vego* 1981, 62—63, Sl. 20. N. Miletić

06.51 **DONJA BALJKOVICA,** Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku sarkofaga, ukrašen stiliziranim spiralnim i biljnim ornamentom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 205. N. Miletić

06.52 **DONJA BUKOVICA,** Bijeljina. Nalaz barbarske tetradrahme. G. Kraljević

06.53 **DONJI BARDAČILOVAC,** Jablanica, Lopare. Praistorijska nekropola. Na uzvišenju iznad sela, otkriveno je više skeletnih grobova sa bogatim metalnim prilozima, koji se sastoje od fibula, naočarastih privjesaka sa visokim lukom, tordiranih ogrlica, narukvica, dugmadi, saltaleona i keramičkih posuda u obliku šolje. Kraj kasnog bronzanog — početak željeznog doba (Ha B2—B3, 9—8. v. st. e.). V. Milić

06.54 **DRENOV DO,** Miladići, Lopare. Praistorijska ostava. Na obali Šibošnice otkrivena ostava bronzanih predmeta: tri spiralne narukvice, dvije rebraste narukvice, dvije tordirane ogrlice, jedna fibula Golinjevo tipa, sitni nakit, pet srpova i jedna sjekira-kelt. Ostava pripada mlađoj fazi kasnog bronzanog doba (Ha B-2, 9. v. st. e.).
LIT.: *Ć. Truhelka* 1906 c, 265—275; *B. Čović* 1971, 322.
B. Čović

06.55 **DUGI KAJIŠI,** Dazdarevo, Bijeljina. Praistorijska nekropola. Na dubini od 1 m otkriveno više urni sa sagorjelim ostacima pokojnika. Među nalazima i primjerak »dačke šolje«. Vjerovatno mlađe željezno doba. M. Kosorić

06.56 **ĐEBINA BAŠTA,** Janja, Bijeljina. Rimska zgrada. Ostaci građevine nalaze se na prostoru zvanom Obarišta. Prilikom oranja nađen je rimski novac i podnica zgrade. Lokalitet nije posebno istraživan.
LIT.: *C. Patsch* 1897, 520. I. Čremošnik

06.57 **ĐERUSA,** Priboj, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 30 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I, prilično oštećenih; ukrasni motivi: krst, spirala, jabuka, štap, ljudska figura. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 196. N. Miletić

06.58 **GLAVICA,** Gušteri, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka i stela, orijentiranih Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 207. N. Miletić

06.59 **GLAVICA,** Jusići, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Od nekadašnje prostrane nekropole sačuvan samo stećak u obliku sarkofaga, ukrašen motivom dvostruke spirale, rozetom i vijencem; ostali spomenici, uglavnom u obliku stela. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 203. N. Miletić

06.60 **GLAVICA,** Kučić Kula, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 30 stećaka u obliku sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I. Ostali spomenici uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 206. N. Miletić

06.61 **GLAVIČARKA,** Velika Obarska, Bijeljina. Rimsko naselje. Na platou između rječice Čađavice i jednog potoka površinski nalazi rimske opeke i keramike. Prilikom kopanja zemlje nalaženi su zidovi i podnice od opeka. Sudeći po prostoru na kojem su konstatovani nalazi moglo bi se raditi o većem naselju iz rimskog doba.
LIT.: *C. Patsch* 1897, 519. I. Čremošnik

06.62 **GLAVIČICE,** Bijeljina. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Uz pravoslavno groblje nalazi se stećak u obliku sarkofaga, orijentiran Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 192. N. Miletić

06.63 **GOJSOVAC,** Dvorovi, Bijeljina. Srednjovjekovno naselje. Istraživanja (S. Perića 1979) bila su probnog karaktera. Od pokretnog materijala pronađeni su keramički ulomci koji po fakturi i ornamentici pripadaju ranom srednjem vijeku. V. Milić

06.64 **GOLO BRDO,** Bijeljina. Praistorijski grob. Na dubini od oko 1 m otkriven je grob sa skeletom. Nađen je glineni teg, keramika i dio astragalnog pojasa od bronze. Vjerovatno mlađe željezno doba.
M. Kosorić

06.65 **GORNJA BUKOVICA,** Bijeljina. Srednjovjekovno groblje. U pravoslavnom groblju sačuvano 5 stećka u obliku sarkofaga i amorfnog kamenja; oritirani Z—I, znatno oštećeni; na steli tragovi natpisa. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 192. N. Miletić

06.66 **GORNJE ZABRĐE,** Ugljevik. Srednjovjekovno groblje. U pravoslavnom groblju sačuvana 4 stećka u obliku sarkofaga i amorfnog kamenja; orijentacija Z—I. Sarkofag ukrašen dvostrukom spiralom i rozetom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 196. N. Miletić

06.67 **GORNJI BARDAČILOVAC,** Jablanica, Lopare. Praistorijska gradina. Na uzvišenju nedaleko od praistorijske nekropole D. Bardačilovac, prilikom gradnje seoskog vodovoda, nailazilo se na ulomke keramičkih posuda s kraja bronzanog i iz željeznog doba. V. Milić

06.68 **GRADAC,** Batković, Bijeljina. Praistorijsko naselje. Na uzvišenju oko 6 km sjeverno od sela nalaze se tragovi naselja sa slojem debljine 1,70 i 1,90 m. Konstatovana su dva horizonta stanovanja. Pokretni materijal pokazuje karakteristike vinčanske kulture. Pored keramike nađena je i jedna glinena životinjska figurina. Kasni neolit.
LIT.: *M. Kosorić—B. Stalio* 1967, 21. M. Kosorić

06.69 **GRADAC,** Branjevo, Zvornik. Rimska utvrda i pojedinačni nalazi. Ostaci objekta zidanog od kamena i širokih opeka, možda manja utvrda pored rimske ceste. Ovdje je nađen željezni trnokop, kresivo za dobivanje vatre, željezni lanac, manja sre-

brna zdjelica, list noža kao i nadgrobni anepigrafski spomenik. Naselje bi se moglo datirati u 3—4. v.
LIT.: *E. Vorličelc* 1896, 197—199; *I. Bojanovski* 1981 c, 153.
V. Paškvalin

06.70 GRADAC, Trnovica, Zvornik. Praistorijska gradina i rimsko naselje. Na udaljenosti oko 500 m SZ od sela nalazi se nisko uzvišenje čijom se ivicom pruža suhozid. U podnožju brda nađeni su tragovi kućnog lijepa, kremenje i fragmenti atipične praistorijske keramike.

Na drugom uzdignutijem dijelu brda nalaze se ostaci zida rađenog od kamena s malterom. Prilikom razvlačenja zida mještani su pronalazili gvozdene predmete. Rimsko doba. M. Kosorić

06.71 GRADAČAC, Liješanj, Zvornik. Praistorijska gradina. Na brdu visine oko 200 m nalazi se manji plato. Keramički materijal pri podnožju brijega pripada kasnom bronzanom dobu. M. Kosorić

06.72 GRADINA, Sapna, Zvornik. Kasnoantički refugium. Na vrhu brijega nalaze se potezi slabo građenih zidova i fragmenti grubo rađene tamnosive keramike. Nalazište je, sudeći po prilikama terena, moguće datirati u vrijeme od 4. do 6. st. n. e.
Đ. Basler

06.73 GRADINA, Šetići, Zvornik. Prethistorijska gradina, rimsko i srednjovjekovno utvrđenje. Na platou brijega i na južnoj padini površinski nalazi praistorijske keramike, kremena, rimske i srednjovjekovne keramike starijih i mlađih oblika. Od zidova rimskog utvrđenja vidljivi su samo slabi ostaci na platou i južnoj padini. Eneolit ili bronzano doba, rimsko doba, rani i kasniji srednji vijek.
I. Čremošnik

06.74 GRADINE, Ostojićevo, Bijeljina. Slavensko naselje. Istraživao S. Perić (1971—1980). Otkriveni su, na većoj površini, ostaci naselja sa stambenim objektima zemuničkog tipa, snabdjevenim ognjištima i pećima. Pored brojnih nalaza keramike, kućnog lijepa, pepela i sl. nalaženi su i željezni vrhovi strijela. Rani srednji vijek.
LIT.: *S. Perić* 1971, 90—91; *S. Perić* 1973, 88—89; *S. Perić* 1974, 114—115. V. Milić

06.75 GRADINICA, Pađine, Zvornik. Praistorijska gradina. Na udaljenosti od oko 1 km zapadno od puta Zvornik—Bijeljina, uzdiže se manje brdo na čijim padinama se nalazi nedovoljno tipičan keramički matertjal iz praistorijskog doba. M. Kosorić

06.76 GRBAVCI, Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljen stećak u obliku sarkofaga, orijentiran Z—I, oštećen. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 206. N. Miletić

06.77 GROBLJE, Đulići, Zvornik. Rimsko naselje. Na kosini brežuljka na četiri mjesta temelji zgrada sa mnogo ulomaka rimske opeke. Nalažena su i vatrišta. Doba rimske vladavine. I. Čremošnik

06.78 GROBLJE, Guvno, Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. U seoskom groblju 2 stećka u obliku stela. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 205—206. N. Miletić

06.79 GROBLJICE, Drijenča, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 28 stećaka u obliku stela; ukrasne motive čine krst, polumjesec, krug, spirala i mač. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 194. N. Miletić

06.80 GROMILE, Zelinje, Zvornik. Rimsko naselje. Na oranicama poviše lijeve obale Drine nalaze se fragmenti keramičkih posuda i dijelovi opeka. Rimsko doba. M. Kosorić

06.81 HAJDUKOVO BRDO, Tobut, Lopare. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u obliku stela, ukrašena motivom jabuke i sablje. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 195. N. Miletić

06.82 HAMZINOVAČA, Skočić, Zvornik. Praistorijska nekropola sa tumulima. Na udaljenosti oko 500 m od puta Zvornik—Bijeljina, leži nekropola sa 15 humki prečnika između 10 i 18 m, visine od 0,50 do 1,20 m. Vremenom su humke razvučene i u većem broju prekopane. Vjerovatno bronzano doba.
M. Kosorić

06.83 HERIĆI, Rastošnica, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 202. N. Miletić

06.84 HRUST, Priboj, Lopare. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u obliku sarkofaga i stele, ostali oštećeni; orijentacija Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 196. N. Miletić

06.85 HUMKA, Krepšić, Brčko. Vjerovatno praistorijsko naselje. Površinski nalazi neolitske i latenske keramike. B. Marijanović

06.86 JABLAN-GRAD, Ugljevik. Slučajni nalaz. S ovog mjesta potječe nalaz bronzane narukvice. Srednje bronzano doba. B. Čović

06.87 JANJKUŠA, Skakava Donja — Jagodnjak, Brčko. Srednjovjekovno naselje. Istraživao S. Perić 1979. Pronađeni su fragmenti slavenske keramike. Rani srednji vijek. V. Milić

06.88 JARDAN, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u obliku stela; bogati ukras jednog spomenika čine geometrijski, spiralni i biljni motivi. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 206—207. N. Miletić

06.89 JASENICA, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 10 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga; ukrasni motivi arkade i vegetabilni ornament. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 202. N Miletić

06.90 JAZBINE 1, Batković, Bijeljina. Ranoslavensko naselje. Istraživala I. Čremošnik 1971—1973. Naselje pripada tipu raštrkanog velikog naselja. Njegov zapadni dio zalazi pod današnje selo, a sjeverozapadni je dijelom oštećen ukopavanjem grobova iz kasnijeg vremena. Nastambe se datiraju od sredine 7. do sredine 9. v. Samo u dvije nastambe nađena je srednjovjekovna keramika, dok je u ostalim zastupljena keramika razvijenog praškog tipa (od sredine 7. do početka 8. v.), zatim primjerci slični tipu Luka Raikovecka (8. v.) i grupa sa raznovrsnim obodima i boljom strukturom (kraj 8. do sredine 9. v.).

Pronađen je veći broj objekata tipa poluzemunice koji su služili i kao nastambe i kao radionice za preradu željezne rude. Stariji objekti su kružnog oblika sa zidovima od dva reda kolja opletenog pleterom i oblijepljenog lijepom, dok su mlađi objekti plići i izduženi, a kolje je zamijenjeno redom stubova. Pod konac razvoja naselja javljaju se nadzemne kružne drvene zgrade sa masivnim nosivim stupovima. Otkrivena je jedna redukciona peć, ognjišta, te koritaste jame u kojima je vršena rafinacija željezne rude. Ove radionice potječu iz 8. v. Nalazi naušnica i bobaka pokazuju da su se stanovnici naselja, pored zemljoradnje, stočarstva, taljenja i obrade željeza, bavili i trgovinom (razmjenom).
LIT.: *I. Čremošnik* 1971 a, 88; *I. Čremošnik* 1973, 87—88; *I. Čremošnik* 1974, 113—114; *I. Čremošnik* 1977. I. Čremošnik

06.91 JAZBINE 2, Batković, Bijeljina. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Stećak u obliku sanduka s natpisom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 191. N. Miletić

06.92 JEZERO, Dazdarevo, Bijeljina. Rimski nalazi. Prilikom kopanja šljunka otkopana je rimska posuda, željezni nož i sjekira. V. Milić

06.93 JEZERO, Roćević, Zvornik. Praistorijska nekropola sa tumulima. Istraživala M. Kosorić (1968—1972. i 1977—1979). Nekropola se prostire na više međusobno povezanih parcela, pod raznim nazivima (Jezero, Šume, Livade i Lugovi). Ustanovljeno je 107 humki, od toga na parceli Jezero 35, na parceli Šume 40, na Livadama 20 i na parceli Lugovi 12 humki. Ukupno je istraženo 15 humki.

Sahranjivanje je dvojako: spaljivanje i skeletno, koje je brojnije. Sagorjeli ostaci pokojnika polagani su na zemlju, a samo u jednom od istraženih grobova bili su sahranjeni u urni. Priloge grobova činili su pretežno trošni i nedovoljno tipični fragmenti praistorijske keramike. Kod skeletnog načina sahranjivanja, samo u dva slučaja pokojnici su položeni na zemlju. U ostalim grobovima polagani su na pravougaona postolja, izgrađena od kamena i šljunka ili samo od šljunka. Grobovi su najčešće bili oivičeni kamenim vijencem, od jednog do tri reda kamena i prekriveni kamenom. Pokojnici su polagani na postolja na lijevi ili desni bok u blago zgrčenom položaju. Noge su bile savijene u koljenima a ruke savijene u laktovima, sa šakama okrenutim prema licu. Inventar grobova čine uglavnom metalni nalazi od bronze. Keramički materijal zastupljen je sa manjim sudovima, bikoničnog oblika kao i sa primjerkom poklopca. Nađene su i perle od ćilibara, te igle, narukvice, ogrlice, saltaleoni, karike, prstenje za kosu, naočarasti privjesci, bodež i mač — sve od bronze. Istraženi grobovi pripadaju srednjem i početku kasnog bronzanog doba.
LIT.: *M. Kosorić—D. Krstić* 1970, 23; *M. Kosorić—D. Krstić* 1972 a, 9; *M. Kosorić* 1976, 90; *M. Kosorić* 1978 a, 23; *M. Kosorić* 1982, 41. M. Kosorić

06.94 KALAC, Koraj, Lopare. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Stećak u obliku sarkofaga, orijentiran Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 193. N. Miletić

06.95 KALDRMA, Tutnjevac, Ugljevik. Rimsko i srednjovjekovno naselje. Istraživala I. Čremošnik 1956. Na niskim brežuljcima oko Krive rijeke ispitana je mala rimska vila sa 4 prostorije i trijemom, koja je kasnije služila kao slavenska nastamba sa dva ognjišta i jamom za otpatke. Većina slavenske keramike je sa trakastim obodima.
LIT.: *C. Patsch* 1897, 520; *I. Čremošnik* 1958 a, 37. I. Čremošnik

06.96 KALUDRANI, Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sarkofaga, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 204. N. Miletić

06.97 KAMENIK, Donji Vukšić, Brčko. Praistorijsko naselje. Na njivama se nailazi na ulomke keramičkih posuda i fragmente lijepa. Neolit. V. Milić

06.98 KAMENIK, Triješnica, Bijeljina. Slučajni nalaz. Kopanjem šljunka pronađena su tri gvozdena koplja i dva novčića. Latensko doba.
LIT.: *Z. Marić* 1961, 43. M. Kosorić

06.99 KAMENJARA, Jardan—Karakaj, Zvornik. Rimska zgrada. Na njivi se nalaze ostaci građevine zidane od kamena, fragmenti keramike i amfora. I. Čremošnik

06.100 KARAKAJ, Jardan, Zvornik. Praistorijsko naselje. U profilu zasječenog puta nalaze se tragovi kulturnog sloja sa grumenjem lijepa i atipičnim fragmentima praistorijske keramike. M. Kosorić

06.101 KARAVLAŠKE KUĆE, Padine, Zvornik. Praistorijska nekropola sa humkama. Leži na blagoj padini udaljenoj od Drine oko 200 m. Na nekropoli se 1968. g. nalazilo 26 zemljanih humki, prečnika između 10 i 30 m, visine od 0,60 do 2,50 m. Nasute su zemljom. Istraženo je 12 humki (M. Kosorić 1968—1972, 1979, 1982). U jednoj je ustanovljen ritus spaljivanja (bez urne), a u ostalim humkama isključivo inhumacije. Grobne konstrukcije su izgrađene od kamena i šljunka ili samo od šljunka. Pojedini grobovi su bili oivičeni kamenim vijencem a neki prekriveni i visokom naslagom kamena. Pokojnici su položeni na bok, u blago zgrčenom položaju. Prilozi su: manji bikonični sudovi, perle od ćilibara, bronzani nakit (igle od kojih je jedna dugačka 91,5 cm, narukvice, pinceta, saltaleoni, srcoliki privjesci) i oružje (bodež, sjekira sa krilcima). Grobovi pripadaju srednjem i kasnom bronzanom dobu.
LIT.: *M. Kosorić—D. Krstić* 1970, 23; *M. Kosorić—D. Krstić* 1972 a, 9; *M. Kosorić* 1975, 15; *M. Kosorić* 1980 a, 35. M. Kosorić

06.102 KASTEL, Lukavica, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvan 21 stećak u obliku sanduka, sarkofaga i stubova (stela); orijentirani Z—I, djelimično oštećeni. Na jednom sarkofagu ostaci natpisa. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 193. N. Miletić

06.103 KLIS, Batković, Bijeljina. Praistorijski pojedinačni nalazi. Prilikom poljoprivrednih radova 1964. g. pronađeno je željezno koplje. Željezno doba. M. Kosorić

06.104 KLISA, Donja Baljkovica, Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka, u obliku sarkofaga i stele, oštećena. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 205. N. Miletić

06.105 KLISICA, Klisa, Zvornik. Srednjovjekovna crkva. Prilikom obrade zemlje nailazi se na kamenje koje prema tradiciji potiče iz porušene crkve. Srednji vijek. I. Čremošnik

06.106 KLJENOVCI, Maoča, Brčko. Srednjovjekovni grobovi. Sačuvana samo dva stećka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek. N. Miletić

06.107 KORAJ, Lopare. Rimska građevina i barbarski novac. Na površini zemlje nalazi rimske cigle i keramike što ukazuje na ostatke neke građevine. Rimsko doba. Iz istog mjesta potječe i nalaz drahme barbarskog kova iz 4. st. st. e. kao i keltski novčić iz 1. st. st. e. I. Čremošnik—G. Kraljević

06.108 KORDUNI, Glumina, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 15 stećaka u obliku sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I; ukras nekoliko spomenika čine stilizirani spiralni i biljni motivi, polumjesec i mač. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 207. N. Miletić

06.109 KOSA, Askići, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 15 stećaka u obliku sarkofaga; jedan ukrašen motivom krsta. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 207. N. Miletić

06.110 KOSICA, Hajdarevići, Zvornik. Prethistorijska gradina. Locirana je na brežuljku koji ima s tri

strane okomite padine, dok se istočni kraj veže grebenom sa glavicom Bukvik. Na istočnoj strani vidi se trag nasipa od kamena. Većina prehistorijske keramike nađena je na padini brijega. Pripada kasnom neolitu, eneolitu i bronzanom dobu. I. Čremošnik

06.111 KOZLUK 1, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 8 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 204. N. Miletić

06.112 KOZLUK 2, Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Sačuvan 1 stećak u obliku sarkofaga, ukrašen motivom arkada i stiliziranim biljnim i spiralnim ornamentom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 204. N. Miletić

06.113 KRČEVINA, Rastošnica, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 10 stećaka u obliku sarkofaga, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 202. N. Miletić

06.114 KRČEVINA, Tutnjevac, Ugljevik. Nalaz rimskog novca. Bronza, Licinije (308—324). G. Kraljević

06.115 KRČEVINE, Trnovica, Zvornik. Praistorijsko naselje, nekropola sa humkama i groblje iz srednjeg vijeka. Naselje leži na platou iznad najniže terase rijeke Drine, 200 m zapadno od puta Zvornik—Bijeljina. Debljina kulturnog sloja varira između 0,70 i 0,90 m. Brojni nalazi lijepa, dijelovi poda, tragovi kolja, stubovi i ognjišta, zatim keramički materijal, a u većem broju i kremeni nožići. Kamene sjekire su rijeđe. Mlađa vinčanska kultura, kasni neolit.

Nekropola leži zapadno od puta Zvornik—Bijeljina. Na nekropoli je 1963. g. postojalo pet humki, prečnika između 12 i 20 m, visine od 0,80 do 1,30 m. Nasute su zemljom. Dvije su istražene (M. Kosorić 1972. i 1979). Sahranjivanje je dvojako: skeletno i spaljivanje. Skeletni grobovi imali su pravougaone substrukcije izgrađene od kamena i šljunka. Stariji grobovi (bez priloga) pripadaju, vjerovatno, bronzanom dobu. Najbrojniji prilozi pronađeni su u jednom naknadno ukopanom grobu s paljevinom, i to: bronzane fibule s rebrastim lukom, narukvice, strelice (skitskog tipa), perle. Grob se datuje u mlađe željezno doba (Ha D2/3, 5. v. st. e.).

Na jednoj humci je ustanovljeno ukopavanje grobova iz srednjeg vijeka, od kojih grob sa urnom postavljenom na spaljištu i prilogom gvozdenog noža, pripada ranom srednjem vijeku.
LIT.: *M. Kosorić* 1975, 15; *M. Kosorić* 1979; *M. Kosorić* 1983, 31. M. Kosorić

06.116 KRČEVINE, Vakuf, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, oštećenih, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 194. N. Miletić

06.117 KRČEVINE, Zelinje, Zvornik. Praistorijska nekropola. Nekropola se sastoji od 25 zemljanih humki prečnika između 12 i 30 m, a visine od 0,80 do 3 m. Šest je istraženo. Sahranjivanje je dvojako: skeletno i spaljivanje. U grobovima sa skeletnim načinom sahranjivanja pokojnik je polagan na pravougaono postolje izgrađeno od kamena ili šljunka. U jednom grobu pokojnik je sahranjen na zemlji pa je grob ograđen kamenom. Sagorjeli ostaci pokojnika polagani su na zemlju. Prilog im je: keramički materijal i metalni objekti (bronzane igle, narukvica, gvozdeno koplje i gvozdena pinceta). Grobovi pripadaju periodu ranog, srednjeg i početku kasnog bronzanog doba, a samo jedan pripada halštatskom periodu.
LIT.: *M. Kosorić* 1979, 173. M. Kosorić

06.118 KREMENJAK, Velika Obarska, Bijeljina. Praistorijsko i rimsko naselje. Na površini oranica nađeni su malobrojni fragmenti praistorijske keramike, a znatno brojniji su nalazi iz rimskog perioda (keramika, gvozdena koplja, nož, fibula i olovna pločica sa predstavom dunavskih konjanika).
LIT.: *M. Gabričević* 1972, 53. M. Kosorić

06.119 KRIVA BARA, Dvorovi, Bijeljina. Pojedinačni praistorijski nalaz. Prilikom poljoprivrednih radova pronađeno je gvozdeno koplje latenskog perioda. M. Kosorić

06.120 KUČLAT, Zvornik. Srednjovjekovni grad sa podgrađem. Jedan od najstarijih gradova u Bosni, podignut na ušću Jadra u Drinjaču. Pod njim se razvilo i trgovačko podgrađe sa kolonijom Dubrovčana koji su trgovali proizvodima iz sjeveroistočne Bosne.
LIT.: *H. Kreševljaković* 1953, 7—45; *M. J. Dinić* 1955, 35—36. P. Anđelić

06.121. KUĆERINE, Dvorovi, Bijeljina. Praistorijsko naselje. Slučajnim radovima otkriven na dubini od 0,60 do 1,10 m kulturni sloj, a u njemu dio kamene sjekire i fragmenti keramike iz ranog bronzanog doba. M. Kosorić

06.122 KUĆERINE, Srednji Šepak, Zvornik. Praistorijsko nalazište. Na uzvišenom platou nalaze se fragmenti praistorijske keramike, hronološki bliže neodredive. M. Kosorić

06.123 KUĆIŠTE, Donji Šepak, Zvornik. Rimska zgrada. Sondirao V. Paškvalin 1982. Na rubu terase nad starim koritom Drine otkriveni su ostaci građevine velikih dimenzija (cca 80×40 m). Vjerovatno vila rustika iz kasnoantičkog doba (3—4. st.).
LIT.: *V. Paškvalin* 1982, 87—88. V. Paškvalin

06.124 KUĆIŠTE, Vukšić Gornji, Brčko. Praistorijsko naselje. Površinski nalazi latenske keramike.
B. Marijanović

06.125 KULINE, Šepak, Zvornik. Prehistorijska gradina. Na glavici iznad sela nalaze se ruševine turske kule. Na platou unaokolo svuda se nalaze ulomci prehistorijske keramike i lijepa, ali su ovi tragovi već vrlo slabi. Bronzano ili željezno doba.
I. Čremošnik

06.126 KULIŠTE, Boderište, Brčko. Praistorijsko naselje. Lokalitet se nalazi na padini manjeg brijega ispod kojeg protiče potok Lužnica, a nalazi na površini (keramika, lijep, kremenice) upućuju na neolit. V. Milić

06.127 LIPIK, Čađavica, Bijeljina. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Stećak u obliku stele, ukrašen kanelurama; natpis veoma oštećen. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 191. N. Miletić

06.128 LIPOVICE, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Na brdu iznad njive Jezero sačuvana 24 stećka u obliku sarkofaga i stela; dvije stele ukrašene su spiralama i jabukom, a na sarkofagu je urezan natpis. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 196. N. Miletić

06.129 LOZOVINA, Jablanica, Lopare. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik u obliku sarkofaga. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 195. N. Miletić

06.130 LUG, Vršani, Bijeljina. Slučajni nalaz kamene sjekire. Obradom zemlje, na dubini 0,20 m, pronađena je kamena sjekira, kalupastog oblika. Neolitski period. M. Kosorić

06.131 LUGOVI, Kozluk, Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka i sarkofaga; jedan ukrašen. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 204. N. Miletić

06.132 LJESKOVAC, Poljaci, Brčko. Praistorijsko naselje. Istraživao V. Milić 1979. Keramički nalazi (facetirani i trban-obodi) opredjeljuju naselje u kasno bronzano doba (Ha A—B).
LIT.: *V. Milić* 1980, 135—137, Tbl. I. V. Milić

06.133 MAČKUŠA, Grbavci, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sarkofaga i stele, orijentiranih Z—I i oštećenih. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 206. N. Miletić

06.134 MADŽARSKO GREBLJE, Vukšić Gornji, Brčko. Srednjovjekovni grobovi nad kojima su postavljeni stećci u obliku ploča; skoro potpuno utonuli. Kasni srednji vijek. N. Miletić

06.135 MAJUR, Brčko. Praistorijsko naselje. Površinski nalazi latenske keramike. B. Marijanović

06.136 MALEŠEVCI, Ugljevik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljen stećak u obliku stele, ukrašen motivom krsta u krugu. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 196. N. Miletić

06.137 MALEŠIĆI 1, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sarkofaga i stela, orijentirani Z—I; ukras čine stilizirani biljni motivi, spirale i rozete. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 204. N. Miletić

06.138 MALEŠIĆI 2, Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku stele; jedna ukrašena plastičnim rebrom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 204. N. Miletić

06.139 MALEŠIĆI 3, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 12 stećaka, u obliku sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I; jedna stela ukrašena polumjesecom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 204. N. Miletić

06.140 MALI GRADAC, Ostojićevo, Bijeljina. Praistorijsko naselje i srednjovjekovni grob. Debljina sloja kreće se do 1,20 m. Donji slojevi od 0,40 do 0,60 m do zdravice sadrže ostatke kućnog lijepa, ognjišta i keramički materijal mlađeg neolita. Gornji slojevi su znatno poremećeni ukopavanjem skeletnog groba, vjerovatno iz kasnog srednjeg vijeka.
LIT.: *M. Kosorić* 1982 a, 128. M. Kosorić

06.141 MIJALJKUŠA, Čađavica Donja, Bijeljina. Praistorijsko naselje. Na oranicama koje leže u blizini mjesnog groblja, godine 1980. pronađeni su kremeni nožići, tegovi i fragmenti keramike neolitskog doba. M. Kosorić

06.142 MIŠLJENAC, Tutnjevac, Ugljevik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Stećak u obliku sanduka u sekundarnoj upotrebi, na kome se naziru ostaci natpisa. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 196. N. Miletić

06.143 MRAMOR, Brijest, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 10 stećaka u obliku sanduka i stele, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 196. N. Miletić

06.144 MRAMOR, Rastošnica, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 38 stećaka u obliku sanduka i stela, orijentiranih Z—I; veći broj oštećen. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 202. N. Miletić

06.145 MRAMOR, Šibošnica, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 8 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, uz nekoliko fragmenata; orijentirani Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 194. N. Miletić

06.146 MRAMOR, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u obliku sarkofaga i stele, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 205. N. Miletić

06.147 MRAMORAK, Tobut, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 11 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stuba, orijentiranih u pravcu Z—I; sarkofazi su ukrašeni motivom spirala sablje i mjeseca uz natpis na jednom spomeniku. Kasni srednji vijek.
LIT.: *M. Baum* 1958, 54 ,Sl. 4; *Š. Bešlagić* 1971, 195. N. Miletić

06.148 MRAMORI-MUJEVINA, Skočić, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I; ukrašena jedna stela motivom spirala i stiliziranog biljnog ornamenta. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 203. N. Miletić

06.149 MRAMORIĆ, Donja Baljkovica, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku ploče, sarkofaga i stele, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 205. N. Miletić

06.150 MRAMORJE, Bogutovo Selo, Ugljevik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Stećak u obliku stele s tragovima natpisa. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 197. N. Miletić

06.151 MRAMORJE 1, Boškovići, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 42 stećka u obliku ploča, sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I; ukras nekoliko spomenika čini tordirana traka i vegetabilni motiv sa spiralama. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 203. N. Miletić

06.152 MRAMORJE 2, Boškovići, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sarkofaga, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 203. N. Miletić

06.153 MRAMORJE, Čađavica Gornja, Bijeljina. Srednjovjekovno groblje. Sačuvan 1 stećak u obliku sarkofaga, orijentiran Z—I; ostali spomenici uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 191. N. Miletić

06.154 MRAMORJE, Glumina, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 38 stećaka u obliku sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I; ukrašen jedan spomenik. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 207. N. Miletić

06.155 MRAMORJE, Gornji Dragaljevac, Bijeljina. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Dva stećka u obliku sarkofaga, orijentirani Z—I i S—J; na jednom sačuvan natpis. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 192. N. Miletić

06.156 MRAMORJE, Grbavci, Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Sačuvan 1 stećak u obliku sarkofaga, orijentiran Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 206. N. Miletić

06.157 MRAMORJE, Kitovnica, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 22 stećka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I; ukras čine bordure od vučjih zuba, spiralni i biljni motivi. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 206. N. Miletić

06.158 MRAMORJE, Perin grad, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 8 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 207. N. Miletić

06.159 MRAMORJE, Vakuf, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 16 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I; ukrašen je jedan spomenik motivom krsta uz natpis. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 194. N. Miletić

06.160 MRAMORJE—PELJAVE, Tobut, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentirani Z—I; dva sa natpisom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *M. Baum* 1958, 54, Sl. 1—3; *Š. Bešlagić* 1971, 195; *M. Vego* 1981, 62, Sl. 19. N. Miletić

06.161 MRAMORJE—STAN, Koraj, Lopare. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I; jedan s natpisom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *A. Ćatić* 1901, 446—447, Sl. 4, 5; *Š. Bešlagić* 1971, 193. N. Miletić

06.162 MRAMORJE U GAJU, Pargani, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 58 stećaka u obliku sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I i S—J. Ukrasne motive nekoliko spomenika čine stilizirane spirale i biljni ornamenti; na jednoj steli natpis. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 205. N. Miletić

06.163 MRAMORNICA, Brdo, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 10 stećaka u obliku sarkofaga, orijentiranih Z—I; jedan ukrašen plitkim kanelurama na krovu. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 205. N. Miletić

06.164 MUSLIMANSKO GROBLJE, Šetići, Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sarkofaga; jedan ukrašen motivom spirale i rozete. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 204. N. Miletić

06.165 NIŠAN, Nahvioci, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 50 spomenika u obliku stela i amorfnih ploča, orijentiranih Z—I; nekoliko spomenika ukrašeno je motivom krsta i polumjeseca. Kasni srednji vijek ili kasnije.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 193. N. Miletić

06.166 NIŠIĆA KUĆE, Grbavci, Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana samo 3 stećka u obliku ploče i sarkofaga, orijentirani Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 206. N. Miletić

06.167 NOVO SELO 1, Bijeljina. Rimsko naselje. Ostaci građevina i nalazi novaca upućuju da je u području sela bila rimska naseobina.
LIT.: *C. Patsch* 1897, 520. I. Čremošnik

06.168 NOVO SELO 2, Bijeljina. Barbarska tetradrahma i tri rimska carska novčića iz 1. st.
G. Kraljević

06.169 NOVO SELO, Skočić, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 12 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; ukrasne motive dva sarkofaga čine nizovi dvostrukih spirala i biljni ornament. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 203. N. Miletić

06.170 NJIVE, Golo Brdo, Bijeljina. Praistorijsko naselje. Probna iskopavanja vršila M. Kosorić 1977. Kulturni sloj debljine 1,10—1,18 m znatno je oštećen agrikulturnim radovima. Sadrži grumenje lijepa, fragmente podnice i keramički materijal badenske kulture. Eneolit.
LIT.: *M. Kosorić* 1978 b, 17. M. Kosorić

06.171 NJIVICE, Drenova, Brčko. Praistorijska nekropola i srednjovjekovno naselje. Na lokalitetu u vidu zemljanog uzvišenja smještenog u močvarnom arealu nađeni su fragmenti kućnog lijepa, praistorijske keramike, vjerovatno od uništenih urni, i srednjovjekovne keramike. Kasno bronzano doba i rani srednji vijek. N. Miletić

06.172 OBARSKA VELIKA, Bijeljina. Rimska ciglana. Blizu groblja nađeno je mnogo komada opeke bez tragova maltera, pa se pretpostavlja da je tu bila ciglana.
LIT.: *C. Patsch* 1897, 519. I. Čremošnik

06.173 OBRŠINE, Lopare. Srednjovjekovno groblje. U pravoslavnom groblju sačuvano je 5 stećaka u obliku sanduka, nekoliko ukrašeno. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 196. N. Miletić

06.174 OBRTANCI, Šetići, Zvornik. Praistorijsko naselje. Na oranicama pored Šetićke rijeke nalaze se fragmenti hronološki neodređene praistorijske keramike. M. Kosorić

06.175 OGRADA, Divić, Zvornik. Ostaci zidova i ulomak žrtvenika s posvetom Jupiteru (IOM *co*(ho)*rtali*). Manje utvrđenje iz vremena kasne antike.
LIT.: *D. Sergejevski* 1942, 3—4. V. Paškvalin

06.176 OKUĆNICA, Vukšić Donji, Brčko. Praistorijsko i srednjovjekovno naselje. Na manjoj uzvisini nailazi se na ulomke keramičkih posuda iz latenskog doba i fragmente staklenih narukvica, te srednjovjekovne keramike. Mlađe željezno doba i srednji vijek. V. Milić

06.177 ORAŠČIĆI, Batković, Bijeljina. Praistorijski grobovi i srednjovjekovno naselje. Probno iskopavanje izvela I. Čremošnik 1970. Slavensko naselje smješteno je uz potok Bistrik. Otkrivene su dvije kuće tipa poluzemunice, oblika razvučenog kruga, sa dva reda jama za kolje manjih dimenzija. U jednoj poluzemunici otkrivene su i jame za veće stupce na četiri kraja, a u drugoj vatrište i jama za pepeo. Keramika pripada tipovima s trakastim obodom (11—12. st). Na istom prostoru nađeni su i dijelovi urni sa spaljenim kostima, iz eneolita.
LIT.: *I. Čremošnik* 1970 b, 151—152. I. Čremošnik

06.178 ORAŠJE, Patkovača, Bijeljina. Praistorijsko i rimsko naselje. Probno iskopavanje izveo B. Belić 1961. Na njivama oko 2 km JI od sela otkriveni su na dubini od 0,40 do 0,80 m slojevi sa nalazima kamenih sjekira, noževa i keramički materijal neolitskog doba. Gornji slojevi sadrže objekte iz rimskog doba. M. Kosorić

06.179 **ORDIŠTE,** Gornji Šepak, Zvornik. Praistorijsko naselje. Smješteno je na nešto uzdignutijem terenu (platou). Površinski nalazi keramike pripadaju vinčanskoj kulturi. Neolitsko doba. M. Kosorić

06.180 **OSREČAK,** Zaseok, Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku stela; na jednoj ukras u vidu plastičnog rebra, na drugoj natpis. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 205. N. Miletić

06.181 **OSTJENAK,** Grbavci Donji, Zvornik. Praistorijsko naselje. Probno iskopavanje izvela M. Kosorić 1975. Kulturni sloj debeo oko 0,40 m sadrži, uz ostali keramički materijal, i ulomke s ornamentima vučedolske kulture. Kasni eneolit.
LIT.: *M. Kosorić* 1979, 195. M. Kosorić

06.182 **PAČIĆ BRDO,** Janja, Bijeljina. Rimska nekropola. Odronom zemlje na lijevoj obali rijeke Janje otkriveni su skeletni grobovi uz fragmente opeke, stakla i keramike. Rimsko doba. M. Kosorić

06.183 **PAĐINE,** Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sarkofaga i stele. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 203. N. Miletić

06.184 **PASJI GROB,** Jajići, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 32 stećka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 205. N. Miletić

06.185 **PETKOVIĆI,** Podgora, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 38 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, oštećenih, orijentiranih Z—I; nekoliko spomenika ukrašeno motivom krsta, polumjeseca, spirale i mača. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 195. N. Miletić

06.186 **PIPERI,** Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 9 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I; natpisi se nalaze na pet spomenika. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 194. N. Miletić

06.187 **PIRKOVAC,** Lopare. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik u obliku sarkofaga. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 195. N. Miletić

06.188 **PJESKULJA,** Triješnica, Bijeljina. Praistorijska nekropola. Prilikom vađenja šljunka otkriven veći broj grobova s prilozima iz latenskog perioda (keltski mač s koricama i dr).
LIT.: *Z. Marić* 1961, 43. M. Kosorić

06.189 **POLJA,** Piperi, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 6 stećaka u obliku stela. Kasni srednji vijek ili nešto kasnije vrijeme.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 194. N. Miletić

06.190 **POLJE,** Boškovići, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 39 stećaka u obliku ploča, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I i JZ—SI; većina oštećena. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 203—204. N. Miletić

06.191 **POLJE,** Dubrave, Brčko. Praistorijsko naselje. Na površini zemlje nalaze se ulomci keramike i sporadični primjerci bronzane troske. Doba neolitika i bronzano doba. B. Marijanović

06.192 **POREDNICA,** Triješnica, Bijeljina. Praistorijsko i rimsko naselje. Kulturni sloj debljine oko 0,68 m, ali znatno oštećen poljoprivrednim radovima, sadrži nalaze keramičkog materijala latenskog i rimskog perioda. M. Kosorić

06.193 **PRAVOSLAVNO GROBLJE,** Baljkovica Donja, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 4 stećka u obliku sarkofaga i stela, uz fragmente uništenih spomenika. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 205. N. Miletić

06.194 **PRAVOSLAVNO GROBLJE,** Šetići, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sarkofaga i stela; ukras jedne stele čine spiralni motivi i stilizirani biljni ornament. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 204. N. Miletić

06.195 **PRAVOSLAVNO GROBLJE,** Vakuf, Lopare. Sačuvana 4 stećka u obliku sarkofaga i stele, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š .Bešlagić* 1971, 194. N. Miletić

06.196 **PREKAJE,** Brodac, Bijeljina. Rimska zgrada i srednjovjekovno naselje. Otkriven je dio rimske vile sa brojnim nalazima keramike, stakla, željeznih i bronzanih predmeta. Slojevi gara i tragovi jama na podnici zgrade sa nalazima trakaste keramike 11—12. v. pripadaju naselju iz ranog srednjeg vijeka.
LIT.: *I. Čremošnik* 1957, 128—150. I. Čremošnik

06.197 **PUŠKOVAC,** Lopare. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka, sarkofaga i stuba, orijentiranih Z—I; ukrašena su dva spomenika motivom krsta i vegetabilnim ornamentom, a na sanduku sačuvan je i dio natpisa. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 193. N. Miletić

06.198 **RADALJSKA ADA,** Jardan—Karakaj, Zvornik. Pojedinačni praistorijski nalaz. Prilikom regulisanja korita Drine pronađen bronzani mač. Starija faza kasnog bronzanog doba (Br. D ili Ha A1, kraj 13. ili 12. v. st. e).
LIT.: *K. Hörmann* 1889, 84—86. B. Čović

06.199 **RAKOČ,** Drijenča, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 20 stećaka u obliku stela, od kojih je jedan spomenik ukrašen motivom krsta. Kasni srednji vijek ili kasnije.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 194. N. Miletić

06.200 **RAPANOVIĆ POLJE,** Triješnica, Bijeljina. Praistorijski grob i naselje. Istraživala M. Kosorić 1976—1978. Nalaz urne badenske kulture pripada nekom eneolitskom grobu. Kulturni sloj naselja debljine između 0,80 i 1 m, sadrži građevinske ostatke (lijep, podnice, tragovi kočića, ostaci stubova i ognjišta), a keramika je manjim dijelom iz kasnog bronzanog i starijg željeznog doba, a većim iz latenskog doba kojem pripadaju i bronzane fibule i dva gvozdena noža.
LIT.: *M. Kosorić* 1982 a, 121. M. Kosorić

06.201 **RASTIK,** Triješnica, Bijeljina. Rimska vila. Nalazi keramike, opeke i tegule rimske provenijencije. V. Milić

06.202 **RIMSKO GROBLJE,** Kozluk, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u obliku ploče i sarkofaga, orijentiranih Z—I; jedan sarkofag ukrašen. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 204. N. Miletić

06.203 **SARAČEV BRIJEG,** Čelopek, Zvornik. Praistorijsko naselje. Na površini oranica nalaze se fragmenti lijepa i keramike eneolitskog doba. M. Kosorić

06.204 **SEFEROVIĆI,** Križevići, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 60 stećaka raspo-

ređenih u dvije grupe, u obliku ploča, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I; bogati ukras nekoliko stela čine bordure od tordiranih traka i vučjih zuba, različiti spiralni i biljni motivi. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 206. N. Miletić

06.205 SELO 1, Kojčinovac, Bijeljina. Praistorijski i rimski nalazi. Sjeverno od mjesnog groblja pronađeno je gvozdeno koplje halštatskog perioda kao i rimski nadgrobni spomenik. Na površini oranica nalaze se fragmenti keramike kasnog bronzanog i rimskog doba. M. Kosorić

06.206 SELO 2, Kojčinovac, Bijeljina. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljen stećak u obliku sarkofaga, orijentiran Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 192. N. Miletić

06.207. SIGE, Dardagani, Zvornik. Dio rimskog kamenoloma. Jedna stara jama vodi uzanim prolazima u prostrane galerije sa tragovima starih klesarskih radova. Nalazi poluobrađenih kamenih blokova, dijelova stubova, sarkofaga, nadalje fragmenti rimske keramike, gvozdene alatke, fibula krstastog tipa, bronzani novčići i reljef sa predstavom scene Mitrinog kulta.
LIT.: *M. Kosorić* 1965 b, 49., *I. Bojanovski* 1967 b ,193.
M. Kosorić

06.208 SILAJET, Dvorovi, Bijeljina. Praistorijska nekropola ravnih grobova. Sagorjeli ostaci pokojnika položeni su u plitke jame i prekriveni keramičkim zdjelama. U jednom grobu ti ostaci su pokriveni zdjelom kostolačkog tipa. Ostali grobovi, po karakteru zdjela i malobrojnim prilozima keramičkog i metalnog materijala, pripadaju starijoj fazi kasnog bronzanog doba.
LIT. *M. Kosorić* 1965, 83. M. Kosorić

06.209 SKOČIĆ, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku ploča (sanduka?), od kojih je jedan ukrašen motivom spirala. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 203. N. Miletić

06.210 SNIJEŽNICA, Ugljevik. Srednjovjekovno groblje. Uz muslimansko groblje nalazi se 13 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stele, orijentiranih Z—I i S—J; jedan sarkofag ukrašen je floralnim ornamentom, na drugom je urezan natpis. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 197. N. Miletić

06.211 STANAŠNJIK, Koraj, Lopare. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 192. N. Miletić

06.212 STARA KUĆA, Sapna, Zvornik. Rimska zgrada. Na platou brežuljka 2 km udaljenom od Sapne na površini zemlje nalaze se komadi opeka, keramike i maltera, po čemu se može zaključiti da je tu bila manja rimska zgrada. I. Cremošnik

06.213 STARO (Madžarsko) GROBLJE, Štrepci, Brčko. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 6 stećaka u obliku ploča, sanduka i stela, veoma oštećenih; orijentirani uglavnom Z—I, ukrašeni motivom krsta, a na jednom spomeniku nalazi se oštećeni natpis. Kasni srednji vijek i tursko doba.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 191. N. Miletić

06.214 STRANA, Vukosavci, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 33 stećka u obliku sanduka, sarkofaga i stubova, uz nekoliko fragmenata. Orijentirana Z—I; ukrasne motive na tri sarkofaga čine krst i ukrasne trake; uz natpise na dva od njih. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 195. N. Miletić

06.215 SVJETLICA, Vukosavci, Lopare. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 4 stećka u obliku sarkofaga, orijentirani Z—I; jedan spomenik ukrašen motivom rozete i spirale. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 195. N. Miletić

06.216 SUNDINOVAČA, Pađine, Zvornik. Praistorijska nekropola. Istraživala M. Kosorić 1968. i 1970. Nekropolu sačinjava šest zemljanih humki od kojih su istražene tri. Sahranjivanje je skeletno. Grobovi su pravougaonog oblika, izgrađeni od kamena i šljunka ili samo od šljunka, a siromašni prilozima: pretežno nedovoljno tipični fragmenti praistorijske keramike i perle od ćilibara. Jedan grob imao je kao prilog bronzanu iglu i dvije bronzane narukvice. Nekropola pripada srednjem bronzanom dobu. Iz nasipa jedne od istraženih humki, potiče nalaz gvozdenog koplja i bronzane igle. Vjerovatno naknadni ukop iz željeznog doba.
LIT.: *M. Kosorić—D. Krstić* 1970, 23; *M. Kosorić—D. Krstić* 1972, 9. M. Kosorić

06.217 TEOČAK, Ugljevik. Srednjovjekovno utvrđenje. Na osamljenom brežuljku iznad rijeke Tavne nalaze se slabi ostaci zidova koji zatvaraju prostor trokutnog oblika sa po jednim tornjem na svakom uglu. U grad se ulazilo kroz zapadni toranj.

Grad se prvi put spominje 1432. g. kao posjed madžarskog kralja koji ga poklanja despotu Đurđu Brankoviću. Godine 1464. bio je rezidencija »kralja« Nikole Iločkog (1472—1477), a oko 1520. g. grad pada u ruke Turaka, pa se do 1804. u njemu nalazi posada, poslije čega se zidovi obrušavaju.
LIT.: *Đ. Basler* 1972 a, 63. Đ. Basler

06.218 TOBUT, Tobut, Lopare. Ostava rimskog novca. Sadrži oko 1400 srebrnih novaca među kojima su bili zastupljeni novci rimskih careva Domicijana (81—96), Nerve (96—98), Trajana (98—117), Hadrijana (117—138), Antonina Pija (138—161), Vera (161—169) i dr.
LIT.: *M. S. Filipović* 1969, 227. G. Kraljević

06.219 TODOROVIĆA GAJ, Grbavci, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 8 stećaka u obliku stela, orijentiranih Z—I; dva spomenika ukrašena plastičnim rebrom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 206. N. Miletić

06.220 TOMOVA BARA, Brodac Gornji, Bijeljina. Rimsko naselje. Na velikom prostoru nalaze se ostaci brojnih rimskih kuća što svjedoči o postojanju povećeg naselja. Istraživanja nisu vršena.
LIT.: *C. Patsch* 1897, 517—518. Dj. Basler

06.221 TOPLICE, Dazdarevo, Bijeljina. Rimski grobovi (?) Na kosi iznad korita presušene rijeke pronađena je konična zdjela, gvozdena sjekira lepezastog oblika, gvozdeni nož, sječica, navodno i urne sa pepelom i jedan novčić. Rimsko doba. M. Kosorić

06.222 TRIJEŠNICA, Bijeljina. Praistorijski grob. U selu je kopanjem zemlje na dubini oko 0,50 m otkriven skeletni grob sa dva gvozdena koplja kao prilozima. Nalaz pripada željeznom dobu. M. Kosorić

06.223 TRNJAK, Jablanica, Lopare. Pojedinačni praistorijski nalaz. Tu su otkrivena dva bronzana kelta. Kasno bronzano doba. V. Milić

06.224 TUK, Vukšić Donji, Brčko. Srednjovjekovno naselje. Na slobodnom prostoru nalazi ulomaka srednjovjekovne keramike. V. Milić

06.225 UBJENAC, Malešići, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u vidu sanduka i stele, uz fragmente oštećenih spomenika; na steli natpis. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 204 N. Miletić

06.226 ULICE, Ulice, Brčko. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Sačuvan fragment stećka u obliku sanduka s dijelom natpisa. Kasni srednji vijek.
N. Miletić

06.227 ULICE, Šetići, Zvornik. Rimsko naselje. Na blagoj padini uz potok zapažaju se na njivama ostaci zidova, kamena i keramike. Nalazi datiraju iz 5. i 6. st. I. Čremošnik

06.228 VAROŠ, Koraj—Luke, Lopare. Praistorijsko naselje. Sondažna istraživanja izveo je 1957. A. Benac. Neolitsko naselje Varoš predstavlja jedno uzvišenje u vidu nepravilno oblikovanog tela, oko koga se proteže ravan, pretežan dio godine barovit teren. Prilikom istraživanja otvorene su dvije sonde (sonda I: 8×5 m, sonda II: 5×5 m) u zajedničkoj površini od 65 m^2. Prva sonda je otvorena u središnjem dijelu tela, a druga blizu periferije naselja. Ustanovljene su dosta velike razlike među tim sondama, ali su one, u isto vrijeme, omogućile neke preliminarne zaključke o tipu naselja. Po svemu izgleda da su kuće — nastambe bile poredane uz sjeverne i zapadne rubove tela, gdje su i formirale njegov uzvišeniji dio (u sondi II je ustanovljeno pet građevinskih faza), dok je središnji dio tela sadržavao samo kulturne slojeve (u sondi I dopirao je ponegdje do dubine od 4,10 m); na južnoj i istočnoj strani teren se spuštao prema barovitoj okolini. Sve kuće su imale vrlo solidne i debele podnice od ilovače, a i zidovi su bili vrlo solidno izvedeni od drveta i ilovače. Središnji dio tela je, izgleda, služio nekim zajedničkim potrebama.

U sondi I je ustanovljena odlična kulturna stratigrafija, bazirana na tipologiji keramičkih nalaza. Radi se o četiri razvojne faze (I—IV faza) i jednom međufazom (III/II). Za najstariju, IV fazu, je karakteristično posuđe sa tamnim mrljama, koje se može nazvati »šarena keramika«, zatim vaze sa šiljatim nogama i neke zdjele i šolje s običnim kaneliranim ukrasima. U sljedećoj, III fazi, se postepeno gubi »šarena keramika«, a uz nasljeđene forme se ističu šuplje, konične noge od vaza na nogama i sve brojniji kanelirani ornamenti. U mlađim fazama (II i I faza) sve više dominiraju šolje i zdjele s okomitim izvijenim obodom, tipično grubo posuđe (posebno posude sa šiljatim dnom), vaze sa zašiljenim nogama i bogatstvo kanelirane ornamentike.

Od početka do kraja naselja treba računati na postojanje crnoglačane robe, po čemu se ovo naselje uključuje u veliki kompleks vinčanske kulture. Slična roba je nađena u neolitskom naselju u Gornjoj Tuzli (kulturna sinhronizacija: Varoš I—IV=Gornja Tuzla II—V). Grube posude sa šiljatim dnom odgovaraju poglavito odgovarajućim nalazima u Tuzli; služile su pri eksploataciji soli i njenom prenošenju do drugih neolitskih naselja. Što se tiče same Vinče, razvojne faze u Varoši odgovaraju fazama A/B—D u Vinči. U samoj Vinči nedostaju, međutim, mnogi elementi klasične vinčanske kulture (npr. antropomorfni poklopci, trakasta ornamentika, glinena plastika i dr.) pa je naselje u Varoši u mnogome doprinijelo izdvajanju posebne sjeverobosanske varijante vinčanske kulture.
LIT.: *A. Benac* 1958, 5—22; *A. Benac* 1961, 46—75; *A. Benac* 1964 a, 35—39, 102; *M. Garašanin* 1979, 153, 191—192.
A. Benac

06.229 VELIKA OBARSKA, Bijeljina. Tri rimska bronzana novčića iz 4. st. G. Kraljević

06.230 VELIKI GRADAC, Ostojićevo, Bijeljina. Praistorijsko i rimsko naselje. Na brežuljkastom terenu, pored potoka Bistrik, nalazi se kulturni sloj debljine oko 2,00 m, sa dva horizonta stanovanja, od kojih stariji pripada mlađem neolitu, dok slojevi iznad 1,20 m sadrže materijal koji se vezuje za badensku kulturu. C. Patsch navodi na ovom mjestu i tragove rimskog naselja u površinskom sloju.
LIT.: *C. Patsch* 1897, 518; *M. Kosorić* 1982 a, 126. M. Kosorić

06.231 VELIKO BRDO, Tutnjevac, Ugljevik. Rimsko naselje i utvrđenje. Iznad naselja u Tutnjevcu nalaze se ostaci utvrđenja, što potvrđuju nalazi ulomaka keramike. Lokalitet nije posebno istraživan.
I. Čremošnik

06.232 VIDIN JABLAN, Grbavci, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sarkofaga i stele, veoma oštećenih. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 206. N. Miletić

06.233 VITNICA, Zvornik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek. N. Miletić

06.234 VLAŠKI PUT, Grbavci, Zvornik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u vidu sarkofaga i ploče, sa skromnim ukrasom na jednom spomeniku; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 206. N. Miletić

06.235 VRBOVAČE, Bosanska Rača, Bijeljina. Pojedinačni nalaz. Kamena sjekira iz doba eneolita ili bronzanog doba. Sjekira je navodno bila vezana za kulturni sloj.
LIT.: *B. Čović* 1957, 249. B. Marijanović

06.236 VRELO, Batković, Bijeljina. Slučajni nalaz. Bronzani kelt sa ušicom, ukrašen sa dva plastična horizontalna rebra, postavljena niže oboda. Kasno bronzano doba (Ha B). M. Kosorić

06.237 VRELO SANDUK, Dragaljevac Gornji, Bijeljina. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljen stećak u obliku stele, ukrašen vegetabilnim motivom i predstavom životinje; dislociran. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 192. N. Miletić

06.238 ZAGROBNICA, Sapna, Zvornik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 22 stećka u obliku ploča, sarkofaga i stela, uz ostatke oštećenih spomenika; orijentacija Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 203. N. Miletić

06.239 ZAMLAZ, Zvornik. Kasnoantički grob. Grobnica je bila na svod, ali bez ležajeva, datira iz 4—6. st. n. e.
LIT.: *I. Bojanovski* 1967 b, 193. V. Paškvalin

06.240 ZIDINE, Skakava Gornja, Brčko. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, orijentirani uglavnom Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 191. N. Miletić

06.241 ZVORNIK 1, Zvornik. Srednjovjekovni grad. Tvrđava je smještena na obroncima brdskog masiva Mladjevca, južno od glavnine današnjeg Zvornika i neposredno iznad obale rijeke Drine. Danas se u ruševinama raspoznaju tzv. gornji, srednji i donji Grad. Najstarije jezgro Gornjeg grada podignuto je negdje u kasnijem srednjem vijeku. Na ekonomici

rudarstva ubrzo se i naselje u podgrađu razvilo u varoš sa visokim stepenom autarhije (knez, vijeće purgara, carine i dr.), dubrovačkom kolonijom i franjevačkim samostanom. Zvornik spada u red najrazvijenijih gradskih naselja srednjovjekovne Bosne.

U pisanim izvorima Zvornik se prvi puta spominje 1412. g. kao posjed velikaškog roda Zlatonosovića. Od toga vremena pisana vrela su dosta brojna, što se posebno odnosi na veze sa Dubrovnikom.

Zvornik je pao u turske ruke 1462. a razvitak grada, posebno tvrđave, se nastavlja. Zvornik postaje sjedište sandžaka, a tvrđava se razvija u jednu od najsnažnijih turskih fortifikacija u Bosni.

LIT.: Đ. *Mazalić* 1955, 73—116; *D. Kovačević—Kojić* 1967, 19—35.

P. Anđelić

06.242 ZVORNIK 2, Zvornik. Srednjovjekovna crkva sv. Marije. Tipična gotička građevina propovjedničkog tipa, sa gotovo kvadratičnom lađom i izduženim pravokutnim korom (svetištem). Prvi put se spominje 1375. g. kao već postojeća zgrada. Napuštena je 1533. i pretvorena u džamiju. Zidovi su bili djelomično izvedeni od spolija rimskih nadgrobnih spomenika, ali su oni razneseni prilikom rušenja građevine 1947. godine.

LIT.: *D. Sergejevski* 1951 a, 306; *J. Kujundžić* 1973, 203—210.

Đ. Basler

REGIJA 7.

REGIJA 7: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. BANOVIĆI SELO, Banovići
2. BARICE, Gornja Orahovica, Gračanica
3. BILANOVO BRDO, Gornja Orahovica, Gračanica
4. BOLJANIĆ, Boljanić, Gračanica
5. BORIK, Gračanica, Gračanica
6. BRIJEG, Donji Skipovac, Gračanica
7. BRKIĆA GROBLJE, Dubica—Rudine, Kalesija
8. BUKVAREVO, Lipovice, Kalesija
9. DJEDINA, Živinice
10. DJEDOVO POLJE, Donji Rajinci, Kalesija
11. DOKANJ, Tuzla
12. DOLOVI, Donji Skipovac, Gračanica
13. DONJA TUZLA, Tuzla
14. DONJA VIŠĆA, Donja Višća, Živinice
15. DONJE PETROVICE, Donje Petrovice, Tuzla
16. DRAKČANSKA MERAJA, Gonja Tuzla, Tuzla
17. DUBNICA 1, Kalesija
18. DUBNICA 2, Kalesija
19. DUKIĆI, Brezik, Kalesija
20. DŽAKULE, Gračanica
21. GORNJA TUZLA 1, Gornja Tuzla, Tuzla
22. GORNJA TUZLA 2, Gornja Tuzla, Tuzla
23. GRAD, Gornja Tuzla, Tuzla
24. GRAD (Sokol), Soko, Gračanica
25. GRADAŠNICA (Radašnica), Podgajevi, Živinice
26. GRADINA, Đurđevik, Živinice
27. GRADINA, Gornja Petrovica, Kalesija
28. GRADINA, Stupari, Lukavac
29. GRADINA, Tulović, Banovići
30. GRADOVRH, Solina, Tuzla
31. IBRALIĆI, Lipovice, Kalesija
32. JASIK, Gračanica, Živinice
33. KAURSKO GROBLJE, Mramor, Tuzla
34. KORIĆA HAN, Gračanica
35. KOSOVAČA (Gradina), Kusonje—Kosovača, Kalesija
36. KREŠIĆA GRADINA, Gornje Par Selo—Krešići, Tuzla
37. LOHINJA, Gračanica
38. LUG, Kakmuž, Gračanica
39. LUKAVAC (Bokavić), Lukavac
40. MEĆAVA, Srebrenik
41. MEŠKOVIĆI, Kikači—Meškovići, Kalesija
42. METLJIKA, Čehaje, Srebrenik
43. MOKRO POLJE, Rakino Brdo, Kalesija
44. MONJ, Doborovci, Gračanica
45. MRAMOR (Molitvište), Brnjica, Živinice
46. MRAMOR, Gornja Brijesnica, Lukavac
47. MRAMORAK, Donje Hrasno, Kalesija
48. MRAMORCI, Lukavica, Živinice
49. MRAMORJE, Bulatovci, Kalesija
50. MRAMORJE, Kovačica, Tuzla
51. MRAMORJE, Osmaci—Kakanj, Kalesija
52. MRAMORJE, Zukići, Živinice
53. OBORAK, Đurđevik, Živinice
54. OKRUGLA, Tojšići, Kalesija
55. OKUĆNICA, Husino, Tuzla
56. OMARAK, Brnjica, Živinice
57. ORAŠJE, Donje Hrasno, Kalesija
58. ORMAN GRAD, Hrgovi Gornji, Srebrenik
59. OSMACI, Kalesija
60. OSOJA, Donji Skipovac, Gračanica
61. PAŠABUNAR, Tuzla
62. PAŠALIĆI, Pašalići, Gračanica
63. PERIĆI, Zelina—Perići, Kalesija
64. PETARAC, Donja Višća, Živinice
65. POTKUĆNICA, Tetima, Tuzla
66. REPUH—TUPKOVIĆ, Živinice
67. SAJTOVIĆI, Kalesija
68. SARIĆI, Miljanovci, Kalesija
69. SIMIN HAN, Tuzla
70. SOLINA, Tuzla
71. SREBRENIK, Gornji Srebrenik, Tuzla
72. SREBRO, Solina, Tuzla
73. STANOVI, Bulatovci, Kalesija
74. STARE KUĆE, Donje Breške, Tuzla
75. STUPA, Đurđevik, Živinice
76. ŠEHER SRPSKI, Kalesija
77. TRIJEBNIK (Kladovi), Đurđevik, Živinice
78. VIS, Kalesija
79. VRANOVIĆI, Vranovići, Gračanica
80. VRPOLJE, Đurđevik, Živinice
81. VRTOVI, Mešići, Kalesija
82. VUKNIĆ, Gračanica
83. ZAGRDNICA (Krstovi), Brezik, Kalesija
84. ZANAGA, Tetima, Tuzla
85. ZELINA, Zelina, Kalesija
86. ZOLJE, Zolje, Kalesija
87. ŽARKULJA, Sajtovići, Kalesija

REGIJA 7: POPIS NALAZIŠTA PRAISTORIJSKOG DOBA

2. BARICE, Gornja Orahovica, Gračanica (C 2)
3. BILANOVO BRDO, Gornja Orahovica, Gračanica (C 3)
4. BOLJANIĆ, Boljanić, Gračanica (A 3)
5. BORIK, Gračanica, Gračanica (B 2)
6. BRIJEG, Donji Skipovac, Gračanica (A 1)
12. DOLOVI, Donji Skipovac, Gračanica (A 1)
13. DONJA TUZLA, Tuzla (E 4)
16. DRAKČANSKA MERAJA, Gornja Tuzla, Tuzla (F 4)
20. DŽAKULE, Gračanica (C 2)
21. GORNJA TUZLA 1, Gornja Tuzla, Tuzla (F 4)
22. GORNJA TUZLA 2, Gornja Tuzla, Tuzla (F 4)
23. GRAD, Gornja Tuzla, Tuzla (F 4)
27. GRADINA, Gornja Petrovica, Kalesija (F 5)
28. GRADINA, Stupari, Lukavac (B 4)

29. GRADINA, Tulović, Banovići (C 5)
30. GRADOVRH, Solina, Tuzla (E 4)
34. KORIĆA HAN, Gračanica (B 2)
35. KOSOVAČA (Gradina), Kusonje—Kosovača, Kalesija (G 6)
36. KREŠIĆA GRADINA, Gornje Per Selo—Krešići, Tuzla (E 5)
37. LOHINJA, Gračanica (B 3)
38. LUG, Kakmuž, Gračanica (B 3)
39. LUKAVAC (Bokavić), Lukavac (D 4)
44. MONJ, Doborovci, Gračanica (C 2)
58. ORMAN GRAD, Hrgovi Gornji, Srebrenik (D 2)
60. OSOJA, Donji Skipovac, Gračanica (A 1)
61. PAŠABUNAR, Tuzla (E 4)
62. PAŠALIĆI, Pašalići, Gračanica (B 2)
69. SIMIN HAN, Tuzla (E 4)
70. SOLINA, Tuzla (E 4)
72. SREBRO, Solina, Tuzla (E 4)
79. VRANOVIĆI, Vranovići, Gračanica (C 2)
82. VUKNIĆ, Gračanica (B 2)

REGIJA 7: POPIS NALAZIŠTA IZ DOBA RIMSKE VLADAVINE

26. GRADINA, Đurđevik, Živinice (E 6)
27. GRADINA, Gornja Petrovica, Kalesija (F 5)
35. KOSOVAČA (Gradina), Kusonje—Kosovača, Kalesija (G 6)

REGIJA 7: POPIS NALAZIŠTA IZ SREDNJEG VIJEKA

1. BANOVIĆI SELO, Banovići (C 6)
7. BRKIĆA GROBLJE, Dubnica—Rudine, Kalesija (G 5)
8. BUKVAREVO, Lipovice, Kalesija (F 5)
9. DJEDINA, Živinice (E 6)
10. DJEDOVO POLJE, Donji Rajinci, Kalesija (F 5)
11. DOKANJ, Tuzla (E 4)
14. DONJA VIŠĆA, Donja Višća, Živinice (E 6)
15. DONJE PETROVICE, Donje Petrovice, Tuzla (D 5)
17. DUBNICA 1, Kalesija (F 5)
18. DUBNICA 2, Kalesija (F 5)
19. DUKIĆI, Brezik, Kalesija (G 5)
24. GRAD (Sokol), Soko, Gračanica (B 2)
25. GRADAŠNICA (Radašnica), Podgajevi, Živinice (E 6)
26. GRADINA, Đurđevik, Živinice (E 6)
28. GRADINA, Stupari, Lukavac (B 4)
29. GRADINA, Tulović, Banovići (C 5)
30. GRADOVRH, Solina, Tuzla (E 4)
31. IBRALIĆI, Lipovice, Kalesija (F 5)
32. JASIK, Gračanica, Živinice (B 2)
33. KAURSKO GROBLJE, Mramor, Tuzla (D 4)
36. KREŠIĆA GRADINA, Gornje Par Selo—Krešići, Tuzla (E 5)
40. MEĆAVA, Srebrenik (D 2)
41. MEŠKOVIĆI, Kikači—Meškovići, Kalesija (F 5)
42. METLJIKA, Čehaje, Srebrenik (C 2)
43. MOKRO POLJE, Rakino Brdo, Kalesija (F 6)
45. MRAMOR (Molitvište), Brnjica, Živinice (E 6)
46. MRAMOR, Gornja Brijesnica, Lukavac (B 4)
47. MRAMORAK, Donje Hrasno, Kalesija (F 5)
48. MRAMORCI, Lukavica, Živinice (E 6)
49. MRAMORJE, Bulatovci, Kalesija (G 5)
50. MRAMORJE, Kovačica, Tuzla (F 4)
51. MRAMORJE, Osmaci—Kakanj, Kalesija (G 6)
52. MRAMORJE, Zukići, Živinice (E 6)
53. OBORAK, Đurđevik, Živinice (E 6)
54. OKRUGLA, Tojšići, Kalesija (F 5)
55. OKUĆNICA, Husino, Tuzla (E 5)
56. OMARAK, Brnjica, Živinice (D 6)
57. ORAŠJE, Donje Hrasno, Kalesija (F 5)
59. OSMACI, Kalesija (G 6)
63. PERIĆI, Zelina—Perići, Kalesija (G 6)
64. PETARAC, Donja Višća, Živinice (E 6)
65. POTKUĆNICA, Tetima, Tuzla (E 4)
66. REPUH—TUPKOVIĆ, Živinice (F 6)
67. SAJTOVIĆI, Kalesija (G 6)
68. SARIĆI, Miljanovci, Kalesija (F 5)
71. SREBRENIK, Gornji Srebrenik, Tuzla (D 2)
73. STANOVI, Bulatovci, Kalesija (G 5)
74. STARE KUĆE, Donje Breške, Tuzla (E 3)
75. STUPA, Đurđevik, Živinice (E 6)
76. ŠEHER SRPSKI, Kalesija (G 6)
77. TRIJEBNIK (Kladovi), Đurđevik, Živinice (E 6)
78. VIS, Kalesija (F 5)
80. VRPOLJE, Đurđevik, Živinice (E 6)
81. VRTOVI, Mešići, Kalesija (F 5)
83. ZAGRDNICA (Krstovi), Brezik, Kalesija (G 5)
84. ZANAGA, Tetima, Tuzla (E 4)
85. ZELINA, Zelina, Kalesija (G 6)
86. ZOLJE, Zolje, Kalesija (G 5)
87. ŽARKULJA, Sajtovići, Kalesija (G 6)

REGIJA 7: NALAZIŠTA

07.1 BANOVIĆI SELO, Banovići. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Uz muslimansko groblje sačuvan je 1 stećak u obliku sarkofaga, orijentiran Z—I, bogato ukrašen spiralnim motivima i rozetom, uz natpis. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 207. N. Miletić

07.2 BARICE, Gornja Orahovica, Gračanica. Praistorijska nekropola ravnih grobova (sa urnama) i paleolitska stanica (?). Probno iskopavanje izvršili A. Benac i B. Čović 1955, a sistematsko B. Čović 1956. Nekropola je malih dimenzija i postavljena u obliku nepravilnog polukružnog pojasa. Sastojala se od približno 50 grobova, od kojih je sistematskim iskopavanjem otkriveno 38. Grobovi su sadržavali paljevinu položenu direktno na dno grobne jame i pokrivenu obrnuto postavljenim zemljanim posudama. Većina grobova je bila bez priloga. Tipološke karakteristike osnovnih keramičkih i metalnih nalaza jasno ukazuju da nekropola pripada starijoj fazi kasnog bronzanog doba (Ha A-1, 12. v. st. e.). U sloju ilovače ispod nekropole nađen je 1 paleolitski artefakt.
LIT.: *B. Čović* 1958, 77—96, Tbl. I—II; *Đ. Basler* 1979, 313. B. Marijanović

07.3 BILANOVO BRDO, Gornja Orahovica, Gračanica. Nalazište praistorijskog i rimskog perioda, bliže neodredivo. Smješteno je na oranicama. Prilikom obrade zemlje pronađeni su fragmenti praistorijske keramike, pretežno atipične, kao i fragmenti keramike iz rimskog perioda. M. Kosorić

07.4 BOLJANIĆ, Boljanić, Gračanica. Praistorijska ostava. Prilikom zemljanih radova, 1957, otkriven je u Lipik šumi nalaz od 104 bronzana objekta, i to: bodeža, mačeva, keltova, srpova, kovačkih alatki, narukvica i sl. kao i jedne keramičke perle. Ostava pripada starijoj fazi kasnog bronzanog doba (Ha A-1, 12. v. st. e).
LIT.: *R. Jovanović* 1958, 23—31. M. Kosorić

07.5 BORIK, Gračanica, Gračanica. Praistorijsko naselje. Smješteno na brdu Bučici, istočno od Gračanice. Na nižem platou brda djelimično su vidljivi ostaci zida rađenog od kamena i zemlje. Na padinama su pronađeni atipični fragmenti praistorijske keramike. M. Kosorić

07.6 BRIJEG, Donji Skipovac, Gračanica. Praistorijsko naselje. Lokalitet je smješten na visokoj zaravni. Na površini nalaze se fragmenti, nedovoljno tipične, praistorijske keramike i grumenje lijepa. M. Kosorić

07.7 BRKIĆA GROBLJE, Dubnica—Rudine, Kalesija. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 30 stećaka u obliku sanduka i stela, orijentiranih Z—I; jedan spomenik ukrašen linearnim ornamentom; dva natpisa izgleda uništena. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 200. N. Miletić

07.8 BUKVAREVO, Lipovice, Kalesija. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 13 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I, znatno oštećenih; ukras nekoliko spomenika čine tordirane trake, dvostruke spirale, rozete, krst i mreža trouglova, kao imitacija krova. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 199. N. Miletić

07.9 DJEDINA, Živinice. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 13 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I i S—J; nekoliko spomenika ukrašeno je plastičnim rebrima, tordiranom i nazubljenom trakom i viticom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 209. N. Miletić

07.10 DJEDOVO POLJE, Donji Rajinci, Kalesija. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 2 stećka u obliku sarkofaga, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 201. N. Miletić

07.11 DOKANJ, Tuzla. Srednjovjekovna nekropola. Uz rimokatoličko groblje sačuvana su 23 stećka u obliku sarkofaga i stela, orijentirana Z—I, uz nekoliko uništenih; nekoliko spomenika ukrašeno krstom, polumjesecom, jabukom i rukom s makazama. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 198. N. Miletić

07.12 DOLOVI, Donji Skipovac, Gračanica. Praistorijsko naselje. Lokalitet leži na ravnom obradivom terenu. Kopanjem zemlje vlasnik je otkrio ostatke ognjišta i pronašao fragmente keramike. Na površini lokaliteta nalaze se atipični fragmenti praistorijske keramike. M. Kosorić

07.13 DONJA TUZLA, Tuzla. Neolitsko naselje vinčanske kulturne grupe. Smješteno je u starom centru Tuzle (stari trg s okolinom). Nije sistematski istraživano, već je poznato zahvaljujući materijalu prikupljenom prilikom građevinskih radova. Koliko se na osnovu raspoloživog materijala može suditi, naselje odgovara vremenu mlađe vinčanske kulture (Vinča-Pločnik), mada nije isključeno i postojanje starijih slojeva. Navod da se radi o sojenicama je hipotetične vrijednosti.
LIT.: *I. Puš* 1957, 85—101, Tbl. I—XVII. B. Marijanović

07.14 DONJA VIŠĆA, Živinice. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentirani Z—I, oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 207. N. Miletić

07.15 DONJE PETROVICE, Donje Petrovice, Tuzla. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sarkofaga. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 198. N. Miletić

07.16 DRAKČANSKA MERAJA, Gornja Tuzla, Tuzla. Praistorijsko naselje. Pripada završnoj fazi neolitske vinčanske kulture. Veoma tanak kulturni sloj ukazuje na kratko trajanje. B. Čović

07.17 DUBNICA 1, Kalesija. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentirana Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 200. N. Miletić

07.18 DUBNICA 2, Kalesija. Srednjovjekovna nekropola. Uz pravoslavno groblje sačuvano je 16 ste-

ćaka u obliku sanduka, sarkofaga i stele, orijentiranih Z—I i S—J; bogati ukras jednog sarkofaga čine tordirana traka, spirale sa stiliziranim biljnim motivom, krstom i krinom, ruka s mačem i ruka s kopljem. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 200. N. Miletić

07.19 DUKIĆI, Brezik, Kalesija. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sarkofaga. Kasni srednji vijek. N. Miletić

07.20 DŽAKULE, Gračanica: Pojedinačni nalaz bakarne sjekire sa krstasto postavljenim sječivima i otvorom u sredini. Srednji eneolit.
LIT.: *B. Čović* 1957, 245—246. B. Marijanović

07.21 GORNJA TUZLA 1, Gornja Tuzla, Tuzla. Naselje iz neolita, eneolita i bronzanog doba, locirano je na desnoj obali Jale u samoj Gornjoj Tuzli. Sistematsko istraživanje izvršio B. Čović 1955—58. Kulturni sloj dostiže debljinu od 5,50 m, što je omogućilo izdvajanje 6 stratuma kulturnog razvoja.

Najstariji stratum VI se dijeli na dvije podfaze (VIa i VIb) i pripada starčevačkoj kulturnoj grupi. Pored opšte usaglašenosti sa materijalom iz Starčeva ovaj stratum je dao i neke razlike u odnosu na eponimni lokalitet. Tako u Gornjoj Tuzli VI nedostaju ornamenti izvedeni bijelom bojom, a isto tako se pojavljuju gotovo isključivo pravolinijski motivi. U sinhronizaciji sa starčevačkom kulturom stratum VIb odgovara Starčevu IIb, dok stratum VIa izlazi iz hronološkog okvira IIb stratuma starčevačke kulture.

Stratumi V—II u cjelini pripadaju vinčanskoj kulturnoj grupi, pri čemu dva starija (V i IV) odgovaraju njenoj tordoškoj, a dva mlađa (III i II) pločničkoj fazi. Za stratume III i II veoma su značajni nalazi većeg broja sitnih predmeta izrađenih od bakra, te brojne grudice bakarnog oksida, tragova lijevanja i prerade bakra.

Stratum I je kulturno i hronološki dosta heterogen. Pored keramike ranog bronzanog doba, koja ovaj stratum najviše i karakteriše, značajni su i sigurni nalazi (u najdonjem sloju tog stratuma) lasinjske keramike, kao i badenski i Bubanj—Hum Ib elementi.
LIT.: *B. Čović* 1961 a, 79—139, Tbl. I—XV. B. Marijanović

07.22 GORNJA TUZLA 2, Gornja Tuzla, Tuzla. Praistorijski ravni grob sa skeletom, nađen prilikom građevinskih radova. Sadržavao je raznovrstan bronzani nakit. Pripada kraju kasnog bronzanog, odnosno početku željeznog doba (Ha B-3, 8. st. st. e.).
LIT.: *B. Čović* 1957, 252—253. B. Čović

07.23 GRAD, Gornja Tuzla, Tuzla. Neolitsko naselje gradinskog tipa. Smješteno je na vrhu omanjeg, ali dominantnog brda, na lijevoj obali Jale u Gornjoj Tuzli. Kulturni sloj veoma tanak, a prema prikupljenom materijalu naselje korespondira s krajem stratuma II velikog naselja u Gornjoj Tuzli.
LIT.: *B. Čović* 1965 a, 69 i nap. 182. B. Marijanović

07.24 GRAD (Sokol), Soko, Gračanica. Srednjovjekovni grad. Na kamenitom brdu, u selu Soko, nedaleko od današnje varošice Gračanica, nalaze se ruševine grada — tvrđave srednje veličine. U pisanim izvorima prvi put se spominje 1426. Turci su ga zauzeli 1520.
LIT.: *M. Vego* 1957 a, 105; *Đ. Basler* 1972 a, 57. P. Anđelić

07.25 GRADAŠNICA (Radašnica), Podgajevi, Živinice. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 13 stećaka u obliku sarkofaga i stela; 2 spomenika ukrašena linearnim geometrijskim ornamentom i kanelurama. Kasni srednji vijek.
LIT.: *M. Baum* 1958, 61—62, Sl. 17, 18. N. Miletić

07.26 GRADINA, Đurđevik, Živinice. Rimsko utvrđenje (?) i nekropola sa stećcima. Gradina se sastoji od 2 uzvišenja. Na većem je srednjovjekovno groblje; sačuvana su 4 stećka u obliku stela.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 208. N. Miletić—V. Milić

07.27 GRADINA, Gornja Petrovica, Kalesija. Paleolitska pećinska stanica, praistorijska gradina i kasno antičko utvrđenje. Sjeveroistočno od sela uzdiže se jedan od ogranaka brda Prosjeka pod imenom Gradina. Tri padine su dosta strme i vrlo teško pristupačne, tako da je pristup moguć samo sa sjeverne strane.

U stijeni, okrenutoj prema jugu, nalazi se malena pećina duboka svega 2 m. U njenom talusu nalazi se podosta obrađenih kremenica među kojima ima i primjeraka od opsidijana, što bi upućivalo na kasnoeneolitsku starost najgornjeg sloja u ovom nalazištu.

Na površini zaravanka Gradine zapažaju se deformacije tla nastale izgradnjom odbrambenih nasipa. Sav prostor je zasut fragmentima prethistorijske keramike. Vjerovatno kasno bronzano i željezno doba. Prema sjeveru i istoku zapažaju se zidovi građeni od kamena vezanog krečnim malterom, a pored njih se nalazi podosta ulomaka rimskih posuda, vršak željezne strelice i rimski bakreni novčić, ostaci kasnoantičkog utvrđenja.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 483—484. Đ. Basler

07.28 GRADINA, Stupari, Lukavac. Praistorijska gradina i srednjovjekovno utvrđenje. Istraživanja vršila M. Kosorić, 1975. Lokalitet je smješten na visokom brdu, oko 1 km sjeverno od puta Stupari—Vasiljevci. Praistorijska naselja pripadaju eneolitu i kasnom bronzanom dobu. Na platou brda nalaze se ostaci zida rađenog od kamena i maltera. Pored zida i na padini nađeni su malobrojni primjerci srednjovjekovne keramike.
LIT.: *M. Kosorić* 1980, 111. M. Kosorić

07.29 GRADINA, Tulović, Banovići. Praistorijska gradina i srednjovjekovno naselje. Probna iskopavanja vršila M. Kosorić, 1975. Lokalitet je smješten na visokom brdu, južno od puta koji iz Banovića vodi za Turiju. Na nižem platou lokaliteta pronađeni su ostaci zida, rađenog od kamena i zemlje. Kulturni sloj mjestimično očuvan, debljine oko 0,40×0,50 m. Sadrži tragove lijepa i malobrojni keramički materijal. Kasno bronzano doba.

Sa platoa lokaliteta potiču i nalazi manjih, atipičnih fragmenata keramike srednjovjekovnog perioda.
LIT.: *M. Kosorić* 1980, 111. M. Kosorić

07.30 GRADOVRH, Solina, Tuzla. Praistorijska gradina, praistorijska nekropola i ostaci franjevačkog manastira. Gradina na kojoj je kasnije izgrađen franjevački samostan, nalazila se na vrhu brda, a nekropola na jednoj od padina. Zaštitna i reviziona iskopavanja vršili su R. Jovanović (grobovi na padini), S. Perić (na platou gradine) i V. Milić (na padini »Bare«). Otkriveni su keramički nalazi koji pokazuju da je gradina osnovana u kasno bronzano doba i da je trajala i tokom željeznog doba. Željezni i bronzani predmeti iz oštećenih ili razorenih grobova pripadaju starijem i, pretežno, mlađem željeznom dobu.
LIT.: *V. Ćurčić* 1908 b, 77—80; *R. Jovanović* 1957, 245—249; *M. S. Filipović* 1960, 89—94; *V. Milić* 1982, 133—136. V. Milić

07.31 IBRALIĆI, Lipovice, Kalesija. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sarkofaga, ukrašeni motivom spirala. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 200. N. Miletić

07.32 JASIK, Gračanica, Živinice. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 27 stećaka u obliku ploča, sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih I—Z; nekoliko spomenika ukrašeno je spiralom, rozetom, krstom i polumjesecom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 209. N. Miletić

07.33 KAURSKO GROBLJE, Mramor, Tuzla. Usamljeni stećak u obliku sarkofaga, orijentiran Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 198. N. Miletić

07.34 KORIĆA HAN, Gračanica. Neolitsko naselje. Istraživala M. Kosorić, 1971—1974. Lokalitet leži na sjevernoj strani starog puta Tuzla — Doboj. Kulturni sloj debljine između 1,80 i 2,50 m, sadrži brojni keramički materijal, kremena oruđa i životinjske kosti. Brojni ostaci građevinske djelatnosti u 4 stambena horizonta. Vinčanska kultura srednjeg i mlađeg neolita. U mlađim slojevima nalazi keramike lisičićke kulture. Iz najmlađeg sloja potiču i primjerci keramike s osobinama eneolita i ranog bronzanog doba.
LIT.: *M. Kosorić* 1980, 111. M. Kosorić

07.35 KOSOVAČA (Gradina), Kusonje—Kosovača, Kalesija. Praistorijska gradina, praistorijski pojedinačni nalaz, rimsko utvrđenje. Plato gradine, eliptičnog oblika (74×38 m) branjen je suhozidom. Na praistorijskom, podignut rimski zid, kraj ulaza pravougaona građevina (kula); rimskom dobu pripadaju i ostaci manjih zgrada u unutrašnjem dijelu platoa. Bronzano ili željezno doba, rimsko doba. U blizini gradine nađena je 1 bakrena sjekira s cilindričnim usadnikom (kasni eneolit).
LIT.: *F. Fiala* 1893, 152, sl. 14; *V. Radimsky* 1895 a, 220—221, sl. 3, 4. B. Marijanović

07.36 KREŠIĆA GRADINA, Gornje Par Selo-Krešići, Tuzla. Praistorijska gradina i srednjovjekovno utvrđenje. Istraživao V. Milić 1983. Nađena je praistorijska i srednjovjekovna keramika i srednjovjekovni željezni objekti. Naselje je osnovano u kasnom bronzanom dobu (facetirani i turban-obodi). Nađena je manja količina sive latenske keramike. U srednjovjekovnom periodu bedem gradine je bio utvrđen zidom od maltera, a na platou su konstatovana 2 zida koji su služili kao podzida čineći na taj način manje terase. V. Milić

07.37 LOHINJA, Gračanica. Praistorijska ostava bakarnih sjekira. Ostava se sastojala od većeg broja sjekira od kojih su sačuvane samo dvije: jedna sa povijenim sječivom i cilindričnim usadnikom a jedna lepezasta. Kasni eneolit.
LIT.: *Č. Truhelka* 1907, 61—62. B. Marijanović

07.38 LUG, Kakmuž, Gračanica. Praistorijsko naselje. Probna istraživanja vršila M. Kosorić, 1975. Lokalitet leži na prostoru između željezničke pruge Tuzla—Doboj i puta koji iz Sočkovca vodi za Karanovac. Kulturni sloj, oštećen poljoprivrednim radovima, debljine je oko 0,30 m. Sadrži grumenje lijepa i malobrojne primjerke keramike ranog bronzanog doba.
LIT.: *M. Kosorić* 1980, 111. M. Kosorić

07.39 LUKAVAC (Bokavić), Lukavac. Praistorijska ostava bronzanih predmeta. Najveći dio sačinjavaju keltovi, srpovi i narukvice, dok su u manjem broju zastupljeni bodeži, bronzane posude, uglavnom fragmentirane, te objekti koje nije moguće tačnije odrediti. Važan nalaz je 1 fibula Golinjevo tipa. Ostava pripada mlađoj fazi kasnog bronzanog doba (Ha B-1, 10. v. st. e), mada sadrži i tipološki starije objekte.
LIT.: *B. Čović* 1955, 91—92, Tbl. I—II. B. Marijanović

07.40 MEĆAVA, Srebrenik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka, orijentirani Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 192. N. Miletić

07.41 MEŠKOVIĆI, Kikači-Meškovići, Kalesija. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sarkofaga, orijentirana Z—I; jedan ukrašen motivom polumjeseca. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 200. N. Miletić

07.42 METLJIKA, Čehaje, Srebrenik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 192. N. Miletić

07.43 MOKRO POLJE, Rakino Brdo, Kalesija. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku stele. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 202. N. Miletić

07.44 MONJ, Doborovci, Gračanica. Praistorijska ostava. Prilikom radova na pošumljavanju brda, 1957, otkrivena je ostava od 39 bronzanih objekata. Objekti su: narukvice, ogrlica, srpovi, koplja, keltovi. Mlađa faza kasnog bronzanog doba (Ha B-2, 9. v. st. e).
LIT.: *R. Jovanović* 1958, 31—34; *Vinski—Gasparini* 1963 a, 662. M. Kosorić

07.45 MRAMOR (Molitvište), Brnjica, Živinice. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u vidu sarkofaga, orijentiran Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 208. N. Miletić

07.46 MRAMOR, Gornja Brijesnica, Lukavac. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 15 stećaka u obliku sanduka i stele. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 197. N. Miletić

07.47 MRAMORAK, Donje Hrasno, Kalesija. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stele, orijentiranih Z—I; stela ukrašena geometrijskim motivom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 198. N. Miletić

07.48 MRAMORCI, Lukavica, Živinice. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 53 stećka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I; ukras nekoliko primjeraka čine plastična rebra, polumjesec, spirale i arhitektonski detalji. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 208. N. Miletić

07.49 MRAMORJE, Bulatovci, Kalesija. Srednjovjekovna nekropola. U dvije grupe sačuvano je 19 stećaka u obliku sarkofaga, orijentiranih Z—I; 2 spomenika ukrašena stiliziranim biljnim motivom i spiralama, rozetama i nizom trouglova kao imitacijom krova. Kasni srednji vijek.
LIT.: *D. Vidović* 1956, 233, Sl. 28; *Š. Bešlagić* 1971, 201. N. Miletić

07.50 MRAMORJE, Kovačica, Tuzla. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih SZ—JI, te nekoliko oštećenih; ukras 3 spomenika čine kanelure i plastične trake. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 198. N. Miletić

07.51 MRAMORJE, Osmaci-Kakanj, Kalesija. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sarkofaga, orijentirana SZ—JI, oštećena. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 201. N. Miletić

07.52 MRAMORJE, Zukići, Živinice. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 27 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih uglavnom Z—I;

ukras nekoliko spomenika čine polumjesec, spirala sa biljnim detaljima i štap. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 210. N. Miletić

07.53 **OBORAK**, Đurđevik, Živinice. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I; ukras 2 spomenika čine nazubljena bordura, spiralni motivi i stilizirani biljni ornament. Kasni srednji vijek.
LIT.: *M. Baum* 1958, 62, Sl. 19; *Š. Bešlagić* 1971, 208. N. Miletić

07.54 **OKRUGLA**, Tojšići, Kalesija. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 8 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; jedan spomenik ukrašen tordiranom trakom, spiralama, rozetom i rukom s čašom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 200. N. Miletić

07.55 **OKUĆNICA**, Husino, Tuzla. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka, 2 sa ukrasom. Kasni srednji vijek. N. Miletić

07.56 **OMARAK**, Brnjica, Živinice. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I i S—J; dvije stele ukrašene polumjesecom, krstom i krugom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 208. N. Miletić

07.57 **ORAŠJE**, Donje Hrasno, Kalesija. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka i sarkofaga orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 198. N. Miletić

07.58 **ORMAN GRAD**, Hrgovi Gornji, Srebrenik. Neolitsko ili eneolitsko naselje. Keramički nalazi nedovoljno izraziti. B. Marijanović

07.59 **OSMACI**, Kalesija. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 202. N. Miletić

07.60 **OSOJA**, Donji Skipovac, Gračanica. Praistorijsko naselje. Leži na jednoj kosi. Prilikom obrade zemlje, 1953, na lokalitetu je nađena kamena sjekira, kalupastog tipa. Vjerovatno neolit. M. Kosorić

07.61 **PAŠABUNAR**, Tuzla. Praistorijski slučajni nalaz. Bronzana sjekira-kelt. Kasno bronzano doba. M. Kosorić

07.62 **PAŠALIĆI**, Pašalići, Gračanica. Skupina bronzanih predmeta, vjerovatno ostava. Sačinjavaju je 4 bronzana kelta, jedno koplje, pinceta i jedan predmet nedefinisane namjene. Kraj kasnog bronzanog ili početak željeznog doba (Ha B-3, 8. v. st. e).
LIT.: *B. Čović* 1957, 249—251. B. Marijanović

07.63 **PERIĆI**, Zelina-Perići, Kalesija. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 14 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 201. N. Miletić

07.64 **PETARAC**, Donja Višća, Živinice. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano oko 26 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, ostali uništeni; ukras 2 spomenika čine spirale, polumjesec i mač-koplje. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 207—208. N. Miletić

07.65 **POTKUĆNICA**, Tetima, Tuzla. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Sačuvan 1 stećak u obliku sanduka, orijentiran S—J; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 198. N. Miletić

07.66 **REPUH-TUPKOVIĆ**, Živinice. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 26 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I i S—J, nekoliko oštećenih. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 208. N. Miletić

07.67 **SAJTOVIĆI**, Kalesija. Srednjovjkovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sarkofaga, orijentirana Z—I; oštećena. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 202. N. Miletić

07.68 **SARIĆI**, Miljanovci, Kalesija. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga; ukras čine dvostruke spirale i polumjesec. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 200. N. Miletić

07.69 **SIMIN HAN**, Tuzla. Pojedinačni praistorijski nalaz. Prilikom radova na usijecanju puta 1967. pronađena je kamena sjekira. Neolit. M. Kosorić

07.70 **SOLINA**, Tuzla. Praistorijsko naselje. Na površini oranica pored puta Tuzla—Solina nalaze se fragmenti keramike. Vjerovatno bronzano doba. M. Kosorić

07.71 **SREBRENIK**, Gornji Srebrenik, Tuzla. Srednjovjekovno utvrđenje. Na stijenama se nalaze ruševine nekoliko građevina. Na vrhu dominira približno okrugli toranj, kvadratičnog tlocrta, uz koji je vezana stambena zgrada za posadu, sa hodnikom i nekoliko prostorija. Tornju se prilazilo drvenim mostom preko duboko usječenog prokopa. Grad se prvi put spominje 1333. kao rezidencija Stjepana II Kotromanića. Turci su ga zauzeli 1520. Pod konac 18. st. bio je ponovo izgrađen na starim temeljima.
LIT.: *Đ. Basler* 1957a, 119—131; *Đ. Basler* 1972a, 57. Đ. Basler

07.72 **SREBRO**, Solina, Tuzla. Praistorijska nekropola. Istraživanje vršila R. Jovanović, 1954. Lokalitet je smješten na obali rijeke Soline, pored puta Tuzla—Šibošnica. Nekropola je oštećena. Sahranjivanje je skeletno. Otkriveni grobovi se datiraju u period mlađeg gvozdenog doba.
LIT.: *R. Jovanović* 1957, 245. M. Kosorić

07.73 **STANOVI**, Bulatovci, Kalesija. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku ploča i sarkofaga, oštećenih i utonulih; orijentirani Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *D. Vidović* 1956, 236. N. Miletić

07.74 **STARE KUĆE**, Donje Breške, Tuzla. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 15 stećaka u obliku stela; ukras nekoliko spomenika čine spirale, krst, polumjesec, oružje i kanelure. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 198. N. Miletić

07.75 **STUPA**, Đurđevik, Živinice. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 15 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I i S—J; ukras 2 spomenika čine spiralni motivi kombinirani sa biljnim detaljima, nazubljena bordura, polumjesec. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 208. N. Miletić

07.76 **ŠEHER SRPSKI**, Kalesija. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u obliku sarkofaga, orijentirana Z—I, oštećena; ukras jednog spomenika čine plastične trake, stilizirani spiralni i biljni motivi. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 202. N. Miletić

07.77 TRIJEBNIK (Kladovi), Đurđevik, Živinice. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 11 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; ukras 2 spomenika čine nazubljene bordure, stilizirani spiralni i biljni motivi. Kasni srednji vijek.
LIT.: *M. Baum* 1958, 62; *Š. Bešlagić* 1971, 208. N. Miletić

07.78 VIS, Kalesija. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sanduka; jedan ukrašen polumjesecom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 201. N. Miletić

07.79 VRANOVIĆI, Vranovići, Gračanica. Praistorijska ostava bakarnih sjekira. Sastojala se od 12 lepezastih sjekira i 4 sjekire sa povijenim sječivom i cilindričnim usadnikom. Sačuvan je manji dio ostave. Kasni eneolit.
LIT.: *B. Čović* 1957, 245. B. Marijanović

07.80 VRPOLJE, Đurđevik, Živinice. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 4 stećka, u obliku sanduka i sarkofaga, dislocirani; 1 sarkofag ukrašen figuralnom predstavom, uz natpis. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 208. N. Miletić

07.81 VRTOVI, Mešići, Kalesija. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sarkofaga i cipusa, orijentiranih Z—I i S—J; rubne trake naglašene, formirajući udubljena polja. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 200. N. Miletić

07.82 VUKNIĆ, Gračanica. Praistorijska gradina. Probna istraživanja vršila M. Kosorić, 1974. Lokalitet leži na dosta visokom brdu, na periferiji Gračanice, iznad puta Tuzla—Gračanica. Na sjeveroistočnom dijelu manjeg platoa, na vrhu, nalaze se neznatni ostaci zida rađenog od kamena i zemlje. Kulturni sloj je spran pa se na padinama nalazi keramički materijal kasnog bronzanog i mlađeg gvozdenog doba.
LIT.: *M. Kosorić* 1980, 111. M. Kosorić

07.83 ZAGRDNICA (Krstovi), Brezik, Kalesija. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 8 stećaka u obliku sarkofaga i stele, orijentiranih Z—I; ukras 2 spomenika čine dvostruke spirale i biljni ornament. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 201. N. Miletić

07.84 ZANAGA, Tetima, Tuzla. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku ploče, orijentiran S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 198. N. Miletić

07.85 ZELINA, Zelina, Kalesija. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 28 stećaka u vidu sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I, prilično oštećenih; ukras 3 spomenika čine stilizirani spiralni i biljni motivi, kanelure, polumjesec i ruke. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 201. N. Miletić

07.86 ZOLJE, Zolje, Kalesija. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. U pravoslavnom groblju sačuvana su 2 stećka u obliku stela; jedna ukrašena motivom spirale i rozete. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 201. N. Miletić

07.87 ŽARKULJA, Sajtovići, Kalesija. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 70 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stela, orijentiranih Z—I i S—J; ostali razbijeni. Ukras nekoliko spomenika čine stilizirani spiralni i biljni motivi, tordirana traka, kanelure, polumjesec, krst i mač. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 202. N. Miletić

REGIJA 8.

REGIJA 8: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. ARAPOVAC, Ružević, Teslić
2. BAJINA GLAVA, Vukovo, Tešanj
3. BARE, Liplje, Teslić
4. BARIĆI, Barići, Teslić
5. BAVKA, Bočinja Gornja, Maglaj
6. BEŠE 1, Beše, Zavidovići
7. BEŠE 2. Beše, Zavidovići
8. BILJEZI, Ribnica, Zavidovići
9. BLATNICA, Mladikovine, Teslić
10. BJELOBOR, Gornja Paklenica, Maglaj
11. BRDO, Radnja Gornja, Teslić
12. BREZOVO POLJE, Željezno polje, Žepče
13. BRUSOVI, Orašje Planje, Tešanj
14. CRKVINA, Barići, Teslić
15. CRKVINA, Čečava, Teslić
16. CRKVINA, Krsno Polje, Maglaj
17. CRKVINA (Mramor), Rastuša, Teslić
18. CRKVINA, Ugodnovići, Teslić
19. CRKVINA, Žabljak, Tešanj
20. CRKVIŠĆE, Mrkotić, Tešanj
21. CRKVIŠĆE, Radešići, Teslić
22. CRKVIŠTE, Čečava, Teslić
23. ČARDAK, Čardak, Zavidovići
24. ČEČAVA, Čečava, Teslić
25. ČOBE, Čobe, Maglaj
26. DIVSKO GROBLJE (Hrastić), Trepče, Tešanj
27. DONJA PAKLENICA 1, Donja Paklenica, Maglaj
28. DONJA PAKLENICA 2, Donja Paklenica, Maglaj
29. DONJI VITKOVCI, Donji Vitkovci, Tešanj
30. DUB, Čardak, Zavidovići
31. DŽINSKO GREBLJE NA OGRADICI, Šije, Tešanj
32. GAJ (Čardačište), Čečava, Teslić
33. GAJEVI (Čustuša), Ponijevo, Maglaj
34. GLAVELJ, Gomjenica, Teslić
35. GLAVICA, Vrela, Tešanj
36. GORNJA VRUĆICA, Gornja Vrućica, Teslić
37. GOSTOVIĆI, Gostovići, Zavidovići
38. GRAČUN, Ružević, Teslić
39. GRAD, Žepče
40. GRAD NA STOGU, Hrge, Zavidovići
41. GRAD VOJVODE MOMČILA, Vrućica, Teslić
42. GRADAC, Dolac, Zavidovići
43. GRADAC, Oštrić, Zavidovići
44. GRADAC, Straište, Maglaj
45. GRADAČAC, Dištica, Zavidovići
46. GRADIĆ, Trbuk, Maglaj
47. GRADIĆ, Vrela, Tešanj
48. GRADIĆ, Vukovine, Zavidovići
49. GRADINA, Bežnja, Teslić
50. GRADINA, Čardak, Zavidovići
51. GRADINA, Gostovići—Grabovnica, Zavidovići
52. GRADINA, Lug—Zimjan, Zavidovići
53. GRADINA, Očauš Gornji, Teslić
54. GRADINA, Ozimica, Žepče
55. GRADINA, Ribnica, Zavidovići
56. GRADINA, Ukrinica, Teslić
57. GRADINA, Vrućica, Teslić
58. GRADINA, Žišci, Zavidovići
59. GRČKO GREBLJE, Gornje Bijelo Bučje, Teslić
60. GRČKO GREBLJE, Rakovac, Maglaj
61. GRČKO GREBLJE, Ribnica, Zavidovići
62. GRČKO GREBLJE (Gaj), Vozuća—Maričići, Zavidovići
63. GRČKO GROBLJE, Kovači, Zavidovići
64. GRČKO GROBLJE, Očauš, Teslić
65. GROBLJE, Kraševo, Tešanj
66. GROMILE (Crkvište), Novi Šeher, Maglaj
67. HODŽINA VODA, Radnja Gornja, Teslić
68. JOŠAVAC, Bočinja Donja, Maglaj
69. KAMEN, Borovnica—Šehići, Zavidovići
70. KAMENJAK, Beše, Zavidovići
71. KAMENJE, Barići, Teslić
72. KAMENJE, Čardak, Zavidovići
73. KAMENJE, Čečava, Teslić
74. KAMENJE, Donja Paklenica, Maglaj
75. KAMENJE, Osojnica, Maglaj
76. KAMENJE, Pašini Konaci, Zavidovići
77. KAMENJE NA PRISOJU, Ranković, Teslić
78. KARAULA, Rastuša, Teslić
79. KAURSKO GREBLJE, Ribnica, Zavidovići
80. KRALJEVINE, Novi Šeher, Maglaj
81. KRČEVINE, Bakotić, Maglaj
82. KRČEVINE, Ukrinica, Teslić
83. KREMENJAČA, Miljanovci, Tešanj
84. KRST, Očauš, Teslić
85. KUĆERINE, Miljanovci, Tešanj
86. KUVELJ, Hajdarovići, Zavidovići
87. KUŽNO GREBLJE, Gomjenica, Teslić
88. KUŽNO GREBLJE (Judin grob), Gornji Vitkovci, Tešanj
89. KUŽNO GREBLJE, Omanjska, Tešanj
90. KUŽNO GREBLJE NA ČELARU, Bočinja Gornja, Maglaj
91. LANIŠTA, Donji Vitkovci, Tešanj
92. LOGOBARE, Vukovo, Tešanj
93. LUČICA, Hrge, Zavidovići
94. MAGLAJ, Maglaj
95. MAJDAN RIDŽALI, Zavidovići
96. MALA GRADINA, Lovnica—Kućice, Zavidovići
97. MALO BRDO, Kalošević, Tešanj
98. MOMČILOV GROB, Vrućica, Teslić
99. MRAMOR, Hajdarovići, Zavidovići
100. MRAMOR, Krivaja, Zavidovići
101. MRAMOR, Priluk, Zavidovići
102. MRAMORJE (Igrište), Beše, Zavidovići
103. MRAMORJE, Čečava—Brđani, Teslić
104. MRAMORJE, Gornji Vitkovci, Tešanj
105. MRAMORJE, Hrge, Zavidovići
106. MRAMORJE, Karačić, Zavidovići
107. MRAMORJE, Mahoje—Brdo, Zavidovići
108. MRAMORJE, Žabljak, Tešanj
109. MRAMORJE ISPOD GRADINE, Vrućica, Teslić
110. MRAMORJE U GAJU, Ranković—Gračanica, Teslić
111. MRAMORJE U SELIŠTU, Ranković, Teslić

112. MRAMOROVI, Dragovići, Zavidovići
113. MRAMOROVI, Kućice, Zavidovići
114. NOVI ŠEHER, Novi Šeher, Maglaj
115. NJIVERAK, Trbuk, Maglaj
116. OBLI KAMEN, Piljužići, Tešanj
117. ORAŠAC, Ozimica, Žepče
118. ORAŠJE, Kraševo—Donja Mahala, Tešanj
119. OSOJNICA, Osojnica, Maglaj
120. PAJTOVCI—BRODIĆ, Ljeskovica, Žepče
121. PAKLANICA, Paklanica, Tešanj
122. PARAĐENCI (Šehin Kamen), Donja Paklenica, Maglaj
123. PAZARIĆ, Liješnica, Maglaj
124. POPOV HENDEK, Tešanj
125. POREZ, Bočinja Gornja, Maglaj
126. PREDRAŽIĆI, Predražići, Zavidovići
127. PREKOPA, Vrućica, Teslić
128. RASKRŠĆE, Gornji Vitkovci, Tešanj
129. RAVAN (Đukin Krst), Gornja Paklenica, Maglaj
130. RID, Čardak, Zavidovići
131. SELIŠTE, Trepče, Tešanj
132. SRPSKA VAROŠ, Tešanj
133. STARO GREBLJE, Bobare, Tešanj
134. STJENČICE, Šije, Tešanj
135. STRAŽBA, Mrkotić, Tešanj
136. STUPE (Kužno groblje), Rudo Polje, Teslić
137. SVATOVAC, Gornji Gostović—Grabovnica, Zavidovići
138. SVATOVAC, Lovnica—Huremi, Zavidovići
139. SVATOVSKO GROBLJE (Ograde), Kalošević, Tešanj
140. ŠEHIN KAMEN, Donja Paklenica, Maglaj
141. TEPE, Kalošević, Tešanj
142. TEŠANJ 1, Tešanj
143. TEŠANJ 2, Tešanj
144. TODOROVIĆA BRIJEG, Donja Paklenica, Maglaj
145. TRZNA, Žepče
146. TUK, Zavidovići
147. ULICE, Kraševo, Tešanj
148. VELIKO BRDO, Kalošević, Tešanj
149. VELIKA GRADINA, Lovnica—Kućice, Zavidovići
150. VELIKI MAJDAN, Trepče, Tešanj
151. VIS, Gornji Vitkovci, Tešanj
152. VIS, Ljeskovice, Žepče
153. VISOVI (Omića Brijeg), Šije, Tešanj
154. VRUĆICA, Vrućica, Teslić
155. ZDJELE, Karačić, Zavidovići
156. ŽEPČE, Žepče

REGIJA 8: POPIS NALAZIŠTA PRAISTORIJSKOG DOBA

1. ARAPOVAC, Ružević, Teslić (C 2)
3. BARE, Liplje, Teslić (A 2)
9. BLATNICA, Mladikovine, Teslić (C 4)
12. BREZOVO POLJE, Željezno polje, Žepče (E 5)
22. CRKVIŠTE, Čečava, Teslić (C 1)
30. DUB, Čardak, Zavidovići (F 5)
33. GAJEVI (Čustuša), Ponijevo, Maglaj (E 4)
34. GLAVELJ, Gomjenica, Teslić (C 3)
35. GLAVICA, Vrela, Tešanj (C 2)
37. GOSTOVIĆI, Gostovići, Zavidovići (F 5)
38. GRAČUN, Ružević, Teslić (C 2)
44. GRADAC, Straište, Maglaj (F 3)
45. GRADAČAC, Dištica, Zavidovići (H 6)
47. GRADIĆ, Vrela, Tešanj (C 2)
48. GRADIĆ, Vukovine, Zavidovići (G 5)
49. GRADINA, Bežnja, Teslić (D 3)
50. GRADINA, Čardak, Zavidovići (F 5)
51. GRADINA, Gostovići—Grabovnica, Zavidovići (F 5)
52. GRADINA, Lug—Zimjan, Zavidovići (F 4)
53. GRADINA, Očauš Gornji, Teslić (B 3)
54. GRADINA, Ozimica, Žepče (E 4)
55. GRADINA, Ribnica, Zavidovići (H 5)
56. GRADINA, Ukrinica, Teslić (C 2)
57. GRADINA, Vrućica, Teslić (D 3)
58. GRADINA, Žišci, Zavidovići (F 4)
80. KRALJEVINE, Novi Šeher, Maglaj (E 3)
83. KREMENJAČA, Miljanovci, Tešanj (D 2)
93. LUČICA, Hrge, Zavidovići (G 5)
95. MAJDAN RIDŽALI, Zavidovići (F 4)
96. MALA GRADINA, Lovnica—Kućice, Zavidovići (F 5)
97. MALO BRDO, Kalošević, Tešanj (D 2)
114. NOVI ŠEHER, Novi Šeher, Maglaj (E 4)
115. NJIVERAK, Trbuk, Maglaj (E 2)
117. ORAŠAC, Ozimica, Žepče (E 4)
120. PAJTOVCI—BRODIĆ, Ljeskovica, Žepče (E 5)
121. PAKLANICA, Paklanica, Tešanj (D 2)
122. PARAĐENCI (Šehin kamen), Donja Paklenica, Maglaj (E 2)
124. POPOV HENDEK, Tešanj (E 2)
126. PREDRAŽIĆI, Predražići, Zavidovići (H 5)
130. RID, Čardak, Zavidovići (F 5)
131. SELIŠTE, Trepče, Tešanj (E 2)
132. SRPSKA VAROŠ, Tešanj (E 2)
134. STJENČICE, Šije, Tešanj (E 2)
135. STRAŽBA, Mrkotić, Tešanj (D 2)
141. TEPE, Kalošević, Tešanj (D 2)
142. TEŠANJ 1, Tešanj (D 2)
146. TUK, Zavidovići (F 4)
148. VELIKO BRDO, Kalošević, Tešanj (D 2)
149. VELIKA GRADINA, Lovnica—Kućice, Zavidovići (F 5)
150. VELIKI MAJDAN, Trepče, Tešanj (E 2)
152. VIS, Ljeskovica, Žepče (E 5)
154. VRUĆICA, Vrućica, Teslić (D 3)
155. ZDJELE, Karačić, Zavidovići (G 4)
156. ŽEPČE, Žepče (E 4)

REGIJA 8: POPIS NALAZIŠTA IZ DOBA RIMSKE VLADAVINE

19. CRKVINA, Žabljak, Tešanj (D 2)
21. CRKVIŠĆE, Radešići, Teslić (C 2)
66. GROMILE (Crkvište), Novi Šeher, Maglaj (E 3)
85. KUĆERINE, Miljanovci, Tešanj (D 2)
127. PREKOPA, Vrućica, Teslić (D 3)
140. ŠEHIN KAMEN, Donja Paklenica, Maglaj (E 2)

REGIJA 8: POPIS NALAZIŠTA IZ SREDNJEG VIJEKA

2. BAJINA GLAVA, Vukovo, Tešanj (D 2)
4. BARIĆI, Barići, Teslić (C 3)
5. BAVKA, Bočinja Gornja, Maglaj (F 4)
6. BEŠE 1, Beše, Zavidovići (F 5)
7. BEŠE 2, Beše, Zavidovići (F 5)
8. BILJEZI, Ribnica, Zavidovići (H 5)
10. BJELOBOR, Gornja Paklenica, Maglaj (F 2)
11. BRDO, Radnja Gornja, Teslić (C 2)
13. BRUSOVI, Orašje Planje, Tešanj (D 2)
14. CRKVINA, Barići, Teslić (C 3)
15. CRKVINA, Čečava, Teslić (B 2)
16. CRKVINA, Krsno Polje, Maglaj (F 3)
17. CRKVINA (Mramor), Rastuša, Teslić (C 1)
18. CRKVINA, Ugodnovići, Teslić (B 4)
19. CRKVINA, Žabljak, Tešanj (D 2)
20. CRKVIŠĆE, Mrkotić, Tešanj (D 2)
21. CRKVIŠĆE, Radešići, Teslić (C 2)
23. ČARDAK, Čardak, Zavidovići (F 5)
24. ČEČAVA, Čečava, Teslić (C 2)
25. ČOBE, Čobe, Maglaj (E 3)
26. DIVSKO GROBLJE (Hrastić), Trepče, Tešanj (E 2)
27. DONJA PAKLENICA 1, Donja Paklenica, Maglaj (E 3)
28. DONJA PAKLENICA 2, Donja Paklenica, Maglaj (E 3)
29. DONJI VITKOVCI, Donji Vitkovci, Tešanj (C 2)
31. DŽINSKO GREBLJE NA OGRADICI, Šije, Tešanj (E 2)
32. GAJ (Čardačište), Čečava, Teslić (C 2)
36. GORNJA VRUĆICA, Gornja Vrućica, Teslić (D 3)
39. GRAD, Žepče (E 4)
40. GRAD NA STOGU, Hrge, Zavidovići (G 5)
41. GRAD VOJVODE MOMČILA, Vrućica, Teslić (D 3)
42. GRADAC, Dolac, Zavidovići (F 4)
43. GRADAC, Oštrić, Zavidovići (G 5)
46. GRADIĆ, Trbuk, Maglaj (E 2)
59. GRČKO GREBLJE, Gornje Bijelo Bučje, Teslić (B 4)
60. GRČKO GREBLJE, Rakovac, Maglaj (F 3)
61. GRČKO GREBLJE, Ribnica, Zavidovići (H 5)
62. GRČKO GREBLJE (Gaj), Vozuća—Maričići, Zavidovići (G 5)
63. GRČKO GROBLJE, Kovači, Zavidovići (F 4)
64. GRČKO GROBLJE, Očauš, Teslić (B 3)
65. GROBLJE, Kraševo, Tešanj (E 2)
67. HODŽINA VODA, Radnja Gornja, Teslić (C 2)
68. JOŠAVAC, Bočinja Donja, Maglaj (F 4)
69. KAMEN, Borovnica—Šehići, Zavidovići (F 5)
70. KAMENJAK, Beše, Zavidovići (F 5)
71. KAMENJE, Barići, Teslić (C 3)
72. KAMENJE, Čardak, Zavidovići (F 5)
73. KAMENJE, Čečava, Teslić (B 2)
74. KAMENJE, Donja Paklenica, Maglaj (E 2)
75. KAMENJE, Osojnica, Maglaj (F 2)
76. KAMENJE, Pašini Konaci, Zavidovići (F 4)
77. KAMENJE NA PRISOJU, Ranković, Teslić (C 2)
78. KARAULA, Rastuša, Teslić (C 1)
79. KAURSKO GREBLJE, Ribnica, Zavidovići (H 5)
81. KRČEVINE, Bakotić, Maglaj (F 3)
82. KRČEVINE, Ukrinica, Teslić (C 2)
84. KRST, Očauš, Teslić (B 3)
86. KUVELJ, Hajdarovići, Zavidovići (F 4)
87. KUŽNO GREBLJE, Gomjenica, Teslić (C 3)
88. KUŽNO GREBLJE (Judin grob), Gornji Vitkovci, Tešanj (C 2)
89. KUŽNO GREBLJE, Omanjska, Tešanj (D 1)
90. KUŽNO GREBLJE NA ČELARU, Bočinja Gornja, Maglaj (F 3)
91. LANIŠTA, Donji Vitkovci, Tešanj (D 2)
92. LOGOBARE, Vukovo, Tešanj (E 2)
94. MAGLAJ, Maglaj (E 3)
98. MOMČILOV GROB, Vrućica, Teslić (D 3)
99. MRAMOR, Hajdarovići, Zavidovići (G 4)
100. MRAMOR, Krivaja, Zavidovići (F 4)
101. MRAMOR, Priluk, Zavidovići (F 5)
102. MRAMORJE (Igrište), Beše, Zavidovići (F 5)
103. MRAMORJE, Čečava—Brđani, Teslić (C 2)
104. MRAMORJE, Gornji Vitkovci, Tešanj (D 2)
105. MRAMORJE, Hrge, Zavidovići (G 5)
106. MRAMORJE, Karačić, Zavidovići (F 4)
107. MRAMORJE, Mahoje—Brdo, Zavidovići (G 5)
108. MRAMORJE, Žabljak, Tešanj (E 2)
109. MRAMORJE ISPOD GRADINE, Vrućica, Teslić (D 3)
110. MRAMORJE U GAJU, Ranković—Gračanica, Teslić (C 2)
111. MRAMORJE U SELIŠTU, Ranković, Teslić (C 2)
112. MRAMOROVI, Dragovići, Zavidovići (F 4)
113. MRAMOROVI, Kućice, Zavidovići (F 5)
116. OBLI KAMEN, Piljužići, Tešanj (D 2)
118. ORAŠJE, Kraševo—Donja Mahala, Tešanj (E 2)
119. OSOJNICA, Osojnica, Maglaj (E 2)
123. PAZARIĆ, Liješnica, Maglaj (E 3)
125. POREZ, Bočinja Gornja, Maglaj (G 3)
128. RASKRŠĆE, Gornji Vitkovci, Tešanj (D 2)
129. RAVAN (Đukin krst), Gornja Paklenica, Maglaj (F 2)
133. STARO GREBLJE, Bobare, Tešanj (D 2)
136. STUPE (Kužno groblje), Rudo polje, Teslić (C 3)
137. SVATOVAC, Gornji Gostović—Grabovnica, Zavidovići (F 5)
138. SVATOVAC, Lovnica—Huremi, Zavidovići (F 5)
139. SVATOVSKO GROBLJE (Ograde), Kalošević, Tešanj (D 2)
143. TEŠANJ 2, Tešanj (D 2)
144. TODOROVIĆA BRIJEG, Donja Paklenica, Maglaj (E 3)
145. TRŽNA, Žepče (E 4)
147. ULICE, Kraševo, Tešanj (E 2)
151. VIS, Gornji Vitkovci, Tešanj (C 2)
153. VISOVI (Omića brijeg), Šije, Tešanj (E 2)
155. ZDJELE, Karačić, Zavidovići (G 4)

REGIJA 8: NALAZIŠTA

08.1 ARAPOVAC, Ružević, Teslić. Paleolitska stanica. Na vrhu brijega, u izlokanom tlu svjetlosmeđe boje nalaze se rijetke kremenice paleolitske provenijencije, ali neodređene kulturne pripadnosti. Paleolit. Đ. Basler

08.2 BAJINA GLAVA, Vukovo, Tešanj. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 137. N. Miletić

08.3 BARE, Liplje, Teslić. Praistorijska nekropola smještena na malom jezičastom ispustu uz potok Lukavicu. Otkrivena i djelimično uništena 1932. Zaštitno iskopavanje izvršio B. Belić, 1964. Nađeno 5 grobnih cjelina s ostacima spaljenih kostiju na dnu grobnih jama prekrivenim zemljanim urnama. Kod jednog groba, iznad urne, kao grobni prilog razbijena mala posuda. Bronzano doba.
LIT.: *B. Belić* 1964 b, 24—25. B. Belić

08.4 BARIĆI, Barići, Teslić. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka uz muslimansko groblje; orijentacija Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 135. N. Miletić

08.5 BAVKA, Bočinja Gornja, Maglaj. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 2 stećka, ostali uništeni. Otkrivena su 1973. i razorena 3 groba, a grobni prilozi nestali. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.6 BEŠE 1, Beše, Zavidovići. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 10 stećaka u obliku ploča i sarkofaga, veoma oštećenih. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 140. N. Miletić

08.7 BEŠE 2, Beše, Zavidovići. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Sačuvan 1 stećak u obliku sarkofaga, orijentiran Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 140. N. Miletić

08.8 BILJEZI, Ribnica, Zavidovići. Srednjovjekovna nekropola. Na omanjem uzvišenju uz ušće Borovnice u Ribnicu, sačuvana 2 stećka; ostaci uništeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.9 BLATNICA, Mladikovine, Teslić. Praistorijska ostava bronzanih predmeta. Sadržavala je paftu, koplje, 3 kelta, srp i 2 grumena sirove bronze. Kasno bronzano doba.
LIT.: *M. Mandić* 1931, 13—15. B. Belić

08.10 BJELOBOR, Gornja Paklenica, Maglaj. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 11 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 138. N. Miletić

08.11 BRDO, Radnja Gornja, Teslić. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 135. N. Miletić

08.12 BREZOVO POLJE, Željezno polje, Žepče. Praistorijska ostava bronzanih predmeta. Nađena 1929. navodno u zemljanoj posudi. Sadržavala je 20 predmeta: 16 keltova, 3 koplja i srp. Kraj kasnog bronzanog doba.
LIT.: *S. Sielski* 1931, 9—10, Tbl. XVI, 142, 143, 144, 147. B. Belić

08.13 BRUSOVI, Orašje Planje, Tešanj. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 9 stećaka u obliku amorfnih blokova; oštećeni, ostali uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

08.14 CRKVINA, Barići, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. i crkva. Na prostranoj, jako izduženoj uzvišici na desnoj obali Male Usore, sačuvano 9 stećaka u obliku sanduka, ploča i amorfnih blokova. Otkriveni su i grobovi i temelji građevine, vjerovatno stare crkve. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.15 CRKVINA, Čečava, Teslić. Srednjovjekovna nekropola i crkva. Smještene na nižem brijegu iznad rijeke Ukrine. Sačuvana 3 stećka, oštećena; ostaci uništeni. Otkriveni i ostaci temelja zida od kamena i cigle, vjerovatno ostaci crkve. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.16 CRKVINA, Krsno Polje, Maglaj. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentirani Z—I; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 138. N. Miletić

08.17 CRKVINA (Mramor), Rastuša, Teslić. Srednjovjekovna crkva i nekropola. Otkriveni temelji zidova, vjerovatno ostaci crkve s polukružnom apsidom, orijentirane I—Z. Oko zidova groblje sa stećcima, koji su uništeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.18 CRKVINA, Ugodnovići, Teslić. Srednjovjekovna crkva. Ostaci temeljnih zidova od lomljenog kamena vezanog krečnim malterom, koji su vjerovatno pripadali crkvi. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.19 CRKVINA, Žabljak, Tešanj. Rimsko i srednjovjekovno naselje. Istraživanja vršila I. Čremošnik. Otkriveni tragovi 5 objekata. Samo 2 su se donekle očuvala u temeljima, i to zgrada banje (II) i stambena zgrada sa rizalitima, koja je bila pregrađivana (V). Od ostale 3 zgrade ostali su samo dijelovi podnica. Nalazi: rimska keramika, bronzani predmeti, brojni novci i glava muške statue od muljike. Rimsko doba, 3—4. v.

Od srednjovjekovnog naselja ostao je debeo crni kulturni sloj između rimske zgrade III i V, te suhozid blizu zgrade II. Nastambe su, prema tome, bile od suhozida i drveta. Brojni su ostaci slavenske keramike. Rani srednji vijek, 11—12. v.
LIT.: *I. Čremošnik* 1970 a, 99—117. I. Čremošnik

08.20 CRKVIŠĆE, Mrkotić, Tešanj. Srednjovjekovna crkva i groblje. Na omanjem izbrešku nalaženi kameni temelji građevine, vjerovatno crkve. Otkriveno i više grobova; stećci uništeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.21 CRKVIŠĆE, Radešići, Teslić. Ostaci rimske građevine i srednjovjekovne crkve. Na izbrešku, na desnoj obali Usore, sačuvan samo dio građevinskog

kompleksa. Nalazi: cigle velikog formata, fragmenti keramike i opeke rimske provenijencije, ali i fragmenti srednjovjekovne keramike. Rimsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *M. S. Filipović* 1969 a, 42. B. Belić

08.22 CRKVIŠTE, Čečava, Teslić. Paleolitska stanica i tumulus bronzanog doba. Na vrhu brijega veliki zemljani tumulus, nasut zemljom u kojoj se nalaze paleolitski artefakti. Tumulus vjerovatno predstavlja nekropolu s urnama tipa Barice. Mlađi paleolit i bronzano doba (14—12. v. st. e). Đ. Basler

08.23 ČARDAK, Čardak, Zavidovići. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 140. N. Miletić

08.24 ČEČAVA, Čečava, Teslić. Srednjovjekovna nekropola na visiji uz lijevu obalu Ukrine. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka; ostali uništeni. Otkriveno je i više grobova čiji prilozi nisu sačuvani. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.25 ČOBE, Čobe, Maglaj. Slučajni srednjovjekovni nalaz. Par zlatnih naušnica s privjeskom u vidu šuplje kugle ukrašene granulama. Izgubljene. Rani srednji vijek, kraj I avarskog kaganata, vjerovatno 7. v.
LIT.: *J. Kovačević* 1966, 57,66, Sl. 7. N. Miletić

08.26 DIVSKO GROBLJE (Hrastić), Trepče, Tešanj. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u vidu amorfnog kamenja. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 137. N. Miletić

08.27* DONJA PAKLENICA 1, Donja Paklenica, Maglaj. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 138. N. Miletić

08.28 DONJA PAKLENICA 2, Donja Paklenica, Maglaj. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 138. N. Miletić

08.29 DONJI VITKOVCI, Donji Vitkovci, Tešanj. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Uz pravoslavno groblje nalaze se i 4 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 136. N. Miletić

08.30 DUB, Čardak, Zavidovići. Praistorijska gradina smještena na uzvišenju koje se preko niskog prevoja spušta duboko u riječnu dolinu Gostovića. Kulturni sloj nije sačuvan. Površinski nalazi: sitni fragmenti keramike. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.31 DŽINSKO GREBLJE NA OGRADICI, Šije, Tešanj. Srednjovjekovno groblje. Prilikom izoravanja nailazi se na ljudske skelete, a stećci su vjerovatno uništeni, kao i grobni nalazi. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.32 GAJ (Čardačište), Čečava, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. Na izduženoj glavici, na naglašenoj humki, sačuvano 8 stećaka u obliku sarkofaga i amorfnog kamenja. B. Belić

08.33 GAJEVI (Čustuša), Ponijevo, Maglaj. Tragovi praistorijskog naselja. Površinski nalazi kremenih alatki, fragmenata keramike i kućnog lijepa. Vjerovatno neolit i eneolit.
LIT.: *T. Dragičević* 1906, 244. B. Marijanović

08.34 GLAVELJ, Gomjenica, Teslić. Praistorijsko naselje smješteno na uzvišenju iznad doline Usore. Površinski nalazi: kremeni odbici i fragmenti keramike. Neolit. B. Belić

08.35 GLAVIČA, Vrela, Tešanj. Praistorijska gradina, smještena na istaknutoj glavici, na dugoj kosi što se blago spušta prema dolini malog potoka. Ovdje je, u profilu usjeka novoprobijenog seoskog puta, 1960. nađen taman kulturni sloj debljine 0,50—0,60 m, sa fragmentima keramike. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.36 GORNJA VRUĆICA, Gornja Vrućica, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 10 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih SZ—JI, i oštećenih. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 136. N. Miletić

08.37 GOSTOVIĆI, Gostovići, Zavidovići. Pojedinačni praistorijski nalaz. Bronzani kelt. Bronzano doba.
LIT.: *T. Dragičević* 1897, 480. B. Marijanović

08.38 GRAČUN, Ružević, Teslić. Praistorijska gradina. Smještena na uzvišenju na lijevoj obali Male Usore. Prilaz izduženom platou na sjevernoj strani. Kulturni sloj nije sačuvan. U podnožju nađeni fragmenti keramike. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.39 GRAD, Žepče, Srednjovjekovno utvrđenje. Uz korito rijeke Bosne vidljivi tragovi temeljnih zidova građenih od lomljenog kamena. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.40 GRAD NA STOGU, Hrge, Zavidovići. Srednjovjekovni grad. Ruševine manjeg utvrđenja na kršćevitom vrhu Stoga, u dolini rijeke Krivaje. Sačuvan zid jedino na sjevernoj strani, sve ostalo je urušeno. Osnovni oblik je elipsa (cca 45×22 m). Najveća gomila šuta je na istočnom bedemu, vjerovatno od kule. Tu je bio i ulaz. U zapadnom dijelu tragovi zgrada uz bedem. Prilaz sa južne strane, branjen rovom usječenim u živac kamen. Kasni srednji vijek, 14. st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1965 d, 83, bilj. 78. I. Bojanovski

08.41 GRAD VOJVODE MOMČILA, Vrućica, Teslić. Ostaci srednjovjekovnog utvrđenja. Na visokom brijegu strmih, teško pristupačnih strana, na lijevoj obali Brkića potoka, sačuvani tragovi zida vezanog malterom. Površinski nalazi: fragmenti keramike. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.42 GRADAC, Dolac, Zavidovići. Ruševine srednjovjekovnog grada smještenog na kosi između rijeke Bosne i Rujnice, na srednjem i najnižem od tri uzvišenja. Na platou (35×25 m), vidljivi ostaci arhitekture, građevinskog kamena i maltera, te ulomci domaće keramike rađene na lončarskom kolu. Obrambeni sistem očuvan s južne i jugoistočne strane u obliku jarka i nasipa u dužini od oko 45 m. Ulaz je bio na sjevernoj strani grada. Kasni srednji vijek, 14—15. st. T. Glavaš

08.43 GRADAC, Oštrić, Zavidovići. Srednjovjekovno utvrđenje. Smješteno na uzvišenju nad potokom Borovnicom, na prostranom platou. Jugozapadna prilazna strana branjena u stijenu usječenim rovom. Od manjeg utvrđenja, čiji tlocrt nije moguće pratiti, sačuvani su samo ostaci zidova duž rubova platoa i, vjerovatno, od kule. Površinski nalazi: na prilaznoj strani fragmenti grube keramike. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.44 GRADAC, Straište, Maglaj. Praistorijska gradina. Smještena na istaknutom masivu planine Ozren, s dominantnim položajem nad dolinom rijeke Bosne. Prilaz prostranom platou je sa jugozapada. Površinski nalazi: fragmenti keramike. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.45 GRADAČAC, Dištica, Zavidovići. Praistorijska gradina. Smještena na istaknutoj glavici nad rječicom Dištićom. Prilaz na zapadu, gdje postoji i usjek. Vjerovatno dio fortifikacije. Površinski nalazi: sitni ulomci keramike. Kraj bronzanog ili željezno doba. B. Belić

08.46 GRADIĆ, Trbuk, Maglaj. Ruševina srednjovjekovnog grada. Na kupastom brežuljku, iznad desne obale Bosne, sačuvani ostaci trapezoidne kule (cca 5×6 m) i bedema kružnog oblika sa jarkom na sjevernoj strani, na kojoj je bio ulaz.
LIT.: *I. Bojanovski* 1965 d, 64. T. Glavaš

08.47 GRADIĆ, Vrela, Tešanj. Praistorijska gradina. Smještena na istaknutom uzvišenju na kosi nad potokom Vranovcem. Prilaz sa jugozapada. Površinski nalazi: fragmenti keramike. Kulturni sloj djelimično sačuvan. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.48 GRADIĆ, Vukovine, Zavidovići. Praistorijska gradina. Smještena na istaknutom visu koji dominira dolinom Krivaje. Prilaz izduženom i zaravnjenom platou je sa juga, branjen usjekom i odbrambenim tumulom. Kulturni sloj nije sačuvan; površinski nalazi: sitni ostaci keramike. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.49 GRADINA, Bežnja, Teslić. Praistorijska gradina. Smještena na strmom uzvišenju nad desnom obalom Male Usore. Kulturni sloj na širokom platou erodiran. Površinski nalazi oko prilaza platou: fragmenti keramike. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.50 GRADINA, Čardak, Zavidovići. Praistorijska gradina. Smještena na strmom uzvišenju nad Gostovića Rijekom. Izduženi plato orijentiran I—Z, sa prilazom na zapadu. Glavica uzvišenja ima manji zaravnjeni prostor, sa koga su kulturni slojevi erodirani. Površinski nalazi u podnožju: fragmenti keramike. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.51 GRADINA, Gostovići—Grabovnica, Zavidovići. Praistorijska gradina. Sondažno iskopavanje 1907. izveo je, vjerovatno, Ć. Truhelka. Stariji keramički nalazi pripadaju eneolitu i, eventualno, ranom bronzanom dobu, a mlađi kasnom bronzanom dobu (kraj Ha A, Ha B, 11—9. st. st. e). B. Čović

08.52 GRADINA, Lug—Zimjan, Zavidovići. Praistorijska gradina. Smještena na omanjem uzvišenju. Djelimično sačuvani tragovi kulturnog sloja. Nalazi: fragmenti keramike. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.53 GRADINA, Očauš Gornji, Teslić. Praistorijska gradina. Smještena na uzvišenju nad rječicom Toljnicom prije njenog utoka u Veliku Usoru. Kulturni sloj na prostranoj glavici nije sačuvan. Samo u podnožju. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.54 GRADINA, Ozimica, Žepče. Praistorijska gradina. Smještena na zaravnjenom vrhu brda. Vjerovatno pripada kasnom bronzanom i (ili) željeznom dobu. B. Belić

08.55 GRADINA, Ribnica, Zavidovići. Praistorijska gradina. Smještena na visokom uzvišenju, iznad sastava rječica Ribnice i Željeve. Izdužena glavica orijentirana S—J, dužine oko 200 m, izdijeljena je stepenasto na 3 platoa. Površinski nalazi: fragmenti keramike. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.56 GRADINA, Ukrinica, Teslić. Praistorijska gradina. Smještena na uzvišenju iznad doline Male Ukrine. Prilaz prostranom platou je na istoku. Djelimično očuvani kulturni slojevi. Površinski nalazi: fragmenti keramike. Kasno bronzano i željezno doba. B. Belić

08.57 GRADINA, Vrućica, Teslić. Praistorijska gradina. Smještena na uzvišenju iznad proširene doline rijeke Usore. Prilaz platou sa SZ, dok su ostale padine strme. Površinski nalazi: djelimično vidljiv kulturni sloj uz rubove platoa i fragmenti keramike i kućnog lijepa. B. Belić

08.58 GRADINA, Žišci, Zavidovići. Praistorijska gradina. Smještena na uzvišenoj gredi, orijentiranoj SI—JZ, sa prilazom na JZ. Sastoji se od centralnog i 2 nešto manja bočna platoa. Površinski nalazi u podnožju prilazne strane: fragmenti keramike. Željezno doba. B. Belić

08.59 GRČKO GREBLJE, Gornje Bijelo Bučje, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. Na padini većeg brijega, kod Krsta, sačuvano oko 30 stećaka u obliku ploča; ukras: krst. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.60 GRČKO GREBLJE, Rakovac, Maglaj. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Sačuvan 1 stećak u obliku sarkofaga, orijentiran Z—I. Ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 138. N. Miletić

08.61 GRČKO GREBLJE, Ribnica, Zavidovići. Srednjovjekovna nekropola. Smještena na uzvišenju Vračevac, iznad lijeve obale rječice Ribnice. Sačuvana 3 stećka, u obliku sanduka, ostali uništeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.62 GRČKO GREBLJE (Gaj), Vozuća—Maričići, Zavidovići. Srednjovjekovna nekropola i ostaci srednjovjekovne crkve. Smještene na prostranoj uzvišici iznad lijeve obale rijeke Krivaje. Sačuvana 4 stećka u obliku ploča; oštećeni. Ostali davno uništeni, kao i temeljni zidovi, vjerovatno crkvene građevine. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.63 GRČKO GROBLJE, Kovači, Zavidovići. Srednjovjekovna nekropola. Na manjem uzvišenju uz desnu obalu rijeke Krivaje, sačuvano nekoliko stećaka u obliku ploča i sarkofaga, ostali uništeni, kao i grobovi pod njima; nalazi izgubljeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.64 GRČKO GROBLJE, Očauš, Teslić. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 17 stećaka u obliku ploča. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 136. N. Miletić

08.65 GROBLJE, Kraševo, Tešanj. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 17 stećaka u obliku ploča. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 137. N. Miletić

08.66 GROMILE (Crkvište), Novi Šeher, Maglaj. Rimsko naselje. Istražio T. Dragičević, 1895. Ispod dvije gromile otkriveni ostaci temelja dviju antičkih zgrada različitih dimenzija. Nalazi: tubulusi i podne cigle, posuđe, dijelovi kućnog pribora i novac care-

va Aleksandra Severa, Gallijena, Klaudija II i Aurelijana. Rimsko doba, 3. st.
LIT.: *T. Dragičević* 1896, 423—427. V. Pašicvalin

08.67 HODŽINA VODA, Radnja Gornja, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano samo nekoliko fragmentiranih stećaka, ostali uništeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.68 JOŠAVAC, Bočinja Donja, Maglaj. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Sačuvan 1 stećak u obliku sanduka, ukrašen tordiranom trakom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 139. N. Miletić

08.69 KAMEN, Borovnica—Šehići, Zavidovići. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Sačuvan 1 stećak u obliku sarkofaga, orijentiran Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 140. N. Miletić

08.70 KAMENJAK, Beše, Zavidovići. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka i sarkofaga; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 140. N. Miletić

08.71 KAMENJE, Barići, Teslić. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 135. N. Miletić

08.72 KAMENJE, Čardak, Zavidovići. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka i sarkofaga; dislocirani. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 140. N. Miletić

08.73 KAMENJE, Čečava, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. Na istaknutom brijegu visoko nad dolinom Ukrine, na ovećoj humci, uz savremeno groblje, sačuvano 27 stećaka u obliku ploča, sanduka, sarkofaga, amorfnog kamenja. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.74 KAMENJE, Donja Paklenica, Maglaj. Srednjovjekovna nekropola. Na blago povišenoj staroj terasi, uz desnu obalu Bosne, sačuvano 8 stećaka u obliku sarkofaga; djelimično oštećeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.75 KAMENJE, Osojnica, Maglaj. Srednjovjekovna nekropola. Na omanjem brežuljku sačuvana 2 stećka u obliku sanduka; ostali uništeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.76 KAMENJE, Pašini Konaci, Zavidovići. Srednjovjekovna nekropola. Uz seosko groblje i džamiju sačuvana 4 stećka u obliku sanduka; oštećeni, ostali uništeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.77 KAMENJE NA PRISOJU, Ranković, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. Na uzvišenju između rječice Gračanice i Male Usore sačuvani samo fragmenti uništenih stećaka i još nekoliko utonulih u zemlju. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.78 KARAULA, Rastuša, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. Lokalitet je na istaknutom uzvišenju iznad doline Ukrine, na omanjoj glavici sačuvano oko 13 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga; oštećeni. U otkrivenim grobovima, uz 2 skeleta nađene srebrne naušnice, koje nisu sačuvane. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.79 KAURSKO GREBLJE, Ribnica, Zavidovići. Srednjovjekovna nekropola. Na uzvišenju, na lijevoj obali Male Ribnice, sačuvano 7 stećaka u obliku ploča i grubog kamenja; oštećeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.80 KRALJEVINE, Novi Šeher, Maglaj. Praistorijsko naselje. Prva istraživanja izveo T. Dragičević, 1897, nešto kasnije i V. Ćurčić, a 1958. A. Benac. Naselje je bilo podignuto na sastavu Lješnice i Miloševića potoka, bogatih kamenim materijalom pogodnim za izradu oruđa i oružja. Nalazište je veoma veliko (dužine oko 500 m) pa je najveće neolitsko nalazište u Bosni. Kulturni sloj je debeo 40—80 cm i pripada samo jednoj kulturnoj fazi. Na otkopanim površinama zapaženi su neznatni ostaci građevinske djelatnosti. S druge strane, sakupljen je vrlo velik broj kamenog oruđa i oružja. Posebno se ističu samo okresane kamene sjekire i čekići; glačanje nije izvedeno. Keramički nalazi su manje brojni i oni predstavljaju nešto uproštenu keramografiju butmirske kulture (nema plastičnih spirala, geometrijski motivi su primarniji, ali osnovne forme i ovdje dolaze do izražaja). Po svemu izgleda da je u Kraljevinama postojala izuzetno velika radionica kamenog oruđa i oružja. Mlađi neolit.
LIT.: *T. Dragičević* 1897 a, 161—167; *Ć. Truhelka* 1914, 53—58; *A. Benac* 1964 a, 50—52. A. Benac

08.81 KRĆEVINE, Bakotić, Maglaj. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 12 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 138. N. Miletić

08.82 KRĆEVINE, Ukrinica, Teslić. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 135. N. Miletić

08.83 KREMENJAČA, Miljanovci, Tešanj. Praistorijsko naselje. Prostire se na nižoj riječnoj terasi Usore. Na dosta velikom prostoru izoravaju se kremeni oblici, sitniji fragmenti keramike neolitskog porijekla. Na jednom, nešto povišenom položaju, nalazi su najčešći, a samo tu se nalaze i dijelovi kućnog lijepa. Neolit. B. Belić

08.84 KRST, Očauš, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. U predjelu Debelo Brdo, pri krčenju šume, otkriveni grobovi s keramičkim posudama kao priborom (uništeni). Srednji vijek. B. Belić

08.85 KUĆERINE, Miljanovci, Tešanj. Rimsko naselje. Na izdignutoj staroj terasi rijeke Usore uz fragmente keramike, opeke i krečnog maltera, u iskopu zemlje, otkriven i temelj zida čija je osnova krupni riječni oblutak, a iznad njega obrađeni blokovi kamena, vezani krečnim malterom; orijentacija I—Z. Rimsko doba. B. Belić

08.86 KUVELJ, Hajdarovići, Zavidovići. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 17 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I; nekoliko spomenika ukrašeno polumjesecom i dvostrukom spiralom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 139. N. Miletić

08.87 KUŽNO GREBLJE, Gomjenica, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. Na uzvišici u dolini rijeke Usore sačuvano 6 stećaka u obliku ploče i sanduka; oštećeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.88 KUŽNO GREBLJE (Judin grob), Gornji Vitkovci, Tešanj. Srednjovjekovna nekropola. Lokalitet je blago povišeni položaj. Na prostranom zaravnjenom

uzvišenju sačuvan 1 stećak u obliku stele, ukrašen scenom lova i krstom; ostali uništeni. Nešto sjevernije, na omanjoj humci, prečnika 6—8 m, otkriveno više grobova; razoreni, a grobni prilozi izgubljeni. Kasni srednji vijek.
LIT. *Š. Bešlagić* 1971, 136. B. Belić

08.89 KUŽNO GREBLJE, Omanjska, Tešanj. Srednjovjekovna nekropola. Na brežuljku obraslom šikarom sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka; oštećeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.90 KUŽNO GREBLJE NA ČELARU, Bočinja Gornja, Maglaj. Srednjovjekovna nekropola. Lokalitet je na prostranom platou istaknutog brijega uz seosko groblje, sačuvano oko 10 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.91 LANIŠTA, Donji Vitkovci, Tešanj. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka, oštećena i utonula. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 136. N. Miletić

08.92 LOGOBARE, Vukovo, Tešanj. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 137. N. Miletić

08.93 LUČICA, Hrge, Zavidovići. Praistorijska ostava bronzanih predmeta. Nađena prilikom oranja oko 1870, navodno teška preko 20 kg, pretežno rasturena. Očuvano: koplje, kelt i ornamentisana masivna narukvica. Kraj kasnog bronzanog doba (Ha B-2 ili B-3, 9. ili rano 8. st. st. e).
LIT.: *T. Dragičević* 1897, 479—480; *K. Vinski—Gasparini* 1983, 665—666. B. Marijanović

08.94 MAGLAJ, Maglaj. Srednjovjekovni grad. Smješten na desnoj obali Bosne. Pripada tipu koji je sa dvije duže strane opasan bedemima, a sa dvije uže kulama. Branič-kula, poligonalnog oblika i zidova jačine oko 3 m, je svojim masivnim zdanjem i visinom od najmanje 3 etaže, dominirala cijelim obrambenim prostorom. Druga je kula, također, poligonalna i, zajedno sa dijelom dvorišta, odvojena posebnim pregradnim bedemom od ostalog dijela gradskog prostora. Grad se prvi put spominje 1408. Kraj 14. ili početak 15. st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1965 d, 61—97. T. Glavaš

08.95 MAJDAN RIDŽALI, Zavidovići. Praistorijska ostava bronzanih predmeta. Slučajni nalaz 1979. na padini uzvišenja. Sadrži oštećene predmete: mač, sjekiru sa krilcima, kelt, 3 koplja, srp i 3 sitna fragmenta bronzanog lima. Kasno bronzano doba. B. Belić

08.96 MALA GRADINA, Lovnica—Kućice, Zavidovići. Praistorijska gradina. Smještena na zaravnjenom platou. Kulturni sloj manje glavice nije sačuvan. Površinski nalazi: fragmenti keramike. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.97 MALO BRDO, Kalošević, Tešanj. Praistorijsko naselje. Istraživanje vršio A. Benac 1961. Naselje pripada mlađim fazama vinčanske kulturne grupe. Mlađi neolit.
LIT.: *A. Benac* 1964, 136, Tbl. III. B. Marijanović

08.98 MOMČILOV GROB, Vrućica, Teslić. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u obliku sarkofaga, 1 sa kupolastim krovom, orijentirani Z—I; ukras čine plastične trake i ruka s buzdovanom. Jedan od ovih grobova nestručno je prekopan 1916; podaci o vrsti grobnice nisu poznati, sačuvano nekoliko predmeta, među njima zlatni i srebrni prstenovi, karičica, fragmenti brokata, klin i nož. Kasni srednji vijek, vjerovatno 15. st.
LIT.: *V. Skarić* 1930 a, 183—184; *I. Čremošnik* 1951, 257—258; *Š. Bešlagić* 1971, 135. N. Miletić

08.99 MRAMOR, Hajdarovići, Zavidovići. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 13 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 139. N. Miletić

08.100 MRAMOR, Krivaja, Zavidovići. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Sačuvan 1 stećak u obliku sarkofaga, dislociran; ostali uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

08.101 MRAMOR, Priluk, Zavidovići. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvani samo fragmenti razbijenih stećaka, oblika sanduka i ploča, kojih je bilo oko 15. Kasni srednji vijek. N. Miletić

08.102 MRAMORJE (Igrište), Beše, Zavidovići. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 10 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 140. N. Miletić

08.103 MRAMORJE, Čečava—Brđani, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. Iznad proširene doline Ukrine, na omanjem brijegu sačuvano 7 stećaka u obliku ploča, sanduka i amorfnog kamenja; ostali uništeni. Natpis. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.104 MRAMORJE, Gornji Vitkovci, Tešanj. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 13 stećaka u obliku ploča, sanduka i amorfnih blokova, orijentiranih Z—I i veoma oštećenih. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 136. N. Miletić

08.105 MRAMORJE, Hrge, Zavidovići. Srednjovjekovna nekropola. Na omanjem brijegu iznad desne obale rijeke Kriyaje sačuvano 5 stećaka, u obliku sanduka i sarkofaga; oštećeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.106 MRAMORJE, Karačić, Zavidovići. Srednjovjekovna nekropola i ostaci srednjovjekovne crkve. Sačuvano 15 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga. Vidljivi tragovi kasnih temelja crkvene građevine.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 139. N. Miletić

08.107 MRAMORJE, Mahoje—Brdo, Zavidovići. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka i ploče; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 141. N. Miletić

08.108 MRAMORJE, Žabljak, Tešanj. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 23 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentirana Z—I i SZ—JI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 137. N. Miletić

08.109 MRAMORJE ISPOD GRADINE, Vrućica, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 13 stećaka; djelimično oštećeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.110 MRAMORJE U GAJU, Ranković—Gračanica, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano nekoliko fragmenata stećaka. U odronu južne padine vidljivi ostaci grobova. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.111 MRAMORJE U SELIŠTU, Ranković, Teslić. Srednjovjekovna nekropola. Na izduženom zaravanku sačuvani samo fragmenti stećaka; ostali uništeni. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.112 MRAMOROVI, Dragovići, Zavidovići. Srednjovjekovno groblje. Preostalo 6 stećaka u obliku ploče, sanduka i sarkofaga; ostali spomenici, kao i grobovi, uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 139—140. N. Miletić

08.113 MRAMOROVI, Kućice, Zavidovići. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku ploče i sarkofaga; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 140. N. Miletić

08.114 NOVI ŠEHER, Novi Šeher, Maglaj. Praistorijsko naselje. Površinski nalazi na području osnovne škole. Pripadaju butmirskoj kulturi: mlađi neolit. B. Marijanović

08.115 NJIVERAK, Trbuk, Maglaj. Praistorijsko naselje. Smješteno na povišenoj riječnoj terasi na obali rijeke Bosne. Površinski nalazi: kremeni odbici i sitni fragmenti keramike. Neolit. B. Belić

08.116 OBLI KAMEN, Piljužići, Tešanj. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 136—137. N. Miletić

08.117 ORAŠAC, Ozimica, Žepče. Praistorijska gradina. Smještena na platou brda, veličine cca 30×35 m. Sondažno iskopavanje izvršio T. Dragičević 1906. Kasni neolit ili eneolit.
LIT.: *T. Dragičević* 1906, 244. B. Marijanović

08.118 ORAŠJE, Kraševo—Donja Mahala, Tešanj. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 2 stećka u obliku sanduka i 3 fragmentirana; orijentacija Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 137. N. Miletić

08.119 OSOJNICA, Osojnica, Maglaj. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 138. N. Miletić

08.120 PAJTOVCI—BRODIĆ, Ljeskovica, Žepče. Praistorijsko naselje. U blizini ušća Jelavskog Potoka u rijeku Bosnu, na povišenoj gredi oštećenoj prilikom gradnje željezničke pruge, nađeni su sitni fragmenti keramike i kućnog lijepa, dio kamene sjekire i kremeni odbici, koji upućuju na manje naselje. Neolit. B. Belić

08.121 PAKLANICA, Paklanica, Tešanj. Praistorijska nekropola ravnih grobova. Zemljanim radovima razorena 3 groba sa bogatim bronzanim prilozima: mač, kelt, brijač, ukrasno dugme, igle, pinceta i sl. Svi prilozi su bogato ukrašeni urezanim geometrijskim motivima. Kasno bronzano i početak starijeg željeznog doba.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1907, 62—73. B. Marijanović

08.122 PARAĐENCI (Šehin Kamen), Donja Paklenica, Maglaj. Praistorijski pojedinačni nalaz. Bronzana sjekira sa krilcima. Bronzano doba.
LIT.: *T. Dragičević* 1897, 480. B. Marijanović

08.123 PAZARIĆ, Liješnica, Maglaj. Srednjovjekovna nekropola. Uz katoličko groblje sačuvano 35 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 138. N. Miletić

08.124 POPOV HENDEK, Tešanj. Praistorijska ostava. Sadržavala 3 bakarne sjekire tipa Kladari. Eneolit.
LIT.: *B. Marijanović* 1977, 269—274. B. Marijanović

08.125 POREZ, Bočinja Gornja, Maglaj. Srednjovjekovna nekropola. Na zaravnjenom proplanku, na dugačkoj kosi, sačuvano 8 stećaka u obliku sanduka i amorfnog kamenja. Na centralnom dijelu proplanka je oniža humka, u kojoj su otkriveni grobovi. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.126 PREDRAŽIĆI, Predražići, Zavidovići. Pojedinačni praistorijski nalaz. Bronzani mač s drškom u obliku jezička. Bronzano doba.
LIT. *T. Dragičević* 1897, 480—481. B. Marijanović

08.127 PREKOPA, Vrućica, Teslić. Ostaci rimske građevine. Ruševina s ostacima rimskog građevinskog materijala, kamena opeka, krečni malter, uz fragmente keramike. Uz užu, južnu stranu, otkriven temelj zida, dužine oko 5 m, građenog od krupnog riječnog oblutka i lomljenog kamena i vezanog krečnim malterom. Rimsko doba. B. Belić

08.128 RASKRŠĆE, Gornji Vitkovci, Tešanj. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Sačuvan 1 stećak u obliku sanduka. Kasni srednji vijek. B. Belić

08.129 RAVAN (Đukin krst), Gornja Paklenica, Maglaj. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 19 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 138. N. Miletić

08.130 RID, Čardak, Zavidovići. Praistorijsko naselje. Na stijeni, uz lijevu obalu Gostovića Rijeke, na prostoru veličine oko 40×10 m, djelimično sačuvani kulturni slojevi. Površinski nalaz: kremeni odbici i fragmenti keramike mlađeg kamenog doba i fragmenti keramike koja pripada kasnijem vremenskom razdoblju. Neolit i kasno bronzano ili željezno doba.
LIT.: *T. Dragičević* 1906, 244. B. Belić

08.131 SELIŠTE, Trepče, Tešanj. Paleolitska stanica. Nedaleko od ušća Bijelog potoka u Tešanjsku rijeku, na padinama brežuljka elipsoidnog oblika, nalaze se primjerci kamenih alatki paleolitskog porijekla, ali neodređene kulturne pripadnosti. Paleolit.
Đ. Basler

08.132 SRPSKA VAROŠ, Tešanj. Praistorijska ostava bronzanih predmeta. Sadržavala: kelt, 4 narukvice i 2 komada sirove bronze. Kasno bronzano doba — stupanj Ha B1 — Ha B 2.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1907, 73—75. B. Marijanović

08.133 STARO GREBLJE, Bobare, Tešanj. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Uz muslimansko groblje sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 137. N. Miletić

08.134 STJENČICE, Šije, Tešanj. Praistorijsko naselje. Sondažno istraživanje na površini od 29 m^2 izvršio A. Benac 1960. i 1961. Debljina kulturnog sloja kreće se od 0,50 do 0,75 m. Utvrđeno je postojanje samo jedne građevinske faze koja pripada mlađem kamenom dobu. Pokretni materijal pokazuje karakteristike vinčanske kulture. Srednji i mlađi neolit.
LIT.: *A. Benac* 1964, 134—235, Tbl. III, 1—3. B. Marijanović

08.135 STRAŽBA, Mrkotić, Tešanj. Praistorijska gradina. Smještena na uzvišenju u dolini Usore. Prilaz zaravnjenom platou sa zapada. Površinski nalazi: rijetki fragmenti keramike. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.136 STUPE (Kužno groblje), Rudo Polje, Teslić. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 amorfnih ste-

ćaka, orijentiranih Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 135. N. Miletić

08.137 SVATOVAC, Gornji Gostović—Grabovnica, Zavidovići. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 4 dislocirana i oštećena stećka u obliku ploča i sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 140. N. Miletić

08.138 SVATOVAC, Lovnica—Huremi, Zavidovići. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvano 3 stećka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 140. N. Miletić

08.139 SVATOVSKO GROBLJE (Ograde), Kalošević, Tešanj. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 137. N. Miletić

08.140 ŠEHIN KAMEN, Donja Paklenica, Maglaj. Rimski novac. Slučajni nalaz novčića iz vremena cara Valensa ili Valentinijana Prvog. Kasnoantički period, 4. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1932, 28. Đ. Basler

08.141 TEPE, Kalošević, Tešanj. Praistorijska gradina. Smještena na uzvišenju nad dolinom Usore, s prilazom na zapadu. Površinski nalazi: obilje keramike i kremenih odbitaka. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.142 TEŠANJ 1, Tešanj. Pojedinačni praistorijski nalazi. Bakarna sjekira s otvorom u sredini i krstasto postavljenim sječivima, bakarna jezičasta sjekira-klin i 7 drahmi (Apollonia i Dyrrhachion). Eneolit i mlađe željezno doba, 2. v. st. e.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1892 a, 80—82, Sl. 1, 2. G. Kraljević

08.143 TEŠANJ 2, Tešanj. Srednjovjekovni grad. Ruševine prostrane tvrđave iz turskih vremena zauzimaju istaknuto brdo usred današnje varoši. U supstrukcijama turskih gradnji razabiru se tragovi znatno manjeg srednjovjekovnog utvrđenja. U pisanim izvorima grad se spominje tek 1461. zajedno sa franjevačkim samostanom i crkvom.
LIT.: *Đ. Mazalić* 1953, 289—302. P. Anđelić

08.144 TODOROVIĆA BRIJEG, Donja Paklenica, Maglaj. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 138. N. Miletić

08.145 TRZNA, Žepče. Srednjovjekovno naselje. Pri zemljanim radovima za novogradnje, na prostranoj uzvišici u centralnom dijelu varoši, u iskopima na većim površinama, nalaženi temelji starih građevina, s kamenom vezanim krečnim malterom, preko kojih leže 2 sloja ruševina. Rijetki fragmenti keramike pripadaju, vjerovatno, kasnom srednjem vijeku.
B. Belić

08.146 TUK, Zavidovići. Praistorijsko naselje. Prostire se na desnoj obali rijeke Bosne, neposredno uz ušće rijeke Krivaje. Prvi slučajni nalaz je s početka našeg vijeka, a 1964/65. B. Belić vršio zaštitna arheološka iskopavanja. Kasnije uništeno.

Istraživanja su otkrila 2 kulturna stratuma — — donji koji pripada kakanjskoj kulturi i gornji s karakteristikama vinčanske kulture. Srednji i mlađi neolit.
LIT.: *T. Dragičević* 1900, 244; *B. Belić* 1965, 13—14. B. Belić

08.147 ULICE, Kraševo, Tešanj. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
N. Miletić

08.148 VELIKO BRDO, Kalošević, Tešanj. Praistorijsko naselje. Smješteno na manjoj zaravni uzvišenja na lijevoj obali Usore. Uz njen južni i istočni rub, otkriveni tragovi naselja — kremeni odbici, kameni odbici i oklesivanjem oblikovane sjekire, motike, uz rijetke fragmente keramike. Pri oranju, razoreni objekti građeni od pečenog lijepa sa pljevom i otiscima drvene armature. Neolit. B. Belić

08.149 VELIKA GRADINA, Lovnica—Kućice, Zavidovići. Praistorijska gradina. Smještena na istaknutom uzvišenju, s prilazom na zapadu. Na najvišem platou, izduženom u pravcu Z—I, nalaze se rijetki fragmenti keramike, kao i na jugozapadnoj padini. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Belić

08.150 VELIKI MAJDAN, Trepče, Tešanj. Paleolitska stanica. Na jednom od zapadnih izbrežaka Trebačkog brda, nalazi se na površini zemlje veliki broj obrađenih kremenica, među kojima se ističe vrlo lijep primjerak moustérienskog šiljka. Srednji paleolit.
LIT.: *Đ. Basler* 1979, 326. Đ. Basler

08.151 VIS, Gornji Vitkovci, Tešanj. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 136. N. Miletić

08.152 VIS, Ljeskovica, Žepče. Praistorijska gradina. Smještena na glavici pri ušću rijeke Ljeskovice, s prilazom preko sedla na zapadu. Tu je pred ulazom manja humka, očito nasuta, zatim jarak širine oko 8 m, a potom još jedna humka iza koje se pruža ravni plato. Na površini vidljivi tragovi gara, sitni fragmenti keramike i nagorjela kost. Željezno doba.
B. Belić

08.153 VISOVI (Omića brijeg), Šije, Tešanj. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 137. N. Miletić

08.154 VRUĆICA, Vrućica, Teslić. Praistorijski grobovi. Dva slučajno otkrivena skeletna groba, sa bogatim prilozima. Sačuvano 11 bronzanih ranolatenskih fibula, 2 željezna koplja, ukrasne igle. Mlađe željezno doba, 4. v. st. e.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1901 a, 14—15. B. Marijanović

08.155 ZDJELE, Karačić, Zavidovići. Praistorijski tumulus i srednjovjekovna nekropola. U blizini tumulusa sačuvano 27 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I i S—J. Bronzano ili željezno doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 139. N. Miletić

08.156 ŽEPČE, Žepče. Praistorijski pojedinačni nalaz. Bronzano koplje. Bronzano doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 207. B. Marijanović

REGIJA 9.

REGIJA 9: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. ANDRIĆA GLAVICA, Šljivno, Banjaluka
2. BABIN GREB, Agino Selo, Banjaluka
3. BAJIĆA GRAD, Gornji Vilusi, Banjaluka
4. BANJALUKA, Banjaluka
5. BAŠTINA 1, Baština, Skender Vakuf
6. BAŠTINA 2, Baština, Skender Vakuf
7. BEDEM—KOTLANICA, Piskavica—Šumari, Banjaluka
8. BILJEG, Verići—Popovići, Banjaluka
9. BREKINJA, Čarići—Paunovići, Skender Vakuf
10. BRONZANI MAJDAN, Bronzani Majdan, Banjaluka
11. CRKVENA, Dragočaj, Banjaluka
12. CRKVINA, Šargovac, Banjaluka
13. CRKVINA, Šiprage, Kotor-Varoš
14. CRKVINA, Štrbe, Čelinac
15. ČAIR, Gornji Šeher, Banjaluka
16. ČARDAČIŠTE (Čifutsko groblje), Kola—Plavšići, Banjaluka
17. ČERGIĆA GROBLJE, Radosavska, Banjaluka
18. ĆORIĆA BRDO, Pavići, Banjaluka
19. DEBELA MEĐA, Dobrnja, Banjaluka
20. DEBELO BRDO, Pavići, Banjaluka
21. DOBRNJA, Dobrnja—Pobrđani, Banjaluka
22. DONJI BOČAC, Donji Bočac, Banjaluka
23. DONJI ŠEHER, Donji Šeher—Pobrđe, Banjaluka
24. ĐEKIĆA STIJENA, Jelovac—Balte—Memići, Čelinac
25. GAJ, Konatari, Banjaluka
26. GAJ POD SOKOLINOM, Pervan, Banjaluka
27. GLAVICA, Gornji Borak, Skender Vakuf
28. GLAVICA, Pavići, Banjaluka
29. GLAVIČICA—PRISOJE, Carići, Skender Vakuf
30. GORNJI ŠEHER, Gornji Šeher, Banjaluka
31. GRAD, Melina, Banjaluka
32. GRAD, Piskavica—Šumari, Banjaluka
33. GRADINA (Gradište), Borkovići, Banjaluka
34. GRADINA, Čokovi, Banjaluka
35. GRADINA, Donji Bočac, Banjaluka
36. GRADINA, Dragočaj, Banjaluka
37. GRADINA, Gornji Čelinac, Čelinac
38. GRADINA, Ivanjska—Dobraši, Banjaluka
39. GRADINA, Krupa na Vrbasu—Racuне, Banjaluka
40. GRADINA, Ljubačevo—Popadići, Banjaluka
41. GRADINA, Radmanići—Stanivukovići, Banjaluka
42. GRADINA, Rebrovac, Banjaluka
43. GRADINA 1, Stričići—Dulići, Banjaluka
44. GRADINA 2, Stričići, Banjaluka
45. GRADINA, Šimići—Debeljak, Banjaluka
46. GRADINA, Zelenci, Banjaluka
47. GRADINA CRKVENA, Dobrnja, Banjaluka
48. GREBEN—GRAD, Krupa na Vrbasu, Banjaluka
49. GRIČ—PAUŠA, Ramići, Banjaluka
50. GROMILE, Gornji Vilusi—Željkovići, Banjaluka
51. GROMILICA, Stričići, Banjaluka
52. HAJDUČKA ŠPILJA, Bijeli Potok, Banjaluka
53. HRAST, Dobrnja, Banjaluka
54. IVANJSKA, Ivanjska, Banjaluka
55. KAMEN, Skribidol, Banjaluka
56. KASTEL, Banjaluka
57. KLISINA, Azarići, Banjaluka
58. KNEZOVI, Javorani, Skender Vakuf
59. KOBILJA 1, Milojevići, Skender Vakuf
60. KOBILJA 2, Milojevići, Skender Vakuf
61. KOTOR (Bobac), Kotor Varoš
62. KOTORIŠĆE, Kotorišće, Kotor Varoš
63. KUĆERINE, Goleši—Đurđevići, Banjaluka
64. KUĆERINE (Gradina), Gornji Vilusi—Stanići, Banjaluka
65. LAUŠEVIĆI, Lauševići, Kotor Varoš
66. LIPIK, Krupa na Vrbasu, Banjaluka
67. LIPOVAC, Snjegotina Velika—Bjeljevine, Čelinac
68. LUSIĆKO MRAMORJE, Lusići, Banjaluka
69. LJUBAČEVO, Ljubačevo, Banjaluka
70. MAJDANIŠTE, Donji Pervan, Banjaluka
71. MARTINOVIĆA GRADINA, Gornje Motike, Banjaluka
72. MEDENO POLJE, Banjaluka
73. MIŠARICA, Bijeli Potok, Banjaluka
74. MLINOVI, Krupa na Vrbasu, Banjaluka
75. MRAMORJE, Dobrnja—Cvijetići, Banjaluka
76. MRAMORJE, Javorani, Skender Vakuf
77. MRAMORJE 1, Pavići—Grujičići, Banjaluka
78. MRAMORJE 2, Pavići—Savanovići, Banjaluka
79. MRAMORJE 3, Pavići—Savanovići, Banjaluka
80. MRAMORJE, Radmanići, Banjaluka
81. MRAMORJE, Goleši—Đurđevići, Banjaluka
82. MRAMORJE, Skribidol, Banjaluka
83. MRAMORJE, Vilusi—Stanići, Banjaluka
84. MRAMORJE, Zelenci, Banjaluka
85. OBER, Radosavska, Banjaluka
86. OMARČIĆI—PRISOJE, Čarići, Skender Vakuf
87. OŠTRA GLAVICA, Ivanjska—Šimići, Banjaluka
88. PAVIĆKO MRAMORJE, Pavići, Banjaluka
89. PAVLOVIĆA GROBLJE, Šljivno, Banjaluka
90. PEĆINA, Barlovac, Banjaluka
91. PEĆINE, Krmine, Banjaluka
92. PETKOVO BRDO, Radosavska, Banjaluka
93. POD GREBENOM, Krupa na Vrbasu, Banjaluka
94. POETIŠTE—TOČAK, Čarići, Skender Vakuf
95. PRODOLE, Dujakovci, Banjaluka
96. SKENDER VAKUF, Skender Vakuf
97. STRATINSKA 1, Stratinska—Pranjići, Banjaluka
98. STRATINSKA 2, Stratinska, Banjaluka
99. STRAŽBENICA, Debeljaci, Banjaluka
100. STRAŽBENICA, Javorani, Skender Vakuf
101. SVINJARA (Zoić), Podbrđe, Kotor Varoš
102. ŠIPRAGE, Šiprage, Kotor Varoš
103. TAVANJAK (Crkvenište), Prnjavor Mali, Banjaluka
104. TIJESNO VRBASA, Ljubačevo, Banjaluka

105. TRZAN—GLAVICA, Večići, Kotor Varoš
106. VAROŠIŠTE, Pervan—Radevići, Banjaluka
107. VIŠNJIK, Baština, Skender Vakuf
108. VUČAJ GRAD (Crkveni grad), Vilusi—
—Luburići, Banjaluka
109. VUJINA GLAVICA, Šolaji, Skender Vakuf
110. ZELENGRAD, Han Kola—Čutkovići, Banjaluka,
111. ZEMUNICA, Radosavska—Plavljani, Banjaluka
112. ZIDINA, Krupa na Vrbasu, Banjaluka
113. ZMAJEVAC, Egići, Čelinac
114. ZVEČAJ, Rekavice—Jagodići, Banjaluka
115. ZVEČAK, Šolaji—Prodići, Skender Vakuf

REGIJA 9: POPIS NALAZIŠTA PRAISTORIJSKOG DOBA

1. ANDRIĆA GLAVICA, Šljivno, Banjaluka (C 5)
3. BAJIĆA GRAD, Gornji Vilusi, Banjaluka (B 4)
7. BEDEM—KOTLANICA, Piskavica—Šumari, Banjaluka (C 3)
8. BILJEG, Verići—Popovići, Banjaluka (C 2)
10. BRONZANI MAJDAN, Bronzani Majdan, Banjaluka (B 3)
11. CRKVENA, Dragočaj, Banjaluka (D 3)
15. ČAIR, Gornji Šeher, Banjaluka (D 4)
24. ĐEKIĆA STIJENA, Jelovac—Balte—Memići, Čelinac (D 5)
25. GAJ, Konatari, Banjaluka (C 4)
26. GAJ POD SOKOLINOM, Pervan, Banjaluka (C 4)
28. GLAVICA, Pavići, Banjaluka (B 5)
31. GRAD, Melina, Banjaluka (B 4)
32. GRAD, Piskavica—Šumari, Banjaluka (C 3)
33. GRADINA (Gradište), Borkovići, Banjaluka (C 3)
34. GRADINA, Čokori, Banjaluka (D 3)
36. GRADINA, Dragočaj, Banjaluka (D 3)
38. GRADINA, Ivanjska—Dobraši, Banjaluka (C 2)
39. GRADINA, Krupa na Vrbasu—Racune, Banjaluka (C 5)
40. GRADINA, Ljubačevo—Popadići, Banjaluka (D 5)
41. GRADINA, Radmanići—Stanivukovići, Banjaluka (B 5)
42. GRADINA, Rebrovac, Banjaluka (D 4)
43. GRADINA 1, Stričići—Dulići, Banjaluka (C 6)
44. GRADINA 2, Stričići, Banjaluka (B 5)
45. GRADINA, Šimići—Debeljak, Banjaluka (C 1)
46. GRADINA, Zelenci, Banjaluka (C 4)
47. GRADINA CRKVENA, Dobrnja, Banjaluka (C 5)
49. GRIČ—PAUŠA, Ramići, Banjaluka (D 3)
51. GROMILICA, Stričići, Banjaluka (C 5)
52. HAJDUČKA ŠPILJA, Bijeli Potok, Banjaluka (E 4)
54. IVANJSKA, Ivanjska, Banjaluka (C 2)
56. KASTEL, Banjaluka (D 4)
62. KOTORIŠĆE, Kotorišće, Kotor Varoš (F 5)
64. KUĆERINE (Gradina), Gonji Vilusi—Stanići, Banjaluka (B 4)
65. LAUŠEVIĆI, Lauševići, Kotor Varoš (G 6)
66. LIPIK, Krupa na Vrbasu, Banjaluka (D 5)
67. LIPOVAC, Šnjegotina Velika—Bjeljevine, Čelinac (G 4)
71. MARTINOVIĆA GRADINA, Gornje Motike, Banjaluka (D 3)
72. MEDENO POLJE, Banjaluka (D 4)
73. MIŠARICA, Bijeli Potok, Banjaluka (E 4)
85. OBER, Radosavska, Banjaluka (B 3)
87. OŠTRA GLAVICA, Ivanjska—Šimići, Banjaluka (D 1)
90. PEĆINA, Barlovac, Banjaluka (D 3)
91. PEĆINE, Krmine, Banjaluka (D 5)
92. PETKOVO BRDO, Radosavska, Banjaluka (B 3)
93. POD GREBENOM, Krupa na Vrbasu, Banjaluka (D 5)
99. STRAŽBENICA, Debeljaci, Banjaluka (E 4)
104. TIJESNO VRBASA, Ljubačevo, Banjaluka (D 5)
110. ZELENGRAD, Han Kola—Čutkovići, Banjaluka (C 4)
111. ZEMUNICA, Radosavska—Plavljani, Banjaluka (B 3)
113. ZMAJEVAC, Egići, Čelinac (E 4)

REGIJA 9: POPIS NALAZIŠTA IZ DOBA RIMSKE VLADAVINE

4. BANJALUKA, Banjaluka (D 4)
10. BRONZANI MAJDAN, Bronzani Majdan, Banjaluka (B 3)
11. CRKVENA, Dragočaj, Banjaluka (D 3)
12. CRKVINA, Šargovac, Banjaluka (D 3)
13. CRKVINA, Šiprage, Kotor-Varoš (G 7)
16. ČARDAČIŠTE (Čifutsko groblje), Kola—
—Plavšići, Banjaluka (C 4)
19. DEBELA MEĐA, Dobrnja, Banjaluka (C 5)
22. DONJI BOČAC, Donji Bočac, Banjaluka (D 6)
23. DONJI ŠEHER, Donji Šeher—Pobrđe, Banjaluka (D 4)
30. GORNJI ŠEHER, Gornji Šeher, Banjaluka (D 4)
39. GRADINA, Krupa na Vrbasu—Racune, Banjaluka (C 5)
41. GRADINA, Radmanići—Stanivukovići, Banjaluka (B 5)
49. GRIČ—PAUŠA, Ramići, Banjaluka (D 3)
50. GROMILE, Gornji Vilusi—Zeljkovići, Banjaluka (B 4)
53. HRAST, Dobrnja, Banjaluka (C 5)
56. KASTEL, Banjaluka (D 4)
58. KNEZOVI, Javorani, Skender Vakuf (E 5)
63. KUĆERINE, Goleši—Đurđevići, Banjaluka (C 4)
81. MRAMORJE, Goleši—Đurđevići, Banjaluka (C 4)
96. SKENDER VAKUF, Skender Vakuf (E 7)
97. STRATINSKA 1, Stratinska—Pranjići, Banjaluka (B 3)
101. SVINJARA (Zoić), Podbrđe, Kotor Varoš (E 5)
103. TAVANJAK (Crkvenište), Prnjavor Mali, Banjaluka (C 3)
110. ZELENGRAD, Han Kola—Čutkovići, Banjaluka (C 4)
113. ZMAJEVAC, Egići, Čelinac (E 4)

REGIJA 9: POPIS NALAZIŠTA IZ SREDNJEG VIJEKA

2. BABIN GREB, Agino Selo, Banjaluka (D 6)
3. BAJICA GRAD, Donji Vilusi, Banjaluka (B 4)
5. BAŠTINA 1, Baština, Skender Vakuf (E 7)
6. BAŠTINA 2, Baština, Skender Vakuf (E 7)
9. BREKINJA, Čarići—Paunovići, Skender Vakuf (E 7)
10. BRONZANI MAJDAN, Bronzani Majdan, Banjaluka (B 3)
14. CRKVINA, Štrbe, Čelinac (E 4)
16. ČARDAČIŠTE (Čifutsko groblje), Kola—Plavšići, Banjaluka (C 4)
17. ČERGIĆA GROBLJE, Radosavska, Banjaluka (B 3)
18. ĆORIĆA BRDO, Pavići, Banjaluka (B 5)
19. DEBELA MEĐA, Dobrnja, Banjaluka (C 5)
20. DEBELO BRDO, Pavići, Banjaluka (B 5)
21. DOBRNJA, Dobrnja—Pobrđani, Banjaluka (B 5)
28. GLAVICA, Pavići, Banjaluka (B 5)
29. GLAVIČICA—PRISOJE, Carići, Skender Vakuf (E 7)
35. GRADINA, Donji Bočac, Banjaluka (D 6)
37. GRADINA, Gornji Čelinac, Čelinac (E 4)
48. GREBEN—GRAD, Krupa na Vrbasu, Banjaluka (D 5)
55. KAMEN, Skribidol, Banjaluka (D 6)
56. KASTEL, Banjaluka (D 4)
57. KLISINA, Azarići, Banjaluka (C 5)
59. KOBILJA 1, Milojevići, Skender Vakuf (F 7)
60. KOBILJA 2, Milojevići, Skender Vakuf (F 7)
61. KOTOR (Bobac), Kotor Varoš (F 5)
68. LUSIĆKO MRAMORJE, Lusići, Banjaluka (C 5)
69. LJUBAČEVO, Ljubačevo, Banjaluka (D 5)
70. MAJDANIŠTE, Donji Pervan, Banjaluka (C 4)
74. MLINOVI, Krupa na Vrbasu, Banjaluka (D 5)
75. MRAMORJE, Dobrnja—Cvijetići, Banjaluka (B 5)
76. MRAMORJE, Javorani, Skender Vakuf (E 5)
77. MRAMORJE, Pavići—Grujičići, Banjaluka (B 5)
78. MRAMORJE 2, Pavići—Savanovići, Banjaluka (B 5)
79. MRAMORJE 3, Pavići—Savanovići, Banjaluka (B 5)
80. MRAMORJE, Radmanići, Banjaluka (B 5)
81. MRAMORJE, Goleši—Đurđevići, Banjaluka (C 4)
82. MRAMORJE, Skribidol, Banjaluka (D 6)
83. MRAMORJE, Vilusi—Stanići, Banjaluka (B 4)
84. MRAMORJE, Zelenci, Banjaluka (C 4)
86. OMARČIĆI—PRISOJE, Čarići, Skender Vakuf (E 7)
88. PAVIČKO MRAMORJE, Pavići, Banjaluka (B 5)
89. PAVLOVIĆA GROBLJE, Šljivno, Banjaluka (C 5)
91. PEĆINE, Krmine, Banjaluka (D 5)
94. POETIŠTE—TOČAK, Čarići, Skender Vakuf (E 7)
95. PRODOLE, Dujakovci, Banjaluka (B 6)
98. STRATINSKA 2, Stratinska, Banjaluka (B 3)
100. STRAŽBENICA, Javorani, Skender Vakuf (E 5)
101. SVINJARA (Zoić), Podbrđe, Kotor Varoš (E 5)
102. ŠIPRAGE, Šiprage, Kotor Varoš (G 7)
103. TAVANJAK (Crkvenište), Prnjavor Mali, Banjaluka (C 3)
105. TRŽAN—GLAVICA, Večići, Kotor Varoš (F 6)
106. VAROŠIŠTE, Pervan—Rađevići, Banjaluka (C 4)
107. VIŠNJIK, Baština, Skender Vakuf (E 7)
108. VUČAJ GRAD (Crkveni grad), Vilusi—Luburići, Banjaluka (B 5)
109. VUJINA GLAVICA, Šolaji, Skender Vakuf (E 7)
110. ZELENGRAD, Han Kola—Čutkovići, Banjaluka (C 4)
111. ZEMUNICA, Radosavska—Plavljani, Banjaluka (B 3)
112. ZIDINA, Krupa na Vrbasu, Banjaluka (C 5)
113. ZMAJEVAC, Egići, Čelinac (E 4)
114. ZVEČAJ, Rekavice—Jagodići, Banjaluka (D 5)
115. ZVEČAK, Šolaji—Prodići, Skender Vakuf (E 7)

REGIJA 9: NALAZIŠTA

09.1 ANDRIĆA GLAVICA, Šljivno, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena je na dominantnom brdu nad Dobrnjskim poljem. Oko elipsastog platoa veličine oko 150×180 m, tragovi dvaju bedema, a na zapadnoj strani i trećeg. Površinski nalazi: sileksi i fragmenti keramike. Vjerovatno bronzano i željezno doba. O. Jamaković

09.2 BABIN GREB, Agino Selo, Banjaluka. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 8 stećaka u obliku sanduka; ukras 2 spomenika čine polumjesec i rozete. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 100. N. Miletić

09.3 BAJIĆA GRAD, Gornji Vilusi, Banjaluka. Praistorijska gradina i srednjovjekovna arhitektura. Na izduženoj linguli nad dolinom Gomionice, orijentiranoj I—Z, vidljivo je nekoliko terasa s nalazima fragmenata grube keramike, kućnog lijepa i troske. Na sredini se nalazio prvobitno odbrambeni tumulus, na kome su kasnije izgrađene 3 okrugle kamene kule, uz duboki šanac ispod njih. Dimenzije cca 90×40 m. Kasno bronzano i rano željezno doba i kasni srednji vijek. N. Miletić

09.4 BANJALUKA, Banjaluka. Pojedinačni nalazi rimskog novca iz doba Republike (Fonteia, Servilia, Carisia) 1. v. st. e. i Carstva (Hadrianus—117—138; Antoninus—138—161; Faustina—141—161).
LIT.: *G. Kraljević* 1983 b, 127. G. Kraljević

09.5 BAŠTINA 1, Baština, Skender Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Na pošumljenom zaravanku sačuvano 27 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 109. N. Miletić

09.6 BAŠTINA 2, Baština, Skender Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Sačuvan 1 stećak u obliku sanduka, orijentiran JZ—SI, veoma oštećen; ukras čini prikaz ruke sa štapom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 109—110. N. Miletić

09.7 BEDEM-KOTLANICA, Piskavica-Šumari, Banjaluka. Praistorijska gradina. Plato veličine cca 33×18 m, sa tri strane utvrđen nasipom visine cca 2—3 m, dok se na sjevernoj strani nalazi omanji ovalni tumulus. Bronzano ili željezno doba. B. Marijanović

09.8 BILJEG, Verići-Popovići, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena je na kraju oniže lingule strmih padina. S pristupačne, istočne, strane branjena je limitnim tumulom. Na platou tragovi fortifikacionog objekta u suhozidu. Kasno bronzano i starije željezno doba. B. Marijanović

09.9 BREKINJA, Čarići—Paunovići, Skender Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih JZ—SI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 110. N. Miletić

09.10 BRONZANI MAJDAN, Bronzani Majdan, Banjaluka. Predhistorijski, rimski i srednjovjekovni metalurški centar. Velike naslage troske u jezgri naselja duž toka rječice Subotice i Gomjenice, od kojih su najstarije, vrlo vjerovatno, još iz željeznog doba. Pored substruktivnih ostataka antičkih i srednjovjekovnih stambenih i zanatskih objekata u jezgru Starog Majdana i neposrednoj okolini, nađen je i dio nadgrobne stele s prikazom ženskog lika, najvjerovatnije s kraja 4. st. B. Graljuk

09.11 CRKVENA, Dragočaj, Banjaluka. Praistorijska gradina i nalaz rimskog novca. Na lokalitetu koji dominira okolnom ravnicom uz savremenu crkvu i groblje, prilikom ukopa, nailazi se na obilje keramike. Na brežuljku zapadno od platoa, takođe je nalažena fino ornamentirana i gruba keramika, a otkriven je i jedan rimski novčić. Kasno bronzano doba, rimsko doba. B. Graljuk

09.12 CRKVINA, Šargovac, Banjaluka. Ostaci rimskog naselja i kasnoantička grobnica. Na brežuljkastom zemljištu, pored rimskog građevinskog materijala i keramike, 1958, je otkriven kasnoantički sarkofag (4—5. st). Sarkofag je bio postavljen uz zidanu i ožbukanu grobnicu.
LIT.: *V. Nikolić* 1961, 320—330. B. Graljuk

09.13 CRKVINA, Šiprage, Kotor-Varoš. Rimsko naselje i kasnoantička bazilika. Na velikom prostoru (oko 10.000 m²) ostaci zgrada sa brojnim fragmentima rimskog građevinskog materijala. Naselje datira iz 2—4. st. Među ostacima rimskog naselja otkopana je 1890—91. godine kasnoantička bazilika s narteksom, lađom, polukružnom apsidom i bočnom prostorijom u sjevernom dijelu. Otkopani su samo zidovi i dio apside u kojoj je nađen impost sa urezanim križem i rozetom. Objekat je datiran u 5—6. st.
LIT.: *V. Radimsky* 1892 c, 75—78; *Đ. Basler* 1972, 115—116. Đ. Basler

09.14 CRKVINA, Štrbe, Čelinac. Ostaci arhitekture. Usred šume Krčevine, na omanjoj uzvisini, vidljivi su ostaci kamene građe, uveliko razvučene; sačuvano je nekoliko krupnih blokova nepravilnog oblika, možda stećci. Kasni srednji vijek. N. Miletić

09.15 ĆAIR, Gornji Šeher, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena je na visokom brdu elipsastog oblika, iznad lijeve obale Suturlije, pritoke Vrbasa. Najviši plato je veličine cca 30×25 m, a sa sjeverne strane ima još dvije terase, širine cca 4 m. Keramički fragmenti i kameni artefakti po površini. Vjerovatno kasni eneolit ili bronzano doba.
B. Graljuk

09.16 ĆARDAČIŠTE (Čifutsko groblje), Kola-Plavšići, Banjaluka. Rimski metalurški pogon i srednjovjekovna nekropola. Uz ostatke zgrada i troske, vjerovatno rimske radionice, smještena nekropola sa oko 100 stećaka u obliku sanduka i amorfnih blokova, orijentiranih Z—I i S—J. Rimsko doba, 2—4. st. i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 99. N. Miletić

09.17 ĆERGIĆA GROBLJE, Radosavska, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Uz savremeno groblje sačuvano 13 stećaka u vidu amorfnih ploča, orijentiranih uglavnom Z—I. Kasni srednji vijek.
N. Miletić

09.18 ĆORIĆA BRDO, Pavići, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 26 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 98. N. Miletić

09.19 DEBELA MEĐA, Dobrinja, Banjaluka. Rimska utvrda i srednjovjekovna nekropola. Lokalitet se nalazi na uzvišenju na čijem su centralnom dijelu vidljivi ostaci zidova sa dosta krečnog maltera i fragmenti rimske opeke. U podnožju je nekropola sa 18 stećaka. Rimsko doba i kasni srednji vijek.
O. Jamaković

09.20 DEBELO BRDO, Pavići, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 12 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I, oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 98. N. Miletić

09.21 DOBRNJA, Dobrnja—Pobrđani, Banjaluka. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 99. N. Miletić

09.22 DONJI BOČAC, Donji Bočac, Banjaluka. Rimski novac. Tri rimska carska novčića 1. i 2. st.
G. Kraljević

09.23 DONJI ŠEHER, Donji Šeher—Pobrđe, Banjaluka. Rimski novac. Rimski carski novčić (Philippus—244—249).
LIT.: *G. Kraljević* 1983 b, 127. G. Kraljević

09.24 ĐEKIĆA STIJENA, Jelovac-Balte-Memići, Čelinac. Praistorijska gradina na stjenovitom brijegu iznad potoka Svrakavac. Na platou veća količina ulomaka keramike, kućnog lijepa i kremenih artefakata. Na rubu platoa vidljivi ostaci suhozida. Eneolit ili bronzano doba.
O. Jamaković

09.25 GAJ, Konatari, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena je na vrhu dominantnog brda, nad dolinom. Plato kružnog oblika, prečnika oko 80 m, branjen je snažnim suhozidom. Na južnoj strani ostaci omanjeg kamenog bastiona. Kasno bronzano i željezno doba.
B. Marijanović

09.26 GAJ POD SOKOLINOM, Pervan, Banjaluka. Praistorijska gradina. Zauzima izduženi hrbat dominantnog brda (oko 90×35 m), branjen velikim limitnim tumulom i manjim bastionom. Kasno bronzano ili željezno doba.
B. Marijanović

09.27 GLAVICA, Gornji Borak, Skender Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 37 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 110. N. Miletić

09.28 GLAVICA, Pavići, Banjaluka. Praistorijska gradina. Na platou elipsoidnog oblika, veličine oko 80×40 m, opkoljenom sa 3 strane potokom, sjeverna strana branjena je zemljanim bedemom. Kasno bronzano i željezno doba.
O. Jamaković

09.29 GLAVIČICA-PRISOJE, Carići, Skender-Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 10 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih JZ—SI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 110. N. Miletić

09.30 GORNJI ŠEHER, Gornji Šeher, Banjaluka. Rimski novci. Pet rimskih carskih novčića (Numerianus, Konstantinus I, Constans /2/ i Valentinianus). 3. i 4. st.
LIT.: *G. Kraljević* 1983 b, 127. G. Kraljević

09.31 GRAD, Melina, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena je na dominantnom vršku nad ušćem Meline u Gomjenicu. Plato oblika poluelipse branjen je usjekom na zapadnoj i bedemom na istočnoj strani. Kasno bronzano i željezno doba.
B. Marijanović

09.32 GRAD, Piskavica—Šumari, Banjaluka. Praistorijska gradina. Locirana je na omanjoj linguli. Plato, veličine 60×30 m branjen je sa sjevera dvostrukim, a s istoka jednostrukim bedemom. Kraj kasnog bronzanog i početak željeznog doba.
B. Marijanović

09.33 GRADINA (Gradište), Borkovići, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena je na omanjem brdu. Plato, veličine oko 40×30 m, branjen je sa sjeverne strane lučnim bedemom, dok su ostale strane štićene strmim padinama. Kasno bronzano ili željezno doba.
B. Marijanović

09.34 GRADINA, Čokovi, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena je na stjenovitom uzvišenju iznad lijeve obale rječice Suturlije, na platou veličine oko 80×20 m. Kasno bronzano i željezno doba.
O. Jamaković

09.35 GRADINA, Donji Bočac, Banjaluka. Uz pravoslavno groblje sačuvano je 10 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 100. N. Miletić

09.36 GRADINA, Dragočaj, Banjaluka. Praistorijska gradina. Omanji plato utvrđen sa dva zemljana bedema. Bronzano ili željezno doba.
B. Marijanović

09.37 GRADINA, Gornji Čelinac, Čelinac. Srednjovjekovni grad. Podignut je na strmoj stijeni uz lijevu obalu Vrbanje, ušće Džombanjskog potoka. Oblika je izdužene elipse (40×15 m), sa 2 tornja na užim krajevima. Pred ulazom 4 umjetna usjeka u stijenu.
I. Bojanovski

09.38 GRADINA, Ivanjska-Dobraši, Banjaluka. Praistorijska gradina. Locirana je na vrhu dominantnog brda strmih padina. Nepravilni i neravni plato bez vidljivih tragova fortifikacije. Vjerovatno kasno bronzano ili željezno doba.
B. Marijanović

09.39 GRADINA, Krupa na Vrbasu — Racune, Banjaluka. Prethistorijska gradina, rimska utvrda ili refugij. Nalazi se na brijegu stožastog oblika, nad izvorom Krupe. Praistorijski bedem oko vrha brijega oranjem uništen. Vidljivi su ostaci iskrčenog zida rimske utvrde. Bronzano ili željezno doba, rimsko doba.
LIT.: *I. Bojanovski* 1974, 93. I. Bojanovski

09.40 GRADINA, Ljubačevo—Popadići, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena je iznad desne obale Vrbasa. Vjerovatno željezno doba.
O. Jamaković

09.41 GRADINA, Radmanići — Stanivukovići, Banjaluka. Praistorijska gradina i rimska utvrda. Lokalitet je na vrhu dominantnog brda. Probno iskopavanje (F. Fiala) pokazalo je da se na praistorijskom bedemu nalaze kasnije građeni zidovi u malteru, te da je sloj bio debljine preko 1 m. Važniji nalazi: ljevački kalup od pješčara (kasno bronzano

doba) i bronzani novac cara Galijena. Kasno bronzano i željezno doba, rimsko doba (3. st.).
LIT.: *F. Fiala* 1894 c, 326—328. B. Čović

09.42 GRADINA, Rebrovac, Banjaluka. Praistorijska gradina. Na rubovima platoa očuvan limitni tumul i dijelovi bedema. B. Marijanović

09.43 GRADINA 1, Stričići—Dulići, Banjaluka. Praistorijska gradina, smještena na zapadnim padinama Paleža. Plato je branjen zemljanim bedmom na kojem je podignut suhozid. Željezno doba. O. Jamaković

09.44 GRADINA 2, Stričići, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena na dominantnom brdu. Plato je branjen bedemom zemljanokamene konstrukcije. Kasno bronzano i željezno doba. O. Jamaković

09.45 GRADINA, Šimići—Debeljak, Banjaluka. Smještena je na visokom grebenu, nad potokom Skakavcem. Nema vidljivih fortifikacija. Vjerovatno kasno bronzano ili željezno doba. B. Marijanović

09.46 GRADINA, Zelenci, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena je na vrhu dominantnog brijega. Plato veličine oko 80×70 m sa svih strana branjen jakim kamenim bedemom. Kasno bronzano i željezno doba. B. Marijanović

09.47 GRADINA CRKVENA, Dobrnja, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena je na niskom brežuljku i branjena kamenim suhozidom. Površinski nalazi keramike i željezne troske. Vjerovatno željezno doba. O. Jamaković

09.48 GREBEN-GRAD, Krupa na Vrbasu, Banjaluka. Srednjovjekovni grad. Grad se nalazio u sastavu srednjovjekovne župe Zemljanik u Donjim krajima.

Lociran na stjenovitom, visokom i teško pristupačnom masivu iznad kanjona Tijesno, nad ušćem Krupe u Vrbas. Sastoji se od 3 zasebna dijela podignuta jedan iznad drugog u pravcu I—Z. Na visokoj litici, najbližoj Vrbasu, nalazi se najniži tvrđavski kompleks, najvećim dijelom sačuvan sa pristupne sjeveroistočne strane. Zapadnije, na strmom visu, nalazi se okrugla kula, a nešto dalje, na samom rubu nepristupačnih stijena, druga velika kula kružne osnove. Ovu kulu i najgornje gradsko jezgro, spajao je bedem dug oko 200 m, vežući se na četvrtastu kulu sa sjeverozapadne strane. Najveći dio objekata i bedema na najgornjem gradskom elipsoidnom platou je srušen. Grad se prvi put spominje 1192, a bio je u posjedu Hrvatinića, Vukčića i Nelipića. Napušten je 1526.

LIT.: *Ć. Truhelka* 1904, 22, 33, 72—73; *V. Skarić* 1937 a, 40; *M. Vego* 1957 a, 43. B. Graljuk

09.49 GRIČ-PAUŠA, Ramići, Banjaluka. Rimsko naselje i kasnoantička bazilika. Kasnoantička aglomeracija. Na blagom uzvišenju, iznad lijeve obale rječice Dragočajke, na kompleksu od cca 4000 m² nalaze se brojni ostaci većeg građevinskog kompleksa: kamen, opeka, žbuka, troska, keramika, temelji zidova, novac (Flavija Klaudija Julijana). Lokalitet je 1924. utvrđen od strane V. Skarića. Pokusno istraživanje izveo je 1984. B. Graljuk. Otkrivena je kasnoantička bazilika sa apsidom, popođenom mozaikom od bijelih tesera, ulomci dekorativne žbuke, žljebijenjem ukrašene cigle. Rimsko doba, kasnoantički period.
LIT.: *V. Skarić* 1924, 31—33. B. Graljuk

09.50 GROMILE, Gornji Vilusi—Zeljkovići, Banjaluka. Rimski metalurški pogon. Na njivama, uz potoke Zorinac i Todorača, ostaci pet rimskih građevinskih objekata s topioničkim pećima. Dva objekta su istih dimenzija 20×60 m, s kružnim osnovama peći promjera oko 5 m. Treći objekat je veličine 30×30 m, četvrti 30×20 m, a peti je posebna peć promjera oko 7 m. Objekti su teško oštećeni vađenjem kamena. Nalazi su brojni: građevinski šut, troska, keramika. Rimsko doba. V. Paškvalin

09.51 GROMILICA, Stričići, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena je na najnižoj kosi Uzlomca prema Stričićkom polju. Branjena je suhozidom. Bronzano ili željezno doba. O. Jamaković

09.52 HAJDUČKA ŠPILJA, Bijeli Potok, Banjaluka. Praistorijsko pećinsko naselje. Nalazi se ispod okomitog vapnenačkog masiva Bijele stijene, 50 m iznad Čelinačkog potoka. U nanosu osipine pred ulazom otkriveno nekoliko većih ulomaka keramike brončanog doba. B. Graljuk

09.53 HRAST, Dobrnja, Banjaluka. Na brežuljku ostaci zida od obrađene sedre i željezna troska. Rimsko doba. O. Jamaković

09.54 IVANJSKA, Ivanjska, Banjaluka. Praistorijski pojedinačni nalaz. Bronzana fibula Golinjevo tipa, nađena pri kopanju vodeničkog jarka kraj potoka Lučice, bez popratnih nalaza. Kraj kasnog bronzanog ili početak željeznog doba (Ha B 3, 8. st. st. e.). Po dimenzijama to je najveća fibula nađena na tlu Jugoslavije, a vjerovatno je imala votivnu namjenu.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 494—496; *B. Čović* 1971, 321. B. Čović

09.55 KAMEN, Skribidol, Banjaluka. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 100. O. Jamaković

09.56 KASTEL, Banjaluka. Praistorijsko naselje, rimski kastrum, srednjovjekovno utvrđeno naselje. Prva arheološka otkrića potiču iz 1895. i 1924. (votivna ara konzularnog beneficijara Pannoniae sup. i još jednog natpisa uz obalu Crkvene, podno tvrđave). Iskopavanja su obavljena između 1971. i 1984. (I. Čremošnik, L. Žeravica, Z. Žeravica, B. Graljuk). Brojni litički nalazi na prostoru oko Tabije IV i sjeverozapadne kapije pripadaju paleolitskoj stanici (gornji paleolit, gravettien). U Parku narodnih heroja otkrivena je keramika neolitskog doba, a u Dvorištu III iz eneolita (badenska i vučedolska kultura). Zastupljeni su i nalazi iz kasnog bronzanog i željeznog doba. Ostaci substrukcija rimskih zidova, bronzane fibule i brojni nalazi novca 2. do 4. st. pripadaju, najvjerovatnije, rimskom kastrumu, pa bi se ovdje moglo ubicirati Cas(t)re. Na prostoru Dvorišta III otkrivena je i keramika ranog srednjeg vijeka koja možda odgovara slavenskom gradinskom naselju iz vremena između 9. i 12. st. Ima indicija o nastanku srednjovjekovnog burga na prostoru Dvorišta I u 14. ili 15. st.
LIT.: *C. Patsch* 1895 a, 574—577; *V. Skarić* 1924, br. 31—33; *I. Čremošnik* 1972, 133—134; *L. Žeravica* 1973, 112—113; *I. Bojanovski* 1977 a, 152—153; *B. Graljuk* 1983, 30—40; *Z. Žeravica* 1983, 41—53. B. Graljuk

09.57 KLISINA, Azarići, Banjaluka. Srednjovjekovno groblje. Uz pravoslavnu crkvu sačuvano 10 stećaka u vidu amorfnih blokova, orijentiranih Z—I; ostali oštećeni ili uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 98—99. N. Miletić

09.58 KNEZOVI, Javorani, Skender Vakuf. Rimska građevina. Na vještački zaravnatom platou ostaci zasvođene građevine, zidane opekom i sedrom. Rimsko doba. O. Jamaković

09.59 KOBILJA 1, Milojevići, Skender Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 9 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I i S—J; ukras jednog spomenika čine krst, polumjesec i sunce. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 110. N. Miletić

09.60 KOBILJA 2, Milojevići, Skender Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Uz pravoslavno groblje sačuvano je 7 stećaka u obliku ploča, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 110. N. Miletić

09.61 KOTOR (Bobac) Kotor Varoš. Srednjovjekovni grad Kotor. Nalazi se na lijevoj obali rječice Jakotine. Jak grad sa 3 tornja, dvorištem i oborom (Gradina, Kulina i Tavnica), podignut na vrhu kraške grude (areal cca 60×30 m). Sačuvani su skromni ostaci zidova i obla kula na padini prema Vrbanji. Pripadao je Vukosavu, sinu ključkog kneza Hrvatina (1322). Turci su ga zauzeli nešto prije 1519.
LIT.: *V. Klaić* 1882, 167; *K. Jireček* 1951, 37; *H. Krešev-ljaković* 1953, 27; *M. Vego* 1957 a, 61. I. Bojanovski

09.62 KOTORIŠĆE, Kotorišće, Kotor Varoš. Praistorijski pojedinačni nalaz. Dva kelta od bronze, oba s ušicom. Kasno bronzano doba.
LIT.: *V. Nikolić* 1962 a, 73, Sl. 10 i 13. B. Raunig

09.63 KUĆERINE, Goleši—Đurđevići, Banjaluka. Rimsko naselje. Uz lijevu obalu Suturlije, na najnižoj terasi, prilikom kopanja vodovodnog kanala, nađeni su zidovi više građevina i novac. Rimsko doba. B. Graljuk

09.64 KUĆERINE (Gradina), Gornji Vilusi—Stanići, Banjaluka. Praistorijska gradina. Plato jezičastog oblika sa jugoistočne strane zaštićen je kamenim bedemom u kojem se jasno nazire ulaz. Na sjeverozapadnoj strani vidljiv je prilaz u vidu rampe. Bronzano ili željezno doba. B. Marijanović

09.65 LAUŠEVIĆI, Lauševići, Kotor Varoš. Praistorijska ostava bronzanih predmeta. Sačuvani dio ostave sadrži dvije velike ukrasne ploče — falere, sa srednjim dijelom u obliku točka s paocima, 1 narukvicu, fragmente narukvica, komade bronzane žice. Mlađa faza kasnog bronzanog doba (Ha B, 10. ili 9. v. st. e.).
LIT.: *M. Mandić* 1922, 30. B. Čović

09.66 LIPIK, Krupa na Vrbasu, Banjaluka. Praistorijsko naselje. Lasinjska kultura, eneolit. O. Jamaković

09.67 LIPOVAC, Šnjegotina Velika—Bjeljevine, Čelinac. Praistorijska gradina. Plato branjen suhozidom. Bronzano ili željezno doba. O. Jamaković

09.68 LUSIĆKO MRAMORJE, Lusići, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 90 stećaka u obliku ploča i sanduka, raspoređenih u 3 grupe; orijentacija Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 99. N. Miletić

09.69 LJUBAČEVO, Ljubačevo, Banjaluka. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka; jedan ukrašen spiralom, krstom, polumjesecom i rozetom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 99. O. Jamaković

09.70 MAJDANIŠTE, Donji Pervan, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 10 stećaka u obliku ploča i sanduka, ostali uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

09.71 MARTINOVIĆA GRADINA, Gornje Motike, Banjaluka. Praistorijska gradina. Zauzima izduženi elipsasti plato brda između dva potoka. Nema vidljivih tragova fortifikacije. Kasno bronzano doba. O. Jamaković

09.72 MEDENO POLJE, Banjaluka. Praistorijska ostava bronzanih objekata. Sačuvan je samo manji dio: 6 grivni i 1 dijadema. Mlađa faza kasnog bronzanog doba (Ha B, 10—9. v. st. e.).
LIT.: *V. Nikolić* 1962 a, 70—71. B. Graljuk

09.73 MIŠARICA, Bijeli Potok, Banjaluka. Praistorijsko naselje u pećini. Sondirao B. Graljuk 1983. U podnožju okomitog kamenog masiva Bijele stijene, iznad lijeve obale Čelinačnog potoka, je ulaz u špilju. Pri samom kraju pristupačnog dijela, oko 60 m daleko od ulaza, otkriven je brončani kelt,a sondažnim istraživanjima na ulaznom dijelu, otkrivena je keramika kasnog brončanog doba. B. Graljuk

09.74 MLINOVI, Krupa na Vrbasu, Banjaluka. Vjerovatno srednjovjekovno naselje. Locirano je na uzvišenju iznad Mlinova na rijeci Krupi. O. Jamaković

09.75 MRAMORJE, Dobrnja—Cvijetići, Banjaluka. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 8 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 99. O. Jamaković

09.76 MRAMORJE, Javorani, Skender Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek. O. Jamaković

09.77 MRAMORJE 1, Pavići—Grujičići, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano je 60 stećaka u obliku sanduka. Orijentacija je I—Z. O. Jamaković

09.78 MRAMORJE 2, Pavići—Savanovići, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka, dislocirana, ostali uništeni. Kasni srednji vijek. O. Jamaković

09.79 MRAMORJE 3, Pavići—Savanovići, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 25 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I i S—J. Kasni srednji vijek. O. Jamaković

09.80 MRAMORJE, Radmanići, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. U podnožju brda Stražbenice nalazi se 28 stećaka u obliku sanduka i ploča, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek. O. Jamaković

09.81 MRAMORJE, Goleši—Đurđevići, Banjaluka. Rimski spomenik i srednjovjekovna nekropola. Sačuvano kameno korito s latinskim natpisom, uz fragmente rimske opeke i 16 stećaka, orijentiranih Z—I. Rimsko doba i kasni srednji vijek. O. Jamaković

09.82 MRAMORJE, Skribidol, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 23 stećka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek. O. Jamaković

09.83 MRAMORJE, Vilusi—Stanići, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 104 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek. O. Jamaković

09.84 MRAMORJE, Zelenci, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 50 stećaka, orijentiranih Z—I. O. Jamaković

09.85 OBER, Radosavska, Banjaluka. Praistorijsko naselje. Smješteno je na niskom izbrešku. Istraživala V. Nikolić 1964. Naselje je malog opsega, a pripada eneolitu (lasinjska kultura).
LIT.: *B. Čović* 1967, 162. B. Čović

09.86 **OMARČIĆI-PRISOJE,** Čarići, Skender Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 30 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih JZ—SI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 110. N. Miletić

09.87 **OSTRA GLAVICA,** Ivanjska—Šimići, Banjaluka. Praistorijska gradina. Smještena je na elipsastom platou dominantnog brda veličine oko 100×80 m, branjenog kamenim bedemom. Ulaz je na južnoj strani. Na jugozapadnoj strani jedan niži plato, branjen niskim bedemom. Kasno bronzano i rano željezno doba (Ha B-2 do B-3, 9. i 8. v. st. e.).
O. Jamaković

09.88 **PAVIĆKO MRAMORJE,** Pavići, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Na sjeveroistočnoj padini Grčke gradine nalazi se nekropola sa 71 stećkom u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 98. N. Miletić

09.89 **PAVLOVIĆA GROBLJE,** Šljivno, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 12 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 98. N. Miletić

09.90 **PEĆINA,** Barlovac, Banjaluka. Praistorijski pojedinačni nalaz. Bronzana sjekira s krilcima na srednjem dijelu. Kraj srednjeg ili početak kasnog bronzanog doba.
LIT.: *V. Nikolić* 1962 a, 70 B. Čović

09.91 **PEĆINE,** Krmine, Banjaluka. Praistorijska gradina i srednjovjekovni grad. Na prirodnom grebenu u smjeru S—J vidljivi ostaci širokih bedema od slabo pritesanog kamena vezanog krečnom žbukom. Očuvani segmenti ulaznog dijela se nalaze sa sjeverne strane. Neposredno podgrađe čine prirodne terase koje obiluju keramičkim ulomcima. Kasno bronzano i željezno doba. B. Graljuk

09.92 **PETKOVO BRDO,** Radosavska, Banjaluka. Praistorijska nekropola ravnih grobova. Iskopavanja vršili Z. Marić 1962. i B. Čović 1964. Otkriveno ukupno 10 grobova, ali je nekropola vjerovatno bila znatno veća. Svi grobovi su bili manje ili više oštećeni. Urne sadrže spaljene kosti, pepeo i bronzani nakit. Pored urni nalaze se keramički prilozi. Početak starijeg željeznog doba (Ha B 3, 8. v. st. e.).
LIT.: *B. Čović 1967*, 161—167, Tbl. I—II. B. Marijanović

09.93 **POD GREBENOM,** Krupa na Vrbasu, Banjaluka. Praistorijsko naselje. Na sjevernom podnožju Greben-grada, nalazi se zaravan promjera cca 100×60 m, sa brojnim nalazima kremenih artefakata i ulomcima keramike. Eneolit (lasinjska kultura). B. Graljuk

09.94 **POETIŠTE—TOČAK,** Čarići, Skender Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 20 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih JZ—SI; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 110. N. Miletić

09.95 **PRODOLE,** Dujakovci, Banjaluka. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvan 181 stećak u obliku ploča i stela. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 100. N. Miletić

09.96 **SKENDER VAKUF,** Skender Vakuf. Bizantski zlatnik cara Zenona, 5. st.
LIT.: *C. Patsch* 1900, 564. G. Kraljević

09.97 **STRATINSKA 1,** Stratinska—Pranjići, Banjaluka. Rimski metalurški pogon. Smješten je uz desnu obalu rječice Stratinske ispod brda Klimenta. Obilje željezne i brončane troske, nađen posrebreni brončani prsten i brončane aplikacije s ugraviranim ornamentima. B. Graljuk

09.98 **STRATINSKA 2,** Stratinska, Banjaluka. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku nepravilnih ploča, ostali uništeni gradnjom novijih spomenika katoličkog groblja uz njih. Kasni srednji vijek. N. Miletić

09.99 **STRAŽBENICA,** Debeljaci, Banjaluka Prethistorijska gradina. Smještena je na kupastom, cca 40 m visokom uzvišenju, iznad rječice Bijeli Potok i rijeke Vrbanje. Pod Stražbenicom su nalaženi primjerci željeznog oružja kao i veći fragmenti keramike. Nedaleko od gradine nađeni su ulomci keramike i mač. Kasno brončano doba. B. Graljuk

09.100 **STRAŽBENICA,** Javorani, Skender Vakuf. Srednjovjekovni grad. Na platou dominantnog brda ostaci bedema. Kasni srednji vijek. O. Jamaković

09.101 **SVINJARA (Zoić),** Podbrđe, Kotor Varoš. Rimsko naselje i srednjovjekovna nekropola. Na većem prostoru uz rijeku Vrbanju rimski građevinski materijal, opeka, novci. Na prirodnom nasipu, uz savremenu cestu, nalazila se srednjovjekovna nekropola sa stećcima, uništena prilikom rekonstrukcije ceste.
LIT.: *V. Radimsky* 1892 c, 78. I. Bojanovski

09.102 **ŠIPRAGE,** Šiprage, Kotor Varoš. Srednjovjekovni spomenik. Sačuvan 1 stećak u obliku sarkofaga na ušću Crkvenice u Vrbanju; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 108. N. Miletić

09.103 **TAVANJAK (Crkvenište),** Prnjavor Mali, Banjaluka. Ostaci rimske građevine i srednjovjekovne crkve. Na prostoru uz izvor Crkvene nalaženi su rimski (kasnoantički) novci, opeka i keramika. Na brdašcu Crkvište nalaze se ispod površine, navodno, temelji stare crkve. Rimsko doba i kasni srednji vijek. B. Graljuk

09.104 **TIJESNO VRBASA,** Ljubačevo, Banjaluka. Praistorijski pojedinačni nalazi: bakarna sjekira-čekić, bakarna krstasta sjekira, bakarna sjekira sa povijenim sječivom i cilindričnim usadnikom, 2 bronzana srpa, bronzana fibula sa četvrtastom nogom. Srednji i kasni eneolit, kasno bronzano i starije željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 204—205, 207, 210—211. B. Marijanović

09.105 **TRZAN-GLAVICA,** Večići, Kotor Varoš. Srednjovjekovna nekropola. Uz muslimansko groblje sačuvano je oko 80 stećaka u obliku nepravilnih sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 108. N. Miletić

09.106 **VAROŠIŠTE,** Pervan—Rađevići, Banjaluka. Srednjovjekovno utvrđenje. Na sjevernom vrhu izdužene lingule, nad potokom Špirino vrelo, nalaze se ostaci kamene kule, promjera 9 m; prema južnom dijelu nalazi se duboki prokop za most širine cca 8 m, a nešto dalje tumulus (kula?) promjera 10 m; ispred njega 3 odbrambena šanca širine 2—3 m. Kasni srednji vijek. N. Miletić

09.107 **VIŠNJIK,** Baština, Skender Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku sarkofaga, orijentiran JZ—SI; ukrašen krstom, polumjesecom, krugom, rozetom, rukom sa štapom i predstavom ptice. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 109, Sl. 7. N. Miletić

09.108 VUČAJ GRAD (Crkveni grad), Vilusi—Luburići, Banjaluka. Srednjovjekovni grad. Smješten je na stijenama iznad desne obale kanjona rječice Vučaja. Sastoji se iz 2 kompleksa: gornjeg, kojeg čini prirodni plato opasan bedemom veličine oko 30×45 m, sa očuvanim osnovama građevina unutar jezgre, i donjeg, smještenog na nižem platou sa jugoistočne strane veličine oko 40×50 m. Istočna, zapadna i južna strana su nepristupačne, a ulaz u grad je bio sa sjevera. Toponim Wlchia prvi put se spominje 1287. u povelji bana Prijezde na graničnom prostoru župe Zemljanik, prema župi Banica u Donjim krajima, a u popisu iz 1334. spominje se u Vilusima župna crkva sv. Petra.
LIT.: *M. Karanović* 1936, 28; *V. Skarić* 1937 a, 44.
B. Graljuk

09.109 VUJINA GLAVICA, Šolaji, Skender Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I; jedan ukrašen motivom sunca i polumjeseca. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 110. N. Miletić

09.110 ZELENGRAD, Han Kola—Čutkovići, Banjaluka. Praistorijska gradina, kasnoantički refugij (?), srednjovjekovni grad i nekropola. Smješten je na brdu nad rječicom Suturlijom, na ovalnom platou dužine oko 100 m. Ostaci zidova očuvani su još na zapadnom, istočnom i južnom rubu platoa. Nešto zapadnije od platoa nekropola s grobovima na redove, oivičene ili pokrivene kamenjem, najvjerovatnije kasnosrednjovjekovne. M. Karanović ga dovodi u vezu sa gradom Zemljanikom (zemlenyk), poznatim u izvorima od kraja 13. v.
LIT.: *M. Karanović* 1936, 33. O. Jamaković

09.111 ZEMUNICA, Radosavska—Plavljani, Banjaluka. Praistorijsko naselje i srednjovjekovna nekropola. Iskopavanja izvršili Z. Marić 1962. i B. Čović 1964, a kasnije i Z. Žeravica. Kulturni sloj sačuvan u debljini od cca 3 m, omogućio je izdvajanje 3 zasebne faze u životu naselja, sa nalazima karakterističnim za lasinjsku i vučedolsku kulturu i kulturu polja s urnama. Eneolit, kasno bronzano doba, rano željezno doba. Izuzimajući sloj lasinjske kulture, svi slojevi su poremećeni naknadnim ukopima srednjovjekovnih grobova u kojima su, pored drugih priloga, nađeni i srebrni novčići. Kasni srednji vijek, 14. st.
LIT.: *B. Čović* 1965 a, 69, 187; *Z. Žeravica* 1974, 41—44.
B. Marijanović

09.112 ZIDINA, Krupa na Vrbasu, Banjaluka. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik i ostaci srednjovjekovne crkve. Sačuvan 1 stećak u obliku sanduka, orijentiran SZ—JI, čiji ukras čine krst, polumjesec u krugu i rozeta; ostali spomenici groblja uz savremenu crkvu uništeni, kao i supstrukcije u podnožju jugoistočnog dijela platoa, vjerovatno ostaci srednjovjekovne crkve. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 99. N. Miletić

09.113 ZMAJEVAC, Egići, Čelinac. Prethistorijska gradina, kasnoantičko utvrđenje i srednjovjekovni grad. Nalazi se iznad desne obale Vrbanje, u gusto obrasloj šumi. Vidljivi su ostaci zidina pri vrhu uzvišenja u dužini 100 m istočna, 20 m sjeverna, 45 m zapadna strana, te polukružni zid na južnoj strani (oko 50 m). Kasni srednji vijek.
LIT.: *V. Skarić* 1924, br. 31; *V. Jelovac* 1960, 8; *R. Kuzmanović* 1973, 6. B. Graljuk

09.114 ZVEČAJ, Rekavice—Jagodići, Banjaluka. Srednjovjekovni grad i nekropola sa stećcima. Ruševine grada leže na lijevoj obali Vrbasa, na teško pristupačnoj litici. Osnovu grada čine bedemi na elipsoidnom platou veličine cca 30×20 m, pristupačnom samo sa zapadne strane gdje je najsačuvaniji dio grada: poligonalni bastion i ostaci kapije. Od ulaza prema zapadu, po grebenu dugom 80 m, nalazio se bedem koji je spajao grad sa kvadratičnom kulom osnove 8×6 m. Oko 500 m sjevernije, na lokalitetu **Martinis,** nalazi se amorfni stećak s urezanim ornamentom kružnice, a nešto niže nalažene su ploče i ljudske kosti. Zvečaj je bio povremena rezidencija velikog vojvode Hrvoja Vukčića Hrvatinića (1402), a kasnije i kralja Stjepana Ostojića. U vrijeme jajačke banovine (1464—1528) imao je značajnu ulogu.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1904, 73—74; *H. Kreševljaković* 1953, 25.
P. Anđelić—B. Graljuk

09.115 ZVEČAK, Šolaji—Prodići, Skender Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I, S—J i JZ—SI; jedan spomenik ukrašen polumjesecom i figuralnom scenom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 110. N. Miletić

REGIJA 10.

REGIJA 10: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. BAGAR, Surjan, Mrkonjić Grad
2. BAHTAGIĆA GRADINA, Krasulje, Ključ
3. BARE—TRIJEBOVO, Mrkonjić Grad
4. BAŠĆA, Čađavica, Ključ
5. BAŠĆA, Hripavci—Ahmedini, Ključ
6. BATINIČKO GROBLJE, Gornji Šehovci, Mrkonjić Grad
7. BEGLUCI, Gornji Šehovci—Jarići, Mrkonjić Grad
8. BJELAJCE, Bjelajce—Donje Polje, Mrkonjić Grad
9. BREŠČIĆ, Gustovara, Mrkonjić Grad
10. BREŽINE (Divsko groblje), Kljevci—Kenjari, Sanski Most
11. BRIJEG, Staro Selo, Mrkonjić Grad
12. BUDELJ, Budelj, Ključ
13. BUJIRE (Mramorje), Kopljevići, Mrkonjić Grad
14. BUKVICE, Čađavica, Ključ
15. BUSIJA, Jovandići, Mrkonjić Grad
16. CRKVENA GLAVICA, Gornja Sanica, Ključ
17. CRKVENO, Crkveno, Ključ
18. CRKVINA, Donji Dabar, Sanski Most
19. CRKVINA, Gornje Sokolovo—Mrazovo, Ključ
20. CRKVINA, Gornji Vrbljani, Ključ
21. CRKVINA, Kijevo, Sanski Most
22. CRKVINA, Kljevci, Sanski Most
23. CRKVINA (Gromile), Majdan, Mrkonjić Grad
24. CRKVINA, Martin, Sanski Most
25. CRKVINA, Podvidača, Sanski Most
26. CRKVINA, Šehovci, Sanski Most
27. CRKVINA (Šišulje), Volaši—Pejići, Ključ
28. ČAPLJE, Čaplje, Sanski Most
29. ČEGELJAK, Bjelajce, Mrkonjić Grad
30. ČIRAKOVAC, Majdan, Mrkonjić Grad
31. ĆURUM LOVRIČA, Bjelajce, Mrkonjić Grad
32. DABAR PEĆINA, Donji Dabar—Filipovići, Sanski Most
33. DELIBRDO, Vrbljani, Ključ
34. DONJA PECKA, Donja Pecka, Mrkonjić Grad
35. DONJA SANICA 1, Donja Sanica, Ključ
36. DONJA SANICA 2, Donja Sanica, Ključ
37. DONJE RATKOVO—DRAGOJLOVIĆI, Donje Ratkovo, Ključ
38. DONJE SOKOLOVO, Donje Sokolovo, Ključ
39. DONJE SOKOLOVO—VUJISIĆI, Donje Sokolovo, Ključ
40. DONJI GRACI, Donji Graci, Mrkonjić Grad
41. DONJI RIBNIK, Donji Ribnik, Ključ
42. DONJI VRBLJANI 1, Donji Vrbljani, Ključ
43. DONJI VRBLJANI 2, Donji Vrbljani, Ključ
44. DONJI VRBLJANI—BERIĆI, Donji Vrbljani, Ključ
45. DONJI VRBLJANI—ĆUKOVIĆI, Donji Vrbljani, Ključ
46. DUGA NJIVA, Gornji Ribnik, Ključ
47. DURMIŠEVICA, Velečevo—Bajići, Ključ
48. DVORINE (Mramorje), Bjelajce—Vođevića do, Mrkonjić Grad
49. DVORIŠTA, Gornja Sanica, Ključ
50. GERZOVO, Gerzovo, Mrkonjić Grad
51. GLAVICA (Hunjka), Rejzovići, Ključ
52. GLAVICA—MAHINJA, Vrhpolje, Sanski Most
53. GORNJA PREVIJA, Gornja Previja, Ključ
54. GORNJA SLATINA, Gornja Slatina, Ključ
55. GORNJE RATKOVO, Gornje Ratkovo, Ključ
56. GORNJE SOKOLOVO—PERIĆI, Gornje Sokolovo, Ključ
57. GORNJI DABAR, Crnomarkovići, Sanski Most
58. GORNJI RIBNIK—KENJALI, Gornji Ribnik, Ključ
59. GORNJI VRBLJANI, Gornji Vrbljani, Ključ
60. GORNJI VRBLJANI—MIJATOVIĆI, Gornji Vrbljani, Ključ
61. GRAD (Gradina), Budimlić Japra, Sanski Most
62. GRAD, Dabrac, Mrkonjić Grad
63. GRAD, Gornji Vrbljani, Ključ
64. GRAD, Jabukovac, Ključ
65. GRAD, Kijevo, Sanski Most
66. GRAD (Palančina), Donja Prisjeka, Ključ
67. GRADINA, Baljvine, Mrkonjić Grad
68. GRADINA, Baraći—Carevac, Mrkonjić Grad
69. GRADINA, Dabrac, Mrkonjić Grad
70. GRADINA, Donja Tramošnja—Borenovići, Sanski Most
71. GRADINA, Eminovci, Sanski Most
72. GRADINA, Gornja Kozica—Gračanica, Sanski Most
73. GRADINA, Gornji Budelj, Ključ
74. GRADINA (Tepića gradina), Gornji Ribnik, Ključ
75. GRADINA, Graci, Mrkonjić Grad
76. GRADINA 1 (Jodanovića gradina), Hripavci, Ključ
77. GRADINA 2 (Musića ili Kozarčeva gradina), Hripavci, Ključ
78. GRADINA, Kamičak, Ključ
79. GRADINA, Kljevci—Karanovići, Sanski Most
80. GRADINA, Sastavci, Kalaura, Sanski Most
81. GRADINA (Majdanska gradina), Majdan, Mrkonjić Grad
82. GRADINA 1, Peći, Ključ
83. GRADINA 2 (Na Vrščiću), Peći, Ključ
84. GRADINA, Podbrdo, Mrkonjić Grad
85. GRADINA, Brdo Rudići, Mrkonjić Grad
86. GRADINA, Stara Rijeka, Sanski Most
87. GRADINA, Tomina, Sanski Most
88. GRADINA, Trnova, Sanski Most
89. GRADINA, Trnovo, Mrkonjić Grad
90. GRADINA, Usorci, Sanski Most
91. GRADINA (Gradić), Velije, Ključ
92. GRADINA, Zgon, Ključ
93. GRADIŠTE (Malo Mramorje), Podrašnica, Mrkonjić Grad
94. GRČKA GRADINA, Gornje Ratkovo—Kočići, Ključ
95. GRIČA, Baljvine, Mrkonjić Grad
96. GROBNICE, Medna, Mrkonjić Grad
97. GROMILE, Sitnica, Ključ
98. GROMILE, Stražica, Ključ
99. GROMILE, Velečevo, Ključ

100. HAIL—BAŠČA, Ključ
101. HANOVI, Gornji Šehovci, Mrkonjić Grad
102. HRUSTOVAČA, Hrustovo, Sanski Most
103. HUMKA, Kljevci, Sanski Most
104. ILIDŽA, Donja Kozica, Sanski Most
105. JAMAKOVIĆA GRADINA, Krasulje, Ključ
106. JANJILA, Donja Kozica, Sanski Most
107. JATUNOVA NJIVA, Donje Baljvine, Mrkonjić Grad
108. JELAŠINOVCI, Jelašinovci, Sanski Most
109. KALAURA, Jelašinovci, Sanski Most
110. KAMENGRAD, Donji Kamengrad, Sanski Most
111. KAMIČAK 1, Kamičak, Ključ
112. KAMIČAK 2, Kamičak, Ključ
113. KLISINA, Gornja Sanica, Ključ
114. KLJUČ, Ključ
115. KOPJENICA 1, Kopjenica, Ključ
116. KOPJENICA 2, Han Glišo—Kopjenica, Ključ
117. KOPRIVNA, Koprivna, Sanski Most
118. KOTOR, Kotor, Mrkonjić Grad
119. KOZICA, Kozica, Sanski Most
120. KRSTOVI, Gornja Pecka, Mrkonjić Grad
121. KUČIŠTA, Trnovo, Mrkonjić Grad
122. KURBESAN KAMEN, Mrkonjić Grad
123. KUŽNO GROBLJE, Peći, Ključ
124. LOKVE, Velečevo, Ključ
125. LUKE, Bjelajce—Donje Polje, Mrkonjić Grad
126. LUKE, Stara Rijeka, Sanski Most
127. LJUBINSKA GLAVICA, Ljubina, Ključ
128. LJUTIK, Gerzovo, Mrkonjić Grad
129. MALA GRADINA (Mali grad—gradić), Trijebovo, Mrkonjić Grad
130. MARINA NJIVA, Liskovica, Mrkonjić Grad
131. MOČILA, Donja Sanica, Ključ
132. MOŠATLUK, Krasulje, Ključ
133. MRAMOR, Trnovo, Mrkonjić Grad
134. MRAMORJA, Gornji Ramići, Ključ
135. MRAMORJE, Bunari, Ključ
136. MRAMORJE, Crljeni, Ključ
137. MRAMORJE (Stubo), Gornje Bjelajce, Mrkonjić Grad
138. MRAMORJE, Gornje Sokolovo—Lakići, Ključ
139. MRAMORJE (Kugino groblje), Gustovara, Mrkonjić Grad
140. MRAMORJE, Kljevci—Sanjani, Sanski Most
141. MRAMORJE, Krasulje, Ključ
142. MRAMORJE, Podrašnica, Mrkonjić Grad
143. MRAMORJE, Velečevo, Ključ
144. MRAMORJE, Vračari, Ključ
145. MRAMORJE, Želin, Ključ
146. MRAMOROVI, Štrbine, Mrkonjić Grad
147. NA SRID SELA, Donje Baljvine, Mrkonjić Grad
148. OKRUGLA MAHALA, Mrkonjić Grad
149. OMAR, Šehovci, Mrkonjić Grad
150. OŠTRA LUKA, Oštra Luka, Sanski Most
151. OTOKA, Surjan, Mrkonjić Grad
152. OTOKA, Vrhpolje—Zukići, Sanski Most
153. PALANČIŠTE (Glavica), Gornja Sanica, Ključ
154. PALIČKA, Donji Ribnik, Ključ
155. PERIĆ—GRAD, Gornje Sokolovo, Ključ
156. PJANUŠA, Gerzovo, Mrkonjić Grad
157. PLEĆINA (Nad poljem Plećina), Gornja Sanica, Ključ
158. PLOČICE, Gornji Šehovci, Mrkonjić Grad
159. PODGRADINA, Graci, Mrkonjić Grad
160. PODGRADINA, Podrašnica, Mrkonjić Grad
161. PODRAŠNICA, Podrašnica, Mrkonjić Grad
162. POLOM, Graci, Mrkonjić Grad
163. POLJANE, Donje Ratkovo, Ključ
164. POLJICE, Gornji Šehovci, Mrkonjić Grad
165. PRHOVO, Donje Plamenice, Ključ
166. PRIZREN (Prizrenac), Slatina, Ključ
167. RASTOKA, Rastoka, Ključ
168. ROŠIĆA GREDA, Šehovci, Mrkonjić Grad
169. SAITOVAC, Mračaj, Mrkonjić Grad
170. SAMARDŽIJE (Kula), Gornja Prisjeka, Ključ
171. SANSKI MOST, Sanski Most
172. SELIŠTA, Medna, Mrkonjić Grad
173. SELIŠTE, Zgon, Ključ
174. SKRADAŠ, Trijebovo, Mrkonjić Grad
175. SPASOVINA, Trnovo, Mrkonjić Grad
176. SREDICE, Sredice, Ključ
177. STARI MAJDAN, Stari Majdan, Sanski Most
178. STARO SELO, Staro Selo, Mrkonjić Grad
179. SURJAN 1, Surjan, Mrkonjić Grad
180. SURJAN 2, Surjan, Mrkonjić Grad
181. SUVO POLJE, Podrašnica, Mrkonjić Grad
182. ŠULIĆA GLAVICA (Šanac), Gornja Sanica, Ključ
183. ŠUMARAK, Humići, Ključ
184. TEŠANOVIĆA KRČEVINE, Gornje Baljvine, Mrkonjić Grad
185. TODOROVIĆI, Todorovići, Ključ
186. TOMINA KULA, Tomina—Palanka, Sanski Most
187. TRNOVO, Trnovo, Mrkonjić Grad
188. TROSKA, Stari Majdan, Sanski Most
189. TRSTOVINA, Trnovo, Mrkonjić Grad
190. UGARSKO CRKVENIŠTE (Mednjače), Pištanica, Ključ
191. VELAGIĆI 1, Velagići, Ključ
192. VELAGIĆI 2, Velagići, Ključ
193. VELIKA ČELINKA, Pecka, Mrkonjić Grad
194. VELIKA GRADINA, Donji Dabar, Marijanovići, Sanski Most
195. VELIKA GRADINA, Gornja Pecka, Mrkonjić Grad
196. VELIKA GRADINA, Trijebovo, Mrkonjić Grad
197. VELIKA NJIVA, Gerzovo, Mrkonjić Grad
198. VELIKI GRAD (Gradina, Arifov grad), Kijevo, Sanski Most
199. VRBLJANI, Vrbljani, Ključ
200. VRČENAC, Mrkonjić Grad
201. VRELO, Gornji Ribnik, Ključ
202. VRŠČIĆ (Gradina), Gornje Ratkovo—Ilići, Ključ
203. VRŠČIĆ, Plamenice, Ključ
204. VULETINA GRADINA, Trnovo, Mrkonjić Grad
205. ZABLAĆE, Zablaće, Ključ
206. ZDENA (Vrelo Zdene), Sanski Most
207. ZEČEVA NJIVA, Donji Dubočani, Ključ
208. ZIDINA (Gradina), Kamengrad, Sanski Most
209. ŽIDOVSKO GROBLJE, Kljevci, Sanski Most

REGIJA 10: POPIS NALAZIŠTA PRAISTORIJSKOG DOBA

2. BAHTAGIĆA GRADINA, Krasulje, Ključ (E 4)
16. CRKVENA GLAVICA, Gornja Sanica, Ključ (D 4)
32. DABAR PEĆINA, Donji Dabar—Filipovići, Sanski Most (D 3)
46. DUGA NJIVA, Gornji Ribnik, Ključ (E 7)
47. DURMIŠEVICA, Velečevo—Bajići, Ključ (E 6)
51. GLAVICA (Hunjka), Rejzovići, Ključ (E 5)
61. GRAD (Gradina), Budimlić Japra, Sanski Most (B 1)

63. GRAD, Gornji Vrbljani, Ključ (E 8)
64. GRAD, Jabukovac, Ključ (D 4)
65. GRAD, Kijevo, Sanski Most (E 3)
66. GRAD (Palančina), Donja Prisjeka, Ključ (D 4)
67. GRAD, Baljvine, Mrkonjić Grad (H 6)
70. GRADINA, Donja Tramošnja—Borenovići, Sanski Most (E 3)
71. GRADINA, Eminovci, Sanski Most (C 2)
72. GRADINA, Gornja Kozica—Gračanica, Sanski Most (E 4)
74. GRADINA (Tepića gradina), Gornji Ribnik, Ključ (E 7)
75. GRADINA, Graci, Mrkonjić Grad (F 6)
76. GRADINA 1 (Jodanovića gradina), Hripavci, Ključ (E 5)
77. GRADINA 2 (Musića ili Kozarčeva gradina), Hripavci, Ključ (E 5)
78. GRADINA, Kamičak, Ključ (E 4)
79. GRADINA, Kljevci—Karanovići, Sanski Most (D 4)
80. GRADINA, Sastavci, Kalaura, Sanski Most (D 3)
81. GRADINA (Majdanska gradina), Majdan, Mrkonjić Grad (G 7)
82. GRADINA 1, Peći, Ključ (E 4)
83. GRADINA 2 (Na Vrščiću), Peći, Ključ (E 4)
84. GRADINA, Podbrdo, Mrkonjić Grad (G 6)
85. GRADINA, Brdo—Rudići, Mrkonjić Grad (G 6)
87. GRADINA, Tomina, Sanski Most (E 3)
88. GRADINA, Trnova, Sanski Most (D 2)
89. GRADINA, Trnovo, Mrkonjić Grad (G 8)
90. GRADINA, Usorci, Sanski Most (D 2)
91. GRADINA (Gradić), Velije, Ključ (E 6)
92. GRADINA, Zgon, Ključ (E 5)
94. GRČKA GRADINA, Gornje Ratkovo—Kočići, Ključ (F 4)
95. GRIČA, Baljvine, Mrkonjić Grad (H 6)
102. HRUSTOVAČA, Hrustovo, Sanski Most (D 4)
103. HUMKA, Kljevci, Sanski Most (D 3)
105. JAMAKOVIĆA GRADINA, Krasulje, Ključ (E 4)
109. KALAURA, Jelašinovci, Sanski Most (C 3)
115. KOPJENICA 1, Kopjenica, Ključ (D 5)
122. KURBESAN KAMEN, Mrkonjić Grad (G 6)
129. MALA GRADINA (Mali grad—gradić), Trijebovo, Mrkonjić Grad (G 6)
152. OTOKA, Vrhpolje—Zukići, Sanski Most (D 4)
153. PALANČIŠTE (Glavica), Gornja Sanica, Ključ (D 4)
156. PJENUŠA, Gerzovo, Mrkonjić Grad (G 8)
157. PLEĆINA (Nad poljem Plećina), Gornja Sanica, Ključ (D 4)
171. SANSKI MOST, Sanski Most (D 3)
173. SELIŠTE, Zgon, Ključ (E 5)
182. SULIĆA GLAVICA (Šanac), Gornja Sanica, Ključ (D 4)
187. TRNOVO, Trnovo, Mrkonjić Grad (G 7)
194. VELIKA GRADINA, Donji Dabar, Marijanovići, Sanski Most (C 3)
195. VELIKA GRADINA, Gornja Pecka, Mrkonjić Grad (F 8)
196. VELIKA GRADINA, Trijebovo, Mrkonjić Grad (G 6)
198. VELIKI GRAD (Gradina, Arifov grad), Kijevo, Sanski Most (E 3)
199. VRBLJANI, Vrbljani, Ključ (E 7)
202. VRŠČIĆ (Gradina), Gornje Ratkovo—Ilići, Ključ (F 5)
204. VULETINA GRADINA, Trnovo, Mrkonjić Grad (G 8)

REGIJA 10: POPIS NALAZIŠTA IZ DOBA RIMSKE VLADAVINE

3. BARE—TRIJEBOVO, Mrkonjić Grad (G 6)
8. BJELAJCE, Bjelajce—Donje Polje, Mrkonjić Grad (H 6)
11. BRIJEG, Staro Selo, Mrkonjić Grad (G 7)
22. CRKVINA, Kljevci, Sanski Most (D 3)
23. CRKVINA (Gromile), Majdan, Mrkonjić Grad (G 7)
26. CRKVINA, Šehovci, Sanski Most (D 2)
27. CRKVINA (Šišulje), Volaši—Pejići, Ključ (E 5)
28. ČAPLJE, Čaplje, Sanski Most (D 3)
30. ČIRAKOVAC, Majdan, Mrkonjić Grad (G 7)
34. DONJA PECKA, Donja Pecka, Mrkonjić Grad (E 8)
35. DONJA SANICA 1, Donja Sanica, Ključ (D 4)
47. DURMIŠEVICA, Velečevo—Bajići, Ključ (E 6)
49. DVORIŠTA, Gornja Sanica, Ključ (D 4)
50. GERZOVO, Gerzovo, Mrkonjić Grad (G 8)
52. GLAVICA—MAHINJA, Vrhpolje, Sanski Most (D 3)
61. GRAD (Gradina), Budimlić Japra, Sanski Most (B 1)
63. GRAD, Gornji Vrbljani, Ključ (E 8)
65. GRAD, Kijevo, Sanski Most (E 3)
66. GRAD (Palančina), Donja Prisjeka, Ključ (D 4)
68. GRADINA, Baraći—Carevac, Mrkonjić Grad (F 7)
73. GRADINA, Gornji Budelj, Ključ (D 5)
74. GRADINA (Tepića gradina), Gornji Ribnik, Ključ (E 7)
80. GRADINA, Sastavci, Kalaura, Sanski Most (D 3)
81. GRADINA (Majdanska gradina), Majdan, Mrkonjić Grad (G 7)
85. GRADINA, Brdo—Rudići, Mrkonjić Grad (G 6)
86. GRADINA, Stara Rijeka, Sanski Most (C 2)
91. GRADINA (Gradić), Velije, Ključ (E 6)
94. GRČKA GRADINA, Gornje Ratkovo—Kočići, Ključ (F 4)
97. GROMILE, Sitnica, Ključ (F 5)
98. GROMILE, Stražica, Ključ (F 5)
99. GROMILE, Velečevo, Ključ (E 6)
102. HRUSTOVAČA, Hrustovo, Sanski Most (D 4)
104. ILIDŽA, Donja Kozica, Sanski Most (E 4)
105. JAMAKOVIĆA GRADINA, Krasulje, Ključ (E 4)
106. JANJILA, Donja Kozica, Sanski Most (E 3)
108. JELAŠINOVCI, Jelašinovci, Sanski Most (C 3)
109. KALAURA, Jelašinovci, Sanski Most (C 3)
114. KLJUČ, Ključ (E 5)
116. KOPJENICA 2 (Han Glišo), Kopjenica, Ključ (D 5)
117. KOPRIVNA, Koprivna, Sanski Most (D 2)
125. LUKE, Bjelajce—Donje Polje, Mrkonjić Grad (H 6)
126. LUKE, Stara Rijeka, Sanski Most (C 1)
131. MOČILA, Donja Sanica, Ključ (D 4)
148. OKRUGLA MAHALA, Mrkonjić Grad (G 7)
150. OŠTRA LUKA, Oštra Luka, Sanski Most (D 2)
154. PALIČKA, Donji Ribnik, Ključ (E 6)
160. PODGRAĐINA, Podrašnica, Mrkonjić Grad (F 7)

161. PODRAŠNICA, Podrašnica, Mrkonjić Grad (F 7)
172. SELIŠTA, Medna, Mrkonjić Grad (F 7)
174. SKRADAŠ, Trijebovo, Mrkonjić Grad (G 5)
176. SREDICE, Sredice, Ključ (E 7)
177. STARI MAJDAN, Stari Majdan, Sanski Most (C 2)
178. STARO SELO, Staro Selo, Mrkonjić Grad (H 6)
181. SUVO POLJE, Podrašnica, Mrkonjić Grad (F 7)
185. TODOROVIĆI, Todorovići, Ključ (E 6)
188. TROSKA, Stari Majdan, Sanski Most (D 2)
190. UGARSKO CRKVENIŠTE (Mednjače), Pištanica, Ključ (D 4)
191. VELAGIĆI 1, Velagići, Ključ (D 5)
196. VELIKA GRADINA, Trijebovo, Mrkonjić Grad (G 6)
199. VRBLJANI, Vrbljani, Ključ (E 7)
200. VRČENAC, Mrkonjić Grad (G 6)
202. VRŠCIĆ (Gradina), Gornje Ratkovo—Ilići, Ključ (F 5)
203. VRŠCIĆ, Plamenice, Ključ (E 5)
206. ZDENA (Vrelo Zdene), Sanski Most (D 3)

REGIJA 10: POPIS NALAZIŠTA IZ SREDNJEG VIJEKA

1. BAGAR, Surjan, Mrkonjić Grad (H 5)
4. BAŠČA, Čađavica, Ključ (F 6)
5. BAŠČA, Hripavci—Ahmedini, Ključ (E 5)
6. BATINIČKO GROBLJE, Gornji Šehovci, Mrkonjić Grad (H 6)
7. BEGLUCI, Gornji Šehovci—Jarići, Mrkonjić Grad (H 6)
9. BREŠCIĆ, Gustovara, Mrkonjić Grad (H 6)
10. BREŽINE (Divsko groblje), Kljevci—Kenjari, Sanski Most (D 3)
12. BUDELJ, Budelj, Ključ (D 4)
13. BUJIRE (Mramorje), Kopljevići, Mrkonjić Grad (H 7)
14. BUKVICE, Čađavica, Ključ (F 6)
15. BUSIJA, Jovandići, Mrkonjić Grad (G 6)
17. CRKVENO, Crkveno, Ključ (D 6)
18. CRKVINA, Donji Dabar, Sanski Most (D 3)
19. CRKVINA, Gornje Sokolovo—Mrazovo, Ključ (F 4)
20. CRKVINA, Gornji Vrbljani, Ključ (E 7)
21. CRKVINA, Kijevo, Sanski Most (D 3)
24. CRKVINA, Martin, Sanski Most (B 2)
25. CRKVINA, Podvidača, Sanski Most (C 2)
26. CRKVINA, Šehovci, Sanski Most (D 2)
27. CRKVINA (Šišulje), Volaši—Pejići, Ključ (E 5)
28. ČAPLJE, Čaplje, Sanski Most (D 3)
29. ČEGELJAK, Bjelajce, Mrkonjić Grad (H 6)
31. ČURUM LOVRIĆA, Bjelajce, Mrkonjić Grad (H 6)
33. DELIBRDO, Vrbljani, Ključ (E 7)
36. DONJA SANICA 2, Donja Sanica, Ključ (D 4)
37. DONJE RATKOVO—DRAGOJLOVIĆI, Donje Ratkovo, Ključ (F 5)
38. DONJE SOKOLOVO, Donje Sokolovo, Ključ (E 4)
40. DONJI GRACI, Donji Graci, Mrkonjić Grad (F 6)
41. DONJI RIBNIK, Donji Ribnik, Ključ (E 6)
42. DONJI VRBLJANI 1, Donji Vrbljani, Ključ (E 7)
43. DONJI VRBLJANI 2, Donji Vrbljani, Ključ (E 7)
44. DONJI VRBLJANI—BERIĆI, Donji Vrbljani, Ključ (E 7)
45. DONJI VRBLJANI—ČUKOVIĆI, Donji Vrbljani, Ključ (E 7)
48. DVORINE (Mramorje), Bjelajce—Vođevića do, Mrkonjić Grad (H 7)
52. GLAVICA—MAHINJA, Vrhpolje, Sanski Most (D 3)
53. GORNJA PREVIJA, Gornja Previja, Ključ (E 6)
54. GORNJA SLATINA, Gornja Slatina, Ključ (F 7)
55. GORNJE RATKOVO, Gornje Ratkovo, Ključ (F 4)
56. GORNJE SOKOLOVO—PERIĆI, Gornje Sokolovo, Ključ (E 4)
57. GORNJI DABAR, Crnomarkovići, Sanski Most (C 3)
58. GORNJI RIBNIK—KENJALI, Gornji Ribnik, Ključ (E 6)
59. GORNJI VRBLJANI, Gornji Vrbljani, Ključ (E 7)
60. GORNJI VRBLJANI—MIJATOVIĆI, Gornji Vrbljani, Ključ (E 7)
62. GRAD, Dabrac, Mrkonjić Grad (H 6)
63. GRAD, Gornji Vrbljani, Ključ (E 8)
69. GRADINA, Dabrac, Mrkonjić Grad (H 6)
72. GRADINA, Gornja Kozica—Gračanica, Sanski Most (E 4)
74. GRADINA (Tepića gradina), Gornji Ribnik, Ključ (E 7)
80. GRADINA, Sastavci, Kalaura, Sanski Most (D 3)
93. GRADIŠTE (Malo Mramorje), Podrašnica, Mrkonjić Grad (F 7)
96. GROBNICE, Medna, Mrkonjić Grad (F 7)
100. HAIL—BAŠČA, Ključ (E 5)
101. HANOVI, Gornji Šehovci, Mrkonjić Grad (G 6)
102. HRUSTOVAČA, Hrustovo, Sanski Most (D 4)
107. JATUNOVA NJIVA, Donje Baljvine, Mrkonjić Grad (H 6)
110. KAMENGRAD, Donji Kamengrad, Sanski Most (C 2)
111. KAMIČAK 1, Kamičak, Ključ (E 4)
112. KAMIČAK 2, Kamičak, Ključ (E 4)
113. KLISINA, Gornja Sanica, Ključ (D 4)
114. KLJUČ, Ključ (E 5)
118. KOTOR, Kotor, Mrkonjić Grad (G 6)
119. KOZICA, Kozica, Sanski Most (E 4)
120. KRSTOVI, Gornja Pecka, Mrkonjić Grad (F 7)
121. KUĆIŠTA, Trnovo, Mrkonjić Grad (G 7)
123. KUŽNO GROBLJE, Peći, Ključ (E 4)
124. LOKVE, Velečevo, Ključ (E 5)
125. LUKE, Bjelajce—Donje Polje, Mrkonjić Grad (H 6)
127. LJUBINSKA GLAVICA, Ljubina, Ključ (E 5)
128. LJUTIK, Gerzovo, Mrkonjić Grad (G 8)
130. MARINA NJIVA, Liskovica, Mrkonjić Grad (H 7)
132. MOŠATLUK, Krasulje, Ključ (E 4)
133. MRAMOR, Trnovo, Mrkonjić Grad (G 7)
134. MRAMORJA, Gornji Ramići, Ključ (D 5)
135. MRAMORJE, Bunari, Ključ (F 5)
136. MRAMORJE, Crljeni, Ključ (E 5)
137. MRAMORJE (Stubo), Gornje Bjelajce, Mrkonjić Grad (H 7)

138. MRAMORJE, Gornje Sokolovo—Lakići, Ključ (F 4)
139. MRAMORJE (Kugino groblje), Gustovara, Mrkonjić Grad (H 6)
140. MRAMORJE, Kljevci—Sanjani, Sanski Most (D 3)
141. MRAMORJE, Krasulje, Ključ (E 4)
142. MRAMORJE, Podrašnica, Mrkonjić Grad (F 7)
143. MRAMORJE, Velečevo, Ključ (E 5)
144. MRAMORJE, Vračari, Ključ (E 6)
145. MRAMORJE, Želin, Ključ (E 5)
146. MRAMOROVI, Štrbine, Mrkonjić Grad (F 7)
147. NA SRID SELA, Donje Baljvine, Mrkonjić Grad (H 6)
149. OMAR, Šehovci, Mrkonjić Grad (G 6)
151. OTOKA, Surjan, Mrkonjić Grad (H 5)
155. PERIĆ—GRAD, Gornje Sokolovo, Ključ (E 4)
158. PLOČICE, Gornji Šehovci, Mrkonjić Grad (H 6)
159. PODGRADINA, Graci, Mrkonjić Grad (F 6)
162. POLOM, Graci, Mrkonjić Grad (F 6)
163. POLJANE, Donje Ratkovo, Ključ (E 5)
164. POLJICE, Gornji Šehovci, Mrkonjić Grad (H 6)
165. PRHOVO, Donje Plamenice, Ključ (E 5)
166. PRIZREN (Prizrenac), Slatina, Ključ (E 7)
167. RASTOKA, Rastoka, Ključ (E 6)
168. ROŠIĆA GREDA, Šehovci, Mrkonjić Grad (H 6)
169. SAITOVAC, Mračaj, Mrkonjić Grad (G 7)
170. SAMARDŽIJE (Kula), Gornja Prisjeka, Ključ (D 5)
171. SANSKI MOST, Sanski Most (D 3)
175. SPASOVINA, Trnovo, Mrkonjić Grad (G 7)
178. STARO SELO, Staro Selo, Mrkonjić Grad (H 6)
179. SURJAN 1, Surjan, Mrkonjić Grad (H 5)
180. SURJAN 2, Surjan, Mrkonjić Grad (H 5)
183. ŠUMARAK, Humići, Ključ (E 5)
184. TEŠANOVIĆA KRČEVINE, Gornje Baljvine, Mrkonjić Grad (H 6)
186. TOMINA KULA, Tomina—Palanka, Sanski Most (E 3)
187. TRNOVO, Trnovo, Mrkonjić Grad (G 7)
189. TRSTOVINA, Trnovo, Mrkonjić Grad (G 8)
192. VELAGIĆI 2, Velagići, Ključ (D 5)
193. VELIKA ČELINKA, Pecka, Mrkonjić Grad (F 8)
197. VELIKA NJIVA, Gerzovo, Mrkonjić Grad (F 8)
198. VELIKI GRAD (Gradina, Arifov grad), Kijevo, Sanski Most (E 3)
200. VRČENAC, Mrkonjić Grad (G 6)
201. VRELO, Gornji Ribnik, Ključ (E 7)
205. ZABLAĆE, Zablaće, Ključ (E 6)
207. ZEČEVA NJIVA, Donji Dubočani, Ključ (E 6)
208. ZIDINA (Gradina), Kamengrad, Sanski Most (C 2)
209. ŽIDOVSKO GROBLJE, Kljevci, Sanski Most (D 3)

REGIJA 10: NALAZIŠTA

10.1 BAGAR, Surjan, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka, orijentirana S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.2 BAHTAGIĆA GRADINA, Krasulje, Ključ. Praistorijska gradina. Smještena na kraju jedne lingule. S pristupačne strane branjena je polukružnim kamenim bedemom. Na platou je konstatovan tanak kulturni sloj. Gradina je prvi put naseljena u kasnom eneolitu (vučedolska kultura), a zatim ponovo u željezno doba. Bedem pripada mlađoj fazi naseljavanja.
B. Čović

10.3 BARE—TRIJEBOVO, Mrkonjić Grad. Rimski srebrni nakit (ogrlice, fibule, narukvice). Bliže okolnosti nalaza nepoznate; vjerovatno potiče iz groba. Rimsko doba 2—3. st.
LIT.: *C. Patsch* 1911, 195—197. V. Paškvalin

10.4 BAŠČA, Čađavica, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I; dva spomenika ukrašena motivom krsta i polumjeseca. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105. N. Miletić

10.5 BAŠČA, Hripavci—Ahmedini, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih uglavnom Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 103. N. Miletić

10.6 BATINIČKO GROBLJE, Gornji Šehovci, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovno groblje. Uz vrelo Dragovac, u pravoslavnom groblju sačuvano oko 10 stećaka u obliku ploča i sanduka; jedan spomenik ukrašen motivom polumjeseca. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 107; *I. Lovrenović* 1981, 86, Sl. 3. N. Miletić

10.7 BEGLUCI, Gornji Šehovci—Jarići, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 90 stećaka jednostavnog, nepravilnog oblika sanduka; orijentacija Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.8 BJELAJCE, Bjelajce—Donje Polje, Mrkonjić Grad. Rimsko naselje. Pored ostataka građevina nađen je fragment nadgrobnog spomenika kategorije cipusa, šest redova slova. Navjerojatnije potječe iz ruševina antičkog naselja u Donjem Polju. Rimsko doba, 2. st.
LIT.: *C. Truhelka* 1892 c, 347; *C. Patsch* 1893, 86. V. Paškvalin

10.9 BREŠČIĆ, Gustovara, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku ploča i sanduka. Kasni srednji vijek. N. Miletić

10.10 BREŽINE (Divsko groblje), Kljevci—Kenjari, Sanski Most. Ostaci srednjovjekovne crkve i nekropola. Sačuvano 39 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I; usred nekropole primjećuju se ostaci temelja stare crkve. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 98. N. Miletić

10.11 BRIJEG, Staro Selo, Mrkonjić Grad. Ostaci rimske arhitekture. Upotrijebljeni i kao spolija u starom muslimanskom groblju na lijevoj obali Crne rijeke (žrtvenik s prikazom stabla na jednoj od bočnih strana, četiri kamene grede i jedna profilirana greda, odlomak sarkofaga i ulomak žrtvenika). Provenijencija nepoznata. Možda ostaci mauzoleja. Kasnoantički period, 3—4. st.
LIT.: *I. Lovrenović* 1981, 88, Sl. 8. V. Paškvalin

10.12 BUDELJ, Budelj, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 102. N. Miletić

10.13 BUJIRE (Mramorje), Kopljevići, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Razvrstana u tri grupe sačuvana su 32 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek. N. Miletić

10.14 BUKVICE, Čađavica, Ključ. Srednjovjekovno groblje. U blizini pravoslavnog groblja u Orahovljanima sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105. N. Miletić

10.15 BUSIJA, Jovandići, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 40 stećaka u obliku sanduka, različite orijentacije. Kasni srednji vijek.
LIT.: *I. Lovrenović* 1981, 89, Sl. 13. N. Miletić

10.16 CRKVENA GLAVICA, Gornja Sanica, Ključ. Praistorijska gradina, smještena na završetku jedne lingule. Na zapadnoj strani, prema masivu, branjena opkopom i kameno-zemljanim bedemom. Plato je veličine cca 70×35 m. Ostaci kulturnog sloja u humusu. Vjerovatno željezno doba. B. Čović

10.17 CRKVENO, Crkveno, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 26 stećaka u obliku ploča i sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105. N. Miletić

10.18 CRKVINA, Donji Dabar, Sanski Most. Srednjovjekovna crkva, groblje i manja utvrda. Smješteni iznad vrela Dabra. Od crkve su djelomično sačuvani zidovi, a groblje je uglavnom uništeno osim 2 groba in situ. Do samog vrela Dabra su ostaci manje utvrde (10×8×2 m). Kasni srednji vijek.
I. Bojanovski

10.19 CRKVINA, Gornje Sokolovo—Mrazovo, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 30 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga; ukras nekoliko spomenika čine polumjesec i rozete. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 103. N. Miletić

10.20 CRKVINA, Gornji Vrbljani, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 10 stećaka u obliku sanduka, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.21 CRKVINA, Kijevo, Sanski Most. Srednjovjekovna crkva i groblje. Leži u podnožju Malog grada, uz put na Veliki grad. Temelji crkve su se do-

sta dobro održali (25×25 m). Naokolo su grobovi s poklopnicama. Na Crkvini je, navodno, davno nađen zlatni križ. Vjerovatno kasni srednji vijek.
LIT.: *P. S. Ivančević* 1889, 23. I. Bojanovski

10.22 CRKVINA, Kljevci, Sanski Most. Ostaci rimskog naselja. Lokalitet leži na desnoj obali ušća Dabra u Sanu. Ostaci urušenih zidova s malterom vjerojatno pripadaju vili rustici ili utvrđenoj vili. Kasnoantički period, kraj 3. i poč. 4. st.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 434—436. V. Paškvalin

10.23 CRKVINA (Gromile), Majdan, Mrkonjić Grad. Rimsko naselje i kasnoantička crkva. Oko potoka Jošavke nađeno je mnoštvo rimske keramike, cigle, uz metalne predmete i nadgrobni spomenik. Na lijevoj obali potoka iskopana je kasnoantička crkva. Istraživao 1891. i 1892. W. Radimsky. Sastoji se od apside, lađe i sporednih prostorija (dimenzije 22,20×16,60 m). Građena je od lomljenog kamenja, sedre i ulomaka opeke. Sačuvani dijelovi arhitektonskog ukrasa (kapitel, bazament i dr). Na zidovima je sačuvana i žbuka sa višebojnim premazom. Pripadala je rudarskom naselju. Rimsko doba i kasnoantički period. 1—6. st.
LIT.: *V. Radimsky* 1893 c, 331—341; *C. Patsch* 1900 a, 176—177. V. Paškvalin

10.24 CRKVINA, Martin, Sanski Most. Ostaci srednjovjekovne crkve i groblje. Sačuvani samo tragovi zidova, raskopani i razneseni, s polukružnim dijelom na istočnoj strani. Oko i unutar ovog prostora smještena je nekropola sa oko 50 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga; mnogi oštećeni ili uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

10.25 CRKVINA, Podvidača, Sanski Most. Ostaci srednjovjekovne crkve i groblje. Na prostranom platou sačuvani su samo tragovi zidova s malterom, uz nekoliko komada sedre. Oblik i dimenzije nije moguće utvrditi. Oko ovih ostataka nalaze se 3 stećka u obliku sanduka, ostali uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

10.26 CRKVINA, Šehovci, Sanski Most. Rimsko naselje i metalurški pogon, srednjovjekovna crkva i groblje. Ostaci talionice s pećima, uz mnoštvo troske i rimskog građevinskog materijala (temeljni zidovi, podnica, opeka, crijep, ingoti, novčići i dr.), prostiru se na zaravanku uz desnu obalu Sane. U tragovima arhitekture naziru se ostaci, vjerovatno, srednjovjekovne crkve, uz koju su ukopani istovremeni grobovi. Rimsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 436—438, Sl. 3. I. Bojanovski

10.27 CRKVINA (Šišulje), Volaši—Pejići, Ključ. Kasnoantička crkva sa presvođenom grobnicom i srednjovjekovna crkva i groblje.

U apsidi crkve s ostacima zidova otkrivena je kasnoantička presvođena grobnica s ležajevima sa strana. Vrata grobnice je zatvarala okrugla kamena ploča. Unutar grobnice konstatirana su dva skeleta, a unutar apside zaobljeni željezni nož. Kasnoantičko doba 5—6. st.

Sa zapadne strane crkve, orijentirana I—Z, nalaze se tri manja stećka. Vidljivi ostaci građevine pripadaju, vjerovatno, srednjovjekovnoj crkvi, čiji temelji, s obzirom na grobnicu na svod, možda leže na temeljima kasnoantičke crkve. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 104; *I. Bojanovski* 1980, 106. V. Paškvalin

10.28 CAPLJE, Čaplje, Sanski Most. Odlomak kasnoantičke zemljane svjetiljke i srednjovjekovni pojedinačni nalaz. Ulomak je starokršćanske svjetiljke nađen 1914. g. Pobliži podaci nisu poznati. Fragment skulpture, glava, srednji vijek, 13. st. V. Paškvalin

10.29 ĆEGELJAK, Bjelajce, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Sačuvan 1 stećak nepravilnog oblika, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *I.Lovrenović* 1981, 88. N. Miletić

10.30 ĆIRAKOVAC, Majdan, Mrkonjić Grad. Rimski novac. Dva denariusa carice Faustine II. Rimski period, 2. st. G. Kraljević

10.31 ĆURUM LOVRIĆA, Bjelajce, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Petnaest stećaka u obliku ploča i sanduka; uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *I.Lovrenović* 1981, 88. N. Miletić

10.32 DABAR PEĆINA, Donji Dabar — Filipovići, Sanski Most. Praistorijsko naselje. Površinski nalazi keramike prikupljeni na sjevernoj, suvljoj strani širokog ulaza u pećinu. Eneolit, vučedolska kultura.
LIT.: *A. Benac* 1979, 18. B. Marijanović

10.33 DELIBRDO, Vrbljani, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 10 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105. N. Miletić

10.34 DONJA PECKA, Donja Pecka, Mrkonjić Grad. Rimsko naselje. Na lijevoj obali potoka Krušević na velikoj površini razasuti komadi rimske cigle. Ovdje su nađeni žrtvenik posvećen Jupitru, kamena urna, nadgrobni natpis. Rimsko doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 432; *C. Patsch* 1894, 765; *C. Patsch* 1895 a, 581; *D. Sergejevski* 1951 a, 310. I. Čremošnik

10.35 DONJA SANICA 1, Donja Sanica, Ključ. Tragovi rimske građevine. U Donjoj Sanici, kod bivše željezničke stanice, otkrivene rimske cigle sa pečatom. Rimsko doba. I. Čremošnik

10.36 DONJA SANICA 2, Donja Sanica, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 102. N. Miletić

10.37 DONJE RATKOVO — DRAGOJLOVIĆI, Donje Ratkovo, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Uz pravoslavno groblje sačuvano je 5 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 104. N. Miletić

10.38 DONJE SOKOLOVO, Donje Sokolovo, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 10 stećaka u obliku sanduka; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 103. N. Miletić

10.39 DONJE SOKOLOVO—VUJISIĆI, Donje Sokolovo, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 103. N. Miletić

10.40 DONJI GRACI, Donji Graci, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 107—108. N. Miletić

10.41 DONJI RIBNIK, Donji Ribnik, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 10 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105. N. Miletić

10.42 DONJI VRBLJANI 1, Donji Vrbljani, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 50 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.43 DONJI VRBLJANI 2, Donji Vrbljani, Ključ. Srednjovjekovno groblje. U pravoslavnom groblju sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.44 DONJI VRBLJANI—BERIĆI, Donji Vrbljani, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.45 DONJI VRBLJANI—ĆUKOVIĆI, Donji Vrbljani, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka uz pravoslavnu crkvu. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.46 DUGA NJIVA, Gornji Ribnik, Ključ. Antički novac. Drahma grada Dyrrhachium i denarius Rimske Republike. Mlađe željezno doba, 2. st. st. e.
G. Kraljević

10.47 DURMIŠEVICA, Velečevo—Bajići, Ključ. Prethistorijska gradina i kasnoantički refugij (?). Na istaknutoj glavici, u okuci Sane, koja se ruši u kanjon primjećuju se 2 nasipa i zidovi u malteru. Pored praistorijske keramike ima i rimskih opeka i keramike. Bronzano i (ili) željezno doba i rimsko doba 3—4 st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1980, 105—106. I. Bojanovski

10.48 DVORINE (Mramorje), Bjelajce—Vođevića do, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 64 spomenika u obliku ploča i sanduka, orijentirano Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić 1971, 107; I. Lovrenović* 1981, 89. N. Miletić

10.49 DVORIŠTA, Gornja Sanica, Ključ. Tragovi rimskog naselja. Po njivama, uz sam potok »Rijeku«, na površini cca 500×300 m i šire, izorava se rimski građevinski materijal (cigle i zidovi). Vjerojatno ostaci vile rustike. Rimsko doba 1—4. st.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 434; *I. Bojanovski* 1980, 106.
V. Paškvalin

10.50 GERZOVO, Gerzovo, Mrkonjić Grad. Šest bronzanih rimskih carskih novčića. Rimsko doba, 4. st.
G. Kraljević

10.51 GLAVICA (Hunjka), Rejzovići, Ključ. Praistorijski tumulus. Zemljana humka, osnove 25×15 i visine oko 3 m, sepulkralnog ili sakralnog karaktera (možda objekat tipa »zaspe«). Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 433 B. Marijanović

10.52 GLAVICA—MAHINJA, Vrhpolje, Sanski Most. Ostaci kasnoantičkog i srednjovjekovnog utvrđenja. Unutar zidova koji, vjerovatno, pripadaju srednjovjekovnom utvrđenju i na južnoj padini nailazi se na tragove rimskih cigala i crijepa. Rimsko doba 3—6. st. i kasni srednji vijek. V. Paškvalin

10.53 GORNJA PREVIJA, Gornja Previja, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 20 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105. N. Miletić

10.54 GORNJA SLATINA, Gornja Slatina, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.55 GORNJE RATKOVO, Gornje Ratkovo, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. U nekoliko grupa raspoređeno 115 stećaka u obliku ploča i sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 104. N. Miletić

10.56 GORNJE SOKOLOVO—PERIĆI, Gornje Sokolovo, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Oko pravoslavne crkve sačuvano oko 15 stećaka u obliku ploča, orijentiranih Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
N. Miletić

10.57 GORNJI DABAR, Crnomarkovići, Sanski Most. Srednjovjekovno groblje. Uz pravoslavno groblje, pod Gradinom, sačuvano 6 stećaka u obliku ploča. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 97. N. Miletić

10.58 GORNJI RIBNIK—KENJALI, Gornji Ribnik, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105. N. Miletić

10.59 GORNJI VRBLJANI, Gornji Vrbljani, Ključ. Srednjovjekovno groblje. U pravoslavnom groblju sačuvano 8 stećaka u obliku sanduka i krsta. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105. N. Miletić

10.60 GORNJI VRBLJANI—MIJATOVIĆI, Gornji Vrbljani, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 15 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105—106. N. Miletić

10.61 GRAD (Gradina), Budimlić Japra, Sanski Most. Praistorijska gradina i rimska utvrda. Lokalitet je smješten na kraju jedne lingule. Prema masivu brda, na sjeveroistočnoj strani, obrambeni opkop. Zapaženi su ostaci zidova u malteru. Vjerovatno željezno doba i doba rimske vladavine. B. Čović

10.62 GRAD, Dabrac, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovni grad Bočac, korišten i u tursko doba. Dosta dobro sačuvan; sastoji se od dvorišta sa predziđem, te vanjskog obora. U ranijoj fazi grad je imao četiri tornja u dvorištu, ulazni i tri na perimetru. Branič-kula, izvana zaobljena, iznutra kvadratna, dosta dobro sačuvana, ostale porušene. Bedemi su mjestimično visoki i 5—6 m. Na padini prema Vrbasu pruža se veliki obor, zaštićen isturenom kulom i bedemom, koji se spuštao sve do Vrbasa. S obje strane Vrbasa nalazila se varoš. Prvi put se spominje 1494. u sastavu Jajačke banovine. Kasni srednji vijek.
LIT.: *I. Bojanovski* 1977, 111—114. I. Bojanovski

10.63 GRAD, Gornji Vrbljani, Ključ. Praistorijska gradina, kasnoantički kastel, srednjovjekovni pojedinačni nalazi. Na širem prostoru pod nazivom Grad nalazi se Velika i Mala Gradina. Istraživanja vršio I. Bojanovski. S dvije strane bio je zaštićen dubokim kanjonom potoka Lučice. Starije željezno doba.

Na samom vrhu praistorijske gradine leži kasnoantički kaštel (castellum) i istovremeno refugij. Kasnoantički bedemi bili su podignuti na nezaštićenoj sjevernoj i zapadnoj strani platoa, obuhvatajući prostor 110×65 m. Na sjevernoj strani bedema izgrađene su prostorije za vojnu posadu, sa sistemom za zagrijavanje prostorija (praefurnium). Nalazi: ulomci kasnoantičke keramike i razni željezni predmeti. Kasnoantičko doba, 4—6. st.

Položaj i unutrašnje uređenje kasnoantičke utvrde koristi se i u rano karolinško doba. Nalazi: ranoslavenska keramika, bronzana mamuza i bronzani pozlaćeni jezičac pojasne garniture. Rani srednji vijek, 8—9. st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1976 a, 245—255; *I. Bojanovski* 1980, 109—119. V. Paškvalin

10.64 GRAD, Jabukovac, Ključ. Praistorijska gradina. Locirana na platou brijega nad dolinom Sanice.

Nema tragova fortifikacije od trajnog materijala. Pripada kasnom bronzanom i željeznom dobu. B. Čović

10.65 GRAD, Kijevo, Sanski Most. Praistorijska gradina i kasnoantičko utvrđenje. Lokalitet je smješten na završetku izduženog brda nad Tominskim poljem. Prostrani plato branjen je sa tri strane strmim padinama, a s pristupačne, sjeverne strane, odvojen je od masiva brda dubokim sedlom. Praistorijski suhozid očuvan je na sjevernoj, djelimično i na sjeveroistočnoj strani. Na najvišoj tački temelji bastiona zidanog u krečnom malteru, promjera 10—15 m. Ostaci zida u istoj tehnici vidljivi i na praistorijskom suhozidu. Površinski nalazi: keramika i željezna troska. Željezno i kasnoantičko doba. V. Paškvalin

10.66 GRAD (Palančina), Donja Prisjeka, Ključ. Praistorijska gradina i kasnoantička utvrda. Na istaknutom brežuljku smješteno praistorijsko utvrđeno naselje u vidu zaravni ovalnog oblika (dimenzije cca 70×50 m). Vidljivih tragova fortifikacije nema. Kasno bronzano i starije željezno doba. V. Paškvalin

10.67 GRADINA, Baljvine, Mrkonjić Grad. Praistorijska gradina. Na desnoj obali Vrbasa nasuprot ušća Crne Rijeke, nalazi se plato sa sačuvanim suhozidom. Željezno doba. O. Jamaković

10.68 GRADINA, Baraći—Carevac, Mrkonjić Grad. Rimsko naselje. Ostaci naselja iz rimskog doba. Na padini na površini cca 100×100m izoravaju se zidovi građeni u malteru, cigla i crijep. Odavde potječe kameno korito (sada pred crkvom u Peckoj), žlijeb vodovoda izrađen od rimske cigle, te željezni budak i bronzana aplika, kao i ulomak sepulkralnog spomenika na kome se spominje gentilno ime Aurelius. Rimsko doba, kraj 2. i 3. st.
LIT.: C. *Patsch* 1893 a, 581—582; CIL 14976. V. Paškvalin

10.69 GRADINA, Dabrac, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna utvrda. Leži na stijeni iznad ušća Crne rijeke u Vrbas. Bedemi, vjerovatno osmatračnice, sačuvani djelimično. Kasni srednji vijek. I. Bojanovski

10.70 GRADINA, Donja Tramošnja—Borenovići, Sanski Most. Praistorijska gradina. Smještena je na sedlu niskog brijega. Nema vidljivih fortifikacija. Sitni fragmenti keramike nalaženi prilikom ukopavanja savremnih grobova. Kasno bronzano ili željezno doba. B. Marijanović

10.71 GRADINA, Eminovci, Sanski Most. Praistorijska gradina. Smještena na vrhu omanjeg brda. Ostaci kamenog bedema očuvani su sa zapadne strane. Pripada, vjerovatno, starijem željeznom dobu. B. Čović

10.72 GRADINA, Gornja Kozica— Gračanica, Sanski Most. Praistorijska gradina i srednjovjekovni grad. Na grebenu iznad kanjona na praistorijskoj gradini sačuvani ostaci grada koji se sastojao od obora (80×10—30 m), manjeg dvorišta (13×10 m) i kvadratne kule (5×5 m), podignute na stijeni na zapadnoj strani. Bedem na cijelom perimetru. Na padinama obilje prethistorijske i srednjovjekovne keramike. Bronzano i (ili) željezno doba i kasni srednji vijek. I. Bojanovski

10.73 GRADINA, Gornji Budelj, Ključ. Rimska utvrda. Manje utvrđenje uz rimsku cestu. Rimsko doba.
LIT.: *I. Bojanovski* 1980, 106—107. V. Paškvalin

10.74 GRADINA (Tepića gradina), Gornji Ribnik, Ključ. Praistorijska gradina i kasnoantičko utvrđenje i srednjovjekovna utvrda. Na dominantnom brdu smještena je gradina u vidu gotovo pravilnog kružnog platoa (cca 90×70 m) branjenog sa svih strana snažnim bedemom. Na praistorijskom bedemu tragovi zida u malteru. Vjerovatno ostaci kasnoantičkog refugija, a u sredini platoa ostaci srednjovjekovne kule. Vjerovatno željezno doba, kasnoantički period, 3—5. st. i srednji vijek.
LIT.: *I. Bojanovski* 1980, 107. B. Čović

10.75 GRADINA, Graci, Mrkonjić Grad. Praistorijska gradina. Sastoji se od dva dijela — Velike i Male gradine — smještena na vrhu dominantnog brda. Vjerovatno kasno bronzano i (ili) željezno doba. B. Čović

10.76 GRADINA 1 (Jodanovića gradina), Hripavci, Ključ. Praistorijsko naselje. Smješteno na malom platou kamenitog brežuljka. Nema tragova fortifikacija. Kulturni sloj nije očuvan, osim ostataka u humusu. Bronzano ili željezno doba. B. Čović

10.77 GRADINA 2 (Musića ili Kozarčeva gradina), Hripavci, Ključ. Praistorijsko naselje. Smješteno na kamenitom platou omanjeg brda. Nema tragova fortifikacija, kao ni kulturnog sloja, osim ostataka u humusu. Bronzano ili željezno doba. B. Čović

10.78 GRADINA, Kamičak, Ključ. Praistorijska gradina. Smještena na kraju jedne lingule. Ovalni plato, dužine cca 45 m prirodno je zaštićen strmim padinama sa tri strane, dok je sa zapada, prema masivu, branjen jednom prirodnom glavicom i jednim ulegnućem koji su mogli biti još i vještački dosuti, odnosno produbljeni. Kulturni sloj ne postoji, osim ostataka u humusu. Kasni eneolit — vučedolska kultura. B. Čović

10.79 GRADINA, Kljevci—Karanovići, Sanski Most. Praistorijska gradina. Smještena na vrhu jednog brijega, čiji je plato (cca 100×60 m), opasan sa svih strana kamenim bedemom. S najugroženije, sjeverne strane još jedan polukružni, vanjski bedem. Starije željezno doba. B. Čović

10.80 GRADINA, Sastavci, Kalaura, Sanski Most. Praistorijska gradina, rimska utvrda i srednjovjekovni grad. Smješteni na stijeni iznad ušća Dabra u Sanu. Prema Sani je padina izuzetno strma, prema Dabru je blaža. S istočne (jugoistočne i sjeveroistočne) strane plato gradine branjen je trostrukim kamenim bedemom. Na najistaknutijoj tački izgrađena je kasnije rimska utvrda i srednjovjekovni grad sa kulom (cca 10×10 m). Sačuvani zidovi u krečnom malteru, fragmenti cigle i crijepa, Željezno doba, Rimsko doba 1—3. st. i kasni srednji vijek.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 434—436. B. Čović

10.81 GRADINA (Majdanska gradina), Majdan, Mrkonjić Grad. Praistorijska gradina i rimska utvrda. Locirana na vrhu usamljenog, dominantnog brda. Praistorijska fortifikacija je, uglavnom, propala, a kasnije je izgrađena utvrda sa zidovima u malteru. Kraj starijeg i mlađe željezno doba i rimsko doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1892 g, 231—235. B. Čović

10.82 GRADINA 1, Peći, Ključ. Praistorijska gradina. Locirana na rubu litice isturene nad rijekom Sanom. Relativno mali, kosi plato branjen je sa zapadne strane kamenim limitnim tumulom. Vjerovatno kasno bronzano i željezno doba. B. Čović

10.83 GRADINA 2 (Na Vrščiću), Peći, Ključ. Praistorijska gradina. Podignuta na ivici klisure iznad Sane. Lučni kameno-zemljani bedem štiti prilaz gradini sa zapadne, sjeverozapadne i sjeveroistočne stra-

ne. Plato je uzak, a kulturni sloj sačuvan samo u ostacima, u sloju humusa. Vjerovatno kasno bronzato i (ili) željezno doba. B. Čović

10.84 GRADINA, Podbrdo, Mrkonjić Grad. Praistorijska gradina. Smještena na brežuljku. Bedemom je branjen samo gornji plato, koji nosi naziv »Gradić«. Željezno doba. B. Čović

10.85 GRADINA, Brdo—Rudići, Mrkonjić Grad. Prethistorijska gradina i rimska osmatračnica. Gradina, zapravo neveliko uzvišenje, na vrhu ima zaravanak opkoljen suhozidom (Gradić). Na padinama nalazi keramike i troske. Vjerovatno željezno doba i rimsko doba. I. Bojanovski

10.86 GRADINA, Stara Rijeka, Sanski Most. Rimski rudarski kopovi i alat.
LIT.: *I. Bojanovski* 1967 b, 192. I. Marijanović

10.87 GRADINA, Tomina, Sanski Most. Praistorijska gradina. Smještena na malom, izdvojenom platou, dobrim dijelom prirodno štićenim strmim padinama brda. Plato je veličine cca 70×50 m. Kulturni sloj je erodiran. Kraj kasnog bronzanog ili starije željezno doba. B. Čović

10.88 GRADINA, Trnova, Sanski Most. Praistorijska gradina. Smještena na dominantnom položaju više desne obale Sane. Eliptični gornji plato je dimenzija cca 80×45 m. S pristupačne strane branjena je dvostrukim polukružnim bedemom. Vjerovatno kasno bronzano i (ili) željezno doba. B. Čović

10.89 GRADINA, Trnovo, Mrkonjić Grad. Praistorijska gradina. Smještena na vrhu jednog kupastog brda, s južne i istočne strane štićena je strmim padinama. Na vrhu se nalazi plato, prečnika cca 35 m, branjen jakim suhozidom. S najlakše pristupačne, zapadne strane, nalazi se limitni tumulus, prečnika oko 10 m, a nešto niže fortifikacija je bila pojačana još jednim zemljanim nasipom. Manje, sondažno, iskopavanje izveo je 1967. godine I. Bojanovski i utvrdio postojanje kulturnog sloja koji ukazuje na trajanje gradine u toku kasnog bronzanog (vjerovatno Ha B) i željeznog doba. B. Čović

10.90 GRADINA, Usorci, Sanski Most. Praistorijski tumulus. Tumulus kružne osnove dimenzija cca 12 ×5—6 m, prema padini do 10 m. Vjerovatno kultni objekat tipa »zaspe«. Bronzano ili željezno doba. B. Čović

10.91 GRADINA (Gradić), Velije, Ključ. Praistorijska gradina i rimska utvrda. Smještena na vrhu brda strmih padina, bez pravog platoa. Nema sigurnih tragova fortifikacije od trajnog materijala. Keramički nalazi i fragmenti rimske cigle indiciraju da je lokalitet najprije bio naseljen u kasnom eneolitu ili u ranom bronzanom dobu, a da je zatim opet bio u upotrebi u mlađe željezno i rimsko doba. B. Čović

10.92 GRADINA, Zgon, Ključ. Praistorijska gradina. Smještena na krševitom vrhu, iznad desne obale Sane, na mjestu gdje ona ulazi u klisuru. Nema tragova fortifikacije, a od kulturnog sloja očuvani su samo sitni fragmenti keramike u humusu na obroncima. Prema nalazu lepezaste bakrene sjekire pretpostavlja se da je to bilo kratkotrajno boravište u doba kasnog eneolita (možda nosilaca vučedolske kulture). B. Čović

10.93 GRADIŠTE (Malo Mramorje), Podrašnica, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 20 stećaka, u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 108. N. Miletić

10.94 GRĆKA GRADINA, Gornje Ratkovo—Kočići, Ključ. Praistorijska gradina i kasnoantičko utvrđeno naselje. Naselje se sastoji od akropole i podgrađa koje se prostire na istočnoj, zapadnoj i južnoj strani. Istočno i zapadno podgrađe podignuto je na dvije terase. Čitavo podgrađe je okruženo pravilno izgrađenim bedemom od masivnih blokova kamena. Glavni ulaz je na istočnoj strani i uz njega se nalazi kula. Na istoj strani, uz akropolu, nalazi se velika jama, vjerovatno cisterna. Na akropoli se jasno razaznaju ostaci brojnih objekata. Uz južnu i zapadnu padinu vide se pravilni ostaci pravougaonih objekata, vjerovatno kuća. Na južnoj strani se uočavaju dva ulaza u akropolu. Na istočnoj strani nalaze se 3 tumula. Željezno doba i kasnoantički period.
LIT.: *E. Pašalić* 1960, 23—24. B. Marijanović

10.95 GRIČA, Baljvine, Mrkonjić Grad. Praistorijska ostava bakrenih predmeta. Nađena slučajno u masi zemlje pod korijenom jednog drveta. Sastoji se od 35 bojnih sjekira s ušicom i povijenim sječivom. Kasni eneolit, vjerovatno vučedolska kultura.
LIT.: *Ć .Truhelka* 1906 c, 117—127; *B. Čović* 1984, 120—128. B. Čović

10.96 GROBNICE, Medna, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano nekoliko stećaka jednostavnog oblika, ostali razvučeni ili uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

10.97 GROMILE, Sitnica, Ključ. Rimsko naselje. Na prostoru od oko 3 hektara prostiru se ostaci građevina: opeka, crijep, zidovi, troska i dr.
LIT.: *I. Bojanovski* 1980, 106. I. Marijanović

10.98 GROMILE, Stražica, Ključ. Rimsko naselje. Najvjerojatnije vila rustika sa radionicom. Na kosi, prema Stražičkom potoku pod zemljom se prostiru temelji zgrada, a na zemlji leže fragmenti cigle i troska, koje ima dosta u južnom dijelu lokaliteta. Rimsko doba, 1—4. st. I. Marijanović

10.99 GROMILE, Velečevo, Ključ. Rimsko naselje ili vila rustika. Od tragova zgrada danas je vidljivo 7 manjih i većih gromila koje su nastale nabacivanjem građevinskog materijala, cigle i crijepa. Rimsko doba, 1—4. st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1980, 105. I. Marijanović

10.100 HAIL—BAŠČA, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Na padini brda Ljubica, pod starim gradom Ključem, smještena je nekropola sa 13 sačuvanih stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 104. N. Miletić

10.101 HANOVI, Gornji Šehovci, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovno groblje. Uz pravoslavno groblje sačuvano je oko 10 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.102 HRUSTOVAČA, Hrustovo, Sanski Most. Praistorijsko pećinsko nalazište, pojedinačni nalazi iz rimskog doba i srednjeg vijeka. Godine 1939. izvedena su prva istraživanja (M. Mandić), a sistematska iskopavanja izvršena su 1947. (A. Benac). Hrustovača je pećina sa veoma dugim hodnikom, na čijem je ulazu bilo smješteno ljudsko stanište iz praistorijskog i kasnijih perioda. Korišteni prostor se od ulaza pružao u dubinu preko 13,50 m, a njegova širina se kretala od 8,80 do 14,80 m. Debljina kulturnog sloja

kreće se od 1,20 do 2,20 m. Sloj se dijeli na tri osnovna stratuma: donji (tanak, samo paljevina i životinjske kosti), srednji (najdeblji, pripada vučedolskoj kulturi) i gornji (ostaci iz raznih epoha).

Za ovo nalazište su daleko najvažniji nalazi vučedolske kulture, a pećina je i najduže bila nastanjena ljudskom zajednicom koja je pripadala ovoj kulturi. U pomenutom srednjem stratumu je otkriveno više ognjišta, od kojih su neka imala velike dimenzije i bila načinjena od kamene podloge i premaza ilovače. Na jednom mjestu su zatečene veće količine ugljenisanog žita. U ovom stratumu su nađene brojne kosti govečeta, jelena i srne, zatim kameni žrvnjevi i satirači, brojna koštana oruđa i nakit, kao i glačane kamene sjekire. Izuzetno bogate keramičke nalaze obradio J. Korošec a zatim A. Benac. Pored obilja grube keramike i pehara tipa Priboj, konstatovani su izuzetno brojni nalazi ukrašene keramike tipične za vučedolsku kulturu. Prema oblicima i ornamentalnim motivima, oba autora su saglasna da se ovdje radi o kombinaciji elemenata tipičnih za slavonski prostor i onih za Ljubljansko barje. S. Dimitrijević je zato i uveo termin »zapadnobosanski ili hrustovački tip« vučedolske kulture i stavio ga u kasnu fazu ove eneolitske grupe. U navedenom stratumu je nađen i jedan primjerak tipičan za keramiku zvonastih pehara.

Gornji stratum je vrlo izmiješan u kulturnom pogledu. Praistorijskom dobu još pripadaju: mala grupa bronzanih nalaza (narukvica, igla, fibula i amorfni grumen bronze), datirana u početak kasnog bronzanog doba (Br. D, 13. v. st. e.) i veća količina keramike tipične za kulturu polja s urnama kasnog bronzanog doba sjeverne Bosne. Iz rimskog doba i ranog srednjeg vijeka potiče mali broj objekata.

LIT.: *M. Mandić* 1940 a, 45—71; *J. Korošec* 1946, 7—37; *A Benac* 1948, 3—41; *S. Dimitrijević* 1979 a, 308—309; *K. Vinski-Gasparini* 1983, 550, 623, 631. A. Benac

10.103 HUMKA, Kljevci, Sanski Most. Praistorijski tumulus. Usamljena zemljana humka, smještena na padini brda, promjera osnove oko 25 m, visine oko 4 m, s ulegnutim (vjerovatno oštećenim) vrhom. U površinskom sloju ima ulomaka keramike. Namjena neizvjesna, možda sakralni objekat tipa »zaspe«.

I. Bojanovski — B. Čović

10.104 ILIDŽA, Donja Kozica, Sanski Most. Ostaci rimskog naselja. Otkriveni ostaci rimske arhitekture (zidovi, opeka). Vjerovatno 1—4. st.

LIT.: Rad Zavoda u 1954, 316. B. Marijan

10.105 JAMAKOVIĆA GRADINA, Krasulje, Ključ. Praistorijska gradina. Smještena na oniskoj, ali dominantnoj glavici u malom polju zvanom Bare. Ovalni plato je veličine cca 80×50 m. Na rubovima nema tragova fortifikacije od trajnog materijala. Sondažno iskopavanje izveo Z. Marić 1962. i otkrio kulturni sloj debljine cca 1,00 m, u humusu ima i nalaza iz rimskog doba. Kasno bronzano i starije željezno doba i rimsko doba. B. Čović

10.106 JANJILA, Donja Kozica, Sanski Most. Ostaci rimskog naselja. Nalazi: zidovi, opeka, staklo itd. Leži na desnoj obali Kozice. I. Bojanovski

10.107 JATUNOVA NJIVA, Donje Baljvine, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 40 stećaka u obliku ploča i sanduka; jedan spomenik ukrašen motivom mjeseca, rozete i oružja. Kasni srednji vijek.

LIT.: *I. Lovrenović* 1981, 92, Sl. 19, 20. N. Miletić

10.108 JELAŠINOVCI, Jelašinovci, Sanski Most. Rimska ostava bronzanog carskog novca. Oko 60 kg. Rimsko doba, 4. st. G. Kraljević

10.109 KALAURA, Jelašinovci, Sanski Most. Praistorijska gradina i kasnoantičko utvrđenje. Lokalitet zauzima izduženi plato jednog omanjeg brda (površina cca 10.000 m²), iznad sjevernog ruba Jelašinovačkog polja. Na najvišoj tački gradine (Vrščić) podignut je kasnije fortifikacijski objekat sa zidovima u malteru. Kasno bronzano i željezno doba i kasnoantički period. B. Čović

10.110 KAMENGRAD, Donji Kamengrad, Sanski Most. Srednjovjekovni grad. Ostaci grada smještenog na platou približno trokutaste osnove koja se na istočnoj strani sužava. Zbog čestih prepravljanja i dogradivanja od prvobitnog srednjovjekovnog jezgra ostao je neznatan dio.

LIT.: *H. Kreševljaković* 1959, 21—34. T. Glavaš

10.111 KAMIČAK 1, Kamičak, Ključ. Srednjovjekovni i turski grad Kamičak. Nalazi se na samoj lijevoj obali Sane. Ima oblik ravnokrakog trokuta (20×20×20 m) sa predziđem (porušeno), okrenutim putu i s jakom oblom branič-kulom, visine oko 15 m, na zapadnom uglu. Jugozapadni bedem sačuvan je u visini od oko 12 m. Na padini prema Sani prostire se obor (20×15 m). Kasni srednji vijek.

I. Bojanovski

10.112 KAMIČAK 2, Kamičak, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.

LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 102. N. Miletić

10.113 KLISINA, Gornja Sanica, Ključ. Srednjovjekovna crkva i groblje. Sačuvani samo oskudni ostaci crkve, orijentirani I—Z, s pravougaonom apsidom na istoku; preostali zidovi kao i stećci uz njih uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

10.114 KLJUČ, Ključ. Rimska utvrda i srednjovjekovni grad. Smješteni na strmim hridinama koje dominiraju ključkom dolinom i okolinom. Kompleks grada centra župe Banice podignut je na položaju gdje je u doba rimskog carstva bilo manje utvrđenje. Sastoji se od 3 dijela: Grada s Podgrađem, Tabora i L(j)ubice. Svi objekti na Gradu su bili opasani visokim bedemima sa sjevera, a s juga zaštićeni dubokom provalijom, i predstavljaju, zajedno sa Podgrađem, najstarije gradsko jezgro, uklopljeno u jedinstven sistem zidina. Taburi su mlađi kompleks, koji u sadašnjem obliku potiče iz turskog vremena. Smješten je između Grada i L(j)ubice i u osnovi je srednjovjekovni. Pretpostavlja se da je isturena kula L(j)ubica podignuta posljednja, negdje u 15. st. kao bočna zaštita Grada od neprijateljske artiljerije.

Grad se u pisanim izvorima spominje prvi put 1322. g. kao središte moćnog roda Hrvatinića.

LIT.: *I. Bojanovski* 1973, 1000—105. T. Glavaš

10.115 KOPJENICA 1, Kopjenica, Ključ. Prethistorijski tumulus. Na zaravanku brijega, pored puta, nalazi se povelika gomila. Bronzano ili željezno doba.

LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 433. Đ. Basler

10.116 KOPJENICA 2 (Han Glišo), Kopjenica, Ključ. Rimski grob i tragovi naselja. Jedan ravni rimski grob je otkopan, ali u njemu, osim jednog čavla, nije bilo drugih priloga. U blizini ima još grobova, a po zemlji mnogo fragmenata cigle. Rimsko doba, 1—3. st.

LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 433—434. I. Marijanović

10.117 KOPRIVNA, Koprivna, Sanski Most. Rimski novci. Osam bronzanih rimskih carskih novčića. Rimsko doba, 1. st. G. Kraljević

10.118 KOTOR, Kotor, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 107. N. Miletić

10.119 KOZICA, Kozica, Sanski Most. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 98. N. Miletić

10.120 KRSTOVI, Gornja Pecka, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano oko 10 stećaka u vidu ploča i sanduka. Kasni srednji vijek.
N. Miletić

10.121 KUĆIŠTA, Trnovo, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sanduka i krsta, ostali uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

10.122 KURBESAN KAMEN, Mrkonjić Grad. Prethistorijsko naselje. Oko prirodne stijene iznad vrela Suljinovac, nalazi se prethistorijski keramički materijal i troska u većim količinama. Naseobinski prostor (cca 300 m²) nalazi se neposredno ispod stijene. Vjerovatno željezno doba. B. Marijan

10.123 KUŽNO GROBLJE, Peći, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku ploča, različite orijentacije; nekoliko uništeno. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 102. N. Miletić

10.124 LOKVE, Velečevo, Ključ. Srednjovjekovno utvrđenje. Zauzima prostor približno 60×20 m, visoko iznad desne obale Sane. Kasni srednji vijek.
T. Glavaš

10.125 LUKE, Bjelajce—Donje Polje, Mrkonjić Grad. Rimsko naselje i srednjovjekovno groblje. Površinski tragovi vidljivi su samo mjestimično. Povremeno se izoravaju zidovi građeni malterom. Pronađene i grobnice, neke sa stećcima. Tu je pronađen i natpis. Rimsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *C. Truhelka* 1892 c, 347; CIL 13238. I. Marijanović

10.126 LUKE, Stara Rijeka, Sanski Most. Rimski spomenici. Prije 1900. g. iskopana dva anepigrafska rimska žrtvenika. Rimsko doba.
LIT.: *I. Bojanovski* 1967, 192. I. Marijanović

10.127 LJUBINSKA GLAVICA, Ljubina, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 104. N. Miletić

10.128 LJUTIK, Gerzovo, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku nepravilnih sanduka, orijentiranih S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 108. N. Miletić

10.129 MALA GRADINA (Mali grad—Gradić), Trijebovo, Mrkonjić Grad. Praistorijska gradina, locirana na vrhu brijega. Plato, dimenzija cca 100×40 m, branjen je kamenim suhozidom, osnove do 3 m, visine do 2 m. Vjerovatno kasno bronzano i (ili) željezno doba. B. Čović

10.130 MARINA NJIVA, Liskovica, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 30 stećaka u obliku ploča i sarkofaga. Kasni srednji vijek.
LIT.: *I. Lovrenović* 1981, 89—90, Sl. 12. N. Miletić

10.131 MOČILA, Donja Sanica, Ključ. Rimska građevina. Nađeni fragmenti keramike, rimske cigle i novca, vjerovatno ostaci rimske zgrade. Rimsko doba. I. Čremošnik

10.132 MOŠATLUK, Krasulje, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 12 stećaka u obliku ploča, sanduka i visokog sanduka, orijentiranih Z—I i S—J; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 103. N. Miletić

10.133 MRAMOR, Trnovo, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku sanduka, orijentiran Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 108. N. Miletić

10.134 MRAMORJA, Gornji Ramići, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 6 stećaka u obliku ploča i sanduka, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 103. N. Miletić

10.135 MRAMORJE, Bunari, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano nekoliko stećaka u vidu ploča, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *E. Pašalić* 1956, 240. N. Miletić

10.136 MRAMORJE, Crljeni, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 35 stećaka u obliku ploča i sanduka, različite orijentacije; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 104. N. Miletić

10.137 MRAMORJE (Stubo), Gornje Bjelajce, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 40 stećaka u obliku ploča i sanduka orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 107; *I. Lovrenović* 1981, 89, Sl. 9—11. N. Miletić

10.138 MRAMORJE, Gornje Sokolovo—Lakići, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvane samo jame gdje su nekada ležali stećci, uništeno oko 30 spomenika. Kasni srednji vijek. N. Miletić

10.139 MRAMORJE (Kugino groblje), Gustovara, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 80 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I; ukrašen jedan spomenik motivom polumjeseca i rozete i figuralnim scenama (dvoboj i kolo). Kasni srednji vijek.
LIT.: *I. Lovrenović* 1981, 86—87, Sl. 4—6. N. Miletić

10.140 MRAMORJE, Kljevci—Sanjani, Sanski Most. Srednjovjekovno groblje. Uz pravoslavno groblje sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 98. N. Miletić

10.141 MRAMORJE, Krasulje, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u vidu ploča, različito orijentiranih; ostali uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

10.142 MRAMORJE, Podrašnica, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Uz pravoslavno groblje sačuvano oko 150 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, koji je ukrašen motivom krsta. Kasni srednji vijek.
LIT.: *I. Lovrenović* 1981, 90—91, Sl. 15. N. Miletić

10.143 MRAMORJE, Velečevo, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 11 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih S—J; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 104. N. Miletić

10.144 MRAMORJE, Vračari, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 100 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih S—J i izuzetno Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105. N. Miletić

10.145 MRAMORJE, Želin, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 19 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih S—J; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 104. N. Miletić

10.146 MRAMOROVI, Štrbine, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku ploča i sanduka. Kasni srednji vijek. N. Miletić

10.147 NA SRID SELA, Donje Baljvine, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku visokog sanduka; ukrašen polumjesecom i rozetom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *I. Lovrenović* 1981, 91, Sl. 17—18. N. Miletić

10.148 OKRUGLA MAHALA, Mrkonjić Grad. Rimski pojedinačni nalaz. Brončane maske Meduze u vidu aplika. Rimsko doba.
LIT.: *C. Patsch* 1911, 200. I. Marijanović

10.149 OMAR, Šehovci, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Uz katoličko groblje sačuvano je oko 30 stećaka u obliku ploča i sanduka; jedan spomenik ukrašen motivom polumjeseca. Kasni srednji vijek.
LIT.: *I. Lovrenović* 1981, 86, Sl. 1. N. Miletić

10.150 OŠTRA LUKA, Oštra Luka, Sanski Most. Rimski spomenik. Na lijevoj obali Sane na livadi nađena je rimska stela sa prikazom bista pokojnika.
LIT.: *V. Radimsky* 1891 a, 439. I.Čremošnik

10.151 OTOKA, Surjan, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 10 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.152 OTOKA, Vrhpolje—Zukići, Sanski Most. Praistorijsko naselje. Locirano uz obalu Sane. Sondažno iskopavanje A. Benca dalo je kulturni sloj debljine do 0,80 m. Kraj bronzanog doba i starije željezno doba.
LIT.: *M. Mandić* 1931 a, 1; *Z. Marić* 1961 a, 163 B. Čović

10.153 PALANČIŠTE (Glavica), Gornja Sanica, Ključ. Praistorijska gradina. Smještena je na dominantnom položaju iznad izvorišnog dijela Sanice. S najlakše pristupačne, zapadne strane branjena dubokim usjekom. Vjerovatno kasno bronzano ili željezno doba. B. Marijanović

10.154 PALIČKA, Donji Ribnik, Ključ. Rimska građevina (villa rustica) sa ciglanom. Na većem prostoru izorava se rimska cigla, a u sondama su se pokazali i zidovi. Vidljivi tragovi ciglane. Rimsko doba, 1—4. st.
LIT.: *V. Radimsky* 1895 a, 219; *I. Bojanovski* 1980, 106 I. Marijanović

10.155 PERIĆ—GRAD, Gornje Sokolovo, Ključ. Ruševine srednjovjekovnog grada. Bio je smješten na tri, od ukupno nekoliko krečnjačkih stijena, koje strše 20—30 m visoko iznad korita Sane. Na najvećoj od ovih stijena (Široki kamen), primjećuju se, s unutrašnje strane, ostaci zidova, a na njenom vrhu nalazi se omanji plato s ostacima arhitekture, krečnog maltera i ulomci zemljanog posuđa.
LIT.: *B. Kuripešić* 1950, 14. T. Glavaš

10.156 PJANUŠA, Gerzovo, Mrkonjić Grad. Praistorijski pojedinačni nalaz. Bronzani kelt. Bronzano doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 206. B. Marijanović

10.157 PLEČINA (Nad poljem Plećina), Gornja Sanica, Ključ. Praistorijska gradina. Podignuta je na kraju jedne lingule. Od masiva brda odijeljena je vještački produbljenim sedlom i niskim nasipom. B. Marijanović

10.158 PLOČICE, Gornji Šehovci, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sanduka, orijentirani Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.159 PODGRADINA, Graci, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 36 stećaka. Kasni srednji vijek. N. Miletić

10.160 PODGRADINA, Podrašnica, Mrkonjić Grad. Rimski novac. Šest rimskih bronzanih novčića. Rimsko doba, 3. i 4. st. G. Kraljević

10.161 PODRAŠNICA, Podrašnica, Mrkonjić Grad. Rimski novac. Zlatnik carice Pulcherie. Kasnoantički period, 5. st. G. Kraljević

10.162 POLOM, Graci, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna utvrda. Na strmom terenu iznad potoka Treskovca, neznatni ostaci utvrđenja. Kasni srednji vijek.
LIT.: *L. Thallóczy* 1906, 407—408, 418. T. Glavaš

10.163 POLJANE, Donje Ratkovo, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 104. N. Miletić

10.164 POLJICE, Gornji Šehovci, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 15 stećaka u obliku sanduka, raspoređenih u više grupa; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 107. N. Miletić

10.165 PRHOVO, Donje Plamenice, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 103. N. Miletić

10.166 PRIZREN (Prizrenac), Slatina, Ključ. Srednjovjekovni grad. Na prostoru cca 40×15 m na stijeni koja se gotovo okomito spušta prema Sani, nalaze se ruševine grada. Zidovi su sačuvani do visine 2 ili 3 m, mjestimično i do 5 m. Kasni srednji vijek.
LIT.: *I. Lovrenović* 1981, 85. T. Glavaš

10.167 RASTOKA, Rastoka, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 50 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105. N. Miletić

10.168 ROŠIĆA GREDA, Šehovci, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Grupisani u dvije cjeline sačuvano je oko 30 stećaka u obliku ploča sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *I. Lovrenović* 1981, 86, Sl. 2. N. Miletić

10.169 SAITOVAC, Mračaj, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 15 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentirani Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 108. N. Miletić

10.170 SAMARDŽIJE (Kula), Gornja Prisjeka, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Pod samom glavicom Samardžije sačuvano oko 50 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih uglavnom S—J; ostali uništeni, među njima i neki ukrašeni simboličnim znacima. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 102. N. Miletić

10.171 SANSKI MOST, Sanski Most. Praistorijsko naselje sa nekropolom ravnih grobova i srednjovje-

kovni grobovi. Istraživanja izvršio F. Fiala 1895—1897. Otkriveno je ukupno 176 grobova, dok je naselje istraženo na površini od 1200 m². Grobovi su sadržavali bogate keramičke priloge, te bronzane ukrasne predmete, željezno oružje, bronzane knemide grčkog tipa. Iskopavanje naselja dalo je značajan materijal: keramiku, bronzane i željezne objekte, kalupe za livenje, jednu talioničku peć, trosku, ostatke stambenih objekata. Osim praistorijskih, otkriveno je i nekoliko srednjovjekovnih grobova sa keramičkim posudama. Starije i mlađe željezno doba (6—3. v. st. e.) i ranoslavensko doba (9—10. v.).
LIT.: *F. Fiala* 1896 c, 219—270; *F. Fiala* 1897 b, 281—307; *N. Miletić* 1983, 221. B. Marijanović

10.172 SELIŠTA, Medna, Mrkonjić Grad. Rimsko naselje. Na parcelama Selišta i Kamenice izoravani ostaci rimske arhitekture — temelji građevina, cigla, obrađeni kameni elementi, itd. Rimsko doba, 1—4. st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1980, 106. B. Marijan

10.173 SELIŠTE, Zgon, Ključ. Praistorijsko naselje. Smješteno na jednoj terasi, iznad korita Sane. Na dosta uskom, dugom potezu, dobro je očuvan kulturni sloj. Sondažno iskopavanje A. Benca 1961. g. dalo je bogate nalaze u sloju koji dostiže debljinu od 0,90 m. Naselje je osnovano u kasno bronzano doba (Ha B, 10. ili 9. st. st. e.), a trajalo je, vjerovatno, i tokom starijeg željeznog doba. B. Čović

10.174 SKRADAŠ, Trijebovo, Mrkonjić Grad. Rimski novac. Dva rimska bronzana novčića. Rimsko doba, 3. st. G. Kraljević

10.175 SPASOVINA, Trnovo, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku visokog sanduka u pravoslavnom groblju. Kasni srednji vijek. N. Miletić

10.176 SREDICE, Sredica, Ključ. Kasnoantička stela. Nađena u Sredici kod groblja na obali Sane. Kasnije uzidana u pravoslavnu crkvu u G. Ribniku. Sačuvan dio reljefa, natpis uništen. Rimsko doba, 4. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1928, 92—93. V. Paškvalin

10.177 STARI MAJDAN, Stari Majdan, Sanski Most. Rimski novci. Veliki broj bronzanih carskih novčića. Rimsko doba, 4. st. G. Kraljević

10.178 STARO SELO, Staro Selo, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovno groblje. Uz muslimansko groblje i uz nekadašnju džamiju sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 107. N. Miletić

10.179 SURJAN 1, Surjan, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.180 SURJAN 2, Surjan, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 16 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 106. N. Miletić

10.181 SUVO POLJE, Podrašnica, Mrkonjić Grad. Rimski novac. Zlatnik Claudiusa II. Rimsko doba, 3. st. G. Kraljević

10.182 SULIĆA GLAVICA (Šanac), Gornja Sanica, Ključ. Praistorijska gradina. Naselje je smješteno na platou veličine 40×70 m prirodno branjenom s tri strane dok je na četvrtoj, zapadnoj strani, utvrđeno vještačkim usjekom i zemljanim bedemom. Kasno bronzano i starije željezno doba. B. Marijanović

10.183 SUMARAK, Humići, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 50 stećaka razvrstanih u nekoliko grupa, u obliku ploča i sanduka različito orijentiranih. Veliki broj spomenika je uništen 1955, a njihovo uništavanje traje i dalje; tom prilikom uništeni su i skeleti pod njima otkriveni na dubini 0,80—1,00 m. Uz njih je i lokalitet Crkvina na kome su otkriveni grobovi s prilozima koje uglavnom čini nakit. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 103. N. Miletić

10.184 TEŠANOVIĆA KRČEVINE, Gornje Baljvine, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 3 stećka u obliku visokih sanduka, orijentirani Z—I; na jednom nejasna predstava životinje. Kasni srednji vijek. Od ostalih spomenika sačuvani samo ostaci.
LIT.: *I. Lovrenović* 1981, 93—94, Sl. 22—24. N. Miletić

10.185 TODOROVIĆI, Todorovići, Ključ. Rimska građevina. Ostaci građevine vjerojatno pripadaju ciglarskoj peći. Rimsko doba.
LIT.: *V. Radimskij* 1895 a, 219. B. Marijan

10.186 TOMINA KULA, Tomina—Palanka, Sanski Most. Srednjovjekovna i turska utvrda (kula), smještena na blagom uzvišenju. U tursko doba obnovljena na istom mjestu (i osnovi) na 4 boja s tamnicom. Vlasnici begovi Miralemi. G. 1918. u bunama teško oštećena. Oko 1930. otkupio ju je džemat, porušio i do nje sagradio džamiju. Od kule su se sačuvali temelji.
LIT.: *P. Mirković* 1889 a, 29—32 I. Bojanovski

10.187 TRNOVO, Trnovo, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovno groblje. Praistorijski tumulus i srednjovjekovna nekropola. Na tumulu smješteno 6 stećaka u obliku nepravilnih ploča, orijentiranih Z—I. Bronzano i željezno doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 108. N. Miletić

10.188 TROSKA, Stari Majdan, Sanski Most. Rimska talionica željeza (officina ferraria) i samokovi. Nalazi se na potoku Željeznici. Troskovište pokriva površinu od nekih 6 ha. Slojevi troske su duboki između 2 i 7 m. Nalazi: ulomci šupljih keramičkih cijevi (tzv. pormi) i pečene ilovače od peći, različiti alat i jedna poluga poluprerađenog željeza (ingot), novci vladara 3. i 4. st. (Probus, Konstans i dr.). Otkopani su brojni zidovi i jedna cijela zgrada (cca 16,5×10,5 m) u kojoj su nađeni žrtvenici Sedato Augusto (2) i Nemesi Piae (1), te 3 anepigrafska žrtvenika. Rimsko doba, 3—4. st.
LIT.: *V. Paškvalin* 1969, 165—168; *I. Bojanovski* 1983 b, 119—130. I. Bojanovski

10.189 TRSTOVINA, Trnovo, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 80 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih uglavnom Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 108. N. Miletić

10.190 UGARSKO CRKVENIŠTE (Mednjače), Pištanica, Ključ. Rimska građevina. Na njivama ispod brda Malovana, nalaze se komadi rimske cigle, keramike, troske i rimski novac, što upućuje da se tu nalaze ruševine zgrade. Rimsko doba. I. Čremošnik

10.191 VELAGIĆI 1, Velagići, Ključ. Rimsko naselje i kasnoantička bazilika. Uz arhitektonske ostatke naseobinskog kompleksa, konstatirani su još i tragovi rimske ceste i, navodno, kasnoantičke bazilike. Rimsko doba i kasnoantički period, 1—5. st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1980, 106. B. Marijan

10.192 VELAGIĆI 2, Velagići, Ključ. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 103. N. Miletić

10.193 VELIKA ČELINKA, Pecka, Mrkonjić Grad. Slučajni srednjovjekovni nalaz. Strelica tipa »lastinog repa« nađena 1952. na gredi. Rani srednji vijek.
LIT.: *N. Miletić* 1983, 223. N. Miletić

10.194 VELIKA GRADINA, Donji Dabar, Marijanovići, Sanski Most. Praistorijska gradina. Locirana je na dominantnom brdu. Plato je branjen s tri strane kamenim bedemom, a sa zapada strmom padinom. Kasno bronzano ili željezno doba.
B. Marijanović

10.195 VELIKA GRADINA, Gornja Pecka, Mrkonjić Grad. Prethistorijska gradina. Gradinski prostor utvrđen odbrambenim nasipima. Kraj bronzanog i željeznog doba. B. Marijan

10.196 VELIKA GRADINA, Trijebovo, Mrkonjić Grad. Praistorijska gradina i rimska utvrda. Smještena je na dominantnom položaju zvanom Greda. Vjerovatno je osnovana u kasno bronzano ili željezno doba, a u rimsko doba zaposjednuta kao stražara za kontrolu ceste.
LIT.: *E. Pašalić* 1956 a, 75. B. Čović

10.197 VELIKA NJIVA, Gerzovo, Mrkonjić Grad. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 52 stećka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 100. N. Miletić

10.198 VELIKI GRAD (Gradina, Arifov grad), Kijevo, Sanski Most. Praistorijska gradina i srednjovjekovni grad Ki. Nalazi se na istaknutom platou. Od gradinske utvrde postoje ostaci nasipa sa gradinskom keramikom. Srednjovjekovni grad je bio kružnog tipa: unutarnji i vanjski bedem zatvaraju 2 kule. Bronzano i (ili) željezno doba i kasni srednji vijek. I. Bojanovski

10.199 VRBLJANI, Vrbljani, Ključ. Rimski novac. Jedan rimski republikanski denarius i dva bronzana rimska carska novčića. Mlađe željezno doba 1. st. st. e. i rimsko doba, 3. st. G. Kraljević

10.200 VRČENAC, Mrkonjić Grad. Rimsko i srednjovjekovno naselje. Oko vrela Vrčenca iskopani rimski predmeti — uglavnom građevinski materijal, što ukazuje na postojanje naselja. Oko Vrčenca se nalazilo i kasnije, srednjovjekovno naselje zvano Varcarevo. Rimsko doba i kasni srednji vijek.
B. Marijan

10.201 VRELO, Gornji Ribnik, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 36 stećaka u obliku ploča. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105. N. Miletić

10.202 VRŠČIĆ (Gradina), Gornje Ratkovo—Ilići, Ključ. Praistorijska gradina i kasnoantička utvrda. Smješteni na vrhu dominantnog brda. Kameni bedem štiti sa svih strana plato veličine cca 70×50 m. Bronzano ili željezno doba, te kasnoantičko doba.
B. Čović

10.203 VRŠČIĆ, Plamenice, Ključ. Rimska utvrda — refugij. Nalazi: komadi rimske opeke. Rimsko doba, 1—4. st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1980, 107. B. Marijan

10.204 VULETINA GRADINA, Trnovo, Mrkonjić Grad. Prethistorijska gradina. Na samom gradinskom prostoru, koji je ispran, nema kulturnih slojeva. Nešto prethistorijske keramike nađeno je na padinama i u podnožju gradinskog kompleksa. Bronzano i (ili) željezno doba. B. Marijan

10.205 ZABLAĆE, Zablaće, Ključ. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 105. N. Miletić

10.206 ZDENA (Vrelo Zdene), Sanski Most. Ostaci rimske građevine. Zidovi su izrađeni od fino obrađenih tesanika bez tragova maltera. Dio zida s malterom kasnije je podignut. Rimsko doba, 1—4. st.
B. Marijan

10.207 ZEČEVA NJIVA, Donji Dubočani, Ključ. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 25 stećaka u obliku sanduka i ploča, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 104. N. Miletić

10.208 ZIDINA (Gradina), Kamengrad, Sanski Most. Srednjovjekovna utvrda, u stvari isturena kula Kamengrada. Leži nedaleko ruševina Kamengrada. Građena od pritesanog kamena. Srušena. Kasni srednji vijek, 15. st. I. Bojanovski

10.209 ŽIDOVSKO GROBLJE, Kljevci, Sanski Most. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 26 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 98. N. Miletić

REGIJA 11.

REGIJA 11: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. BABIN GRAD, Grkovci, Bosansko Grahovo
2. BAJRAMOVAC, Kapljuh, Bosanski Petrovac
3. BASTASI, Bastasi, Bosansko Grahovo
4. BASTASI, Bastasi, Titov Drvar
5. BAT—KLANAC, Unište, Bosansko Grahovo
6. BEGOVAC (Pločevice), Vidovići—Rust, Bosansko Grahovo
7. BIJELA CRKVA (Crkvina), Busije, Bosanski Petrovac
8. BJELAJ (Bilaj), Bjelaj, Bosanski Petrovac
9. BJELJAČKO GROBLJE, Ljeskovica, Titov Drvar
10. BOSANSKI PETROVAC, Bosanski Petrovac
11. BUKOVAČA 1, Bukovača, Bosanski Petrovac
12. BUKOVAČA 2, Bukovača, Bosanski Petrovac
13. BUSIJE, Busije, Bosanski Petrovac
14. CIGLANA (Brdo), Bara—Gornja Bara, Bosanski Petrovac
15. CRKVENA GLAVICA, Drvar Selo, Titov Drvar
16. CRKVINA, Bastasi—Cvijani, Bosansko Grahovo
17. CRKVINA (Panađur), Kolunić, Bosanski Petrovac
18. CRKVINA, Krnjeuša, Bosanski Petrovac
19. CRKVINA, Nuglašica—Čitluk, Bosansko Grahovo
20. CRKVINA (Careva Luka), Očigrije, Titov Drvar
21. CRKVINA, Oraško Brdo, Bosanski Petrovac
22. CRKVINA, Prkosi—Do, Bosanski Petrovac
23. CRKVINA, Vođenica, Bosanski Petrovac
24. CRKVINA VOĆARA, Janjila, Bosanski Petrovac
25. CRLJIVICA (planina), Titov Drvar
26. CRNI LUG, Crni Lug, Bosansko Grahovo
27. ČUČEVO, Vrtoče, Bosanski Petrovac
28. DIDOVINA, Trubar, Titov Drvar
29. DIVSKO GROBLJE, Gornje Bravsko, Bosanski Petrovac
30. DONJE PAULJE, Donje Paulje, Bosansko Grahovo
31. DONJE VRTOČE 1, Donje Vrtoče, Titov Drvar
32. DONJE VRTOČE 2, Donje Vrtoče— Pećanska Draga, Titov Drvar
33. DONJI TIŠKOVAC, Donji Tiškovac, Bosansko Grahovo
34. DONJI UNAC, Titov Drvar
35. DRENOVAC, Vođenica, Bosanski Petrovac
36. DULIBA, Prkosi—Vaganac, Bosanski Petrovac
37. ĐURĐEVIĆA GRADINA (Kozila), Drinić—Kozila, Bosanski Petrovac
38. GIGIĆA PEĆINA, Resanovci, Bosansko Grahovo
39. GRAD (Gradac), Janjila, Bosanski Petrovac
40. GRAD, Marjanovića Do, Bosanski Petrovac
41. GRAD—ČOVKA, Prkosi—Čovka, Bosanski Petrovac
42. GRAD RISOVAČA, Šmoljana, Bosanski Petrovac
43. GRADAC, Bosansko Grahovo
44. GRADIĆ, Bravsko—Jasenovac, Bosanski Petrovac
45. GRADIĆ (Grad), Crljivica, Titov Drvar
46. GRADIĆ (Gradina), Rašinovac, Bosanski Petrovac
47. GRADIĆ POD OSJEČENICOM, Medeno Polje, Bosanski Petrovac
48. GRADIĆ—ŽUTA GLAVICA, Revenik, Bosanski Petrovac
49. GRADINA, Bastasi—Đape, Bosansko Grahovo
50. GRADINA 1, Bastasi—Podbrina, Titov Drvar
51. GRADINA 2, Bastasi—Podbrina, Titov Drvar
52. GRADINA, Bjelajski Vaganac, Bosanski Petrovac
53. GRADINA, Bosansko Grahovo
54. GRADINA, Bravski Vaganac, Bosanski Petrovac
55. GRADINA, Bunara, Bosanski Petrovac
56. GRADINA (Crkvina), Donje Vrtoče—Morače, Titov Drvar
57. GRADINA, Donji Tiškovac—Zakošani, Bosansko Grahovo
58. GRADINA, Drvar Selo—Glavica, Titov Drvar
59. GRADINA, Gornje Bravsko, Bosanski Petrovac
60. GRADINA, Gornji Boboljušci, Titov Drvar
61. GRADINA, Grkovci, Bosansko Grahovo
62. GRADINA, Janjila, Bosanski Petrovac
63. GRADINA, Kesići, Bosansko Grahovo
64. GRADINA, Kolunić—Revenik, Bosanski Petrovac
65. GRADINA, Krnja Jela, Bosanski Petrovac
66. GRADINA, Lastve, Bosanski Petrovac
67. GRADINA, Ljeskovica, Titov Drvar
68. GRADINA, Malo Očijevo, Titov Drvar
69. GRADINA, Martin—Brod, Titov Drvar
70. GRADINA, Osredci, Titov Drvar
71. GRADINA, Peći, Bosansko Grahovo
72. GRADINA, Skakavac, Bosanski Petrovac
73. GRADINA 1, Smoljana, Bosanski Petrovac
74. GRADINA 2, Smoljana, Bosanski Petrovac
75. GRADINA, Smoljana—Kecmani, Bosanski Petrovac
76. GRADINA, Smoljana—Mrđe, Bosanski Petrovac
77. GRADINA, Smoljana—Omanovac, Bosanski Petrovac
78. GRADINA, Titov Drvar
79. GRADINA, Trubar, Titov Drvar
80. GRADINA, Veliki Cvjetnić, Titov Drvar
81. GRADINA, Vođenica, Bosanski Petrovac
82. GRADINA CIGELJ, Krnja Jela, Bosanski Petrovac
83. GRADINA (Crkvina), Vrtoče, Bosanski Petrovac
84. GRADINA U KRŠU, Oraško Brdo, Bosanski Petrovac
85. GRADINA VIŠE TUKA, Drinić—Kozila, Bosanski Petrovac

86. GRADINA VRANOVAČA, Krnjeuša, Bosanski Petrovac
87. GRADINICA (Gradić), Bjelajski Vaganac, Bosanski Petrovac
88. GRADINICA, Lastve—Zelinovac, Bosanski Petrovac
89. GRČKO GROBLJE, Grkovci, Bosansko Grahovo
90. GRKOVCI 1, Grkovci, Bosansko Grahovo
91. GRKOVCI 2, Grkovci, Bosansko Grahovo
92. GRKOVCI 3, Grkovci, Bosansko Grahovo
93. JANJILAC (Groblje), Janjila, Bosanski Petrovac
94. KADINJAČA, Revenik, Bosanski Petrovac
95. KARA—ARMANOVA GRADINA, Grkovci, Bosansko Grahovo
96. KUROZEB, Bosansko Grahovo
97. LEDENAC GRAD, Rašinovac, Bosanski Petrovac
98. LIŠČIJAK—MALA GRADINA, Krnjeuša, Bosanski Petrovac
99. MAČIJA GREDA, Crljivica, Titov Drvar
100. MALA GRADINA, Lastve, Bosanski Petrovac
101. MALI ZAPATAK, Prkosi—Vaganac, Bosanski Petrovac
102. MANASTIRIŠTE (Grčka crkvina), Cimeše, Bosanski Petrovac
103. MARTIN—BROD, Martin—Brod, Titov Drvar
104. MEĐA—VUČKOVAC, Bastasi, Bosansko Grahovo
105. MOMČILOVA KULA (Tičin grad), Preodac—Tice, Bosansko Grahovo
106. MRAMORJE (Mramorsko groblje), Bosansko Grahovo
107. MRAMORJE, Pržine, Bosansko Grahovo
108. NUGLAŠICA, Nuglašica, Bosansko Grahovo
109. OBLJAJ, Bastasi, Titov Drvar
110. OČIGRIJE, Očigrije, Titov Drvar
111. OGRADA, Gornji Kazanci—Zagrab, Bosansko Grahovo
112. PEĆIRSKI GRADIĆ, Bravsko, Bosanski Petrovac
113. PEĆI, Peći, Bosansko Grahovo
114. PREKAJA (Gradina), Prekaja, Titov Drvar
115. PRESEDLO, Krnjeuša, Bosanski Petrovac
116. RESANOVCI, Resanovci, Bosansko Grahovo
117. RMANJ, Martin—Brod, Titov Drvar
118. SMOLJANA 1, Smoljana, Bosanski Petrovac
119. SMOLJANA 2, Smoljana, Bosanski Petrovac
120. SMOLJANA 3, Smoljana, Bosanski Petrovac
121. STRAŽBENICA, Bukovača, Bosanski Petrovac
122. ŠAINOVAC GRAD (Gradina Šainovac), Rašinovac, Bosanski Petrovac
123. ŠIPOVLJANI 1, Šipovljani, Titov Drvar
124. ŠIPOVLJANI 2, Šipovljani, Titov Drvar
125. TITOV DRVAR, Titov Drvar
126. TRBUČKI DO 1, Krnjeuša, Bosanski Petrovac
127. TRBUČKI DO 2, Krnjeuša, Bosanski Petrovac
128. TUČIĆ, Drvar Selo, Titov Drvar
129. VELIKA GRADINA, Bjelaj, Bosanski Petrovac
130. VELIKA GRADINA, Lastve—Rakovice, Bosanski Petrovac
131. VELIKA ŽUPA, Prekaja, Titov Drvar
132. VELIKI OBLJAJ, Skakavac, Bosanski Petrovac
133. VISOKI (Crkvina), Bravsko—Jasenovac, Bosanski Petrovac
134. VISUĆ—GRAD, Šipovljani—Nagrađe, Titov Drvar
135. VRELO BASTAŠICE, Bastasi, Titov Drvar
136. ZEBE, Zebe, Bosansko Grahovo
137. ŽDRALOVAC, Ždralovac, Bosansko Grahovo

REGIJA 11: POPIS NALAZIŠTA PRAISTORIJSKOG DOBA

1. BABIN GRAD, Grkovci, Bosansko Grahovo (E 8)
2. BAJRAMOVAC, Kapljuh, Bosanski Petrovac (D 3)
10. BOSANSKI PETROVAC, Bosanski Petrovac (C 3)
13. BUSIJE, Busije, Bosanski Petrovac (B 2)
25. CRLJIVICA (planina), Titov Drvar (D 4)
27. ĆUĆEVO, Vrtoče, Bosanski Petrovac (B 2)
31. DONJE VRTOČE 1, Donje Vrtoče, Titov Drvar (C 5)
33. DONJI TIŠKOVAC, Donji Tiškovac, Bosansko Grahovo (B 7)
34. DONJI UNAC, Titov Drvar (D 5)
36. DULIBA, Prkosi—Vaganac, Bosanski Petrovac (B 2)
37. ĐURĐEVIĆA GRADINA (Kozila), Drinić—Kozila, Bosanski Petrovac (E 4)
38. GIGIĆA PEĆINA, Resanovci, Bosansko Grahovo (C 6)
39. GRAD (Gradac), Janjila, Bosanski Petrovac (E 3)
40. GRAD, Marjanovića Do, Bosanski Petrovac (C 2)
41. GRAD—ĆOVKA, Prkosi—Ćovka, Bosanski Petrovac (A 3)
44. GRADIĆ, Bravsko—Jasenovac, Bosanski Petrovac (E 3)
46. GRADIĆ (Gradina), Rašinovac, Bosanski Petrovac (C 3)
47. GRADIĆ POD OSJEČENICOM, Medeno Polje, Bosanski Petrovac (C 3)
49. GRADINA, Bastasi—Đape, Bosansko Grahovo (F 8)
50. GRADINA 1, Bastasi—Podbrina, Titov Drvar (C 4)
51. GRADINA 2, Bastasi—Podbrina, Titov Drvar (C 5)
52. GRADINA, Bjelajski Vaganac, Bosanski Petrovac (B 3)
53. GRADINA, Bosansko Grahovo (C 7)
54. GRADINA, Bravski Vaganac, Bosanski Petrovac (D 3)
55. GRADINA, Bunara, Bosanski Petrovac (E 3)
56. GRADINA (Crkvina), Donje Vrtoče—Morače, Titov Drvar (C 5)
57. GRADINA, Donji Tiškovac—Zakošani, Bosansko Grahovo (B 7)
58. GRADINA, Drvar Selo—Glavica, Titov Drvar (C 5)
59. GRADINA, Gornje Bravsko, Bosanski Petrovac (E 3)
60. GRADINA, Gornji Boboljušci, Titov Drvar (B 4)
61. GRADINA, Grkovci, Bosansko Grahovo (E 8)
62. GRADINA, Janjila, Bosanski Petrovac (D 3)
63. GRADINA, Kesići, Bosansko Grahovo (D 7)
64. GRADINA, Kolunić—Revenik, Bosanski Petrovac (C 3)
65. GRADINA, Krnja Jela, Bosanski Petrovac (D 2)

66. GRADINA, Lastve, Bosanski Petrovac (B 1)
67. GRADINA, Ljeskovica, Titov Drvar (E 6)
68. GRADINA, Malo Očijevo, Titov Drvar (B 3)
69. GRADINA, Martin—Brod, Titov Drvar (B 4)
70. GRADINA, Osredci, Titov Drvar (B 5)
71. GRADINA, Peći, Bosansko Grahovo (C 6)
72. GRADINA, Skakavac, Bosanski Petrovac (C 2)
73. GRADINA 1, Smoljana, Bosanski Petrovac (B 3)
74. GRADINA 2, Smoljana, Bosanski Petrovac (D 3)
75. GRADINA, Smoljana—Kecmani, Bosanski Petrovac (D 2)
76. GRADINA, Smoljana—Mrđe, Bosanski Petrovac (D 2)
77. GRADINA, Smoljana—Omanovac, Bosanski Petrovac (D 3)
78. GRADINA, Titov Drvar (D 5)
79. GRADINA, Trubar, Titov Drvar (B 5)
80. GRADINA, Veliki Cvjetnić, Titov Drvar (B 4)
81. GRADINA, Vođenica, Bosanski Petrovac (C 2)
82. GRADINA CIGELJ, Krnja Jela, Bosanski Petrovac (D 2)
83. GRADINA (Crkvina), Vrtoče, Bosanski Petrovac (B 2)
84. GRADINA U KRŠU, Oraško Brdo, Bosanski Petrovac (A 2)
85. GRADINA VIŠE TUKA, Drinić—Kozila, Bosanski Petrovac (E 3)
86. GRADINA VRANOVAČA, Krnjeuša, Bosanski Petrovac (B 1)
87. GRADINICA (Gradić), Bjelajski Vaganac, Bosanski Petrovac (B 3)
88. GRADINICA, Lastve—Zelinovac, Bosanski Petrovac (B 2)
90. GRKOVCI 1, Grkovci, Bosansko Grahovo (E 8)
93. JANJILAC (Groblje), Janjila, Bosanski Petrovac (D 3)
94. KADINJAČA, Revenik, Bosanski Petrovac (C 3)
95. KARA—ARMANOVA GRADINA, Grkovci, Bosansko Grahovo (E 8)
96. KUROZEB, Bosansko Grahovo (C 7)
97. LEDENAC GRAD, Rašinovac, Bosanski Petrovac (C 2)
98. LIŠČIJAK—MALA GRADINA, Krnjeuša, Bosanski Petrovac (B 2)
99. MAČIJA GREDA, Crljivica, Bosanski Petrovac (D 4)
100. MALA GRADINA, Lastve, Bosanski Petrovac (B 2)
101. MALI ZAPATAK, Prkosi—Vaganac, Bosanski Petrovac (B 2)
103. MARTIN—BROD, Martin—Brod, Titov Drvar (B 4)
109. OBLJAJ, Bastasi, Titov Drvar (C 5)
110. OČIGRIJE, Očigrije, Titov Drvar (B 4)
112. PECIRSKI GRADIĆ, Bravsko, Bosanski Petrovac (E 3)
113. PEĆI, Peći, Bosansko Grahovo (C 6)
114. PREKAJA (Gradina), Prekaja, Titov Drvar (E 6)
115. PRESEDLO, Krnjeuša, Bosanski Petrovac (B 2)
118. SMOLJANA 1, Smoljana, Bosanski Petrovac (D 2)
119. SMOLJANA 2, Smoljana, Bosanski Petrovac (D 2)
121. STRAŽBENICA, Bukovača, Bosanski Petrovac (D 4)
122. ŠAINOVAC GRAD (Gradina Šainovac), Rašinovac, Bosanski Petrovac (C 3)
125. TITOV DRVAR, Titov Drvar (D 5)
126. TRBUČKI DO 1, Krnjeuša, Bosanski Petrovac (B 2)
129. VELIKA GRADINA, Bjelaj, Bosanski Petrovac (B 3)
130. VELIKA GRADINA, Lastve—Rakovice, Bosanski Petrovac (B 2)
132. VELIKI OBLJAJ, Skakavac, Bosanski Petrovac (C 2)
133. VISOKI (Crkvina), Bravsko—Jasenovac, Bosanski Petrovac (E 3)
134. VISUĆ—GRAD, Šipovljani—Nagrađe, Titov Drvar (D 5)
135. VRELO BASTAŠICE, Bastasi, Titov Drvar (C 5)
137. ŽDRALOVAC, Ždralovac, Bosansko Grahovo (F 9)

REGIJA 11: POPIS NALAZIŠTA IZ DOBA RIMSKE VLADAVINE

3. BASTASI, Bastasi, Bosansko Grahovo (F 8)
4. BASTASI, Bastasi, Titov Drvar (C 4)
6. BEGOVAC (Pločevice), Vidovići—Rust, Bosansko Grahovo (C 7)
7. BIJELA CRKVA (Crkvina), Busije, Bosanski Petrovac (B 3)
11. BUKOVAČA 1, Bukovača, Bosanski Petrovac (D 3)
14. CIGLANA (Brdo), Bara—Gornja Bara, Bosanski Petrovac (D 3)
16. CRKVINA, Bastasi—Cvijani, Bosansko Grahovo (F 8)
18. CRKVINA, Krnjeuša, Bosanski Petrovac (B 1)
24. CRKVINA VOČARA, Janjila, Bosanski Petrovac (E 3)
31. DONJE VRTOČE 1, Donje Vrtoče, Titov Drvar (C 5)
32. DONJE VRTOČE 2, Donje Vrtoče—Pećanska draga, Titov Drvar (C 5)
35. DRENOVAC, Vođenica, Bosanski Petrovac (C 2)
42. GRAD RISOVAČA, Smoljana, Bosanski Petrovac (D 3)
45. GRADIĆ (Grad), Crljivica, Titov Drvar (D 4)
49. GRADINA, Bastasi—Đape, Bosansko Grahovo (F 8)
50. GRADINA 1, Bastasi—Podbrina, Titov Drvar (C 4)
52. GRADINA, Bjelajski Vaganac, Bosanski Petrovac (B 3)
53. GRADINA, Bosansko Grahovo (C 7)
56. GRADINA (Crkvina), Donje Vrtoče—Morače, Titov Drvar (C 5)
57. GRADINA, Donji Tiškovac—Zakošani, Bosansko Grahovo (B 7)
58. GRADINA, Drvar Selo—Glavica, Titov Drvar (C 5)
61. GRADINA, Grkovci, Bosansko Grahovo (E 8)
63. GRADINA, Kesići, Bosansko Grahovo (D 7)
64. GRADINA, Kolunić—Revenik, Bosanski Petrovac (C 3)
71. GRADINA, Peći, Bosansko Grahovo (C 6)
74. GRADINA 2, Smoljana, Bosanski Petrovac (D 3)
83. GRADINA (Crkvina), Vrtoče, Bosanski Petrovac (B 2)
91. GRKOVCI 2, Grkovci, Bosansko Grahovo (E 8)

95. KARA—ARMANOVA GRADINA, Grkovci, Bosansko Grahovo (E 8)
98. LIŠČIJAK—MALA GRADINA, Krnjeuša, Bosanski Petrovac (B 2)
102. MANASTIRIŠTE (Grčka crkvina), Cimeše, Bosanski Petrovac (B 3)
106. MRAMORJE (Mramorsko groblje), Bosansko Grahovo (D 7)
108. NUGLAŠICA, Nuglašica, Bosansko Grahovo (E 8)
116. RESANOVCI, Resanovci, Bosansko Grahovo (C 6)
120. SMOLJANA 3, Smoljana, Bosanski Petrovac (D 2)
123. ŠIPOVLJANI 1, Šipovljani, Titov Drvar (D 5)
125. TITOV DRVAR, Titov Drvar (D 5)
131. VELIKA ŽUPA, Prekaja, Titov Drvar (E 6)
133. VISOKI (Crkvina), Bravsko—Jasenovac, Bosanski Petrovac (E 3)
136. ZEBE, Zebe, Bosansko Grahovo (C 6)

REGIJA 11: POPIS NALAZIŠTA IZ SREDNJEG VIJEKA

5. BAT—KLANAC, Unište, Bosansko Grahovo (D 9)
7. BIJELA CRKVA (Crkvina), Busije, Bosanski Petrovac (B 3)
8. BJELAJ (Bilaj), Bjelaj, Bosanski Petrovac (B 3)
9. BJELJAČKO GROBLJE, Ljeskovica, Titov Drvar (D 6)
12. BUKOVAČA 2, Bukovača, Bosanski Petrovac (D 4)
15. CRKVENA GLAVICA, Drvar Selo, Titov Drvar (C 5)
17. CRKVINA (Panađur), Kolunić, Bosanski Petrovac (C 3)
18. CRKVINA, Krnjeuša, Bosanski Petrovac (B 1)
19. CRKVINA, Nuglašica—Čitluk, Bosansko Grahovo (E 8)
20. CRKVINA (Careva Luka), Očigrije, Titov Drvar (B 4)
21. CRKVINA, Oraško Brdo, Bosanski Petrovac (A 2)
22. CRKVINA, Prkosi—Do, Bosanski Petrovac (A 2)
23. CRKVINA, Vođenica, Bosanski Petrovac (C 2)
26. CRNI LUG, Crni Lug, Bosansko Grahovo (E 8)
28. DIDOVINA, Trubar, Titov Drvar (B 5)
29. DIVSKO GROBLJE, Gornje Bravsko, Bosanski Petrovac (E 3)
30. DONJE PEULJE, Donje Peulje, Bosansko Grahovo (E 8)
41. GRAD—ČOVKA, Prkosi—Čovka, Bosanski Petrovac (A 3)
43. GRADAC, Bosansko Grahovo (C 7)
48. GRADIĆ—ŽUTA GLAVICA, Revenik, Bosanski Petrovac (C 3)
53. GRADINA, Bosansko Grahovo (C 7)
56. GRADINA (Crkvina), Donje Vrtoče—Morače, Titov Drvar (C 5)
83. GRADINA (Crkvina), Vrtoče, Bosanski Petrovac (B 2)
89. GRČKO GROBLJE, Grkovci, Bosansko Grahovo (E 8)
92. GRKOVCI 3, Grkovci, Bosansko Grahovo (E 8)
102. MANASTIRIŠTE (Grčka crkvina), Cimeše, Bosanski Petrovac (B 3)
104. MEĐA—VUČKOVAC, Bastasi, Bosansko Grahovo (F 8)
105. MOMČILOVA KULA (Tičin grad), Preodac—Tice, Bosansko Grahovo (E 7)
106. MRAMORJE (Mramorsko groblje), Bosansko Grahovo (D 7)
107. MRAMORJE, Pržine, Bosansko Grahovo (E 9)
111. OGRADA, Gornji Kazanci—Zagrab, Bosansko Grahovo (E 9)
117. RMANJ, Martin—Brod, Titov Drvar (B 4)
121. STRAŽBENICA, Bukovača, Bosanski Petrovac (D 4)
124. ŠIPOVLJANI 2, Šipovljani, Titov Drvar (D 5)
127. TRBUČKI DO 2, Krnjeuša, Bosanski Petrovac (B 2)
128. TUČIĆ, Drvar Selo, Titov Drvar (C 5)
133. VISOKI (Crkvina), Bravsko—Jasenovac, Bosanski Petrovac (E 3)
134. VISUĆ—GRAD, Šipovljani—Nagrađe, Titov Drvar (D 5)

REGIJA 11: NALAZIŠTA

11.1 BABIN GRAD, Grkovci, Bosansko Grahovo. Prethistorijska gradina. Kasno brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 490; *V. Ćurčić* 1909, 168. B. Marijan

11.2 BAJRAMOVAC, Kapljuh, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje zaštićeno je velikim kamenim bedemom, a u blizini se nalazi i jedna gomila. Vjerojatno starije željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 240. B. Marijan

11.3 BASTASI, Bastasi, Bosansko Grahovo. Rimski spomenik. Ulomci nadgrobnog spomenika sa natpisom. Rimsko doba, 1—3. st.
LIT.: *C. Patsch* 1906, 169. I. Marijanović

11.4 BASTASI, Bastasi, Titov Drvar. Ostaci rimskog naselja i nekropole. Temelji rimskih zgrada, rimske grobnice na svod, keramika, novac. Rimsko doba, 1—4. st.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 a, 443. B. Marijan

11.5 BAT—KLANAC, Unište, Bosansko Grahovo. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 111. N. Miletić

11.6 BEGOVAC (Pločevice), Vidovići—Rust, Bosansko Grahovo. Rimsko naselje. U blizini izvora Begovac nalaze se ostaci temeljnih zidova većeg naselja i mnoštvo rimskog građevinskog materijala (kamen, opeke, tubulusi, malter, keramika). Zapažaju se i ostaci kovačnice. Rimsko doba, 1—4. st.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 489. Đ. Basler

11.7 BIJELA CRKVA (Crkvina), Busije, Bosanski Petrovac. Ostaci rimske zgrade i srednjovjekovne crkve. Uz ostatke temeljnih zidova, kamena i rimske cigle i novčića, naziru se tragovi crkve izdužene osnove s pravougaonom apsidom na istoku; navodno su bili vidljivi i tragovi fresaka. Nađeni fragment arhitekture i mletački novčić. Rimsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Mirković* 1890, 156. I. Marijanović—N.Miletić

11.8 BJELAJ (Bilaj), Bjelaj, Bosanski Petrovac. Srednjovjekovni grad. Ruševine srednjovjekovnog grada sa dobro očuvanom arhitekturom podignutog na izduženoj linguli pod velikom i malom gradinom. Najstarijem jezgru grada pripada moćna okrugla kula visoka oko 16 m i gradsko dvorište s cisternom, opasano snažnim bedemom. Pored kule je i glavni ulaz u grad. Gradskom kompleksu pripada i dosta prostrano predgrađe koje je također bilo zaštićeno bedemima. Kasni srednji vijek.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 233. T. Glavaš

11.9. BJELJAČKO GROBLJE, Ljeskovica, Titov Drvar. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 10 stećaka; ostali oštećeni. Kasni srednji vijek. S. Pudarić

11.10 BOSANSKI PETROVAC, Bosanski Petrovac. Praistorijski pojedinačni nalaz. Sjekira sa jako zavijenim sječivom. Brončano ili željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 213. B. Marijan

11.11 BUKOVAČA 1, Bukovača, Bosanski Petrovac. Tragovi rimske nekropole, kasnoantička grobnica i rimski novac. Slučajno nađena 2 fragmenta sanduka za pepeo pokojnika. Na jednom sačuvan natpis. Na istom prostoru u humci nepravilnog oblika otkriveni ostaci zidane grobnice na svod. Odavde potječe i veća količina rimskog novca iz 4. st. Rimsko i kasnoantičko doba, 3—6. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1932, 23; *D. Sergejevski* 1934 a, 23; *V. Paškvalin* 1959, 157. V. Paškvalin

11.12 BUKOVAČA 2, Bukovača, Bosanski Petrovac. Srednjovjekovni novac. Slučajno nađen mletački zlatni dukat. Srednji vijek. V. Paškvalin

11.13 BUSIJE, Busije, Bosanski Petrovac. Praistorijski pojedinačni nalaz. Bronzani mač, koji, možda, potiče iz nekog uništenog groba. Pripada nekoj od ranijih faza kasnog bronzanog doba (Br. D—Ha A 1, 13. ili 12. v. st. e.).
LIT.: *F. Fiala* 1897, 678. B. Čović

11.14 CIGLANA (Brdo), Bara—Gornja Bara, Bosanski Petrovac. Rimsko naselje. Blizu vrela Vojvo(d)njača na arealu od 1 ha rasuti su temelji, obilje opeka i crijepa.
LIT.: *I. Bojanovski* 1974, 215. I. Bojanovski

11.15 CRKVENA GLAVICA, Drvar Selo, Titov Drvar. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 23 stećka u obliku ploča i sanduka, različito orijentiranih, ostali uništeni ili razvučeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 101. N. Miletić

11.16 CRKVINA, Bastasi—Cvijani, Bosansko Grahovo. Rimska nekropola. Fragmenti sepulkralnih spomenika s natpisima pokojnika, a na jednom od njih spominju se DEC(uriones) M(u)N(icipii) nepoznatog municipija. Rimsko doba, 2—4. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1934 a, 20—22; *D. Sergejevski* 1935, 19; *I. Bojanovski* 1983 a, 186. V. Paškvalin

11.17 CRKVINA (Panađur), Kolunić, Bosanski Petrovac. Srednjovjekovna crkva i nekropola. Ruševine crkve izdužene osnove s pravougaonom apsidom na istoku, nad kojom je bio podignut visoki zvonik; dimenzije crkve 13×7 m. Oko crkve prostirala se nekropola s oko 50 stećaka u obliku ploča, orijentiranih Z—I; jedna ploča ukrašena motivom ljiljana, a na drugoj, sada izgubljenoj, bio je glagoljski natpis. Romanika, kraj 12. v. i kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Mirković* 1889, 12—13; *I. Nikolajević* 1969, 249—254; *Š. Bešlagić* 1971, 102; *B. Fučić* 1982, 215. N. Miletić

11.18 CRKVINA, Krnjeuša, Bosanski Petrovac. Tragovi rimskog naselja, srednjovjekovna crkva i nekropola. Iznad pravoslavnog groblja nailazi se na ostatke rimske arhitekture i opeke. Odavde potiče stela i više ulomaka stela.

U samom groblju vidljivi su tragovi građevine s apsidom, vjerovatno crkve, orijentirane I—Z, dimenzije 14×8 m. Sačuvana su 2 stećka, ostali uništeni. Rimsko doba, 2—3. st. i kasni srednji vijek.
LIT.: *C. Patsch* 1900 a, 174—175; *D. Sergejevski* 1934 a, 9—10. V. Paškvalin—N. Miletić

11.19 CRKVINA, Nuglašica—Čitluk, Bosansko Grahovo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 50 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 111. N. Miletić

11.20 CRKVINA (Careva Luka), Očigrije, Titov Drvar. Ostaci srednjovjekovne crkve i nadgrobni spomenici. Ruševine crkvene građevine, među njima dvije baze stubova romaničkog stila, 12—13. v. i nekoliko stećaka u obliku ploča. Kasni srednji vijek.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 487; *Š. Bešlagić* 1971, 101. N. Miletić

11.21 CRKVINA, Oraško Brdo, Bosanski Petrovac. Ostaci srednjovjekovne crkve i nekropola stećaka. Na omanjem uzvišenju primjetne su konture temelja crkvene građevine, dimenzija 12×5 m. Oko ovih ostataka sačuvano je oko 20 stećaka, orijentiranih Z—I i izuzetno S—J; jedan spomenik ukrašen je motivom krsta. Kasni srednji vijek. N. Miletić

11.22 CRKVINA, Prkosi—Do, Bosanski Petrovac. Ruševine srednjovjekovne crkve. Ostaci arhitekture i sada su dobro vidljivi. Kasni srednji vijek.
T. Glavaš

11.23 CRKVINA, Vođenica, Bosanski Petrovac. Srednjovjekovna crkva i groblje. Sačuvane ruševine crkvene građevine (dimenzije 12×6 m), uz koju se, prilikom raskopavanja nailazilo na oružje i liturgijske predmete. Oko ruševina sačuvano je i oko 40 stećaka, vjerovatno u obliku ploče i sanduka, ukrašeni motivom krsta i polumjeseca. Kasni srednji vijek.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 237. N. Miletić

11.24 CRKVINA VOĆARA, Janjila, Bosanski Petrovac. Rimska građevina. Ruševine male četvorougaone građevine, uz ostatke građevinskog materijala. Rimsko doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 239. I. Marijanović

11.25 CRLJIVICA (planina), Titov Drvar. Praistorijski pojedinačni nalazi. Spiralna bronzana narukvica i dva bronzana privjeska. Kasno bronzano doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 210, Tbl. II, 6, 7. B. Marijanović

11.26 CRNI LUG, Crni Lug, Bosansko Grahovo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 200 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 111. N. Miletić

11.27 ĆUCEVO, Vrtoče, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina i utvrđeno naselje na platou kamenog brda, s podgrađem, veličine cca 360×170 m. Vjerovatno kasno bronzano ili starije željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 710. B. Marijan

11.28 DIDOVINA, Trubar, Titov Drvar. Srednjovjekovna nekropola. Uz pravoslavnu crkvu sačuvano 15 stećaka u obliku ploča. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 101. N. Miletić

11.29 DIVSKO GROBLJE, Gornje Bravsko, Bosanski Petrovac. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 16 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek. N. Miletić

11.30 DONJE PEULJE, Donje Peulje, Bosansko Grahovo. Srednjovjekovna nekropola. Uz pravoslavno groblje sačuvano je oko 50 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 111. N. Miletić

11.31 DONJE VRTOČE 1, Donje Vrtoče, Titov Drvar. Praistorijska gradina i kasnoantičko utvrđenje. Probno iskopavanje izvršio V. Radimsky oko 1894. g. Plato veličine cca 121×53 m je sa pristupne strane utvrđen sa dva lučna kameno-zemljana bedema i zidovima u malteru. Vanjski bedem je dugačak cca 129 m, a visok cca 4 m, dok je unutrašnji dug cca 76 m, a visok cca 4,5 m. Osim praistorijske keramike pronađen je i 1 ulomak, vjerovatno kasnoantičke posude. Bronzano ili željezno doba i kasnoantičko doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 a, 440. B. Marijanović

11.32 DONJE VRTOČE 2, Donje Vrtoče—Pećanska Draga, Titov Drvar. Rimsko naselje i kasnoantičke grobnice. Uz ostatke građevinskog materijala i arhitektonskih ulomaka stupova s lisnatim ornamentom, otkrivena su i 2 epigrafska fragmenta od kojih jedan sepulkralnog karaktera, a drugi kultnog, posvećen Jupitru. Otkrivene su kasnoantičke grobnice na svod i s pločama. Nalazi: staklene posude, fibula i narukvica, te željezni nož, novac cara Klaudija II (Gotskog) (268—270) i cara iz Konstantinove periode (306—340). Rimsko i kasnoantičko doba, 1—6. st.
LIT.: *F. Fiala—F. Topić* 1894, 424—426; *V. Ćurčić* 1902, 253. V. Paškvalin

11.33 DONJI TIŠKOVAC, Donji Tiškovac, Bosansko Grahovo. Pojedinačni praistorijski nalaz. Jezičasta bakrena sjekira—klin. Eneolit. B. Čović

11.34 DONJI UNAC, Titov Drvar. Praistorijski pojedinačni nalaz. Brončani kelt s ušicom. Kasno brončano doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 254—255. B. Marijan

11.35 DRENOVAC, Vođenica, Bosanski Petrovac. Rimska zgrada. Ostaci zidova rimske građevine izrađeni kombinacijom opeke i maltera. Rimsko doba, 1—4. st.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 237. B. Marijan

11.36 DULIBA, Prkosi—Vaganac, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Na posljednjem jugoistočnom izbrešku brda Lupina nalazi se uzvišenje (veličine cca 50×20 m), orijentirano Z—I; na zapadu odvojeno vještačkim jarkom (širine cca 6—7 m, dubine cca 8 m), bez tragova bedema. Na južnoj strani ispod uzvišenja nepravilna trougaona terasa (cca 50×25 m), na sjevernoj i istočnoj padini čitav niz manjih, naizmjeničnih terasa. Nalazi: brojni, sitni ulomci keramike. Kasno bronzano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 248. B. Raunig

11.37 ĐURĐEVIĆA GRADINA (Kozila), Drinić—Kozila, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Plato veličine cca 30×30 m utvrđen je bedemom sa sjeverne i južne strane, dok su ostale strane prirodno zaštićene. Bedem je izgrađen od krupnog kamenja, a njegova visina dostiže 4 m. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 238. B. Marijanović

11.38 GIGIĆA PEĆINA, Resanovci, Bosansko Grahovo. Paleolitska stanica. Smještena u pećini otvorenoj prema jugu; široka oko 10 m, duboka blizu 100 m. U probnoj sondi (M. Malez, 1971) otkriveni artefakti moustérienskog tipa, također i u talusu ispred pećine. Srednji paleolit.
LIT.: *M. Malez* 1971, 215—227; *Đ. Basler* 1979, 317. Đ. Basler

11.39 GRAD (Gradac), Janjila, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje sa suhozidom i dva ulaza. Smješteno na istaknutom visu u šumi Crni Vrh. Bronzano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 239. B. Raunig

11.40 GRAD, Marjanovića Do, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje približno kružnog oblika, promjera cca 50 m, sa kamenim bedemom. Nalazi: sitni ulomci praistorijske keramike. Vjerovatno starije željezno doba. B. Raunig

11.41 GRAD—ČOVKA, Prkosi—Čovka, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina i srednjovjekovni grad. Raskopani ostaci grada Čovke (Sraka grad) nalaze se na prvobitnoj praistorijskoj gradini s ostacima suhozida i nalazima fragmenata keramike. Čovka se pominje u 15. v.
LIT.: *R. Lopašić* 1943, 47—48, 81, 212; *H. Kreševljaković* 1953, 30. T. Glavaš—B. Raunig

11.42 GRAD RISOVAČA, Smoljana, Bosanski Petrovac. Rimska utvrda. Na Latinskom vrhu u blizini izvora Hrsovac nalaze se ostaci zgrada vjerovatno utvrde. Rimsko doba, 2—4. st.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 240. B. Marijan

11.43 GRADAC, Bosansko Grahovo. Srednjovjekovno utvrđenje i crkva. Utvrđenje je na omanjem brežuljku. Čini ga prostorija duga 26 m koja na sjeveru završava oblom kulom. Ulaz je na južnoj strani. Zidovi debeli 1,80 m sačuvani su do 2,00 m visine.

U neposrednoj blizini pod Gradcem je Crkvina s crkvom koju čini jednobrodna građevina s potkovičastom apsidom (11×6 m). Ostaci arhitekture su pod zemljom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *I. Čremošnik* 1953, 149—151. T. Glavaš

11.44 GRADIĆ, Bravsko—Jasenovac, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Smještena na sjevernom dijelu platoa jednog dominantnog brda. Elipsasti kameni bedem brani plato veličine cca 50×40 m. Vjerovatno kasno bronzano ili željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 239. B. Čović

11.45 GRADIĆ (Grad), Crljivica, Titov Drvar. Rimska utvrda. Smještena na Mačijoj gredi. Sastoji se od suhozidnih zidova debljine oko 3 m; zauzima prostor od 50×25—30 m. Nalazi: rimski novci i opeka. Rimsko doba, 3—4. st.
LIT.: *I. Bojanovski,* Dolab. sist., 214. I. Bojanovski

11.46 GRADIĆ (Gradina), Rašinovac, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Smještena na velikom brijegu zaobljenog vrha i sa kamenim bedemom u obliku nepravilne kružnice koji zatvara površinu od cca 10.000 m². Uočljivi sitniji ulomci keramičkih posuda i lijepa. Kasno brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 238. B. Marijan

11.47 GRADIĆ POD OSJEČENICOM, Medeno Polje, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Na platou nepravilno trougaonog oblika, dužine cca 150 m, djelimično sačuvani bedemi. Nalazi: vrlo sitni ulomci praistorijske keramike. Bronzano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 237. B. Raunig

11.48 GRADIĆ—ŽUTA GLAVICA, Revenik, Bosanski Petrovac. Srednjovjekovni grad. Ostaci zidova manjeg grada. Vjerojatno kasni srednji vijek.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 238. B. Marijan

11.49 GRADINA, Bastasi—Đape, Bosansko Grahovo. Praistorijska gradina i kasnoantička utvrda. Sondažno iskopavanje izveli su A. Benac i B. Govedarica 1976—1977. Podignuta na zaravnjenom platou nevelikog, ali izdvojenog brijega. Na sjeverozapadnom i jugoistočnom uglu ovalnog platoa (dimenzija cca 60×30 m) podignut je po 1 limitni tumulus, dok su duže ivice vjerovatno bile branjene palisadom. Duž ruba platoa podignut je zid u malteru. Gradina je vjerovatno osnovana u kasno bronzano doba, egzistirala je tokom željeznog doba, a ponovo je (na užem sektoru Šiljak), utvrđena u doba rimske vladavine.
LIT.: *A. Benac* 1985, 121—123. B. Čović

11.50 GRADINA 1, Bastasi—Podbrina, Titov Drvar. Praistorijska gradina i rimska utvrda. Smještena iznad sklopa Berek na desnoj obali Unca, nizvodno od ušća Bastašice. Branjena trostranim nasipom. Ostaci četvorokutne zgrade zidane u malteru. Nalazi: obilje gradinske keramike i jedno koplje. Naokolo brojni tumuli. Bronzano i željezno doba i rimsko doba.
LIT.: *F. Fiala* 1897, 676; *V. Ćurčić* 1902, 251. I. Bojanovski

11.51 GRADINA 2, Bastasi—Podbrina, Titov Drvar. Prethistorijska gradina. Smještena nad desnom obalom Unca i branjena kameno-zemljanim nasipom. Površinski nalazi: mnoštvo prostoručno rađene keramike. Brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 253. B. Marijan

11.52 GRADINA, Bjelajski Vaganac, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina i rimsko utvrđenje. Utvrđeno naselje s tragovima građevine. Nalazi: ostaci prethistorijske keramike, rimske cigle i sl. Bronzano i željezno doba i rimsko doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 237. B. Marijan

11.53 GRADINA, Bosansko Grahovo. Praistorijska gradina, pojedinačni rimski nalazi i ostaci srednjovjekovnog grada. Istraživala I. Čremošnik 1952. g. Na platou dimenzija cca 130×80 m i padinama brojni nalazi ulomaka facetiranih oboda i drški praistorijskih posuda i predmeta iz rimskog doba. Sačuvani i ostaci zidova srednjovjekovnog grada. Željezno doba, rimsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *I. Čremošnik* 1953, 349—351. B. Raunig

11.54 GRADINA, Bravski Vaganac, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Naselje kružnog oblika smješteno na brdu Krstati vrh. Nalazi: fragmenti keramike. Vjerovatno kasno brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 240. B. Marijan

11.55 GRADINA, Bunara, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Neravna površina ovog utvrđenog naselja ima veličinu 20×50 m. Sa pristupačnih strana, sjevera i juga, podignuti su visoki kameni obrambeni zidovi sačuvani i vidljivi do 3 m visine, dok ostale dvije strane štite duboke vrtače. Na platou se nalaze ostaci keramičkih posuda i kućnog lijepa. Kasno brončano i željezno doba. B. Marijan

11.56 GRADINA (Crkvina), Donje Vrtoče—Morače, Titov Drvar. Rimsko naselje i spolije. Srednjovjekovna crkva i groblje. Iz ruševina nekog monumentalnog rimskog objekta na Gradini iskopano je mnogo kvadera, među njima i natpis: . . *oni dec. m(u)nicip* . . ., i veliki blok s likom Merkura. Na rimsku ruševinu nalegla je srednjovjekovna crkva /Crkvina/ (15×10 m) sa grobljem. Sačuvano je i 15 stećaka; veliki broj dislocirani. Rimsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 253; *I. Bojanovski* 1980, 121—122. I. Bojanovski

11.57 GRADINA, Donji Tiškovac—Zakošani, Bosansko Grahovo. Prethistorijska gradina i rimska utvrda. Utvrđeno naselje zaštićeno kružnim nasipom. Na ostacima prethistorijskog utvrđenja podignuti su u kasno antičko doba zaštitni zidovi. Površinski nalazi: mnoštvo fragmenata prethistorijske i rimske keramike, opeka, cijevi za grijanje i dr. Kasno bronzano doba i željezno doba i rimsko doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 491—492. Đ. Basler

11.58 GRADINA, Drvar Selo—Glavica, Titov Drvar. Prethistorijska gradina i rimska i kasnoantička utvrda. Smještena nad ušćem Raduklije u potok Drvaru. Na gradini se vide ostaci nasipa sa dosta gradinske keramike na padinama. Na platou »Njivica«, na sjevernoj strani Gradine, nalaze se, na dominantnom položaju, ostaci rimske kvadratne utvrde (osmatračnice). Nalazi: rimski novci od Augusta do Probusa, 1—3. st., fibule, koplje, noževi i kopča i dr. Rimsko i kasnoantičko doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 252; *Z. Vinski* 1974, 41. I. Bojanovski

11.59 GRADINA, Gornje Bravsko, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Locirana na padini ispod brda Visoki. Jedan polukružni i dva kraća kamena bedema povezuju rubove vrtača, omeđuju manji, nepravilno kružni prostor. Vjerovatno pripada kasnom bronzanom i (ili) željeznom dobu. B. Čović

11.60 GRADINA, Gornji Boboljušci, Titov Drvar. Praistorijska gradina. S ove gradine potiče jedan bronzani srp. Vjerovatno pripada kasnom bronzanom dobu.
LIT.: *F. Fiala* 1897, 676; *V. Ćurčić* 1902, 25. B. Čović

11.61 GRADINA, Grkovci, Bosansko Grahovo. Praistorijska gradina, kasnoantička utvrda i grobnica. Locirana na platou omanjeg, ali dominantnog brijega, iznad sjeverozapadnog ruba polja. Dosta veliki plato (cca 110×70 m) branjen je sa sjeverne strane moćnim kamenim bedemom. Od ovog se odvajaju bočni bedemi koji štite ostale rubove platoa. Jedan unutrašnji (možda mlađi) kameni nasip dijeli plato na zapadnu i istočnu polovicu. Na jugoistočnom dijelu ostaci zida u malteru četvorougaone kule i grobnica na svod. Sondažno ispitivanje A. Benca i B. Govedarice, izvedeno 1976—1977, pokazalo je postojanje kulturnog sloja debljine do 1,80 m. Gradina je osnovana u kasno bronzano doba, (Ha B), a trajala je tokom starijeg i mlađeg željeznog doba. Nađen je i novac Valentinijana I (364—375). Ponovo je utvrđena u kasno antično doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 490; *M. Mandić* 1935, 12; *B. Govedarica* 1982, 151—154; *A. Benac* 1985, 123—125. B. Čović

11.62 GRADINA, Janjila, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Plato naselja približno kružnog oblika, promjera cca 50 m, zaštićen isprekidanim bedemom i vrtačama na južnoj padini Vučkovića Vrha, dominira kotlinom. Nalazi: sitni ulomci keramike. Vjerovatno željezno doba. B. Raunig

11.63 GRADINA, Kesići, Bosansko Grahovo. Praistorijska gradina i rimska utvrda. Utvrđeno naselje ovalnog oblika (dimenzija 22×15 m) branjeno nasipom. Otkriveni ostaci temeljnih zidova s malterom. Nalazi: brojni fragmenti praistorijske keramike, uteg i žlica, kao i rimska opeka, keramika i troska. Brončano i željezno doba i rimsko doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 489; *V. Radimsky* 1894 a, 437. N. Miletić

11.64 GRADINA, Kolunić—Revenik, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina i rimsko utvrđenje. Smještena na prostranom brijegu koji dominira centralnim dijelom polja. Ima trostruki zemljani nasip s ostacima zidanog (rimskog) bedema, s ulazom na sjevernoj strani (u unutrašnjosti ima više nižih, kružnih bedema). Izrazitiji je na zapadnoj strani (širine do 5 m). Unutrašnji plato zahvata veliku površinu, posutu ulomcima keramike i opeke. Na zapadnoj strani visina nasipa je do 3 m. Nalazi: rimski novci. Kasno bronzano i željezno doba i rimsko doba.
LIT.: *P. Mirković* 1890, 154—155; *V. Ćurčić* 1902, 238; *P. Rađenović* 1925, 227. I. Bojanovski

11.65 GRADINA, Krnja Jela, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Gradinski prostor nepravilno kružnog oblika (60×60 m) zaštićen je vrtačama i kamenim obrambenim zidom (koji je naročito masivan na zapadnoj i jugozapadnoj strani). Površinski nalazi: fragmenti keramike. Starije željezno doba. B.Marijan

11.66 GRADINA, Lastve, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Smještena na brdu isturenom u polje odvojenom strmom udolinom od planinskog masiva. Elipsoidni plato dužine cca 150—160 m utvrđen kameno-zemljanim bedemom očuvanim više ili manje na južnoj, istočnoj i zapadnoj strani. Bedem je najizrazitiji na istočnoj strani i dostiže visinu između 2—4 m, dok je na ostalim stranama sačuvan u tragovima. Širina bedema u osnovi iznosi cca 7 m. Bronzano ili željezno doba. B. Marijanović

11.67 GRADINA, Ljeskovica, Titov Drvar. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje na brdu Cvijanuša, branjeno dvostrukim bedemom, visine cca 2 m, koji obuhvata prostor od oko 20.000 m². Bronzano i željezno doba. B. Raunig

11.68 GRADINA, Malo Očijevo, Titov Drvar. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje, nepravilno ovalnog oblika (veličine cca 200×120m), orijentirano SZ—JI; na zapadu i jugu padine veoma strme, na sjeveru dvostruki, a na istoku jednostavni zaštitni bedemi. Nalazi: ulomci praistorijske keramike. Vjerovatno željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 250. B. Raunig

11.69 GRADINA, Martin—Brod, Titov Drvar. Praistorijska gradina. Tragovi utvrđenog naselja. Vjerovatno željezno doba. B. Raunig

11.70 GRADINA, Osredci, Titov Drvar. Praistorijska gradina. Utvrđeno manje naselje (promjer od 8 m). Branjeno nasipima širine 3 m. Kasno brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 251. B. Marijan

11.71 GRADINA, Peći, Bosansko Grahovo. Praistorijska gradina i tragovi rimskog naselja. Utvrđeno naselje branjeno ovalnim jednostavnim nasipom. Nalazi: mnoštvo prethistorijske keramike, nešto rimske, uz brončanu fibulu i nekoliko brončanih fragmenata. Kasno brončano i željezno doba i rimsko doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 489; *V. Radimsky* 1894 a, 436—437; *V. Radimsky* 1895, 292. B. Marijan

11.72 GRADINA, Skakavac, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje s kamenim obrambenim zidom koji zatvara prostor od cca 300×150 m. U jugozapadnom dijelu nalazi se mala unutrašnja utvrda, promjera cca 40 m. Kasno brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 240. B. Marijan

11.73 GRADINA 1, Smoljana, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje smješteno na najistaknutijem grebenu, trokutastog je oblika (80×25 m i branjeno snažnim zidom. Površinski nalazi: fragmenti keramike i kućnog lijepa. Vjerojatno starije željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 240. B. Marijan

11.74 GRADINA 2, Smoljana, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina i rimska utvrda. Utvrđeno prethistorijsko naselje veličine cca 80×80 m. Potkovičasto je oblikovano i optočeno kamenim obrambenim zidom (samo je južna strana prirodno zaštićena). Površinski nalazi: mnoštvo keramičkih fragmenata,

životinjskih kostiju i kućnog lijepa. Preko bedema podignut zid s malterom i manja kula. Kasno brončano i starije željezno doba i rimsko doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 240. B. Marijan

11.75 GRADINA, Smoljana—Kecmani, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Manja utvrda (30×50 m). Rubovi tri kraške vrtače spojeni su kamenim obrambenim zidom. Površinski nalazi: fragmenti prethistorijske keramike. Starije željezno doba.
B. Marijan

11.76 GRADINA, Smoljana—Mrđe, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Utvrđeno manje naselje (70×55 m). Površinski nalazi: keramički ulomci i kućni lijep. Kasno brončano i željezno doba.
B. Marijan

11.77 GRADINA, Smoljana—Omanovac, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje, smješteno u Smoljanskom polju, ima potkovičasti obrambeni zid i zauzima prostor od oko 60×60 m. Površinski nalazi: fragmenti prethistorijske keramike. Vjerojatno starije željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 240. B. Marijan

11.78 GRADINA, Titov Drvar. Prethistorijska gradina. Na prostoru gradine, smještene nad desnom obalom Unca, omeđenom nasipom, nalazi se veći broj ulomaka prethistorijske keramike. Brončano ili željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 253. B. Marijan

11.79 GRADINA, Trubar, Titov Drvar. Prethistorijska gradina. Smještena na osamljenom brdu strmih padina i branjena velikim limitnim tumulom, osnove oko 60×30 m, visine oko 16 m. Površinski nalazi: mnoštvo fragmenata keramike, komadi bronze i željeza, ostaci kostiju. Vjerojatno kasno brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 251. B. Marijan

11.80 GRADINA, Veliki Cvjetnić, Titov Drvar. Prethistorijska gradina. Ostaci obrambenog zida utvrđenog naselja. Površinski nalazi: ulomci keramike. Kasno brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 250. B. Marijan

11.81 GRADINA, Vođenica, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje čiji veliki kameni bedem obuhvata prostor od cca 15.000 do 20.000 m². Unutar naselja nalazi se posebna utvrda Na čitavoj površini nalaze se fragmenti keramike i kućnog lijepa. Kasno brončano i željezno doba.
B. Marijan

11.82 GRADINA CIGELJ, Krnja Jela, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje branjeno snažnim kamenim bedemom visokim do 6 m. Prostor gradine je mali (cca 60×25 m). Nalazi: sitni fragmenti prethistorijske keramike. Vjerojatno starije željezno doba. B. Marijan

11.83 GRADINA (Crkvina), Vrtoče, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina, rimski sarkofag. Srednjovjekovna crkva i nekropola. Utvrđeno naselje (cca 295×140 m), sastavljeno od unutrašnjeg grada i predgrađa, branjenog kamenim nasipom. Na dijelu gradine Crkvina savremena crkva podignuta je na temeljima srednjovjekovne crkve oko koje je sačuvano: poklopac rimskog sarkofaga (3—4. st.) i 9 stećaka u vidu ploča, orijentiranih Z—I; ukras: polumjesec, krst, ljiljan. Kasno brončano i željezno doba, rimsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 d, 709—710; *S. Bešlagić* 1971, 102.
B. Marijan—N. Miletić

11.84 GRADINA U KRŠU, Oraško Brdo, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Na rubu visoravni Prkos smješteno veliko utvrđeno naselje. Plato veličine 580×284 m branjen je višestrukim, mjestimično petostrukim bedemima. Vjerovatno kasno bronzano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 247—248. B. Čović

11.85 GRADINA VIŠE TUKA, Drinić—Kozila, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje. Smješteno na padinama Srnetice i utvrđeno petorokutno postavljenim kamenim zidom — bedemom, koji je naročito masivan na sjevernoj i sjeverozapadnoj strani. Na jugozapadnoj i južnoj strani nalaze se ulazi. Zaprema površinu od cca 8.000 m² (100×80 m). Površinski nalazi: rijetki ulomci keramike. Starije željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 236. B. Marijan

11.86 GRADINA VRANOVAČA, Krnjeuša, Bosanske Petrovac. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje oko čijeg platoa eliptičnog oblika teče obrambeni zid. Sjeverna strana veoma strma, ostale se blago spuštaju preko tri terase. Površinski nalazi: fragmenti keramike. Brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 243. B. Marijan

11.87 GRADINICA (Gradić), Bjelajski Vaganac, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Naselje utvrđeno suhozidnim bedemom. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 237. B. Marijanović

11.88 GRADINICA, Lastve—Zelinovac, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje, čiji je naseobinski prostor branjen kamenim zidom (cca 200×400 m), a unutar se nalazila jedna mala utvrda također opasana bedemom dimenzija 80×50 m. Površinski nalazi: ulomci keramike i kućnog lijepa. Kasno brončano i željezno doba. B. Marijan

11.89 GRČKO GROBLJE, Grkovci, Bosansko Grahovo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 56 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 111. N. Miletić

11.90 GRKOVCI 1, Grkovci, Bosansko Grahovo. Praistorijski pojedinačni nalazi: Dva bronzana objekta — sjekira—kelt i fibula tipa Golinjevo. Mlađa faza kasnog bronzanog doba (Ha B).
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 490; *B. Čović* 1971, 320—321.
B. Čović

11.91 GRKOVCI 2, Grkovci, Bosansko Grahovo. Rimsko naselje i nekropola. Veće rimsko naselje u blizini »Grkovačkog Točka«, s ostacima zidova zgrada, žrtvenih ara (Silvan, Herkul), nadgrobnih spomenika (na jednom se spominje Mun. Salvium), rimskih fibula i sl. Rimsko doba, 2—3. st.
LIT.: *C. Patsch* 1906, 161—165; *D. Sergejevski* 1951 a, 301—302. B. Marijan

11.92 GRKOVCI 3, Grkovci, Bosansko Grahovo. Srednjovjekovna nekropola. Uz pravoslavno groblje sačuvano oko 90 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I; veliki broj uništen. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Bešlagić* 1971, 111. N. Miletić

11.93 JANJILAC (Groblje), Janjila, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje koje polukružni kameni obrambeni zidovi štite samo s južne i sjeverne strane (na ostalim stranama nalaze se vrtače). Tako formiran prostor imao je nepravilni kružni oblik prečnika cca 70 m. Vjerojatno kasno brončano doba. B. Marijan

11.94 KADINJAČA, Revenik, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Sondažno iskopavanje obavili B. Gavela i B. Raunig 1959. Smještena na brdu Kadinjača; nepravilno ovalnog oblika (125×65 m) i orijentirana I—Z; zaštićena na zapadnoj i jugozapadnoj strani dvostrukim, na ostalim stranama, osim strme sjeverne, jednostrukim kamenim bedemom. Glavni ulaz na sredini južne strane; mali pomoćni ulaz zaštićen dodatnim bedemom na jugoistočnom uglu. Na platou konstatovan kontinuiran kulturni sloj debljine do 1,30 m, sa substrukcijama kuća od krupnog kamenja. Nalazi: ulomci keramike ukrašeni gotovo isključivo facetiranjem, alat od kosti. Starije željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 238. B. Raunig

11.95 KARA—ARMANOVA GRADINA, Grkovci, Bosansko Grahovo. Prethistorijska gradina i rimska utvrda. Sačuvani zidovi pravokutne zgrade, dimenzija oko 24×20 m. Kasno brončano i željezno doba i rimsko doba.
LIT.: *C. Patsch* 1906,162. B. Marijan

11.96 KUROZEB, Bosansko Grahovo. Prethistorijska gradina. Locirana je na brdu Risovac. Utvrđeno naselje sa sačuvanim nasipom. Nalaz: brončani kelt. Kasno brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 490 B. Marijan

11.97 LEDENAC GRAD, Rašinovac, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Na brdu Ledenac nalazi se utvrđeno naselje u obliku manjeg uzvišenja sa zaravnjenim platoom (veličine cca 20×50 m). Vjerovatno željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 238. B. Raunig

11.98 LIŠČIJAK—MALA GRADINA, Krnjeuša, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina i rimska utvrda. Manje probno iskopavanje izveo V. Ćurčić 1902. Na najnižem dijelu brda Liščijak, prema polju, smješteno je utvrđeno naselje, branjeno kamenim bedemom, mjestimično s malterom, visine 5—8 m. Na uglovima primjetna proširenja (vjerovatno kule). Približne dimenzije utvrde 60×30 m. Pred kamenim bedemom pruža se kameno-zemljani bedem visok oko 1,30 m. Nalazi iz sonde: 2 željezne strelice, keramička posuda. Iznad male gradine izdiže se velika gradina. Vjerojatno željezno doba i rimsko doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 243, 245. B. Marijan

11.99 MAČIJA GREDA, Crljivica, Titov Drvar. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje trapezoidnog oblika (cca 50×40 m), s tragovima bedema i zaštitnim tumulom. Nalazi: sitni ulomci keramike. Vjerovatno željezno doba. B. Raunig

11.100 MALA GRADINA, Lastve, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Gradinski prostor zaštićen je vrtačama i kamenim obrambenim zidom visokim i do 3 m. Površinski nalazi: ulomci keramike. Vjerojatno kasno brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 243. B. Marijan

11.101 MALI ZAPATAK, Prkosi—Vaganac, Bosanski Petrovac. Praistorijska ostava. Prilikom otvaranja kamenoloma na Dulibi slučajno je nađeno navodno 50 narukvica od bronzane žice. Sačuvana jedna, sa 5 navoja jednostavne deblje bronzane žice kružnog presjeka. Vjerovatno željezno doba.
B. Raunig

11.102 MANASTIRIŠTE (Grčka crkvina), Cimeše, Bosanski Petrovac. Praistorijski tumuli, kasnoantički grobovi i srednjovjekovna crkva. Crkva ima oblik križa i apsidu na istočnoj strani (dimenzija 10×7 m). Nalaz: mramorna ploča s natpisom (izgubljena). Na okolnim poljima ima mnoštvo gomila. Probno iskopavanje obavio V. Ćurčić 1898. Od prekopanih 12 gomila grobovi su otkriveni samo u dvije (nalaz: par bronzanih kosnoantičkih narukvica), dok je u trećoj nađen srebrni stilus. Kasnoantičko doba, 5—6. st. i srednji vijek.
LIT.: *P. Mirković* 1890, 157; *V. Ćurčić* 1902, 236.
I. Marijanović

11.103 MARTIN—BROD, Martin—Brod, Titov Drvar. Praistorijski pojedinačni nalaz. Bronzano sječivo za oružje tipa »bodež na palici«. Rano bronzano doba.
LIT.: *Z. Vinski* 1961, 9—10; *V. Nikolić* 1962 a, 69—70.
B. Raunig

11.104 MEĐA—VUČKOVAC, Bastasi, Bosansko Grahovo. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku ploča, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 111. N. Miletić

11.105 MOMČILOVA KULA (Tičin grad), Preodac—Tice, Bosansko Grahovo. Srednjovjekovni grad. Vjerojatno ruševina srednjovjekovnog grada Unca. Nalazi se na lijevoj obali gornjeg Unca, na širem prostoru zv. Gradina koja se, odvojena sa strane dragama, ruši u Unac. Grad je sazidan visoko nad uskim kanjonom tako da mu dvorište leži u kanjonu. Iznad kanjona strši samo moćna branič—kula četvrtaste osnove (unutrašnje dimenzije 6×3,8 m), sa 4 etaže i topovnjačama na luk u istočnom zidu. Zidana je od dobro klesanog kamena s uglovnjacima. U dvorište (35×20 m), koje se spušta u 4 terase, ulazilo se iz kule. Ulaz u grad bio je mostom sa Gradine, od koje je odvojen jarkom. Grad je dobro očuvan: kula do 4 etaže, a bedem do 7 m, a kao podzid i do 10 m. Grad Unac u župi Unačkoj spominje se 1326. i 1345. Kasni srednji vijek, početak 15. st.
I. Bojanovski

11.106 MRAMORJE (Mramorsko groblje), Bosansko Grahovo. Rimsko naselje, kultno mjesto i srednjovjekovna nekropola. Na jugoistočnoj periferiji naselja nađeni su kameni blokovi, fragmenti kapitela, ulomci opeka i novac, između ostalih Augusta (27. st. e. — 14), Titusa (79—81). Iz ruševine neke stare crkve izvađena je ara posvećena Silvanu Messoru, dio stele i cipusa, koji ukazuju na kultno mjesto. U pravoslavnom groblju sačuvano oko 100 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J; mnogo veći dio nekropole je uništen; jedan spomenik ukrašen motivom krsta. Prilikom nestručnog prekopavanja krajem prošlog vijeka naišlo se na zajedničke grobove sa većim brojem skeleta; u jednom su, navodno, nađeni i ostaci luksuznog tekstila. Rimsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *S. M. Babić* 1892, 273—274; *C. Patsch* 1899 a, 119—123; *Š. Bešlagić* 1971, 111 (Ogarci). Đ. Basler—N. Miletić

11.107 MRAMORJE, Pržine, Bosansko Grahovo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 40 stećaka u obliku ploča, od kojih je jedna ukrašena motivom krsta. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 112. N. Miletić

11.108 NUGLAŠICA, Nuglašica, Bosansko Grahovo. Rimski novac. Nađen jedan denarius Rimske republike (AEMILIA), i jedan denarius cara Trajana (98—117). Mlađe željezno doba i rimsko doba, 1—2. v.
LIT.: *C. Patsch* 1906, 169. G. Kraljević

11.109 OBLJAJ, Bastasi, Titov Drvar. Praistorijska gradina smještena na zaobljenom stožastom brdu na

lijevoj obali Unca. Nasip (suhozid) je zarastao, zarušen i raznesen. Na padinama obilje fragmenata keramike. Bronzano ili željezno doba. I. Bojanovski

11.110 OČIGRIJE, Očigrije, Titov Drvar. Pojedinačni praistorijski nalaz. Bronzano koplje. Kasno bronzano doba (Ha B).
LIT.: *V. Nikolić* 1962 a, 71. B. Čović

11.111 OGRADA, Gornji Kazanci—Zagrab, Bosansko Grahovo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 39 stećaka u obliku ploča. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 112. N. Miletić

11.112 PECIRSKI GRADIĆ, Bravsko, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Smještena u samom polju. Kameni bedem zatvara šestougaoni plato, veličine cca 3.500 m². Starije željezno doba. B. Čović

11.113 PEĆI, Peći, Bosansko Grahovo. Praistorijski pojedinačni nalaz. Dvije šuplje bronzane sjekire—kelta, nađene slučajno u široj okolici Gradine. Kasno bronzano doba, mlađa faza (Ha B).
LIT.: *V. Radimsky* 1894 a, 438—439; *V. Ćurčić* 1907 a, 206. B. Čović

11.114 PREKAJA (Gradina), Prekaja, Titov Drvar. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje smješteno na onižoj glavici koja ima dominantan položaj. Vjerovatno bronzano ili željezno doba. I. Bojanovski

11.115 PRESEDLO, Krnjeuša, Bosanski Petrovac. Praistorijska nekropola na brdu Liščijak. Grobovi s urnama i skeletni grobovi. Sondirao V. Ćurčić 1902. Nalazi nakita (bronzana dugmeta, fibula, igle, narukvica), pripadaju bronzanom i starijem željeznom dobu.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 243—245. B. Čović

11.116 RESANOVCI, Resanovci, Bosansko Grahovo. Pojedinačni kasnoantički nalaz. Bronzana fibula tipa krstastih fibula sa lukovicama. Kasnoantičko doba, 3—4. st.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 a, 437—438. B. Marijan

11.117 RMANJ, Martin—Brod, Titov Drvar. Srednjovjekovni grad. Ruševine grada na ušću Unca u Unu. Gradski bedemi porušeni do temelja. Sačuvala se obla kula visoka oko 10 m, kod koje su etaže odvojene svodovima. Grad je podignut krajem 14. ili početkom 15. st.
LIT.: *Z. Kajmaković* 1969, 133. T. Glavaš

11.118 SMOLJANA 1, Smoljana, Bosanski Petrovac. Praistorijska ostava. Skupni nalaz praistorijskih bronzanih predmeta sastoji se od većeg dugmeta — toke i 40 livenih okova, vjerovatno za pojas. Nalaz pripada početku željeznog doba (8. ili 7. st. st. e.).
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 239—240. B. Čović

11.119 SMOLJANA 2, Smoljana, Bosanski Petrovac. Praistorijska nekropola. Sa nekropole ravnih grobova potiče nekoliko nalaza (zrno od jantara, bronzani prstenovi, ulomci keramike). Vjerovatno mlađe željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 240. B. Marijan

11.120 SMOLJANA 3, Smoljana, Bosanski Petrovac. Rimski nadgrobni spomenik. Sepulkralni titul. Zanimljiv sa epigrafskog gledišta, pripadao vjerojatno mauzoleju. Rimsko doba, 3—4. st.
LIT.: *C. Patsch* 1894 b, 351—352; CIL 14014. V. Paškvalin

11.121 STRAŽBENICA, Bukovača, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina i srednjovjekovna kula. Naselje izduženog oblika (dužine cca 400 m), oko krečnjačkog grebena, orijentirano I—Z, utvrđeno bedemom na sjevernoj i istočnoj strani. Nalazi: ulomci praistorijske keramike, kućnog lijepa, željezne troske. U jugoistočnom dijelu temelji male okrugle kule (promjera 3,5 m), zidane od kamena vezanog malterom. Kasno bronzano i željezno doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 238. B. Raunig

11.122 ŠAINOVAC GRAD (Gradina Šainovac), Rašinovac, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje smješteno na vrhu brda Šainovac, nepravilno ovalnog oblika (cca 300×180 m), orijentirano S—J, opasano je slabo očuvanim niskim kamenim bedemom. Nalazi: sitni ulomci praistorijske keramike. Kasno bronzano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 236. B. Raunig

11.123 ŠIPOVLJANI 1, Šipovljani, Titov Drvar. Ostaci rimskog naselja i rimske nekropole. U jednom od oko trideset grobova s nadgrobnim kamenjem, pokrivenim skulptiranom pločom. otkrivena 3 skeleta. Nailazi se i na komade obrađenog kamena, fragmente stubova, uz veći broj rimskog novca. Rimsko doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 254. B. Marijan

11.124 ŠIPOVLJANI 2, Šipovljani, Titov Drvar. Pojedinačni srednjovjekovni nalaz. Bronzana grozdolika naušnica; bjelobrdska kultura. Rani srednji vijek, 9—11. st.
LIT.: *N. Miletić* 1963, 162. N. Miletić

11.125 TITOV DRVAR, Titov Drvar. Praistorijski i rimski grob. Praistorijski ravni grob sa skeletom (ili raskopani tumulus) sadrži dvočlanu brončanu fibulu sa spiralnim diskom na nozi, narukvicu i privjeske uz fragmente keramike i ugljenisanog drveta. S istog mjesta potiču i dvije rimske fibule i privjesak, vjerojatno prilozi nekog naknadno ukopanog groba. Kasno brončano doba i rimsko doba.
LIT.: *F. Fiala—F. Topić* 1894, 426—428. B. Marijan

11.126 TRBUČKI DO 1, Krnjeuša, Bosanski Petrovac. Pojedinačni prethistorijski nalazi: željezno koplje i fragment brončane sjekire. Kasno brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 245. B. Marijan

11.127 TRBUČKI DO 2, Krnjeuša, Bosanski Petrovac. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. U pravoslavnom groblju sačuvana je zidana grobnica sa stećkom u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
N. Miletić

11.128 TUČIĆ, Drvar Selo, Titov Drvar. U pravoslavnom groblju sačuvan 1 stećak u obliku sanduka, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 101. N. Miletić

11.129 VELIKA GRADINA, Bjelaj, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje zahvata plato jednog izdignutog brijega, trokutastog oblika, sa stranama dužine oko 80 m, uz koje je podignut kameno-zemljani bedem. Nalazi: brojni ulomci keramike, kućnog lijepa i troske. Kasno brončano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 233—235. B. Marijan

11.130 VELIKA GRADINA, Lastve—Rakovice, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Locirana na platou omanjeg brda. Jednostruki kameni bedem, visine 1,50—4 m, štiti ovalni plato veličine 480×270 m, pa je to po dimenzijama jedna od najvećih gradina zapadne Bosne. Ulazi na tri strane, od toga su jugozapadni i sjeveroistočni flankirani pomoćnim bedemima. Probno iskopavanje nekoliko manjih ka-

menih humki na platou izvršio je 1902. V. Ćurčić. Grobovi nisu otkriveni, ali je nađen bronzani privjesak i keramika željeznog doba, te jedna kasnoantička fibula. S ove gradine potiču i željezno koplje i strelica, slučajno nađeni.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 240—243. B. Čović

11.131 VELIKA ŽUPA, Prekaja, Titov Drvar. Rimski žrtvenik. Nađen ispod brda Stražbenice. Ara je posvećena Jupitru, koji nosi kultnu specifikaciju Fulguralis. Rimsko doba, 1—2. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1931, 22—23. V. Paškvalin

11.132 VELIKI OBLJAJ, Skakavac, Bosanski Petrovac. Praistorijska gradina. Naselje zauzima čitav plato brda Veliki Obljaj (veličine cca 150×50 m), orijentisan SZ—JI. Gradina sa polukružnim bedemom (veličine cca 30×40 m) locirana na južnom dijelu platoa. Nalazi: ulomci praistorijske keramike i kućnog lijepa. Kasno bronzano i željezno doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 240. B. Raunig

11.133 VISOKI (Crkvina), Bravsko—Jasenovac, Bosanski Petrovac. Prethistorijska gradina i kasnoantička utvrda i, vjerojatno, srednjovjekovni sakralni objekat. Smješteni na vrhu istaknutog brda koje dominira nad poljem. Na terasama mjestimično formiranim između kamenih škripova nailazi se na rijetke ulomke praistorijske keramike. Na najvišem dijelu grebena vidljivi ostaci zidova s malterom objekta dužine cca 12 m, vjerovatno kasnoantičkog utvrđenja sa kojega potiče kamen s natpisom i figuralnim ukrasom, kao i novac cara Teodosija II (408—459), i kasnije srednjovjekovne crkve. Kasno bronzano ili željezno doba.
LIT.: *P. Radenović* 1925, 271. N. Miletić

11.134 VISUĆ—GRAD, Šipovljani—Nagrađe, Titov Drvar. Praistorijska gradina i srednjovjekovni grad. Podignut na gotovo okomitoj, visokoj stijeni nad lijevom obalom Visućice, vezanoj za brdo Gradina. Praistorijsko naselje eliptičnog oblika opasano je koncentričnim bedemima. Dimenzija 80×56 m; nalazi: obilje fragmenata keramike. Gradski kompleks smješten na eliptičnom platou u sredini kojeg je i gradsko jezgro — kula s dvorištem. U grad se ulazi kroz zasvođena vrata na sjeverozapadnoj strani platoa. Na zaravanku stijene visoke do 10 m, diže se poligonalna kula sa tri etaže, a uz nju, s istočne strane, pravokutno dvorište. Dvorište se sastoji od istočnog i zapadnog prostora. Uz istočni prostor je prislonjena kružna cisterna. Na slobodnom prostoru ispod zaravanka su ostaci zgrada. Mjestimično, gdje je to trebalo, oko strmina je podignut bedem. Objekti na zaravanku su stariji od ostalih i podignuti su, vjerovatno, već u 14. st. a ostali su kasnije dograđivani. Grad se u izvorima spominje od 1461. Pod gradom temelji manje crkve s pravougaonom apsidom na istoku, dimenzije oko 7×4 m. Kasno bronzano i željezno doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *F. Fiala—F. Topić* 1894, 421—424; *V. Ćurčić* 1902, 254. T. Glavaš

11.135 VRELO BASTAŠICE, Bastasi, Titov Drvar. Praistorijski pojedinačni nalaz. Brončani kelt. Kasno brončano doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1902, 254—255. B. Marijan

11.136 ZEBE, Zebe, Bosansko Grahovo. Pojedinačni rimski nalaz. Željezni bodež. Rimsko doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 a, 438. B. Marijan

11.137 ŽDRALOVAC, Ždralovac, Bosansko Grahovo. Pojedinačni praistorijski nalazi: nekoliko slučajno nađenih jezičastih kamenih sjekira i jedna jezičasta bakarna sjekira. Neolit i eneolit.
LIT.: *M. Mandić* 1935, 14; *B. Čović* 1957, 245—249. B. Marijanović

REGIJA 12.

REGIJA 12: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. BABIN POTOK, Babino Selo, Donji Vakuf
2. BAJRAK, Brda, Kupres
3. BAJRAMOVCI, Bajramovci, Kupres
4. BARE, Bristovi, Bugojno
5. BERIĆA GLAVICA (Arapsko groblje), Čifluk, Šipovo
6. BILI POTOK, Bili Potok, Kupres
7. BISTRICA, Bistrica, Gornji Vakuf
8. BLIZANCI, Vagan, Šipovo
9. BOROVAC, Pidriš, Gornji Vakuf
10. BRIJEG (Mramorovi, Rimsko greblje), Vražić, Šipovo
11. BRIŽINE, Rovne—Ćurići, Bugojno
12. BUGOJNO 1, Bugojno
13. BUGOJNO 2, Bugojno
14. BUGOJNO 3, Bugojno—Čipuljić
15. BUSIJA, Vinac, Jajce
16. CAREVAC, Gornji Malovan, Kupres
17. CRKVINA, Blagaj, Kupres
18. CRKVINA, Čifluk—Grahovci, Šipovo
19. CRKVINA, Divičani, Jajce
20. CRKVINA, Donji Mujdžići, Šipovo
21. CRKVINA (Glavica), Oborci, Donji Vakuf
22. CRKVINA, Otinovci, Kupres
23. CRKVINA, Ravno, Kupres
24. CRKVINA, Šipovo
25. CRKVINA, Volari, Šipovo
26. CRKVINA, Vukovsko, Kupres
27. CRKVINA POD GRADOM, Sokolac, Šipovo
28. CRKVINE, Bistrica, Gornji Vakuf
29. CRKVIŠTE, Novo Selo, Donji Vakuf
30. CRLJENAC, Mušići, Kupres
31. CRLJENICE, Lubovo, Šipovo
32. CRNI LUG, Gornji Malovan, Kupres
33. CRVENO GROBLJE, Botun, Kupres
34. ČADAROV GREB, Babići, Šipovo
35. ČARDAK, Vodica, Šipovo
36. ČIČKOVO GROBLJE, Gornji Vakuf
37. ČOBANOVO GROBLJE, Osmanlije, Kupres
38. DEBELJAČA, Rilić, Kupres
39. DELIJIN BRIJEG, Bešnjevo, Šipovo
40. DIVIČANI 1, Divičani, Jajce
41. DIVIČANI 2, Divičani, Jajce
42. DIVOJAČKA STINA, Kalin, Bugojno
43. DOBRLJEVO, Krčevine—Ivići, Šipovo
44. DOKANOVA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres
45. DOLAC, Vrse, Gornji Vakuf
46. DONJA GLAVICA, Donji Malovan, Kupres
47. DONJA MAŠETA, Mušići, Kupres
48. DONJI MUJDŽIĆI 1, Donji Mujdžići, Šipovo
49. DONJI MUJDŽIĆI 2, Donji Mujdžići, Šipovo
50. DONJI MUJDŽIĆI 3, Donji Mujdžići, Šipovo
51. DRAGANI, Donja Ričica, Gornji Vakuf
52. DUGI DOL, Rilić, Kupres
53. DVORIŠTA, Zvirnjača, Kupres
54. ĐERZELEZOV MAŠET, Kupres
55. GAJ, Gornji Mujdžići—Orahovica, Šipovo
56. GAJ, Voljice, Gornji Vakuf
57. GAJ, Zdrimci—Žuljevići, Gornji Vakuf
58. GAJEVINE, Brda, Kupres
59. GAJIĆ, Babići, Šipovo
60. GLAVICA, Blagaj, Kupres
61. GLAVICA (Gorica), Bugojno—Sultanovići
62. GLAVICA, Čifluk, Šipovo
63. GLAVICA, Krupa, Gornji Vakuf
64. GLAVICA, Novo Selo, Kupres
65. GLAVICA—KAMEN, Paloč, Gornji Vakuf
66. GLAVICA POKRAJ JEZERA, Rastičevo, Kupres
67. GLAVICE, Lubovo, Šipovo
68. GORICA, Stupna, Šipovo
69. GORNJA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres
70. GORNJA MAŠETA, Mušići, Kupres
71. GORNJE VUKOVSKO, Gornje Vukovsko, Kupres
72. GORNJI MALOVAN 1, Gornji Malovan, Kupres
73. GORNJI MALOVAN 2, Gornji Malovan, Kupres
74. GORNJI MAŠETI, Otinovci, Kupres
75. GORNJI VAKUF 1, Gornji Vakuf
76. GORNJI VAKUF 2, Gornji Vakuf
77. GORNJI VAKUF 3, Gornji Vakuf
78. GRABEŽ (Kik), Donji Mujdžići, Šipovo
79. GRAČANICA, Gračanica, Bugojno
80. GRADINA, Babići, Šipovo
81. GRADINA, Boljkovac, Gornji Vakuf
82. GRADINA, Brdo—Đukići, Šipovo
83. GRADINA, Glogovac, Šipovo
84. GRADINA, Koš, Donji Vakuf
85. GRADINA (Mijatovića gradina), Kozila, Šipovo
86. GRADINA, Krupa, Gornji Vakuf
87. GRADINA, Lubovo, Šipovo
88. GRADINA, Majevac, Šipovo
89. GRADINA, Podmilačje, Jajce
90. GRADINA, Pribeljci, Šipovo
91. GRADINA (Gradac), Ravno, Kupres
92. GRADINA, Sokolac, Šipovo
93. GRADINA, Šipovo
94. GRADINA, Vileši, Bugojno
95. GRČKO GROBLJE, Orahovljani, Donji Vakuf
96. GREBINE, Vrse, Gornji Vakuf
97. GROMILA, Krčevine, Šipovo
98. GROMILE, Brđani—Markovići, Šipovo
99. GROMILE, Duljci, Šipovo
100. GROMILE, Jusići—Bijelići, Šipovo
101. GROMILE, Šipovo
102. GROMILE, Vesela, Bugojno
103. GRUDINE (Crkvina), Bugojno—Čipuljić
104. GUMNO, Oborci, Donji Vakuf
105. HANOVI, Babin Do, (Borje), Šipovo
106. HARMANI, Jajce
107. HRASTIĆ, Močioci, Šipovo
108. HRID, Podosoje, Šipovo
109. IGRALIŠTE, Bešnjevo, Šipovo
110. JAJCE, Jajce
111. JANJ, Janj, Šipovo
112. JASEN, Donji Bešpelj, Jajce
113. JASIKE, Stupna, Šipovo

114. JELJAN, Vukovsko, Kupres
115. JEZERO, Jezero, Jajce
116. KALKANOVA GRADINA, Dragnić—Podovi, Šipovo
117. KAMENICA, Vinac, Jajce
118. KAMENICA, Ždrimci—Čauševići, Gornji Vakuf
119. KAŠTEL, Harambašići, Bugojno
120. KATICA, Bistrica, Jajce
121. KATIĆA BAŠČA, Donji Vakuf
122. KATUNIŠTE, Šipovo
123. KIĆELOVO BRDO, Babin Do, Šipovo
124. KLIMENTA, Donji Vakuf
125. KOBAŠI, Vražić, Šipovo
126. KOMAREVAC, Vrse, Gornji Vakuf
127. KOMOTIN, Smionica, Jajce
128. KONOPI, Mušići, Kupres
129. KORDIĆI, Kordići, Bugojno
130. KRATELJ, Alibegovići, Bugojno
131. KRĆANA, Babići, Šipovo
132. KRST, Bešnjevo, Šipovo
133. KRST, Oborci, Donji Vakuf
134. KRŠA, Ravno, Kupres
135. KRUPA, Krupa, Gornji Vakuf
136. KUĆERINE, Vesela—Seona, Bugojno
137. KUĆIŠTA, Šipovo
138. KUKAVICE, Kukavice, Kupres
139. KUPRES, Kupres
140. KUPREŠANI, Kuprešani, Jajce
141. KUŽNO GROBLJE, Dobrošin, Gornji Vakuf
142. LEDINE—DONJA MAŠETA, Otinovci, Kupres
143. LEKIĆA GLAVICA, Sarići, Šipovo
144. LOZIĆA ŠIKARA, Rosulje—Močarnica, Bugojno
145. LUČICA, Čifluk, Šipovo
146. LUKA, Voljice, Gornji Vakuf
147. LUKE, Babići, Šipovo
148. LUKE, Oborci, Donji Vakuf
149. LUKE, Vrila, Kupres
150. LUŽINE, Bešnjevo, Šipovo
151. MAGARICA, Osmanlije, Kupres
152. MAGLINA GLAVICA, Donji Mujdžići, Šipovo
153. MAKLJEN, Voljevac, Gornji Vakuf
154. MALA CRLJENICA, Vileši, Bugojno
155. MALA MAŠETA, Rastičevo, Kupres
156. MALA SMILJEVAČA, Donji Malovan, Kupres
157. MARKOVIĆA GRADINA, Majevac, Šipovo
158. MARKOVINA, Čipuljić—Bugojno
159. MAŠETA, Klimenta, Jajce
160. MAŠETA U POLJU, Ravno, Kupres
161. MAŠETI, Hrasnica, Gornji Vakuf
162. MEĐE, Babići—Štenkovac Selo, Šipovo
163. MEHURIŠĆA, Kuti, Gornji Vakuf
164. METALJKA (Metalka, Gromile), Carevo Polje, Jajce
165. MILJEVCI, Krčevine, Šipovo
166. MRAČAJ, Mračaj, Gornji Vakuf
167. MRAMOR, Donji Mujdžići, Šipovo
168. MRAMOR, Vagan, Šipovo
169. MRAMORIĆ, Sokolac, Šipovo
170. MRAMORJE, Babići, Šipovo
171. MRAMOROVI (Pobrdnjice), Čifluk, Šipovo
172. MUHAČEVA GLAVICA, Brda, Kupres
173. MUSIĆA MEGDANI, Ravno, Kupres
174. NADVODA, Carevo Polje, Jajce
175. NADVODE, Babići, Šipovo
176. NEBIĆA ŠUMA, Čelepirova Kula, Bugojno
177. NEVINO BRDO, Zlosela, Kupres
178. NOVO SELO, Novo Selo, Kupres
179. OBĆEVINE, Gornji Malovan, Kupres
180. OBORCI 1, Oborci, Donji Vakuf
181. OBORCI 2, Oborci, Donji Vakuf
182. OKUČ, Ždrimci—Čauševići, Gornji Vakuf
183. OTINOVCI 1, Otinovci, Kupres
184. OTINOVCI 2, Otinovci, Kupres
185. PARAĆ, Pridvorci, Gornji Vakuf
186. PAVLINE, Bistrica, Gornji Vakuf
187. PERATOVCI, Peratovci, Jajce
188. PERINA GLAVICA, Rilić, Kupres
189. PERKOVIĆA GRADINA, Krčevine, Šipovo
190. PISKAVICE, Sarići, Šipovo
191. PLANDIŠTA, Gornji Malovan, Kupres
192. POD, Bugojno
193. PODIĆ, Čifluk, Šipovo
194. PODJARAM, Gornji Malovan, Kupres
195. POGANA GLAVICA, Kupres
196. POTKUĆNICA, Volari, Gornji Vakuf
197. POTOČINE, Vrse, Gornji Vakuf
198. PRUSAC, Prusac, Donji Vakuf
199. PUSTOPOLJE, Gornji Malovan, Kupres
200. RAČVULJA, Hrasnica, Gornji Vakuf
201. RASKOVAČA, Donja Ričica, Gornji Vakuf
202. RASKRŠĆE, Babići, Šipovo
203. RASKRŠĆE, Podosoje, Šipovo
204. RASTIČEVSKA MAŠETA, Rastičevo, Kupres
205. RAVANJSKA VRATA 1, Mušići, Kupres
206. RAVANJSKA VRATA 2, Mušići, Kupres
207. RAVNO, Ravno, Kupres
208. REŽEVINE, Sarajvilić—Gaj, Gornji Vakuf
209. RILIĆKI MOST—BARE, Brda, Kupres
210. RILIĆKI MOST—MILAČ, Brda, Kupres
211. ROSTOVO RAVNO, Brižine, Bugojno
212. RUSTOVAC, Hrasnica, Gornji Vakuf
213. SANDŽAK, Sandžak, Donji Vakuf
214. SEDRA, Gračanica—Bunta, Bugojno
215. SEKA, Rastičevo, Kupres
216. SELIŠĆA, Ždrimci—Žuljevići, Gornji Vakuf
217. SELIŠTE, Čifluk, Šipovo
218. SELIŠTE, Volari, Šipovo
219. SELIŠTE, Voljevac, Gornji Vakuf
220. SITNICA, Vinac, Jajce
221. SMAILOVAĆA, Brda, Kupres
222. SOKOL, Sokolac, Šipovo
223. SOKOLINA (Grad), Mujdžići—Orahovica, Šipovo
224. SPASOVINA, Jusići—Bijelići, Šipovo
225. SPREMINA GLAVICA, Kupres
226. STANKOVIĆA GRADINA, Sokolac, Šipovo
227. STARO SELO, Staro Selo, Donji Vakuf
228. STELJAC, Novo Selo, Kupres
229. STRLJANICA, Rilić, Kupres
230. STUDENAC, Gornji Bešpelj, Jajce
231. SUKNJAJIN DO, Lubovo, Šipovo
232. SUSID, Gračanica—Kordići, Bugojno
233. SUTINA (Gradina), Jagnjid, Gornji Vakuf
234. SUVATSKA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres
235. ŠARAMPOVO, Gornji Vakuf
236. ŠEHERDŽIK, Oborci, Donji Vakuf
237. ŠIPOVO 1, Šipovo
238. ŠIPOVO 2, Šipovo
239. ŠIPOVO 3, Šipovo
240. ŠTRB—GRADINA, Janj, Šipovo
241. ŠUJAČA, Kožila, Šipovo
242. TOPIČA GRADINA, Močioci, Šipovo
243. TREBANOVAC, Jablan, Donji Vakuf
244. TREŠNJA, Podgrađe, Gornji Vakuf
245. TRIŠIĆA NJIVA, Mušići, Kupres
246. TUBULICA, Brda, Kupres
247. TUK, Šipovo
248. TURSKO GROBLJE, Goravci, Kupres
249. UZUR—GLAVICA, Rilić, Kupres
250. VAGANAC, Babići, Šipovo
251. VAROŠIŠTE, Jagnjid, Gornji Vakuf
252. VELIKA GRADINA, Brda, Kupres

253. VELIKA NJIVA, Babići, Šipovo
254. VELIKA SMILJEVAČA, Donji Malovan, Kupres
255. VELIKA VRATA, Kupres
256. VELIKI KAMEN, Volari, Šipovo
257. VESELA STRAŽA, Vesela, Bugojno
258. VINAC 1, Vinac, Jajce
259. VINAC 2, Vinac, Jajce
260. VISOVI, Babići, Šipovo
261. VOLARI, Volari, Gornji Vakuf
262. VOLARI 1, Volari, Šipovo
263. VOLARI 2, Volari, Šipovo
264. VRATNICE, Lubovo, Šipovo
265. VRSE, Vrse, Gornji Vakuf
266. ZGONI, Hrasnica, Gornji Vakuf
267. ZGONOVI, Majevac, Šipovo
268. ZIDINE, Kopčić, Bugojno
269. ZLATARICA, Drvetine, Bugojno
270. ZLOSELA 1, Zlosela, Kupres
271. ZLOSELA 2, Zlosela, Kupres
272. ŽAVNJAK, Gornji Bešpelj, Jajce
273. ŽULJEVA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres

REGIJA 12: POPIS NALAZIŠTA PRAISTORIJSKOG DOBA

1. BABIN POTOK, Babino Selo, Donji Vakuf (C 4)
12. BUGOJNO 1, Bugojno (D 6)
27. CRKVINA POD GRADOM, Sokolac, Šipovo (A 3)
30. CRLJENAC, Mušići, Kupres (C 8)
31. CRLJENICE, Lubovo, Šipovo (A 3)
32. CRNI LUG, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
33. CRVENO GROBLJE, Botun, Kupres (C 7)
38. DEBELJAČA, Rilić, Kupres (B 7)
44. DOKANOVA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
46. DONJA GLAVICA, Donji Malovan, Kupres (B 7)
53. DVORIŠTA, Zvirnjača, Kupres (C 8)
58. GAJEVINE, Brda, Kupres (B 7)
61. GLAVICA (Gorica), Bugojno—Sultanovići (D 6)
62. GLAVICA, Čifluk, Šipovo (A 3)
65. GLAVICA—KAMEN, Paloč, Gornji Vakuf (E 7)
67. GLAVICE, Lubovo, Šipovo (A 3)
69. GORNJA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
74. GORNJI MAŠETI, Otinovci, Kupres (C 6)
78. GRABEŽ (Kik), Donji Mujdžići, Šipovo (A 4)
80. GRADINA, Babići, Šipovo (B 4)
81. GRADINA, Boljkovac, Gornji Vakuf (F 8)
82. GRADINA, Brdo—Đukići, Šipovo (B 4)
83. GRADINA, Glogovac, Šipovo (B 4)
84. GRADINA, Koš, Donji Vakuf (D 5)
85. GRADINA (Mijatovića gradina), Kozila, Šipovo (A 4)
86. GRADINA, Krupa, Gornji Vakuf (E 7)
87. GRADINA, Lubovo, Šipovo (A 3)
88. GRADINA, Majevac, Šipovo (A 4)
90. GRADINA, Pribeljci, Šipovo (B 4)
91. GRADINA (Gradac), Ravno, Kupres (C 8)
92. GRADINA, Sokolac, Šipovo (A 3)
93. GRADINA, Šipovo (A 3)
97. GROMILA, Krčevine, Šipovo (A 3)
101. GROMILE, Šipovo (A 3)
103. GRUDINE (Crkvina), Bugojno—Čipuljić (D 6)
108. HRID, Podosoje, Šipovo (B 4)
110. JAJCE, Jajce (C 2)
114. JELJAN, Vukovsko, Kupres (C 7)
116. KALKANOVA GRADINA, Dragnić—Podovi, Šipovo (A 3)
121. KATIĆA BAŠČA, Donji Vakuf (D 5)
122. KATUNIŠTE, Šipovo (A 3)
124. KLIMENTA, Donji Vakuf (D 5)
125. KOBAŠI, Vražić, Šipovo (A 3)
131. KRČANA, Babići, Šipovo (B 4)
132. KRST, Bešnjevo, Šipovo (A 3)
138. KUKAVICE, Kukavice, Kupres (C 7)
143. LEKIĆA GLAVICA, Sarići, Šipovo (A 3)
152. MAGLINA GLAVICA, Donji Mujdžići, Šipovo (A 3)
155. MALA MAŠETA, Rastičevo, Kupres (B 6)
157. MARKOVIĆA GRADINA, Majevac, Šipovo (A 4)
165. MILJEVCI, Krčevine, Šipovo (B 3)
166. MRAČAJ, Mračaj, Gornji Vakuf (F 7)
172. MUHAČEVA GLAVICA, Brda, Kupres (C 7)
179. OBČEVINE, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
183. OTINOVCI 1, Otinovci, Kupres (C 6)
188. PERINA GLAVICA, Rilić, Kupres (B 7)
189. PERKOVIĆA GRADINA, Krčevine, Šipovo (A 3)
190. PISKAVICE, Sarići, Šipovo (A 3)
191. PLANDIŠTA, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
192. POD, Bugojno (D 6)
195. POGANA GLAVICA, Kupres (C 6)
198. PRUSAC, Prusac, Donji Vakuf (C 5)
199. PUSTOPOLJE, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
203. RASKRŠĆE, Podosoje, Šipovo (B 4)
209. RILIĆKI MOST—BARE, Brda, Kupres (B 7)
210. RILIĆKI MOST—MILAČ, Brda, Kupres (B 7)
218. SELIŠTE, Volari, Šipovo (B 3)
221. SMAILOVAČA, Brda, Kupres (C 7)
222. SOKOL, Sokolac, Šipovo (A 3)
223. SOKOLINA (Grad), Mujdžići—Orahovica, Šipovo (A 4)
225. SPREMINA GLAVICA, Kupres (B 6)
226. STANKOVIĆA GRADINA, Sokolac, Šipovo (A 3)
229. STRLJANIĆA, Rilić, Kupres (B 7)
231. ŠUKNJAJIN DO, Lubovo, Šipovo (A 2)
233. SUTINA (Gradina), Jagnjid, Gornji Vakuf (E 7)
234. SUVATSKA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
235. ŠARAMPOVO, Gornji Vakuf (E 7)
239. ŠIPOVO 3, Šipovo (A 3)
241. ŠUJAČA, Kozila, Šipovo (A 4)
242. TOPIČA GRADINA, Močići, Šipovo (B 3)
248. TURSKO GROBLJE, Goravci, Kupres (C 6)
249. UZUR—GLAVICA, Rilić, Kupres (B 7)
252. VELIKA GRADINA, Brda, Kupres (C 7)
257. VESELA STRAŽA, Vesela, Bugojno (D 6)
258. VINAC 1, Vinac, Jajce (C 3)
260. VISOVI, Babići, Šipovo (B 4)
262. VOLARI 1, Volari, Šipovo (B 3)
268. ZIDINE, Kopčić, Bugojno (D 5)
273. ŽULJEVA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres (B 7)

REGIJA 12: POPIS NALAZIŠTA IZ DOBA RIMSKE VLADAVINE

8. BLIZANCI, Vagan, Šipovo (B 4)
12. BUGOJNO 1, Bugojno (D 6)
13. BUGOJNO 2, Bugojno (D 6)
17. CRKVINA, Blagaj, Kupres (B 6)
18. CRKVINA, Čifluk—Grahovci, Šipovo (A 3)
19. CRKVINA, Divičani, Jajce (C 2)
20. CRKVINA, Donji Mujdžići, Šipovo (A 4)
21. CRKVINA (Glavica), Oborci, Donji Vakuf (D 4)
22. CRKVINA, Otinovci, Kupres (C 6)
24. CRKVINA, Šipovo (A 3)
25. CRKVINA, Volari, Šipovo (B 3)
29. ČRKVIŠTE, Novo Selo, Donji Vakuf (D 5)
35. ČARDAK, Vodica, Šipovo (B 5)
36. ČIČKOVO GROBLJE, Gornji Vakuf (E 7)
43. DOBRLJEVO, Krčevine—Ivići, Šipovo (B 3)
48. DONJI MUJDŽIĆI 1, Donji Mujdžići, Šipovo (A 3)
68. GORICA, Stupna, Šipovo (B 3)
79. GRAČANICA, Gračanica, Bugojno (E 6)
83. GRADINA, Glogovac, Šipovo (B 4)
84. GRADINA, Koš, Donji Vakuf (D 5)
87. GRADINA, Lubovo, Šipovo (A 3)
89. GRADINA, Podmilačje, Jajce (C 2)
91. GRADINA (Gradac), Ravno, Kupres (C 8)
93. GRADINA, Šipovo (A 3)
94. GRADINA, Vileši, Bugojno (E 6)
96. GREBINE, Vrse, Gornji Vakuf (E 7)
98. GROMILE, Brđani—Matkovići, Šipovo (A 3)
99. GROMILE, Duljci, Šipovo (B 3)
100. GROMILE, Jusići—Bijelići, Šipovo (A 3)
101. GROMILE, Šipovo (A 3)
102. GROMILE, Vesela, Bugojno (D 6)
103. GRUDINE (Crkvina), Bugojno—Čipuljić (D 6)
105. HANOVI, Babin Do, (Borje), Šipovo (B 4)
106. HARMANI, Jajce (C 2)
109. IGRALIŠTE, Bešnjevo, Šipovo (A 3)
110. JAJCE, Jajce (C 2)
111. JANJ, Janj, Šipovo (B 4)
137. KUĆIŠTA, Šipovo (A 3)
140. KUPREŠANI, Kuprešani, Jajce (C 2)
145. LUČICA, Čifluk, Šipovo (A 3)
154. MALA CRLJENICA, Vileši, Bugojno (E 6)
162. MEĐE, Babići—Štenkovac Selo, Šipovo (B 4)
163. MEHURIŠĆA, Kuti, Gornji Vakuf (E 7)
164. METALJKA (Metalka, Gromile), Carevo Polje, Jajce (C 2)
165. MILJEVCI, Krčevine, Šipovo (B 3)
166. MRAČAJ, Mračaj, Gornji Vakuf (F 7)
171. MRAMOROVI (Podbrdnjice), Čifluk, Šipovo (A 3)
174. NADVODA, Carevo Polje, Jajce (C 2)
186. PAVLINE, Bistrica, Gornji Vakuf (E 7)
187. PERATOVCI, Peratovci, Jajce (C 2)
193. PODIĆ, Čifluk, Šipovo (A 3)
195. POGANA GLAVICA, Kupres (C 6)
202. RASKRŠĆE, Babići, Šipovo (B 4)
208. REŽEVINE, Sarajvilić—Gaj, Gornji Vakuf (E 7)
213. SANDŽAK, Sandžak, Donji Vakuf (C 4)
217. SELIŠTE, Čifluk, Šipovo (B 3)
224. SPASOVINA, Jusići—Bijelići, Šipovo (A 3)
233. SUTINA (Gradina), Jagnjid, Gornji Vakuf (E 7)
235. ŠARAMPOVO, Gornji Vakuf (E 7)
237. ŠIPOVO 1, Šipovo (A 3)
238. ŠIPOVO 2, Šipovo (A 3)
240. ŠTRB—GRADINA, Janj, Šipovo (A 4)
247. TUK, Šipovo (A 3)
251. VAROŠIŠTE, Jagnjid, Gornji Vakuf (E 7)
255. VELIKA VRATA, Kupres (C 6)
256. VELIKI KAMEN, Volari, Šipovo (B 3)
259. VINAC 2, Vinac, Jajce (C 3)
261. VOLARI, Volari, Gornji Vakuf (E 7)
263. VOLARI 2, Volari, Šipovo (A 3)
268. ZIDINE, Kopčić, Bugojno (D 5)

REGIJA 12: POPIS NALAZIŠTA IZ SREDNJEG VIJEKA

2. BAJRAK, Brda, Kupres (C 7)
3. BAJRAMOVCI, Bajramovci, Kupres (A 6)
4. BARE, Bristovi, Bugojno (D 5)
5. BERIĆA GLAVICA (Arapsko groblje), Čifluk, Šipovo (A 3)
6. BILI POTOK, Bili Potok, Kupres (B 6)
7. BISTRICA, Bistrica, Gornji Vakuf (E 7)
9. BOROVAC, Pidriš, Gornji Vakuf (E 8)
10. BRIJEG (Mramorovi, Rimsko greblje), Vražić, Šipovo (A 3)
11. BRIŽINE, Rovne—Ćurići, Bugojno (D 5)
14. BUGOJNO 3, Bugojno—Čipuljić (D 6)
15. BUSIJA, Vinac, Jajce (C 3)
16. CAREVAC, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
23. CRKVINA, Ravno, Kupres (C 8)
24. CRKVINA, Šipovo (A 3)
26. CRKVINA, Vukovsko, Kupres (D 7)
28. CRKVINE, Bistrica, Gornji Vakuf (E 7)
33. CRVENO GROBLJE, Botun, Kupres (C 7)
34. ČADAROV GREB, Babići, Šipovo (B 4)
37. ČOBANOVO GROBLJE, Osmanlije, Kupres (C 6)
38. DEBELJAČA, Rilić, Kupres (B 7)
39. DELIJIN BRIJEG, Bešnjevo, Šipovo (A 3)
40. DIVIČANI 1, Divičani, Jajce (C 2)
41. VIVIČANI 2, Divičani, Jajce (C 2)
42. DIVOJAČKA STINA, Kalin, Bugojno (E 5)
44. DOKANOVA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
45. DOLAC, Vrse, Gornji Vakuf (E 7)
46. DONJA GLAVICA, Donji Malovan, Kupres (B 7)
47. DONJA MAŠETA, Mušići, Kupres (C 8)
49. DONJI MUJDŽIĆI 2, Donji Mujdžići, Šipovo (A 3)
50. DONJI MUJDŽIĆI 3, Donji Mujdžići, Šipovo (A 4)
51. DRAGANI, Donja Ričica, Gonji Vakuf (E 6)
52. DUGI DOL, Rilić, Kupres (B 7)
53. DVORIŠTA, Zvirnjača, Kupres (C 8)
54. ĐERZELEZOV MAŠET, Kupres (C 6)
55. GAJ, Gornji Mujdžići—Orahovica, Šipovo (A 4)
56. GAJ, Voljice, Gornji Vakuf (E 7)
57. GAJ, Ždrimci—Žuljevići, Gornji Vakuf (F 7)
59. GAJIĆ, Babići, Šipovo (B 4)
60. GLAVICA, Blagaj, Kupres (B 6)
61. GLAVICA (Gorica), Bugojno—Sultanovići (D 6)
63. GLAVICA, Krupa, Gornji Vakuf (E 7)
64. GLAVICA, Novo Selo, Kupres (B 5)
65. GLAVICA—KAMEN, Paloč, Gornji Vakuf (E 7)
66. GLAVICA POKRAJ JEZERA, Rastičevo, Kupres (B 6)

69. GORNJA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
70. GORNJA MAŠETA, Mušići, Kupres (C 8)
71. GORNJE VUKOVSKO, Gornje Vukovsko, Kupres (D 7)
72. GORNJI MALOVAN 1, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
73. GORNJI MALOVAN 2, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
74. GORNJI MAŠETI, Otinovci, Kupres (C 6)
75. GORNJI VAKUF 1, Gornji Vakuf (E 7)
76. GORNJI VAKUF 2, Gornji Vakuf (E 7)
77. GORNJI VAKUF 3, Gornji Vakuf (E 7)
95. GRĆKO GROBLJE, Orahovljani, Donji Vakuf (C 4)
103. GRUDINE (Crkvina), Bugojno—Čipuljić (D 6)
104. GUMNO, Oborci, Donji Vakuf (D 4)
107. HRASTIĆ, Močioci, Šipovo (B 3)
108. HRID, Podosoje, Šipovo (B 4)
110. JAJCE, Jajce (C 2)
112. JASEN, Donji Bešpelj, Jajce (C 2)
113. JASIKE, Stupna, Šipovo (B 3)
114. JELJAN, Vukovsko, Kupres (C 7)
115. JEZERO, Jezero, Jajce (B 2)
117. KAMENICA, Vinac, Jajce (C 3)
118. KAMENICA, Ždrimci—Čauševići, Gornji Vakuf (F 7)
119. KAŠTEL, Harambašići, Bugojno (E 5)
120. KATICA, Bistrica, Jajce (C 2)
123. KIĆELOVO BRDO, Babin Do, Šipovo (B 4)
126. KOMAREVAC, Vrse, Gornji Vakuf (E 7)
127. KOMOTIN, Smionica, Jajce (C 2)
128. KONOPI, Mušići, Kupres (C 8)
129. KORDIĆI, Kordići, Bugojno (D 6)
130. KRATELJ, Alibegovići, Bugojno (D 6)
133. KRST, Oborci, Donji Vakuf (D 4)
134. KRŠA, Ravno, Kupres (C 8)
135. KRUPA, Krupa, Gornji Vakuf (E 7)
136. KUĆERINE, Vesela—Seona, Bugojno (D 6)
139. KUPRES, Kupres (C 6)
141. KUŽNO GROBLJE, Dobrošin, Gornji Vakuf (F 7)
142. LEDINE—DONJA MAŠETA, Otinovci, Kupres (C 6)
144. LOZIĆA ŠIKARA, Rosulje—Močarnica, Bugojno (D 5)
146. LUKA, Voljice, Gornji Vakuf (E 7)
147. LUKE, Babići, Šipovo (B 4)
148. LUKE, Oborci, Donji Vakuf (D 4)
149. LUKE, Vrila, Kupres (C 7)
150. LUŽINE, Bešnjevo, Šipovo (A 3)
151. MAGARICA, Osmanlije, Kupres (B 6)
153. MAKLJEN, Voljevac, Gornji Vakuf (F 8)
155. MALA MAŠETA, Rastičevo, Kupres (B 6)
156. MALA SMILJEVAČA, Donji Malovan, Kupres (B 7)
158. MARKOVINA, Bugojno—Čipuljić (D 6)
159. MAŠETA, Klimenta, Jajce (C 2)
160. MAŠETA U POLJU, Ravno, Kupres (C 8)
161. MAŠETI, Hrasnica, Gornji Vakuf (E 7)
164. METALJKA (Metalka, Gromile), Carevo Polje, Jajce (C 2)
167. MRAMOR, Donji Mujdžići, Šipovo (A 3)
168. MRAMOR, Vagan, Šipovo (B 4)
169. MRAMORIĆ, Sokolac, Šipovo (A 3)
170. MRAMORJE, Babići, Šipovo (B 4)
171. MRAMOROVI (Pobrdnjice), Čifluk, Šipovo (A 3)
173. MUSIĆA MEGDANI, Ravno, Kupres (C 8)
175. NADVODE, Babići, Šipovo (B 4)
176. NEBIĆA ŠUMA, Čelepirova Kula, Bugojno (D 5)
177. NEVINO BRDO, Zlosela, Kupres (B 6)
178. NOVO SELO, Novo Selo, Kupres (B 5)
180. OBORCI 1, Oborci, Donji Vakuf (D 4)
181. OBORCI 2, Oborci, Donji Vakuf (D 4)
182. OKUČ, Ždrimci—Čauševići, Gornji Vakuf (F 7)
184. OTINOVCI 2, Otinovci, Kupres (C 6)
185. PARAĆ, Pridvorci, Gornji Vakuf (F 8)
188. PERINA GLAVICA, Rilić, Kupres (B 7)
194. PODJARAM, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
196. POTKUĆNICA, Volari, Gornji Vakuf (E 7)
197. POTOČINE, Vrse, Gornji Vakuf (E 7)
198. PRUSAC, Prusac, Donji Vakuf (C 5)
199. PUSTOPOLJE, Gornji Malovan, Kupres (B 7)
200. RAČVULJA, Hrasnica, Gornji Vakuf (E 7)
201. RASKOVAČA, Donja Ričica, Gornji Vakuf (E 6)
202. RASKRŠĆE, Babići, Šipovo (B 4)
203. RASKRŠĆE, Podosoje, Šipovo (B 4)
204. RASTIČEVSKA MAŠETA, Rastičevo, Kupres (B 6)
205. RAVANJSKA VRATA 1, Mušići, Kupres (C 8)
206. RAVANJSKA VRATA 2, Mušići, Kupres (C 8)
207. RAVNO, Ravno, Kupres (C 8)
211. ROSTOVO RAVNO, Brižine, Bugojno (E 5)
212. RUSTOVAC, Hrasnica, Gornji Vakuf (E 7)
214. SEDRA, Gračanica—Bunta, Bugojno (D 6)
215. SEKA, Rastičevo, Kupres (B 6)
216. SELIŠĆA, Ždrimci—Žuljevići, Gornji Vakuf (F 7)
218. SELIŠTE, Volari, Šipovo (B 3)
219. SELIŠTE, Voljevac, Gornji Vakuf (F 8)
220. SITNICA, Vinac, Jajce (C 3)
222. SOKOL, Sokolac, Šipovo (A 3)
224. SPASOVINA, Jusići—Bijelići, Šipovo (A 2)
227. STARO SELO, Staro Selo, Donji Vakuf (C 4)
228. STELJAC, Novo Selo, Kupres (B 6)
229. STRLJANICA, Rilić, Kupres (B 7)
230. STUDENAC, Gornji Bešpelj, Jajce (C 2)
232. SUSID, Gračanica—Kordići, Bugojno (D 6)
233. SUTINA (Gradina), Jagnjid, Gornji Vakuf (E 7)
236. ŠEHERDŽIK, Oborci, Donji Vakuf (D 4)
243. TREBANOVAC, Jablan, Donji Vakuf (D 4)
244. TREŠNJA, Podgrađe, Gornji Vakuf (E 7)
245. TRIŠIĆA NJIVA, Mušići, Kupres (C 8)
246. TUBULICA, Brda, Kupres (C 7)
248. TURSKO GROBLJE, Goravci, Kupres (C 6)
249. UZUR—GLAVICA, Rilić, Kupres (B 7)
250. VAGANAC, Babići, Šipovo (B 4)
253. VELIKA NJIVA, Babići, Šipovo (B 4)
254. VELIKA SMILJEVAČA, Donji Malovan, Kupres (B 7)
257. VESELA STRAŽA, Vesela, Bugojno (D 6)
258. VINAC 1, Vinac, Jajce (C 3)
264. VRATNICE, Lubovo, Šipovo (A 3)
265. VRSE, Vrse, Gornji Vakuf (E 7)
266. ZGONI, Hrasnica, Gornji Vakuf (E 7)
267. ZGONOVI, Majevac, Šipovo (A 3)
269. ZLATARICA, Drvetine, Bugojno (D 5)
270. ZLOSELA 1, Zlosela, Kupres (B 6)
271. ZLOSELA 2, Zlosela, Kupres (B 6)
272. ŽAVNJAK, Gornji Bešpelj, Jajce (C 2)
273. ŽULJEVA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres (B 7)

REGIJA 12: NALAZIŠTA

12.1 BABIN POTOK, Babino Selo, Donji Vakuf. Bronzana sjekira sa krilcima i »peticom«. Kraj srednjeg ili početak kasnog bronzanog doba.
LIT.: *F. Fiala* 1896, 161—162. B. Čović

12.2 BAJRAK, Brda, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Uz muslimansko groblje sačuvano je 13 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, različito orijentiranih; veoma oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 121. N. Miletić

12.3. BAJRAMOVCI, Bajramovci, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 20 stećaka u obliku ploča. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 117. N. Miletić

12.4 BARE, Bristovi, Bugojno. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 50 stećaka u obliku sanduka; razbijeni i dislocirani. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 128. N. Miletić

12.5 BERIĆA GLAVICA (Arapsko groblje), Čifluk, Šipovo. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvano nekoliko spomenika u obliku ploča i sanduka, utonulih u zemlju; ostali uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.6 BILI POTOK, Bili Potok, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 35 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih SZ—JI, veoma oštećenih. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 119. N. Miletić

12.7 BISTRICA, Bistrica, Gornji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Uz katoličko groblje sačuvano 20 stećaka u obliku sanduka i stele, orijentiranih Z—I; stela ukrašena motivom krsta. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 129. N. Miletić

12.8 BLIZANCI, Vagan, Šipovo. Rimski terminacijski natpis. U natpisu uklesanom u živu stijenu spominje se Skribonijan, legat propretora cara Kaligule, koji je bio određen da podijeli zemlje i postavi granice ». . . *inter Sapuates at (Ae)mations*«. Rimsko doba, 37—41. g.
LIT.: *K. Hörmann* 1890, 306; *C. Patsch* 1890, 367; *F. Bulić* 1890, 406. I. Marijanović

12.9 BOROVAC, Pidriš, Gornji Vakuf. Uz katoličko groblje sačuvano 25 stećaka u obliku sanduka raspoređenih u tri grupe, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 131. N. Miletić

12.10 BRIJEG (Mramorovi, Rimsko greblje), Vražić, Šipovo. Srednjovjekovna nekropola. Uz pravoslavno groblje sačuvano oko 20 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
N. Miletić

12.11 BRIŽINE, Rovne—Ćurići, Bugojno. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, koji je ukrašen motivom polumjeseca; orijentacija S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 127. N. Miletić

12.12 BUGOJNO 1, Bugojno. Iliro-grčki i rimski novci. Nađena jedna drahma ilirskog grada Dyrrhachiuma (2. v. st. e.), osam rimskih republikanskih denara iz 1. v. i 15 rimskih carskih novaca. Mlađe željezno doba 2. v. st. e. i rimsko doba 1—4. v.
G. Kraljević

12.13 BUGOJNO 2, Bugojno. Ostava rimskog novca. Sadrži 40 rimskih carskih denariusa i 30 sestertiusa. Rimsko doba, 1—2. v.
LIT.: *G. Kraljević* 1972, 67. G. Kraljević

12.14 BUGOJNO 3, Bugojno—Čipuljić. Srednjovjekovna kamena ploča. Ploča s reljefnim ukrasom potječe, vjerovatno, iz oltarne pregrade neke predromaničke crkve koja je bila sagrađena na tom mjestu ili u neposrednoj blizini. Izgubljena. Rani srednji vijek, 9—11. st.
LIT.: *T. Glavaš* 1978, 349—353. T. Glavaš

12.15 BUSIJA, Vinac, Jajce. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. U blizini starog grada očuvana 2 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 126. N. Miletić

12.16 CAREVAC, Gornji Malovan, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 34 stećka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i SZ—JI; ukras nekoliko spomenika čine rubne ukrasne trake, motiv krsta, vijenca, rozete, polumjeseca jabuke i predstave jelena i psa, ruke u oklopu i ruke s mačem. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 121. N. Miletić

12.17 CRKVINA, Blagaj, Kupres. Rimsko naselje i groblje. Ostaci antičke zgrade (dimenzije 17,5×14 m), rimski novci, keramika, žrvnjevi, troska i staklo. Grobovi s prilozima (stilusi, konjska potkova, bodež). Tragovi naselja nalaze se i na okolnom zemljištu (Stubo-vrelo, Otoke, Baština i Obadine). Sa Stubo-vrela potječe i cipus ukrašen reljefom Erota. Rimsko doba.
LIT.: *I. Bojanovski* 1974, 118—119. I. Bojanovski

12.18 CRKVINA, Čifluk—Grahovci, Šipovo. Kasnoantička crkva (bazilika) s grobnicama. D. Sergejevski ispitao apsidu 1930, a 1961. I. Bojanovski izvršio zaštitno iskopavanje. Na visokoj linguli, koja se od gorske kose Mačile spušta prema rijeci Janj otkriveni ostaci starokršćanske crkve sa zidanim grobnicama na svod u narteksu. Bazilika i grobnice orijentirane I—Z. Nađena četiri rimska novčića cara Konstansa (337—350), cara Valensa (337—379) i Anastazija (491—518). Kasnoantičko doba 4—6. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1938, 49—51; *I. Bojanovski* 1964 c, 103—110. V. Paškvalin—G. Kraljević

12.19 CRKVINA, Divičani, Jajce. Rimsko naselje. Slabi tragovi rimskih zgrada uz fragment reljefa konjanika i fragment natpisa. Rimsko doba, 1—4. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1951 a, 305. V. Paškvalin

12.20 CRKVINA, Donji Mujdžići, Šipovo. Kasnoantička bazilika i nekropola. Na desnoj obali Janja otkriveni temelji građevine koja je samo djelimično

ispitana 1930. Pripada tipu jednobrodnih bazilika bez sačuvane apside, s narteksom i piscinom baptisterija u obliku križa. Nalazi: kapitel, dio vijenca i zemljana lampica. Uz crkvu otkriveno groblje sa zidanim grobnicama na svod. Kasnoantičko doba 4—6. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1938, 51—60; *D. Sergejevski* 1938 a, 103; *I. Bojanovski* 1964 c, 103—105. V. Paškvalin

12.21 CRKVINA (Glavica), Oborci, Donji Vakuf. Kasnoantička bazilika i grobnice. Zaštitna istraživanja obavio Đ. Basler 1956. i 1959. g. Građevina, orijentirana I—Z, sastoji se od predvorja i lađe koja se u prostoru prezbiterija širi u krila pa završava polukružnom apsidom u kojoj su otkriveni tragovi subselija, dok je mjesto oltara bilo već uništeno. Između lađe i prezbiterija stajala su dva stupa koji su vjerojatno nosili trijumfalni luk. Sjeverno i južno uz lađu nalaze se prostorije sa nepoznatom namjenom, a sjeverno uz apsidu nalazila se još jedna prostorija, slična đakonikonu. Unutar građevine otkrivene su 4 zidane grobne komore na svod, sa klinama na kojima su ležali kosturi, uz koje su nađeni okovi i klinovi kovčega, dijelovi obuće, kopča, stilusi i nož. Kasnoantičko doba, 5—6. st.
LIT.: *Đ. Basler* 1960, 59—72. Đ. Basler

12.22 CRKVINA, Otinovci, Kupres. Ruševine kasnoantičke crkve i grobnice. Ostaci trobrodne bazilike sa tri polukružne apside prema istoku. Zgrada je bila podignuta uz upotrebu rimskih nadgrobnika kao spolija. U predvorju i južnoj lađi konstatirane su presvođene grobne komore. Kasno antičko doba, 4—6. st.
LIT.: *C. Patsch* 1895 b, 285—292; *Đ. Basler* 1972, 108—109. Đ. Basler

12.23 CRKVINA, Ravno, Kupres. Srednjovjekovna crkva. Ruševina građevine pravougaone osnove, vjerojatno srednjovjekovna crkva.
LIT.: *Đ. Basler* 1953 a, 340. Đ. Basler

12.24 CRKVINA, Šipovo. Rimsko naselje i srednjovjekovna nekropola. Ostaci rimskog naselja vidljivi su u substrukcijama i brojnom građevinskom materijalu, kao i u fragmentu kamene ploče s motivima iz dionizijevog kulta. Šesnaest srednjovjekovnih grobova s krovom na dvije vode, čije su rake bile obložene pločama od muljike. Uništeno je. Nalazi: par mamuza. Rimsko doba, 1—4. st. i kasni srednji vijek.
LIT.: *C. Truhelka* 1892, 318—319; *D. Sergejevski* 1938, 60; *D. Sergejevski* 1952, 42—57; *I. Bojanovski* 1963 a, 167—170; *I. Bojanovski* 1967 b, 187—189. V. Paškvalin

12.25 CRKVINA, Volari, Šipovo. Kasnoantička crkva. Ruševina vjerojatno crkvene građevine izvedene od lomljenog kamena vezanog krečnim malterom uz primjesu tucane opeke. U zidove je bilo ugrađeno mnogo rimskih opeka i spolija, djelomično bogato ornamentiranog kamenja. Uz zgradu je nađen zidani grob sa tri skeleta. Kasnoantičko doba, 5—6. st.
Đ. Basler

12.26 CRKVINA, Vukovsko, Kupres. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 122. N. Miletić

12.27 CRKVINA POD GRADOM, Sokolac, Šipovo. Prethistorijska gradina. Na padinama ovog brijega nalaženi su fragmenti keramike. Mlađe željezno doba.
LIT.: *I. Bojanovski* 1972 a, 62. B. Marijan

12.28 CRKVINE, Bistrica, Gornji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 140 stećaka, postavljenih po humčicama, u obliku sanduka, orijentiranih Z—I i S—J; znatno oštećeni; jedan spomenik ukrašen vrpcom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 129. N. Miletić

12.29 CRKVIŠTE, Novo Selo, Donji Vakuf. Kasnoantička građevina. Ostaci građevine, vjerojatno crkve, s brojnim ulomcima opeka, tegula i imbreksa. Kasnoantičko doba.
LIT.: *C. Patsch* 1899, 238. Đ. Basler

12.30 CRLJENAC, Mušići, Kupres. Prethistorijska gradina. Na brežuljku iznad Ravanjskih vrata nalaze se ostaci suhozida koji zatvara prostor u obliku nepravilnog poligona. Površinski nalazi na padinama: brojni fragmenti keramike. Vjerovatno bronzano doba.
LIT.: *Đ. Basler* 1953 a, 337. Đ. Basler

12.31 CRLJENICE, Lubovo, Šipovo. Prethistorijska gradina. Keramički materijal prikupljen sa padina dominantnog brijega pripada kasno brončanom i starijem željeznom dobu (Ha B i Ha C). B. Marijan

12.32 CRNI LUG, Gornji Malovan, Kupres. Praistorijski tumulus. Smješten u južnom dijelu Kupreškog polja. Sastavljen je od zemlje. Vjerovatno rano bronzano doba.
LIT.: *A. Benac* 1986, 14. B. Govedarica

12.33 CRVENO GROBLJE, Botun, Kupres. Praistorijski tumulus i srednjovjekovna nekropola. Na tumulusu sačuvano 12 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih uglavnom Z—I; oštećeni. Rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 120. N. Miletić

12.34 ČADAROV GREB, Babići, Šipovo. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.35 ČARDAK, Vodica, Šipovo. Rimsko naselje. Nađeni fragmenti cigle, keramike i troske. Rimsko doba. I. Marijanović

12.36 ČIČKOVO GROBLJE, Gornji Vakuf. Rimsko naselje. Otkriveni ostaci temelja kuća, komadi cigle i novac. Rimsko doba, 1—3. v.
LIT.: *C. Patsch* 1897, 515; *E. Pašalić* 1960, 5. I. Čremošnik

12.37 ČOBANOVO GROBLJE, Osmanlije, Kupres. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku ploča, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 119. N. Miletić

12.38 DEBELJAČA, Rilić, Kupres. Srednjovjekovno groblje. Praistorijski tumuli. Oko 20 zemljanih tumula smješteno je na glavici uz istočni rub južnog dijela Kupreškog polja. Prečnici tumula se kreću od 10 do 20 m. Na nekima od njih nalaze se stećci. Vjerovatno rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Đ. Basler* 1953 a, 330; *A. Benac* 1986, 149. B. Govedarica

12.39 DELIJIN BRIJEG, Bešnjevo, Šipovo. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana samo dva stećka u obliku sanduka, orijentirana S—J. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.40 DIVIČANI 1, Divičani, Jajce. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku sanduka, orijentiran Z—I i ukrašen nišama. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 126. N. Miletić

12.41 DIVIČANI 2, Divičani, Jajce. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 9 stećaka u obliku sarkofaga, orijentiranih Z—I; oštećeni. Ukras nekoliko spomenika čine pravougaone i polukružne niše. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 126. N. Miletić

12.42 DIVOJAČKA STINA, Kalin, Bugojno. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 13 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; ukras nekoliko spomenika čine polumjesec i jabuka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 128. N. Miletić

12.43 DOBRLJEVO, Krčevine—Ivići, Šipovo. Rimska ciglana. Uz obilje fragmenata rimske opeke i crijepa otkriveni i ostaci ciglane sa rovom za paljenje širine od 0,55 m, od kojeg se odvajaju dva uzdužna rova, koja su bila puna složenih tegula, među kojima i primjerak sa kurzivnim zapisom. Rimsko doba, 3—4. st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1967 b, 189. V. Paškvalin

12.44 DOKANOVA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres. Praistorijski tumulus i srednjovjekovni grobovi. Smješten je u centralnom dijelu Kupreškog polja (dimenzije: prečnik 35 m, visina 4 m), a sačinjen je od blokova busenja. Otkriveni su drveni bodeži i drugi elementi »ksilo kulture«. Nisu nađeni nikakvi sigurni tragovi sahranjivanja, te je ovaj tumulus vjerovatno imao neku drugu funkciju iz domena duhovne kulture. U tumulus su naknadno ukopani srednjovjekovni grobovi. Rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *A. Benac* 1986, 14. B. Govedarica

12.45 DOLAC, Vrse, Gornji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana dva stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 130. N. Miletić

12.46 DONJA GLAVICA, Donji Malovan, Kupres. Praistorijski tumulus i srednjovjekovna nekropola. Na samom tumulu leži grupa od 30 stećaka u obliku ploča, orijentiranih uglavnom Z—I; oštećeni. Jedan spomenik ukrašen motivom krsta, polumjeseca i kružnice. Vjerovatno rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 121. N. Miletić

12.47 DONJA MAŠETA, Mušići, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 19 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih SZ—JI; jedan spomenik ukrašen motivom rozete i vijenca. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 122—123. N. Miletić

12.48 DONJI MUJDŽIĆI 1, Donji Mujdžići, Šipovo. Kasnoantička nekropola. Nalazi se oko 100 m sjeverno od Crkvine, uz jedan manji brežuljak. Nađeno je pet grobova, a među njima i dva sarkofaga. Tom prilikom nađen je i ulomak natpisa (*. . . Maximino carissimo quem posuit in p*(ace?) *vix*(it) *VIncentia)* koji nosi sve karakteristike kršćanskog natpisa. Kasnoantičko doba 4—6. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1938, 57—60; *D. Sergejevski* 1938 a, 103. V. Paškvalin

12.49 DONJI MUJDŽIĆI 2, Donji Mujdžići, Šipovo. Srednjovjekovna granarija i groblje. Na obronku brežuljka otkriveno 9 jama za žito u obliku amfora visokih oko 2,45 m, širine trbuha 1,60 m i promjera grla 0,35 m. Jame su bile poklopljene kamenim pločama, no prazne. Iznad granarija otkriveno i nekoliko grobova; nalaz: naušnica sa 3 jagode. Srednji vijek, 5—6. st. i 12—13. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1938, 59—60. Đ. Basler

12.50 DONJI MUJDŽIĆI 3, Donji Mujdžići, Šipovo. Pojedinačni srednjovjekovni nalaz. Brončano raspeće (Corpus Christi) pronađeno uz rijeku Janj. Rađeno u romaničkom stilu. Srednji vijek, 12. st.
LIT.: *Đ. Mazalić* 1936, 70—72. T. Glavaš

12.51 DRAGANI, Donja Ričica, Gornji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 8 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 129. N. Miletić

12.52 DUGI DOL, Rilić, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 4 stećka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih SZ—JI i S—J i grobovi oivičeni vijencem nepravilnog kamenja, orijentirani JZ—SI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1954, 102—103; *Š. Bešlagić* 1971, 122. N. Miletić

12.53 DVORIŠTA, Zvirnjača, Kupres. Praistorijski tumulusi i srednjovjekovna nekropola. Na nekoliko tumulusa i na prostoru između njih, grupisano je, u više skupina 35 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih uglavnom Z—I; nekoliko spomenika ukrašeno motivom krsta, rozete, polumjeseca, vijenca, stiliziranog ljiljana, arkada, bordurama i figuralnim predstavama i scenama. Vjerovatno rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 125. N. Miletić

12.54 ĐERZELEZOV MAŠET, Kupres. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku sarkofaga, ukrašen predstavom konja. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 120. N. Miletić

12.55 GAJ, Gornji Mujdžići—Orahovica, Šipovo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana oko 23 stećka u obliku ploče i sanduka, orijentirana Z—I. U drugoj grupi sačuvano je 6 stećaka u obliku sanduka, uz novije grobove. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 116. N. Miletić

12.56 GAJ, Voljice, Gornji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 20 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 131. N. Miletić

12.57 GAJ, Ždrimci—Žuljevići, Gornji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 130. N. Miletić

12.58 GAJEVINE, Brda, Kupres. Praistorijski tumuli. Grupa od 4 zemljana tumula, smještena na blagoj padini uz istočni rub Kupreškog polja. Sistematsko iskopavanje izveli A. Benac i B. Govedarica 1982. Grobovi nisu otkriveni. Nađen je relativno veliki broj fragmenata keramike ranog bronzanog doba.
LIT.: *A. Benac* 1986, 14, 49—51. B. Govedarica

12.59 GAJIĆ, Babići, Šipovo. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.60 GLAVICA, Blagaj, Kupres. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 8 stećaka u obliku ploča, orijentiranih SZ—JI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 117. N. Miletić

12.61 GLAVICA (Gorica), Bugojno—Sultanovići. Praistorijska gradina i srednjovjekovno groblje. Probno kopanje izvedeno 1949. (D. Sergejevski i I. Čremošnik). U slojeve prvobitnog gradinskog omanjeg naselja, s ostacima keramike i bronzanog nakita, ukopani su srednjovjekovni grobovi, možda oko nekadašnje crkve, različito orijentirani, na dubini 1,20—1,80 m. Nekoliko grobova sadržavalo je drvene zaštitne okvire. U jednom od ranije oštećenih gro-

bova nađena je garnitura bronzanih i pozlaćenih mamuza, koje tipološki pripadaju domaćim produktima dalmatinskih radionica rađenim po uzoru na franačke tipove. Željezno doba i rani srednji vijek, 9—10. v.
LIT.: *I. Čremošnik* 1951, 311—321. N. Miletić

12.62 GLAVICA, Čifluk, Šipovo. Prethistorijska gradina. Na dominantnom visu djelomično sačuvani ostaci utvrđenja u suhozidu. Na padinama otkriven veliki broj keramičkih ulomaka. Kasno brončano i starije željezno doba (Ha A, Ha B, Ha C).
B. Marijan

12.63 GLAVICA, Krupa, Gornji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Uz izvor Kruščice sačuvana 4 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 128—130. N. Miletić

12.64 GLAVICA, Novo Selo, Kupres. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku sarkofaga, orijentiran S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 117. N. Miletić

12.65 GLAVICA—KAMEN, Paloč, Gornji Vakuf. Praistorijski tumulus i srednjovjekovno groblje. Na tumulusu smještena nekropola sa 10 stećaka u obliku ploča i sanduka, različito orijentiranih. Vjerovatno bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 130. N. Miletić

12.66 GLAVICA POKRAJ JEZERA, Rastičevo, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Pored pravoslavnog groblja sačuvano 12 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih SZ—JI; oštećeni. Ukrašena dva spomenika motivom krsta, arhitekture, polumjeseca, ljiljana, rozete i predstavom konja. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 119. N. Miletić

12.67 GLAVICE, Lubovo, Šipovo. Praistorijska gradina. Na dominantnom položaju ostaci fortifikacije — limitni tumulus i površinski nalazi keramike. Bronzano ili željezno doba.
B. Marijan

12.68 GORICA, Stupna, Šipovo. Pojedinačni rimski nalaz. Brončana fibula tipa koljenaste fibule. Rimsko doba 1—4. st.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 482. I. Marijanović

12.69 GORNJA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres. Praistorijski tumulus i srednjovjekovno groblje. Na praistorijskom tumulusu sačuvano 6 stećaka u obliku ploča i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J; ukras sarkofaga čine tordirana vrpca, polumjesec, ljiljan i figuralna scena. Rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 121. N. Miletić

12.70 GORNJA MAŠETA, Mušići, Kupres. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 4 stećka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih SZ—JI; jedan spomenik ukrašen motivom krsta i vijenca. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 122. N. Miletić

12.71 GORNJE VUKOVSKO, Gornje Vukovsko, Kupres. Ostava srednjovjekovnog novca. Nalaz sadrži 108 srebrnih dubrovačkih groša. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1905 b, 491. G. Kraljević

12.72 GORNJI MALOVAN 1, Gornji Malovan, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Uz katoličko groblje sačuvano je 12 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih SZ—JI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 121. N. Miletić

12.73 GORNJA MALOVAN 2, Gornji Malovan, Kupres. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 9 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J; oštećeni. Ukras rozeta i pijetao. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 121. N. Miletić

12.74 GORNJI MAŠETI, Otinovci, Kupres. Praistorijski tumulus i srednjovjekovna nekropola. Na tumulusu sačuvano 15 stećaka u obliku ploča, ostali uništeni. Rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 120. N. Miletić

12.75 GORNJI VAKUF 1, Gornji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Otkriveno 10 stećaka u obliku ploča i sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 130. N. Miletić

12.76 GORNJI VAKUF 2, Gornji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. U blizini katoličkog groblja sačuvano 10 stećaka u obliku ploča i sanduka, različito orijentiranih. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 130. N. Miletić

12.77 GORNJI VAKUF 3, Gornji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. U katoličkom groblju sačuvano je 11 stećaka u obliku ploča i sanduka, različite orijentacije. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 130. N. Miletić

12.78 GRABEŽ (Kik), Donji Mujdžići, Šipovo. Prethistorijska gradina. Na padinama otkriveni ulomci keramike i troske. Vjerojatno kasno brončano i starije željezno doba.
B. Marijan

12.79 GRAČANICA, Gračanica, Bugojno. Rimsko naselje. Na omanjem uzvišenju otkriveni ostaci zgrada i ulomci rimske opeke. Rimsko doba.
V. Paškvalin

12.80 GRADINA, Babići, Šipovo. Prethistorijska gradina. Smještena na dominantnom položaju, a s najpristupačnije strane utvrđena nasipom. Površinski nalazi: ulomci keramike. Kasno brončano i starije željezno doba.
B. Marijan

12.81 GRADINA, Boljkovac, Gornji Vakuf. Praistorijska gradina. Naselje čine tri manja platoa. Na istočnom platou nalazi se manja gomila. Tragovi odbrambenog zida i nasipa uočavaju se na sjeverozapadnom dijelu gradine. Bronzano ili željezno doba.
B. Marijanović

12.82 GRADINA, Brdo—Đukići, Šipovo. Praistorijska gradina. Smještena na izduženoj kosi brda. Prema sjeveru štićena je strmom padinom, a s južne strane dubokim vrtačama. Na istočnom rubu je bedem, dug cca 70 m, visok do 7 m, a na zapadnom je prilaz platou (dugom cca 200 m), branjen limitnim tumulom i usjekom. Po nalazima troske mogla bi se datirati u željezno doba.
B. Čović

12.83 GRADINA, Glogovac, Šipovo. Prethistorijska gradina i kasnoantička utvrda. Na stijeni iznad potoka Glogovca, na kojoj su se nalazili ostaci manje zgrade, vjerojatno stražarnice, i sa koje potiču brojni fragmenti keramike, pronađeno je nekoliko metalnih predmeta i novac (tri zlatne narukvice, zlatni prsten, željezno koplje, ključ, pločica s natpisom i 17 zlatnika). Sačuvan samo prsten s natpisom i tri zlatnika. (Honorius, 395—423. i Valentinianus III, 425—455). Bronzano i željezno doba i kasnoantičko doba, 4—5. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1932, 27. I. Marijanović

12.84 GRADINA, Koš, Donji Vakuf. Praistorijska gradina, rimska utvrda i pogoni za preradu željeza.

Smješteni na hrbatu jedne lingule, uz desnu obalu Vrbasa. S pristupačne, jugoistočne strane, plato gradine odvojen je od brda dubokim usjekom, iza kojeg se, kao jedini očuvani objekat praistorijske fortifikacije, diže limitni tumulus, osnove cca 25 m, visine cca 5 m. Duž ivica platoa očuvani su dijelovi zidova rimske fortifikacije, kao i dijelovi drugih građevina iz istog perioda. Neposredno ispod gradine su konstatovani ostaci pogona za preradu željeza. Željezno i rimsko doba.
LIT.: *C. Patsch* 1899, 238; *E. Pašalić* 1953, 346. B. Čović

12.85 **GRADINA (Mijatovića gradina)**, Kozila, Šipovo. Prethistorijska gradina. Plato elipsoidnog oblika prati suhozidni nasip širine 5 m i visine 3 m, dok je na istočnoj strani naseobinski kompleks usjekom odvojen od terase brijega. Površinski nalazi: fragmenti keramike. Kasno brončano i starije željezno doba (Ha B i Ha C). B. Marijan

12.86 **GRADINA**, Krupa, Gornji Vakuf. Prethistorijska gradina. Naseobinski plato (cca 80×30 m) strmo se spušta na tri strane, izuzev jugoistočne, koju brani kameni bedem u obliku potkovice. Površinski nalazi: ulomci keramike. Starije željezno doba.
B. Marijan

12.87 **GRADINA**, Lubovo, Šipovo. Prethistorijska gradina i kasnoantički refugij. Naseobinski plato strmo se ruši na tri strane dok se na četvrtoj, sjevernoj, nalazio obrambeni nasip. Unutar ovog prostora ugrađene su i druge obrambene konstrukcije kao što su obrambeni tumulus na istočnoj strani te manja utvrda na vrhu glavice. Površinski nalazi: ulomci keramike. Željezno doba i kasnoantičko doba.
LIT.: *I. Bojanovski* 1964 c, 119. B. Marijan

12.88 **GRADINA**, Majevac, Šipovo. Prethistorijska gradina. Naseobinski prostor branjen je s tri strane nasipom, a sjeveroistočna strana strmo se ruši prema dolini Plive. Na samom vrhu se nalazi veliki kameni nasip, a na zapadnoj strani limitni tumulus. Bronzano ili željezno doba. B. Marijan

12.89 **GRADINA**, Podmilačje, Jajce. Rimsko utvrđenje. Nad Komotinskom rijekom zapažaju se ostaci zidova, vjerovatno utvrđenja. Rimsko doba.
I. Čremošnik

12.90 **GRADINA**, Pribeljci, Šipovo. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje smješteno na strmoj gromadi iznad desne obale Vaganca. Bronzano ili željezno doba. B. Marijan

12.91 **GRADINA (Gradac)**, Ravno, Kupres. Prethistorijska gradina i kasnoantički refugij. Na istaknutom zaravanku iznad Ravanjskih vrata nalaze se još dobro sačuvani ostaci suhozida oštećenog prilikom podizanja kasnijeg refugija smještenog u neposrednoj blizini. Kulturni slojevi su gotovo potpuno izaprani. Ostaci zidova od kamena vezanog krečnim malterom zatvaraju s dvije pristupne strane prostor trokutnog oblika (dužine oko 100 m), dok je treća već po prirodi terena nepristupačna. Bronzano ili željezno doba i kasnoantičko doba.
LIT.: *Đ. Basler* 1953 a, 337—338; *Đ. Basler* 1954 a, 90—93.
Đ. Basler

12.92 **GRADINA**, Sokolac, Šipovo. Prethistorijska gradina. Plato utvrđenog naselja jednim dijelom pada strmo u kanjon Sokošnice, dok je na drugim stranama branjen nasipom dugim cca 40 m, širokim 10—12 m, a visokim oko 4 m. Površinski nalazi: ulomci keramike. Kasno brončano i starije željezno doba (Ha B i Ha C). B. Marijan

12.93 **GRADINA**, Šipovo. Prethistorijska gradina i kasnoantičko utvrđenje. Slabo sačuvani tragovi odbrambene arhitekture gradinskog prostora. Nalazi: ulomci keramike. Željezno doba i kasnoantičko doba.
LIT.: *E. Pašalić* 1960, 22. B. Marijan

12.94 **GRADINA**, Vileši, Bugojno. Kasnoantičko utvrđenje. Iznad Vileškog potoka uzdiže se manji greben na kojem su vidljivi ostaci arhitekture vjerojatno kasnoantičkog utvrđenja. Kosnoantičko doba.
V. Paškvalin

12.95 **GRČKO GROBLJE**, Orahovljani, Donji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, djelomično dislocirani; jedan spomenik ukrašen motivom ruke, mača i polumjeseca. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 127. N. Miletić

12.96 **GREBINE**, Vrse, Gornji Vakuf. Kasnoantičko naselje s rudarsko-metalurškim pogonom. Probno iskopavanje obavio 1963. I. Bojanovski. U jednoj od gomila otkriveni ostaci zgrade zidane ciglom i pokrivene crijepom, mnoštvo troske, kao i glava muške statue. Na sjevernoj padini Grebina (**Rupe**) pronađeno je 10 starih rudarskih jama punih troske koje ima i na susjednim njivama. Kasnoantičko doba 3—4. st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1963, 122; *I. Bojanovski* 1967 b, 191.
I. Marijanović

12.97 **GROMILA**, Krčevine, Šipovo. Prethistorijska gradina. Na dominantnom položaju ostaci suhozida u obliku gomile urušenog kamena, a po padinama ulomci keramike. Vjerovatno željezno doba.
B. Marijan

12.98 **GROMILE**, Brđani—Markovići, Šipovo. Rimsko naselje. Ostaci građevinskog materijala, željezni predmeti i fragmenti keramike. Rimsko doba.
I. Marijanović

12.99 **GROMILE**, Duljci, Šipovo. Rimsko naselje. Ostaci cigle i troske, kao i gomile lomljenog kamena. Pod jednom od njih vidi se temeljni zid zidan malterom. Rimsko doba. I. Marijanović

12.100 **GROMILE**, Jusići—Bijelići, Šipovo. Rimsko naselje. U 3 gomile s ruševinama nalazi se građevinski materijal, osobito opeka i crijep, kao i mnoštvo troske. Rimsko doba. I. Bojanovski

12.101 **GROMILE**, Šipovo. Prethistorijsko naselje i rimsko utvrđenje. Na prostoru od oko 2 hektara nailazi se na substrukcije rimskih zgrada, arhitekturne fragmente, reljefe, natpise, tragove hipokausta, fragmente keramike i novac cara Konstantina (306—337), dok se ispod njih nalazi i prethistorijski sloj, keramika tipa terra sigillata i novac 4. vijeka, a nešto sjevernije kamena statua muškarca sa životinjom. Dimenzije kompleksa odgovaraju dimenzijama antičkih auxiliarnih kastruma ili utvrđene vile. Kasno bronzano doba i rimsko doba.
LIT.: *C. Truhelka* 1892, 318; *C. Patsch* 1911, 184; *D. Sergejevski* 1926, 157; *D. Sergejevski* 1930, 157; *D. Sergejevski* 1952, 41— 57; *I. Bojanovski* 1964, 196; *I. Bojanovski* 1967 b, 187. I. Čremošnik

12.102 **GROMILE**, Vesela, Bugojno. Rimsko naselje i tragovi rudarstva. Na prostoru uz lijevu obalu Veseočice nailazi se na fragmente rimske cigle i obilje troske, kao i na ostatke zida građenog malterom. Rimsko doba.
LIT.: *C. Patsch* 1897, 514; *C. Patsch* 1899, 239; *E. Pašalić* 1953, 346. I. Marijanović

12.103 **GRUDINE (Crkvina)**, Bugojno—Čipuljić. Praistorijsko, rimsko i kasnoantičko naselje, crkva i gro-

bnice, srednjovjekovna crkva i nekropola. Lokalitet se nalazi uz riječicu Poričnicu ispod gradine Pod. Manja sondažna istraživanja obavio J. Petrović 1957. i 1958, a sistematska istraživanja V. Paškvalin i N. Miletić, od 1959. do 1981.

U najdubljem sloju otkriveni su ostaci naselja željeznog doba — podgrađe gradine Pod.

Sistematska istraživanja otkrila su substrukcije rimskih zgrada a na jednoj od njih substrukcije cemeterijalne starokršćanske crkve, fragmente arhitektonske skulpture, kao i zidane grobnice u narteksu crkve i izvan nje. Uz baziliku, s njezine sjeverne strane, iskopan je objekat tipa tetrakonha, vjerojatno baptisterij ili mauzolej. Unutar narteksa i izvan crkve zastupljen je tip grobnice s pločama, u obliku krova na dvije vode i na svod. Na osnovu opeke s natpisom Bistues ovdje se locira municipij Bistues. Prethodni nalazi: zemljana lampica s oznakom C. Dessi, fragmenti keramičkih posuda i zlatna naušnica, kamena urna, dvije staklene posudice, srebrni privjesak križ i bronzani novac cara Hadrijana (117—138), kao i dvije manje are, od kojih je jedna posvećena nimfama, a druga anepigrafska; otkrivena je i opeka s natpisom BISTVES.

Uz ruševine starokršćanske crkve otkrivena je i srednjovjekovna crkva, orijentirana I—Z i prostrana nekropola, koja obuhvata oko 770 otkrivenih grobova, uz određeni broj grobova koji su uništeni rječnim tokovima ili prekopavanjem. Dubina i orijentacija grobova je veoma različita, ovisno od objekta i ostataka uz koje su ukopani, mada je primjetna težnja ka nizanju na redove, naročito u sektorima van ruševina. Osim polaganja u prostu zemlju, konstatirani su i kameni okviri u vidu vijenca od nepravilnog kamena ili ploča, zatim zaštita u vidu drvenih ploča, kao i upotreba zatečenih rimskih kamenih kovčega, kasnoantičkih presvođenih grobnica, a također i postavljanje stećaka nad pojedinim grobovima. Sačuvano je oko 10 stećaka, različito orijentiranih, u obliku sanduka i ploča. Bogati nalazi iz grobova, uglavnom oružja i mamuza, a naročito nakita (naušnica i prstenja), odaju pripadnost u najvećoj mjeri dalmatinsko-hrvatskoj grupi, uz povremene nalaze bjelobrdske i ketlaške grupe. Srednji vijek 9/10—15. st.

LIT.: *C. Patsch* 1895, 586; *C. Patsch* 1907, 470; *J. Petrović* 1958, 267; *P. Anđelić* 1959 a, 163—165; *J. Petrović* 1961, 229—234; *V. Paškvalin* 1968 a, 159; *V. Paškvalin* 1970, 131; *V. Paškvalin* 1970 b, 672; *B. Čović* 1975 a, 127—129; *N. Miletić* 1984, 416. V. Paškvalin—N. Miletić

12.104 GUMNO, Oborci, Donji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana oko 33 stećka u obliku sanduka, orijentirana uglavnom Z—I; oštećeni i djelomično dislocirani. Kasni srednji vijek.

LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 127. N. Miletić

12.105 HANOVI, Babin Do (Borje), Šipovo. Rimsko naselje. Ostaci substrukcija zgrada, obilje rimske cigle, crijepa i troske vidljivi na širokom prostoru. Rimsko doba. I. Marijanović

12.106 HARMANI, Jajce. Rimski hram. Nalazio se na zaravanku iznad Katine. Probno iskopavanje izveo Z. Žeravica 1981. Otkriveni temelji (širine 15 m) i arhitektonski elementi (fragment vijenca, arhitrav sa 3 facije, pilastar, kapitel sa cvjetnim motivom), uz rimski građevinski materijal i fragmente keramike. Prethodno nađena i ara posvećena Jupiteru s posvetnom specifikacijom IOM DEPULSORI. Rimsko doba, 2—3. st. I. Bojanovski

12.107 HRASTIĆ, Močioci, Šipovo. Srednjovjekovni spomenik (granični kamen?). Na omanjem uzvišenju postavljen je spomenik u obliku stupa-stele, ukrašen motivom polumjeseca i zvijezde. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.108 HRID, Podosoje, Šipovo. Prethistorijska gradina i srednjovjekovna nekropola. Naseobinski plato smješten na lijevoj obali Janja, s vidljivim ostacima urušenih suhozidina ili manjeg kamenog utvrđenja. Izgleda da je naseobinski prostor branjen nasipom i palisadama. Na gradini sačuvano 6 stećaka u obliku ploča, orijentiranih Z—I. Kasno brončano i starije željezno doba (Ha B i Ha C) i kasni srednji vijek.

LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 116. B. Marijan—N. Miletić

12.109 IGRALIŠTE, Bešnjevo, Šipovo. Ostaci rimske građevine. Na omanjem brežuljku otkriveni ostaci rimske substrukcije (zid zidan u malteru, širine 0,70 m). Nalazi: obilje fragmenata rimske cigle i crijepa. Rimsko doba, 2—4. st. V. Paškvali

12.110 JAJCE, Jajce. Prethistorijsko naselje, rimsko i kasnoantičko naselje, srednjovjekovni grad. U predjelu varošice, na dubini od cca 10 m, otkriveni tragovi eneolitskog naselja (sačuvan sloj debljine 0,30—0,40 m). U svim dubljim iskopima na području starog dijela grada nailazi se na keramički materijal koji dobrim dijelom potječe iz brončanog doba.

Na istom prostoru konstatirano je nekoliko nalaza iz rimskog doba, uglavnom spolija, ulomak vijenca s prikazom bukranija, uzidan u istočni vanjski zid tvrđave, i kapitel pilastra nađen u mahali Zagrad.

Među značajnije nalaze ubraja se hram boga Mitre u obliku manje pećine u kojoj je, u živoj stijeni, prikazana scena tauroktonije. Ovdje je nađeno i šest anepigrafskih ara, skulptura kautopatesa, tri svjetiljke, od kojih jedna bronzana, te bronzana fibula i novac, najvećim dijelom iz dinastije Konstantina (306—340), a samo nekoliko iz 2. i 3. st. (Traianus 98—117, Antoninus Pius 138—161, Septimius Geta 211—212, Philippus Augustus 244—249). Rimsko doba od 1. do 4. st.

Manja kasnoantička nekropola otkrivena je uz Volujački put kod **Papaz kapije.** Zaštitno iskopavanje izveo V. Paškvalin 1959. Zidani grobovi pokazuju više varijanata s ravnom pločom, s pločama složenim na dvije vode i u vidu presvođene grobnice. Nalazi: staklena posudica, bronzana fibula s lukovim glavicama, bronzane narukvice, bronzano dugme i željezni čavao, datirani u 4. st. Nalazi iz grobnice na svod nisu poznati. Tragovi iz rimskog i kasnoantičkog naselja otkriveni su i zapadno od gradskih zidina, u predjelu **Bare.**

Srednjovjekovni grad—tvrđava morao je biti podignut još krajem 13. ili početkom 14. st. iako o tome nema pouzdanih podataka. Najkasnije u 15 st. zidinama je obuhvaćeno i podgrađe, pa se taj osnovni izgled grada, uprkos kasnijih popravki i dogradnji sačuvao sve do danas. Relativno rano podgrađe se razvilo u značajan trgovački i kulturni centar. Zna se da su u Jajcu postojale dvije crkve i franjevački samostan. Umjetnička obrada ovih crkava bila je na zavidnoj visini, a klesarska djelatnost u Jajcu bila je dugotrajna i intenzivna. Tako se u kamenoj plastici raspoznaju sve osnovne faze zapadnoevropske umjetnosti toga doba, kao što su: kasna romanika, razvijena i kasna gotika i renesansa. Do danas su sačuvani samo pojedini dijelovi franjevačke crkve, koja je bila pretvorena u džamiju i tzv. toranj sv. Luke.

Izuzetan politički i kulturni značaj Jajce je dobilo u vrijeme vojvode Hrvoja Vukčića Hrvatinića, krajem 14. st. i početkom 15. st. U vrijeme posljed-

nje dvojice bosanskih kraljeva Jajce postaje njihovo stalno sjedište. U gradu je tada podignut i kraljev dvor, a Kotromanića grb iznad kapije sačuvan je do danas. U vrijeme jajačke banovine (1464—1528) ovaj grad je najisturenije strateško uporište u silovitom sudaru između kršćanske Evrope i Turaka.

Podzemna crkva ili kripta (katakombe), izdubljena u živoj stijeni, nalazi se unutar gradskih zidina, u predjelu određenom za sakralne objekte, blizu crkve sv. Luke, franjevačkog samostana i groblja. Smatra se da ju je dao isklesati vojvoda Hrvoje Vukčić Hrvatinić sebi za grobnicu, početkom 15. st.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1892 b, 57; *Ć. Truhelka* 1904, 75; *V. Ćurčić* 1907 a, 206; *D. Sergejevski* 1937, 11—18; *D. Sergejevski* 1938, 61—63; *Đ. Mazalić* 1952, 59—100; *Đ. Basler* 1964 a, 41—45; *V. Paškvalin* 1970 a, 29—36; *B. Čović* 1971, 315, 324.
B. Marijanović—V. Paškvalin—P. Anđelić

12.111 **JANJ**, Janj, Šipovo. Rimski novac. Dva rimska zlatnika iz 4. v. G. Kraljević

12.112 **JASEN**, Donji Bešpelj, Jajce. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 125. N. Miletić

12.113 **JASIKE**, Stupna, Šipovo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 9 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.114 **JELJAN**, Vukovsko, Kupres. Prethistorijsko naselje, tumuli i srednjovjekovno groblje. Na maloj uzvisini usred Vukovskog polja nalazi se skupina od oko 100 niskih kamenih tumula, promjera oko 3—5 m. U blizini tumula naziru se tragovi naselja otvorenog tipa; površinski nalazi: fragmenti keramike i komadi troske.

Na jednom od tumula sačuvano 6 stećaka u obliku ploča, sanduka i krsta, orijentiranih SZ—JI; ukrašen je samo krst motivom krsta, štita i balte, tordiranom vrpcom, sabljom i ljudskom figurom. U neposrednoj blizini sačuvani su grobovi oivičeni vijencem nepravilnog kamenja. Prethistorija i kasni srednji vijek.
LIT.: *Đ. Basler* 1953 a, 338; *Š. Bešlagić* 1954, 38—40, Sl. 22, 23; *Š. Bešlagić* 1971, 122, Sl. 9. Đ. Basler—N. Miletić

12.115 **JEZERO**, Jezero, Jajce. Srednjovjekovni grad. Omanja utvrda na obali Plivskog jezera imala je trgovačko podgrađe sa franjevačkim samostanom i crkvom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *M. Vego* 1957 a, 52. P. Anđelić

12.116 **KALKANOVA GRADINA**, Dragnić—Podovi, Šipovo. Prethistorijska gradina. Gradinski prostor branjen je sa pristupačnih strana nasipom. Površinski nalazi: fragmenti keramike. Bronzano ili željezno doba. B. Marijan

12.117 **KAMENICA**, Vinac, Jajce. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvan 31 stećak u obliku ploča i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 126. N. Miletić

12.118 **KAMENICA**, Ždrimci—Čauševići, Gornji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 65 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 130. N. Miletić

12.119 **KASTEL**, Harambašići, Bugojno. Srednjovjekovni grad. Slabo očuvani ostaci ovoga grada smješteni na planinskom prevoju sastoje se od ruševina jedne kule, kontura perimetralnih zidova i širokog opkopa. U pisanim izvorima ovaj grad se spominje — iako rijetko — tek u tursko doba. Kasni srednji vijek.
LIT.: *M. Mandić* 1926, 40. P. Anđelić

12.120 **KATICA**, Bistrica, Jajce. Srednjovjekovna nekropola. Istraživanje grobova i zaštitu stećaka obavio 1984. S. Pudarić. Sačuvana 34 stećka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih JZ—SI; ukras čine pravougaone niše i motiv polumjeseca. Prilikom iskopavanja otkriveno je 9 grobova, od toga 7 pod stećcima. Pokojnici su položeni u prostu zemlju, osim dvojnog groba u kamenom sarkofagu. Dvojni grob otkriven je i pod jednim stećkom. Grobovi su orijentirani JZ—SI. Dubina grobova i položaj ruku je različit. Bez priloga. Kasni srednji vijek, kraj 15. početak 16. v. S. Pudarić

12.121 **KATIĆA BAŠČA**, Donji Vakuf. Praistorijska nekropola. Slučajno otkriveno i uništeno više ravnih grobova sa skeletima. Očuvan bronzani torkves i svitak od bronzane žice. Kasno bronzano doba (Ha B, 10—9. v. st. e.).
LIT.: *B. Čović* 1983 f, 434, 439. B. Čović

12.122 **KATUNIŠTE**, Šipovo. Praistorijski tumulus. Uz put Bešnjevo—Staro Šipovo nalazi se tumulus promjera osnove 30 m i visine 3 m. Vjerovatno bronzano doba. B. Marijan

12.123 **KIĆELOVO BRDO**, Babin Do, Šipovo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 13 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 116. N. Miletić

12.124 **KLIMENTA**, Donji Vakuf. Praistorijski grob. Slučajno otkriven. Uz skelet nađen kratki bronzani mač tipa Veliki Mošunj i, navodno, bronzana narukvica. Kraj kasnog bronzanog doba (Ha B—2/3, 9. ili 8. v. st. e.).
LIT.: *B. Čović* 1983 f, 434, 439. B. Čović

12.125 **KOBAŠI**, Vražić, Šipovo. Prethistorijska gradina. Na padinama Borovice, iznad lijeve obale Plive, smješteno prethistorijsko utvrđeno naselje. Površinski nalazi: fragmenti keramike. Kasno brončano i starije željezno doba (Ha B i Ha C). B. Marijan

12.126 **KOMAREVAC**, Vrse, Gornji Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku visokog sanduka, orijentiran S—J; oštećen; ukrašen tordiranom trakom i figuralnim scenama. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 130. N. Miletić

12.127 **KOMOTIN**, Smionica, Jajce. Srednjovjekovni grad. Pripadao je župi Luci, a u pisanim vrelima spominje se kao posjed Radivoja Kotromanića. Kasni srednji vijek, 15. v.
LIT.: *L Thallóczy* 1916, 230—231; *M. Vego* 1957 a, 57—58.
P. Anđelić

12.128 **KONOPI**, Mušići, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 35 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih SZ—JI; ukras nekoliko spomenika čine rozete, krstovi i polumjesec, bordure, štit s mačem, ruka s mačem i figuralne predstave. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 124. N. Miletić

12.129 **KORDIĆI**, Kordići, Bugojno. Srednjovjekovna nekropola. Na glavici uz katoličko groblje sačuvano 29 utonulih stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.130 **KRATELJ**, Alibegovići, Bugojno. Srednjovjekovno groblje. Nekoliko slučajno otkrivenih grobo-

va, različito orijentiranih, na dubini oko 0,60—0,90 m; u jednom grobu otkriven je dio drvene ploče; nalazi: dubrovački dinar 14—15. v. Kasni srednji vijek.
N. Miletić

12.131 KRČANA, Babići, Šipovo. Prethistorijska gradina. Naseobinski kompleks branjen je s tri pristupačne strane nasipom (širina 8 m) i jarkom (širina 5 m), dok se zapadna strana strmo ruši u kanjon Vaganca. Obrambeni tumulusi smješteni su na sjevernoj i južnoj strani. Starije željezno doba (Ha C).
B. Marijan

12.132 KRST, Bešnjevo, Šipovo. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje smješteno na dominantnom brežuljku. Sa pristupačne sjeverne strane jasno se uočava obrambeni usjek (jarak). Površinski nalazi: fragmenti keramike. Kasni laten (C i D), 3. st. st. e. — 2. st.
B. Marijan

12.133 KRST, Oborci, Donji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 127.
N. Miletić

12.134 KRŠA, Ravno, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 26 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I i S—J; ukras nekoliko spomenika čine bordure, rozete, vegetabilni motivi, ruka, predstava košute i figuralna scena. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 124—125.
N. Miletić

12.135 KRUPA, Krupa, Gornji Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 129—130.
N. Miletić

12.136 KUĆERINE, Vesela—Seona, Bugojno. Srednjovjekovna nekropola. U blizini utvrđenog grada Vesela straža sačuvano je 18 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 128.
N. Miletić

12.137 KUĆIŠTA, Šipovo. Rimski hram. Ostaci zgrade, oštećenih temelja, u kojoj su nađeni kameni fragmenti, dva žrtvenika i dio kalendara. Zgrada je vjerovatno pripadala hramu. Rimsko doba.
LIT.: *C. Patsch* 1911, 183.
I. Čremošnik

12.138 KUKAVICE, Kukavice, Kupres. Praistorijski zemljani tumulus, smješten u jugoistočnom dijelu Kupreškog polja. Vjerovatno rano bronzano doba.
LIT.: *A. Benac* 1986, 14.
B. Govedarica

12.139 KUPRES, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Uz katoličko groblje sačuvano je 17 stećaka u obliku ploča i sanduka, različito orijentiranih. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 119—120.
N. Miletić

12.140 KUPREŠANI, Kuprešani, Jajce. Rimski spomenik. Ostatak natpisa u polju uokvirenom astragalima. Sačuvana je samo riječ FELICIT... Rimsko doba.
LIT.: *D. Sergejevski* 1951 a, 305.
I. Marijanović

12.141 KUŽNO GROBLJE, Dobrošin, Gornji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 26 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 131.
N. Miletić

12.142 LEDINE—DONJA MAŠETA, Otinovci, Kupres. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana samo tri stećka u obliku ploča, orijentiranih SZ—JI; veliki broj uništen. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 120.
N. Miletić

12.143 LEKICA GLAVICA, Sarići. Šipovo. Prethistorijska gradina. Naseobinski plato (45×25 m), na desnoj obali Plive, branjen je bedemom, djelomično sačuvanim. Na samom prostoru uočeni su ostaci urušenih i masivnih građevina u suhozidu. Starije željezno doba.
B. Marijan

12.144 LOZIĆA ŠIKARA, Rosulje—Močarnica, Bugojno. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J; ukras jednog sarkofaga čine polumjesec, rozeta i kružnica. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 127—128.
N. Miletić

12.145 LUČICA, Čifluk, Šipovo. Rimsko naselje. Tragovi naselja s metalurgijskom djelatnošću nalaze se uz desnu obalu Janje. Nalazi: željezna troska i ostaci zidova, sedre i opeke. Rimsko doba, 3—4. st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1964 c, 116.
V. Paškvalin

12.146 LUKA, Voljice, Gornji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 131.
N. Miletić

12.147 LUKE, Babići. Šipovo. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana dva stećka u obliku sanduka, orijentirana S—J; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
N. Miletić

12.148 LUKE, Oborci, Donji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Uz muslimansko groblje sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 127.
N. Miletić

12.149 LUKE, Vrila, Kupres. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku ploča i sarkofaga, orijentiranih različito; veliki broj uništen. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 120.
N. Miletić

12.150 LUŽINE, Bešnjevo, Šipovo. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
N. Miletić

12.151 MAGARICA, Osmanlije, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 13 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih SZ—JI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 119.
N. Miletić

12.152 MAGLINA GLAVICA, Donji Mujdžići, Šipovo. Prethistorijska gradina. Na samom vrhu zaobljene glavice na lijevoj obali Janja nalaze se ostaci utvrde u obliku potkovice (12×10 m) oko koje su prstenasto postavljeni nasipi. Površinski nalazi: fragmenti keramike. Mlađe željezno doba.
B. Marijan

12.153 MAKLJEN, Voljevac, Gornji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 8 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih S—J; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 131.
N. Miletić

12.154 MALA CRLJENICA, Vileši, Bugojno. Kasnoantička grobnica. Slučajno otkrivena zidana grobnica na svod. Kasnoantičko doba, 4—6. st.
V. Paškvalin

12.155 MALA MAŠETA, Rastičevo, Kupres. Praistorijski tumulus i srednjovjekovna nekropola. Na

omanjem tumulu smješteno je 14 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih SZ—JI. Rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 119. N. Miletić

12.156 MALA SMILJEVAČA, Donji Malovan, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Raspoređeni u dvije grupe sačuvani su stećci, oko 11, u obliku sanduka, orijentirani SZ—JI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 122. N. Miletić

12.157 MARKOVIĆA GRADINA, Majevac, Šipovo. Prethistorijska gradina. Naseobinski prostor branjen je sa pristupačnih strana bedemom i tumulusom u sredini, dok se prema dolini Plive strmo ruši. Površinski nalazi: rijetki fragmenti keramike. Bronzano ili željezno doba. B. Marijan

12.158 MARKOVINA, Bugojno—Čipuljić. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 128. N. Miletić

12.159 MAŠETA, Klimenta, Jajce. Srednjovjekovna nekropola. Sada uništeni brojni stećci, ukrašeni plastičnim arkadama. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Đ. Mazalić* 1952, 99. N. Miletić

12.160 MAŠETA U POLJU, Ravno, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 14 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih SZ—JI; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 125. N. Miletić

12.161 MAŠETI, Hrasnica, Gornji Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana tri stećka u obliku sanduka, orijentirana S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 129. N. Miletić

12.162 MEĐE, Babići—Štenkovac Selo, Šipovo. Rimsko naselje i metalurški pogon. Ostaci srušenog zida s obilnim tragovima željezne troske u čijoj blizini je nađeno 20 komada rimskih podnih opeka. Rimsko doba, 3—4. st. V. Paškvalin

12.163 MEHURIŠĆA, Kuti, Gornji Vakuf. Rimsko naselje sa tragovima rudarstva. Na njivama brojni fragmenti opeke, komadi sedre i kamena sa malterom. Na širokom prostoru nailazi se na mnogo troske. Rimsko doba, 3—4. st.
LIT.: *E. Pašalić* 1953, 346. I. Marijanović

12.164 METALJKA (Metalka, Gromile), Carevo Polje, Jajce. Rimsko naselje s tragovima metalurške proizvodnje i srednjovjekovni reljef. Tragovi prostranog naselja od koga su otkrivene samo 3 zgrade. Nalazi: kapitel i vrlo istrven natpis, kao i mnoštvo obrađenog kamena, maltera, cigle i troske. Na ovom mjestu nađena je i reljefna ploča s afrontiranim pticama, rađena u duhu romanike. Rimsko doba i srednji vijek, 12. v.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1892, 320; *D. Sergejevski* 1938, 61—62; *I. Bojanovski* 1964 c, 116. I. Čremošnik—N. Miletić

12.165 MILJEVCI, Krčevine, Šipovo. Prethistorijsko i rimsko naselje. Na kosi nađeno više željeznih objekata (crtalo, bradva i dr.) uz mnoštvo troske i fragmenata keramike. Prethistorijsko i rimsko doba. B. Marijan

12.166 MRAČAJ, Mračaj, Gornji Vakuf. Rudarsko okno iz praistorijskog i rimskog doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1908 b, 86—90. B. Čović

12.167 MRAMOR, Donji Mujdžići, Šipovo. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka i visokog sanduka; oštećeni, ostali uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.168 MRAMOR, Vagan, Šipovo. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano je 9 stećaka, raspoređenih u dvije grupe, u obliku sanduka, orijentiranih Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.169 MRAMORIĆ, Sokolac, Šipovo. Srednjovjekovno groblje. Sačuvan stećak u obliku sanduka, orijentiran Z—I; ostali spomenici uništeni, sačuvani samo fragmenti postolja. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.170 MRAMORJE, Babići, Šipovo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 39 stećaka u obliku ploča, sanduka, sarkofaga i amorfnih blokova, orijentiranih Z—I i S—J; dva spomenika ukrašena motivom kupole i polumjesecom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 117. N. Miletić

12.171 MRAMOROVI (Pobrdnjice), Čifluk, Šipovo. Rimski spomenik i srednjovjekovno groblje. U pravoslavnom groblju sačuvano oko 60 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I; mnogi oštećeni ili uništeni. Ovdje je kao spolija nađen i kultni reljef rimske Trijade. Rimsko doba, 2. st. i kasni srednji vijek.
LIT.: *C. Patsch* 1914, 192; *Š. Bešlagić* 1971, 116. N. Miletić

12.172 MUHAČEVA GLAVICA, Brda, Kupres. Praistorijski tumulus. Veliki zemljani tumulus. Vjerovatno bronzano doba.
LIT.: *Đ. Basler* 1953 a, 338. Đ. Basler

12.173 MUSIĆA MEGDANI, Ravno, Kupres. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I i S—J; jedan spomenik ukrašen ukrasnim trakama. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 125. N. Miletić

12.174 NADVODA, Carevo Polje, Jajce. Rimski spomenik. Reljef sa prikazom dva Silvana i pet nimfi u edikuli. Rimsko doba 3. st.
LIT.: *V. Paškvalin* 1964 a, 151—155. I. Čremošnik

12.175 NADVODE, Babići, Šipovo. Srednjovjekovna nekropola. Grupisani u dvije grupe, uz savremeno pravoslavno groblje smještena su 54 stećka u obliku ploča, sanduka i visokih sanduka, orijentiranih Z—I i S—J; dva spomenika ukrašena motivom polumjeseca, predstavom jelena i figuralnom scenom (lov). Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 116—117. N. Miletić

12.176 NEBIĆA ŠUMA, Čelepirova Kula. Bugojno. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 50 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; jedan sarkofag dislociran. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 128. N. Miletić

12.177 NEVINO BRDO, Zlosela, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 77 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih SZ—JI; ukras nekoliko spomenika čine rozete, polumjesec i predstava fantastične životinje. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 119. N. Miletić

12.178 NOVO SELO, Novo Selo, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Uz pravoslavno groblje i crkvu sačuvano 35 stećaka u obliku ploča, sanduka, sarkofaga i krsta, orijentiranih uglavnom S—J; nekoliko

spomenika ukrašeno motivom polumjeseca, krsta, jabuke, vitice i voluta. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 117. N. Miletić

12.179 OBČEVINE, Gornji Malovan, Kupres. Praistorijski tumuli. Grupa od četiri praistorijska tumula smještena u središnjem dijelu Kupreškog polja. Tri tumula opkoljavaju jednu vrtaču, dok je četvrti nešto izdvojen. Sastavljeni su od zemlje. Vjerovatno rano bronzano doba.
LIT.: *A. Benac* 1986, 14. B. Govedarica

12.180 OBORCI 1, Oborci, Donji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 70 stećaka u obliku sanduka, djelomično dislocirani, uzidani u zgrade i oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 126—127. N. Miletić

12.181 OBORCI 2, Oborci, Donji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola i ostaci zgrade. Sačuvano oko 80 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J; oštećeni i utonuli. Primjetni tragovi temelja starije zgrade, možda crkve. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 126. N. Miletić

12.182 OKUČ, Ždrimci—Čauševići, Gornji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 30 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 130. N. Miletić

12.183 OTINOVCI 1, Otinovci, Kupres. Praistorijski zemljani tumulus. Smješten na sjevernom rubu Kupreškog polja. Vjerovatno rano bronzano doba.
LIT.: *A. Benac* 1986, 14. B. Govedarica

12.184 OTINOVCI 2, Otinovci, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. U polju sačuvano 15 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih SZ—JI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 120. N. Miletić

12.185 PARAĆ, Pridvorci, Gornji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. U blizini starog i novog muslimanskog groblja sačuvano je oko 80 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih uglavnom S—J, nekoliko Z—I; tri spomenika ukrašena motivom polumjeseca, rozete i kružnica. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 131. N. Miletić

12.186 PAVLINE, Bistrica, Gornji Vakuf. Rimsko naselje sa tragovima rudarstva. Ostaci zidova, fragmenti opeke i troske. Rimsko doba.
LIT.: *E. Pašalić* 1953, 347. I. Marijanović

12.187 PERATOVCI, Peratovci, Jajce. Rimski spomenik. Fragment stele. Rimsko doba 3—4. st.
LIT.: *D. Sergejevski* 1941, 19—20. V. Paškvalin

12.188 PERINA GLAVICA, Rilić, Kupres. Praistorijski tumulus i srednjovjekovna nekropola. Na zemljanom tumulusu smješteno je oko 20 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, različito orijentiranih. Vjerovatno rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 122; *A. Benac* 1986, 14. N. Miletić

12.189 PERKOVIĆA GRADINA, Krčevine, Šipovo. Prethistorijska gradina. Smještena iznad desne obale Janja na brijegu podijeljenom prirodnim prijevojem na dva obrambena, gradinska položaja. Pristupačne strane branjene su nasipom. Površinski nalazi: brojni ulomci keramike i željezne troske. Bronzano i željezno doba. B. Marijan

12.190 PISKAVICE, Sarići, Šipovo. Prethistorijski tumulusi. Dva zemljana tumula. Vjerojatno bronzano doba. B. Marijan

12.191 PLANDIŠTA, Gornji Malovan, Kupres. Praistorijski tumuli. Grupa od devet zemljanih tumula smještenih uz zapadni rub središnjeg dijela Kupreškog polja. Prečnik varira od 10 do 30 m, a visina od 1 do 6 m. Probna istraživanja izveo C. Marchesetti 1891. Vjerovatno rano bronzano doba.
LIT.: *C. Marchesetti* 1891, 247—248; *A. Benac* 1986, 14. B. Govedarica

12.192 POD, Bugojno. Praistorijska gradina. Smještena na jednoj izbočini na južnom rubu terase iznad rječice Poričnice, lijeve pritoke Vrbasa. Istraživanje obavio B. Čović 1959—1983. Najstarije naselje na platou pripada eneolitu. Sloj je erodiran, a nalazi malobrojni, pa se ne može kulturno i hronološki pobliže odrediti. Sljedeće naselje (Pod A) pripada ranom bronzanom dobu, a dijeli se na, mnogo bolje zastupljenu, stariju (A-1) fazu, te mlađu (A-2) fazu čiji je sloj pretežno erodiran. Pod A je zauzimao površinu od oko 5.500—7.000 m², nije imao fortifikacije od trajnog materijala, a kuće su mu bile arhaičnog tipa, s vertikalno pobijenim nosivim drvenim stupcima, male i siromašno opremljene. Privreda i način života su izrazito stočarski. Relativno — hronološki Pod A odgovara Varvari A-2 i A-3, s kojom je i kulturno povezan. Nakon dužeg perioda nenaseljenosti osniva se mlađe naselje (Pod B, C, D), koje u kontinuitetu živi od kraja 11. st. st. e. do vremena rimske vladavine i koje pripada srednjobosanskoj grupi kasnog bronzanog i željeznog doba. Već u prvoj fazi života utvrđuje se polukružnim šancem s pristupačne, sjeverne strane, te odgovarajućim bedemom kameno-zemljane konstrukcije, koji zatvaraju plato veličine cca 5.000 m². Prva faza tog naselja (Pod B) pripada kasnom bronzanom dobu (kraj 11. do kraja 8. st.), druga (Pod C), ranom željeznom dobu (7. st.), a treća (Pod D) razvijenom i kasnom željeznom dobu. Slojevi 2. i 1. st. st. e. su sasvim erodirani. Fortifikacija naselja pojačana je oko 700. g. dubokim šancem i novim bedemom, a u kasnijim stoljećima je dopunjavana i usavršavana (veliki suhozid s kapijom na jugozapadnoj strani, palisada, grudobran). Naselje u cjelini pokazuje visoku organizovanost: pravilan raspored kuća i komunikacija koje se održavaju, trg u sredini naselja i podgrađe u dolini Poričnice, osnovani tokom 6. st. Kuće su znatnih dimenzija, građene po sistemu donjih i gornjih vjenčanica koje nose konstrukciju, te sa popunom zidova od greda, oblica i lijepa. Stambeni objekti su dvo-trodijelni, dobro opremljeni; nabijene podnice i klupe od gline, veće i manje ugrađene peći, pitosi—ostave ugrađeni u pod, košare, tkalački stanovi i druge sprave. Privreda je veoma razvijena: zemljoradnja i stočarstvo, razni zanati (obrada bronze i željeza, kosti i rožine, lončarstvo), tekstilna radinost, trgovina s bližim i udaljenijim krajevina (npr. južnom i srednjom Italijom). Elementi duhovne kulture dobro dokumentovani: razvijena dekorativna umjetnost, posebno na keramici (zapadnobalkanski geometrijski stil), glinena kultna plastika, kultna građevina kasnog bronzanog doba u centralnom i svetilištima željeznog doba u zapadnom dijelu naselja. Važan nalaz je vaza s natpisom (umbro-etrurskim), nađena u sloju požara iz vremena oko 600. g. st. e.
LIT.: *B. Čović* 1965 a, 48—65; *R. Šalabalić* 1967, 35—45; *B. Čović* 1975 a, 121—129; *B. Čović* 1983 d, 170—181; *B. Čović* 1983 f, 433—457. B. Čović

12.193 PODIĆ, Čifluk, Šipovo. Rimsko naselje. Otkrivene veće količine željezne troske, brojni frag-

menti provincijske rimske keramike i opeka, kao i substrukcije zgrada, željezni predmeti i novac. Rimsko doba, 3—4. st. V. Paškvalin

12.194 PODJARAM, Gornji Malovan, Kupres. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 8 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih SZ—JI i SI—JZ; ukras nekoliko spomenika čine motivi krsta, polumjeseca, vijenca, rozete i jabuke uz predstavu ruke u oklopu. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 121. N. Miletić

12.195 POGANA GLAVICA, Kupres. Prethistorijska gradina i kasnoantička utvrda. Na usamljenom brijegu južno od grada nalazi se suhozidom ograđen prostor trokutnog oblika; površinski nalazi: ulomci keramike. Preko zidova prethistorijske gradine položeni su zidovi kasnoantičkog refugija, rađeni od kamena vezanog krečnim malterom. Bronzano doba i kasnoantičko doba, 4—6. st.
LIT.: *Đ. Basler* 1953 a, 336. Đ. Basler

12.196 POTKUĆNICA, Volari, Gornji Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana dva stećka u obliku sanduka, dislocirana i ugrađena u temelje zgrada, ostali uništeni; jedan spomenik ukrašen predstavom konja. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 131. N. Miletić

12.197 POTOČINE, Vrse, Gornji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka, orijentirana SZ—JI; oštećeni, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 130. N. Miletić

12.198 PRUSAC, Prusac, Donji Vakuf. Praistorijska gradina i srednjovjekovni grad. Najstarije naselje pripada kasnom eneolitu i okarakterisano je mješavinom elemenata vučedolske kulture i elemenata jadranskog eneolita (posude sa prstenastim zadebljanjima na obodu). Slojeve ranog i kasnog bronzanog, te starijeg željeznog doba karakteriše kulturna povezanost sa odgovarajućim slojevima nalazišta Pod kod Bugojna.

Srednjovjekovni grad poznat i pod imenom **Biograd.** U ranije tursko doba Prusac je postao važno strateško uporište, pa se i grad razvio u moćnu tvrđavu, koja je, osim citadele obuhvatala i prigradsko naselje, tzv. Donji grad. Sama citadela s glavnom kulom i, možda još jedna okrugla — nekada detaširana — kula potječu iz srednjeg vijeka. U pisanim izvorima grad se spominje tek 1478. i 1503.
LIT.: *Đ. Mazalić* 1951, 147—189. B. Marijanović—P. Anđelić

12.199 PUSTOPOLJE, Gornji Malovan, Kupres. Praistorijski tumuli i srednjovjekovna nekropola. Grupa od pet zemljanih tumula, smještenih u jugozapadnom dijelu Kupreškog polja. U središtu se nalazi najveći tumulus koji je ovalnog oblika, veličine 32×27 m i visine 3,60 m. Sistematsko istraživanje ovog, kao i sjevernog perifernog tumula, izveli su A. Benac i B. Govedarica 1982—1984. g. Veliki tumul sastavljen je od blokova busenja, koje je, kao i svi nalazi u njemu, izvanredno dobro očuvano. U središtu tumula otkrivena je pravougaona grobnica od drveta, položena na tankom sloju busena, neposredno iznad površine prvobitnog tla i prekrivena slamom. U grobu je otkriven skelet u zgrčenom stavu, položen na kožnu prostirku i umotan u pokrivač od vunene tkanine. Pokojnik, tkanina i kožna prostirka su takođe nađeni u vrlo dobrom stanju, tako da su još bili očuvani dijelovi kože, kose, brade, mišića i unutrašnjih organa. Ovako dobra konzerviranost nalaza je posljedica specifičnog sastava materijala od kojeg je tumul građen. U površinskom dijelu ovog tumula otkriveno je petnaest srednjovjekovnih grobova. U jednom od njih nađeni su ostaci luksuznog tekstila. U drugom istraženom tumulu nisu nađeni nikakvi sigurni tragovi sahranjivanja, ali on po stratigrafiji i keramičkim nalazima u potpunosti odgovara prethodnom. Rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *A. Benac* 1986, 14, 51—73. B. Govedarica

12.200 RAČVULJA, Hrasnica, Gornji Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana dva stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 129. N. Miletić

12.201 RASKOVAČA, Donja Ričica, Gornji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 58 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 129. N. Miletić

12.202 RASKRŠĆE, Babići, Šipovo. Rimsko naselje i srednjovjekovna nekropola. U centru sela pronađena je rimska podna cigla, kao i nekoliko cijelih cigli na malteru. Na okolnim njivama također se izoravaju zidovi građeni malterom. Rimsko doba.

Ovdje je sačuvano i 112 stećaka u obliku ploča, sanduka i amorfnih blokova, orijentiranih Z—I; veliki broj spomenika je oštećen ili uništen. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 117. I. Marijanović—N. Miletić

12.203 RASKRŠĆE, Podosoje, Šipovo. Prethistorijski tumulus i srednjovjekovna nekropola. Dva prethistorijska tumulusa. Vjerojatno bronzano doba. Nedaleko od tumula smještena je nekropola sa oko 170 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih S—J i I—Z; jedan spomenik ukrašen motivom polumjeseca i sunca (rozete?). Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 116. B. Marijan—N. Miletić

12.204 RASTIČEVSKA MAŠETA, Rastičevo, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 240 stećaka u obliku ploča, sanduka, sarkofaga i amorfnih blokova, orijentiranih SZ—JI; nekoliko spomenika ukrašeno motivom krsta, polumjeseca, kružnica, jabuke, rozete, arkada, ljiljana, ruke i figuralnom predstavom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 117, Sl. 8. N. Miletić

12.205 RAVANJSKA VRATA 1, Mušići, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 43 stećka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih SZ—JI; ukras mnogih spomenika čine bordure i vitice, motivi krsta, polumjeseca i rozete, stilizirani ljiljan, štit s mačem, ruka s mačem i figuralne scene i predstave. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 123, Sl. 10. N. Miletić

12.206 RAVANJSKA VRATA 2, Mušići, Kupres. Srednjovjekovno groblje. Na blagoj padini, u blizini pravoslavnog groblja sačuvano 25 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J; ukras velikog broja spomenika čine bordure, vitice, rozete, vijenci, krstovi, polumjesec, štit sa mačem, ruka, stilizirani ljiljan, predstava jelena i figuralne scene u arkadama. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 123—124, Sl. 11. N. Miletić

12.207 RAVNO, Ravno, Kupres. Srednjovjekovno groblje. U pravoslavnom groblju sačuvano je 5 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih SZ—JI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 125. N. Miletić

12.208 REŽEVINE, Sarajvilić—Gaj, Gornji Vakuf. Rimsko naselje sa tragovima rudarstva. Po njivama ima dosta fragmenata opeke, keramike i troske; velike kamene ploče dislocirane. Rimsko doba.
LIT.: *E. Pašalić* 1953, 346. I. Marijanović

12.209 RILIĆKI MOST—BARE, Brda, Kupres. Praistorijski tumuli. Grupa od tri praistorijska tumula smještena uz istočni rub središnjeg dijela Kupreškog polja. Sastavljeni su od zemlje, dva imaju prečnik od 17 m i visinu 1,5 m, dok su dimenzije trećeg 25 m i 2 m. Vjerovatno rano bronzano doba.
LIT.: *A. Benac* 1986, 14. B. Govedarica

12.210 RILIĆKI MOST—MILAČ, Brda, Kupres. Praistorijski zemljani tumulus. Smješten u središnjem dijelu Kupreškog polja; skoro sasvim uništen. Vjerovatno rano bronzano doba.
LIT.: *A. Benac* 1986, 14. B. Govedarica

12.211 ROSTOVO RAVNO, Brižine, Bugojno. Srednjovjekovna nekropola i ostaci građevine. Sačuvana 33 stećka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentirana uglavnom Z—I, jedan dislociran. Nad nekropolom, na uzvišenju ostaci kule ili većeg objekta. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.212 RUSTOVAC, Hrasnica, Gornji Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 129. N. Miletić

12.213 SANDŽAK, Sandžak, Donji Vakuf. Rimske zgrade. U ruševinama zgrade obilje rimske opeke. Rimsko doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1895 a, 217. I. Marijanović

12.214 SEDRA, Gračanica—Bunta, Bugojno. Srednjovjekovna nekropola. Uz Adski potočić sačuvano 18 stećaka u obliku ploča i sanduka, utonulih u zemlju. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.215 SEKA, Rastičevo, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 22 stećka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentirana SZ—JI, znatno oštećena; ukras nekoliko spomenika čine motivi krsta, polumjeseca, kružnica i rozete. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 119. N. Miletić

12.216 SELIŠĆA, Ždrimci—Žuljevići, Gornji Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 130. N. Miletić

12.217 SELIŠTE, Čifluk, Šipovo. Tragovi rimskog naselja i metalurške djelatnosti. Nalazi željezne troske i rimske opeke. Rimsko doba, 2—4. st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1964 c, 110. V. Paškvalin

12.218 SELIŠTE, Volari, Šipovo. Prethistorijsko naselje i srednjovjekovni grobovi. Otkrivena veća količina keramike, kućnog lijepa i troske. Kasno bronzano i željezno doba (Ha B i Ha C). Sačuvana i dva stećka u vidu amorfnih blokova; slučajni nalaz željezne mamuze, gotičkog tipa. Kasni srednji vijek, 14—15. st.
LIT.: *I. Bojanovski* 1967 b, 189—190, Sl. 5.
B. Marijan—N. Miletić

12.219 SELIŠTE, Voljevac, Gornji Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvano nekoliko stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I. Ukras čine tordirane trake, lozica, rozeta, krst i polumjesec. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 131. N. Miletić

12.220 SITNICA, Vinac, Jajce. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 10 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 126. N. Miletić

12.221 SMAILOVAĆA, Brda, Kupres. Praistorijski tumulus. Veliki zemljani tumulus. Vjerovatno bronzano doba.
LIT.: *Đ. Basler* 1953 a, 336. Đ. Basler

12.222 SOKOL, Sokolac, Šipovo. Praistorijska gradina i srednjovjekovni grad. Izgrađen na prvobitnoj prethistorijskoj gradini, nad lijevom obalom Sokošnice. Sastoji se od dva dijela. Gornji grad s braničkulom leži na tzv. Gradskoj kosi, a južno se nalazilo unutarnje dvorište. Donji grad je na nižem nivou, u stvari obor sa tri tornja na bedemu, dok je ulazna kula razorena. Na desnoj obali Sokošnice isturena kula oblog presjeka. Ostaci grada su dosta dobro sačuvani. Zidovi imaju i danas visinu do 7 m, a tri su puta pojačavani. Sokol je nastao negdje u 13. st. a u vrijeme ojačale artiljerije je postao tipični gotički burg, sa palasom i crkvicom (?). Prvi put se spominje 1357. g. Turci su ga zauzeli 1521. g.
LIT.: *I. Bojanovski* 1972 a, 41—69. I. Bojanovski

12.223 SOKOLINA (Grad), Mujdžići—Orahovica, Šipovo. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje (cca 150×100 m) smješteno nad lijevom obalom Janja. Površinski nalazi: ulomci keramike, troska i željezni predmeti. Kasno brončano ili starije željezno doba.
B. Marijan

12.224 SPASOVINA, Jusići—Bijelići, Šipovo. Tragovi rimskog naselja i srednjovjekovni grob. U aktuelnom groblju, na kome se prilikom ukopa nailazi na rimsku opeku, otkriven je jedan jači zid. Sačuvan i jedan stećak. Rimsko doba, 1—4. st. i kasni srednji vijek. V. Paškvalin

12.225 SPREMINA GLAVICA, Kupres. Praistorijski tumulus. Smješten u južnom dijelu Kupreškog polja. Dimenzije: prečnik oko 20 m, visina oko 2,5 m. Vjerovatno rano bronzano doba.
LIT.: *A. Benac* 1986, 14. B. Govedarica

12.226 STANKOVIĆA GRADINA, Sokolac, Šipovo. Prethistorijska gradina. Smještena na desnoj obali, iznad kanjona Sokošnice. Gradinski plato čuvan sa pristupačnih strana nasipom, a u obrambenom sistemu nalazio se i limitni tumulus. Čini se da se izvan gradinskog prostora nalazio još jedan vanjski bedem. Kasno brončano ili željezno doba. B. Marijan

12.227 STARO SELO, Staro Selo, Donji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Uz pravoslavno groblje sačuvana 83 stećka u obliku sanduka, visokih sanduka i sarkofaga, orijentiranih uglavnom Z—I, mnogi znatno oštećeni. Ukrasne motive nekoliko spomenika čine polumjesec, rozeta, predstava ruke i figuralna scena; na jednom spomeniku natpis. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 126. N. Miletić

12.228 STELJAC, Novo Selo, Kupres. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku sarkofaga, orijentiran SZ—JI; ukrašen motivom polumjeseca i rozete. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 117. N. Miletić

12.229 STRLJANICA, Rilić, Kupres. Praistorijski tumuli i srednjovjekovna nekropola. Dva monumentalna zemljana tumula smještena u središtu južnog dijela Kupreškog polja. Jedan je prečnika 40 m i visine 4—4,5 m, drugi prečnika 35 m i visine 4 m, veo-

ma oštećen. Na površini većeg sačuvana je nekropola od 18 stećaka. Vjerovatno rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *A. Benac* 1986, 14. B. Govedarica

12.230 STUDENAC, Gornji Bešpelj, Jajce. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 29 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; oštećeni.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 125. N. Miletić

12.231 SUKNJAJIN DO, Lubovo, Šipovo. Praistorijsko naselje. Na izvorištu Lubovačke rijeke, pod Crljenicama, u sloju sonde, nađene dvije kamene sjekire i obilje fragmenata keramike. Neolit.
I. Bojanovski

12.232 SUSID, Gračanica—Kordići, Bugojno. Srednjovjekovni grad. Na ogromnoj kraškoj grudi sa istočne strane kanjona rječice Bunte, lijeve pritoke Vrbasa, nalaze se ostaci kule i zidina srednjovjekovnog grada. U pisanim izvorima Susid se spominje 1444. i 1448. g. a neko vrijeme koristili su ga i Turci.
LIT.: *M. Vego* 1957 a, 111. P. Andelić

12.233 SUTINA (Gradina), Jagnjid, Gornji Vakuf. Prethistorijska gradina, rimska stražarnica i srednjovjekovni grad. Ispod istaknute kraške grude, na lijevoj strani kanjona Voljičke rijeke, pri ušću Hubanice, nalazi se velika količina prethistorijske keramike, troske i rimske cigle i ostaci manje zgrade zidane malterom.

Na zaravnjenom vrhu grude vidljivi su temelji omanjeg srednjovjekovnog utvrđenja, a zapaženi su i sitni ulomci keramike i stakla srednjovjekovnog porijekla. Grad se ne spominje u pisanim izvorima, ali je ostavio traga u nazivu sela Podgrađe i brda Stražica smještenih nešto sjevernije. Bronzano ili željezno doba, rimsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *K. Hörmann* 1892, 235—236; *E. Pašalić* 1953, 346.
I. Marijanović—P. Andelić

12.234 SUVATSKA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres. Praistorijski tumulus. Smješten uz zapadni rub središnjeg dijela Kupreškog polja; skoro u potpunosti uništen. Vjerovatno rano bronzano doba.
LIT.: *A. Benac* 1986, 14. B. Govedarica

12.235 ŠARAMPOVO, Gornji Vakuf. Praistorijska gradina i kasnoantička crkva i grob. Na izduženom dijelu Glavice konstatirani su ulomci praistorijske keramike. Skromni ostaci građevine upućuju na ruševine starokršćanske crkve. Sačuvana je menza, fragment stupa na kojem je počivala menza i stela, koja je, kao spolij, pokrivala grob uz južnu stranu zida crkve. Kasnoantičko doba, 5—6. st.
LIT.: *J. Petrović* 1961, 231—234; *Đ. Basler* 1972, 84.
V. Paškvalin

12.236 ŠEHERDŽIK, Oborci, Donji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 127. N. Miletić

12.237 ŠIPOVO 1, Šipovo. Kasnoantički mauzolej i groblje. Na današnjem pravoslavnom groblju, iznad mosta na Plivi, nađeni su fragmenti arhitekture, nadgrobni spomenik, glava Meduze i više fragmenata sa reljefima. Otkopano je i više grobova bez priloga. Smatra se da je na tom mjestu ili u blizini bio mauzolej. Kasnoantičko doba, 4. st.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1892, 319; *D. Sergejevski* 1952, 41.
V. Paškvalin

12.238 ŠIPOVO 2, Šipovo. Kasnoantički sarkofag. Pri ušću Lubovačke rijeke u Plivu nađeno je nekoliko fragmenata antičkog sarkofaga s prikazom Meduze i erota. Kasnoantičko doba, 4. st.
LIT.: *N. Cambi* 1982, 91. V. Paškvalin

12.239 ŠIPOVO 3, Šipovo. Keltski novac. Nađen jedan keltski novčić, Mlađe željezno doba, 1. v. st. e.
G. Kraljević

12.240 ŠTRB—GRADINA, Janj, Šipovo. Pojedinačni rimski nalazi. Brončana fibula tipa snažno profiliranih fibula (1. i 2. st.), željezni okov, željezni privjesak i deset fragmenata staklenih posuda bijele, zelene i plave boje. Rimsko doba, 1—3. st.
I. Marijanović

12.241 ŠUJAČA, Kozila, Šipovo. Prethistorijska gradina. Smještena na brdašcu čija su istočna i zapadna glavica odvojene blagim sedlom. Sa pristupačnih strana uočeni su ostaci obrambenog nasipa, a unutar gradinskog platoa još i limitni tumulus. Kasno brončano i željezno doba.
B. Marijan

12.242 TOPIČA GRADINA, Močioci, Šipovo. Prethistorijska gradina. Naseobinski plato branjen je sa pristupačnih strana nasipom. Površinski nalazi: ulomci keramike. Kasno brončano i starije željezno doba.
B. Marijan

12.243 TREBANOVAC, Jablan, Donji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 27 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 127. N. Miletić

12.244 TREŠNJA, Podgrađe, Gornji Vakuf. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 18 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 129. N. Miletić

12.245 TRIŠIĆA NJIVA, Mušići, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 53 stećka u obliku ploča i sanduka, orijentirana Z—I; mnogi spomenici oštećeni ili uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 123. N. Miletić

12.246 TUBULICA, Brda, Kupres. Srednjovjekovno groblje. Na omanjoj glavici sačuvano 6 stećaka u obliku ploča, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 120. N. Miletić

12.247 TUK, Šipovo. Rimska nekropola. Slučajno otkriveni grobovi i nekoliko epigrafskih spomenika (are i stele), a nalazi u grobovima: nakit i nekoliko novčića iz 3. st. Rimsko doba, 2—4. st.
LIT.: *C. Patsch* 1911, 182. I. Marijanović

12.248 TURSKO GROBLJE, Goravci, Kupres. Praistorijski tumulus i srednjovjekovno groblje. Na tumulusu uz muslimansko groblje prečnika oko 30 m i visine oko 4 m, sačuvano 7 stećaka u obliku ploča i sanduka, različito orijentiranih. Rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 120; *A. Benac* 1986, 14. N. Miletić

12.249 UZUR—GLAVICA, Rilić, Kupres. Praistorijski tumuli i srednjovjekovna nekropola. Tri međusobno dosta udaljena zemljana tumula smještena oko Uzur jezera uz istočni rub južnog dijela Kupreškog polja. Na jednom od tumula smještena je srednjovjekovna nekropola sa 16 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga (nekoliko fragmentiranih), orijentiranih različito. Jedan spomenik ukrašen motivom krsta, antropomorfnog ljiljana, kružnicom i figuralnim scenama. Vjerovatno rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 122; *A. Benac* 1986, 14.
B. Govedarica—N. Miletić

12.250 VAGANAC, Babići, Šipovo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 35 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; ukrašen jedan spomenik motivom polumjeseca i sunca i predstavom ruke. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 117. N. Miletić

12.251 VAROŠIŠTE, Jagnjid, Gornji Vakuf. Rimski pojedinačni nalaz. Na njivi pod Sutinom gradinom slučajno nađena pločica zlatnog pečatnog prstena s portretom vjerojatno Germanika. Rimsko doba, 1. st.
LIT.: Zlatna plojka iz .. 1892, 235—236; *K. Hörmann* 1893, 330; *E. Pašalić* 1953, 346. I. Marijanović

12.252 VELIKA GRADINA, Brda, Kupres. Prethistorijska gradina. Na jednom od izbrežaka iznad potoka Miljača suhozidinom je ograđen okrugli prostor promjera 74 m. Ispod njega nalazi se još jedan kraći zid koji donekle prati kosinu gornjega. Površinski nalazi: malobrojni fragmenti keramike. Kasno bronzano ili željezno doba.
LIT.: *Đ. Basler* 1953 a, 336—337. Đ. Basler

12.253 VELIKA NJIVA, Babići, Šipovo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 14 stećaka u obliku nepravilnih blokova, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.254 VELIKA SMILJEVAČA, Donji Malovan, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 25 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih SZ—JI; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 121. N. Miletić

12.255 VELIKA VRATA, Kupres. Rimski i kasnoantički pojedinačni nalazi i stražarnica. Na prevoju iznad puta za Kupres nađeni su fragmenti željeznih predmeta, fibula, bronzani stilus, srebrni prsten i 20 rimskih bronzanih novaca. Nedaleko od ovog mjesta nađena su dva kamenjem zatrpana bunara i zidani objekat, vjerovatno stražarnica. Rimsko i kasnoantičko doba, 1—5. st.
LIT.: *F. Fiala* 1894 d, 95—96; *C. Patsch* 1902 a, 8—10. V. Paškvalin

12.256 VELIKI KAMEN, Volari, Šipovo. Kasnoantički refugij. Visoko na stijeni nalaze se ruševine zgrade izvedene od kamena vezanog krečnim malterom. Kasnoantičko doba, 4—6. st. Đ. Basler

12.257 VESELA STRAŽA, Vesela, Bugojno. Praistorijska gradina i srednjovjekovni grad. Na prvobitnoj praistorijskoj gradini ostaci srednjovjekovnog grada. Danas se raspoznaje zaštitni usjek u planinskom grebenu, konture glavne kule i temelji zidova bedema koji zatvaraju prostor od približno 50—20 m. Uži prostor danas se zove **Gradac** ili **Gradina,** a na zapadnom podnožju jedan zaravanak nosi ime **Crkvine.** U pisanim izvorima grad se prvi puta spominje 1406. g. Imao je trgovačko podgrađe i franjevački samostan, a smatrao se glavnim gradom župe Uskoplje. Bronzano ili željezno doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *M. Vego* 1957 a, 124. P. Anđelić

12.258 VINAC 1, Vinac, Jajce. Prethistorijska gradina i srednjovjekovni grad. Na kraškom grebenu koji se sa istočne strane duboko usjekao u dolinu Vrbasa na prvobitnoj prethistorijskoj gradini, s obiljem fragmenata keramike, smješten je srednjovjekovni grad. Osim glavne kule, koja ima osnovu nepravilnog četvorokuta, na strmom terenu još je nekoliko objekata uklopljeno u cjelinu tvrđave. U pisanim izvorima prvi put se spominje 1453. Kasni srednji vijek.
LIT.: *M. Vego* 1957 a, 125; *Đ. Mazalić* 1958, 234—237. P. Anđelić

12.259 VINAC 2, Vinac, Jajce. Kasnoantički grob. Zidana grobnica na svod otkrivena na obronku. Kasnoantičko doba, 4—6. st.
LIT.: *V. Paškvalin* 1959, 156. V. Paškvalin

12.260 VISOVI, Babići, Šipovo. Prethistorijska gradina. Smještena na utoku Vaganca u Janj. Naseobinski kompleks odijeljen je od ostalog prostora nasipom i jarkom, a takav fortifikacioni sistem pojačavala su još dva obrambena tumulusa. Površinski nalazi: ulomci peramike. Kasno brončano doba (Ha A i Ha B). B. Marijan

12.261 VOLARI, Volari, Gornji Vakuf. Rimsko naselje. Na prostoru oko 140×60 m nađeno je obilje rimskog građevinskog materijala: tesani kamen, opeka i crijep, uz fragmente keramike i troske. Rimsko doba, 1—3. st.
LIT.: *C. Patsch* 1897, 514. I. Marijanović

12.262 VOLARI 1, Volari, Šipovo. Praistorijski pojedinačni nalaz. Bronzana sjekira—kelt, većih dimenzija. Kasno bronzano doba (Ha B) 10—9. v. st. e. B. Čović

12.263 VOLARI 2, Volari, Šipovo. Rimski spomenik. Reljef Silvana. Otkriven u potoku Hana na desnoj obali Plive. Rimsko doba, 2—3. st.
LIT.: *Đ. Mazalić* 1952, 99. V. Paškvalin

12.264 VRATNICE, Lubovo, Šipovo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 30 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih S—J. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.265 VRSE, Vrse, Gornji Vakuf. Srednjovjekovno groblje. U katoličkom groblju sačuvano je 5 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 130. N. Miletić

12.266 ZGONI, Hrasnica, Gornji Vakuf. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentirana Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 129. N. Miletić

12.267 ZGONOVI, Majevac, Šipovo. Ostaci srednjovjekovne nekropole. Uništeno oko 75 stećaka; nađena i jedna ploča ukrašena krstom, uz nekoliko slova (izgubljena). Spomenici su bili u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, od kojih je sačuvano nekoliko postolja. Kasni srednji vijek. N. Miletić

12.268 ZIDINE, Kopčić, Bugojno. Prethistorijska gradina i rimsko naselje. Uz prethistorijsko gradinsko naselje sačuvani su i ostaci zidova rimskih građevina kao i komadi rimske opeke, keramike i troske. Kasno bronzano ili željezno doba i rimsko doba.
LIT.: *C. Patsch* 1897, 512; *E. Pašalić* 1953, 345. B. Marijan

12.269 ZLATARICA, Drvetine, Bugojno. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. U blizini muslimanskog groblja sačuvana su 2 stećka u obliku sanduka, orijentirani Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 127. N. Miletić

12.270 ZLOSELA 1, Zlosela, Kupres. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 40 stećaka u obliku ploča i sanduka, orijentiranih S—J; nekoliko oštećeno. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 119. N. Miletić

12.271 ZLOSELA 2, Zlosela, Kupres. Srednjovjekovno groblje. Uz katoličko groblje sačuvano 8 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih SZ—JI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 119. N. Miletić

12.272 ZAVNJAK, Gornji Bešpelj, Jajce. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 33 stećka u obliku ploča i sanduka, orijentirana Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 126. N. Miletić

12.273 ZULJEVA GLAVICA, Gornji Malovan, Kupres. Praistorijski tumulus i srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Krajem 19. v. tumulus je prekopavao K. Marchesetti. Na njemu su sačuvana 3 stećka u obliku sanduka, orijentirana SZ—JI. Rano bronzano doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 121. N. Miletić

REGIJA 13.

REGIJA 13: OPŠTI POPIS NALAZIŠTA

1. BABINO POLJE, Donja Gračanica, Zenica
2. BARE, Opara, Pucarevo
3. BARICE, Rankovići, Pucarevo
4. BAŠAK, Ćosići, Travnik
5. BAŠBUNAR (Saraj), Travnik
6. BIJELE VODICE, Goleš, Travnik
7. BIJELI PUT (Križ), Podbrežje, Zenica
8. BILIMIŠĆE, Zenica
9. BIRAC, Donja Gračanica, Zenica
10. BIŠĆE, Donja Višnjica, Zenica
11. BLACE, Rankovići, Pucarevo
12. BOGAZ, Počulica, Vitez
13. BOGDUŠA, Brajkovići, Travnik
14. BORAK, Katići, Busovača
15. BRCA, Fazlići, Travnik
16. BREGOVI, Turbe, Travnik
17. BREŽULJAK, Varošluk—Pobrići, Travnik
18. BREŽULJAK NAD ĆUKOM, Varošluk, Travnik
19. BRIGOVI (Grčko groblje), Zabilje—Ograde, Vitez
20. BRIJEG (Mramorje), Ćosići, Travnik
21. BRIJEŠĆE (Ravan), Hozanovići, Busovača
22. BRODA, Velika i Mala Broda, Zenica
23. BUKOVICA, Bukovica, Travnik
24. CARINE, Krpeljići, Travnik
25. CRKVE, Drivuša, Zenica
26. CRKVINA (Grčko groblje, Orašje, Trepavice), Drivuša, Zenica
27. CRKVINA, Vitez
28. CRKVINE, Gornje Turbe, Travnik
29. CRKVINE (Gradac, Kalvarija), Mali Mošunj, Vitez
30. CRKVIŠTE, Čukle, Travnik
31. CRKVIŠTE (Popova vrtača), Travnik
32. CVRKAVLJE (Cvrkalje), Putovići, Zenica
33. ČAKAREVE NJIVE, Donje Krčevine, Travnik
34. ČIFLUK, Čifluk, Travnik
35. ČUKLE, Čukle, Travnik
36. ĆOSIĆI, Ćosići, Travnik
37. DESOVE, Vitez
38. DIDAKOVE KUĆE, Đelilovac, Travnik
39. DOČIĆ, Dusina, Zenica
40. DRIVUŠA 1, Drivuša, Zenica
41. DRIVUŠA 2, Drivuša, Zenica
42. DUKATI, Donje Vitovlje, Travnik
43. DVORIŠTA, Putovići, Zenica
44. ĐELILOVAC 1, Đelilovac, Travnik
45. ĐELILOVAC 2, Đelilovac, Travnik
46. DŽAMIJA, Janjići, Zenica
47. FAZLIĆI 1, Fazlići, Travnik
48. FAZLIĆI 2, Fazlići, Travnik
49. GAJ, Teniči, Travnik
50. GALJEN, Mihaljevići, Busovača
51. GLAVICA, Han Bila, Travnik
52. GLAVICA, Mali Mošunj, Vitez
53. GLAVICA, Potkraj, Travnik
54. GLAVIČICE, Rijeka, Zenica
55. GOLEŠ, Goleš, Travnik
56. GOLUBOVCI, Rijeka, Vitez
57. GORNJE PEĆINE, Gornje Pećine, Pucarevo
58. GRADAC, Mali Mošunj, Vitez
59. GRADAC, Pokrajčići, Travnik
60. GRADAC, Rankovići, Pucarevo
61. GRADAC, Ričice, Travnik
62. GRADAC, Rostovo, Pucarevo
63. GRADAC (Tarabovac), Vilenica, Travnik
64. GRADINA, Alihodže, Travnik
65. GRADINA, Bukovica, Travnik
66. GRADINA (Kraljičino vrtlo), Bukovica, Travnik
67. GRADINA, Dobriljevo, Zenica
68. GRADINA, Drugovci, Zenica
69. GRADINA, Gradina—Seoci, Zenica
70. GRADINA, Jelinak, Busovača
71. GRADINA, Klopče, Zenica
72. GRADINA, Kopilo, Zenica
73. GRADINA, Miškića brdo, Travnik
74. GRADINA, Potkraj, Travnik
75. GRADINA, Preočica, Vitez
76. GRADINA (Dvor), Putiš, Busovača
77. GRADINA, Stranjani, Zenica
78. GRADINA, Turići, Travnik
79. GRADINA, Velika Bukovica, Travnik
80. GRADINA, Veliki Mošunj, Vitez
81. GRADINA, Vidoševići, Travnik
82. GRADINA, Zabilje, Vitez
83. GRADINA (Grad), Zenepići, Pucarevo
84. GRADINA—ĆATRNJA (Komardska gradina), Veliki Mošunj, Vitez
85. GRADINA—MEGARA, Goleš, Travnik
86. GRADINA NA GLADNIKU, Gladnik, Travnik
87. GRAHOVČIĆI, Grahovčići—Vinište, Travnik
88. GRBAVICA, Grbavica, Vitez
89. GRBAVICA BRDO, Grbavica, Vitez
90. GRČKO GREBLJE, Grm, Zenica
91. GRČKO GREBLJE (Glavica), Gaćice, Vitez
92. GRČKO GREBLJE (Na Kuberu), Vjetrenice, Zenica
93. GRČKO GROBLJE, Donja Trebeuša, Travnik
94. GREBLJE, Dolac (na Bili), Travnik
95. GROBLJE, Stranjani, Zenica
96. GUBER, Kratine, Vitez
97. GUČA GORA 1, Guča Gora, Travnik
98. GUČA GORA 2, Guča Gora, Travnik
99. HALILOVAČA (Grčko greblje), Stranjani, Zenica
100. HRUBINE, Dusina—Brdo, Zenica
101. HUM, Donja Gračanica, Zenica
102. IZVOR KARAULSKE LAŠVE, Gradina——Hatarići, Travnik
103. JAMA, Krčevine, Vitez
104. JANKOVIĆI, Jankovići, Travnik
105. JARDOL, Jardol, Vitez
106. JASIKE, Veliki Mošunj, Vitez
107. JAŽVA, Varošluk, Travnik
108. JELINAK, Jelinak, Busovača
109. JOZAKOVE NJIVE (Selište), Đelilovac——Didaci, Travnik
110. KAJIN KAMEN, Vitovlje, Travnik

111. KAMEN, Puhovac, Zenica
112. KAMENICE, Kaćuni, Busovača
113. KARAULA (Krajinsko greblje), Sebešić, Pucarevo
114. KAURLAŠ—MAMULA, Monjići, Pucarevo
115. KAURSKO GREBLJE, Lokvine, Zenica
116. KAURSKO GROBLJE, Dobraljevo, Busovača
117. KICA, Gradišće, Zenica
118. KLISA, Guča Gora, Travnik
119. KLISA, Vranduk—Varošište, Zenica
120. KOPRINE, Podbrežje, Zenica
121. KOVAČINE, Sadovača, Vitez
122. KOZICE, Pojske, Zenica
123. KRČEVINE, Krčevine, Busovača
124. KRČEVINE, Stranjani, Zenica
125. KRIŽ (Križevi), Podbrežje, Zenica
126. KRUŠČICA, Kruščica, Vitez
127. KUĆARE, Puhovac, Zenica
128. KUPALIŠTE NA ŠKRILJAMA, Putičevo, Travnik
129. KUŽNO GROBLJE, Guča Gora, Travnik
130. LAŠVA, Lašva, Zenica
131. LISIČJE GROBLJE, Donja Trebeuša, Travnik
132. LIVADA, Čosići, Travnik
133. LUKA, Varošluk, Travnik
134. LUKE, Gusti Grab, Busovača
135. LJUBICA BRDO, Varošluk, Travnik
136. MACULJE—JEZERA, Rostovo, Pucarevo
137. MALENIČIN GAJ, Gusti Grab, Busovača
138. MALINE, Maline, Travnik
139. MARTINOVIĆA GLAVICA, Krčevine—Kremenik, Vitez
140. MAŠETA, Rostovo, Pucarevo
141. MAŠETI, Fazlići, Travnik
142. MEDVJEDGRAD, Ravan, Tisovac, Busovača
143. MIŠKOVIĆA SIČA, Gradnik, Travnik
144. MRAMORJE, Potkraj, Travnik
145. MRTOVAČKA GRADINA, Gradišće, Zenica
146. MUJEVINE, Alihodže, Travnik
147. NAD GAJEM, Bilića Dočić, Travnik
148. NAGRADE, Pokrajčići, Travnik
149. NA STINAMA, Krčevine, Vitez
150. NEBO, Brajkovići, Travnik
151. NEVIĆ POLJE, Nević polje, Travnik
152. NOVA BILA 1, Nova Bila, Travnik
153. NOVA BILA 2, Nova Bila, Travnik
154. OBLAK, Mali Mošunj—Divjaci, Vitez
155. ODMUD, Raspotočje, Zenica
156. OGRAJA, Putovići, Zenica
157. OPARA 1, Opara, Pucarevo
158. OPARA 2, Opara, Pucarevo
159. ORAHOVAČKO POLJE, Nemila, Zenica
160. ORLAC, Preočica, Vitez
161. OŠTRC, Donji Koričani, Travnik
162. PAKLAREVO, Paklarevo—Marjanovići, Travnik
163. PALAČIŠTE (Polačišće), Rankovići, Pucarevo
164. PIROTA, Travnik
165. PODCRKAVLJE, Mali Mošunj, Vitez
166. PODMOČILO (Mlinčići), Tišina, Zenica
167. POD ROSTOVCEM, Rastovci, Pucarevo
168. PODASTINJE, Podastinje, Travnik
169. PODVINICA, Pojske, Zenica
170. POLJANICE, Poljanice, Travnik
171. POLJE, Donje Polje, Busovača
172. POTOCI BISTRIČKE LUKE, Opara, Pucarevo
173. PREOČICA, Preočica, Vitez
174. PUTIČEVO, Putičevo, Travnik
175. PUTOVIĆI, Putovići, Zenica
176. RANKOVIĆI, Rankovići, Pucarevo
177. RASPOTOČJE, Raspotočje, Zenica
178. RAVAN, Ravan, Busovača
179. RUNJIĆI, Runjići, Travnik
180. SELIŠTE—SELIŠTE PRKIČA, Podbrežje, Zenica
181. SELO, Putovići, Zenica
182. STARA BILA 1, Stara Bila, Vitez
183. STARA BILA 2, Stara Bila, Vitez
184. STOJKOVIĆI—BUČIĆI, Stojkovići, Pucarevo
185. ŠKAF (Bosnić), Gornja Večeriska, Vitez
186. ŠPIRIN GRM (Kamenolom), Mutnica, Zenica
187. ŠUPLJA STIJENA (Kremen), Gornje Pećine, Travnik
188. TISOVAC, Potkraj, Travnik
189. TORIČAN, Varošluk, Travnik
190. TRAVNIK 1, Travnik
191. TRAVNIK 2, Travnik
192. TRAVNIK 3, Travnik
193. TURBE, Turbe, Travnik
194. UVRATE, Raspotočje, Zenica
195. VAROŠLUK, Turbe, Travnik
196. VELIKI MOŠUNJ, Veliki Mošunj, Vitez
197. VIS (Veliki i Mali), Podbrežje, Zenica
198. VITEZ, Vitez
199. VLAHOVIĆA BRIJEG, Ovčarevo, Travnik
200. VRANDUK, Vranduk, Zenica
201. VRBENAC (Vrbovac grad), Zagrađe, Travnik
202. VRZOL (Krivače), Varošluk, Travnik
203. VUČKAMEN, Rijeka—Vraniska, Vitez
204. VUKASOVICA, Đelilovac, Travnik
205. ZAHAMBARICE, Stranjani—Babići, Zenica
206. ZMIJSKA GLAVICA, Monjići, Pucarevo
207. ZUKIĆI, Zukići, Travnik
208. ZVIJEZDA, Vjetrenice, Zenica

REGIJA 13: POPIS NALAZIŠTA PRAISTORIJSKOG DOBA

5. BAŠBUNAR, (Saraj), Travnik (D 4)
9. BIRAC, Donja Gračanica, Zenica (F 4)
14. BORAK, Katići, Busovača (F 5)
24. CARINE, Krpeljići, Travnik (D 3)
28. CRKVINE, Gornje Turbe, Travnik (C 4)
29. CRKVINE (Gradac, Kalvarija), Mali Mošunj, Vitez (E 4)
40. DRIVUŠA 1, Drivuša, Zenica (F 4)
52. GLAVICA, Mali Mošunj, Vitez (D 4)
58. GRADAC, Mali Mošunj, Vitez (E 4)
59. GRADAC, Pokrajčići, Travnik (E 4)
60. GRADAC, Rankovići, Pucarevo (D 4)
61. GRADAC, Ričice, Travnik (D 4)
62. GRADAC, Rostovo, Pucarevo (D 6)
63. GRADAC (Tarabovac), Vilenica, Travnik (D 4)
64. GRADINA, Alihodže, Travnik (E 4)
65. GRADINA, Bukovica, Travnik (D 4)
66. GRADINA (Kraljičino vrtlo), Bukovica, Travnik (D 4)
67. GRADINA, Dobriljevo, Zenica (F 4)
68. GRADINA, Drugovci, Zenica (G 4)
69. GRADINA, Gradina—Seoci, Zenica (G 4)
70. GRADINA, Jelinak, Busovača (F 5)
71. GRADINA, Klopče, Zenica (F 4)
72. GRADINA, Kopilo, Zenica (F 4)
73. GRADINA, Miškića brdo, Travnik (C 4)
74. GRADINA, Potkraj, Travnik (C 3)
75. GRADINA, Preočica, Vitez (E 4)

77. GRADINA, Stranjani, Zenica (E 3)
78. GRADINA, Turići, Travnik (C 4)
79. GRADINA, Velika Bukovica, Travnik (D 3)
80. GRADINA, Veliki Mošunj, Vitez (D 4)
81. GRADINA, Vidoševići, Travnik (C 4)
82. GRADINA, Zabilje, Vitez (E 4)
83. GRADINA (Grad), Zenepići, Pucarevo (C 4)
84. GRADINA—ČATRNJA (Komardska gradina), Veliki Mošunj, Vitez (D 4)
85. GRADINA—MEGARA, Goleš, Travnik (C 4)
86. GRADINA NA GLADNIKU, Gladnik, Travnik (D 4)
88. GRBAVICA, Grbavica, Vitez (E 4)
89. GRBAVICA BRDO, Grbavica, Vitez (E 4)
97. GUČA GORA 1, Guča Gora, Travnik (D 3)
101. HUM, Donja Gračanica, Zenica (F 4)
104. JANKOVIĆI, Jankovići, Travnik (D 4)
106. JASIKE, Veliki Mošunj, Vitez (D 4)
108. JELINAK, Jelinak, Busovača (F 5)
111. KAMEN, Puhovac, Zenica (G 4)
113. KARAULA (Krajinsko greblje), Sebešić, Pucarevo (D 6)
117. KICA, Gradišće, Zenica (F 4)
129. KUŽNO GROBLJE, Guča Gora, Travnik (D 3)
130. LAŠVA, Lašva, Zenica (F 5)
143. MIŠKOVIĆA SIČA, Gladnik, Travnik (D 4)
145. MRTOVAČKA GRADINA, Gradišće, Zenica (F 4)
146. MUJEVINE, Alihodže, Travnik (E 4)
147. NAD GAJEM, Bilića Dočić, Travnik (D 4)
149. NA STINAMA, Krčevine, Vitez (E 4)
150. NEBO, Brajkovići, Travnik (E 4)
151. NEVIĆ POLJE, Nević Polje, Travnik (D 4)
154. OBLAK, Mali Mošunj—Divjaci, Vitez (E 4)
157. OPARA 1, Opara, Pucarevo (B 5)
159. ORAHOVAČKO POLJE, Nemila, Zenica (F 2)
160. ORLAC, Preočica, Vitez (E 4)
161. OŠTRC, Donji Koričani, Travnik (C 2)
168. PODASTINJE, Podastinje, Travnik (D 3)
174. PUTIČEVO, Putičevo, Travnik (D 4)
182. STARA BILA 1, Stara Bila, Vitez (E 4)
184. STOJKOVIĆI—BUČIĆI, Stojkovići, Pucarevo (D 4)
190. TRAVNIK 1, Travnik (D 4)
191. TRAVNIK 2, Travnik (D 4)
194. UVRATE, Raspotočje, Zenica (F 4)
196. VELIKI MOŠUNJ, Veliki Mošunj, Vitez (D 4)
197. VIS (Veliki i Mali), Podbrežje, Zenica (F 4)
199. VLAHOVIĆA BRIJEG, Ovčarevo, Travnik (C 4)
206. ZMIJSKA GLAVICA, Monjići, Pucarevo (D 5)

REGIJA 13: POPIS NALAZIŠTA IZ DOBA RIMSKE VLADAVINE

1. BABINO POLJE, Donja Gračanica, Zenica (F 3)
3. BARICE, Rankovići, Pucarevo (D 4)
5. BAŠBUNAR (Saraj), Travnik (D 4)
8. BILIMIŠĆE, Zenica (F 4)
10. BIŠĆE, Donja Višnjica, Zenica (F 5)
11. BLACE, Rankovići, Pucarevo (D 4)
14. BORAK, Katići, Busovača (F 5)
15. BRCA, Fazlići, Travnik (D 3)
23. BUKOVICA, Bukovica, Travnik (D 4)
25. CRKVE, Drivuša, Zenica (F 4)
26. CRKVINA (Grčko groblje, Orašje, Trepavice), Drivuša, Zenica (F 4)
27. CRKVINA, Vitez (E 5)
28. CRKVINE, Gornje Turbe, Travnik (C 4)
29. CRKVINE (Gradac, Kalvarija), Mali Mošunj, Vitez (D 4)
31. CRKVIŠTE (Popova vrtača), Travnik (D 4)
32. CVRKAVLJE (Cvrkalje), Putovići, Zenica (F 4)
34. ČIFLUK, Čifluk, Travnik (D 4)
35. ČUKLE, Čukle, Travnik (E 3)
41. DRIVUŠA 2, Drivuša, Zenica (F 4)
43. DVORIŠTA, Putovići, Zenica (F 4)
52. GLAVICA, Mali Mošunj, Vitez (D 4)
56. GOLUBOVCI, Rijeka, Vitez (E 5)
60. GRADAC, Rankovići, Pucarevo (D 4)
63. GRADAC (Tarabovac), Vilenica, Travnik (D 4)
64. GRADINA, Alihodže, Travnik (E 4)
71. GRADINA, Klopče, Zenica (F 4)
79. GRADINA, Velika Bukovica, Travnik (D 3)
85. GRADINA—MEGARA, Goleš, Travnik (C 4)
89. GRBAVICA BRDO, Grbavica, Vitez (E 4)
95. GROBLJE, Stranjani, Zenica (E 4)
104. JANKOVIĆI, Jankovići, Travnik (D 4)
105. JARDOL, Jardol, Vitez (E 4)
112. KAMENICE, Kaćuni, Busovača (F 5)
120. KOPRINE, Podbrežje, Zenica (F 4)
124. KRČEVINE, Stranjani, Zenica (E 4)
125. KRIŽ (Križevi), Podbrežje, Zenica (F 4)
152. NOVA BILA 1, Nova Bila, Travnik (E 4)
154. OBLAK, Mali Mošunj—Divjaci, Vitez (E 4)
155. ODMUD, Raspotočje, Zenica (F 4)
156. OGRAJA, Putovići, Zenica (F 4)
162. PAKLAREVO, Paklarevo—Marjanovići, Travnik (C 3)
163. PALAČIŠTE (Polačišće), Rankovići, Pucarevo (D 4)
164. PIROTA, Travnik (D 4)
165. PODCRKAVLJE, Mali Mošunj, Vitez (E 4)
166. PODMOČILO (Mlinčići), Tišina, Zenica (F 4)
168. PODASTINJE, Podastinje, Travnik (D 3)
170. POLJANICE, Poljanice, Travnik (D 3)
171. POLJE, Donje Polje, Busovača (F 5)
173. PREOČICA, Preočica, Vitez (E 4)
174. PUTIČEVO, Putičevo, Travnik (D 4)
179. RUNJIĆI, Runjići, Travnik (C 3)
181. SELO, Putovići, Zenica (F 4)
183. STARA BILA 2, Stara Bila, Vitez (E 4)
190. TRAVNIK 1, Travnik (D 4)
192. TRAVNIK 3, Travnik (D 4)
195. VAROŠLUK, Turbe, Travnik (C 3)
198. VITEZ, Vitez (E 4)
203. VUČKAMEN, Rijeka—Vraniska, Vitez (E 5)
204. VUKASOVICA, Đelilovac, Travnik (C 3)
205. ZAHAMBARICE, Stranjani—Babići, Zenica (E 4)
207. ZUKIĆI, Zukići, Travnik (E 4)

REGIJA 13: POPIS NALAZIŠTA IZ SREDNJEG VIJEKA

2. BARE, Opara, Pucarevo (D 5)
4. BAŠAK, Čosići, Travnik (C 3)
6. BIJELE VODICE, Goleš, Travnik (C 4)
7. BIJELI PUT (Križ), Podbrežje, Zenica (F 4)

8. BILIMIŠĆE, Zenica (F 4)
10. BIŠĆE, Donja Višnjica, Zenica (F 5)
12. BOGAZ, Počulica, Vitez (E 4)
13. BOGDUŠA, Brajkovići, Travnik (E 4)
14. BORAK, Katići, Busovača (F 5)
16. BREGOVI, Turbe, Travnik (C 3)
17. BREŽULJAK, Varošluk—Pobrići, Travnik (C 4)
18. BREŽULJAK NAD ĆUKOM, Varošluk, Travnik (C 3)
19. BRIGOVI (Grčko groblje), Zabilje—Ograde, Vitez (E 4)
20. BRIJEG (Mramorje), Ćosići, Travnik (C 3)
21. BRIJEŠĆE (Ravan), Hozanovići, Busovača (F 5)
22. BRODA, Velika i Mala Broda, Zenica (F 4)
23. BUKOVICA, Bukovica, Travnik (D 4)
26. CRKVINA (Grčko groblje, Orašje, Trepavice), Drivuša, Zenica (F 4)
28. CRKVINE, Gornje Turbe, Travnik (C 4)
29. CRKVINE (Gradac, Kalvarija), Mali Mošunj, Vitez (D 4)
30. CRKVIŠTE, Čukle, Travnik (E 3)
33. ČARAKOVE NJIVE, Donje Krčevine, Travnik (C 3)
36. ĆOSIĆI, Ćosići, Travnik (C 3)
37. DESOVE, Vitez (E 4)
38. DIDAKOVE KUĆE, Đelilovac, Travnik (C 3)
39. DOČIĆ, Dusina, Zenica (F 5)
42. DUKATI, Donje Vitovlje, Travnik (C 2)
44. ĐELILOVAC 1, Đelilovac, Travnik (C 3)
45. ĐELILOVAC 2, Đelilovac, Travnik (C 3)
46. DŽAMIJA, Janjići, Zenica (F 4)
47. FAZLIĆI 1, Fazlići, Travnik (D 3)
48. FAZLIĆI 2, Fazlići, Travnik (D 3)
49. GAJ, Tenići, Travnik (B 3)
50. GALJEN, Mihaljevići, Busovača (F 5)
51. GLAVICA, Han Bila, Travnik (E 4)
52. GLAVICA, Mali Mošunj, Vitez (D 4)
53. GLAVICA, Potkraj, Travnik (C 3)
54. GLAVIČICE, Rijeka, Zenica (F 4)
55. GOLEŠ, Goleš, Travnik (C 4)
57. GORNJE PEĆINE, Gornje Pećine, Travnik (C 4)
64. GRADINA, Alihodže, Travnik (E 4)
76. GRADINA (Dvor), Putiš, Busovača (F 5)
85. GRADINA—MEGARA, Goleš, Travnik (C 4)
87. GRAHOVČIĆI, Grahovčići—Vinište, Travnik (E 4)
90. GRČKO GREBLJE, Grm, Zenica (F 4)
91. GRČKO GREBLJE (Glavica), Gaćice, Vitez (E 5)
92. GRČKO GREBLJE (Na Kuberu), Vjetrenice, Zenica (E 4)
93. GRČKO GROBLJE, Donja Trebeuša, Travnik (C 4)
94. GREBLJE, Dolac (na Bili), Travnik (E 4)
96. GUBER, Kratine, Vitez (E 5)
98. GUČA GORA 2, Guča Gora, Travnik (D 4)
99. HALILOVAČA (Grčko greblje), Stranjani, Zenica (E 4)
100. HRUBINE, Dusina—Brdo, Zenica (F 5)
102. IZVOR KARAULSKE LAŠVE, Gradina—Hatarići, Travnik (B 4)
103. JAMA, Krčevine, Vitez (E 4)
107. JAŽVA, Varošluk, Travnik (C 3)
109. JOZAKOVE NJIVE (Selište), Đelilovac—Didaci, Travnik (C 3)
110. KAJIN KAMEN, Vitovlje, Travnik (B 2)
111. KAMEN, Puhovac, Zenica (G 4)
113. KARAULA (Krajinsko greblje), Sebešić, Pucarevo (D 6)
114. KAURLAŠ—MAMULA, Monjići, Pucarevo (D 5)
115. KAURSKO GREBLJE, Lokvine, Zenica (F 5)
116. KAURSKO GROBLJE, Dobraljevo, Busovača (E 4)
118. KLISA, Guča Gora, Travnik (D 3)
119. KLISA, Vranduk—Varošište, Zenica (F 3)
121. KOVAČINE, Sadovača, Vitez (E 4)
122. KOZICE, Pojske, Zenica (E 4)
123. KRČEVINE, Krčevine, Busovača (F 5)
125. KRIŽ (Križevi), Podbrežje, Zenica (F 4)
126. KRUŠČICA, Kruščica, Vitez (E 5)
127. KUĆARE, Puhovac, Zenica (G 4)
128. KUPALIŠTE NA ŠKRILJAMA, Putičevo, Travnik (D 4)
131. LISIČJE GROBLJE, Donja Trebeuša, Travnik (C 4)
132. LIVADA, Ćosići, Travnik (B 3)
133. LUKA, Varošluk, Travnik (C 3)
134. LUKE, Gusti Grab, Busovača (F 5)
135. LJUBIČA BRDO, Varošluk, Travnik (C 3)
136. MACULJE—JEZERA, Rostovo, Pucarevo (D 6)
137. MALENIČIN GAJ, Gusti Grab, Busovača (F 5)
138. MALINE, Maline, Travnik (E 3)
139. MARTINOVIĆA GLAVICA, Krčevine—Kremenik, Vitez (E 4)
140. MAŠETA, Rostovo, Pucarevo (D 6)
141. MAŠETI, Fazlići, Travnik (D 3)
142. MEDVJEDGRAD, Ravan (Tisovac), Busovača (E 6)
144. MRAMORJE, Potkraj, Travnik (C 3)
148. NAGRADE, Pokrajčići, Travnik (E 4)
153. NOVA BILA 2, Nova Bila, Travnik (E 4)
158. OPARA 2, Opara, Pucarevo (D 5)
162. PAKLAREVO, Paklarevo—Marjanovići, Travnik (C 3)
163. PALAČIŠTE (Polačišće), Rankovići, Pucarevo (D 4)
167. POD ROSTOVCEM, Rastovci, Pucarevo (D 4)
168. PODASTINJE, Podastinje, Travnik (D 3)
169. PODVINICA, Pojske, Zenica (E 4)
172. POTOCI BISTRIČKE LUKE, Opara, Pucarevo (D 5)
175. PUTOVIĆI, Putovići, Zenica (F 4)
176. RANKOVIĆI, Rankovići, Pucarevo (D 4)
177. RASPOTOČJE, Raspotočje, Zenica (F 4)
178. RAVAN, Ravan, Busovača (E 5)
180. SELIŠTE—SELIŠTE PRKIĆA, Podbrežje, Zenica (F 4)
184. STOJKOVIĆI—BUČIĆI, Stojkovići, Pucarevo (D 4)
185. ŠKAF (Bosnić), Gornja Večeriska, Vitez (D 5)
186. ŠPIRIN GRM (Kamenolom), Mutnica, Zenica (F 4)
187. ŠUPLJA STIJENA (Kremen), Gornje Pećine, Travnik (C 4)
188. TISOVAC, Potkraj, Travnik (C 3)
189. TORIČAN, Varošluk, Travnik (C 3)
191. TRAVNIK 2, Travnik (D 4)
193. TURBE, Turbe, Travnik (C 3)
194. UVRATE, Raspotočje, Zenica (F 4)
199. VLAHOVIĆA BRIJEG, Ovčarevo, Travnik (C 3)
200. VRANDUK, Vranduk, Zenica (F 3)
201. VRBENAC (Vrbovac grad), Zagrađe, Travnik (E 3)
202. VRZOL (Krivače), Varošluk, Travnik (C 3)
208. ZVIJEZDA, Vjetrenice, Zenica (E 4)

REGIJA 13: NALAZIŠTA

13.1 BABINO POLJE, Donja Gračanica, Zenica. Rimsko naselje. Uz lijevu obalu Bosne, kod izvora Jelovika, nalaze se tragovi rimskog naselja. Tu se prilikom oranja otkrivaju zidovi, kamenje i cigla. Rimsko doba.
LIT.: *C. Patsch* 1906, 159. I. Čremošnik

13.2 BARE, Opara, Pucarevo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 50 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i amorfnih blokova, orijentiranih uglavnom S—J, izuzetno Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 388. N. Miletić

13.3 BARIĆE, Rankovići, Pucarevo. Rimsko naselje. Ispod južnog obronka Klobuka, na njivama, nalaze se zidovi i gromile kamenja. Rimsko doba.
I. Čremošnik

13.4 BAŠAK, Čosići, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 32 stećka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J; nekoliko spomenika ukrašeno motivom sunca i polumjeseca. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 141. N. Miletić

13.5 BAŠBUNAR (Saraj), Travnik. Praistorijska gradina i rimski grobovi. Utvrđeno naselje s ostacima odbrambenog nasipa i tumulusa. Rimski grobovi su otkriveni 1883, 1893. kada je nađen i bakreni rimski novac i 1932. kada je slučajno pronađen i praistorijski prsten. Bronzano ili željezno doba i rimsko doba.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1895, 50; *J. Korošec 1950,* 254—265.
B. Marijanović—I. Marijanović

13.6 BIJELE VODICE, Goleš, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvani samo fragmenti stećaka i tragovi njihovog ležišta. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 386. N. Miletić

13.7 BIJELI PUT (Križ), Podbrežje, Zenica. Srednjovjekovna nekropola. U katoličkom groblju sačuvano 15 stećaka, orijentiranih Z—I. Među njima i 1 antička spolija. Kasni srednji vijek. N. Miletić

13.8 BILIMIŠĆE, Zenica. Rimsko naselje, kasnoantička crkva i nekropola i srednjovjekovno groblje.

Antičko naselje u Zenici ležalo je u predgrađu Bilimišća s obje strane Bosne. Na desnoj obali Bosne konstatirani su arheološki ostaci rimskih zgrada, na čijim je temeljima kasnije sagrađena ranokršćanska crkva gemina. Ovi tragovi utvrđeni su i na lijevoj obali Bosne, otkrivanjem zgrade s apsidom. Od brojnih nalaza, posebno kamenih spomenika, treba spomenuti one koji ukazuju na veliki značaj ovog naselja. To je sepulkralni spomenik, koji u natpisu čuva ime municipija /D(e)C(urioni) MUN(icipii) BIS (tuensis)/ B I S(tua), ili onaj koji spominje svećenika kulta Urbis Romae u municipiju Bistua. Zapaženi su spomenici kasnog doba Rimskog Carstva. Među najznačajnije iz ovog doba spada Aurelija Crescentinusa, koja u likovnim prikazima pokojnika krije kasnoantičku umjetnost orijentalnog porijekla. Nađena su i 3 rimska novca iz 4. st.

Ranokršćanska crkva spada u grupu dvojnih bazilika. Iskopana je 1891. g. (Ć. Truhelka). Sastoji se od dva naosa, narteksa i sporednih prostorija. Orijentirana prema istoku. U temeljima ove crkve, koja je naknadno pregrađivana, nađeno je mnogo spolija, a posebno internog dekorativnog crkvenog namještaja od pluteja, pregradnih stupova do kapitela, čije je stilsko i arheološko određenje još uvijek otvoreno.

U blizini ranokršćanske bazilike nađeno je i groblje. Grobovi imaju oblik krova na dvije vode i pripadaju kasnoantičkom periodu paralelno s bazilikom. Sa prostora bazilike potječe i zlatna naušnica s korpicom.

U zgradi crkve otkriveni su i srednjovjekovni grobovi s nalazima (naušnice, željezne osti).

Rimsko naselje na Bilimišću datirano je od druge polovice 1. do 6. v. a nalazi iz srednjovjekovnih grobova u 11—12. st.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1892 c, 340—350; *Ć. Truhelka* 1914 a, 222—223; *D. Sergejevski* 1932 a, 35—36; *N. Miletić* 1963 a, 42; *D. Sergejevski* 1965, 17—25; *I. Nikolajević* 1969 a, 245—252; *Đ. Basler* 1972, 125—135; *V. Paškvalin* 1980, 55—83.
V. Paškvalin

13.9 BIRAC, Donja Gračanica, Zenica. Praistorijska gradina. Naselje sačinjavaju dvije terase veličine cca 60X40 m, a odbrambeni sistem limitni tumul i usjek oko naselja. Bronzano ili željezno doba.
B. Marijanović

13.10 BIŠĆE, Donja Višnjica, Zenica. Rimska ara i srednjovjekovno groblje. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I (S—J?). Kao stećak sekundarno je upotrebljena i rimska ara posvećena Herkulu. Rimsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 146. N. Miletić

13.11 BLACE, Rankovići, Pucarevo. Rimsko utvrđenje. Na platou brijega nalaze se ostaci rimskih zidova. Vjerovatno tragovi utvrđenja. I. Čremošnik

13.12 BOGAZ, Počulica, Vitez. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka, sarkofaga i stele, orijentiranih Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 155. N. Miletić

13.13 BOGDUŠA, Brajkovići, Travnik. Srednjovjekovno groblje. U katoličkom groblju sačuvana su 4 stećka u obliku sanduka i sarkofaga; sarkofag ukrašen nišama. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 387; *Š. Bešlagić* 1971, 144.
N. Miletić

13.14 BORAK, Katići, Busovača. Prethistorijsko naselja; nalazi: fragmenti keramike. U sjeveroistočnom nad sela sondiranjem je ustanovljeno postojanje naselja; nalazi fragmenti keramike. U sjeveroistočnom dijelu platoa, kao nišan muslimanskog groba upotrebljen je rimski miljokaz, čija je epigrafska strana možda ukopana u zemlju. Sačuvana i 2 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, ostali uništeni (vidljiva samo ležišta). Brončano i starije željezno doba, rimsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 156. I. Marijanović—N. Miletić

13.15 BRCA, Fazlići, Travnik. Fragment rimske stele. Spomenik s natpisom otkriven na lijevoj obali Bile. U natpisu se spominje dekurijon municipija Bistuae: P. AEL(ius) IUSTUS, D(e)C(urio) M(unicipii) BIST(uae)... Rimsko doba, 2. st.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1893, 321—323; *Ć. Truhelka—C. Patsch* 1893, 700—707. V. Paškvalin

13.16 BREGOVI, Turbe, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 12 stećaka u obliku ploče, sanduka i sarkofaga, orijentiranih uglavnom S—J, oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 142. N. Miletić

13.17 BREŽULJAK, Varošluk—Pobrići, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 18 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, različito orijentiranih; oštećeni, mnogi uništeni ili dislocirani. Navodno nađena ploča s natpisom, izgubljena. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 380; *Š. Bešlagić* 1971, 142. N. Miletić

13.18 BREŽULJAK NAD ĆUKOM, Varošluk, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 50 spomenika u obliku ploča i sarkofaga, različite orijentacije, većinom utonuli i oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 379. N. Miletić

13.19 BRIGOVI (Grčko groblje), Zabilje—Ograde, Vitez. Sačuvano oko 20 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih SI—JZ; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 155. N. Miletić

13.20 BRIJEG (Mramorje), Čosići, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 27 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J; ukras nekoliko spomenika čini polumjesec, sunce, rozeta i biljni motiv. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 141. N. Miletić

13.21 BRIJEŠĆE (Ravan), Hozanovići, Busovača. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 27 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 156. N. Miletić

13.22 BRODA, Velika i Mala Broda, Zenica. Srednjovjekovno groblje. Uz pravoslavno groblje nađena 2 sarkofaga; uništeni. U razdoblju između dva rata otkopano je više grobova, navodno rimskih, a vjerovatno srednjovjekovnih. Kasni srednji vijek.
LIT.: *K. Hrelja* 1957, 25. N. Miletić

13.23 BUKOVICA, Bukovica, Travnik. Kasnoantička crkva i grobnica i ostava srednjovjekovnog novca. Uz ostatke crkve otkrivene 1900. orijentirane I—Z (dimenzije 14,10×6,60 m) i završene apsidom, nađena je zidana grobnica na svod (dimenzije 2,60× ×1,60×1,10 m), čiji su kosturi poremećeni prilikom kopanja. U zidu crkve nađena zemljana posuda sa srednjovjekovnim novcima, među kojima je bilo i 14 dubrovačkih srebrnih novaca i 36 mletačkih srebrnih novaca dužda F. Dandola (1328—1339) i A. Dandola (1342—1354). Kasnoantičko doba, 4—6. st. i kasni srednji vijek, 14. st.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1901, 468. I. Marijanović-N. Miletić

13.24 CARINE, Krpeljići, Travnik. Praistorijska gradina. Naselje je zauzimalo plato veličine cca 30×17 m, a odbrambeni sistem se sastojao od limitnog tumula i bedema. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 260. B. Marijanović

13.25 CRKVE, Drivuša, Zenica. Rimska nekropola. Šest grobova ograđenih kamenjem i pokrivenih pločama pronađeno je 1887. Prilozi: željezna koplja, noževi i fragmenti keramičkih posuda. Rimsko doba, 1—4. st.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1892 c, 349. I. Marijanović

13.26 CRKVINA (Grčko groblje, Orašje, Trepavice), Drivuša, Zenica. Rimska i srednjovjekovna nekropola i ostaci zgrade. Na dominantnoj glavici nađeni su: jedno koplje, oštrica noža i fragmenti keramike. Nailazi se i na tragove zidova i blokova sedre. Rimsko doba, 1—4. st. Ovdje je sačuvano oko 15 stećaka u obliku sanduka i krsta. Povremeno se izoravaju i grobovi; mnogi stećci uništeni. Kasni srednji vijek.
V. Paškvalin—N. Miletić

13.27 CRKVINA, Vitez. Rimski pojedinačni nalaz. Olovna pločica sa reljefnom predstavom misterija, slučajno otkrivena 1900. Rimsko doba.
LIT.: *C. Patsch* 1902 a, 14—16. I. Čremošnik

13.28 CRKVINE, Gornje Turbe, Travnik. Praistorijsko naselje, ranorimska nekropola, kasnoantički mauzolej i srednjovjekovna nekropola. Grobnicu vojvode Batala iskopavao kapetan Teplý 1915; ranorimske grobove J. Petrović 1915; kasnoantički mauzolej D. Sergejevski 1942; praistorijsko naselje J. Korošec 1942; nekoliko grobova nekropole sa stećcima P. Korošec 1942. g.

Neolitsko naselje pripada butmirskoj kulturi i to njenoj kasnoj fazi razvoja, dok eneolitski materijal pripada vučedolskoj kulturnoj grupi i daleko je skromniji od neolitskog.

Na ovom prostoru konstatirana je i ranorimska nekropola na kojoj je otkriveno 30 grobova s paljevinom. Nešto niže iskopan je kasnoantički mauzolej. Sastojao se iz podzemne grobnice na svod i nadzemnog dijela s lezenama. Nađeni i ulomci keramike.

Na srednjovjekovnoj nekropoli su sačuvana 3 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentirana Z—I; sarkofag ukrašen nišama. Pod sarkofagom otkriven mauzolej kvadratne osnove s trijemom, s dvostrukom rakom, na čijim su zidovima sačuvani ostaci fresaka. Skelet je ležao u kamenom kovčegu; na čelu grobne rake nađena ploča s natpisom. Ostali spomenici, kao i mauzolej, uništeni.

Crkvine, višeslojno nalazište, datira u kulturno-historijskom kontinuitetu od neolita i eneolita, pa preko ranorimske nekropole i kasnoantičkog mauzoleja do kraja 14. st.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1895, 48; *Ć. Truhelka* 1915, 365—374; *J. Petrović* 1931, 17; *D. Sergejevski* 1951, 135—144; *P. Korošec-Vračko* 1952, 378—379; *J. Korošec* 1957, 5—18; *Đ. Mazalić* 1959, 239—242; *Š. Bešlagić* 1971, 142—143.
B. Marijanović—V. Paškvalin—N. Miletić

13.29 CRKVINE (Gradac, Kalvarija), Mali Mošunj, Vitez. Prethistorijska gradina, kasnoantička bazilika i grobnice i srednjovjekovna nekropola.

Na zaravnjenom platou istaknutog brijega sačuvano je mnoštvo fragmenata prethistorijske keramike; bronzano ili željezno doba.

I. Kujundžić 1913. otkrio je dijelove ranokršćanske crkve (baptisterij s baptismalnom piscinom i dio prezbiterija s oltarskom pregradom i stupićima od oltarske menze). U crkvi i pored nje otkrivene su 4 grobne kamere na svod. Po brijegu rasuti brojni fragmenti rimske keramike. Kasnoantičko doba, 4—6. v.

Srednjovjekovna nekropola sa stećcima koji su razneseni i uništeni. Bila je smještena uz katoličko groblje. Sačuvana samo ploča s natpisom sa grobnice. Kasni srednji vijek, 15. v.
LIT.: *I. Kujundžić* 1917, 477—496; *J. Krajinović* 1944, 227—230; *J. Koročec* 1950, 257; *P. Korošec-Vračko* 1952, 400—401; *Đ. Mazalić* 1957, 101, Sl. 6—11; *Đ. Basler* 1972, 94—97.
B. Marijanović—Đ. Basler—N. Miletić

13.30 CRKVIŠTE, Čukle, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Ostaci nekropole sa stećcima i kamenim sarkofazima pod njima. Kasni srednji vijek.
N. Miletić

13.31 CRKVIŠTE (Popova vrtača), Travnik. Rimski grobovi. Otkriveno i uništeno nekoliko grobova, čiji su nalazi (polovica škara, noš i sjekira) također izgubljeni. Rimsko doba.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1895, 48. I. Marijanović

13.32 CVRKAVLJE (Cvrkalje), Putovići, Zenica. Rimski vodovod. Ostaci rimskog vodovoda izgrađenog od cigli. Rimsko doba, 1—4. st.
LIT.: *V. Paškvalin* 1980, 70. V. Paškvalin

13.33 ĆAKAREVE NJIVE, Donje Krčevine, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 383. N. Miletić

13.34 ĆIFLUK, Čifluk, Travnik. Rimska stela. Sačuvani fragment predstavlja samo glavu žene u visokom reljefu. Rimsko doba, 3. st.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1895, 53; *C. Patsch* 1897, 529; *C. Patsch* 1899, 253. I. Marijanović

13.35 ĆUKLE, Čukle, Travnik. Rimski nadgrobni spomenik i sarkofazi. U crkvici iz g. 1865. uzidana je kao oltarna slika rimska nadgrobna ploča potpuno ostrugana. Uz seoski put nalaze se rimski sarkofazi. Rimsko doba, 3—4. st.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1895, 59; *J. Petrović* 1931, 8. I. Marijanović

13.36 ĆOSIĆI, Ćosići, Travnik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 141. N. Miletić

13.37 DESOVE, Vitez. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 155. N. Miletić

13.38 DIDAKOVE KUĆE, Đelilovac, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvan manji dio nekada prostrane nekropole stećaka, u obliku sanduka i sarkofaga; jedan spomenik ukrašen motivom polumjeseca; ostali uništeni i dislocirani. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec—Vračko* 1952, 382. N. Miletić

13.39 DOĆIĆ, Dusina, Zenica. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Usamljeni stećak u obliku sanduka, s tragovima natpisa. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 146. N. Miletić

13.40 DRIVUŠA 1, Drivuša, Zenica. Praistorijsko naselje. Površinski nalazi keramike i kremenog oruđa. Neolit ili eneolit. B. Marijanović

13.41 DRIVUŠA 2, Drivuša, Zenica. Rimska zgrada. Otkriven temeljni zid zgrade građen malterom, čiji je najveći dio ostao pod današnjom zgradom. Navodno je pronađen i jedan grob. Radi se, vjerovatno, o rimskoj vili rustici. Rimsko doba, 1—4. st.
I. Marijanović

13.42 DUKATI. Donje Vitovlje, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Uz pravoslavnu crkvu i groblje sačuvano je 25 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; mnogi oštećeni. Ukras jednog spomenika čine polumjesec i jabuke. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 110. N. Miletić

13.43 DVORIŠTA, Putovići, Zenica. Rimsko svetilište. Smješteno na terasastom platou iznad desne obale rijeke Bosne. Istražio V. Paškvalin 1968. Pod velikom gomilom kamenja otkriven je arhitektonski kultni objekat koji predstavlja antički nimfej. Sastoji se od velike prostorije, predvorja i veoma malog bazena. Nedaleko nimfeja otkrivena je zgrada u suhozidu. Osim toga, nađeni su: ulomci keramike, dekorativnog korniža, fragment kapitela, ulomci prozorskih tranzena, pregrada, jedan nadvratnik i akroterij, te ulomci kaneliranog stupa. Nalazi koji pripadaju mlađem željeznom dobu, kao i predmeti iz perioda ranog i kasnog doba Rima, a posebno nalaz fragmenta kultnog reljefa Silvana i nimfa, upućuju u prvom redu na prostor koji je možda i prije rimske okupacije predstavljao kultno mjesto epihorskog stanovništva. Mlađe željezno doba i rimsko doba, 1. v. st. e. do 3. v.
LIT.: *V. Paškvalin* 1980, 55—84. V. Paškvalin

13.44 ĐELILOVAC 1, Đelilovac, Travnik. Srednjovjekovni novac. Nađen zlatnik bizantijskog cara Heracliusa (610—641). Rani srednji vijek, 7. st.
LIT.: *G. Kraljević* 1980, 85. G. Kraljević

13.45 ĐELILOVAC 2, Đelilovac, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 25 stećaka u obliku ploče, sanduka i sarkofaga, orijentiranih uglavnom Z—I; ukras čine polumjesec i rozeta. Veliki broj utonuo ili oštećen. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 381—382. N. Miletić

13.46 DŽAMIJA, Janjići, Zenica. Fragment nadgrobnog spomenika. Fragment stećka s natpisom. Bio ugrađen u temelje kao spolij. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1891 b, 386; *M. Mujezinović* 1953, 141, 143. N. Miletić

13.47 FAZLIĆI 1, Fazlići, Travnik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sarkofaga. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 142. N. Miletić

13.48 FAZLIĆI 2, Fazlići, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 24 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I; jedan spomenik ukrašen nišama. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 141—142. N. Miletić

13.49 GAJ, Tenići, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga; ukras: ljudska figura i figuralna scena. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Đ. Mazalić* 1957, 115—116, Sl. 35. Miletić

13.50 GALJEN, Mihaljevići, Busovača. Srednjovjekovna nekropola i kamenolom. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka u samom kamenolomu, uz još 5 tek odvaljenih blokova za stećke. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 156. N. Miletić

13.51 GLAVICA, Han Bila, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Otkriveno slučajno 1950. Nađena 4 kamena sarkofaga; nalazi uz skelete: tekstilna kapa i nekoliko italijanskih i mađarskih novčića. Kasni srednji vijek, 15—16. v.
LIT.: *I. Čremošnik* 1952, 111—120. N. Miletić

13.52 GLAVICA, Mali Mošunj, Vitez. Praistorijska gradina, rimski i srednjovjekovni pojedinačni nalazi. U otplavljenom sloju, debljine do 1 m, nađeni fragmenti keramike. Bronzano ili željezno doba, rimsko doba i srednji vijek.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 257. B. Marijanović

13.53 GLAVICA, Potkraj, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvan samo 1 stećak u obliku sarko-

faga, dislociran, ostali uništeni; ukrašen biljnim motivom, polumjesecom i predstavom konjanika. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 142. N. Miletić

13.54 GLAVIČICE, Rijeka, Zenica. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 16 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I, ostali uništeni; ukras sarkofaga: spirala i kanelure. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1967, 54. N. Miletić

13.55 GOLEŠ, Goleš, Travnik. Ostava srednjovjekovnog novca. Slučajno otkrivena ostava broji 13—14 komada srebrnih dinara kralja Stjepana Tomaša (1444—1461). Na šest komada je legenda na srpskohrvatskom (GOS. TOMES CRA. BOSN.), a na ostalima na latinskom jeziku (DNS TOMAS REX BOSNE). Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Sielski* 1931, 11. T. Glavaš

13.56 GOLUBOVCI, Rijeka, Vitez. Ostaci rimskog naselja. Gromile kamenja od ruševina rimskih zgrada i komadi troske nalaze se na prostranim njivama uz Krušički potok.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 259. I. Čremošnik

13.57 GORNJE PEĆINE, Gornje Pećine Pucarevo. Pojedinačni srednjovjekovni nalaz. Sadrži par srebrnih pozlaćenih fibula, par srebrnih naušnica s kockom i perlu od kalcedona; istočnogotski. Rani srednji vijek, početak 6. st.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1895, 61, Sl. 4—6; *N. Miletić* 1955, 152—154, Sl. 2, b, c; *N. Miletić* 1978, 100, Tbl. I. N. Miletić

13.58 GRADAC, Mali Mošunj, Vitez. Praistorijska gradina. Slojevi naselja nisu sačuvani; nalazi: fragmenti keramike. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 258. B. Marijanović

13.59 GRADAC, Pokrajčići, Travnik. Praistorijska gradina. Smještena na istaknutoj glavici (dimenzije platoa 55×38 m). Mjestimično sačuvani ostaci zemljanog bedema. Kasno bronzano i željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 259. B. Marijanović

13.60 GRADAC, Rankovići, Pucarevo. Praistorijska gradina i kasnoantičko utvrđenje. Odbrambeni sistem gradine sastoji se od limitnog tumula promjera 25 m i visine 6—7 m, te bedema očuvanih na većem dijelu naselja. Bronzano ili željezno doba i na južnoj strani brijega ostaci utvrđenja i fragmenti rimske keramike. Kasnoantičko doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 260; *I. Čremošnik* 1955, 122.
B. Marijanović—N. Miletić

13.61 GRADAC, Ričice, Travnik. Praistorijska gradina. Bedem visine cca 5—6 m sačuvan u dužini od 20 do 25 m. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 256. B. Marijanović

13.62 GRADAC, Rostovo, Pucarevo. Praistorijska gradina. Dimenzije utvrđenja oko 65×56 m. Djelimično sačuvani ostaci zemljanog bedema visine do 2 m. Kasno bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 261. B. Marijanović

13.63 GRADAC (Tarabovac), Vilenica, Travnik. Praistorijska gradina i kasnije dogradnje. Dimenzije 87×52—31 m. Zemljani bedemi djelimično očuvani, s tragovima zida s malterom kasnije podignutom na njima i mlađi period. Kasno bronzano i željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 256. B. Marijanović

13.64 GRADINA, Alihodže, Travnik. Praistorijska gradina, vjerovatno kasnoantička utvrda, pojedinačni nalaz iz srednjeg vijeka.

Veće sondažno iskopavanje izveo A. Benac 1948. Na južnoj padini gradine otvorena je površina od 102 m². Kulturni sloj je imao prosječnu debljinu oko 0,50 m, a najveću 1,05 m. Na dnu kulturnog sloja identifikovano je šest kućišta. Bile su to neke vrste poluzemunica, ukopane oko 0,20 m u zemlju, uglavnom okruglog oblika i (vjerovatno) sa kupastom nastrešnicom izrađenom od pletera i lijepa. Naselje je zauzimalo tri do četiri puta veću površinu od istražene. Prema tome, to je bilo malo stanište, s malim kućama i s dosta gustom naseljenošću. U kućištima i oko njih je sakupljeno nešto kamenog alata, više dijelova kamenih žrvnjeva i satirača, što ukazuje na redovnu životnu djelatnost. Posebno treba spomenuti nalaze dijelova glinenih kalupa za izlivanje bakarnih sjekira s cilindričnim ušicama. Najveći dio nalaza pripada keramičkim izrađevinama. U najstarijem sloju, u nekim kućištima nađeno je, uz standardne primjerke keramike sa cik-cak urezanim ornamentima (badenska tradicija) i nekoliko ulomaka retardirane neolitske keramike, kao i jedan ulomak s karakteristikama kostolačke kulture. B. Čović taj, najstariji, dio izdvaja kao posebnu fazu i pripisuje badenskoj kulturi. Najveći dio sloja ima karakteristike vučedolske kulture. Zajedno s Debelim brdom kod Sarajeva, ova stanica je predstavnik srednjobosanske varijante vučedolske kulture. U najgornjem dijelu sloja nađeno je i nekoliko fragmenata keramike ranog bronzanog doba koji se mogu kulturno povezati s naseljem Pod kod Bugojna, sloj A.

Neposredno južno od istražene površine, na padini, na kojoj kulturni sloj nije očuvan, nađeno je više fragmenata keramike kasnog bronzanog doba (srednjobosanska kultura), a još dalje, na dnu jugoistočnog obronka zapažene su jame s fragmentima keramike iste kulture, kasnog bronzanog i ranog željeznog doba.

Na vrhu Gradine su konstatovani zidovi vjerovatno neke kasnoantičke utvrde, a na površini 1 ulomak ranosrednjovjekovne (slavenske) keramike.
LIT.: *I. Kujundžić* 1917, 493; *J. Petrović* 1931, 3; *A. Benac* 1950, 12—29; *B. Čović* 1965 a, 65—68; *B. Čović* 1976 a, 111.
A. Benac

13.65 GRADINA, Bukovica, Travnik. Praistorijska gradina. Smještena na samom vrhu Bukovice, obronku Vlašića. Plato veličine cca 80×30 m sa sjeverne i istočne strane branjen bedemima, dok su druge dvije strane prirodno zaštićene. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 255—256. B. Marijanović

13.66 GRADINA (Kraljičino vrtlo), Bukovica, Travnik. Praistorijska gradina. Smještena na Bukovici, obronku Vlašića, a sastoji se od više međusobno vezanih zaravanaka, u dužini od nešto preko 200 m, sa ostacima bedema i jednim odbrambenim tumulom. Kasno bronzano i željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 254—255. B. Marijanović

13.67 GRADINA, Dobriljevo, Zenica. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje sa limitnim tumulom kao odbrambenim objektom. Bronzano ili željezno doba.
B. Marijanović

13.68 GRADINA, Drugovci, Zenica. Praistorijska gradina. Naselje je zauzimalo tri stepenasto poredane terase, a na svakoj terasi se nalazio po jedan limitni tumulus. Bronzano ili željezno doba.
B. Marijanović

13.69 GRADINA, Gradina—Seoci, Zenica. Praistorijska gradina. Naselje se sastoji od 3 elipsaste terase različite veličine. Na jednoj od terasa nalazi se nekoliko gomila. Bronzano ili željezno doba.
B. Marijanović

13.70 GRADINA, Jelinak, Busovača. Praistorijska gradina. Naselje na platou dimenzija 20×15 m. Ispod gradine raskopan je jedan grob sa bronzanim narukvicama. Nalazi nisu sačuvani. Bronzano ili željezno doba.
B. Marijanović

13.71 GRADINA, Klopče, Zenica. Praistorijska gradina i rimski novac. Naselje smješteno na platou s očuvanim ostacima suhozidnog bedema. Unutar utvrđenog platoa, čiji najveći promjer iznosi 170 m, nalazi se nekoliko gomila. U blizini Gradine nailazi se na rimske novčiće. Bronzano ili željezno doba i rimsko doba.
B. Marijanović

13.72 GRADINA, Kopilo, Zenica. Praistorijska gradina. Sondažno iskopavanje izvršili D. i Č. Trajković 1971, a manje sistematsko B. Čović i D. Šljivar 1975. Unutar pokretnog arheološkog materijala koji u kulturnom smislu pripada srednjobosanskoj kulturnoj grupi i veže se za odgovarajuće slojeve naselja Pod kod Bugojna, posebnu vrijednost imaju nalazi željezne troske. S obzirom na arheološki kontekst, ovi nalazi omogućavaju da se početak metalurgije željeza stavi najkasnije u 9. vijek st. e. Starije željezno doba.
LIT.: *Č. Trajković* 1971, 26—27; *B. Čović* 1980 b, 74.
B. Marijanović

13.73 GRADINA, Miškića brdo, Travnik. Praistorijska gradina. Odbrambeni sistem čine tumulus promjera 15×9 m, visine 6—7 m, i bedemi sačuvani u dužini od cca 35 m. Kulturni sloj erodiran. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 252—253. B. Marijanović

13.74 GRADINA, Potkraj, Travnik. Praistorijska gradina. Plato veličine cca 180×100 m je bio utvrđen limitnim tumulom i suhozidnim bedemima. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 251. B. Marijanović

13.75 GRADINA, Preočica, Vitez. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje iz bronzanog ili željeznog doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 261. B. Marijanović

13.76 GRADINA (Dvor), Putiš, Busovača. Srednjovjekovni grad i nekropola. Tragovi omanjeg utvrđenja leže na teško pristupačnoj glavici iznad sela. U blizini grada nalazi se lokalitet Dvor i staro groblje sa stećcima. Kasni srednji vijek.
LIT.: *S. Tihić* 1971, 50—51. P. Anđelić

13.77 GRADINA, Stranjani, Zenica. Praistorijska gradina. Smještena na vrhu brda Negraja. Na platou iskrčeni ostaci kamenog nasipa bedema. Površinski nalazi keramike na platou i padinama. Bronzano ili željezno doba.
B. Marijanović

13.78 GRADINA, Turići, Travnik. Praistorijska gradina. Naselje se nalazilo na platou veličine 30×40 m, a utvrđeno je limitnim tumulom i plitkim rovom uz unutrašnju stranu tumula. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1893, 480—481. B. Marijanović

13.79 GRADINA, Velika Bukovica, Travnik. Prethistorijski i rimski tumulusi sa spaljivanjem. J. Petrović prekopao je 1924. na ovom mjestu sedam gomila sa spaljenim pokojnicima s prethistorijskim (keramika, fragment kelta, i dr.) i rimskim nalazima (fragment lampice, kasnorimska fibula, i dr.). Prethistorijsko i rimsko doba.
LIT.: *M. Mandić* 1926, 37. I. Marijanović

13.80 GRADINA, Veliki Mošunj, Vitez. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje čiji slojevi nisu sačuvani. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 258. B. Marijanović

13.81 GRADINA, Vidoševići, Travnik. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje iz bronzanog ili željeznog doba.
LIT.: *M. Mandić* 1926, 36. B. Marijanović

13.82 GRADINA, Zabilje, Vitez. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje iz bronzanog ili željeznog doba.
LIT.: *M. Mandić* 1926, 36. B. Marijanović

13.83 GRADINA (Grad), Zenepići, Pucarevo. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje sa djelimično sačuvanim suhozidnim bedemima. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1895, 61. B. Marijanović

13.84 GRADINA—ĆATRNJA (Komardska gradina), Veliki Mošunj, Vitez. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje smješteno na najvišem vrhu gradine. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 258. B. Marijanović

13.85 GRADINA—MEGARA, Goleš, Travnik. Praistorijska gradina, ostaci kasnijeg utvrđenja i srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Utvrđeno naselje smješteno na užem zaravanku strmih padina. Na vrhu sačuvan nasip u dužini oko 30 m, građen od sedre i cigle. Bronzano ili željezno doba, kasniji periodi i kasni srednji vijek.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 250; *Š. Bešlagić* 1971, 145.
B. Marijanović—N. Miletić

13.86 GRADINA NA GLADNIKU, Gladnik, Travnik. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje smješteno na platou dužine cca 130 m i maksimalne širine cca 100 m, utvrđeno sa svih strana jakim bedemom, a na sjevernoj i malim odbrambenim tumulom. Kasno bronzano i željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 256—257. B. Marijanović

13.87 GRAHOVČIĆI, Grahovčići—Vinište, Travnik. Srednjovjekovno groblje. U katoličkom groblju sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentirani Z—I i S—J; ukras nekoliko spomenika čine arkade, krst, rozeta, polumjesec. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 144. N. Miletić

13.88 GRBAVICA, Grbavica, Vitez. Vjerovatno praistorijski ravni grob. Predmete je našao S. Sielski razbacane na njivi, ispod gradine na Grbavica brdu, a blizu ušća Bile u Lašvu. Nalaz sadrži: bronzani torkves, fibulu s nogom u obliku beotskog štita, dugu spiralnu narukvicu, 2 sljepoočna kolutića od tanje žice, spiralni prsten i liveni bronzani kolut. Starije željezno doba, 7. v.
LIT.: *S. Sielski* 1931, 9. B. Čović

13.89 GRBAVICA BRDO, Grbavica, Vitez. Praistorijska gradina i rimski novac. Smještena je na jugozapadnom obronku jednog brda čije se strane strmo ruše prema dolini Bile, blizu utoka u Lašvu. S pristupačne, sjeveroistočne strane, plato gradine branjen je limitnim tumulom. Vjerovatno željezno doba. G. 1893 slučajno nađen rimski republikanski srebrni novac porodile Servilia. Mlađe željezno doba, 3—2. v.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1895, 54; *J. Korošec* 1950, 259. B. Čović

13.90 GRČKO GREBLJE, Grm, Zenica. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 spomenika u obliku stele i krsta, orijentirani Z—I; ukras krsta:

krst, vijenac i plastična traka. Kasni srednji vijek. Ostali stećci uništeni.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 145. N. Miletić

13.91 GRĆKO GREBLJE (Glavica), Gaćice, Vitez. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvan 1 stećak u obliku sanduka, ostali uništeni, sem dva spomenika u obliku stele, ukrašena plastičnom trakom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *M. Mandić* 1926, 41; *P. Korošec-Vračko* 1952, 386; *Đ. Mazalić* 1957, 100—102; Sl. 3; *Š. Bešlagić* 1971, 155. N. Miletić

13.92 GRĆKO GREBLJE (Na Kuberu), Vjetrenice, Zenica. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 10 stećaka u obliku ploča. Kasni srednji vijek. N. Miletić

13.93 GRĆKO GROBLJE, Donja Trebeuša, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 32 stećka u obliku ploča, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 143. N. Miletić

13.94 GREBLJE, Dolac (na Bili), Travnik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano nekoliko kamenih spomenika u obliku sanduka i stela; ukras u vidu jabuke. Kasni srednji vijek, vjerovatno 15. v.
LIT.: *Đ. Mazalić* 1957, 112, Sl. 27—29. N. Miletić

13.95 GROBLJE, Stranjani, Zenica. Rimski nadgrobni spomenik. Slučajni nalaz. Nedostaje gornji dio, a od natpisnog polja najvjerojatnije samo sigle D M. Rimsko doba.
LIT.: *K. Misilo* 1936, 24; *D. Sergejevski* 1938 a, 107, br. 11. I. Marijanović

13.96 GUBER, Kratine, Vitez. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 15 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 155. N. Miletić

13.97 GUČA GORA 1, Guča Gora, Travnik. Iliro-grčki novac. Nađene dvije drahme iliro-grčkog grada Apolonije (229—100). Mlađe željezno doba, 3—1. st.
LIT.: *G. Kraljević* 1980, 85—94. G. Kraljević

13.98 GUČA GORA 2, Guča Gora, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Ispod katoličkog groblja Gorica sačuvano 6 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I; oštećeni, ostali uništeni. Kasni srednji vijek. Nađen i kameni sarkofag pod stećkom.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 143. N. Miletić

13.99 HALILOVAČA (Grčko greblje), Stranjani, Zenica. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 15 stećaka smještenih na omanjem izbrešku (tumulusu?), u obliku sanduka i amorfnih blokova, vrijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek. N. Miletić

13.100 HRUBINE, Dusina—Brdo, Zenica. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 146. N. Miletić

13.101 HUM, Donja Gračanica, Zenica. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje smješteno pri ušću Gračanice u Bosnu, s odbrambenim nasipom. Bronzano ili željezno doba. B. Marijanović

13.102 IZVOR KARAULSKE LAŠVE, Gradina—Hatarići, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Grupa od 7 stećaka u obliku sarkofaga; ukras: heraldički i simbolični motivi. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 385. N. Miletić

13.103 JAMA, Krčevine, Vitez. Srednjovjekovno groblje. Uništeni svi stećci, vidljiva su samo njihova ležišta. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 386. N. Miletić

13.104 JANKOVIĆI, Jankovići, Travnik. Praistorijski i rimski pojedinačni nalazi: fragmenti praistorijske i rimske keramike sa zapadnog obronka Kukrika.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 265. B. Marijanović

13.105 JARDOL, Jardol, Vitez. Rimski spomenik i urna. Nadgrobna ploča s prikazom konjanika izgubljena. Ispod Jardola 1892. otkrivena urna s ostacima kostiju. Rimsko doba.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1895, 53—54. I. Marijanović

13.106 JASIKE, Veliki Mošunj, Vitez. Praistorijska gradina. Naselje smješteno na glavici na obronku gradine. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 258. B. Marijanović

13.107 JAŽVA, Varošluk, Travnik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, dislocirani; sarkofag ukrašen motivom polumjeseca i jabuke. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 379—380; *Š. Bešlagić* 1971, 142. N. Miletić

13.108 JELINAK, Jelinak, Busovača. Iliro-grčki novac. Nađena jedna drahma ilirsko-grčkog grada Apollonia. Mlađe željezno doba. 2. v. st. e.
LIT.: *G. Kraljević* 1980, 85. G. Kraljević

13.109 JOZAKOVE NJIVE (Selište), Đelilovac—Didaci, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 spomenika u obliku sarkofaga, orijentirana Z—I; oštećeni. Dva spomenika ukrašena tordiranom vrpcom, polumjesecom, jabukom, floralnim motivom i predstavom ljudskih figura. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 142. N. Miletić

13.110 KAJIN KAMEN, Vitovlje, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 9 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; jedan spomenik ukrašen polumjesecom i krstom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 110. N. Miletić

13.111 KAMEN, Puhovac, Zenica. Praistorijski tumulus i srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Fragmentirani stećak u obliku sarkofaga, upotrijebljen kasnije kao spolij; sačuvan dio natpisa (gost Mišljen). Lokalitet smješten na praistorijskom (?) tumulu. Praistorijsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 146. N. Miletić

13.112 KAMENICE, Kaćuni, Busovača. Ostaci naselja. Na prostoru pored glavne ceste vidljivi ostaci zgrada, čiji su zidovi gotovo potpuno uništeni (cigle, malter i kamen). U ruševinama zgrada nađen anepigrafski žrtvenik. Rimsko doba. I. Marijanović

13.113 KARAULA (Krajinsko greblje), Sebešić, Pucarevo. Praistorijski tumulus i srednjovjekovna nekropola. Na ovećem tumulusu sačuvano oko 15 stećaka u obliku ploče, sanduka i amorfnih blokova, orijentiranih Z—I; jedan spomenik ukrašen polumjesecom. Vidljivi i grobovi ograđeni vijencem nepravilnog kamenja. Praistorijsko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 390; *Đ. Mazalić* 1957, 115. N. Miletić

13.114 KAURLAŠ—MAMULA, Monjići, Pucarevo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 11 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga i amorfnih blokova, orijentiranih SI—JZ, uz stare krstove ukrašene krstom, ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 389; *Đ. Mazalić* 1957, 113—114, Sl. 31, 32. N. Miletić

13.115 KAURSKO GREBLJE, Lokvine, Zenica. Srednjovjekovno groblje. Prilikom izoravanja nailazi se na skelete i grobove pod kamenim pločama; vjerovatno su stećci nad njima ranije uništeni. Kasni srednji vijek. N. Miletić

13.116 KAURSKO GROBLJE, Dobraljevo, Busovača. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I; ostali ugrađeni u školsku zgradu ili uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 156. N. Miletić

13.117 KICA, Gradišće, Zenica. Praistorijska gradina. Naselje čiji slojevi nisu sačuvani, dok se u podnožju nalaze brojni fragmenti keramike. Bronzano i željezno doba. B. Marijanović

13.118 KLISA, Guča Gora, Travnik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik i groblje. Usamljeni stećak u vidu ploče s krstom, ukrašenim krstom i ljiljanom, uz natpis. Prilikom vađenja kamena na Klisi su pronađeni kameni sarkofazi. Kasni srednji vijek, kraj 15. st.
LIT.: *Đ. Mazalić* 1957, 105—106, Sl. 17—18; *Š. Bešlagić* 1967, 60—61, 103, Sl. 73. N. Miletić

13.119 KLISA, Vranduk—Varošište, Zenica. Srednjovjekovna crkva. Ruševine crkve otkrivene na riječnoj terasi Bosne nizvodno od srednjovjekovnog grada Vranduka. Pripada tipu longitudinalnih gotičkih građevina sa poligonalnom apsidom, dugim korom i prizidanom sakristijom. Pregradni zid, koji odvaja kor od naosa, išao je sredinom crkve. Krovna konstrukcija bila je drvena. Crkva je imala siromašnu kamenu dekoraciju izvedenu isključivo u laporu. Kasni srednji vijek, 15. st.
LIT.: *P. Anđelić* 1973 a, 439—452. T. Glavaš

13.120 KOPRINE, Podbrežje, Zenica. Rimsko naselje. Ostaci zidova rimskog naselja, sada vrlo iskrčenog, i fragmenti rimske cigle nalaze se na njivama na zapadnom rubu zeničkog polja. Rimsko doba.
LIT.: *C. Patsch* 1906, 159. I. Čremošnik

13.121 KOVAČINE, Sadovača, Vitez. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih S—J; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 155. N. Miletić

13.122 KOZICE, Pojske, Zenica. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvan 1 stećak u obliku sanduka, orijentiran Z—I i oštećen. Krajem 19. v. u ovom selu pronađena je i ploča s natpisom. Kasni srednji vijek, 14—15. v.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1967, 54, 100—101, Sl. 62—63; *Š. Bešlagić* 1971, 145. N. Miletić

13.123 KRČEVINE, Krčevine, Busovača. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 24 stećka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 156. N. Miletić

13.124 KRČEVINE, Stranjani, Zenica. Kasnoantička grobnica. Na padinama brežuljka slučajno otkrivena zidana grobnica na svod, sa ulaznim vratima orijentiranim I—Z. Dimenzije 2,20×1,45×0,75—1,10 m. Istraživao V. Paškvalin 1956. U grobnici je nađeno više skeleta i bronzana kopča. Kasnoantički period, 4—6. st.
LIT.: *V. Paškvalin* 1959, 155—156; *Z. Vinski* 1964, 108. V. Paškvalin

13.125 KRIŽ (Križevi), Podbrežje, Zenica. Rimski spomenik i srednjovjekovna nekropola. Prilikom kopanja temelja za kapelu na groblju nađen je, uz okresane ploče i tesanike, fragment žrtvenika s ostacima natpisa, koji se u 3. i 4. retku sigurno dopunjuje: ... a)EDE(m ... a funda) MENTIS..., a govorio bi o novogradnji ili popravku hrama. Rimsko doba 1—4. st.

Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka i ploča, uz dva krsta i grobove omeđene vijencem nepravilnog kamenja; ukras krstova: polumjesec i krug. Prilikom prenosa većeg krsta u Muzej grada Zenice, izvršeno je 1967. istraživanje groba pod njim (P. Anđelić); orijentacija JZ—SI, dub. 1,40 m. Bez priloga. Kasni srednji vijek.
LIT.: *C. Patsch* 1906, 159—160; *Š. Bešlagić* 1971, 145. V. Paškvalin—N. Miletić

13.126 KRUŠČICA, Kruščica, Vitez. Srednjovjekovno groblje. Uništena nekropola stećaka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *M. Mandić* 1926, 41. N. Miletić

13.127 KUĆARE, Puhovac, Zenica. Srednjovjekovni grob. Kameni sarkofag otkriven slučajno 1959. i istražen (Š. Bešlagić). Orijentacija SZ—JI; uz skelet su nađeni ostaci tekstila i tekstilnih traka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1967, 54, 110, Sl. 114—115. N. Miletić

13.128 KUPALIŠTE NA ŠKRILJAMA, Putičevo, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Uništeni stećci; 1925. istražena dva groba (J. Petrović, M. Mandić), jedan prekriven tesanom pločom, drugi pravilnim kamenjem. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 386. N. Miletić

13.129 KUŽNO GROBLJE, Guča Gora, Travnik. Praistorijski pojedinačni nalaz. Slučajni nalaz praistorijskog bronzanog nakita, vjerovatno iz razorenih grobova.
LIT.: *J. Petrović* 1931, 9. B. Marijanović

13.130 LAŠVA, Lašva, Zenica. Praistorijska ostava. Sastoji se od jedne ukrašene bronzane pločice i jednog bronzanog bodeža. Mlađa faza kasnog bronzanog doba.
LIT.: *V. Radimsky* 1894 a, 431. B. Marijanović

13.131 LISIĆJE GROBLJE, Donja Trebeuša, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvana 34 stećka u obliku sanduka i sarkofaga. Ukras sarkofaga: polumjesec, krst, rozeta, jabuka, niše. Oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 143. N. Miletić

13.132 LIVADA, Ćosići, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku ploča i sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 141. N. Miletić

13.133 LUKA, Varošluk, Travnik. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; oštećeni ili uništeni. Ispod jednog od ovih spomenika, prilikom prekopavanja nađen je srebrni prsten i dva srebrna novčića Tvrtka I (1353—1391). Kasni srednji vijek, 14—15. v.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1967, 56. N. Miletić

13.134 LUKE, Gusti Grab, Busovača. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Sačuvana 2 stećka u obliku sanduka, orijentirana Z—I; ostali uništeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 156. N. Miletić

13.135 LJUBICA BRDO, Varošluk, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. U blizini grada smještena je veća grupa stećaka (12) u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih uglavnom Z—I; oštećeni i dislocirani. Vidljivi i grobovi ograđeni vijencem nepravilnog kamenja. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 380. N. Miletić

13.136 MACULJE—JEZERA, Rostovo, Pucarevo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 100 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, uz amorfne blokove, orijentiranih Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec—Vračko* 1952, 389; *Š. Bešlagić* 1971, 154. N. Miletić

13.137 MALENIČIN GAJ, Gusti Grab, Busovača. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 36 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 156. N. Miletić

13.138 MALINE, Maline, Travnik. Srednjovjekovno groblje. U katoličkom groblju sačuvano 5 stećaka u obliku ploča i sanduka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 143. N. Miletić

13.139 MARTINOVIĆA GLAVICA, Krčevine—Kremenik, Vitez. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano 7 stećaka u obliku sanduka, orijentiranih Z—I; dva fragmentirana. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 155. N. Miletić

13.140 MAŠETA, Rostovo, Pucarevo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 100 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J; ukrašena dva spomenika motivom jabuke. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 154. N. Miletić

13.141 MAŠETI, Fazlići, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 27 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I; sarkofazi ukrašeni nišama. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 141. N. Miletić

13.142 MEDVJEDGRAD, Ravan, Tisovac, Busovača. Srednjovjekovni grad. Omanje utvrđenje sa konturama perimetralnih zidova i zaštitnim usjekom smješteno je na grebenu nad slivom Ivančice. Okolica grada je danas nenaseljena, ali se u njoj nalaze brojni tragovi starog rudarstva kao i karakteristični mjesni nazivi kao što su Gradske stijene, Zagrađe, Stari grad, Dvorišta, i sl.
LIT.: *S. Tihić* 1971, 23, 32, 49—50, 168, 250. P. Anđelić

13.143 MIŠKOVIĆA SIČA, Gradnik, Travnik. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje manjih dimenzija sa limitnim tumulom i bedemima. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 257. B. Marijanović

13.144 MRAMORJE, Potkraj, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 16 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I, oštećeni; ukras — polumjesec. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 142. N. Miletić

13.145 MRTOVAČKA GRADINA, Gradišće, Zenica. Prethistorijska gradina. Utvrđeno naselje zauzima veći prostor branjen kamenim suhozidom, čija debljina iznosi cca 5 m. Naseobinski prostor razmješten je na nekoliko terasastih površina što znači da je gradina imala više građevinskih cjelina. Vjerovatno brončano i starije željezno doba. B. Marijan

13.146 MUJEVINE, Alihodže, Travnik. Praistorijsko naselje. Istraživanje izvršio A. Benac 1948. Naselje je ležalo na obali rijeke Bile, koja je često mijenjala tok i odnijela veći dio lokaliteta. Iskopana je površina od oko 100 m².

Ispod sterilnog nanosa debljine 0,95 m, dolazi kulturni sloj čija se visina kreće od 0,10 do 0,50 m. U kulturnom pogledu radi se o jednoslojnom naselju, u kojem je nađeno dosta kamenih glačanih sjekira, kremenih alatki, nešto koštanog alata i kućnih žrvnjeva. Keramika je uglavnom grublje obrađena, a posebno treba istaći one primjerke koji su ukrašeni trakastim motivima (urezane linije sa ubodima). Iako se ne može tačno odrediti kulturna pripadnost, sigurno je da naselje u Mujevinama pripada jednoj kulturi sa trakastom keramikom. Neolit.
LIT.: *A. Benac* 1950, 5—12. A. Benac

13.147 NAD GAJEM, Bilića Dočić, Travnik. Praistorijska gradina i nekropola sa tumulima. Utvrđeno naselje čiji odbrambeni sistem čine limitni tumulus i zemljani bedemi koji su djelimično sačuvani. U neposrednoj blizini Gradine, na mjestu »Kućište« (Glavica), nalazi se veći broj tumula. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 253. B. Marijanović

13.148 NAGRADE, Pokrajčići, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 20 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 386—387. N. Miletić

13.149 NA STINAMA, Krčevine, Vitez. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje smješteno na zaravanku veličine 95×18—67 m; nasip sačuvan u dužini od 67 m. Bronzano ili željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 259. B. Marijanović

13.150 NEBO, Brajkovići, Travnik. Praistorijsko naselje. Probno i sistematsko iskopavanje obavio 1948, 1949. i 1951. A. Benac.

Neolitsko naselje Nebo je bilo smješteno na jednoj višoj terasi iznad rijeke Bile, odnosno između dva manja potoka koji su se ulijevali u Bilu. Zauzimalo je površinu od oko 10.000 m², dok se dubina kulturnog sloja kretala od 0,70 do 1,60 m. U toku istraživanja otvorena je površina od 650 m². Kulturni sloj je jedinstven; nema ni stratigrafskog ni kulturnog prekida. Na otkopanom prostoru su otkriveni ostaci sedam zemuničkih nastambi i jedne kuće izgrađene na površini zemlje. Zemuničke nastambe su poredane u dvije grupe, a između njih je ostavljen slobodan prostor za zajedničke potrebe. Među njima poseban položaj zauzima jedna dvojna zemunica sa rupama od stupova koji su držali zidnu i krovnu konstrukciju nad zemuničkim jamama. Ovo je vjerovatno bila centralna građevina (u starijoj fazi) naselja i služila je zajedničkim potrebama. U nekim zemunicama je sa unutarnje strane jame bio podignut pleterni zid. Nadzemna kuća je imala ovalan oblik. Pored ovih objekata, na raznim dubinama je otkriveno osam vanjskih ognjišta i veći broj radioničkih mjesta za izradu kamenog i kremenog oruđa.

Naselje Nebo je pružilo bogat inventar raznog kamenog i kremenog oruđa i oružja, kao i veliki broj izrađevina od kosti (šila, glačalice, sjekire). Posebno treba istaći nalaz četiri sjekire od pečene zemlje, očito kultnog karaktera. Brojne su i kosti domaćih i divljih životinja, a o zemljoradnji govori samo nalaz oko 100 ulomaka žrvnjeva od pješčara. Ovo naselje nije bogato plastičnim izrađevinama, ali dio jedne fino rađene sjedeće figure, glava druge figure armenoidnog tipa i nekoliko drugih nalaza svjedoče o određenoj umjetničkoj djelatnosti. Keramička proizvodnja je, naprotiv, bila izuzetno razvijena i ta keramička roba opredjeljuje neosporno naselje Nebo u veliki kompleks butmirske kulture. Zastupljene su sve forme posuđa butmirske kulture (naročito loptaste vaze, kanope, zdjele i šolje), ali su prisutni i neki oblici manje poznati u Butmiru. Dominiraju trakasti i spiraloidni motivi svih vrsta, pa onda crvena inkrustacija i bojenje površina crvenom bojom koja se otire. Tu su i tzv. floralne spirale. Značajni su dalje nalazi fragmenata keramike potiske kulture i neki motivi izvedeni duboreznom tehnikom.

Detaljna analiza keramičkih nalaza je pokazala da naselje Nebo pripada kasnoj fazi butmirske kulture; savremeno je sa III fazom naselja Obre II.
LIT.: *S. Sielski* 1931, 7—9; *A. Benac* 1950, 5—44; *A. Benac* 1952; *A. Benac* 1953, 237—263; *A. Benac* 1964 a, 50, 103; *A. Benac* 1979 a, 414—418, 438. A. Benac

13.151 NEVIĆ POLJE, Nević polje, Travnik. Praistorijska nekropola. Slučajno otkrivena nekropola ravnih grobova. Nalazi: torkves, naočarasti privjesci, narukvice od bronzane žice, dvopetljasta lučna fibula i drugi nakit. Kasno bronzano i rano željezno doba.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 267. B. Marijanović

13.152 NOVA BILA 1, Nova Bila, Travnik. Rimski novac. Nađeno 40 rimskih novaca cara Gallijena i carice Salonine (253—268). G. Kraljević

13.153 NOVA BILA 2, Nova Bila, Travnik. Praistorijski tumulus (?) i srednjovjekovno groblje. Uništena nekropola stećaka 1959. Smještena na vjerovatno praistorijskom tumulusu. Tom prilikom raskopani su grobovi pod njima, koji su ležali u kamenim sarkofazima. U jednom od njih nađena je srebrna i emajlirana garnitura pojasa bogato ukrašena floralnim i figuralnim motivima. Gotika, sredina 14. v.
LIT.: *I. Bach* 1980, 95—110. N. Miletić

13.154 OBLAK, Mali Mošunj—Divjaci, Vitez. Praistorijska gradina i rimski epigrafski spomenik. Tragovi utvrđenog naselja iz bronzanog ili željeznog doba. Rimski spomenik u vidu ploče s natpisom otkriven na jugoistočnoj padini 1940.
LIT.: *J. Korošec* 1950, 258; *D. Sergejevski* 1951 a, 309. B. Marijanović

13.155 ODMUD, Raspotočje, Zenica. Rimska zgrada. Djelimično otkrivena zgrada s apsidom, vjerovatno banja. U blizini otkriveni su ostaci rimske ceste. Rimsko doba.
LIT.: *C. Patsch* 1906, 158. I. Čremošnik

13.156 OGRAJA, Putovići, Zenica. Ostaci rimskog naselja. Na terasastom platou iznad desne obale rijeke Bosne otkriveni ostaci terma koje je 1968. istražio V. Paškvalin. Unutar terma konstatirane su odgovarajuće prostorije: apodyterium, tepidarium, caldarium (ili laconicum), te bazen (piscina) ili frigidarium, uz tragove vodovoda i sistema kanalizacije a ispod terma keramička peć. Nalazi: fragmenti keramike različite fakture, fibula kopljastog tipa, fibula s lukom u formi bršljanovog lista, i dr. Rimsko doba, 1—4. st.
LIT.: *V. Paškvalin* 1980, 70—72. V. Paškvalin

13.157 OPARA 1, Opara, Pucarevo. Pojedinačni praistorijski nalaz. Bronzani kelt. Kasno bronzano doba.
LIT.: *V. Ćurčić* 1907 a, 206. B. Marijanović

13.158 OPARA 2, Opara, Pucarevo. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 46 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, kao i amorfnih blokova, orijentiranih Z—I; jedan spomenik ukrašen polumjesecom i rukom. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 154. N. Miletić

13.159 ORAHOVAČKO POLJE, Nemila, Zenica. Praistorijski pojedinačni nalaz. Slučajni nalaz bakarne sjekire navodno vezan za kulturni sloj. Eneolit.
LIT.: *T. Dragičević* 1897, 481. B. Marijanović

13.160 ORLAC, Preočica, Vitez. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje sa djelimično sačuvanim bedemima. Bronzano ili željezno doba. B. Marijanović

13.161 OŠTRC, Donji Koričani, Travnik. Praistorijski pojedinačni nalaz. Pod Oštrc-gradom nađena bronzana sjekira—kelt. Pripada vjerovatno jednoj razvijenijoj fazi kasnog bronzanog doba (Ha A 2, 11. st. st. e.).
LIT.: *S. Sielski* 1931, 11. B. Čović

13.162 PAKLAREVO, Paklarevo—Marjanovići, Travnik. Kasnoantičke grobnice i srednjovjekovna nekropola. Otkrivene zidane grobnice potpuno uništene; u jednoj od njih nađena srebrna narukvica. Od stećaka sačuvan samo dio sarkofaga s natpisom, ostali uništeni. Kasnoantičko doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1894 b, 779—780; *P. A. Hoffer* 1895, 48; *P. Korošec-Vračko* 1952, 377. N. Miletić

13.163 PALAČIŠTE (Polačišće), Rankovići, Pucarevo. Rimska vila i srednjovjekovni grob. Probna istraživanja izvršio M. Mandić 1927, a sistematska I. Čremošnik 1952—1953. Na podnožju bregova Kose i Gradca na kome je rimsko utvrđenje otkrivena je vila sa 3 prostorije i vjerovatno trijemom na fasadi, a uz nju banja sa polukružnim bazenom za vodu. U vili, u rimskom šutu, nađeni su fragmenti kapitela sa geometriziranim motivima palmete, i rozeta, kao i rimska keramika. Uz naknadno ukopani, razoreni srednjovjekovni grob nađeno je i nekoliko fragmenata keramike sa trakastim obodom 11—13. v. Kasnoantičko doba i srednji vijek.
LIT.: *M. Mandić* 1931 b, 25—26; *I. Čremošnik* 1955, 122—123. I. Čremošnik

13.164 PIROTA, Travnik. Ostaci rimskog naselja. Na lokalitetu se nalaze ostaci zgrada, fragmenti cigle i troska. Rimsko doba.
LIT.: *J. Petrović* 1931, 15. I. Marijanović

13.165 PODCRKAVLJE, Mali Mošunj, Vitez. Rimsko naselje. U blizini ušća Bile, u ravnici blizu vrela Falje, nalaze se ostaci zidova i rimske cigle. Ostaci ruševina čine 3 grupe. Prvi su ostaci na desnoj obali Lašve, drugi iznad ušća Bile kod vrela Falje, a treći u vidu 3 gomile. Tu je otkrivena kuća skromne izvedbe sa hipokaustom, nalazima fresaka i carskih novaca: Julia Memaea (235. g.), Gallienus (253—268), Claudius II (Goticus) (268—270), Diocletianus (284—

—305), Galerius (293—311), Licinius (308—324), Delmatius (337), Julianus (361—363) i Valens (364—378).
LIT.: *Ć. Truhelka* 1890 e, 188; *Ć. Truhelka—C. Patsch* 1893, 687—692, 700; *P. A. Hoffer* 1895. 56
I. Čremošnik—V. Paškvalin

13.166 PODMOČILO (Mlinčići), Tišina, Zenica. Rimsko naselje. Ovo naselje leži na samoj padini ispod sela Tišine, pored potoka zv. Mlinica. Iskopavanje su obavili D. i Ć. Trajković 1969. i 1971. Radi se o velikom objektu s više građevinskih faza. Tri objekta čine jednu zatvorenu cjelinu, kompleks sa nutarnjim otvorenim prostorom. U zgradama je konstatiran mozaik, prostorije s freskama i prefurnija preko kojih se zagrijavao ovaj veliki arhitektonski kompleks. Pored toga nađeno je obilje rimske keramike, a posebno one bojene s geometrijskim elementima, dijelovi nakita, staklo, novac 3—4. v. i dr. Rimsko doba 2—4. st.
LIT.: *D. i Ć. Trajković* 1969, 183—185; *D. Trajković* 1971, 70—71. V. Paškvalin

13.167 POD ROSTOVCEM, Rastovci, Pucarevo. Srednjovjekovno groblje. Pored katoličkog groblja sačuvano 8 stećaka u obliku ploča, sanduka i sarkofaga, orijentiranih SZ—JI. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1967, 68; *Š. Bešlagić* 1971, 154. N. Miletić

13.168 PODASTINJE, Podastinje, Travnik. Rimski novac. Tragovi rimskog naselja i srednjovjekovni grad. Na hridini se nalaze tragovi grada, najvjerojatnije srednjovjekovnog, a na njivama u podnožju fragmenti rimske cigle i srebrni republikanski novac familije Aburia (129. g. st. e.), Aurelianus (270—275) i Constantius (293—306). Mlađe željezno doba i rimsko doba, 2. v. st. e. — 4. v., kasni srednji vijek.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1895, 59. I. Marijanović

13.169 PODVINICA, Pojske, Zenica. Ostaci srednjovjekovne nekropole. Uz osamljen stećak u vidu krsta, u usjeku puta, tragovi nekadašnje veće nekropole stećaka. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 145. N. Miletić

13.170 POLJANICE, Poljanice, Travnik. Rimski nadgrobni spomenik s natpisom. Ploča nađena 1864. i kasnije izgubljena. Rimsko doba.
LIT.: *C. Truhelka-C. Patsch* 1893, 704; *P. A. Hoffer* 1895, 59. I. Marijanović

13.171 POLJE, Donje Polje, Busovača. Pojedinačni rimski nalaz. Rimska lampica s pečatom C. DESSI na dnu. Rimsko doba.
LIT.: *F. Fiala* 1894 d, 96. I. Marijanović

13.172 POTOCI BISTRIČKE LUKE, Opara, Pucarevo. Srednjovjekovno groblje. Sačuvano nekoliko stećaka, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 388. N. Miletić

13.173 PREOČICA, Preočica, Vitez. Pojedinačni rimski nalaz. Slučajni nalaz brončane fibule tipa sidrastih fibula. Rimsko doba, 2—3. st. I. Marijanović

13.174 PUTIČEVO, Putičevo, Travnik. Ilirska i rimska nekropola. Otkrivene urne s poklopcima od kamenih ploča ukazuju na sahranjivanje incineracijom, a tragovi zidanih grobnica sa kostima na obred inhumacije. Otkriveni su grčko-ilirski šljem, bronzana fibula srednjo-latenske sheme, novac grada Dyrrhachiuma (2. v. st. e.) i republikanski denar Porcia (1. v. st. e.).

Uz ovo nađene su veće i manje keramičke posude s geometrijskim ukrašavanjem, te brojni pojedinačni željezni predmeti kao što su koplja, sjekire, fibula i dr. Ovdje su nađeni i rimski novci: Traianus (98—117), Numerianus (283—284), Maxentius (307—312) i Constantinus I (307—312). Mlađe željezno doba i rimsko doba 2. v. st. e. — 4. v.
LIT.: *Ć. Truhelka* 1893, 692—695; *P. A. Hoffer* 1895, 50—52; *F. Fiala* 1897 a, 661; *J. Petrović* 1931, 10; *G. Kraljević* 1980, 85—93. I. Marijanović—G. Kraljević

13.175 PUTOVIĆI, Putovići, Zenica. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 4 stećka u obliku ploča i sanduka, orijentirana Z—I; dva spomenika dislocirana. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1967, 53—54; *Š. Bešlagić* 1971, 146.
N. Miletić

13.176 RANKOVIĆI, Rankovići, Pucarevo. Srednjovjekovno groblje. Sačuvana 3 stećka u obliku sanduka; oštećeni. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 154. N. Miletić

13.177 RASPOTOČJE, Raspotočje, Zenica. Srednjovjekovno groblje. Ispod brežuljka Gradac uz potok, 1928—33. nailazilo se na grobove pokrivene kamenim pločama, a u usjeku potoka vidljiv je jedan grob pod pločama složenim na dvije vode. Kasni srednji vijek. N. Miletić

13.178 RAVAN, Ravan, Busovača. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 19 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I i S—J. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 156. N. Miletić

13.179 RUNJIĆI, Runjići, Travnik. Rimska zgrada i nadgrobni natpis. Uz tragove zidova u ruševinama zgrade pronađen je i nadgrobni natpis u stihovima (CIL III 8385). Rimsko doba, 2—4. st.
LIT.: *Ć. Truhelka-C. Patsch* 1893, 707; *P. A. Hoffer* 1895, 46.
I. Marijanović

13.180 SELIŠTE—SELIŠTE PRKIĆA, Podbrežje, Zenica. Srednjovjekovni nadgrobni spomenik. Ploča s natpisom velikog sudije Gradiše (Gradeše), pisanim bosančicom, slučajno pronađena 1964. Osim ove, pronađena i ploča s grafitima. Probno iskopavanje obavio P. Anđelić 1967. Gradišin natpis je nastao krajem 12. st.
LIT.: *M. Vego* 1970, 67, br. 252; *M. Vego* 1981, 57—61.
T. Glavaš

13.181 SELO, Putovići, Zenica. Ostaci rimskog naselja. Po njivama (zvanim Selo) nailazi se na ulomke cigle i keramike. Rimsko doba 2—4. st.
LIT.: *D. Trajković* 1971, 72. V. Paškvalin

13.182 STARA BILA 1, Stara Bila, Vitez. Pojedinačni praistorijski nalazi. Fragmenat bronzanog srpa i ukrasno dugme; pripadaju kasnom bronzanom dobu (fragment srpa), odnosno početku željeznog doba (dugme).
LIT.: *V. Nikolić* 1962 a, 72, 75. B. Čović

13.183 STARA BILA 2, Stara Bila, Vitez. Rimski pojedinačni nalazi. Slučajno otkriveni: zemljani antefiks, dvije lampe, fibule, spona, kocka za igru, dio katanca, koji bez sumnje, upućuje na ostatke rimskog naselja. Rimsko doba, 1—4. st.
LIT.: *C. Patsch* 1902 a, 14. V. Paškvalin

13.184 STOJKOVIĆI—BUČIĆI, Stojkovići, Pucarevo. Praistorijski tumulus (?) i srednjovjekovno groblje. Na ovećem tumulusu, uz katoličko groblje, sačuvano nekoliko stećaka i krstolikih nišana. Praistorijsko doba (?) i kasni srednji vijek.
LIT.: *Đ. Mazalić* 1957, 113, Sl. 30. N. Miletić

13.185 ŠKAF (Bosnić), Gornja Večeriska, Vitez. Srednjovjekovni grad. Ruševine omanjeg utvrđenja sa ostacima zida, vještačkim terasama i tragovima rudarske djelatnosti nalaze se na omanjoj glavici nad dolinom Prale. U pisanim izvorima se ne spominje.
LIT.: *M. Mandić* 1926, 39—40. P. Anđelić

13.186 ŠPIRIN GRM (Kamenolom), Mutnica, Zenica. Srednjovjekovni grobovi. U kamenolomu su otkopana 3 groba sa kamenim pločama kao zaštitnim okvirom; uništeni. Vjerovatno kasni srednji vijek.
N. Miletić

13.187 ŠUPLJA STIJENA (Kremen), Gornje Pećine, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano oko 40 stećaka u obliku grubih sanduka; na jednom spomeniku natpis. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 386; *Š. Bešlagić* 1971, 145.
N. Miletić

13.188 TISOVAC, Potkraj, Travnik. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Na većem odstojanju, prevaljeni ili pod kamenim odronom, sačuvana 3 stećka u obliku sanduka i sarkofaga; ukras dva sarkofaga — polumjesec. Kasni srednji vijek.
LIT.: *P. Korošec-Vračko* 1952, 381. N. Miletić

13.189 TORIČAN, Varošluk, Travnik. Srednjovjekovni grad. Ruševine omanjeg utvrđenja sa dvije kule spojene bedemima nalaze se na teško pristupačnom brdu koje mještani nazivaju **Grad.** U pisanim izvorima srednjega vijeka spominje se samo jedanput — kao posjed bosanskog tepčije Batala Šantića, krajem 14. st.
LIT.: *Đ. Mazalić* 1948, 160—165. P. Anđelić

13.190 TRAVNIK 1, Travnik. Praistorijski i kasnoantički pojedinačni nalazi. U gradu su nađeni: dvije bakarne sjekire-čekića, a iz predgrađa potiče i veći broj praistorijskih ukrasnih predmeta od bronze, koji vjerovatno pripadaju prilozima iz razorenih grobova. Na istom mjestu nađena i bronzana fibula sa lukovicama. Eneolit i kasnoantičko doba.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1895, 52; *F. Fiala* 1896 a, 346; *J. Korošec* 1950, 266. B. Marijanović

13.191 TRAVNIK 2, Travnik. Praistorijska gradina i srednjovjekovni grad. Utvrđenje srednje veličine smješteno na garbunu, na nekadašnjoj praistorijskoj gradini (od koje potječu fragmenti keramike), u svojoj osnovi nastalo je sigurno još u 15. st., iako ga pisani izvori spominju tek 1503. Sačuvan natprozornik s gotičkim ukrasom. Pod zidinama grada izraslo je i trgovačko-zanatsko naselje — varoš. Bronzano ili željezno doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Đ. Mazalić* 1948, 145—160; *J. Korošec* 1950, 254.
B. Marijanović—P. Anđelić

13.192 TRAVNIK 3, Travnik. Ostaci rimske zgrade i pojedinačni nalazi. Slučajni nalazi (novac, fibula, građevinski materijal) potiču sa više mjesta, dio nadgrobne ploče sa natpisom otkriven u predvorju Jeni-džamije. Ostaci rimske zgrade (fragmenti cigle, keramike, troska), pronađeni su na njivama zv. »Među Podnicama«.
LIT.: *P. A. Hoffer* 1895, 49; *C. Patsch* 1911, 207.
I. Marijanović

13.193 TURBE, Turbe, Travnik. Srednjovjekovna nekropola. Sačuvano 38 stećaka u obliku sanduka i sarkofaga, orijentiranih Z—I. Kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 142. N. Miletić

13.194 UVRATE, Raspotočje, Zenica. Praistorijski tumulus i srednjovjekovna nekropola. Na praistorijskom tumulu sačuvano 5 stećaka u obliku sanduka, ostali spomenici uništeni ili dislocirani. Praistorijsko doba i kasni srednji vijek. N. Miletić

13.195 VAROŠLUK, Turbe, Travnik. Tragovi rimskog naselja, kasnoantička crkva i grobnice. Ranokršćansku crkvu istražio Ć. Truhelka 1893. a grobnice M. Mandić 1923. Konstatirano je da je crkva podignuta na temeljima starije građevine sa hipokaustom; nalazi: ulomci keramičkih posuda, bronzana fibula, republikanski novac Roma (36—37) i cara Trajana (98—117). Osim temelja crkve na ovom prostoru nađena je oltarna ploča—menza, zemljana lampa i staklena čaša od svijećnjaka. U jednoj od slučajno otkrivenih grobnica 1919. nađena je zlatna ogrlica bizantijskog porijekla, datirana u 5. st. Naknadnim istraživanjima otkriveno je nekoliko grobnica na svod pod temeljima crkve. Tada su nađena i tri stubića oltarne menze, ulomci keramike, željezni okovi i čavli i novci cara Konstantina I (306—337) i Valentinijana I (364—375). Mlađe željezno, rimsko i kasnoantičko doba, 1. st. st. e. — 6. st.
LIT.: *Ć. Truhelka—C. Patsch* 1893, 695—699; *P. A. Hoffer* 1895, 46—48; *M. Mandić* 1924, 88—90; *N. Maslać* 1932, 31—32; *G. Kraljević* 1930, 85—94. V. Paškvalin

13.196 VELIKI MOŠUNJ, Veliki Mošunj, Vitez. Praistorijska ostava. Ostava bronzanih predmeta sastoji se od: kratkog mača sa koricama, bronzanog štita, 4 masivne grivne, 2 spiralne bronzane narukvice i drugog sitnijeg nakita. To je jedna od najznačajnijih ostava u unutrašnjosti zapadnog Balkana, kako u hronološkom pogledu, tako i po važnijim objektima koji su produkti lokalnih radionica i predstavnici zapadnobalkanskog geometrijskog stila. Kasno bronzano doba (Ha B, vjerovatno oko 900. godine st. e.).
LIT.: *Ć. Truhelka* 1913, 325—335. B. Čović—B. Marijanović

13.197 VIS (Veliki i Mali), Podbrežje, Zenica. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje čine dva stepenasto postavljena platoa — Veliki Vis i Mali Vis — veličine cca 40×20 i 60×40 m. Naselje je najvećim dijelom prirodno utvrđeno, a od objekata fortifikacionog sistema ističu se limitni tumul na jugozapadnoj strani i vještački usjek dubine 8—10 m i širine 10—12 m, kojim je Mali Vis odvojen od planinskog masiva. Bronzano ili željezno doba. B. Marijanović

13.198 VITEZ, Vitez. Ostaci rimskog naselja i nekropole. Uz ostatke zgrada koje pripadaju rimskom naselju, sačuvano je i nekoliko fragmentiranih nadgrobnih spomenika od kojih su 3 sa natpisima zagubljeni (CIL III 8380, 8381, 8382), a najznačajniji je reljef sa prikazom konjanika. Rimsko doba.
LIT.: *Ć. Truhelka—C. Patsch* 1893, 700; *C. Patsch* 1895 b, 292; *P. A. Hoffer* 1895, 58; Izvještaj o radu Zavoda u 1958, 1959, 272. I. Marijanović

13.199 VLAHOVIĆA BRIJEG, Ovčarevo, Travnik. Praistorijska gradina i srednjovjekovno groblje. Na praistorijskoj gradini od koje su sačuvani ostaci kulturnog sloja i fragmenti keramike, sačuvana samo 3 stećka, u obliku ploča i sanduka, dislocirani; ostali uništeni. Bronzano ili željezno doba i kasni srednji vijek.
LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 143. N. Miletić

13.200 VRANDUK, Vranduk, Zenica. Srednjovjekovni grad. Ruševine, koje se sastoje od citadele sa glavnom kulom i tragova bedema što su opasivali gradsko naselje, leže na niskom grebenu isturenom u dolinu dijeke Bosne. Arheološka istraživanja na citadeli vršila je 1968. B. Raunig i tom prilikom otkrila gradsku cisternu. Temelji pojedinačnih objekata kao i velika većina iskopanog pokretnog materijala potjecala je iz kasnijih stoljeća. Grad je imao zidinama opasano naselje i, posebno, zanatsko-trgo-

vačko naselje u današnjem selu Varošištu. U podgrađu je postojala crkva sv. Tome, a u varoši franjevački samostan sa crkvom sv. Marije. Iako se u pisanim izvorima spominje tek 1410. grad je morao nastati mnogo ranije. Sredinom 15. st. Vranduk je i povremena rezidencija bosanskih kraljeva. Kasni srednji vijek, 15. st.

LIT.: *M. Vego* 1957 a, 133; *B. Raunig* 1973, 453—469; *P. Anđelić* 1973 a, 438—452. P. Anđelić

13.201 VRBENAC (Vrbovac grad), Zagrađe, Travnik. Srednjovjekovni grad. Njegove ruševine leže na kraškom visu, nedaleko od ušća Jasenice u Bilu. Utvrda manjih razmjera koristila je sa dvije strane prirodne stijene, a kao prilaz, uklesane su u živu stijenu stepenice. U pisanim izvorima srednjega vijeka grad se ne spominje, a u ranijim dokumentima turskog doba, naziva se, vjerojatno, **Vrhbilica.** Kasni srednji vijek.

LIT.: *M. Mandić* 1926, 39; *A. Handžić* 1973, 387—389. P. Anđelić

13.202 VRZOL (Krivače), Varošluk, Travnik. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje sa djelimično sačuvanim suhozidnim bedemima i manjim tumulom. Bronzano ili željezno doba.

LIT.: *J. Korošec* 1950, 250. B. Marijanović

13.203 VUČKAMEN, Rijeka—Vraniska, Vitez. Rimsko naselje. Na velikoj površini uz rijeku Kruščicu nalaze se ruševine rimskog naselja i na površini mnogo ostataka rimske cigle i keramike. Dosta očuvane ruševine su na brdašcu Crveno Brdo. I. Čremošnik

13.204 VUKOSAVICA, Đelilovac, Travnik. Kasnoantička grobnica. Grobnica na svod je uništena, a od nalaza sačuvali su se: keramička posuda, 2 prstena, luk torbice i pojasna kopča. Kasnoantičko doba, 4—6. st.

LIT.: *T. Marković* 1938, 65. I. Marijanović

13.205 ZAHAMBARICE, Stranjani—Babići, Zenica. Tragovi naselja. Ostaci rimskog građevinskog materijala (obrađeni kamen, opeka, tegule i fragmenti keramike), vjerovatno vile rustike. Veći dio temelja je razvučen. Rimsko doba. I. Marijanović

13.206 ZMIJSKA GLAVICA, Monjići, Pucarevo. Praistorijska gradina. Utvrđeno naselje čiji se odbrambeni sistem sastojao od tumulusa uz koji je prokopan uski usjek i bedema sačuvanih na zapadnoj i južnoj strani. Bronzano ili željezno doba.

LIT.: *J. Korošec* 1950, 260. B. Marijanović

13.207 ZUKIĆI, Zukići, Travnik. Ostaci kasnoantičke crkve i grobnica. Na malom zaravanku pod praistorijskom gradinom otkrivena je grobnica na svod uz tragove temelja vjerovatno ranokršćanske crkve. U vratima ove grobnice, kao desni dovratnik, bio je ugrađen ulomak gornjeg dijela stele s poprsjima bračnog para. Rimsko i kasnoantičko doba, 3—6. st.

LIT.: *V. Paškvalin* 1983, 109—118. V. Paškvalin

13.208 ZVIJEZDA, Vjetrenice, Zenica. Srednjovjekovni nadgrobni spomenici. Uz katoličko groblje sačuvana 2 stećka u obliku krsta, orijentirana Z—I; ukras stilizirani krst. Kasni srednji vijek.

LIT.: *Š. Bešlagić* 1971, 145. N. Miletić

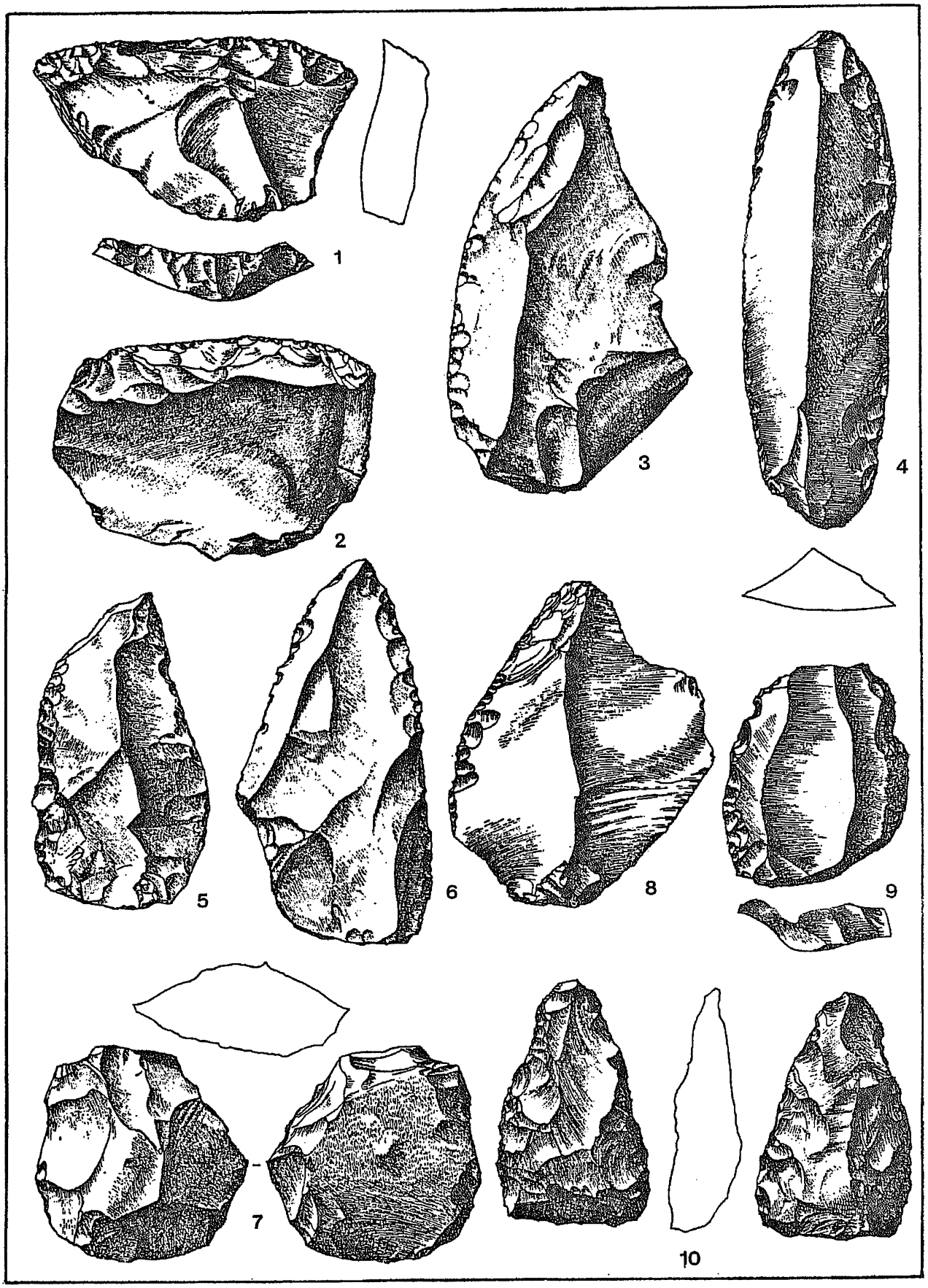

Paleolitsko doba — moustérien (1 — 7: Lonđa; 8 — 10: Kamen).

TABLA 2.

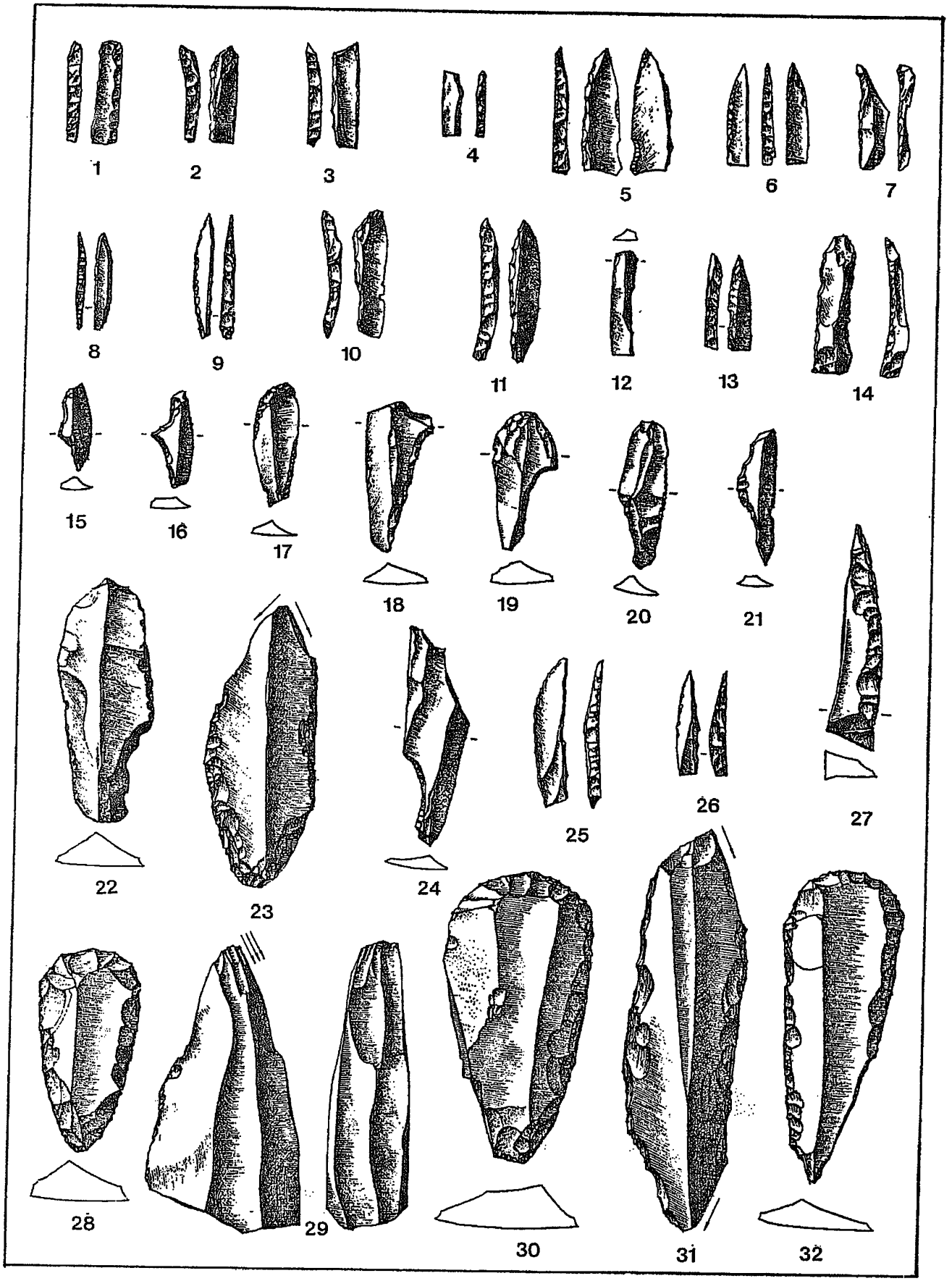

Paleolitsko doba — kasni gravettien (1 — 32: Kadar).

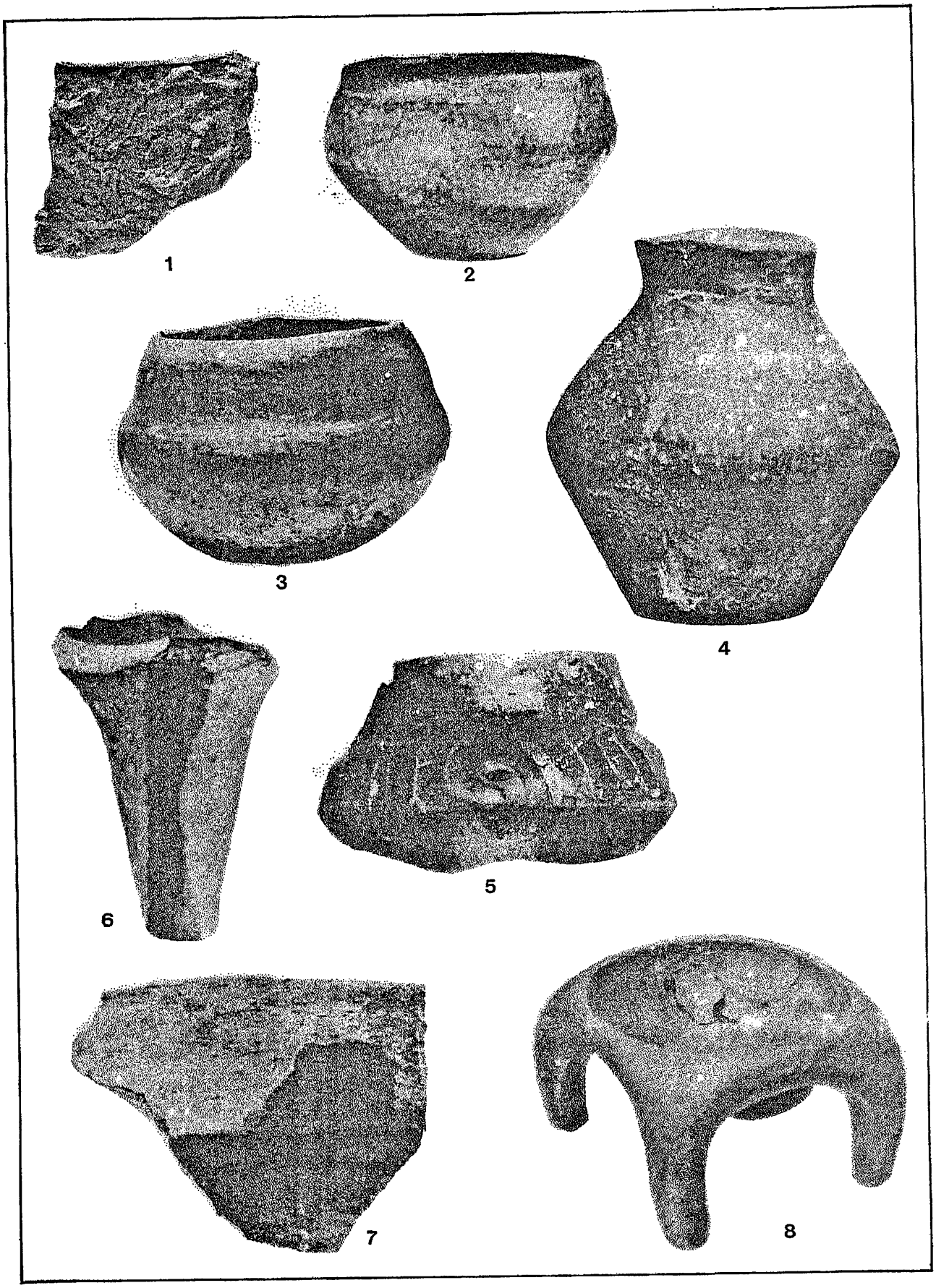

Neolitsko doba — Starčevačka kultura (1: Gornja Tuzla); Vinčanska kultura (2 — 5: Donja Tuzla; 6, 7: Varoš, Koraj — Luke); Sopotsko-lenđelska kultura (8: Lanište — Klakar).

TABLA 4.

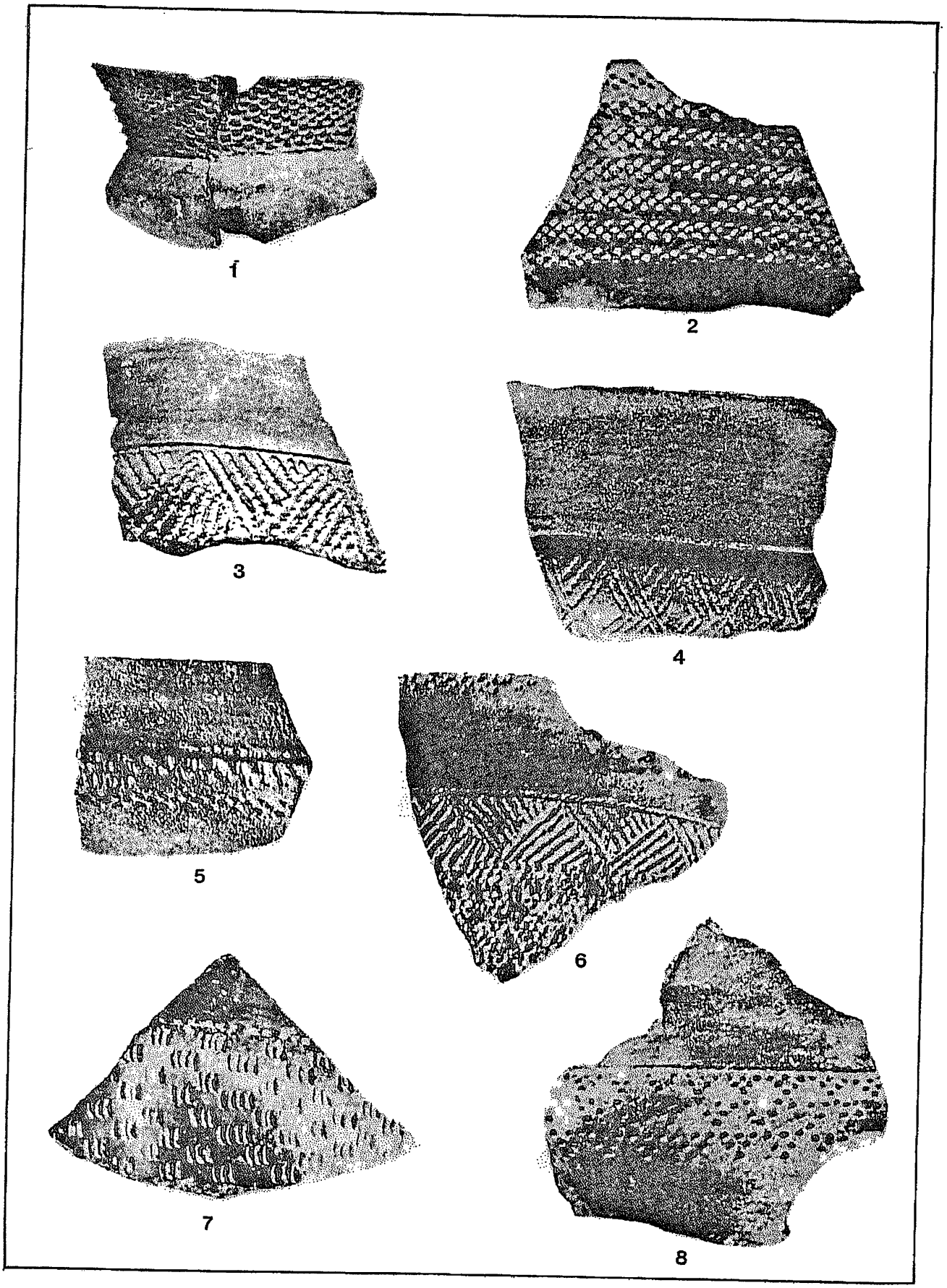

Eneolitsko doba — Kostolačka kultura (1 — 8: Pivnica /Gradić/).

1

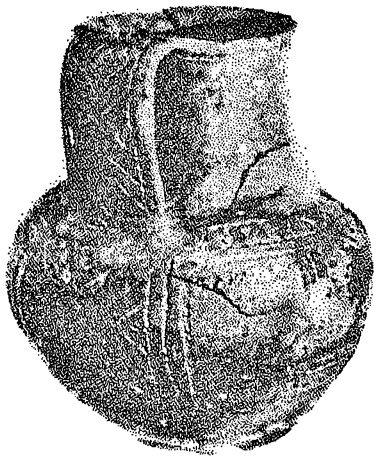

2

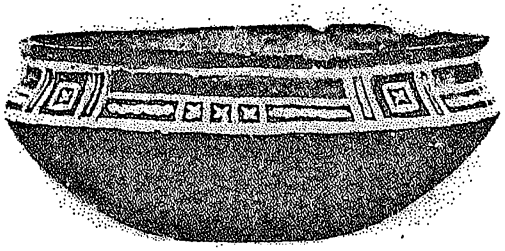

3

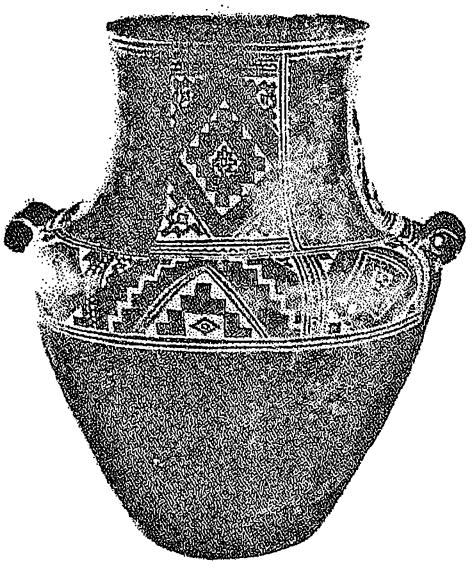

5

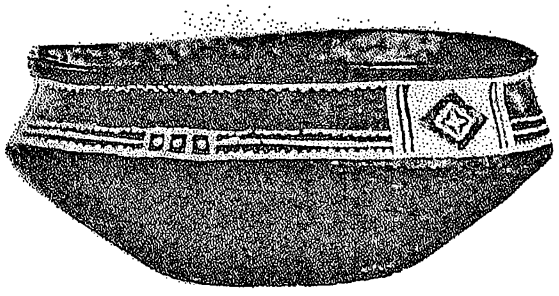

4

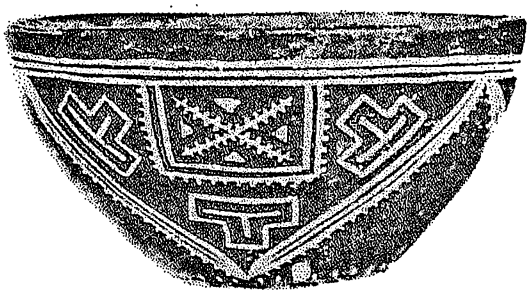

6

7

Eneolitsko doba — Vučedolska kultura (1 — 7 : Zecovi).

TABLA 6.

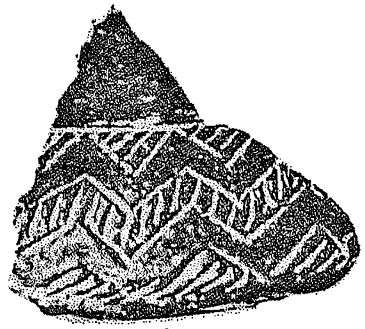

1

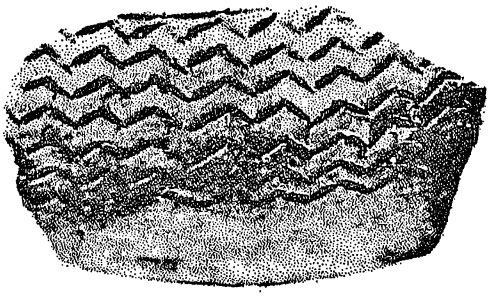

2

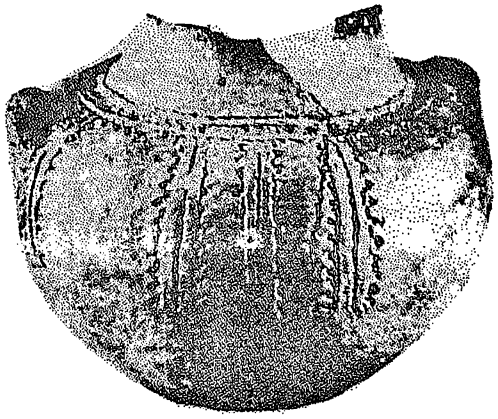

3

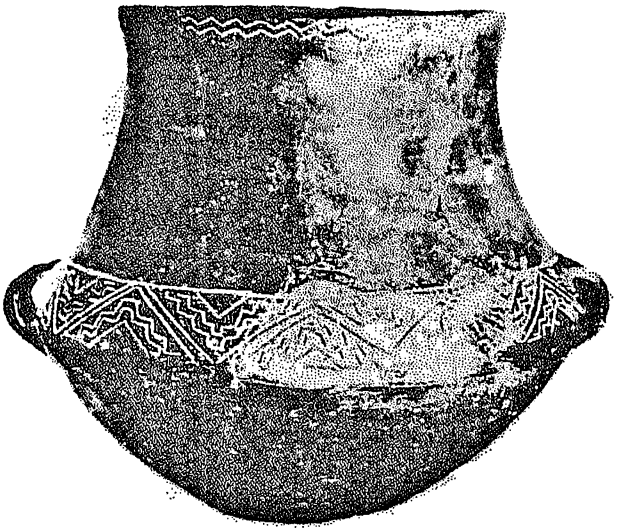

4

5

6

Eneolitsko doba — Vučedolska kultura (1 — 6: Hrustovača).

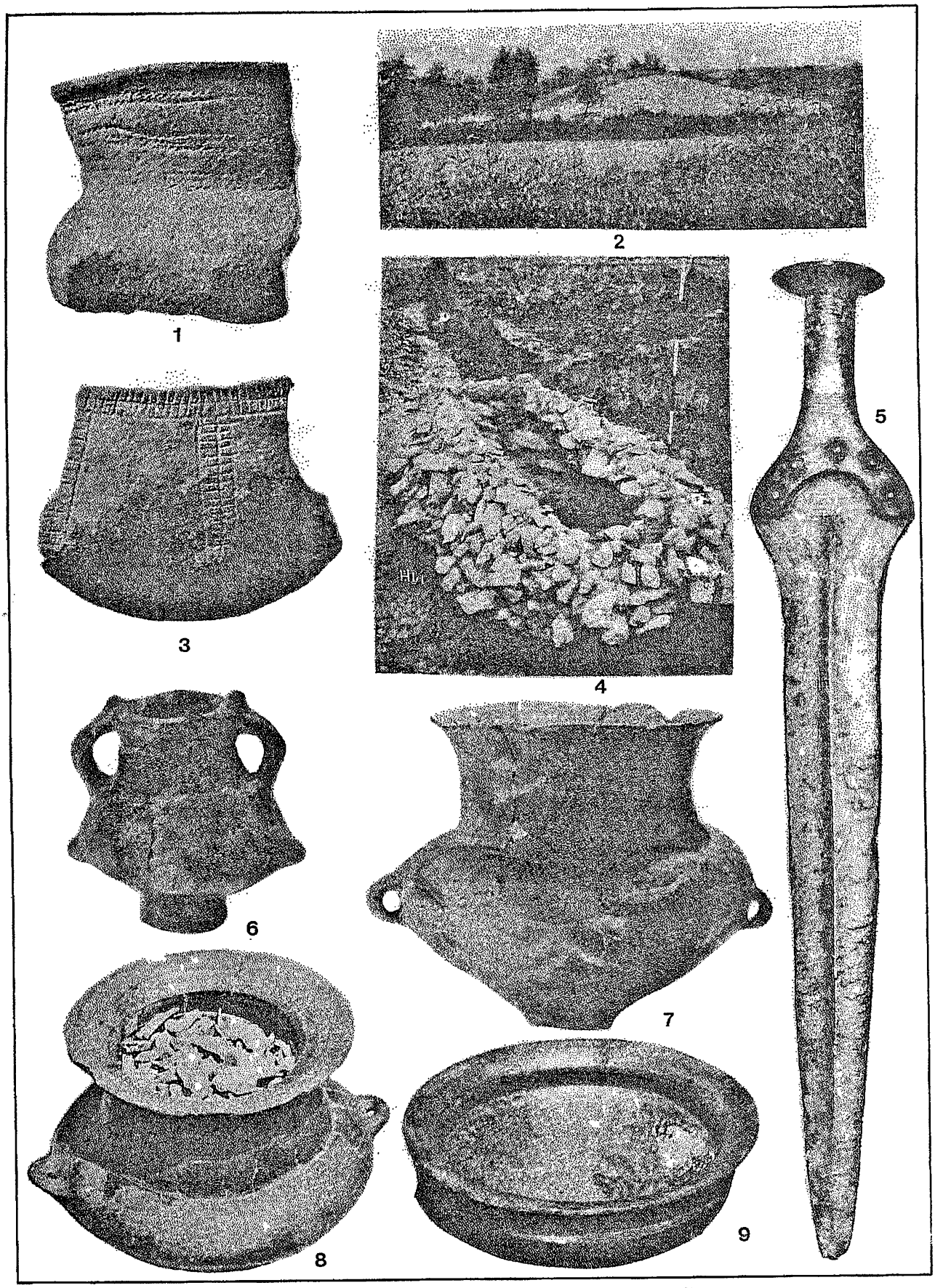

Rano bronzano doba (1,3: Pod — Bugojno; 5: Donja Dolina);
Srednje bronzano doba (2: Pađine — Zvornik; 4: Lug-Tegare, humka 1, grob 1; 6,7: Roćević — Lugovi, humka 1, grob 3);
Kasno bronzano doba 8,9: Jezerine, grob 20).

TABLA 8.

Starije željezno doba (1,2: Jezerine; 3: Ripač; 4: Donja Dolina; 5: Sanski Most);
Mlađe željezno (latensko) doba (6, 7, 8: Donja Dolina).

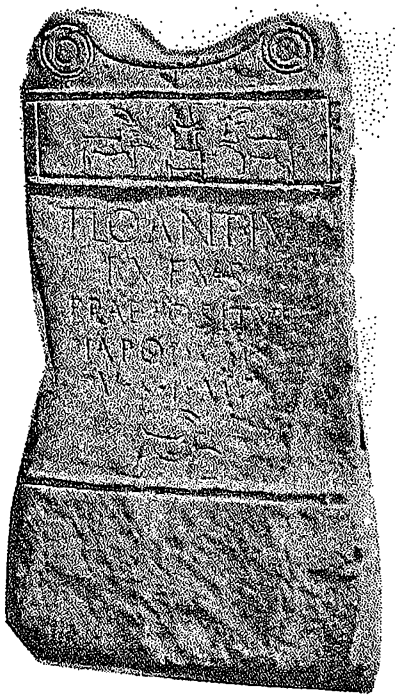

1

2

3

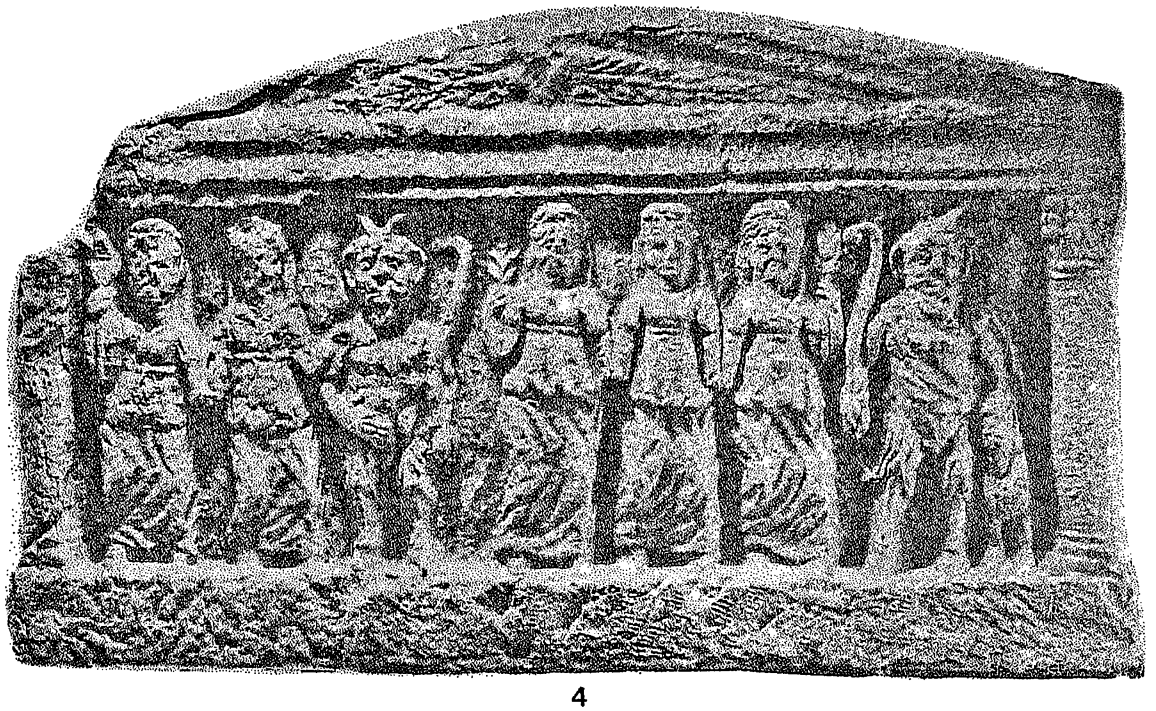

4

Rimsko doba (1: Privilica, Bihać; 2: Banjaluka; 3: Majdanište — Japra; 4: Nadvode).

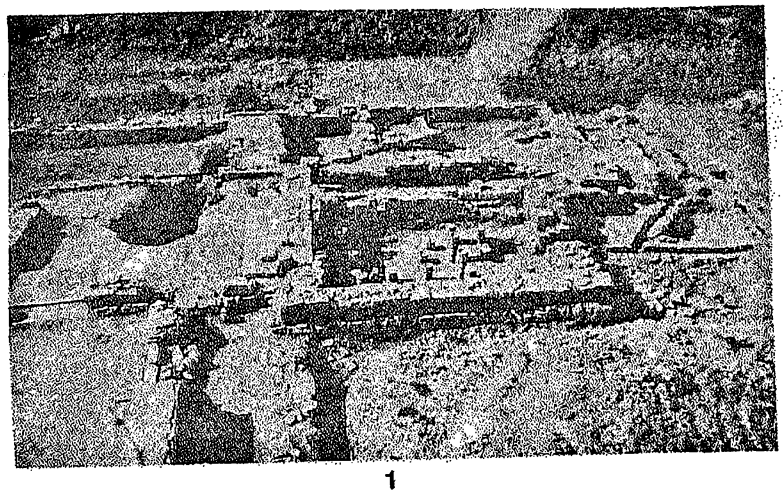

1

2

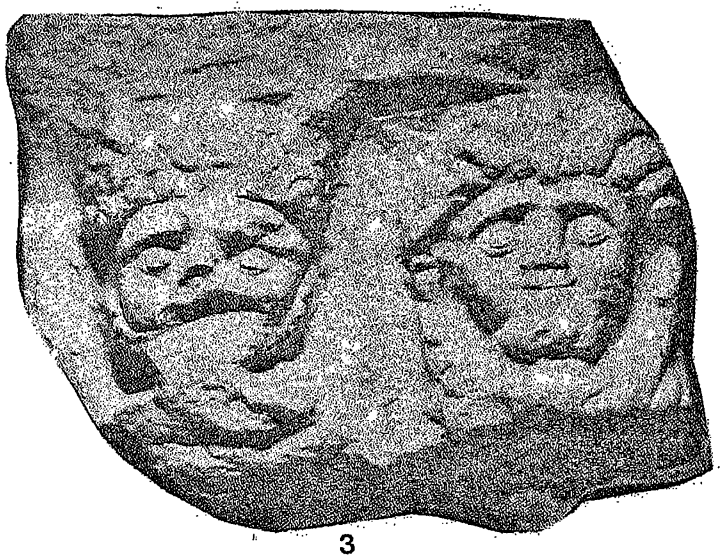

3

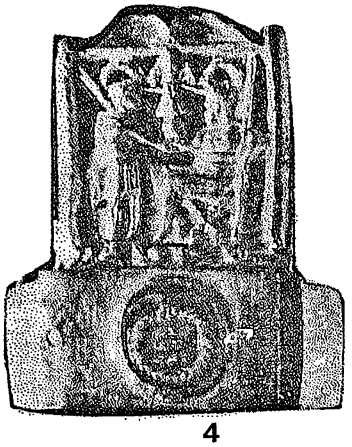

4

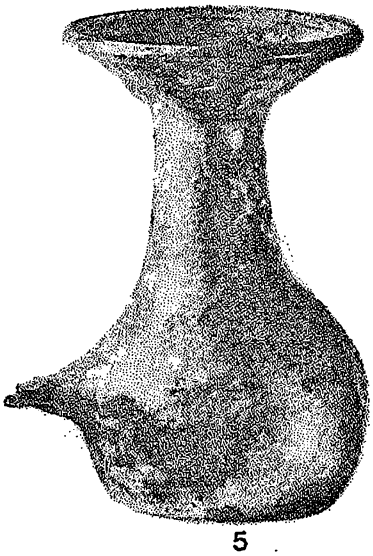

5

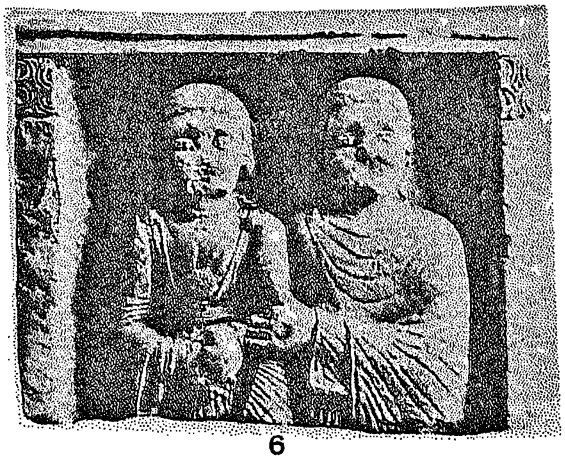

6

Rimsko doba (1: Ograja, Putovići; 2: Troske, Stari Majdan; 3: Dvorišta, Putovići; 4: Majdanište, Japra; 5: Jajce; 6: Zukić, Karahođe).

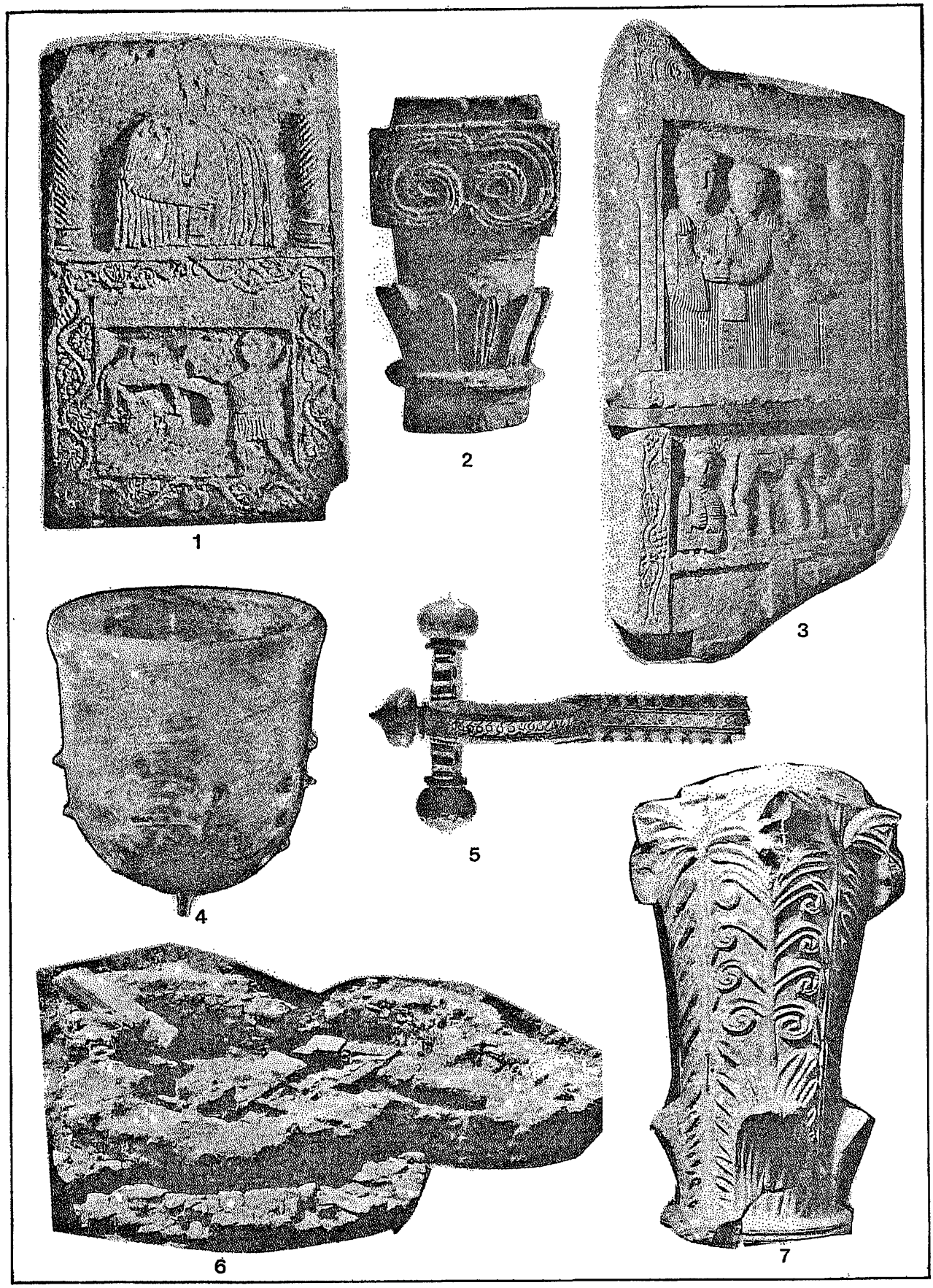

Kasnoantičko doba (1: Putičevo, Travnik; 2, 3, 7: Bilimišće, Zenica; 4: Varošluk, Turbe; 5: Donje Vrtoče, Drvar; 6: Grudine, Bugojno).

TABLA 12.

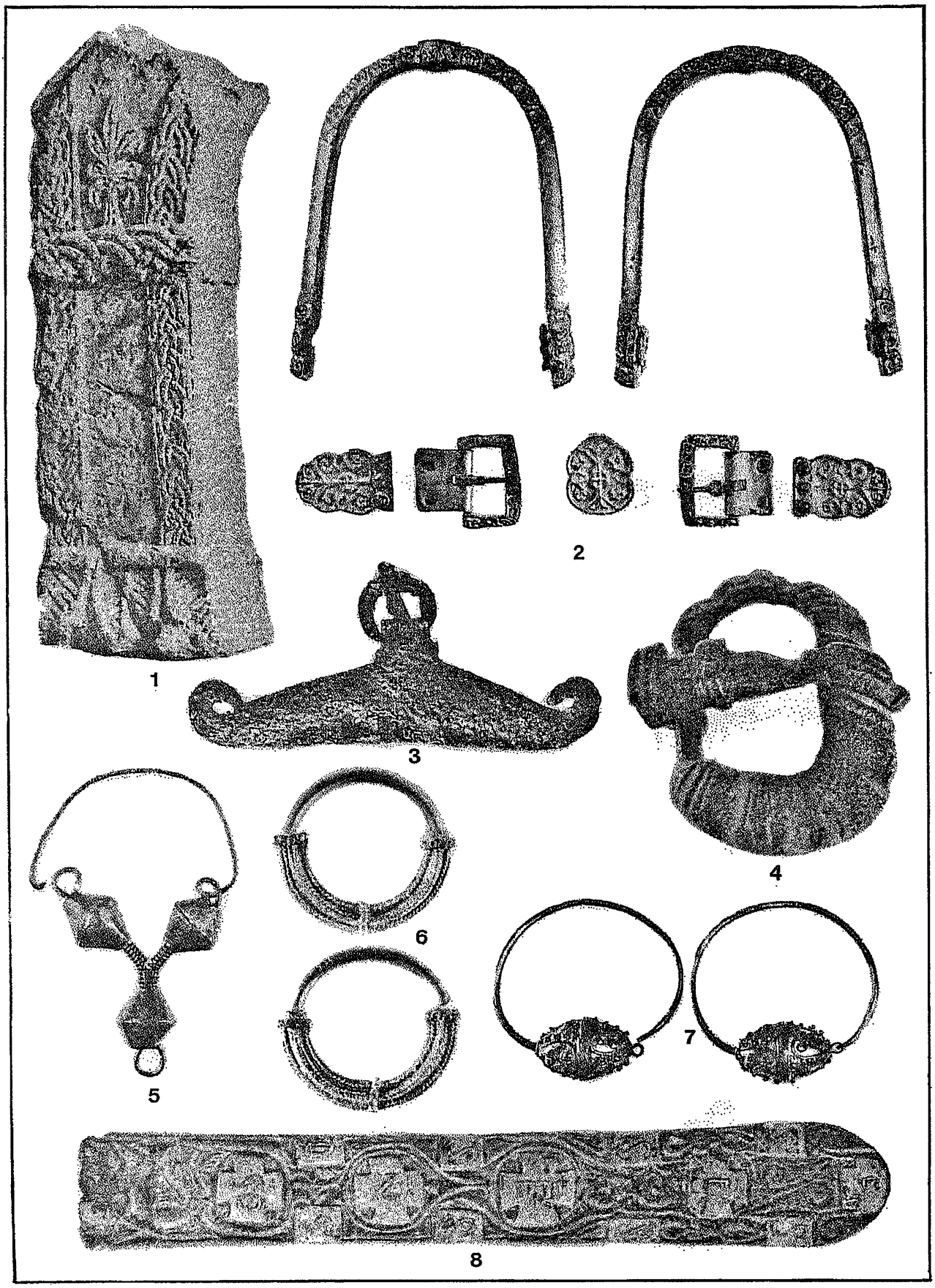

Rani srednji vijek (1: Sokol; 2: Glavica/Gorica/, Sultanovići; 3, 4; Bošnjića voće, Rakovčani; 5: Baltine Bare, Gomjenica; 6, 7: Grudine, Bugojno; 8: Gradina, Vrbljani).

1

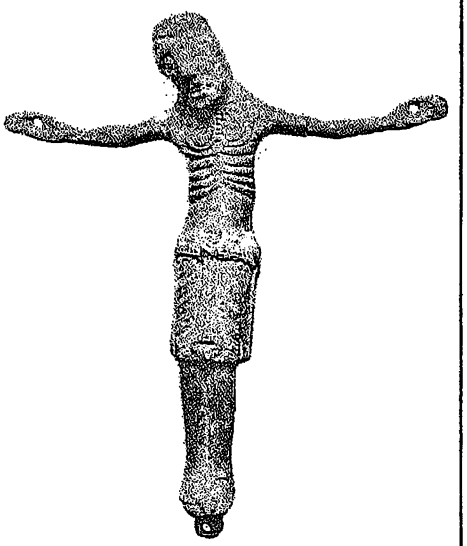

2

3

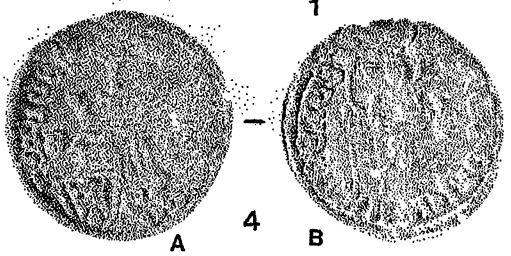

A 4 B

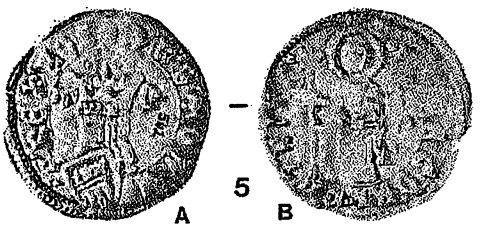

A 5 B

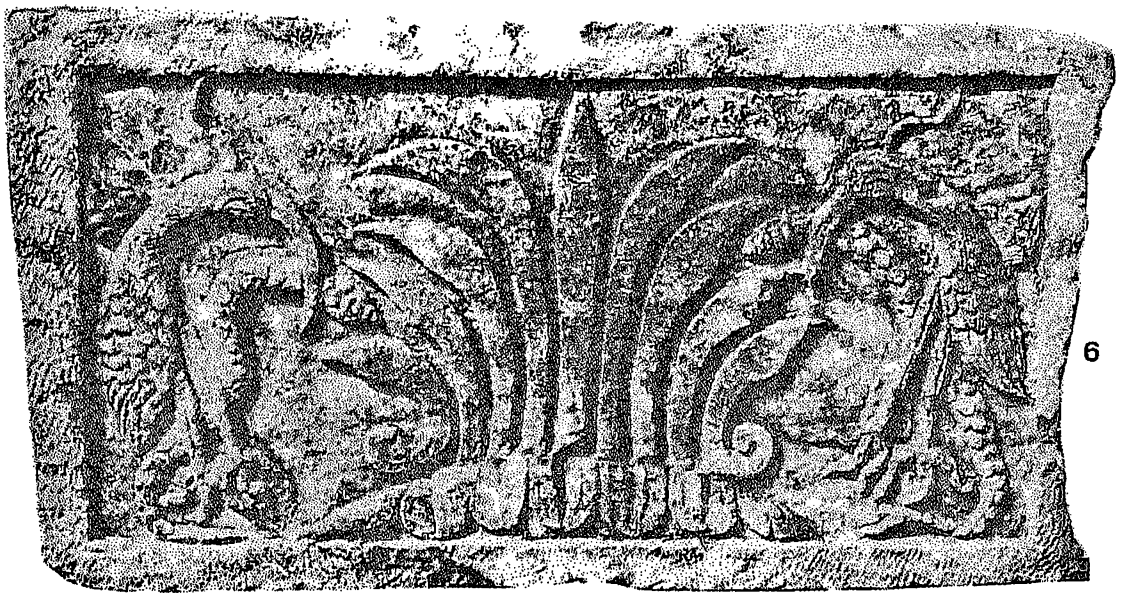

6

Kasni srednji vijek (1: Crkva sv. Luke, Jajce; 2: Crkvina, Mujdžići; 3: Grad, Jajce; 4: Novac kralja Tvrtka II, Kongora; 5: Novac kralja Tomaša, Ribić; 6: Metaljka, Carevo Polje).

ARHEOLOŠKI LEKSIKON BOSNE I HERCEGOVINE — TOM 2

ERRATA CORRIGE

Regija 1

— Str. 9 broj 67 stoji: CRKVINA, Doljani treba: CRKVINE, Doljani
— Str. 11 broj 83 stoji: (Gradina), Kosa treba: (Gradina, Kosa)
— Str. 12 broj 83 stoji: 64, CRKVINA, Doljani treba: 67. CRKVINE, Doljani
— Str. 13 broj 190 stoji: STRAŽBENICA, treba: STRAŽBENICA,
— Str. 15 broj 01.22 red 2 stoji: Neistražano. treba: Neistraženo.
— Str. 15 broj 01.29 red 7 (LIT.) stoji: Sl. 26 treba: Sl. 260
— Str. 19 broj 01.92 red 4 stoji: a jednom treba: s jednom
— Str. 22 broj 01.135 red 4 stoji: raznovrsne treba: razrovane
— Str. 23 broj 01.161 red 1 stoji: OSREDAK 1, treba: OSREDAK,
— Str. 23 broj 01.162 red 1 stoji: OSREDAK 2, treba: OSREDAK (Zekanov . . .

Regija 2

— Str. 31 broj 16 stoji: CRKVINA, Prijedor, treba: CRKVINA, Čarakovo,
— Str. 32 broj 16 stoji: CRKVINA, Prijedor, treba: CRKVINA, Čarakovo,
— Str. 33 broj 16 stoji: CRKVINA, Prijedor, treba: CRKVINA, Čarakovo,
— Str. 34 broj 02.13 red 5 treba: izostaviti
— Str. 35 broj 02.16 red 1 stoji: CRKVINA, Prijedor, treba: CRKVINA, Čarakovo,
— Str. 35 broj 02.30 red 4 stoji: boje treba: boje. Vjerovatno
— Str. 35 broj 02.30 red 4 stoji: boje treba: boje. Vjerovatno eneolit.
— Str. 38 broj 02.75 red 1 stoji: RASPALJEVA treba: PASPALJEVA
— Str. 38 broj 02.77 red 2 stoji: xas-gema treba: ksas-gema
— Str. 39 broj 02.89 red 4/5 stoji: rijetki fragmenti treba: rijetke fragmente

Regija 3

— Str. 49 broj 03.27 red 3 (LIT.) stoji: L. Truhelka treba: Ć. Truhelka
— Str. 53 broj 03.109 red 9 stoji: gravetiena treba: gravettiena

Regija 4

— Str. 61 broj 37 stoji: GRAD DOBOJ, Doboj treba: GRAD, Doboj
— Str. 62 broj 04.9 red 7 stoji: materijal je iz treba: materijal iz
— Str. 67 broj 04.88 red 1 stoji: Dragalovci, treba: Dragalovci, Doboj
— Str. 67 broj 04.95 red 8 stoji: 14—12.v. treba 14—12.v.st.e.

Regija 5

— Str. 77 broj 05.18 red 5/6 stoji: nađeni su treba: potiču
— Str. 77 broj 05.19 red 5 dodati: Kasno bronzano doba
— Str. 77 broj 05.23 red 6 dodati: Mladi neolit.
— Str. 77 broj 05.25 red 6 dodati: Mladi neolit.
— Str. 80 broj 05.89 red 3 stoji: Ljubiočice treba: Ljubloče

Regija 6

— Str. 90 broj 06.65 red 4 stoji: tirani Z-1, treba: jentirani Z-1,
— Str. 97 broj 06.220 red 5 stoji: Dj. Basler treba: Đ. Basler

Regija 8

— Str. 116 broj 08.15 red 3 stoji: ostaci treba: ostali
— Str. 120 broj 08.106 red 4 stoji: kasnih temelja treba: temelja
— Str. 122 broj 08.140 red 3 stoji: Valentinijana Prvog treba: Valentinijana I,

Regija 9

— Str. 125 broj 29 stoji: Carići treba: Ćarići
— Str. 126 broj 64 stoji: Gonji Vilusi treba: Gornji Vilusi
— Str. 127 broj 29 stoji: Carići treba: Ćarići
— Str. 129 broj 09.29 red 1 stoji: Carići treba: Ćarići
— Str. 133 broj 09.110 red 8/9 stoji: oivičene ili pokrivene kamenjem, najvjerovatnije kasnosrednjovjekovne treba: oivičenim ili pokrivenim kamenjem, najvjerovatnije kasnosrednjovjekovna. njovjekovna.

Regija 10

— Str. 137 broj 80 stoji: Sastavci, Kalaura, treba: (Sastavci, Kalaura), Krkojevci
— Str. 139 broj 80 stoji: Sastavci, Kalaura, treba: (Sastavci, Kalaura) Krkojevci,
— Str. 140 broj 80 stoji: Sastavci, Kalaura, treba: (Sastavci, Kalaura), Krkojevci,
— Str. 145 broj 10.80 red 1 stoji: Sastavci, Kalaura, treba: (Sastavci, Kalaura), Krkojevci,
— Str. 151 broj 10.195 red 4 stoji: željeznog doba treba: željezno doba

Regija 11

— Str. 155 broj 30 stoji: DONJE PAULJE, Donje Paulje treba: DONJE PEULJE, Donje Peulje
— Str. 159 broj 11.8 red 4 stoji: velikom i malom gradinom. treba: Velikom i Malom gradinom.
— Str. 162 broj 11.58 red 3 stoji: u potok Drvaru treba: u potok Drvar
— Str. 164 broj 11.98 red 11 stoji: male gradine izdiže se velika treba: Male gradine izdiže se Velika
— Str. 166 broj 11.133 red 13 dodati: kasnoantičko doba i kasni srednji vijek.

Regija 12

— Str. 172 broj 41 stoji: VIVIČANI 2 treba: DIVIČANI 2
— Str. 174 broj 12.8 red 5 stoji: at (Ae) mations treba: et Ae (matinos)
— Str. 174 broj 12.17 red 7 stoji: cipus treba: urna
— Str. 178/179 broj 12.103 red 26 dodati: Rimsko i kasnoantičko doba, 2—6. st.
— Str. 179 broj 12.110 red 3 stoji: varošice treba: Varošnice
— Str. 183 broj 12.192 red 53 stoji: svetilištima treba: svetilište